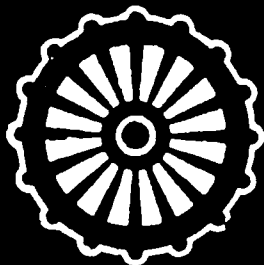

බුද්ධජයන්තිත්රිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 18.

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

අට්ඨගුත්තාරනිකාය

ප්‍රථම භාගය

එකක දූක තික නිපාත

බුද්ධජයන්තිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 18.

සූත්‍රානන්තරිපිටකයෙහි

12 වන ග්‍රන්ථය

අඛණ්ඩනරනිකාය

ප්‍රථම භාගය

එකක දූක නික නිපාත

ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනයෙන් ත්‍රිපිටක පරිවර්තන
කාරක සභාවේ

අඛණ්ඩනරනිකාය සංස්කෘතික මණ්ඩලය
විසින් කරන ලද

සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුක්ත යි

මු. ව. 2550
ක්‍රි. ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 18

The Twelfth Book in the
Suttanta-Pitaka
12

ANGUTTARANIKĀYA (I)

With the Sinhala translation by

The Anguttaranikāya Editorial Board
of
The Tripitaka Translation Committee

සුභානන්දපීඨකේ
අධ්‍යාපනවර්ධකායෝ
පඨමෝ භාගෝ

සුත්‍රානන්දපීඨකයෙහි
අධ්‍යාපනවර්ධකාය
ප්‍රථමභාගය

පටුන

CONTENTS

	පිටුව
සංස්කාරක නිවේදනය	xi
ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංස්කාරක මණ්ඩලය	xii
උත්තරිතර සංස්කාරක මණ්ඩලය	xii
අභ්‍යුත්තරනිකාය සංසෝධක මණ්ඩලය	xii
සංඥාපනය	xiii-xvii
සංකේත නිරූපණය — ABBREVIATIONS	xviii
පාලිභෝගිය — PĀLI ALPHABET	xix
විසයසූචි	xx-xl
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-555
ශාථාදිපාදනුකකමණිකා	557-558
සංඤ්ඤාතාමානුකකමණිකා	559-560
පදනුකකමණිකා	561-624

සංස්කාරක නිවේදනය.

සිව්‍යානත පිටකයෙහි වතුරුම වශයෙන් දැක්වෙන සිව්විභවයන් අතුරෙන් සිව්වන අභිගුණාත් සම්මයෙහි එකක - දුක - තික නිපාත තුනෙන් යුත් මේ ප්‍රථම භාගය බ්‍රහ්මස්වර්ග නිවේදන ග්‍රන්ථාලාවෙහි සංස්කාරක වශයෙන් 18 වන ග්‍රන්ථය වේ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංස්කාරක සභාවේ අභිගුණාත්තිකාය සංස්කාරක මණ්ඩලයට ඇතුළත් පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථිරයන් වහන්සේ, පණ්ඩිත පරවාහාර පඤ්ඤානන්ද සථිරයන් වහන්සේ, පණ්ඩිත කල්ලේ ධම්මානන්ද සථිරයන් වහන්සේ යන තෙවනම විසින් මෙහි පාළිය ද සංස්කාරකය කරමින් සිංහල පරිවර්තනය නිමවමින් කරණ ලදී. පණ්ඩිත ලබ්‍රහ්ම ආකාශනන්ද සථිරයන් වහන්සේ ද කලක් මේ පරිවර්තනයෙහි ද ශුද්ධියෙහි ද නියුක්ත වූහ.

මෙහි සංස්කාරණය සම්බන්ධයෙන් සසඳු බැලූ පුස්තකාල පොත්හි ද මුද්‍රිත පොත්හි ද පදවිභාග - වාක්‍යවේද - විරාමසංකේතාදියෙන් සකස් නොවූ, අසාධාරණික පෙය්‍යාලයෙන් ද වාක්‍යසංකලනයෙන් ද ආකූල වූ පාළිය හැකි පමණින් අභිවර්ණයට පහසු වන සේ අභිතව මුද්‍රණයට සකස් කිරීම සඳහා අප විසින් දැරූ ප්‍රයත්නය කෙබඳු දැයි මෙය කියනුයේට හැඟිය හැක. මෙහි මුද්‍රිත පාළියෙහි ද පරිවර්තනයෙහි ද ඒ ඒ තත්වය දක්නට ලැබෙන “[-], (-)” අභිවර්ණ - අභිවර්ණ රේඛා, අභික සංඛ්‍යා ආදියෙන් නිර්දේශ පද - වාක්‍ය ඒ ඒ වගි හා සුත්‍ර වෙන් කිරීම පිණිසත්, ඒ ඒ සුත්‍රයන්හි එක ධර්මය පැහැදිලි කිරීම පිණිසත් යෙදෙන පරිදි සලකා අප විසින් යෙදූ බව සැලකිය යුතු.

අභිගුණාත්තිකාය සංස්කාරක මණ්ඩලයේ සභාපති ඤාණාලෝක නායක සථිරයන් වහන්සේ හා අප විසින් ශෝධ්‍යපත්‍ර බලා මුද්‍රණයට පත් කරණ ලද මේ ග්‍රන්ථයෙහි මුලික ශෝධ්‍යපත්‍ර බැලීමෙන් ද විකල්පව සැපයීමෙන් ද පණ්ඩිත ගලුම ධම්මික සථිරයන් වහන්සේ අපට සහාය වූහ. අප හැමතේ අවධානය ඉක්මවා මෙහි රැඳුන අවශ්‍යයෙන් දැක්විය යුතු බලිතස්ථාන ග්‍රන්ථාලායෙහි ශුද්ධිපත්‍රයෙන් දක්වා ඇත.

ධම්මික හා භාෂා සාහිත්‍ය විෂයෙහි හසල බුද්ධි ඇති පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථිරයන් වහන්සේ විසින් අභිගුණාත්තිකායප්‍රශස්ත වශයෙන් ග්‍රන්ථයෙහි ප්‍රකරණ මහත්තම හා තදයම විශද කෙරෙමින් එහි ධර්මානුරූපයට සරිලන සේ ලියූ අභිවර්ණයෙන් සුභග වූ සංඥාපනය මේ අතරින් සම්බන්ධයෙන් ගැණ දකියුතු පමණ පමණට ම ගෙණ ආර පා ඇත. එහෙයින් මෙහි අඩු වැඩිකමක් නො යෙදේ.

සම්බුද්ධාසනාභිවර්ධනයට හිත වූ මේ අධිකාරයෙහි ස්වායත්ත කායකී සම්පාදනයෙන් සහභාගි වූ සංස්කාරක සථිරයන් වහන්සේ හා ලක් රජය ද, රජයේ සංස්කාරක කායකී සංස්කාරක අධිකාරීන් හා සේවක භවත්හු ද, සිංහල ජාතිය මුද්‍රණාලයෙහි අධිකාරීන් හා මුද්‍රණශිල්පීහු ද බෞද්ධලෝකයාගේ කාතමය සහිත සතුටට පාත්‍රවෙමින් ධර්මදායක කුසල මිනීමයෙන් හැම කල්හි සුබභාගී වෙත්වා යි ආශංසනය කරමිනි.

පරවාහාර මජ්ඣිම සථිර.

ත්‍රිපිටකපරිවර්තන කාරක සභාවෙහි ද
සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ද සමපාදක.

ත්‍රිපිටක කායකීලය, ධර්මදායක මිද්‍යාලය,
දෙමටගොඩ, කොළඹ.

ත්‍රිපිටක පරිවහිත සංස්කාරක මණ්ඩලය

1. වැලිපිටියේ සෝරත නායක සථවිරයන් වහන්සේ (සභාපති),
2. පරවාහාර වජීරඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ (සම්පාදක),
3. කෙසෙල්වතුගොඩ රතනපෝති නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
4. බලන්ගොඩ ආතඤ්ඤ මෛත්‍රිය නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
5. හාල්දඹුවන ධම්මරතන සථවිරයන් වහන්සේ,
6. අම්බලම්ගොඩ ධම්මකුසල සථවිරයන් වහන්සේ,
7. කඩවැද්දුව සිරිතිවාස නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
8. පලන්තොරුවේ විමලධම්ම නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
9. දෙහිගස්පේ පඤ්ඤාසාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
10. වේරගොඩ අමරමොලී නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
11. පරවාහාර පඤ්ඤාතඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ,
12. ගලගම සරණඛාර සථවිරයන් වහන්සේ,
13. හැගොඩ ධම්මඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
14. කටුකුරැන්දේ දෙවාතඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
15. ලබුගම ලඛිතානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ,
16. කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
17. ඉදුරුවේ උත්තරානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ,
18. මඩිහේ පඤ්ඤාසීත නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
19. කොස්ගොඩ ධම්මවංස සථවිරයන් වහන්සේ,
20. චතුගෙදර අමරසීත සථවිරයන් වහන්සේ,
21. තලල්ලේ ධම්මානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ,
22. අකුරැටියේ අමරවංස නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
23. මිරිස්සේ ගුණසිරි සථවිරයන් වහන්සේ,
24. කරගම්පිටිගොඩ සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ.

උත්තරිතරසංස්කාරක මණ්ඩලය

පණ්ඩිත වැලිපිටියේ සෝරත නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 ආවාහාරී පරවාහාර වජීරඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 බලන්ගොඩ ආතඤ්ඤ මෛත්‍රිය නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 පණ්ඩිත ලබුගම ලඛිතානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ
 පණ්ඩිත කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

අධ්‍යක්ෂක නිකාය සංරක්ෂක මණ්ඩලය

පණ්ඩිත කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 පණ්ඩිත පරවාහාර පඤ්ඤාතඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ,
 පණ්ඩිත තලල්ලේ ධම්මානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ.

අභිභූතනර්තියාය :

ඊට බුදුන් බරණස්නුවර සෑමින් මුළු දෙන මුවලාවිති දී 'බමවනු'ය පාවාත්වූ තාත් පටන් කොට සුහදපරිව්‍රාජකදමනය තෙක් පත්සැලිස් අවුරුද්දක් දවස් කාතසුගමනාමෙසයක් සෙයින් දහම්අමාවගරෙ එස්-වමින් සුවිසිදසකොසක් දෙවිමිනිසුන් අමාමහතිවන් දන්වා පිරිනිවිසද, සමසසාරි වූ මහාකාශ්‍යප මහරහතුන් වහන්සේ ප්‍රධාන කොට ඇති ත්‍රිපිටක සම්පයනීපති ප්‍රභේදධර සිසුපිළිසැකියාපත් මහරහත්හු පන්සියක් දෙනා වහන්සේ දේශ-කාල-නිදන ආදී විසින් විසිරී සිටි බමවිනය වීරසථාසී වනු පිණිස පළමු වන පසළොස්වකසමිතිගිය කළහ.

එහි ලා දීස-මජ්ඣිම-සංයුත-අභිභූතනර-බුද්දක විසින් ආගමපසෙකින් සුතත්වලා බෙදනුවෝ උත්තරෙහතරයෙහි අභිග විසින් නාගුණි සුත්‍රයන් පිළිකොට ගත් නිපාතසමුහය අභිභූතනර්තියාය නම් කළහ. එභූතනර්තියාය, අභිභූතනර්තියාය, අභිභූතනර්තියාය, යනු එහි මා නම්. මෙහි අභිභූතනර් යනු තෙල නිපාතසමුහයෙහි අමානුගත විශේෂය යුගය. ආගම යනු සාමාන්‍ය සංඥාය. එහි ලා "ආගමියානති එතථ එතෙන එතසමා වා අත්තප්පරිකාද-යො'ති ආගමො"යි ආගම ශබ්දයෙහි නිෂ්පාතනි කියති. "තෙල නිපාතසමුහය-යෙහි ලා ආත්මාචාර්‍යාදිනු උදබවට එත් නු"යි ආත්මාචාර්‍යාදීන්ගේ ආධාරය ආගම නම් වෙයි. නොහොත් "තෙල නිපාතසමුහය කරණ කොට ගෙන ආත්මාචාර්‍යාදිනු උදබවට එත් නු"යි ආත්මාචාර්‍යාදීන්ගේ කරණය ආගම නම් වෙයි. නොහොත් "තෙල නිපාතසමුහය කෙරෙන් ආත්මාචාර්‍යාදිනු උදබවට එත්නු"යි ආත්මාචාර්‍යාදීන්ගේ අවධිය ආගම නම් වෙයි. මෙසේ ශබ්දනිෂ්පාතනි විසින් ගනුන් මා ආගම ශබ්දය ආත්මාචාර්‍යාදීන්ගේ ආධාරයත් කරණයත් අවධියත් කියන්නේ ය. "එකකාදිති අභෙගති උපරාපරි උත්තරෙ අධිකො'ති අභිභූතනරො"යි අභිභූතනර් ශබ්දයෙහි ද නිෂ්පාතනි කියති. එකක-දක ආදී අභිගයෙන් මතුමතුවෙහි උත්තර වා අධික වා සිටුනේ නු යි අභිභූතනර් නම් වෙයි. "අභිභූතනරො ව සො ආගමො චෙති අභිභූතනර-ගමො"යි සමාසවෘත්ති විසින් කියත් මා විශෙෂසංඥා විසින් 'අභිභූතනර' සෙයින්ද, සාමාන්‍යසංඥා විසින් 'ආගම' සෙයින්ද සිටුනේ එක් මා නිපාත-සමුහය වේ නු යි ඒ නිපාතසමුහය අභිභූතනර්තියාය නම් වන්නේ ය. අභිභූතනර් යනු බෞද්ධ සංස්කෘතයෙහි ව්‍යවහාරයි.

සහි අතුරෙහි වර්ගයෙන් කළ සමුහයෙක් ද ඇත, සංයුක්තවශයෙන් කළ සමුහයෙක් ද ඇතැයි මෙසෙයින් තාත්පර්යය සිමිදිත් මා අභිභූතනර් යන නම් නිපාතවශයෙන් කළ සමුහයෙක් වේ නු යි 'නිපාතසමුහය' ද වන්නේ ය. "එකකදකාදිපතිමණ්ඩනය අභිභූතනර්තියාය"යි බුද්ධසොසා-මාරිත් වහන්සේ ද නිපාතසමුහවශයෙන් තෙල සහිතට යොනු කළහ. අටුවාහි එන සෙයින් බලන් මා මෙහි නිපාතයෝ එකොළොස් දෙනෙහි. 'විත්තපරිශාදන' ආදී සූත්‍රයෝ තවදහස්පන්සියසත්පනස් දෙනෙක් නිපාත-ගණයෙහි බැසැගෙනා සිටිති. එහිම බණවර විසින් එක්සිය විස්සෙහි. බණවරෙක් අතුරු අටදහසක් ඇත්තේ නු යි තෙල නිපාතසමුහයෙහි

අක්‍ෂරයෝ තවලක්‍ෂ්‍යසංවදනයේ දෙනෙක් ඇත. එයින් මෑ සති අතුරෙහි ලා සුත්‍රගණනයෙහිදු භාණ්ඩාරගණනයෙහිදු අක්‍ෂරගණනයෙහිදු බාහත්-සමුහය ද වන්නේ යැ.

වාරිත්‍ර - වාරිත්‍ර ආදි ශීලකථා යැ, පිණ්ඩපානිකඛිනාදි බ්‍රිතධර්මයෝ යැ, කසිණාදි කම්මසාධනයෝ යැ, රුහවය්‍යාදිත්‍ර යැ, රූපාවචරධ්‍යානසන් භා අරූපසමාපත්තිත්‍ර යැ, ෂබ්භිඥ යැ, සතනි - ධාතු - ආයතන - ඉන්ද්‍රිය - බල - බොධ්‍යාධ්‍යයෝ යැ, චතුරාර්‍ය්‍යාසනය ධර්මයෝ යැ, ප්‍රතිත්‍යක්‍ෂත්‍රිත්‍රයාදි කථා යැ, ශම්ප්පිද්ධිකාභාවතා යැ යනාදි ධර්මයෝ තෙල සහිතෙහි බෙහෙවින් බැසා සිටිති. ශ්‍රාවකයන්ගේ අග්‍රසාධනයෝ යැ, පුද්ගලස්‍යාවයෝ යැ, සද්‍රපදේශයෝ යැ, දුෂ්ඨවිවාදයෝ යැ, නිත්‍රසාධනයෝ යැ, රාජධර්මයෝ යැ, ජාතපදික ධර්මයෝ යැ යනාදි නොයෙක් කරුණු ද මෙහි වැදගෙනා සිටුනේ යැ. ව්‍යව-භාරයෙහි කුලල වූ භාග්‍යවත්තූ විසින් ව්‍යවහාර බාහුල්‍යය ගෙන වදල සුත්‍ර රාශි වන බැවින් වොභාරදේසනයෙහිදු අන්‍යාභිත වෙයි. අනෙකාධ්‍යායය-අනුශය-චරිත - අධිමුක්ති ඇති සත්ත්‍වයන්ට යථානුලෝමයෙන් අනුශාසනා කළ සුත්‍රරාශි වන බැවින් යථානුලෝමසාසනයෙහි දු අන්‍යාභිත වෙයි. දෙසැට මිසදිවු බිදුනට වදල සුත්‍ර වන බැවින් දිට්ඨිවිනිවේදනකථායෙහි දු අන්‍යාභිත වෙයි. ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවන් කෙරෙහි අධිවිත්තශික්‍ෂා පිණිස බෙහෙවින් අනුශාසනා ඇතියෙන් අධිවිත්තශික්‍ෂා කියනුයේ වෙයි. ප්‍රභාණයන් කෙරෙහි කෙල්යා-යන්ගේ පරික්‍ෂණානන්ධ චිපක්‍ෂ උපදේශ බහුල වන බැවින් පරික්‍ෂණාන-ප්‍රභාණය කියනුයේ වෙයි. “සුත්‍රපිටකයෙහි පිළිපත්තාහු සමාධිසම්පත් ඇසිරි කොට ගෙන ෂබ්භිඥ ලබන්නු” යි අභිඥසම්පත් දෙනුයේ ද වෙයි. ධර්ම විසින් අභි විසින් දේශනා විසින් යථාභුතාවබෝධ විසින් අත්‍යවශයෙන් ගැඹුරු වූයේ ද වෙයි.

ධර්මසංවර්ණිතා කරන ආවාසීවරයෝ සංවර්ණිතියධර්මයට මූලා මෑ විශේෂ ගුණ කීර්තනයෙකින් යොනාහු කරති. බුද්ධිසෝසාවාරිත් වහන්සේ ද ආගමයන් සතර දෙනා ගෙන සංවර්ණිතා කරනුවෝ සුමඛලවිලාසිනි-යෙහිදී විශේෂ ගුණකීර්තන විසින් ප්‍රඥාවග-ගුණය ගෙන දික්‍ෂාශමයට යොත්‍ර කළහ පසුඤ්ඤාදර්ශයෙහි දී විශේෂ ගුණකීර්තන විසින් පරවදාදම්භනය ගෙන මජ්ඣිමාශමයට යොනාහු කළහ. ආරක්‍ෂාසහකාරයෙහි දී විශේෂ ගුණකීර්තන විසින් ඥානප්‍රභේදජනනය ගෙන සංසුත්‍රාශමයට යොත්‍ර කළහ. මනෝරථපුරණියෙහි දී විශේෂ ගුණකීර්තන විසින් විචිත්‍ර ප්‍රතිභා-ජනනය ගෙන අඛණ්ඩානන්ධාශමයට යොත්‍ර කරනුවෝ මනෝරථපුරණි ‘ඥාතිකභාවා’ යෙහි දී -

“එකකදුකාදිපතිමණ්ඩිතස්ස අඛණ්ඩානන්ධාශමවරස්ස

ධම්මකපිකපුඛවන්තං විචිත්ත පටිභාතජනනයස්ස” යනුද,

නිගමන ගාථායෙහි දී-

“ධම්මකථාය නිපුණ පරමනිකායස්සට්ඨකථං ආරඥො

යමහං විරකාලට්ඨිති මිච්ඡන්තො සාසනස්ථානං” යනුද කියති.

මෙසෙයින් එකකදුකාදිනිපාතයන් විසින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වන අඛණ්ඩානන්ධා-ශමය නම් ධර්මකපිකපුඛවන්තට ‘විචිත්‍ර ප්‍රතිභා’ ඇති කරන හෙයින් ධර්මකථායෙහි ලා නිපුණ වූත් එයින් මෑ පරම වූත් නිකාය වහන්සේ කියති.

මේතු - උපමාදීන් ප්‍රතිමණ්ඩන නානාවිධ දේශනාතය සහස්‍රයක් විසින් විවිත්‍ර වන හෙයින් 'විවිත්‍රප්‍රතිභාජනන'ය තෙල සතියෙහි 'අතහාසාධාරණ ගුණයෙකි' යි කියු වෙත්. ධර්මකපිකයන් මහාජනයන් කෙරෙහි බැසැ කරන ධර්මකපායෙහි ලා තරතුරු උඬුරණයට නිසි දේශනා ඇතියෙන් අතහාසයෙන් නිපුණ වූත් ප්‍රචර වූත් ආගමය නම් 'අභිගුහතරුගම' නමැයි ද කියු වෙත්.

මබ 'දික්සති-මැදුම්සති-සංයුත්සති' පසසමිත් "බුද්ධානුබුද්ධසංවණණි-තයා"යි බුද්ධානුබුද්ධසංවරණික යේ කියුව ද, අභිගුහතරසතියෙහි ලා ඒ පදය විශේෂණ විසින් තො යොදැයි. ආගමයෙහි ස්වභාවකථනයක් වත් වූත් විශේෂවණිතා තොවනුයෙන් මෙහි ලා ඒ පදය තො කියති. ධර්මකපායෙහි ලා එන විවිත්‍රප්‍රතිභාජනනය විශේෂ යොනාත්‍ර විසින් තෙල ආගමය පිණිසැ වෙන් කොට ගනිත්.

පළමුවන දහම්සභායෙහි රැස් වූ සිටි මහරහත්හු තෙල සතිය ගෙන දිවැත් ඇති සවිචන් කෙරෙහි අගනත් සිය අනුරුද්ධ මහරහතුන්හට දක්වා දුන්හ. මබනේ නිශ්ශ්‍රිතයෝ අභිගුහතර හාණක නම් වූ සිටි ශිෂ්‍යප්‍රශිෂ්‍ය-ශාඛාපරමපරු විසින් තෙල සතිය පුහුණු කරමින් සිටියහ. අද ද පවා ධර්මකපායෙහි යෙදෙන ධර්මකපිකයනට තෙල ආගමය හඟ්‍යාසාරයක් හෙයින් සිටුවනේ යැ. මෙහි දී තෙවළායෙහි පෙළපොත් පිණිස එන වාදවිවාද හා සම්බන්ධිත ගාතූ දනු කැමැතියන් මහවග්ගට ලියු ප්‍රකාශනාව බලන්නේ යැ.

සංශෝධන:

අභිගුහතරනිකාය සියබසින් තබන් මැ පෙළෙහි ශෝධනය ද අවශ්‍ය මැ යැ. ස්වදේශ විදේශයෙහි පළට වූ පොත් සසඳු නිරවද්‍ය පාඨය නභා ගැනුම අතීතය දුෂකාරයෙකි. බුද්ධභෞසාවාරීන් කළ අටුවායෙහි දු විතදුශ-පාඨ දක්වති. එයින් පෙනෙනුයේ බුද්ධාපරිච්ඡේදයෙන් ප්‍රථම මණිහසුය තුළදීත් දුට්ඨිට පාඨයන් පාඨානතර වශයෙන් පහළ වූ තුඩු බවයි. එහි දී හළමනා පාඨය හා ගතමනා පාඨය හා වෙන් නොකළ හෙත තැන උභයපාඨයෙහි මැ ව්‍යාඛ්‍යාත කියති. එකක් බැහැර ලත්තට කරුණු දුටු, හෙතු දක්වා එය බැහැර කෙරෙහි. දෙදහස්පන්සියක් වසක් ගත වූ සිටි මෙ දවස වත් මැ පාඨානතර ගහන වනු ඇඟවියැයෙක් නො වෙයි. එහි දී ශුද්ධපාඨය සොයන්නට ප්‍රමාණ කොට ගතමනා වනුයේ අටුවා ටිකාවන් හා ශබ්දලක්ෂණය ම වෙයි.

ලභා දී මුරුමරවෙහි කළ ජට්ඨසංඛ්‍යායනායෙහි එන සංශෝධිත පාඨ අපි පරික්ෂා කළමිහ. කිසිතැනෙකැ නොපිළිගත හෙත ශෝධිතයෝ ඇත. මෙහි ලා එයට නිදහිත කිහිපයක් දක්වනු කිසි වෙයි:

මුරුම තෙරවරු "බහුතනං" යනු දේශානතරයෙන් ගත් හැම පොතෙකැ එතෙක් කියමින් එය "අශුද්ධියන"යි බැහර කොට "බහුතනං" යනු ශුද්ධපාඨය යේ දක්වති. මෙ ශුද්ධිය නොපිළිගත හෙත්තේ යැ. "බහුකතීහනං" (1 50.) තමනි බහුතො කතියං ව නුක් හොති. බහුතනං, කතීහනං" යි මුගලන් විසරණෙහි දී සුත්‍ර වෘත්ති-උද්ගරණ කියමින් 'බහුතනං' යනු සිද්ධි කරත්. 'බහුතනං-කතීහනං' යන රූපයෝ 'බහුතනං-කතීහනං' යි නො සිටිත්. එයින් එහි වෛකල්පික රූපයෝ ද නැත. තෙවළායෙහි 'බහු-කතී' දෙ ශබ්ද-යන් පිළිබැඳි තෙල විශේෂය නොදන්නාහු වැරදි පදය ශුද්ධ පදය හෙයින් ගන්නට සිත්ත. මෙවැනි නැතැ ශුද්ධ පදය සොයන්නට ශබ්දලක්ෂණය වහල් වන්නේ යැ. එයින් අපි වෛශාකරණයන් විසින් උපදිමට පද ඒ සැටියෙන් මැ ගනුමිහ.

“සෙය්‍යථාපි හො ගොතමි තාලපක්කං සමපති බක්කිනා පට්ඨනං පරිසුඛං හොති පරියොදනං” යි මෙහි මූලික පෙළෙහි (3. 2, 2. 3.) එන ‘පට්ඨනං’ යනු ඡට්ඨසංඛිතිකයෙහිදී ‘පට්ඨනං’ යි ගනිති. මෙ ද වැරදි නැතෙකි.

අටුවාවාර්ග ‘වුත්ත’ යන පදයෙහි අභිනන්ද දක්වන්නාහු තෙල පදය ද උදහරණ කරති. ආවායේ ශුරු එහෙයින් අටුවාපාඨය සියබසට නගන්නාහු “පත්තලොමො පදරවුත්තො මග්ගතෙන වෙනසා විහරති” යන තත්ති ජිවිතවාතියැ වැටෙයි. “සෙය්‍යථාපි තාම පණ්ඩුපලාසො බක්කිනා පට්ඨනො අහබ්බො හරිත්තනාය” යන තත්ති බක්කියෙන් ප්‍රමුක්තභාවයෙහි වැටෙයි. මෙ දෙක වෘත්තියෙන් ප්‍රයෝගයි. ‘වෘත්තී’ නම් වාතු - වන්තෙ යන බාහුයි” යනු කියති. මේ අභිකථානුගත විවරණයෙකි. මේ හේතුවෙන් අපි ‘පට්ඨනං’ යනු ශුඛපදය කොට ගනුමහ.

මෙතෙසින් ශබ්දලක්ෂණය හා අභිකථාව හා වහල් කොට පරික්ෂා කරත් මැ ඡට්ඨසංඛිතියෙහිදී ශුඛලෙස ගත් කිසිනැතත් ඒ සැටියෙන් නොපිළිගත හෙතෙසේ මෙහි සඳහන් කළ යුතු වෙයි. “අග්ගිවුත්තො-අට්ඨිකත්වා-බත්තියෙසු අනුසුත්තො-අරඤ්ඤ වතපත්තී-අසංකිංසො-උදකමලකො-ඔපතසිකො-ඔපුත්තො” මෙ ආදී පද “අග්ගිවුත්තො-අට්ඨිකත්වා-බත්තියෙසු අනුසුත්තො - අරඤ්ඤ වතපත්තී - අසංකිංසො-උදකමලකො - ඔපතසිකො - ඔපුත්තො” ආදී විසින් පෙරළා ගනිති. මෙහි කිසි පද කෙතෙක් දුර්වලයැ වන හෙයින් අපහංශයේ පැවතේ. කිසි පද කෙතෙක් අසංකිංසකරණ වෙති (ඒ ඒ පාඨානන්තරයෙන් අධෝලිපි වශයෙන් මෙහි එනුයෙන් අර්ථින් එසින් දන්නේ යැ.)

මබ ශබ්දලක්ෂණ කියන කල ද පවා කිසිතැනෙකැ දුර්වල බව කියැයුතු වෙයි. “දළඟබවො බත්තො” යනු හැමයෙහි එතෙක් දක්මින් “දළඟබවො” කියා ශුඛ කෙරෙති. මොදලායාගතව්‍යාකරණය ප්‍රමාණ කොට ගෙන ඒ ශුඛය කළහේ ද සඳහන් කරත්. “බමො වාඤ්ඤානො” යි මුගලතෙහි ගණසුත්‍රයෙක් ඇත. ‘බමො’ - ශබ්දය සමාසවෘත්තියට පැමිණ අත්‍යාචයක් කියත් මැ වෛකල්පික වශයෙන් ‘රුජාදිගණ’ යෙහි සිටුනා හේ ගණසුත්‍රයෙන් උපදිමට යි ඒකාන්තව්‍යවස්ථායෙක් එහි තැන. හැමයෙහි ‘දළඟබවො’ යනු එත් මැ ‘දළඟබවො’ කියා ගැනුමට සුත්‍රොපදෙශයෙහි පිහිටෙක් ද තැන.

පෙළෙහි පාඨශොධනය පිණිසැ අපි අභිකථාව ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් ගනුමහ. නිදර්ශකයෙක්නම්: පෙළෙහි “දනොතිදනනමාධාය” යනු එයි. අපි ඒ ශුඛ පාඨය කොට ගනුමහ. ආ පුළු බා-බාහුයෙන් සිඬා ‘ආබාය’ යන පුළුබාහු ආබාරයක් අපේක්ෂා කෙරෙයි. එසින් ‘දනොති’ යන ආබාරය මෙහි සිටින වෙයි. “අතිදනනනනි උපරිදනනං” යන අටුවා ප්‍රමාණ කොට ගෙනැ කුශාත්‍රියබුද්ධි ඇති මහපටිවරයකු විසින් “දනොති දනනමාධාය” යන්න “දනොතිදනනමාධාය” කියා ශෝධනය කොට ගන්නා ලදී. අටුවායෙහි අළු තසින් සංශෝධිත තෙල පදය නිවරදබවට දෙස් දෙන ප්‍රයෝගානන්තරයේ ද ඇත. අශ්වසොභාවාසීපාදයෝ ද-

“දනොපි දනනං පුණ්ඩ්‍රාය කාමං තාලවග්‍රමුක්ඛිධං ව ජ්ඣවයාපි

විතොත විතනං පරිගාභ්‍ය වාපි කාචී ප්‍රයභොගා ත තු තෙ’ නුවාතතාය” යි කියති.

මෙසේ වන හෙයින් අපි අටුවා ප්‍රමාණ කොට හෙතැ මැ පාඨශෝධනය පිණිස ප්‍රයත්න බැරෑරීම. මෙහි කියන ලද්දේ බිඳෙකි. එද අප ගත් මාගීය දක්වනු පිණිස වෙයි.

ව්‍යාධ්‍යානය:

පුද්ගලයෙක් ස්වභාවයට සරිලන සෙයින් වළඳනා පිළි හා පළඳනා හා බරන්නේ වෙයි. එයින් රජෙක් ගාමියන් හඳුනා පොරොත්තා නියායෙන් හැඳුම් පෙරවුම් නො කෙරෙයි. රජකෙනකුට සරිලන සෙයින් මැ වෙස් බරයි. සියබසින් කරන ආගමව්‍යාධ්‍යානයක් පෙළබස නොදන්නවුන් පිණිස කළ ද ආගමට නිසිවන බසින් කළමනා වෙයි. එහිලා ගත නො බස නම් විඥත් බසයි. විඥත්බස නොවියතුනට දුරවබොධ වන්නේ යැ. එසේ දුරවබොධ වුව ද බසඅතිනුදු ඔවුනට වැඩ සඳහා ප්‍රඥාත්ත බැරෑරීම නො කාලයෙක් දුන් එළැබී ඇත. එයින් අපි තෙල ආගමට සියබසින් ව්‍යාධ්‍යාන කරන්නමෝ බෙහෙවින් විඥත් බස් මැ නිසි කොට ගනුමහ. “භික්ෂුරුවීර් හි ලොකා” (“ලොකයෝ භික්ෂුරුවියහ”) යනු ආප්තවචන වන හෙයින් මෙහි ලා උපසුකත බස පිණිස කෙතෙක් පහත් වෙති. කෙතෙක් නොපහත් වෙති. මෙද අපි දනුමහ. අප්‍රභතායනට ද වැඩ සඳහා යැ මෙහි පැරැණි හෙළ වදන් යෙදුණේ. සිංහලසාහිත්‍යයෙහි එන පැරැණි වදන් යෙදුව ද අතිප්‍රසන්න සංයාන වචන මිස පාලිපද සකුබසින් තබන්නට නො ගියහ. සකුචගරෙහි කෘමිල, වාසිග ආදී විසින් එන වචන කිමිතිල, වචනික ආදී විසින් පාලිසාවයෙන් සිටුවනේ යැ. එබඳු තත්හි පාලිසාවය මැ නැබුමහ.

ව්‍යාධ්‍යානයෙහි දී ගුරුකුලෙහි දෙන අර්ථ දුත මතා මැ වෙයි. ගුරුකුල විසින් ‘අටුවා’ මිසා ගනමනා අන් තැනෙක් නැත. මොව්‍යාධ්‍යාධිපතියන් ආගම-ව්‍යාධ්‍යාන කළසාව අටුවායෙහි එයි. මේ ව්‍යාධ්‍යානය ඒ අටුවා වහල් කොට ගත් හෙයින් මෙහි ආවාදීපරමපර ගුණිය ඇතියේ කියමහ. පෙළ නොදනුද, ආවාදීපරමපර නොදනුද, ඇතැම් පණ්ඩිතවමනස කෙතෙක් බණ පිණිස ද නිශාබස් කියත්ල. එයින් උන් ආගමඥනයෙහි දුපිලසෙ, සැදහා තැනියේ කියාගනිත්. ගිහිගෙයි සිටුවා, බණ කියන, කියවන උවසුවන් නිතර පැරැණි ඇදුරන් හරසර දී සිහිපත් කරන්නේ යැ. ගුරුඑදම ආදී ඇදුරෝ කිසිදු තැනෙකැ පෙළ ගෝ අටුවා ගෝ හෙළා දක්නා වචනමාත්‍රයකුද නො කීහ. ඒ යැ ගතමනා ආදර්ශ නම්.

අභිකුත්තරනිකාය සංඝෝධක මණ්ඩලයට අගත් ශාසත්‍රාවායී පරවාහැර පඤ්ඤානඤ පණ්ඩිත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේත්, පණ්ඩිත තලල්ලේ ධම්මානඤ ස්ථවිරයන් වහන්සේගේත්, අප ද හේත් අතින් නිමහම් පත් තෙල ව්‍යාධ්‍යානය හුද්දනත්ගේ ප්‍රමෝදය පිණිස වැටෙහි යි සිතමහ. රූපදර්ශනය පිණිස ආලෝකය වහල් වන්නාක් සෙයින් මේ ව්‍යාධ්‍යානය කිරීමෙහි ලා පටිපත්ති ව්‍යාධ්‍යානයෙහි වාතුයීය ඇති ශ්‍රී ලබ්‍යා විද්‍යොදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි සම්පාධ්‍යානෙද්දියෙහි විතෙතා හා ප්‍රමුඛාවායී ආවාදී පරවාහැර වජිරඤ්ඤාණ නා හිමිපාණන් වෙසෙසින් වහල් වැ ගිය සෙ මෙහි සඳහන් කරමහ. මෙහි අක්ෂරවිතාසය ද විශද්‍යාය ගුරුකුලයෙන් එන ආමනාය ගෙන යෙදිණ. සැදහැතියන් මෙහි එන බුදුබණ දනා උගෙන දෙලෝ වැඩ සාදා ගෙන මතුයෙහි අමාමහතිවන් පසක් කරන්නේ මැනව.

කෝද්‍යශෝධ ඤාණාලෝක නායක ස්ථවිර.

විද්‍යාවසු පිරිවෙන - අහංගම.

සංකේතනිරූපණය

ABBREVIATIONS

සි.	-----	සිහල තාලපණ්ණ පොතකං
සි.මු.	—	සිහලකබර - මුද්දිත පොතකං
ස.සා.	—	ස.සා.මකබර - මුද්දිත පොතකං
මජ්ඣ.	—	මජ්ඣිමනිකායෙහි පිටක පොතකං
PTS.	—	Pali Text Society-Aṅguttara Nikāya

THE PĀLI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS

ਫਾ ਫਾ̄ ਭਿ ਝ̄; ਢੁ ਢੁ̄ ਠੇ ਠੋ

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඟga
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña
ටta	ඨtha	ඩda	ඬdha	ණna
තta	ථtha	දda	ධdha	නna
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	වva	සsa
හha	ලla	ආa	භha	භha

කka	කkā	කිki	කිkī	කුku	කුkū	කකෙකෙ	කකොකො
ඛkha	ඛkhā	ඛිkhi	ඛිkhi	ඛුkhu	ඛුkhū	ඛෙkhe	ඛොkhe
ගga	=	=	ඳ	=	=	=	=

Conjunct - Consonants

[illegible]

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 10

අධ්‍යාපන නිකාය

පටිමහාග-විසයසූචි

(එක් සහ සබැඳි පාලකයෙකු පස්වැනි සහස්රකය
අධ්‍යයනයෙන් නිදහස් වූයේ නොවේ.)

විෂයය:

පිටිමහාග

1. එකකිනිපාතො

1-94

1. විනාපවිශාදනවිග්‍රහය

1 - 4

පස්ම	සුත්තං	2
දුතිය	"	2
තතිය	"	2
චතුස්	"	2
පඤ්චම	"	4
ඡට්ඨම	"	4
සත්තම	"	4
අට්ඨම	"	4
නවම	"	4
දසම	"	4

විග්‍රහය පස්මය.

2. නිවර්ණපසගාණවිග්‍රහය

6 - 8

පස්ම	සුත්තං	6
දුතිය	"	6
තතිය	"	6
චතුස්	"	6
පඤ්චම	"	8
ඡට්ඨම	"	8
සත්තම	"	8
අට්ඨම	"	8
නවම	"	8
දසම	"	8

විග්‍රහය දුතියය.

3. අනාමමනියවිග්‍රහය

10 - 12

පස්ම	සුත්තං	10
දුතිය	"	10
තතිය	"	10
චතුස්	"	10
පඤ්චම	"	10
ඡට්ඨම	"	10
සත්තම	"	10
අට්ඨම	"	12
නවම	"	12
දසම	"	12

විග්‍රහය තතියය.

විෂය:

පිටිබිංකානි

4. අදහනවගනා

12 - 14

පසුම	සුභතං	12
දුතිය	”	12
තතිය	”	12
චතුස්	”	12
පඤ්චම	”	14
ඡට්ඨම	”	14
සත්තම	”	14
අට්ඨම	”	14
නවම	”	14
දසම	”	14

වගනා පිතුරුණා.

5. සුභවගනා

16 - 18

පසුම	සුභතං	16
දුතිය	”	16
තතිය	”	16
චතුස්	”	16
පඤ්චම	”	18
ඡට්ඨම	”	18
සත්තම	”	18
අට්ඨම	”	18
නවම	”	18
දසම	”	18

වගනා පඤ්චමා.

6. පඤ්ඤාවගනා

20 - 22

පසුම	සුභතං	20
දුතිය	”	20
තතිය	”	20
චතුස්	”	20
පඤ්චම	”	20
ඡට්ඨම	”	20
සත්තම	”	20
අට්ඨම	”	22
නවම	”	22
දසම	”	22

වගනා ඡන්දයා.

විෂයා:

පිටිබිංකානි

7. විසිසාරමහාවතෙහි

22 - 24

පඨම	සූතතං	22
දුතිය	"	22
තතිය	"	22
චතුස්ස	"	24
පඤ්චම	"	24
ඡට්ඨම	"	24
සත්තම	"	24
අට්ඨම	"	24
නවම	"	24
දසම	"	24

වග්ගෙ සත්තමො.

8. කලයාණමිත්තවතෙහි

26 - 28

පඨම	සූතතං	26
දුතිය	"	26
තතිය	"	26
චතුස්ස	"	26
පඤ්චම	"	26
ඡට්ඨම	"	26
සත්තම	"	28
අට්ඨම	"	28
නවම	"	28
දසම	"	28
එකාදසම	"	28

වග්ගො අට්ඨමො.

9. පමාදවතෙහි

28 - 32

පඨම	සූතතං	28
දුතිය	"	28
තතිය	"	28
චතුස්ස	"	30
පඤ්චම	"	30
ඡට්ඨම	"	30
සත්තම	"	30
අට්ඨම	"	30
නවම	"	30
දසම	"	30
එකාදසම	"	30
ද්වාදසම	"	30
තෙරසම	"	32
පුඤ්ඤම	"	32
පඤ්චදසම	"	32
සොලසම	"	32

වග්ගො නවමො.

විෂයා:

පිටිබිකානි.

10. අනුකතනිවේශනා

32 - 40

පඨම	සුත්තං	32
දුතිය	"	32
තතිය	"	32
චතුස්	"	32
පඤ්චම	"	34
ඡට්ඨම	"	34
සත්තම	"	34
අට්ඨම	"	34
තවම	"	34
දසම	"	34
එකාදසම	"	34
ද්වාදසම	"	34
තෙරසම	"	36
චුරුසම	"	36
පඤ්චදසම	"	36
සොලසම	"	36
සත්තදසම	"	36
අට්ඨාරුම	"	36
එකුතවිසතිම	"	36
විසතිම	"	36
එකවිසතිම-තිංසතිම	සුත්තානි	38
එකතිංසතිම	සුත්තං	38
ආභතීංසතිම	"	38
	චතුකොට්ඨං නිට්ඨිතං	38
හෙතනිංසතිම-ආචන්දනාදිසතිම	සුත්තානි	40

විශේෂා දසකමා.

11. අධිමමවේශනා

40

පඨම	සුත්තං	40
දුතිය-දසම	සුත්තානි	40

විශේෂා එකාදසකමා

12. අනුප්පත්තිවේශනා

42

පඨම-දසම	සුත්තානි	42
එකාදසම-විසතිම	"	42

විශේෂා ද්වාදසකමා.

විෂයා:

පිටිබිංකානි

13. එකපුග්ගලව්‍යංගො

42-46

පදම	සුභතං	42
දුතිය	„	44
තතිය	„	44
චතුස්	„	44
පඤ්චම-තෙරසම	සුභතානි	44
වුද්දසම-පඤ්චචිසතිම	„	44
ඡබ්බිසතිම	සුභතං	46

වග්ගො මහරසමො.

14. එකදුග්ගපාළි

46-52

පදම-දසම	සුභතානි	46
---------	---------	------	------	------	----

වග්ගො පඨමො.

පදම-එකාදසම	„	46
------------	---	------	------	------	----

වග්ගො දුතියො.

පදම-දසම	„	48
---------	---	------	------	------	----

වග්ගො තතියො.

පදම-සොළසම	„	48
-----------	---	------	------	------	----

වග්ගො චතුසස්සා.

පදම-තෙරසම	„	50
-----------	---	------	------	------	----

වග්ගො පඤ්චමො.

පදම-දසම	„	50
---------	---	------	------	------	----

වග්ගො ඡබ්බිසා.

පදම-දසම	„	52
---------	---	------	------	------	----

වග්ගො සුභතමො.

විෂයා:

පිටිබිකානි

15. අවසානපාළි

54-60

පඨම	සුත්තං	54
දුතිය	"	54
තතිය	"	54
චතුස්ස	"	54
පඤ්චම	"	54
ෂට්ඨම	"	54
සත්තම	"	56
අට්ඨම	"	56
නවම	"	56
දසම	"	56
එකාදසම	"	56
ද්වාදසම	"	56
තෙරසම	"	58
වුද්දසම-සොලසම	සුත්තානි	58
සත්තරසම	සුත්තං	58
අට්ඨාරසම-එකුතවිසතිම	සුත්තානි	58
විසතිම	සුත්තං	58
එකවිසතිම-ද්වාවිසතිම	සුත්තානි	58
තෙවිසතිම	සුත්තං	58
චතුර්විසතිම-පඤ්චවිසතිම	සුත්තානි	58
ෂබ්බවිසතිම	සුත්තං	60
සත්තවිසතිම-අට්ඨවිසතිම	සුත්තානි	60

අවසානපාළි නිවේශනා.

16. එකධම්මපාළි

62-66

පඨම	සුත්තං	62
දුතිය-දසම	සුත්තානි	62

විශේෂා පටිඥා.

පඨම	සුත්තං	62
දුතිය	"	62
තතිය	"	64
චතුස්ස	"	64
පඤ්චම	"	64
ෂට්ඨම	"	64
සත්තම	"	64
අට්ඨම	"	64
නවම-පඤ්චදසම	සුත්තානි	66
සොලසම-ද්වාවිසතිම	"	66

විශේෂා දුතිඥා.

විෂය

පිටිවිකුණ

69-72

පස්ම	සුත්තං	68
දුතිය	"	68
තූතිය	"	68
චතුස්ම	"	68
පඤ්චම	"	68
ඡට්ඨම	"	70
සත්තම	"	70
අට්ඨම	"	70
තවම	"	70
දසම	"	70
එකාදසම	"	70
දොදසම	"	70
තෙරසම	"	70
වුද්දසම-සත්තරසම	සුත්තානි	72

මගෙහි තිබිය යුතුය.

පිටිවිකුණ පිටිවිකුණ

72-78

පස්ම	සුත්තං	72
දුතිය	"	72
තූතිය	"	72
චතුස්ම	"	72
පඤ්චම	"	72
ඡට්ඨම	"	74
සත්තම	"	74
අට්ඨම	"	74
තවම	"	74
දසම	"	74
එකාදසම	"	74
දොදසම	"	74
තෙරසම	"	76
වුද්දසම	"	76
පඤ්චදසම	"	76
සොලසම - අට්ඨාරසම	සුත්තානි	76
එකුත්ථිසතිම - එකවිසතිම	"	76
දොවිසතිම - චතුස්විසතිම	"	76
පඤ්චවිසතිම - සත්තවිසතිම	"	78
අට්ඨවිසතිම - නිංසතිම	"	78
එකතිංසතිම - තෙතිංසතිම	"	78
චතුතිංසතිම - ඡතතිංසතිම	"	78
සත්තතිංසතිම - එකුත්ථිසතිම	"	78
වත්තාසිසතිම - දොවත්තාසිසතිම	"	78
තෙවත්තාසිසතිම - පඤ්චවත්තාසිසතිම	"	78

පිටිවිකුණ පිටිවිකුණ ගිවිසිය යුතුය.

මගෙහි තිබිය යුතුය.

විෂයා:

පිටිකඩකානි

පඨම - සොළසම	සුත්තානි	80
-------------	----------	------	----

සොළසසංදකරමයා නිබ්බිතා.

වග්ගො පසච්ඡයා.

අවජරාසංඛ්‍යාතවග්ගො 80-96

පඨම	සුත්තං	...	80
දුතිය - අට්ඨම	සුත්තානි	...	80
තවම - ආදසම	"	...	80
තෙරසම = සොළසම	"	...	82
සත්තරසම - විසතිම	"	...	82
එකවිසතිම - පඤ්චවිසතිම	"	...	82
ඡබ්බිසතිම - නිංසතිම	"	...	82
එකනිංසතිම - සත්තනිංසතිම	"	...	82
අට්ඨනිංසතිම - පඤ්චවත්තාප්‍රිසතිම	"	...	82
ඡවත්තාප්‍රිසතිම - තෙපඤ්ඤසතිම	"	...	84
චතුපඤ්ඤසතිම - එකසට්ඨම	"	...	84
ආසට්ඨම = ආසත්තතිම	"	...	84
තෙසත්තතිම - ආසිතිම	"	...	86
තෙඅසිතිම - ආතවුතිම	"	...	86
තෙතවුතිමාදි (93 - 182)	සුත්තානි	...	86

වග්ගො ඡවෙසා.

කාශගතාසභීවග්ගො 88-92

පඨම	සුත්තං	...	88
දුතිය - අට්ඨම	සුත්තානි	...	88
තවම - ආදසම	"	...	88
තෙදසම	සුත්තං	...	88
ට්‍රිඥසම	"	...	88
පඤ්චදසම - එකුතවිසතිම	සුත්තානි	...	90
විසතිම - එකවිසතිම	"	...	90
ආවිසතිම - චතුර්විසතිම	"	...	90
පඤ්චවිසතිම - අට්ඨවිසතිම	"	...	90
එකුතනිංසතිම - චතුර්වත්තාප්‍රිසතිම	"	...	92

කාශගතාසභීවග්ගො සත්තමො.

අමතවග්ගො 92-94

පඨම - අට්ඨම	සුත්තානි	...	92
තවම - චතුර්විසතිම	"	...	94

අමතවග්ගො අට්ඨමො.

එකකිනිපාතසං සුත්තසංඝං සමත්තං.

2. දුකනිපාතො

පඨමො පණ්ණාසකො

1. වසසුපනාසිකාවග්ගො.

96-102

වජ්ජ	සුත්තං	96
පඨාන	"	98
තපනීය	"	98
අතපනීය	"	98
උපසංඝත	"	100
සංඝද්දුජනීය	"	100
කණ්ණා	"	102
සුක්ක	"	102
වරියා	"	102
වසසුපනාසිකා	"	102

වසසුපනාසිකාවග්ගො පඨමො

2. අධිකරණවග්ගො

104-116

පඨම	සුත්තං	104
දුතීය	"	104
තතීය	"	106
වතුන්	"	106
පඤ්චම	"	110
ඡට්ඨම	"	110
සත්තම	"	112
අට්ඨම	"	114
නවම	"	116
දසම	"	116

අධිකරණවග්ගො දුතීයො.

3. බාලවග්ගො

116-120

පඨම	සුත්තං	116
දුතීය	"	116
තතීය	"	118
වතුන්	"	118
පඤ්චම	"	118
ඡට්ඨම	"	118
සත්තම	"	120
අට්ඨම	"	120
නවම	"	120
දසම	"	120
එකාදසම	"	120

බාලවග්ගො තතීයො.

විෂය:

පිටිවැඩකෘති

4. සම්මිත්තවග්ගො

120-124

පඨම	සුත්තං	120
දුතිය	”	120
තතිය	”	122
චතුස්ථ	”	124
පඤ්චම	”	124
ඡරියම	”	128
සත්තම	”	132
අට්ඨම	”	134
නවම	”	134
දසම	”	134

සම්මිත්තවග්ගො විකුණන්නා.

5. පටිසම්මුඛවග්ගො

136-146

පඨම	සුත්තං	136
දුතිය	”	136
තතිය	”	138
චතුස්ථ	”	138
පඤ්චම	”	140
ඡරියම	”	140
සත්තම	”	142
අට්ඨම	”	144
නවම	”	144
දසම	”	146

පටිසම්මුඛවග්ගො පඤ්චමො.

පඨමො පණ්ණාසකො සම්මතො.

දුතියො පණ්ණාසකො

6. පුග්ගලවග්ගො

146-152

පඨම	සුත්තං	146
දුතිය	”	148
තතිය	”	148
චතුස්ථ	”	148
පඤ්චම	”	148
ඡරියම	”	148
සත්තම	”	148
අට්ඨම	”	148
නවම	”	150
දසම	”	150
එකාදසම	”	150
ද්වාදසම	”	152
තෙරසම	”	152

පුග්ගලවග්ගො ජ්ඣෙධා.

විෂයා:

පිටිබිකානි

7. සුඛවග්ගො

154-156

පඨම	සුත්තං	154
දුතිය	"	194
තතිය	"	154
චතුස්ස	"	154
පඤ්චම	"	154
ඡට්ඨම	"	154
සත්තම	"	156
අට්ඨම	"	156
තථම	"	156
දසම	"	156
එකාදසම	"	156
ද්වාදසම	"	156
තෙරසම	"	156

වග්ගො සත්තමො.

[8. සනිච්ඡනවග්ගො]

158-160

පඨම	සුත්තං	158
දුතිය	"	158
තතිය	"	158
චතුස්ස	"	158
පඤ්චම	"	158
ඡට්ඨම	"	158
සත්තම	"	158
අට්ඨම	"	158
තථම	"	160
දසම	"	160

වග්ගො අට්ඨමො.

9. බිම්මවග්ගො

160-162

පඨම	සුත්තං	160
දුතිය	"	160
තතිය	"	160
චතුස්ස	"	160
පඤ්චම	"	260
ඡට්ඨම	"	162
සත්තම	"	222
අට්ඨම	"	162
තථම	"	162
දසම	"	162
එකාදසම	"	162

වග්ගො නවමො.

විෂයා:

පිටිබලකාණි

10. බාලවග්ගො

162-168

පඨම	සුත්තං	162
දුතිය	"	162
තතිය	"	164
චතුස්ථ	"	164
පඤ්චම	"	164
ඡට්ඨම	"	164
සත්තම	"	164
අට්ඨම	"	164
නවම	"	164
දසම	"	164
එකාදසම	"	166
ද්වාදසම	"	166
තෙරසම	"	166
චුද්දසම	"	166
පඤ්චදසම	"	166
සොළසම	"	166
සත්තරසම	"	166
අට්ඨාදසම	"	166
එකුනවිසතිම	"	168
විසතිම	"	168

වග්ගො දසමො.

දුතියො පණ්ණාසකො සම්මතො.

තතියො පණ්ණාසකො

11. ආසාවග්ගො

168 - 170

පඨම	සුත්තං	168
දුතිය	"	168
තතිය	"	168
චතුස්ථ	"	168
පඤ්චම	"	168
ඡට්ඨම	"	170
සත්තම	"	170
අට්ඨම	"	170
නවම	"	170
දසම	"	170
එකාදසම	"	170
ද්වාදසම	"	170

වග්ගො එකාදසමො.

විෂයා:

පිටිවිකිනානි

12. ආයාමනවෂෙකා.

170 - 176

පඨම	සුතතං	172
දුතිය	"	172
තතිය	"	172
චතුස්ස	"	172
පඤ්චම	"	172
ෂට්ඨම	"	172
සත්තම	"	174
අට්ඨම	"	174
නවම	"	174
දසම	"	176
එකාදසම	"	176
ද්වාදසම	"	176
තෙරසම	"	176
බුද්දසම	"	176

වෂෙකා ද්වාදසමො.

13. දනවෂෙකා.

178 - 180

පඨම	සුතතං	178
දුතිය	"	178
තතිය	"	178
චතුස්ස	"	178
පඤ්චම	"	178
ෂට්ඨම	"	178
සත්තම	"	178
අට්ඨම	"	178
නවම	"	180
දසම	"	180

වෂෙකා තෙරසමො.

14. ඝනථාරවෂෙකා.

180 - 182

පඨම	සුතතං	180
දුතිය	"	180
තතිය	"	180
චතුස්ස	"	180
පඤ්චම	"	180
ෂට්ඨම	"	182
සත්තම	"	182
අට්ඨම	"	182
නවම	"	182
දසම	"	182
එකාදසම	"	182
ද්වාදසම	"	182

වෂෙකා බුද්දසමො.

විෂයා:

පිටිවැට්ටිකානි

15. සමාපනතිවගනා.

184 - 186

පඨම	සුත්තං	184
දුතිය	"	184
තෘතිය	"	184
චතුස්	"	184
පඤ්චම	"	184
ෂට්ඨම	"	184
සත්තම	"	184
අට්ඨම	"	184
නවම	"	184
දසම	"	186
එකාදසම	"	186
ද්වාදසම	"	186
තෙරසම	"	186
චුද්දසම	"	186
පඤ්චදසම	"	186
සොළසම	"	186
සත්තරසම	"	186

වගනා පණ්ණාසකමො.

තෘතියො පණ්ණාසකො සමත්තො.

16. කොඩිදකනා

188 - 190

පඨම - පඤ්චම	සුත්තානි	188
ෂට්ඨම - දසම	"	188
එකාදසම - පණ්ණරසම	"	188
සොළසම - විසතිම	"	188
එකවිසතිම - පඤ්චවිසතිම	"	188
ෂබ්බිකතිම - තිංසතිම	"	188
එකතිංසතිම - පඤ්චතිංසතිම	"	190
ෂතතිංසතිම - වතනාලීසතිම	"	190
එකවතනාලීසතිම - පඤ්චවතනාලීසතිම	"	190
ෂවතනාලීසතිම - පඤ්ඤාතිම	"	190

වගනා සොළසකමො.

17. සතතිරසමො වගනා

192 - 194

1. අකුසලපෙය්‍යාලං.

පඨම - පඤ්ඤාසතිම	සුත්තානි	192
-----------------	----------	-----	-----	-----

2. විනයපෙය්‍යාලං.

පඨම - දසම	සුත්තානි	192
එකාදසම - 300	"	192-194

විනයපෙය්‍යාලං නිවිසිතං.

විෂය:

පිටිබිකානි

ගිණපෙය්‍යාලං.

පඨම - දසම	සුත්තානි	194
එකාදසම - සත්තතිම	,,	194

ගිණපෙය්‍යාලං නිවේදනං.

වග්ගො සත්තරස්සමො නිවේදනො.

දුක්ඛිපාථො සමුත්තො.

3. තිකන්තිපාථො

196-544

පඨමො පණ්ණාසකො

1. බාලවග්ගො

196 - 202

පඨම	සුත්තං	196
දුතිය	,,	198
තතිය	,,	198
චතුස්ස	,,	200
පඤ්චම	,,	200
ඡට්ඨම	,,	200
සත්තම	,,	200
අට්ඨම	,,	202
නවම	,,	202
දසම	,,	202

බාලවග්ගො පඨමො.

2. රථකාර්ථවග්ගො

204 - 220

පඨම	සුත්තං	204
දුතිය	,,	204
තතිය	,,	206
චතුස්ස	,,	208
පඤ්චම	,,	212
ඡට්ඨම	,,	214
සත්තම	,,	216
අට්ඨම	,,	216
නවම	,,	218
දසම	,,	220

පඨමනාණ්ඩාරණ නිවේදනො.

වග්ගො දුතියො.

විෂය:

පිටිබිඳුකාරි

3. පුගලවග්ගො

222 - 242

පඨම	සුතතං	222
දුතිය	"	226
තතිය	"	228
චතුර්ථ	"	228
පඤ්චම	"	230
ඡට්ඨම	"	232
සත්තම	"	234
අට්ඨම	"	236
නවම	"	238
දසම	"	240 - 242

පුගලවග්ගො තතියො.

4. දෙවදුතවග්ගො

244 - 270

පඨමො	සුතතං	244
දුතිය	"	244
තතිය	"	246
චතුර්ථ	"	248
පඤ්ච	"	250
ඡට්ඨම	"	252
සත්තම	"	254
අට්ඨම	"	262
නවම	"	264
දසම	"	268 - 270

දෙවදුතවග්ගො චතුර්ථො.

5. චූලවග්ගො

272 - 278

පඨම	සුතතං	272
දුතිය	"	272
තතිය	"	272
චතුර්ථ	"	274
පඤ්චම	"	274
ඡට්ඨම	"	274
සත්තම	"	274
අට්ඨම	"	274
නවම	"	276
දසම	"	276
එකාදසම	"	276-278

චූලවග්ගො සඤ්චමො.

පඨමො පණ්ණාසකො සමත්තො.

ද්විතීය ප්‍රකාශන.

විෂය:

පිටිබිංයාති

1. මූලාශ්‍රවලටය.

280 - 308

පද්ම	සුතනං	280
දුතිය	"	280
තතිය	"	282
වතුන්	"	284
පඤ්චම	"	286
ජට්ඨම	"	226
සත්තම	"	388
අට්ඨම	"	292
තවම	"	298
දසම	"	300 - 308

මූලාශ්‍රවලටය පද්මය.

2. මහාවලටය.

310 - 380

පද්ම	සුතනං	310
දුතිය	"	318
තතිය	"	322
වතුන්	"	330
පඤ්චම	"	336
ජට්ඨම	"	344
සත්තම	"	352
අට්ඨම	"	356
තවම	"	358
දසම	"	366 - 380

මහාවලටය ද්විතීය.

3. අනුඤ්චවලටය.

382 - 404

පද්ම	සුතනං	382
දුතිය	"	384
තතිය	"	388
වතුන්	"	390
පඤ්චම	"	392
ජට්ඨම	"	394
සත්තම	"	396
අට්ඨම	"	398
තවම	"	398
දසම	"	402 - 404

අනුඤ්චවලටය තතීය.

විෂයා:

පිටුවකොණ

4. සමන්වගො

406 - 424

පස්ම	පුත්තං	406
දුතිය	"	406
තතිය	"	406
චතුස්	"	408
පඤ්චම	"	408
ෂට්ඨම	"	410
සත්තම	"	412
අට්ඨම	"	416
නවම	"	418
දසම	"	418
එකාදසම	"	420 - 424

සමන්වගො වතුපො.

5. ලොණඵලවගො

426 - 458

පස්ම	පුත්තං	426
දුතිය	"	428
තතිය	"	430
චතුස්	"	432
පඤ්චම	"	434
ෂට්ඨම	"	436
සත්තම	"	438
අට්ඨම	"	438
නවම	"	442
දසම	"	452
එකාදසම	"	456 - 458

ලොණඵලවගො පඤ්චමො.

මහාපණ්ණාසකො සමතො දුතියො.

8. තනියො පණ්ණාසකො.

1. සමමොධිවගො

460 - 474

පස්ම	පුත්තං	460
දුතිය	"	460
තතිය	"	462
චතුස්	"	462
පඤ්චම	"	464
ෂට්ඨම	"	464
සත්තම	"	464
අට්ඨම	"	468
නවම	"	468
දසම	"	470 - 474

සමමොධිවගො පස්මො.

විෂයා:

පිට්ඨකානි

2. ආසාසිකවග්ගො

474 - 492

පඨම	සුත්තං	474
දුතිය	"	474
තතිය	"	476
චතුස්	"	476
පඤ්චම	"	480
ඡට්ඨම	"	482
සත්තම	"	486
අට්ඨම	"	488
නවම	"	490
දසම	"	492

ආසාසිකවග්ගො දුතියො.

3. හරණ්ඩුවග්ගො

494 - 512

පඨම	සුත්තං	494
දුතිය	"	496
තතිය	"	498
චතුස්	"	498
පඤ්චම	"	502
ඡට්ඨම	"	504
සත්තම	"	506
අට්ඨම	"	508
නවම	"	510
දසම	"	510 - 112

හරණ්ඩුවග්ගො තතියො.

4. යොධාජීවවග්ගො

512 - 526

පඨම	සුත්තං	412
දුතිය	"	514
තතිය	"	514
චතුස්	"	514
පඤ්චම	"	516
ඡට්ඨම	"	516
සත්තම	"	518
අට්ඨම	"	518
නවම	"	520
දසම	"	524
එකාදසම	"	524
ද්විදසම	"	526
තෙරසම	"	526

යොධාජීවවග්ගො චතුසො.

විෂයා:

පිටිබිකානි

5. මඩගලවග්ගො

526 - 532

පඨම	සුත්තං	526
දුතිය	"	528
තතිය	"	528
චතුත්ථ	"	528
පඤ්චම	"	528
ෂට්ඨම	"	530
සත්තම	"	530
අට්ඨම	"	530
නවම	"	530
දසම	"	532

මඩගලවග්ගො පඤ්චමො.

වුද්දකපණ්ණාසකො සමන්තො භවිතො.

6. පටිපදාවග්ගො

532 - 538

පඨම	සුත්තං	532
දුතිය	"	536
තතිය	"	536
චතුත්ථ	"	536
පඤ්චම	"	536
ෂට්ඨම	"	538
සත්තම	"	538

පටිපදාවග්ගො ඡත්තමො.

7. කම්මපට්ඨපයො

538 - 544

පඨම	සුත්තං	538
දුතිය	"	538
තතිය	"	540
චතුත්ථ	"	540
පඤ්චම	"	540
ෂට්ඨම	"	540
සත්තම	"	540
අට්ඨම	"	540
නවම	"	540
දසම	"	540

විෂයා:

පිටිබිඳකානි

එකාදසම	සුතතං	542
ද්වාදසම	„	542
තෙරසම	„	542
චූරුසම	„	542
පණ්ණරසම	„	542
සොළසම	„	542
සතරසම	„	542
අට්ඨාරසම	„	542
එකුනවිංසතිම	„	544
විසතිම	„	544

කම්මපථපෙය්‍යාලං නිබ්බිතං.

8. රාගපෙය්‍යාලං

1 — 170	සුතතානි	...	544
---------	---------	-----	-----

රාගපෙය්‍යාලං නිබ්බිතං.

තිකනිපාතො.

උද්දනිගාලා

546 - 554

එකකනිපාතො	546-548
ද්වකනිපාතො	550-552
තිකනිපාතො	552-554

සුභනන්දපීඨකේ

අධ්‍යාපනරනිකායෝ

පඨමෝ භාගෝ

සුභනන්තපිටකේ අට්ඨගුත්තරනිකායෝ

පඨමො භාග්ගො

1. එකකනිපාතො

1. විත්තපරියාදානවග්ගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමුදධස්ස.

1. 1. 1.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ආවජ්ඣං විහරති ඡජනවතො අනාඨිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛූ භගවතො පට්ටස්සොස්සං. භගවා එතදථොච:

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරූපමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨති, යථසිදං භික්ඛවෙ ඉඤ්ජරූපං. ඉඤ්ජරූපං භික්ඛවෙ පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨතිති.

1. 1. 2.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකසද්දමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨති, යථසිදං භික්ඛවෙ ඉඤ්ජසද්දෙ. ඉඤ්ජසද්දෙ භික්ඛවෙ පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨතිති.

1. 1. 3.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකගනිමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨති, යථසිදං භික්ඛවෙ ඉඤ්ජගනිකො. ඉඤ්ජගනිකො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨතිති.

1. 1. 4.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරසමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨති, යථසිදං භික්ඛවෙ ඉඤ්ජරසො. ඉඤ්ජරසො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස විත්තං පරියාදය තිට්ඨතිති.

1. 1. 5.

තාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකථොට්ඨබ්බමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං පුරිසස්ස විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤොට්ඨබ්බො, ඉඤ්ඤොට්ඨබ්බො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨතිති.

1. 1. 6.

තාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරූපමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පුරිසරූපං. පුරිසරූපං භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨතිති.

1. 1. 7.

තාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකසග්ගමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පුරිසසග්ගො. පුරිසසග්ගො භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨතිති.

1. 1. 8.

තාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකගනිමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පුරිසගනිකො. පුරිසගනිකො භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨතිති.

1. 1. 9.

තාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකරසමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පුරිසරසො. පුරිසරසො භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨතිති.

1. 1. 10.

තාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකථොට්ඨබ්බමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පුරිසථොට්ඨබ්බො. පුරිස-
ථොට්ඨබ්බො භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤා විතතං පරියාද්‍යය තිට්ඨතිති.

වග්‍යො පඨමො.*

* රූපාදිවග්‍යො පඨමො-මජ්ඣ. PTS.

2. නිවර්ණපහභාණ්ඩගො

1. 2. 1.

[සාවස්ථිතිදානං:]

නාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපය්‍යාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දෙ උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දෙ භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තති, යථසිදං භික්ඛවෙ සුභතීම්මතං. සුභතීම්මතං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසි කරුණො අනුප්පන්නො වෙව කාමච්ඡන්දෙ උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දෙ භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තතිති.

1. 2. 2.

නාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපය්‍යාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා ව්‍යාපාදෙ¹ උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා ව්‍යාපාදෙ භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තති, යථසිදං භික්ඛවෙ පටිසනිම්මතං. පටිසනිම්මතං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසි කරුණො අනුප්පන්නො වෙව ව්‍යාපාදෙ¹ උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදෙ භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තතිති.

1. 2. 3.

නාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපය්‍යාමි, යෙන අනුප්පන්නං වා ජිතම්ඤ්ඤං² උප්පජ්ජති, උප්පන්නං වා ජිතම්ඤ්ඤං භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තති, යථසිදං භික්ඛවෙ අරතී නන්දි චිජ්ජිකා³ භන්තසම්මදෙ වෙනසො ච ලිතතං. ලිතවිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නං වෙව ජිතම්ඤ්ඤං උප්පජ්ජති, උප්පන්නංඤ්ඤං ජිතම්ඤ්ඤං භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තතිති.

1. 2. 4.

නාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපය්‍යාමි, යෙන අනුප්පන්නං වා උඤ්ඤචක්ඛකඤ්ඤචං උප්පජ්ජති, උප්පන්නං වා උඤ්ඤචක්ඛකඤ්ඤචං භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තති, යථසිදං භික්ඛවෙ වෙනසො අට්ඨපසමො. අට්ඨපසන්න-විත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නං වෙව උඤ්ඤචක්ඛකඤ්ඤචං උප්පජ්ජති, උප්පන්නං ච උඤ්ඤචක්ඛකඤ්ඤචං භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තතිති.

1. 2. 5.

නාභං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපය්‍යාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා විචිකිච්ඡං උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා විචිකිච්ඡං භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තති, යථසිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරු. අයොනිසො භික්ඛවෙ මනසි කරුණො අනුප්පන්නො වෙව විචිකිච්ඡං උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච විචිකිච්ඡං භියෙසාභාවාය වෙසුල්ලාය සංවත්තතිති.

1. ව්‍යාපාද-මජ්ඣිම. සං. 2. ජිතම්ඤ්ඤං-මජ්ඣිම. 3. චිජ්ජිකා-මජ්ඣිම.

1. 2. 6.

නාමං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං ඵකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා කාමච්ඡන්දො පතීයති, යථසිදං භික්ඛවෙ අසුභතීම්භතං. අසුභතීම්භතං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දො පතීයතිති.

1. 2. 7.

නාමං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං ඵකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා ව්‍යාපාදො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා ව්‍යාපාදො පතීයති, යථසිදං භික්ඛවෙ මෙත්තා චෙතොවිමුත්තති. මෙත්තං භික්ඛවෙ චෙතොවිමුත්තතිං යොනිසො මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව ව්‍යාපාදො නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදො පතීයතිති.

1. 2. 8.

නාමං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං ඵකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා ජිතම්ඥං නුප්පජ්ජති, උප්පන්නං වා ජිතම්ඥං පතීයති, යථසිදං භික්ඛවෙ ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරික්ඛමධාතු. ආරම්භධාතු භික්ඛවෙ අනුප්පන්නාඤ්ඤාව ජිතම්ඥං නුප්පජ්ජති, උප්පන්නාඤ්ඤාව ජිතම්ඥං පතීයතිති.

1. 2. 9.

නාමං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං ඵකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නං වා උද්ධමච්ඡාඤ්ඤාවං නුප්පජ්ජති, උප්පන්නං වා උද්ධමච්ඡාඤ්ඤාවං පතීයති, යථසිදං භික්ඛවෙ චෙතසො චූපසමො. චූපසන්නවිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නං චෙව උද්ධමච්ඡාඤ්ඤාවං නුප්පජ්ජති, උප්පන්නාඤ්ඤාව උද්ධමච්ඡාඤ්ඤාවං පතීයතිති.

1. 2. 10.

නාමං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං ඵකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නො වා විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා විචිකිච්ඡා පතීයති, යථසිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ මනසි කරොතො අනුප්පන්නො චෙව විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච විචිකිච්ඡා පතීයතිති.

වග්ගො දුතියො.*

3. අකමමනියවගෙනා

1. 3. 1.

[සාමසම්භිද්ධානං:]

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං අභාවිතං අකමමනියං භොති, යථසිද්ධං* විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අභාවිතං අකමමනියං භොතීති.

1. 3. 2.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං භාවිතං කමමනියං භොති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ භාවිතං කමමනියං භොතීති.

1. 3. 3

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං අභාවිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අභාවිතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

1. 3. 4.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං භාවිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ භාවිතං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති.

1. 3. 5.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං අභාවිතං අපාභුතුකං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අභාවිතං අපාභුතුකං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

1. 3. 6.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං භාවිතං පාභුතුකං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ භාවිතං පාභුතුකං මහතො අත්ථාය සංවත්තතීති.

1. 3. 7.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්භි සමනුපස්සාමි, යං එවං අභාවිතං අබ්බුලිකතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අභාවිතං අබ්බුලිකතං මහතො අනත්ථාය සංවත්තතීති.

* යථසිද්ධං නිකම්මවි විතතං--සඤ්ඤා මත්ඤ්ඤා.

1. 3. 8.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං භාවිතං බහුලිකතං මහතො අත්ථාය සංවහනති, යථසිද්ධං^{*} චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං බහුලිකතං මහතො අත්ථාය සංවහනතිති.

1. 3. 9

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං අභාවිතං අබහුලිකතං දුක්ඛාවහං¹ හොති, යථසිද්ධං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අභාවිතං අබහුලිකතං දුක්ඛාවහං¹ හොතිති.

1. 3. 10.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං භාවිතං බහුලිකතං සුඛාවහං² හොති, යථසිද්ධං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ භාවිතං බහුලිකතං සුඛාවහං² හොතිති.

වගෙහා තතිශයා.³

4. අදනනවගො

1. 4. 1.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං අදනනං මහතො අත්ථාය සංවහනති, යථසිද්ධං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අදනනං මහතො අත්ථාය සංවහනතිති.

1. 4. 2.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං අදනනං මහතො අත්ථාය සංවහනති, යථසිද්ධං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අදනනං මහතො අත්ථාය සංවහනතිති.

1. 4. 3.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං අගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවහනති, යථසිද්ධං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ අගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවහනතිති.

1. 4. 4.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං ගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවහනති, යථසිද්ධං චිත්තං. චිත්තං භික්ඛවෙ ගුත්තං මහතො අත්ථාය සංවහනතිති.

1. 'දුක්ඛාවහං' ඉතිපි පාඨය, අට්ඨකාපායං. 2. 'සුඛාවහං' ඉති වී පාඨය, අට්ඨකාපායං.
3. අධිකේතියවගෙහා තතිශයා - මජ්ඣං. * යථසිද්ධං නික්ඛවෙ චිත්තං-සසා. මජ්ඣං.

1. 4. 5.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං අරක්ඛිතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අරක්ඛිතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනතිති.

1. 4. 6.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං රක්ඛිතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ රක්ඛිතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනතිති.

1. 4. 7.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං අසංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අසංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනතිති.

1. 4. 8.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං සංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ සංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනතිති.

1. 4. 9.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං අදනතං අග්‍රහතං අරක්ඛිතං අසංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ අදනතං අග්‍රහතං අරක්ඛිතං අසංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනතිති.

1. 4. 10.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං දනතං ග්‍රහතං රක්ඛිතං සංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනති, යථසිද්ධං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ දනතං ග්‍රහතං රක්ඛිතං සංවුතං මහතො අනන්දාය සංවත්තනතිති.

වග්ගො වභුජෙජා,¹

* යථසිද්ධං භික්ඛවෙ විතතං - සත්‍යා, මජ්ඣිම. 1. අදනතවග්ගො වභුජෙජා - මජ්ඣිම.

5. සුඛවග්ගො.

1. 5. 1.

[සංවසථිනිදානං:]

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලිසුකං වා යවසුකං වා මිච්ඡාපණ්ණිතං හතේත වා පාදෙන වා අකකන්තං හත්ථං වා පාදා වා හෙව්ඡති*, ලොභිතං වා උපපාදෙස්සනීති තෙනා ධාතං විජ්ජති. තං කියස්ස හෙතු: මිච්ඡාපණ්ණිතභතා භික්ඛවෙ සුකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු මිච්ඡාපණ්ණිතෙන විතෙනන අවිජ්ජං හෙව්ඡති, විජ්ජං උපපාදෙස්සති, නිබ්බාණං සච්ඡිකරිස්සනීති තෙනා ධාතං විජ්ජති. තං කියස්ස හෙතු: මිච්ඡාපණ්ණිතභතා භික්ඛවෙ විතස්සාති.

1. 5. 2.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලිසුකං වා යවසුකං වා සම්මාපණ්ණිතං හතේත වා පාදෙන වා අකකන්තං හත්ථං වා පාදා වා හෙව්ඡති*, ලොභිතං වා උපපාදෙස්සනීති, ධාතමෙනා විජ්ජති. තං කියස්ස හෙතු: සම්මා පණ්ණිතභතා භික්ඛවෙ සුකස්ස.¹ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු සම්මා පණ්ණිතෙන විතෙනන අවිජ්ජං හෙව්ඡති, විජ්ජං උපපාදෙස්සති, නිබ්බාණං සච්ඡිකරිස්සනීති ධාතමෙනා විජ්ජති. තං කියස්ස හෙතු: සම්මාපණ්ණිතභතා භික්ඛවෙ විතස්සාති.

1. 5. 3.

ඉදං² භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පද්ධංචිතතං එවං වේතසා වේතො පරිච්චා පජාතාමි: ඉමමිහි වෙ අගං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාහතං නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ. භා කියස්ස හෙතු: විතතං හිස්ස භික්ඛවෙ පද්ධං. වේතොපසාදහෙතුච්චි³ පත භික්ඛවෙ එවමිධෙකච්චි සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං මිනිපාතං තිරයං උපපජ්ජන්තිති.

1. 5. 4.

ඉදං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පසන්නචිතතං එවං වේතසා වේතො පරිච්චා පජාතාමි: ඉමමිහි වෙ අගං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාහතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. තං කියස්ස හෙතු: විතතං හිස්ස භික්ඛවෙ පසන්නං. වේතොපසාදහෙතුච්චි⁴ පත භික්ඛවෙ එවමිධෙකච්චි සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තිති.

1. සාලිසුකස්ස—සා 2. ඉධානං—තා, මජ්ඣ. 3. වේතොපසාද හෙතු ච—සා, වේතොපසාද හෙතු පසා—මජ්ඣ. 4. වේතොපසාද හෙතු ච—සා, වේතොපසාද හෙතු —පසාදිතං. * හෙව්ඡති—සිදු. මහාරාජසුරණී.

1. 5. 5.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උදකරහදෙ ආවිලො පුලිනො කලලීභුනො, තත්ථ චකුමා පුරිසො නිරේ සීනො ත පසෙය්‍ය සිප්පිසම්බුකම්පි* සකකරකාසලම්පි මච්ඡගුලම්පි වරනාමපි තිට්ඨනාමපි. තං කිය්‍ය හෙතු: ආවිලතතා භික්ඛවෙ උදකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු ආවිලත විනේතන අත්තත්ථං වා ඤ්‍යස්සති, පරත්ථං වා ඤ්‍යස්සති, උභයත්ථං වා ඤ්‍යස්සති, උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං සච්ඡකරියානීති, තෙනං ථාතං විජ්ජති. තං කිය්‍ය හෙතු: ආවිලතතා භික්ඛවෙ විතතස්සාති.

1. 5. 6.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උදකරහදෙ අවේජා විපසනේනා අතාවිලො, තත්ථ චකුමා පුරිසො නිරේ සීනො පසෙය්‍ය සිප්පිසම්බුකම්පි සකකර-කාසලම්පි මච්ඡගුලම්පි වරනාමපි තිට්ඨනාමපි. තං කිය්‍ය හෙතු: අතාවිලතතා භික්ඛවෙ උදකස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සො වත භික්ඛු අතාවිලත විනේතන අත්තත්ථං වා ඤ්‍යස්සති, පරත්ථං වා ඤ්‍යස්සති, උභයත්ථං වා ඤ්‍යස්සති, උත්තරිං වා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං සච්ඡකරියානීති, ථාතමේතං විජ්ජති. තං කිය්‍ය හෙතු: අතාවිලතතා භික්ඛවෙ විතතස්සාති.

1. 5. 7.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යානී කානිචි රුක්ඛජාතානං¹ එඤ්ඤො² තෙසං අකුමකායෙති, යදිදං මුද්දතාය වෙච කම්මඤ්ඤාතාය ව. එවමෙව ඛො අහං භික්ඛවෙ ත අඤ්ඤො³ එකධම්මම්පි සම්මුපස්සාමි, යං එවං භාවිතා ඛනුලීකතං මුද්ද ව⁴ හොති කම්මඤ්ඤාදා⁵, යථසිදං විතතං. විතතං භික්ඛවෙ භාවිතං ඛනුලීකතං මුද්ද ව හොති කම්මඤ්ඤාදා⁶ති.

1. 5. 8.

තාං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සම්මුපස්සාමි, යං එවං ලුහුපරිවතනං, යථසිදං විතතං. යාවඤ්ඤාදං භික්ඛවෙ උපමාපි ත සුකර් යාව ලුහුපරිවතනං විතතන්ති.

1. 5. 9.

පහස්සරම්ඨං භික්ඛවෙ විතතං, තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙති උපකති-ලෙසෙති උපකතිලිට්ඨන්ති.

1. 5. 10.

පහස්සරම්ඨං භික්ඛවෙ විතතං, තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙති උපකතිලෙසෙති විපමුත්තන්ති.

වග්ගො පඤ්චමො.⁸

1. රුක්ඛජාතානි - ස්‍යා. 2. චඤ්ඤාතා - ස්‍යා. 3. නාඤ්ඤා - ස්‍යා. මජ්ඣ. 4. මුද්දාදා - සිමු. 5. කම්මනියඤ්ඤා - ස්‍යා. කම්මඤ්ඤාදාදි භොති - මජ්ඣ. 6. පඤ්ඤාතා අවර්ගගො පඤ්චමො - මජ්ඣ. * සිට්ඨතා යම්බුකම්පි - කඤ්චි.

6. පහසුරවගෙනා

1. 6. 1.

පහසුරමදං භික්ඛවෙ චිත්තං. තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙති උපකක්ඛි-
ලෙසෙති උපකක්ඛිට්ඨං. තං අස්සුතවා පුපුජ්ජනො යථාභුතං තපජානාති.
තස්මා අස්සුතවතො පුපුජ්ජනස්ස චිත්තභාවතා තප්ථිති වදාමිති.

1. 6. 2.

පහසුරමදං භික්ඛවෙ චිත්තං. තඤ්ච ඛො ආගන්තුකෙති උපකක්ඛි-
ලෙසෙති විපක්ඛිතතං. තං සුතවා අරියසාවකො යථාභුතං පජානාති. තස්මා
සුතවතො අරියසාවකස්ස චිත්තභාවතා තප්ථිති වදාමිති.

1. 6. 3.

අවජරුසම්භාතමත්තමපි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඥාතං¹ චිත්තං ආසෙවති,
අයං වුව්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සඤ්ඤාසාහකකරො
ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පත වාදෙ යෙ තං
බහුලීකරෙන්නති.

1. 6. 4.

අවජරුසම්භාතමත්තමපි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඥාතං චිත්තං භාවෙති,
අයං වුව්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සඤ්ඤාසාහකකරො
ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පත වාදෙ යෙ තං
බහුලීකරෙන්නති.

1. 6. 5.

අවජරුසම්භාතමත්තමපි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඥාතං චිත්තං මතසි
කරෙති, අයං වුව්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිත්තජ්ඣානො විහරති, සඤ්ඤා-
සාහකකරො ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජති. කො පත
වාදෙ යෙ තං බහුලීකරෙන්නති.

1. 6. 6.

යෙ කෙවි භික්ඛවෙ ධම්මා අකුසලා අකුසලභාගියා අකුසලපක්ඛිකා,
සබ්බෙ තෙ මනොපුබ්බිගමා. මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උපපජ්ජති,
අනිදෙව අකුසලා ධම්මාති.

1. 6. 7.

යෙ කෙවි භික්ඛවෙ ධම්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසලපක්ඛිකා, සබ්බෙ
තෙ මනොපුබ්බිගමා. මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උපපජ්ජති, අනිදෙව
කුසලා ධම්මාති.

1. මත්තමත්තං - සහ. මත්තමත්තං - මත්තං.

1. 6. 8.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පමාදෙ. පමිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 6. 9.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අප්පමාදෙ. අප්පමිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 6. 10.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ කොසජ්ජං. කුසිතස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

වග්ගො ඡට්ඨං*

7. විරියාරමනවග්ගො

1. 7. 1.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ විරියාරමනො.¹ ආරඤ්චිවිරියස්ස² භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 2.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මහිච්ඡනා. මහිච්ඡස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 3.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අප්පිච්ඡනා. අප්පිච්ඡස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

* අවර්තා සංඛ්‍යාතවග්ගො ඡට්ඨං - මජ්ඣං.

1. විරියාරමනො - මජ්ඣං.

2. ආරඤ්චිවිරියස්ස - මජ්ඣං.

1. 7. 4.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අසනතුට්ඨිතා. අසනතුට්ඨස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 5.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ, සනතුට්ඨිතා. සනතුට්ඨස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 6.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අයෝනිසො මතසිකාරො. අයෝනිසො භික්ඛවෙ මතසිකාරොතො අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 7.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ යෝනිසො මතසිකාරො. යෝනිසො භික්ඛවෙ මතසිකාරොතො අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 8.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අසමපජ්ඤාදාං. අසමපජාතස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 9.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සමපජ්ඤාදාං. සමපජාතස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

1. 7. 10.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබමමම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පාපමිත්තතා. පාපමිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්තිති.

වග්ගො සන්තමො.*

8. කලාණ්ඩනවගෙහා

[භාවජී නිදන:]

1. 8. 1.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති.

1. 8. 2.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගා භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං අනනුයොගා කුසලානං ධම්මානං අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති.

1. 8. 3.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගා භික්ඛවෙ කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගා අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති.

1. 8. 4.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා බොජ්ඣංගා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා බොජ්ඣංගා න භාවනා පාරිපුරිං ගව්ජන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අයොනිසො මහසිකාරො. අයොනිසො භික්ඛවෙ මහසිකාරොනො අනුප්පන්නා වෙව බොජ්ඣංගා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව බොජ්ඣංගා න භාවනාපාරිපුරිං ගව්ජන්ති.

1. 8. 5.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා බොජ්ඣංගා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා බොජ්ඣංගා භාවනා පාරිපුරිං ගව්ජන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ යොනිසො මහසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ මහසිකාරොනො අනුප්පන්නා වෙව බොජ්ඣංගා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව බොජ්ඣංගා භාවනාපාරිපුරිං ගව්ජන්ති.

1. 8. 6.

අප්පමන්තිකා එසා භික්ඛවෙ පරිහානී, යද්දිදං ඤ්ඤිපරිහානී. එතං පතිතිට්ඨං භික්ඛවෙ පරිහානීතං යද්දිදං පඤ්ඤා පරිහානීති.

1. 8. 7.

අප්පමෙතතිකා එසා භික්ඛවෙ වුද්ධි, යදිදං ඤාතිවුද්ධි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ වුද්ධිතං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තසමානිග භික්ඛවෙ එවං සිඤ්ඤාබ්බං; පඤ්ඤාවුද්ධියා ච ඛිඤ්ඤාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිඤ්ඤාබ්බන්ති.

1. 8. 8.

අප්පමෙතතිකා එසා භික්ඛවෙ පරිභාති, යදිදං භොගපරිභාති. එතං පතිකිට්ඨං භික්ඛවෙ පරිභාතිතං යදිදං පඤ්ඤාපරිභාතිති.

1. 8. 9.

අප්පමෙතතිකා එසා භික්ඛවෙ වුද්ධි, යදිදං භොගවුද්ධි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ වුද්ධිතං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තසමානිග භික්ඛවෙ එවං සිඤ්ඤාබ්බං; පඤ්ඤාවුද්ධියා ච ඛිඤ්ඤාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිඤ්ඤාබ්බන්ති.

1. 8. 10.

අප්පමෙතතිකා එසා භික්ඛවෙ පරිභාති, යදිදං යසොපරිභාති. එතං පතිකිට්ඨං භික්ඛවෙ පරිභාතිතං යදිදං පඤ්ඤාපරිභාතිති.

1. 8. 11.

අප්පමෙතතිකා එසා භික්ඛවෙ වුද්ධි, යදිදං යසොවුද්ධි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ වුද්ධිතං යදිදං පඤ්ඤාවුද්ධි. තසමානිග භික්ඛවෙ එවං සිඤ්ඤාබ්බං; පඤ්ඤාවුද්ධියා ච ඛිඤ්ඤාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිඤ්ඤාබ්බන්ති.

වග්ගො අවසිමො*

9. පමාදවග්ගො

[සාවජ්ඣි නිදානං:]

1. 9. 1.

නාගං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමුත්තපස්සාමි, යො එවං මහතො අතඤ්ඤා සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ පමාදො. පමාදො භික්ඛවෙ මහතො අතඤ්ඤා සංවත්තතිති.

1. 9. 2.

නාගං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමුත්තපස්සාමි, යො එවං මහතො අතඤ්ඤා සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අප්පමාදො. අප්පමාදො භික්ඛවෙ මහතො අතඤ්ඤා සංවත්තතිති.

1. 9. 3.

නාගං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමුත්තපස්සාමි, යො එවං මහතො අතඤ්ඤා සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ කොසල්ථං. කොසල්ථං භික්ඛවෙ මහතො අතඤ්ඤා සංවත්තතිති.

* කල්යාණමිත්තාදිවග්ගො අවසිමො - මෙසං.

1. 9. 4.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ විරියාරමො. විරියාරමො භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 5.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මගිච්ඡතා. මගිච්ඡතා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 6.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අපච්ඡිකා. අපච්ඡිකා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 7.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අසනතුට්ඨිතා. අසනතුට්ඨිතා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 8.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සනතුට්ඨිතා. සනතුට්ඨිතා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 9

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අයොනිසො මතසිකාරො. අයොනිසො මතසිකාරො භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 10.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ යොනිසො මතසිකාරො. යොනිසො මතසිකාරො භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 11.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අසමපජ්ඤා. අසමපජ්ඤා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 12.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අත්ථාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සමපජ්ඤා. සමපජ්ඤා භික්ඛවෙ මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

1. 9. 13.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහතො අනන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ පාපමිත්තතා. පාපමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අනන්දාය සංවත්තතිති.

1. 9. 14.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහතො අන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අන්දාය සංවත්තතිති.

1. 9. 15.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අනන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං, අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං මහතො අනන්දාය සංවත්තතිති.

1. 9. 16.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපස්සාමි, යො එවං මහතො අන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසලානං ධම්මානං, අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ කුසලානං ධම්මානං, අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං මහතො අන්දාය සංවත්තතිති.

වග්ගො නවමො.*

10. අජ්ඣත්තිකවග්ගො

[සංවසී නිදනං:]

1. 10. 1.

අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අභගන්ති කර්තෘ න¹ අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහතො අනන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ පමාදෙ, පමාදෙ භික්ඛවෙ මහතො අනන්දාය සංවත්තතිති.

1. 10. 2.

අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අභගන්ති කර්තෘ න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහතො අන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ අපපමාදෙ, අපපමාදෙ භික්ඛවෙ මහතො අන්දාය සංවත්තතිති.

1. 10. 3.

අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අභගන්ති කර්තෘ න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහතො අනන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ කොසල්ථං, කොසල්ථං භික්ඛවෙ මහතො අනන්දාය සංවත්තතිති.

1. 10. 4.

අජ්ඣත්තිකං භික්ඛවෙ අභගන්ති කර්තෘ න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහතො අන්දාය සංවත්තති, යප්පිදං භික්ඛවෙ විරියාරමො. විරියාරමො භික්ඛවෙ මහතො අන්දාය සංවත්තතිති.

* පමාදවග්ගො නවමො - මජ්ඣ. 1. නාඤ්ඤා - මජ්ඣ.

1. 10. 5.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යා¹ එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මනිවත්තං.
මනිවත්තං භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 6.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යා¹ එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අපිට්ඨත්තං.
අපිට්ඨත්තං භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 7.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යා¹ එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ
අසනතුට්ඨිතං. අසනතුට්ඨිතං භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 8.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යා¹ එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සනතුට්ඨිතං.
සනතුට්ඨිතං භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 9.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යො¹ එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ
අයොනිසො මනසිකාරො. අයොනිසො මනසිකාරො භික්ඛවෙ මහතො
අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 10.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යො¹ එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ යොනිසො
මනසිකාරො. යොනිසො මනසිකාරො භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 11.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යං එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අසමප-
ජ්ඤායං. අසමපජ්ඤායං භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 12.

අජ්ඣන්තිකං භික්ඛවෙ අඩුගුණාත්මකරිත්වා න අඤ්ඤං එකඛගමපි සමනු-
පසාසමි, යං එවං මහතො අනත්තං සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සමපජ්ඤායං.
සමපජ්ඤායං භික්ඛවෙ මහතො අනත්තං සංවත්තතිති.

1. 10. 13.

බාහිරං භික්ඛවෙ අභගනති කරිඤා න අඤ්ඤං එකභගමපි සමනුපසාසාමි,
යා¹ එවං මහතො අනන්දාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ පාපමිත්තතා.
පාපමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අනන්දාය සංවතනතිති.

1. 10. 14.

බාහිරං භික්ඛවෙ අභගනති කරිඤා න අඤ්ඤං එකභගමපි සමනුපසාසාමි,
යා¹ එවං මහතො අන්දාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා.
කල්‍යාණමිත්තතා භික්ඛවෙ මහතො අන්දාය සංවතනතිති.

1. 10. 15.

අර්කිතතිකං භික්ඛවෙ අභගනති කරිඤා න අඤ්ඤං එකභගමපි සමනු-
පසාසාමි, යො එවං මහතො අනන්දාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ
අනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං.
අනුයොගො භික්ඛවෙ අකුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො කුසලානං ධම්මානං
මහතො අනන්දාය සංවතනතිති.

1. 10. 16.

අර්කිතතිකං භික්ඛවෙ අභගනති කරිඤා න අඤ්ඤං එකභගමපි සමනු-
පසාසාමි, යො එවං මහතො අන්දාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ අනුයොගො
කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ
කුසලානං ධම්මානං, අනනුයොගො අකුසලානං ධම්මානං මහතො අන්දාය
සංවතනතිති.

1. 10. 17.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපසාසාමි, යො එවං සඤ්ඤාමසා
සමෙමාසාය අනන්තරධානාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ පමාදෙ. පමාදෙ
භික්ඛවෙ සඤ්ඤාමසා සමෙමාසාය අනන්තරධානාය සංවතනතිති.

1. 10. 18.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපසාසාමි, යො එවං සඤ්ඤාමසා
සීතියා අසමෙමාසාය අනන්තරධානාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ අපා
මාදෙ. අපාමාදෙ භික්ඛවෙ සඤ්ඤාමසා සීතියා අසමෙමාසාය අනන්තර-
ධානාය සංවතනතිති.

1. 10. 19.

තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපසාසාමි, යා² එවං සඤ්ඤාමසා
සමෙමාසාය අනන්තරධානාය සංවතනති, යථසිදං භික්ඛවෙ කොසල්ජං.
කොසල්ජං භික්ඛවෙ සඤ්ඤාමසා සමෙමාසාය අනන්තරධානාය සංවතනතිති.

1. 10. 20.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යො එවං සද්ධම්මස්ස සීමාසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ විරියා-රථො. විරියාරථො භික්ඛවෙ සද්ධම්මස්ස සීමාසංගාය අනන්තර-ධාතාය සංවත්තති.

1. 10. 21-30.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යො එවං සද්ධම්මස්ස සමොසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මිතිච්ඡනා -පෙ- අප්පිච්ඡනා -පෙ- අසනතුට්ඨිනා -පෙ- සනතුට්ඨිනා -පෙ- අයොනිසො මනසිකාරො -පෙ- යොනිසො මනසිකාරො -පෙ- අනුප්පඤ්ඤං -පෙ- සම්ප්පඤ්ඤං -පෙ- පාපමිත්තනා -පෙ- කල්යාණමිත්තනා. කල්යාණමිත්තනා භික්ඛවෙ සද්ධම්මස්ස සීමාසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

1. 10. 31.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යො එවං සද්ධම්මස්ස සමොසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අනුයොගො අකුසල්ලානං ධම්මානං, අනුයොගො කුසල්ලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ අකුසල්ලානං ධම්මානං, අනුයොගො කුසල්ලානං ධම්මානං සද්ධම්මස්ස සමොසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

1. 10. 32.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි, යො එවං සද්ධම්මස්ස සීමාසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අනුයොගො කුසල්ලානං ධම්මානං, අනුයොගො අකුසල්ලානං ධම්මානං. අනුයොගො භික්ඛවෙ කුසල්ලානං ධම්මානං, අනුයොගො අකුසල්ලානං ධම්මානං සද්ධම්මස්ස සීමාසංගාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

චතුක්කොට්ඨකං නිමිතිකං.¹

1. 10. 33.

යෙ² තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දිපෙන්නි, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු බහුජනාතිනාය³ පටිපන්නා බහුජනාසුඛාය⁴ බහුතො ජනස්ස අනන්තරධාතාය අතිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ඤා තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අපුඤ්ඤා පසවන්ති, තෙවිමං සද්ධම්මං අනන්තරධාතෙන්නි.

1. චතුක්කොට්ඨකං නිමිතිකං - ඉජ්ජං. 2. යෙපි - සා. 3. බහුජන අතිතාය - මජ්ඣං. 4. බහුජන අසුඛාය - මජ්ඣං.

1. 10. 34-42.

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං අධම්මොති දීපෙනති -පෙ- අවිතයං විතයොති දීපෙනති -පෙ- විතයං අවිතයොති දීපෙනති -පෙ- අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- අතාවිණ්ණං තථාගතෙන අාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- අාවිණ්ණං තථාගතෙන අතාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- අපපඤ්ඤාතං තථාගතෙන පඤ්ඤාතං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- පඤ්ඤාතං තථාගතෙන අපපඤ්ඤාතං තථාගතෙනාති දීපෙනති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඛුත්තනාසිතාය පටිපන්නා ඛුත්තනාසුඛාය ඛුත්තො ජනස්ස අත්ථාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවම්බුස්සාතං. ඛුත්තෙව තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අපුඤ්ඤං පසවනති. තෙවිමං¹ සඤ්ඤාමං අනනරධාපෙනතිති.

වග්ගො දසමො.

11. අධම්මවග්ගො

1. 11. 1.

[සාවජ්ඣනීයං:]

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අධම්මං අධම්මොති දීපෙනති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඛුත්තන භිතාය පටිපන්නා ඛුත්තනසුඛාය ඛුත්තො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුස්සාතං. ඛුත්තෙව තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුඤ්ඤං පසවනති. තෙවිමං¹ සඤ්ඤාමං සපෙනතිති.

1. 11. 2-10.

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං ධම්මොති දීපෙනති -පෙ- අවිතයං අවිතයොති දීපෙනති -පෙ- විතයං විතයොති දීපෙනති -පෙ- අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- අතාවිණ්ණං තථාගතෙන අතාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- අාවිණ්ණං තථාගතෙන අාවිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- අපපඤ්ඤාතං තථාගතෙන අපපඤ්ඤාතං තථාගතෙනාති දීපෙනති -පෙ- පඤ්ඤාතං තථාගතෙන පඤ්ඤාතං තථාගතෙනාති දීපෙනති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඛුත්තනාසිතාය පටිපන්නා ඛුත්තනසුඛාය ඛුත්තො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවම්බුස්සාතං. ඛුත්තෙව තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුඤ්ඤං පසවනති. තෙවිමං¹ සඤ්ඤාමං සපෙනතිති.

වග්ගො එකාදසමො.²

1. තෙවිමං-සිමු, තෙවිමං-සස, මජ්ඣං, PTS.

2. අධම්මවග්ගො එකාදසමො - මජ්ඣං.

12. අනාපතනිවග්ගො

1. 12. 1—10.

[සාමප්පිතිදූතං:]

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනාපතනිං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- අපතනිං අනාපතනිති දීපෙනති -පෙ- ලුහුකං අපතනිං ගරුකං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- ගරුකං අපතනිං ලුහුකං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- දුට්ඨුල්ලං අපතනිං අදුට්ඨුල්ලං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- අදුට්ඨුල්ලං අපතනිං දුට්ඨුල්ලං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- සාවසෙසං අපතනිං අනවසෙසං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- අනවසෙසං අපතනිං සාවසෙසං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- සප්පට්ඨකමමං අපතනිං අප්පට්ඨකමමං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- අප්පට්ඨකමමං අපතනිං සප්පට්ඨකමමං අපතනිති දීපෙනති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඛත්තජනාභිතාය පටිපන්නා ඛත්තජනසුඛාය ඛත්තො ජනස්ස අත්ථාය අභිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. ඛත්තඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙවිමං සද්ධමමං අනතරධාපෙනතිති.

1. 12. 11—20.

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනාපතනිං අනාපතනිති දීපෙනති -පෙ- අපතනිං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- ලුහුකං අපතනිං ලුහුකං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- ගරුකං අපතනිං ගරුකං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- [දුට්ඨුල්ලං අපතනිං දුට්ඨුල්ලං අපතනිති දීපෙනති] -පෙ- අදුට්ඨුල්ලං අපතනිං අදුට්ඨුල්ලං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- සාවසෙසං අපතනිං සාවසෙසං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- අනවසෙසං අපතනිං අනවසෙසං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- සප්පට්ඨකමමං අපතනිං සප්පට්ඨකමමං අපතනිති දීපෙනති -පෙ- අප්පට්ඨකමමං අපතනිං අප්පට්ඨකමමං අපතනිති දීපෙනති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඛත්තජනාභිතාය පටිපන්නා ඛත්තජනසුඛාය ඛත්තො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. ඛත්තඤ්ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙවිමං සද්ධමමං ධපෙනතිති.

වග්ගො ද්වාදසමො

13. එකපුග්ගලවග්ගො

1. 13. 1.

[සාමප්පිතිදූතං:]

එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති ඛත්තජන-භිතාය ඛත්තජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය¹ අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො: තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති ඛත්තජනාභිතාය ඛත්තජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

1. ලොකානුකම්පාකාය - අට්ඨකථා

[-] අනතරීතපාදො - සිමු. පරාජ්ඣකො න දිස්සතෙ.

1. 13. 2.

එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ පාතුභාවො දුලලභො ලොකස්මිං. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස: තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස පාතුභාවො දුලලභො ලොකස්මිනිති.

1. 13. 3.

එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අවජ්ජියං-මනුස්සො. කතමො එකපුග්ගලො: තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අවජ්ජියං-මනුස්සොති.

1 13. 4.

එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ කාලකිරියා බහුතො ජනස්ස අනුතප්පා¹හොති. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස: තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස කාලකිරියා බහුතො ජනස්ස අනුතප්පා හොතිති.

1. 13. 5-13

එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අදුතියො අසභායො, අප්පට්ඨො, අප්පට්ඨසමො, අප්පට්ඨාගො, අප්පට්ඨග්ගලො, අසමො අසමසමො, දිපදුතං අග්ගො. කතමො එකපුග්ගලො: තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. අයං බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අදුතියො, අසභායො, අප්පට්ඨො, අප්පට්ඨසමො, අප්පට්ඨාගො, අප්පට්ඨග්ගලො, අසමො, අසමසමො, දිපදුතං අග්ගොති.

1. 13. 14-25.

එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ පාතුභාවා මහතො වකුඤ්ඤා පාතුභාවො හොති, මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ඕභාසස්ස පාතුභාවො හොති, ඡන්තං අනුතතරියානං පාතුභාවො හොති, වතුන්තං පටිසම්භිදුතං සච්ඡිකිරියා හොති, අතෙකධාතුපට්ඨෙවො හොති, තාතාධාතුපට්ඨෙවො හොති, විජ්ජාච්ඡික්ඛනිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සොතාපතනිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සකදගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අරහතනඵලසච්ඡිකිරියා හොති. කතමස්ස එකපුග්ගලස්ස: තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. ඉමස්ස බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස පාතුභාවා මහතො වකුඤ්ඤා පාතුභාවො හොති, මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො හොති, මහතො ඕභාසස්ස පාතුභාවො හොති, ඡන්තං අනුතතරියානං පාතුභාවො හොති, වතුන්තං පටිසම්භිදුතං සච්ඡිකිරියා හොති, අතෙක ධාතුපට්ඨෙවො හොති, තාතාධාතුපට්ඨෙවො හොති, විජ්ජාච්ඡික්ඛනිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සොතාපතනිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, සකදගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියා හොති, අරහතනඵලසච්ඡිකිරියා හොතිති.

1. 13. 26.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකපුග්ගලඵ්ඨ සමනුපසාසාමි, යො එවං තථාගතෙන අනුභතරං ධම්මවිකකං පවතතිතං සම්මදෙව අනුපපවනෙනති, යථසිදං භික්ඛවෙ සාරිපුතො. සාරිපුතො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අනුභතරං ධම්මවිකකං පවතතිතං සම්මදෙව අනුපපවනෙනතිති.

වග්ගො තෙරසමො

14. එතදග්ගපාළි.

1. 14. 1. 1-10.

[සාවජ්ඣනිදානං:]

එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුතං රත්තඤ්ඤානං යදිදං අඤ්ඤා-
කොණ්ඩසඤ්ඤා,¹ -පෙ- මහාපඤ්ඤානං යදිදං සාපිපුතො, -පෙ- ඉද්ධිමත්තා-
නං යදිදං මහාමාග්ගලානො, -පෙ- ධුතවාදනං යදිදං මහාභයාපො,
-පෙ- දිඛච්ඡිකුකානං යදිදං අනුරුද්ධා, -පෙ- උච්චාකුලිකානං යදිදං
භද්දිසො කාළිගොධාය පුතො, -පෙ- මඤ්ඤාසරුතං යදිදං ලකුණංක-
භද්දිසො, -පෙ- සීහනාදිකානං යදිදං පිණ්ඩාලභාරදවාපො, -පෙ- ධම්ම-
කවිතානං යදිදං පුණ්ණා මනනාණිපුතො, -පෙ- සංඛිතෙන නාසිතසා
විජාරෙන අසං විභජ්ජනානං යදිදං මහාභව්වානොති.

වග්ගො පඨමො.

1. 14. 2. 1-11.

එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුතං මනෝමයං කායං අභිනිව්ථි-
ණ්ණානං යදිදං මුලලපඤ්ඤා,² -පෙ- වෙතොවිවට්ඨකුසලානං යදිදං මුලල-
පඤ්ඤා, -පෙ- සඤ්ඤාච්චට්ඨකුසලානං යදිදං මහාපඤ්ඤා, -පෙ-
අරණවිහාරිතං යදිදං සුභුති, -පෙ- දකඛිණෙය්‍යානං යදිදං සුභුති, -පෙ-
ආරඤ්ඤාකානං යදිදං රෙවතො ඛදිරවතියො, -පෙ- කුසිතං යදිදං
ඛාඛ්ඛාරෙවතො -පෙ- ආරඬ්ඛිරියානං යදිදං සොණො කොළිවිසො -පෙ-
කලාසාණවාසකාරණානං යදිදං සොණො කුට්ඨිකණ්ණා, -පෙ- ලාභීනං යදිදං
සිංචලි, -පෙ- සඬ්ඛාතිබ්බතානං යදිදං වග්ගලිති.

වග්ගො දුතියො.

1. අඤ්ඤානාසකොණ්ඩසඤ්ඤා - මජ්ඣ. අඤ්ඤානාසකොණ්ඩසඤ්ඤානි - ඩාසවි.

2. මුලපඤ්ඤා - මජ්ඣ.

1. 14. 3. 1-10.

එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං සික්ඛාකාමානං යදිදං රාහුළො.
 -පෙ- සඤ්චාපබ්බජිතානා යදිදං රට්ඨපාළො, -පෙ- පඨමං සලාකං
 ගණ්ඨනනානං යදිදං කුණ්ඩබ්බාමනා, -පෙ- පටිභානවනනානං යදිදං
 චිඤ්ඤිකා, -පෙ- සමනනපාසාදිකානං යදිදං උපසෙසො වහිනනපුනො,
 -පෙ- ගෙනාසනපසාදිකානං යදිදං දබ්බො මලපුනො, -පෙ- දෙවනානං
 පියමනාපානං යදිදං පිළිඤ්චමොජ්ජා,¹ -පෙ- බ්වපාතිකානං යදිදං බාහිකො
 දුරුච්ඡිකො -පෙ- විනාකපිකානං යදිදං කුමාරකායකො, -පෙ-
 පටිසම්භිද්දපහනානං යදිදං මහාකොට්ඨිකොති.

වග්ගො නිව්ඤා

1. 14. 4. 1-16.

එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං බ්හුසසුනානං යදිදං ආනිකො,
 -පෙ- සතිමනනානං යදිදං ආනිකො, -පෙ- ගතිමනනානං යදිදං ආනිකො,
 -පෙ- ධිතිමනනානං යදිදං ආනිකො, -පෙ- උපට්ඨාකානං යදිදං ආනිකො,
 -පෙ- මහාපරිසානං යදිදං උරුමෙලකායකො, -පෙ- කුලප්පසාදකානං යදිදං
 කාලුද්ධි, -පෙ- අප්පානාමානං යදිදං බ්හුකො,² -පෙ- පුබ්බ නිවාසං
 අනුසාරනානං යදිදං සොභිකො, -පෙ- විනිශ්චරනානං යදිදං උපාලි, -පෙ-
 භික්ඛුනොවාදකානං යදිදං නිකුළකො, -පෙ- ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනභාරානං යදිදං
 නිකුළකො, -පෙ- භික්ඛුනොවාදකානං යදිදං මහාකප්පිකො, -පෙ- තෙජොධාතු-
 කුසලානං යදිදං සාමකො, -පෙ- පටිභානෙය්‍යකානං යදිදං ග්ගො, -පෙ-
 ලුබ්චිවරධරානං යදිදං මොඝග්ගොති.

වග්ගො වතුකො.

1. පිළිඤ්චමොජ්ජා - මොජ්ජා. 2. බාහුකො - මොජ්ජා.

1. 14. 5. 1-13.

ඵතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවිකානං භික්ඛුනීනං රතනස්සසුතං යදිදං මහාපජාපභි ගොතමි, -පෙ- මහා පඤ්ඤානං යදිදං ඛෙමා, -පෙ- ඉඤ්ඤිතනී-
නං යදිදං උපපලවණණා, -පෙ- විතසධරුතං යදිදං පටාමාග්, -පෙ-
ධම්මකට්ඨිකානං යදිදං ධම්මදින්නා, -පෙ- ක්කාසීතං යදිදං නාසා, -පෙ-
ආරඤ්චිට්ඨානං යදිදං සොණා, -පෙ- දිබ්බවක්ඛුකානං යදිදං සකුලා,¹
-පෙ- බ්බපාභිඤ්ඤානං යදිදං භඤ්ඤාණධර්මකොසා, -පෙ- පුබ්බෙනිවාසං
අනුස්සරන්තිතං යදිදං භඤ්ඤාපිලානි, -පෙ- මහාභිඤ්ඤාපට්ඨානං යදිදං
භද්දකම්මානා, -පෙ- ලුඛවීරධරුතං යදිදං කිසාගොතමි, -පෙ- සඤ්ඤා-
මුත්තානං යදිදං සිගාලමානානි.²

වග්ගො පඤ්ඤමො.

1. 14. 6. 1-10.

ඵතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං උපාසකානං පස්මං සරණං
ගච්ඡන්තානං යදිදං තප්පස්සභලලිකා³ වාණිජා, -පෙ- දායකානං යදිදං
සුද්දතො ගහපති අනාඨපිණ්ඩිකො, -පෙ- ධම්මකට්ඨිකානං යදිදං විතො
ගහපති මච්ඡිකාසණ්ඨිකො, -පෙ- වතුනි සම්මග්ගවත්ථුනි පරිසං සම්මග්ගන්තානං
යදිදං හත්ථිකො ආලවණො, -පෙ- පණ්ණිතදායකානං යදිදං මහානාමො
සකෙකො, -පෙ- මහාපදායකානං යදිදං උග්ගො ගහපති වෙසාලිකො,
-පෙ- සංඝුපට්ඨාකානං යදිදං උග්ගො⁴ ගහපති, -පෙ- අවෙච්චපාසන්තානං
යදිදං සුග්ග අමබ්බො⁵, -පෙ- පුග්ගලාපසන්තානං යදිදං ජීවිකො
කොමාරහම්මො, -පෙ- විසාසකානං යදිදං නකුලපිනා ගහපතීනි.

වග්ගො ජමො.

1. බකුලා - මජ්ඣ. 2. සිගාලගාමිනා - මජ්ඣ. 3. හපස්සභලලිකා - සා PFS
4. හත්ථිකො උග්ගො ගහපති - මජ්ඣ. 5. සුරබ්බො - මජ්ඣ.

1. 14. 7. 1-10.

එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවිකානං උපාසිකානං පඨමං සරණං ගවස්නනීතං
 යදිදං සුජාතා සෙනානීධිතා,¹ දුසිකානං යදිදං විසාඛා මිශාරමානා,
 බහුස්සතානං යදිදං බ්‍රජ්ජතාග්, මෙනතාවිහාරීතං යදිදං ඝාමාවතී, ක්කිතං
 යදිදං උතතග් තද්දමානා, පණීතදුසිකානං යදිදං සුප්පවාසා කොලියධිතා,
 ගිලානුපට්ඨාකිතං යදිදං සුප්පිසා උපාසිකා, අවෙච්චප්පසන්නානං යදිදං
 කාතිසාහී, විසාසිකානං යදිදං නකුලමානා ගතපතානී, අනුස්සවප්ප-
 සන්නානං යදිදං කාළී උපාසිකා කුරරඝට්ඨිකානී²

වග්ගො සත්තමො.

1. සෙනිසධිතා - මජ්ඣ.

2 කුලඝරිකා - මජ්ඣ.

15. අට්ඨානපාළි.

1. 15. 1.

[ශාවකභිදානං:]

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි¹ සංඛාරං නිව්වතො උපගච්ඡෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො කඤ්චි සංඛාරං නිව්වතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.²

1. 15. 2.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සංඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො කඤ්චි සංඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 3.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො *කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 4

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 5.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 6.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අරහත්තං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො අරහත්තං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 7.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො තථාගතස්ස දුට්ඨිත විනේතන ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො තථාගතස්ස දුට්ඨිත විනේතන ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති¹.

1. 15. 8.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො සම්මං භිඤ්ඤාය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො සම්මං භිඤ්ඤාය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 9.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අඤ්ඤං සන්ධාරං උද්දිසෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුට්ඨජ්ජනො අඤ්ඤං සන්ධාරං උද්දිසෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 10.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ඥේ අරහන්තො සම්මාසම්මුද්ධො අප්‍රබ්බං අවර්මං උප්පජ්ජෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො අරහං සම්මාසම්මුද්ධො උප්පජ්ජෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 11.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ඥේ රුජානො වක්කවන්තී අප්‍රබ්බං අවර්මං උප්පජ්ජෙය්‍ය, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො රුජා වක්කවන්තී උප්පජ්ජෙය්‍ය, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 12.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං ඉච්ඡි අරහං අස්ස සම්මාසම්මුද්ධො, තෙනං ණානං විජ්ජති. ණානඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුරිසො අරහං අස්ස සම්මාසම්මුද්ධො, ණානමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 13.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං ඉතී රාජා අස්ස චක්ඛවන්තී,
තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුරිසො රාජා
අස්ස චක්ඛවන්තී, ආනමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 14—16.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං ඉතී සක්ඛාතනං කාරෙය්‍ය -පෙ-,
මාරතනං කාරෙය්‍ය -පෙ-, බ්‍රහ්මතනං කාරෙය්‍ය, තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනඤ්ච
බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං පුරිසො සක්ඛාතනං කාරෙය්‍ය, මාරතනං
කාරෙය්‍ය, බ්‍රහ්මතනං කාරෙය්‍ය, ආනමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 17.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං කායදුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො
මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනඤ්ච බො එතං
භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං කායදුච්චරිතස්ස අතිට්ඨො අකන්තො අමනාපො
විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ආනමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 18—19.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං චච්චිදුච්චරිතස්ස -පෙ-, යං
මනො දුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය,
තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං මනො-
දුච්චරිතස්ස අතිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ආන-
මෙතං විජ්ජති.

1. 15. 20.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං කායසුච්චරිතස්ස අතිට්ඨො
අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනඤ්ච
බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං කායසුච්චරිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො
විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ආනමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 21—22.

අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං චච්චිසුච්චරිතස්ස -පෙ-, යං
මනොසුච්චරිතස්ස අතිට්ඨො අකන්තො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය,
තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං මනොසුච්ච-
රිතස්ස ඉට්ඨො කන්තො මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ආනමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 23.

අට්ඨකමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං කායදුච්චරිතසමිති තනන්දුතා
තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය,
තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනංඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං කායදුච්චරිත-
සමිති තනන්දුතා තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං
විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, ආනමෙතං විජ්ජති

1. 15. 24-25.

අට්ඨකමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං ච විදුච්චරිතසමිති -පෙ-, යං
මනොදුච්චරිතසමිති තනන්දුතා තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං
සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනංඤ්ච ඛො එතං
භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං මනොදුච්චරිතසමිති තනන්දුතා තප්පවයා කායස්ස
හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, ආනමෙතං
විජ්ජති.

1 15. 26.

අට්ඨකමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං කායසුච්චරිතසමිති තනන්දුතා
තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං
උපපජ්ජෙය්‍ය, තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනංඤ්ච ඛො එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං
කායසුච්චරිතසමිති තනන්දුතා තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං
සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, ආනමෙතං විජ්ජති.

1. 15. 27-28.

අට්ඨකමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො, යං ච විසුච්චරිතසමිති -පෙ-, යං
මනොසුච්චරිතසමිති තනන්දුතා තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං
දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය, තෙනං ආනං විජ්ජති. ආනංඤ්ච ඛො
එතං භික්ඛවෙ විජ්ජති, යං මනොසුච්චරිතසමිති තනන්දුතා තප්පවයා
කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍ය, ආනමෙතං
විජ්ජති.

16. එකධම්මපාළි.

1. 16. 1. 1.

[සාමජිකීදානං:]

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති කතමො එකධම්මො: බුද්ධානුස්සති. අයං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.¹

1. 16. 1. 2—10.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො: ධම්මානුස්සති -පෙ- සබ්බානුස්සති -සීලානුස්සති -පෙ- වාගානුස්සති -පෙ- දෙවතානුස්සති -පෙ- ආනාපානසති -පෙ- මරණසති -පෙ- කායගතාසති -පෙ- උපසමානුස්සති. අයං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො එකන්තනිබ්බිදාය වීරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

වග්ගො සංඝමො.

1. 16. 2. 1.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා භියෙසාභාවාය වෙපුලාය සංවත්තන්ති, යථසීදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා භියෙසාභාවාය වෙපුලාය සංවත්තන්ති.

1. 16. 2. 2.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමපි සමනුපස්සාමි, යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා භියෙසාභාවාය වෙපුලාය සංවත්තන්ති, යථසීදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා භියෙසාභාවාය වෙපුලාය සංවත්තන්ති.

1. සංවත්තනතීති - මුඡ්ඤං, ස්වා

1. 16. 2. 3.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමමපි සමනුපසංගම, යෙන අනුපපන්නා වා කුසලා ධම්මා නුපපජ්ජන්ති, උපපන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිභායනති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුපපන්නා වෙව කුසලා ධම්මා නුපපජ්ජන්ති, උපපන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිභායනති.¹

1. 16. 2. 4.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමමපි සමනුපසංගම, යෙන අනුපපන්නා වා අකුසලා ධම්මා නුපපජ්ජන්ති, උපපන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුපපන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා නුපපජ්ජන්ති, උපපන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිභායනති.

1. 16. 2. 5.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමමපි සමනුපසංගම, යෙන අනුපපන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති, උපපන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි පචඛික්ඛති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ අයෝනිසො මනසිකාඤ්ඤා. අයෝනිසො භික්ඛවෙ මනසිකාඤ්ඤාතො අනුපපන්නා වෙව මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති, උපපන්නා ව මිච්ඡාදිට්ඨි පචඛික්ඛති.²

1. 16. 2. 6.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමමපි සමනුපසංගම, යෙන අනුපපන්නා වා සම්මාදිට්ඨි උපපජ්ජති, උපපන්නා වා සම්මාදිට්ඨි පචඛික්ඛති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ යෝනිසො මනසිකාඤ්ඤා. යෝනිසො භික්ඛවෙ මනසිකාඤ්ඤාතො අනුපපන්නා වෙව සම්මාදිට්ඨි උපපජ්ජති, උපපන්නා ව සම්මාදිට්ඨි පචඛික්ඛති.

1. 16. 2. 7.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමමපි සමනුපසංගම යෙනෙව³ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්තාගතා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති.⁴

1. 16. 2. 8.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලමමපි සමනුපසංගම යෙනෙව³ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි. සම්මාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්තාගතා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

1. පරිභායනතීති - මජ්ඣං, සා.

2. පචඛික්ඛතීති - මජ්ඣං, සා.

3. යෙන - මජ්ඣං.

4. උපපජ්ජන්ති - මජ්ඣං.

1. 16. 2. 9-15.

මිථ්‍යාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්ඤව කායකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ඤ වච්ඡිකමමං -පෙ- යඤ්ඤ මනොකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ව චේතනා-යා ව පඤ්ඤා-යො ව පඤ්ඤි-යෙ ව සඤ්ඤා-සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනන්ති. තං කිස්ස හෙතු: දිට්ඨි භි¹ භික්ඛවෙ පාපිකා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නිමිඤ්ජං වා සොසානකිඤ්ජං වා තිත්තකල්‍යාණිඤ්ජං වා අලාය පඤ්ඤා නික්ඛිත්තං යඤ්ඤව පඤ්ඤිතං උපාදියති, යඤ්ඤ ආපොරසං උපාදියති, සබ්බං තං තිත්තකන්තාය කල්‍යාණතාය අසාත්තතාය සංවත්තනති. තං කිස්ස හෙතු: ඤීරං² භි භික්ඛවෙ පාපකං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ මිථ්‍යාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්ඤව කායකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ඤ වච්ඡිකමමං -පෙ- යඤ්ඤ මනොකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ව චේතනා - යා ව පඤ්ඤා - යො ව පඤ්ඤි - යෙ ව සඤ්ඤා - සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනන්ති. තං කිස්ස හෙතු: දිට්ඨි භි භික්ඛවෙ පාපිකාති.

1. 16. 2. 16-22.

සමමාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්ඤව කායකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ඤ වච්ඡිකමමං -පෙ- යඤ්ඤ මනොකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ව චේතනා - යා ව පඤ්ඤා - යො ව පඤ්ඤි - යෙ ව සඤ්ඤා - සබ්බෙ තෙ ධම්මා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති. තං කිස්ස හෙතු: දිට්ඨි භි භික්ඛවෙ හද්දිකා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උච්ඡ්ඤ්ජං වා සාලිඤ්ජං වා මුද්දිකාඤ්ජං වා අලාය පඤ්ඤා³ නික්ඛිත්තං යඤ්ඤව පඤ්ඤිතං උපාදියති, යඤ්ඤ ආපොරසං උපාදියති, සබ්බං තං මුද්දිකතාය සාත්තතාය අසෙවකන්තාය⁴ සංවත්තනති. තං කිස්ස හෙතු: ඤීරං භි භික්ඛවෙ හද්දිකං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යඤ්ඤව කායකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ඤ වච්ඡිකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යඤ්ඤ මනොකමමං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ව චේතනා - යා ව පඤ්ඤා - යො ව පඤ්ඤි - යෙ ව සඤ්ඤා - සබ්බෙ තෙ ධම්මා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති. තං කිස්ස හෙතු: දිට්ඨි භි භික්ඛවෙ හද්දිකාති.

වග්ගො දුතීයො

1. දිට්ඨිකස්ස - මජ්ඣං. 2. ඤීරං - ඤිත්‍රං. ඤීරං භික්ඛ - මජ්ඣං. 3. පඤ්ඤා - මජ්ඣං.
4. අසෙවකන්තාය - මජ්ඣං.

1. 16. 3. 1.

එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජ්ජනා-
තිතාය බහුජ්ජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනත්ථාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙව-
මනුස්සානං. කතමො එකපුග්ගලො: මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති ව්‍යජ්ජනදස්සනො.
සො බහුජ්ජනං සඤ්ඤාමා වුට්ඨාපෙඤ්ඤා අසඤ්ඤාමෙව පතිට්ඨාපෙති. අයං බො
භික්ඛවෙ එකපුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජ්ජනාතිතාය
බහුජ්ජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනත්ථාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං.

1. 16. 3. 2.

එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජ්ජන-
තිතාය බහුජ්ජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනත්ථාය තිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.
කතමො එකපුග්ගලො: සමමාදිට්ඨිකො හොති අව්‍යජ්ජනදස්සනො, සො බහුජ්ජනං
අසඤ්ඤාමා වුට්ඨාපෙඤ්ඤා සඤ්ඤාමෙව පතිට්ඨාපෙති. අයං බො භික්ඛවෙ එක-
පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජ්ජනතිතාය බහුජ්ජනසුඛාය
බහුතො ජනස්ස අනත්ථාය තිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානනති.

1. 16. 3. 3

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මමප්පි සමනුපස්සාමි, යං එවං මහාසාවජ්ජං,
යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිපරමාති භික්ඛවෙ වජ්ජනීති.¹

1. 16. 3. 4.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකපුග්ගලමප්පි සමනුපස්සාමි, යො එවං බහු-
ජ්ජනාතිතාය පටිපනෙනා බහුජ්ජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනත්ථාය අභිතාය
දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං, යථසිද්ධං භික්ඛවෙ මකබ්බි මොඝපුරිසො. සොයථාපි
භික්ඛවෙ තදීච්ඡිබෙ බිපං,² මිඤ්ඤාය බහුතං මිච්ඡානං අභිතාය දුක්ඛාය
අනත්ථාය ව්‍යසනාය. එවමෙව බො භික්ඛවෙ මකබ්බි මොඝපුරිසො මනුස්සබ්බං
මඤ්ඤං ලොකෙ උප්පනෙනා බහුතං සත්තානං අභිතාය දුක්ඛාය අනත්ථාය
ව්‍යසනායාති.

1. 16. 3. 5.

දුරක්ඛාතෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතසෙ යො ව සමාදපෙති, යඤ්ච සමාදපෙති,
යො ව සමාදජ්ජනො තථත්තාය පටිපජ්ජති, සබ්බෙ තෙ බහුං අපුඤ්ඤං
පසවන්ති. භං කිස්ස ගෙභු: දුරක්ඛාතත්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්ස.

1. 16. 3. 6.

සමාකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ යො ව සමාදපෙති, යඤ්ච සමාදපෙති,
යො ව සමාදපිතො තථත්තාය පටිපජ්ජති, සබ්බෙ තෙ බහුං පුඤ්ඤං පසචන්ති.
තං කිසුං හෙතු: සමාකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 7.

දුරකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ දායකෙන මත්තා ජාතිතබ්බා, නො
පටිග්ගාහකෙන. තං කිසුං හෙතු: දුරකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 8.

සමාකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ පටිග්ගාහකෙන මත්තා ජාතිතබ්බා, නො
දායකෙන. තං කිසුං හෙතු: සමාකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 9.

දුරකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ යො ආරභිවිජ්ජියො, සො දුක්ඛං
විහරති. තං කිසුං හෙතු: දුරකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 10.

සමාකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ යො කුසීනො, සො දුක්ඛං විහරති.
තං කිසුං හෙතු: සමාකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 11.

දුරකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ යො කුසීනො, සො සුඛං විහරති.
තං කිසුං හෙතු: දුරකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 12.

සමාකතානෙ භික්ඛවෙ ධම්මවිතයෙ යො ආරභිවිජ්ජියො, සො සුඛං විහරති.
තං කිසුං හෙතු: සමාකතානත්තා භික්ඛවෙ ධම්මසාති.

1. 16. 3. 13.

සෙසයථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තකොපි ගුථො දුග්ගතො භොති, එවමෙව
බො අහං භික්ඛවෙ අප්පමත්තකමපි හවං න වණ්ණෙමි, අනත්තසො අවජ්ජරු-
සබ්බානම භාණ්ඩෙති

1. 16. 3. 14-17.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමන්තකම්පි මුත්තං දුග්ගකිං හොති -පෙ- අප්පමන්තකොපි බෙළො දුග්ගකො හොති -පෙ- අප්පමන්තකොපි පුබ්බො දුග්ගකො හොති -පෙ- අප්පමන්තකම්පි ලොතිතං දුග්ගකිං හොති, එවමෙව බො අහං භික්ඛවෙ අප්පමන්තකම්පි හං න වණේණම්, අනතඤ්ඤො අවජ්ජසංඝායාමන්තමිති.

වග්ගො තතියො.

[ජම්බුදීපපෙය්‍යාලො]

1. 16. 4. 1.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමන්තකං ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ ආරාමරාම-ණෙය්‍යකං වතරාමණෙය්‍යකං භුමිරාමණෙය්‍යකං පොකඛරණිරාමණෙය්‍යකං. අථ බො එතමෙව ඛත්තරං යදිදං උක්ඛාලමික්ඛාලං තදීපිදුග්ගං බාණ්ණකණ්ඩකා-ධානං¹ පබ්බතමිසමං. එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ඵලජා. අථ බො එතෙව සත්තා ඛත්තරං යෙ මිදකා.

1. 16. 4. 2.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුසොසු පච්චාරායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා ඛත්තරං යෙ අඤ්ඤානු මනුසොසි පච්චාරායන්ති.

1. 16. 4. 3.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මජ්ඣිමේසු ජනපදෙසු පච්චාරායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා ඛත්තරං යෙ පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාරායන්ති අවිඤ්ඤානාරෙසු මිලබොසු.

1. 16. 4. 4.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පඤ්ඤාවණො, අජලා අනෙලමුගා පටිබලා සුභාසිතදුඛාසිතස්ස අත්ථිඤ්ඤාදුං. අථ බො එතෙව සත්තා ඛත්තරං යෙ දුප්පඤ්ඤ ජලා ඵලමුගා න පටිබලා සුභාසිත-දුඛාසිතස්ස අත්ථිඤ්ඤාදුං.

1. 16. 4. 5.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අරියෙක පඤ්ඤාවකක්ඛනා සමන්තාගතා. අථ බො එතෙව සත්තා ඛත්තරං යෙ අවිජ්ජාගතා සම්මුලනා.

1. 16. 4. 6.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ලහන්ති නාමාගතං දස්සනාය. අථ බො එතෙව සත්තා ඛත්තරං යෙ න ලහන්ති නාමාගතං දස්සනාය.

1. බාණ්ණකණ්ඩකාධානං - මුත්තං. බාණ්ණකණ්ඩකාධානං - අරාමථා.

1. 16. 4. 7.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ලහනනි තථාගභප්ප-
වෙදිනං ධම්මවිනයං සවණිය. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං, යෙ ත
ලහනනි තථාගභප්පවෙදිනං ධම්මවිනයං සවණිය.

1. 16. 4. 8.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සුඤ්ඤා ධම්මං
ධාරෙන්නි. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං, යෙ සුඤ්ඤා ධම්මං ත ධාරෙන්නි.

1. 16. 4. 9.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ ධ්වංසා¹ ධම්මානං
අත්ථං උපපජ්ජිකන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ ධ්වංසා ධම්මානං
අත්ථං ත උපපජ්ජිකන්ති.

1. 16. 4. 10.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අත්ථමඤ්ඤාය ධම්ම-
මඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ ²
අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං ත පටිපජ්ජන්ති.

1. 16. 4. 11.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සංවෙජ්ඣිකයෙසු³
ථානෙසු සංවිජ්ජන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ සංවෙජ්ඣිකයෙසු
ථානෙසු ත සංවිජ්ජන්ති.

1. 16. 4. 12.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ සංවිග්ගා යොනිසො
පදනන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ සංවිග්ගා යොනිසො ත
පදනන්ති.

1. 16. 4. 13.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ වචස්සග්ගාරමමණං
කරිත්වා ලහනනි සමාධිං⁴, ලහනනි විතර්කස්ස⁵ එකග්ගං. අථ බො එතෙව
සත්තා බහුතරං යෙ වචස්සග්ගාරමමණං කරිත්වා ත ලහනනි සමාධිං, ත
ලහනනි විතර්කස්ස එකග්ගං.

1. ධ්වංසා-මර්ඡා. 2. යෙ න අත්ථමඤ්ඤාය න ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං ත පටිපජ්ජන්ති.
සිද්ධි P.S.T. 3. සංවෙජ්ජිකයෙසු - මර්ඡා. 4. ලහනනි විතර්කස්ස සමාධිං - සිද්ධි.
5. ලහනනි විතර්කස්සකග්ගං - ස්වා. මර්ඡා.

1. 16. 4. 14.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අන්තග්ගරසග්ගාතං ලාභිතො. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ අන්තග්ගරසග්ගාතං න ලාභිතො උක්ඛේත කපාලාභතෙත යාපෙනති.

1. 16. 4. 15.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ අන්තරසසං ධම්මරසසං විමුත්තිරසසං ලාභිතො. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ අන්තරසසං ධම්මරසසං විමුත්තිරසසං න ලාභිතො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සිකඛිතබ්බං අන්තරසසං ධම්මරසසං විමුත්තිරසසං ලාභිතො භවිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බෙනති.

1. 16. 4. 16-18.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමන්නකං ඉමසමිං ජබ්බේදීපෙ ආරුමරුම-
ණේය්‍යකං වතරුමණේය්‍යකං භුමිරුමණේය්‍යකං පොකනිරණිරුමණේය්‍යකං,
අථ බො එතදෙව බහුතරං යදිදං උකකුලවිකුලං තදීවිදුග්ගං බාණ්ණකණ්ටකා-
ධාතං¹ පබ්බතවිසමිං. එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සා
චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ මනුස්සා
චුතා තීරයෙ පච්චාජායන්ති, -පෙ- තීරවජාතයොතියා පච්චාජායන්ති, -පෙ-
පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 19-21.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ මනුස්සා චුතා
දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ මනුස්සා චුතා
තීරයෙ පච්චාජායන්ති. -පෙ- තීරවජාතයොතියා පච්චාජායන්ති. -පෙ-
පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 22-24.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ දෙවා චුතා
දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ දෙවා චුතා
තීරයෙ පච්චාජායන්ති. -පෙ- අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ තීරවජාත-
යොතියා පච්චාජායන්ති -පෙ- පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 26-27.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ දෙවා චුතා
මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ දෙවා චුතා
තීරයෙ පච්චාජායන්ති. -පෙ- තීරවජාතයොතියා පච්චාජායන්ති. -පෙ-
පෙත්තිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. බාණ්ණකණ්ටකාං - ම.ඡ.සා.

1. 16. 4. 28—30

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ නිරයා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ නිරයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති -පෙ- පෙතතිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 31—33.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා, යෙ නිරයා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ නිරයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති -පෙ- පෙතතිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 34—36.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති -පෙ- පෙතතිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 37—39.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ තිරච්ඡානයොනියා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ තිරච්ඡාන-යොනියා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති -පෙ- පෙතතිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 40—42.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පෙතතිවිසයා චුතා මනුස්සෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ පෙතතිවිසයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති -පෙ- පෙතතිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

1. 16. 4. 43—45.

-පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ අප්පකා තෙ සත්තා යෙ පෙතතිවිසයා චුතා දෙවෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව සත්තා බහුතරං යෙ පෙතතිවිසයා චුතා නිරයෙ පච්චාජායන්ති -පෙ- තිරච්ඡානයොනියා පච්චාජායන්ති. -පෙ- පෙතතිවිසයෙ පච්චාජායන්ති.

[පමච්ඡිදිප පෙය්‍යාලො නිධිතො]

වග්ගො වතුපක්ඛා.

1. 16. 5. 1-16.

අභිමිදං භික්ඛවෙ ලාභානා යදිදං ආරක්ඛකතනං¹ - පිණ්ඩපාතිකතනං - පංසුකුලිකතනං - තෙව්වරිකතනං - ධම්මකපිකතනං - විනයධරතනං² - බාහුසඬ්චං - ථාවරෙය්‍යං - ආකප්පසම්පදා - පරිවාරසම්පදා - මහාපරිවාරනා - කොලපුත්තී - වණණපොකනිරතා - කල්‍යාණවාකකරණතා - අපට්ඨන්තා - අප්පාබාධතාති.

(සොලසපසාදකර ධම්මා නිවසිතා.)

වග්ගො පසුඛමො.

[අච්ඡරාසංඝාතවග්ගො*]

1. 16. 6. 1.

අච්ඡරාසංඝාතවග්ගොපි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු පස්මං ඝාතං³ භාවෙති, අයං ථූවචති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිහතඤ්ඤානො විහරති, සඤ්ඤාසතකරො ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨපිණ්ඩං භුංඤ්ති. කො පන වාදෙ යෙ තං බහුලිකරොන්ති

1. 16. 6. 2-8.

අච්ඡරාසංඝාතවග්ගොපි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු දුතියං ඝාතං⁴ භාවෙති, -පෙ- තතියං ඝාතං⁵ භාවෙති, - චතුස්සං ඝාතං⁶ භාවෙති - තෙතනං වෙහො - විමුත්තං භාවෙති, - කරුණං වෙහොවිමුත්තං භාවෙති, - මුදිතං වෙහොවිමුත්තං භාවෙති, - උපෙකං වෙහොවිමුත්තං භාවෙති, අයං ථූවචති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිහතඤ්ඤානො විහරති, සඤ්ඤාසතකරො ඔවාදපතිකරො අමොඝං රට්ඨ - පිණ්ඩං භුංඤ්ති. කො පන වාදෙ, යෙ තං බහුලිකරොන්ති.

1. 16. 6. 9-12.

-පෙ- කායෙ කායානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනයෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං, -පෙ- වෙදනාසු වෙදනානුපය්‍යි විහරති, -පෙ- විභෞ විභෞනුපය්‍යි විහරති, -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනයෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං =

1. ආරක්ඛකතනං - මිත්තං.

2. විනයධරතනං - ස්‍යා. PTS

3. පස්මස්සානං - සිමු.

4. දුතියස්සානං - සිමු.

5. තතියස්සානං - සිමු.

6. චතුස්සානං - සිමු.

7. විරියං - මුත්තං.

* ඝාතාවග්ගො - PTS

1. 16. 6. 13-16.

-පෙ- අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති, විරියං¹ ආරහති, විතතං පග්ගණ්හාති, පදහති. -පෙ- උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, විතතං පග්ගණ්හාති, පදහති. -පෙ- අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, විතතං පග්ගණ්හාති, පදහති. -පෙ- උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඩ්ඨියා අසමෝසාය භියෙසාභාවාය වෙසුලාය භාවනාය පාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, විතතං පග්ගණ්හාති, පදහති. -පෙ-

1. 16. 6. 17-20.

-පෙ- ඡන්ද සමාධි පබ්බතසංකප්ප-සමනභාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, -පෙ- විරිය සමාධි, -පෙ- විතතසමාධි, -පෙ- විමංසාසමාධි පබ්බතසංකප්ප සමනභාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. -පෙ-

1. 16. 6. 21-25.

-පෙ- සද්ධිඤ්ඤා භාවෙති, -පෙ- විරිඤ්ඤා² භාවෙති, -පෙ- සතිඤ්ඤා භාවෙති, -පෙ- සමාධිඤ්ඤා භාවෙති, -පෙ- පඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙති. -පෙ-

1. 16. 6. 26-30

-පෙ- සද්ධාබලං භාවෙති -පෙ- විරියබලං¹ භාවෙති -පෙ- සතිබලං භාවෙති -පෙ- සමාධිබලං භාවෙති -පෙ- පඤ්ඤාබලං භාවෙති. -පෙ-

1. 16. 6. 31-37.

-පෙ- සතිසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- ධම්මවිවිධසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- විරියසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- පිනිසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- පසංද්ධිසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- සමාධිසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- උපෙක්ඛාසමෝඤ්ඤාසංකප්පං භාවෙති. -පෙ-

1. 16. 6. 38-45.

-පෙ- සමමාදිට්ඨිං භාවෙති, -පෙ- සමමාසංකප්පං භාවෙති, -පෙ- සමමාචාරං භාවෙති, -පෙ- සමමාකමමනතං භාවෙති, -පෙ- සමමාආජිවං භාවෙති, -පෙ- සමමාචාරාමං භාවෙති, -පෙ- සමමාසතිං භාවෙති, -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. -පෙ-

1. 16. 6. 46—53.

-පෙ- අර්ථකතනං රූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි පරිභතාති සුවණණ-
 දුබ්බණණාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. -පෙ-
 අර්ථකතනං රූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි අප්පමාණාති සුවණණ-
 දුබ්බණණාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. -පෙ-
 අර්ථකතනං අරූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි පරිභතාති සුවණණ-
 දුබ්බණණාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. -පෙ-
 අර්ථකතනං අරූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි අප්පමාණාති සුවණණ-
 දුබ්බණණාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. අර්ථකතනං
 අරූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි නිලාති නිලවණණාති නිලතිදස්සතාති
 නිලතිභාසාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. -පෙ-
 අර්ථකතනං අරූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි පිතාති පිතවණණාති
 පිතතිදස්සතාති පිතතිභාසාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං
 හොති. -පෙ- අර්ථකතනං අරූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති පසංහි ලොභිතකාති
 ලොභිතකවණණාති ලොභිතකතිදස්සතාති ලොභිතකතිභාසාති, තාති
 අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. -පෙ- අර්ථකතනං අරූපසංකුද්ධං
 ඛිද්ධං රූපාති පසංහි ඔදනාති ඔදනවණණාති ඔදනතිදස්සතාති ඔදන-
 තිභාසාති, තාති අභිභුය්‍ය ජානාමි පසංහිමිති එවං සංකුද්ධං හොති. -පෙ-

1. 16. 6., 54—61.

-පෙ- රූපි රූපාති පසංහි -පෙ- අර්ථකතනං අරූපසංකුද්ධං ඛිද්ධං රූපාති
 පසංහි. -පෙ- සුභතෙනව අධිමුතෙනා හොති. -පෙ- සබ්බසො රූපසංකුද්ධං
 සමතිකකමා පටිසංකුද්ධං අප්පමාණා නානත්තසංකුද්ධං අමතසිකාරා
 අනතෙනා ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. -පෙ-
 සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතිකකමම අනතනං විකුද්ධණනති
 විකුද්ධණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. -පෙ- සබ්බසො විකුද්ධණඤ්චා-
 යතනං සමතිකකමම නත්ති නිකුද්ධිති ආනිකුද්ධඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති.
 -පෙ- සබ්බසො ආනිකුද්ධඤ්චායතනං සමතිකකමම තෙවසංකුද්ධාසංකුද්ධ-
 යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. -පෙ- සබ්බසො තෙවසංකුද්ධාසංකුද්ධායතනං
 සමතිකකමම සංකුද්ධවේදිතතිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. -පෙ-

1. 16. 6. 62—72.

-පෙ- පඨවිකසිණං භාවෙති, -පෙ- ආපොකසිණං භාවෙති, -පෙ- තෙජෝ-
 කසිණං භාවෙති, -පෙ- වායොකසිණං භාවෙති, -පෙ- නිලකසිණං භාවෙති,
 -පෙ- පිතකසිණං භාවෙති, -පෙ- ලොභිතකසිණං භාවෙති, -පෙ- ඔදන-
 කසිණං භාවෙති, -පෙ- ආකාසකසිණං භාවෙති, -පෙ- විකුද්ධකසිණං
 භාවෙති, -පෙ- ආලොකකසිණං භාවෙති. -පෙ-

1. 16. 6. 73-82.

-පෙ- අසුභසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- මරණසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- ආහාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සබ්බලොකෙ අතභීරතසඤ්ඤාං¹ භාවෙති, -පෙ- අනිච්චසඤ්ඤාං භාවෙති, අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- දුක්ඛෙ අතභාවසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- පනාණසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- විරුග්ගසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- නිරෝධසඤ්ඤාං භාවෙති -පෙ-

1. 16. 6. 83-92.

-පෙ- අනිච්චසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- අතභාවසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- මරණසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- ආහාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සබ්බලොකෙ අතභීරතසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- අට්ඨිකසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- පුලවකසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- විනිලකසඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- විච්ඡේදක-සඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- උද්ධුමානකසඤ්ඤාං භාවෙති -පෙ-

1. 16. 6. 93-102.

-පෙ- බුද්ධානුස්සතිං භාවෙති, -පෙ- ධම්මානුස්සතිං භාවෙති, -පෙ- සම්මා-නුස්සතිං භාවෙති, -පෙ- සීලානුස්සතිං භාවෙති, -පෙ- වාගානුස්සතිං භාවෙති, -පෙ- දෙව්භානුස්සතිං භාවෙති, -පෙ- ආනාපාතසතිං භාවෙති, -පෙ- මරණසතිං භාවෙති, -පෙ- කායගතාසතිං භාවෙති, -පෙ- උපසමානුස්සතිං භාවෙති -පෙ-

1. 16. 6. 103-142.

-පෙ- පඨමජ්ඣානසහගතං සද්ධිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- විරිඨිඤ්ඤාං² භාවෙති, -පෙ- සතිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සමාධිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- පඤ්ඤාඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සද්ධාබලං භාවෙති, -පෙ- විරියබලං භාවෙති, -පෙ- සතිබලං භාවෙති, -පෙ- සමාධිබලං භාවෙති, -පෙ- පඤ්ඤාබලං භාවෙති. දුතියජ්ඣානසහගතං -පෙ- තතියජ්ඣානසහගතං -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානසහගතං පඤ්ඤාබලං භාවෙති -පෙ-

1. 16. 6. 143-182.

-පෙ- මෙත්තාසහගතං -පෙ- කරුණාසහගතං -පෙ- මුද්දතාසහගතං -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතං සද්ධිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- විරිඨිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සතිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සමාධිඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- පඤ්ඤාඤ්ඤාං භාවෙති, -පෙ- සද්ධාබලං භාවෙති, -පෙ- විරියබලං භාවෙති, -පෙ- සතිබලං භාවෙති, -පෙ- සමාධිබලං භාවෙති, -පෙ- පඤ්ඤාබලං භාවෙති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරිහතජ්ඣානො විහරති, සඤ්ඤාසහකරො ඔවාදපතිකරො අමොසං රට්ඨමිණං භුඤ්ජති. කො පන වාදෙ යෙ තං බහුලිකරොන්ති.

වග්ගො ජමෙධා

(අවජ්ජා සම්මානවග්ගෙ පෙය්‍යාල මුඛෙන නිද්දිධංගොති අවිනිශ්චිත සුත්තසතං?)

[කායගතාසතීවගෙහා]

1. 16. 7. 1.

යස්ස කස්සචී භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ වෙනසා ථුටො, අනෙතාගධා තස්ස කුන්තදිසො යා කාචී සමුද්දඛාමා. එවමෙව බො¹ භික්ඛවෙ යස්ස කස්සචී කායගතාසතී භාවිතා ඛුල්ලිකතා, අනෙතාගධා තස්ස කුසලා ධම්මා, සෙ කෙචි විජ්ජාභාගියා.²

1. 16. 7. 2-8.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො ඛුල්ලිකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති,
-පෙ- මහතො අත්ථාය සංවත්තති, -පෙ- මහතො යොගනෙකමාය සංවත්තති,
-පෙ- සතිසමපජ්ඣාදාය සංවත්තති, -පෙ- සද්දණ්දස්සනපටිලාභාය සංවත්තති,
-පෙ- දිට්ඨධම්මසුඛවිභාරය සංවත්තති, -පෙ- විජ්ජාවිමුක්තිඵලසච්ඡිකිරියාය,
සංවත්තති. තතමො එකධම්මො: කායගතාසතී. අයං බො භික්ඛවෙ
එකධම්මො භාවිතො ඛුල්ලිකතො මහතො සංවෙගාය සංවත්තති, මහතො
අත්ථාය සංවත්තති, මහතො යොගනෙකමාය සංවත්තති, සතිසමපජ්ඣාදාය
සංවත්තති, සද්දණ්දස්සනපටිලාභාය සංවත්තති, දිට්ඨධම්මසුඛවිභාරය
සංවත්තති, විජ්ජාවිමුක්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තතිති.

1. 16. 7. 9-12

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතෙ ඛුල්ලිකතෙ කායොපි පස්සමාති, -පෙ-
චිත්තමපි පස්සමාති, -පෙ- චිත්තකම්මාරාධපි චූපසම්මන්ති, -පෙ- කෙවලාපි
විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවතාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති. තතමෙමිං එකධම්මො:
කායගතාසතීයා. ඉමෙමිං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතෙ ඛුල්ලිකතෙ
කායොපි පස්සමාති, චිත්තමපි පස්සමාති, චිත්තකම්මාරාධපි චූපසම්මන්ති,
කෙවලාපි විජ්ජාභාගියා ධම්මා භාවතාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.³

1. 16. 7. 13.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතෙ ඛුල්ලිකතෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා
ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා පභීයන්ති. තතමෙමිං
එකධම්මො: කායගතාසතීයා. ඉමෙමිං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතෙ
ඛුල්ලිකතෙ අනුප්පන්නා වෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච
අකුසලා ධම්මා පභීයන්ති.

1. 16. 7. 14.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතෙ ඛුල්ලිකතෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා
උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භියෙසාභාවාය වෙපුලලාය
සංවත්තන්ති. තතමෙමිං එකධම්මො: කායගතාසතීයා. ඉමෙමිං බො භික්ඛවෙ
එකධම්මො භාවිතෙ ඛුල්ලිකතෙ අනුප්පන්නා වෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති,
උප්පන්නා ච කුසලා ධම්මා භියෙසාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තන්ති.

1. එවමෙව - මෙසා. 2. විජ්ජාභාගියාති - මෙසා. 3. ගච්ඡන්ති - මෙසා.

1. 16. 7. 15-19.

එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පතියති, -පෙ- විජ්ජා උප්පජ්ජති. -පෙ- අසම්මානො පතියති, -පෙ- අනුසයා සමුග්ගානං ගවජන්ති, -පෙ- සංකොඤ්ඤා පතියන්ති. කතමෙසම් එකධම්මො: කායගතාය සතියා. ඉමෙසම් බො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අවිජ්ජා පතියති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. අසම්මානො පතියති, අනුසයා සමුග්ගානං ගවජන්ති, සංකොඤ්ඤා පතියන්ති.¹

1. 16. 7. 20-21.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපහෙදාය සංවත්තති, -පෙ- අනුපාදා පරිනිබ්බාණාය සංවත්තති, කතමො එකධම්මො: කායගතා සති. අයං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො පඤ්ඤාපහෙදාය සංවත්තති, අනුපාදා පරිනිබ්බාණාය සංවත්තති.²

1. 16. 7. 22-24.

එකධම්මෙ භික්ඛවෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතූපට්ඨෙධො හොති, -පෙ- නානාධාතූපට්ඨෙධො හොති, -පෙ- අනෙකධාතූපට්ඨෙධො හොති. කතමෙසම් එකධම්මො: කායගතාය³ සතියා. ඉමෙසම් බො භික්ඛවෙ එකධම්මෙ භාවිතෙ බහුලීකතෙ අනෙකධාතූපට්ඨෙධො හොති, නානාධාතූපට්ඨෙධො හොති, අනෙකධාතූපට්ඨෙධො හොති.⁴

1. 16. 7. 25-28.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො බහුලීකතො සොභාපතතිඵලසච්ඡ-කිරියාය සංවත්තති, -පෙ- සකදගාමිඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති, -පෙ- අනාගාමිඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති -පෙ- අරහත්තඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති. කතමො එකධම්මො: කායගතා සති. අයං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො බහුලීකතො සොභාපතතිඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති, සකදගාමිඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති, අනාගාමිඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති, අරහත්තඵලසච්ඡකිරියාය සංවත්තති.

1. පතියන්ති-මජ්ඣං. 2. සංවත්තන්ති-මජ්ඣං. 3. කායගතා සතියා-සිඤ්ඤා. 4. හොති-මජ්ඣං.

1. 16. 7. 29-44.

එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො ඛුලීකතො පඤ්ඤපච්චාභාය සංවහනති,
 -පෙ- පඤ්ඤවුද්ධියා සංවහනති, -පෙ- පඤ්ඤවෙපුලාය සංවහනති,
 මහාපඤ්ඤාය සංවහනති, -පෙ- පුට්ඨපඤ්ඤාය සංවහනති, -පෙ- විපුලප-
 ඤ්ඤාය සංවහනති-පෙ- ගමථිථපඤ්ඤාය සංවහනති, -පෙ- අසාමනන-
 පඤ්ඤාය¹ සංවහනති, -පෙ- භූරිපඤ්ඤාය සංවහනති, -පෙ- පඤ්ඤබා-
 හුලාය සංවහනති, -පෙ- සීඝ්‍රපඤ්ඤාය සංවහනති, -පෙ- ලහුපඤ්ඤාය
 සංවහනති, -පෙ- හාසුපඤ්ඤාය² සංවහනති, -පෙ- ජවනපඤ්ඤාය
 සංවහනති, -පෙ- තිකිකපඤ්ඤාය සංවහනති, -පෙ- නිබ්බිකපඤ්ඤාය
 සංවහනති. කතමො එකධම්මො: කායගතා සති. අයං බො භික්ඛවෙ එකධම්මො
 භාවිතො ඛුලීකතො පඤ්ඤපච්චාභාය සංවහනති, පඤ්ඤවුද්ධියා සංවහනති,
 පඤ්ඤවෙපුලාය සංවහනති, මහාපඤ්ඤාය සංවහනති, පුට්ඨපඤ්ඤාය
 සංවහනති, විපුලපඤ්ඤාය සංවහනති, ගමථිථපඤ්ඤාය සංවහනති,
 අසාමනනපඤ්ඤාය සංවහනති, භූරිපඤ්ඤාය සංවහනති, පඤ්ඤබාහුලාය
 සංවහනති, සීඝ්‍රපඤ්ඤාය සංවහනති, ලහුපඤ්ඤාය සංවහනති, හාසුපඤ්ඤ-
 භාය සංවහනති, ජවනපඤ්ඤාය සංවහනති, තිකිකපඤ්ඤාය සංවහනති,
 නිබ්බිකපඤ්ඤාය සංවහනති.³

[කායගතාසති] වග්ගො සත්තමො.

[අමචචගෙහා]

1. 16. 8. 1-8.

අමතං තෙ භික්ඛවෙ න පරිභුඤ්ඤති, යෙ කායගතාසතිං න පරිභුඤ්ඤති.

අමතං තෙ භික්ඛවෙ පරිභුඤ්ඤති, යෙ කායගතාසතිං පරිභුඤ්ඤති.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපරිභුතං, යෙසං කායගතාසති අපරිභුතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පරිභුතං, යෙසං කායගතාසති පරිභුතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පරිගීතං, යෙසං කායගතාසති පරිගීතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපරිගීතං, යෙසං කායගතාසති අපරිගීතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ විරද්ධං, යෙසං කායගතාසති විරද්ධා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ ආරද්ධං, යෙසං කායගතාසති ආරද්ධා.

1. අසාමනනපඤ්ඤාය-යනා ධා - අසාමනනපඤ්ඤාය, කාසම්චි.

හා ස පඤ්ඤාය - මජ්ඣ. 3. සංවහනථි-මජ්ඣ.

1. 16. 8. 9.—24.

අමතං තෙ භික්ඛවෙ පමාදිංසු, යෙ කායගතාසතිං පමාදිංසු.

අමතං තෙ භික්ඛවෙ නපපදිංසු, යෙ කායගතාසතිං නපපදිංසු.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පමමුට්ඨං, යෙසං කායගතාසති පමමුට්ඨා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපමමුට්ඨං, යෙසං කායගතාසති අපමමුට්ඨා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අනාසෙවිතං, යෙසං කායගතාසති අනාසෙවිතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අාසෙවිතං, යෙසං කායගතාසති අාසෙවිතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අභාවිතං, යෙසං කායගතාසති අභාවිතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ භාවිතං, යෙසං කායගතාසති භාවිතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අබ්හුලීකතං, යෙසං කායගතාසති අබ්හුලීකතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ බ්හුලීකතං, යෙසං කායගතාසති බ්හුලීකතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අතභිඤ්ඤානං, යෙසං කායගතාසති අතභිඤ්ඤානා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤානං, යෙසං කායගතාසති අභිඤ්ඤානා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අපරිඤ්ඤානං, යෙසං කායගතාසති අපරිඤ්ඤානා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤානං, යෙසං කායගතාසති පරිඤ්ඤානා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ අසච්ඡිකතං, යෙසං කායගතාසති අසච්ඡිකතා.

අමතං තෙසං භික්ඛවෙ සච්ඡිකතං, යෙසං කායගතාසති සච්ඡිකතා.

[අමත] ඩග්ගො අට්ඨමා.

එකකතිපාතස්ස සුත්තසහස්සං* සමතං.

2. දුකනිපාතො

පටිමො සණ්ණාසකො

1. වසසුපනායිකාවග්ගො

වජ්ජනං

2. 1. 1. 1.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාචකථීයං විහරති ඡෙතවනො අනාඨසිණ්ඩිකායං ආරුමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආවේණෙසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා එතදවොච:

දොමාති භික්ඛවෙ වජ්ජාති. කතමාති දො: දිට්ඨධම්මකඤ්ච වජ්ජං, සමපරාසිකඤ්ච වජ්ජං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දිට්ඨධම්මකං වජ්ජං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පස්සති වොරං ආගුචාරිං රුජානො ගහෙඤ්චා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙතො, කසාහිපි තාලෙතො, වෙනෙහිපි තාලෙතො, අඬුදණ්ඩකෙහිපි තාලෙතො, හත්ථපි ඡිඤ්ඤො, පාදපි ඡිඤ්ඤො, හත්ථපාදපි ඡිඤ්ඤො, කණ්ණපි ඡිඤ්ඤො, තාසපි ඡිඤ්ඤො, කණ්ණනාසපි ඡිඤ්ඤො, බිලඞ්ග-ථාලිකපි කාරෙතො, සඞ්ඛමුණ්ඩකපි කාරෙතො, රාහුමුඛපි කාරෙතො, ජොතිමාලිකපි කාරෙතො, හත්ථපජොතිකපි කාරෙතො, එරකවන්තිකපි කාරෙතො, වීරකවාසිකපි කාරෙතො, එණෙය්‍යකපි කාරෙතො, බලිස-මංසිකපි කාරෙතො, කභාපණ්ඩකපි කාරෙතො, බාරාපතවජිකපි කාරෙතො, පලිසපරිවන්තිකපි කාරෙතො, පලාලපිට්ඨිකපි කාරෙතො, තතෙතභපි හෙලෙත ඔසිඤ්ඤො, සුතබෙහිපි බාදපෙතො, ජිවන්තාපි සුලෙ උත්තාසෙතො, අසිතාපි සීසං ඡිඤ්ඤො. තස්ස එවං භොති: යථාරූපානං ඛො පාපකානං කම්මානං හෙතු වොරං ආගුචාරිං රුජානො ගහෙඤ්චා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙතති, කසාහිපි තාලෙතති - පෙ - අසිතාපි සීසං ඡිඤ්ඤති. අහං චෙව ඛො පත එවරූපං පාපං කම්මං කරෙය්‍යං, මෙපි රුජානො ගහෙඤ්චා එවරූපා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙය්‍යං: කසාහිපි තාලෙය්‍යං - පෙ - අසිතාපි සීසං ඡිඤ්ඤෙය්‍යතති. සො දිට්ඨධම්මකස්ස වජ්ජස්ස භිතො න පරෙසං පාභනං පලුච්චනො වරති. ඉදං ථුවචති භික්ඛවෙ දිට්ඨධම්මකං වජ්ජං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ සමපරාසිකං වජ්ජං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉති පටිසඤ්චිකති: කායදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො අභිසම්පරායං, වච්චුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො අභිසම්පරායං, මනොදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො අභිසම්පරායං. අහං චෙව ඛො පත කායෙත දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, වාචාය දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, මනසා දුච්චරිතං චරෙය්‍යං කිඤ්ච තං, යාහං ත කායස්ස හෙද පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විතීපානං තිරයං උපපජොය්‍යතති. සො සමපරාසිකස්ස වජ්ජස්ස භිතො කායදුච්චරිතං පභාය කායසුචරිතං භාවෙති, වච්චුච්චරිතං පභාය වච්චුච්චරිතං භාවෙති, මනො-දුච්චරිතං පභාය මනොසුචරිතං භාවෙති, සුඬං අත්තානං පරිහරති. ඉදං ථුවචති භික්ඛවෙ සමපරාසිකං වජ්ජං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ දො වජ්ජාති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සිත්තිතබ්බං: "දිට්ඨධම්මකස්ස වජ්ජස්ස භාසිස්සාම, සමපරාසිකස්ස වජ්ජස්ස භාසිස්සාම. වජ්ජභීරුතො භවිස්සාම වජ්ජභයදස්සා-විතොති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිත්තිතබ්බං. වජ්ජභීරුතො භික්ඛවෙ වජ්ජභය-දස්සාවිතො එතං පාටිකඞ්ඛං, යං පරමුච්චස්සති සබ්බවජෙජ්ජිති.

2. 1. 1. 2.

පට්ඨානසූත්තං

2. දොමොති භික්ඛවෙ පට්ඨානානි දුරභිසංඝාතානි ලොකස්මිං. කතමොති දො: යඤ්ච භික්ඛිනං අගාරං අජ්ඣාචසනං වීචරපිණ්ඩපාතසෙතාසනගිලාන-පච්චයභෙසස්ප්පරිකතොභානුපපදනස්මිං පට්ඨානං, යඤ්ච අගාරස්මා අතගාරියං පඤ්ඤානං සබ්බපට්ඨපටිනිස්සග්ගස්මිං¹ පට්ඨානං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ දො පට්ඨානානි දුරභිසංඝාතානි ලොකස්මිං. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්විත්තං පට්ඨානානං යදිදං සබ්බපට්ඨපටිනිස්සග්ගස්මිං පට්ඨානං. තස්මානිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: සබ්බපට්ඨපටිනිස්සග්ගස්මිං පට්ඨානං පදගිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

2. 1. 1. 3.

තපනියසූත්තං

3. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා තපනීයා. කතමෙ දො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස කායදුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති කායසුච්චරිතං; වචී-දුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති වචීසුච්චරිතං; මනොදුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති මනොසුච්චරිතං; සො කායසුච්චරිතං මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ කායසුච්චරිතන්ති තප්පති; වචීදුච්චරිතං මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ වචීසුච්චරිතන්ති තප්පති; මනොදුච්චරිතං මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ මනොසුච්චරිතන්ති තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ධම්මා තපනීයාති.

2. 1. 1. 4.

අත්ථපනියසූත්තං

4. දොමෙ භික්ඛමෙ ධම්මා අත්ථපනීයා. කතමෙ දො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස කායසුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති කායදුච්චරිතං; වචී-සුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති වචීදුච්චරිතං; මනොසුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති මනොදුච්චරිතං; සො කායසුච්චරිතං මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ කායදුච්චරිතන්ති තප්පති; වචීසුච්චරිතං මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ වචීදුච්චරිතන්ති තප්පති; මනොසුච්චරිතං මෙ කතන්ති තප්පති, අකතං මෙ මනොදුච්චරිතන්ති තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ධම්මා අත්ථපනීයාති.

1. සබ්බපට්ඨපටිනිස්සග්ගස්මිං - අධිකප්පා

2. 1. 1. 5.

උපඤ්ඤානුස්තානං.

5. දවිත්තාහං භික්ඛවෙ ධම්මානං උපඤ්ඤාසිං යා ව අසන්නුට්ඨිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු, යා ව අප්පට්ඨාතිනා පඨානස්මිං. අප්පට්ඨාති සුදුහං භික්ඛවෙ පදනාමි: කාමං තවො ව නහාරු ව අට්ඨි ව අවසිස්සතු සරිරෙ, උප-
සුස්සතු මංසලොභිනං, යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසවිරියෙන පුරිසපරකකමෙන පත්තබ්බං, න තං අපාපුණ්ණිකා විරියස්ස සන්ධානං¹ භවිස්සතීති. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ අප්පමාදදිගතා බොධි, අප්පමාදදිගතො අනුත්තරො යොගකෙබ්බො.

භූමෙන චෙපි භික්ඛවෙ අප්පට්ඨානං පදහෙය්‍යාථ: කාමං තවො ව නහාරු ව අට්ඨි ව අවසිස්සතු සරිරෙ, උපසුස්සතු මංසලොභිනං, යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසවිරියෙන පුරිසපරකකමෙන පත්තබ්බං, න තං අපාපුණ්ණිකා විරියස්ස සන්ධානං භවිස්සතීති. භූමෙපි භික්ඛවෙ න විරියෙව යස්සන්ධාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියො-
සානං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකාවා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාථ.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සිත්තිතබ්බං: අප්පට්ඨානං පදතිස්සාම, කාමං තවො ව නහාරු ව අට්ඨි ව අවසිස්සතු සරිරෙ, උපසුස්සතු මංසලොභිනං, යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසවිරියෙන පුරිසපරකකමෙන පත්තබ්බං, න තං අපා-
පුණ්ණිකා විරියස්ස සන්ධානං භවිස්සතීති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිත්තිතබ්බන්ති.

2. 1. 1. 6.

සඤ්ඤාප්තිය සුත්තං.

6. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: යා ව සඤ්ඤාප්තියෙසු ධම්මෙසු අස්සාදනුපය්‍යිතා, යා ව සඤ්ඤාප්තියෙසු ධම්මෙසු නිබ්බිදනුපය්‍යිතා.

සඤ්ඤාප්තියෙසු භික්ඛවෙ ධම්මෙසු අස්සාදනුපය්‍යි විහරන්තො රුහං තප්පජ්ඣති², දෙසං තප්පජ්ඣති, මොහං තප්පජ්ඣති. රුහං අප්පහාය දෙසං අප්පහාය මොහං අප්පහාය න පරිච්ඡවට්ඨි ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි. න පරිච්ඡවට්ඨි දුකසමාති වදාමි.

සඤ්ඤාප්තියෙසු භික්ඛවෙ ධම්මෙසු නිබ්බිදනුපය්‍යි විහරන්තො රුහං පජ්ඣති, දෙසං පජ්ඣති. මොහං පජ්ඣති. රුහං පහාය දෙසං පහාය මොහං පහාය පරිච්ඡවට්ඨි ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි. පරිච්ඡවට්ඨි දුකසමාති වදාමි. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

1. සන්ධානං - සසා. මජ්ඣං. 2. න පජ්ඣති - මජ්ඣං.

2. 1. 1. 7.

කණ්ණසුභතං.

7. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා කණ්ණා. කතමෙ දො: අතිරිකඤ්ච අනොනා-
පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ධම්මා කණ්ණාති.

2. 1. 1. 8

සුක්ඛසුභතං.

8. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සුක්ඛා. කතමෙ දො: නිරි ව ඔත්තපඤ්ච.
ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ධම්මා සුක්ඛාති.

2. 1. 1. 9

චජියාසුභතං.

9. දොමෙ භික්ඛවෙ සුක්ඛා ධම්මා ලොකං පාලෙනති. කතමෙ දො:
නිරි ව ඔත්තපඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො සුක්ඛා ධම්මා ලොකං
න පාලෙය්හං, තසිධ පඤ්ඤායෙථ මානාති වා මාභූච්ඡාති වා මාභූලානිති වා
ආචරියහරියාති වා ගරුතං දුරාති වා, සමොදං ලොකො අගමිසස, යථා
අජෙලකා කුක්කුචසුකරා සොනසිගාලා. යසමා ව ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ දො
සුක්ඛා ධම්මා ලොකං පාලෙනති, තසමා පඤ්ඤායති¹ මානාති වා මාභූච්ඡාති වා
මාභූලානිති වා ආචරියහරියාති වා ගරුතං දුරාති වාති.

2. 1. 1. 10.

වසුප්පනාසිකාසුභතං.

10 දොමා භික්ඛවෙ වසුප්පනාසිකා. කතමා දො: පුරිමිකා ව
පච්ඡිමිකා ව. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ දො වසුප්පනාසිකාති

වසුප්පනාසිකාවග්ගො පඨමො

කසුද්දානං :

චජ්ජා පඨානා දො තපනීයා

උපඤ්ඤානෙත පඤ්චමං

සඤ්ඤාප්තඤ්ච කණ්ණඤ්ච

සුක්ඛං චරියා වසුප්පනාසිකෙත වග්ගො.*

2. අධිකරණවග්ගො

2. 1. 2. 1.

[සාවනිනිදානං]

11. දෝමානී භික්ඛවෙ බ්ලාතී. කතමානී දෝ: පටිසංඛාතබලඤ්ච, භාවනාබලඤ්ච. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පටිසංඛාතබ්ලං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉති පටිසංඤ්චිකංති: කායදුච්චරිතස්ස බො පාපකො විපාකො දිට්ඨො චෙව¹ ධම්මෙ අභිසම්පරුයඤ්ච, චච්චිදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨො චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරුයඤ්ච, මනොදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨො චෙව¹ ධම්මෙ අභිසම්පරුයඤ්චාති. සො ඉති පටිසංඛාත කායදුච්චරිතං පභාය කාය-සුචරිතං භාවෙති. චච්චිදුච්චරිතං පභාය චච්චිසුචරිතං භාවෙති, මනොදුච්චරිතං පභාය මනොසුචරිතං භාවෙති. සුඤ්ඛං අත්තානං පරිහරති. ඉදං ථූව්චති භික්ඛවෙ පටිසංඛාතබ්ලං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනාබ්ලං තත්ථ භික්ඛවෙ යමිදං² භාවනාබ්ලං. සෙබ්බෙතං³ බ්ලං. සෙබ්බං හි සො භික්ඛවෙ බ්ලං අගම්ම රුගං පච්ඡාති, දොසං පච්ඡාති, මොහං පච්ඡාති, රුගං පභාය දොසං පභාය මොහං පභාය යං අකුසලං, කං ත කරෙති.⁴ යං පාපං, තං ත සෙවති. ඉදං ථූව්චති භික්ඛවෙ භාවනාබ්ලං. ඉමානී බො භික්ඛවෙ දෝ බ්ලාතීති.

2. 1. 2. 2.

12. දෝමානී භික්ඛවෙ බ්ලාතී. කතමානී දෝ: පටිසංඛාතබලඤ්ච, භාවනාබලඤ්ච. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පටිසංඛාතබ්ලං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඉති පටිසංඤ්චිකංති: කායදුච්චරිතස්ස බො පාපකො විපාකො දිට්ඨො චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරුයඤ්ච. චච්චිදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨො චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරුයඤ්ච. මනොදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨො චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරුයඤ්චාති සො ඉති පටිසංඛාත කායදුච්චරිතං පභාය කායසුචරිතං භාවෙති, චච්චිදුච්චරිතං පභාය චච්චිසුචරිතං භාවෙති, මනොදුච්චරිතං පභාය මනොසුචරිතං භාවෙති, සුඤ්ඛං අත්තානං පරිහරති. ඉදං ථූව්චති භික්ඛවෙ පටිසංඛාතබ්ලං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනාබ්ලං: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරුගනිසිද්ධං නිරෝධනිසිද්ධං චොස්සග්ගපරිනාමිං. ධම්මවිචයසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති -පෙ- විරියසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති -පෙ- චිත්තිසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති -පෙ- පස්සඤ්ඤාසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති -පෙ- සමාධිසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති -පෙ- උපෙකනාසම්මොඤ්ඤාදිභිං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරුගනිසිද්ධං නිරෝධනිසිද්ධං චොස්සග්ගපරිනාමිං. ඉදං ථූව්චති භික්ඛවෙ භාවනාබ්ලං. ඉමානී බො භික්ඛවෙ දෝ බ්ලාතීති.

1. දිට්ඨො චෙව - සිවු PTS. 2. යදිදං - සිවු. 3. සෙබ්බාන මෙතං බ්ලං - මජ්ඣ. සෙබ්බෙතංච බ්ලං - ධා.පි. 4. කතං කපරාති - මජ්ඣ.

2. 1. 2. 3.

13. දොමානී භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි දො: පටිසංඛාතබලඤ්ච භාවතාබලඤ්ච. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පටිසංඛාතබලං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා ඉති පටිසංඤ්චිකති කායදුච්චරිතස්ස ඛො පාපකො විපාකො දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්ච, චරිදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්ච, මනොදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අභිසම්පරායඤ්චාති. සො ඉති පටිසංඛාය කායදුච්චරිතං පභාය කායසුචරිතං භාවෙති, චරිදුච්චරිතං පභාය චරිසුචරිතං භාවෙති, මනො-දුච්චරිතං පභාය මනොසුචරිතං භාවෙති, සුඤ්ඤං අත්තානං පරිහරති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ පටිසංඛාතබලං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවතාබලං: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සම්මාරං විවෙකපං. පිතිසුඛං පඨමං කුතං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතකක-විමාරුතං චුපසමා අජ්ඣාතනං සම්පසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිමාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුතං උපසම්පජ්ජ විහරති. පිතියා ච විරුහා උපෙකකකො ච විහරති සතො ච සම්පජ්ජානො, සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති, යං තං අරියා ආවිකකනති උපෙකකකො තතිමා සුඛවිහාරීති, තතියං කුතං උපසම්පජ්ජ විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුකකස්ස ච පහානා පුබ්බෙච සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ඨගමා අදුකකං අසුඛං උපෙකකායති-පාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුතං උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ භාවතාබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ දො බලානීති.

2. 1. 2. 4.

14. දොමානී භික්ඛවෙ තථාගතස්ස ධම්මදෙසනා. කතමා දො: සංඛිත්තෙන ච, විජාරෙන ච. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ දො තථාගතස්ස ධම්මදෙසනාති.

2. 1. 2. 5

15. යස්මිං භික්ඛවෙ අධිකරණේ ආපනො² ච භික්ඛු වොදකො ච භික්ඛු න සාධුකං අත්තනාව අත්තනානං පච්චවෙකති³, තස්මෙතං භික්ඛවෙ අධිකරණේ පාටිකඛිං, දීඝන්තාය බරන්තාය වාලන්තාය සංවත්තියාති, භික්ඛු ච න ථාසුකං⁴ විහරියන්තීති.⁵ යස්මිං ච ඛො භික්ඛවෙ අධිකරණේ ආපනො ච භික්ඛු වොදකො ච භික්ඛු සාධුකං අත්තනාව අත්තනානං පච්චවෙකති,³ තස්මෙතං භික්ඛවෙ අධිකරණේ පාටිකඛිං, තදීඝන්තාය බරන්තාය වාලන්තාය සංවත්තියාති, භික්ඛු ච ථාසුකං⁴ විහරියන්තීති:

1. පඨමජ්ඣානං - සී. ඉ. 2. ආපනාපෙකනා - කප්ථි. 3. පච්චවෙකනති - සී. ඉ.
4. ථාසු - කප්ථි 5. විහරියන්තී - සී. ඉ.

කථකුට භික්ඛවෙ ආපනො භික්ඛු සාමුකං අනන්තාව අනන්තං පච්චෙක්ඛති: ඉධ භික්ඛවෙ ආපනො භික්ඛු ඉති පටිසංඝීකරති, අහං බො අකුසලං ආපනො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, තං¹ මං සො භික්ඛු අද්දස අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, තො වෙ අහං අකුසලං ආපජ්ජය්‍යං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, න මං සො භික්ඛු පසෙය්‍යං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, යසමා ව බො අහං අකුසලං ආපනො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, තසමා මං සො භික්ඛු අද්දස අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, දිස්වා ව පන මං සො භික්ඛු අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන අනන්තමනො අහොසි, අනන්තමනො සමානො අනන්තමනවචනං මං සො භික්ඛු අවච, අනන්තමනවචනාහං තෙන භික්ඛුනා ථුතො සමානො අනන්තමනො අහොසිං, අනන්තමනො සමානො පරෙසං ආරොවෙසිං, ඉති මමෙව තත් අවට්ඨො අවට්ඨමා සුඛකද්දයකංව හණ්ඩසිනිති, එවං බො භික්ඛවෙ ආපනො භික්ඛු සාමුකං අනන්තාව අනන්තං පච්චෙක්ඛති.

කථකුට භික්ඛවෙ වොදකො භික්ඛු සාමුකං අනන්තාව අනන්තං පච්චෙක්ඛති: ඉධ භික්ඛවෙ වොදකො භික්ඛු ඉති පටිසංඝීකරති: අයං බො භික්ඛු අකුසලං ආපනො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, ²තාහං ඉමං භික්ඛුං අද්දසං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, තො වෙ අයං භික්ඛු අකුසලං ආපජ්ජය්‍යං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, තාහං ඉමං භික්ඛුං පසෙය්‍යං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, යසමා ව බො අයං භික්ඛු අකුසලං ආපනො කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, තසමා අහං ඉමං භික්ඛුං අද්දසං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, දිස්වා ව පනාහං ඉමං භික්ඛුං අකුසලං ආපජ්ජමානං කඤ්චිදෙව දෙසං කායෙන, අනන්තමනො අහොසිං, අනන්තමනො සමානො අනන්තමනවචනාහං ඉමං භික්ඛුං අවචං, අනන්තමනවචනාහං භික්ඛු මයා ථුතො සමානො අනන්තමනො අහොසි, අනන්තමනො සමානො පරෙසං ආරොවෙසි, ඉති මමෙව තත් අවට්ඨො අවට්ඨමා සුඛකද්දයකංව³ හණ්ඩසිනිති, එවං බො භික්ඛවෙ වොදකො භික්ඛු සාමුකං අනන්තාව අනන්තං පච්චෙක්ඛති.

යසමිං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ ආපනො ව භික්ඛු වොදකො ව භික්ඛු න සාමුකං අනන්තාව අනන්තං පච්චෙක්ඛති, තසමනං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඝිං දීඝනාය ඛරනාය වාලනාය සංවතතිස්සති, භික්ඛු ව න එසුකං විහරිස්සනතිති, යසමිං ව බො භික්ඛවෙ අධිකරණෙ ආපනො ව භික්ඛු වොදකො ව භික්ඛු සාමුකං අනන්තාව අනන්තං පච්චෙක්ඛති, තසමනං භික්ඛවෙ අධිකරණෙ පාටිකඝිං න දීඝනාය ඛරනාය වාලනාය සංවතතිස්සති, භික්ඛු ව එසුකං විහරිස්සනතිති.

1. මං සො භික්ඛු-මජ්ඣං, තසමා මං සො භික්ඛු - යනා, සි 1.

2. අහං ඉමං භික්ඛුං - මජ්ඣං, යනා, 3. සුඛකද්දයකංව - යනා,

2. 1. 2. 6.

16. අථ ඛො අඤ්ඤානරො චුභවණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භි: භගවතා සද්ධිං සමමාදි. සමමාදනීයං කථං සාරණීයං විතීසාරෙභි: එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො ඛො සො චුභවණො භගවන්තං එතදවොච: කො භු ඛො හො ගොතම හෙවු, කො පච්චයො, යෙන මධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති?

[භගවා:]

අධම්මවරියා¹ විසම්මවරියා හෙවු ඛො චුභවණ එවමධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති.

[චුභවණො:]

කො පන හො ගොතම හෙවු, කො පච්චයො, යෙන මධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති?

[භගවා:]

ධම්මවරියා සම්මවරියා හෙවු ඛො චුභවණ එවමධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති.

[චුභවණො:]

අභිකක්කන්තං හො ගොතම අභිකක්කන්තං හො ගොතම, සෙය්‍යථාපි හො ගොතම නිකක්ඛුජ්ජිතං වා උකක්ඛුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලුහස්ස වා මග්ගං අච්ඡෙදෙය්‍ය² අකිකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය, 'චක්ඛුමන්තො රුපානි දකඛින්නී'³ති, එවමෙව හොතා හොතමෙන අතෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛු-සම්ඤ්ඤා. උපාසකං මං භවං ගොතමො ඛාරෙතු අජ්ඣතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

2. 1. 2. 7.

17 අථ ඛො ජාණ්ණසොයොඤ්ච චුභවණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භි: භගවතා සද්ධිං සමමාදි - පෙ- එකමන්තං නිසීනො ඛො ජාණ්ණසොයොඤ්ච චුභවණො භගවන්තං එතදවොච. කො භු ඛො හො ගොතම, හෙවු, කො පච්චයො, යෙන මධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති.

[භගවා:]

කතන්තා ච චුභවණ අකතන්තා ච එවමධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තීති.

[චුභවණො:]

කො පන හො ගොතම හෙවු, කො පච්චයො, යෙන මධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණො සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්තීති.

1. අධම්මවරියා විසම්මවරියා වහනු - සභා.

2. දකඛින්නී - සභා. මිඡසං.

[භගවා:]

කතන්තා ව චුභමණ අකතන්තා ව ඵවමිධෙකචෙව සන්තා කායස්ස හෙද පරමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

[බ්‍රාහ්මණෝ:]

ත ඛො අහං ඉමස්ස භොතො ගොතමස්ස සංඛින්නොන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං¹ අවිභන්තස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි. සාධු මෙ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු, යථා අහං ඉමස්ස භොතො ගොතමස්ස සංඛින්නොන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභන්තස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යන්ති.

තෙන හි බ්‍රාහ්මණ සුණාහි, සාධුකං මතසි කරොති, භාසිස්සාමිති. ඵවග්ගොති ඛො ජාණ්ණස්සොණ්ඨි බ්‍රාහ්මණො භගවතො උච්චස්සොසි: භගවා ඵතදවොච:

ඉධ බ්‍රාහ්මණ ඵකච්චස්ස කායදුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති කායසුච්චරිතං. වච්ච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති වච්ච්චරිතං. මනොදුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති මනොසුච්චරිතං. ඵං ඛො බ්‍රාහ්මණ කතන්තා ව අකතන්තා ව ඵවමිධෙකචෙව සන්තා කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති.

ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ ඵකච්චස්ස කායසුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති කායදුච්චරිතං වච්ච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති වච්ච්චරිතං. මනොසුච්චරිතං කතං හොති, අකතං හොති මනොදුච්චරිතං. ඵං ඛො බ්‍රාහ්මණ කතන්තා ව අකතන්තා ව ඵවමිධෙකචෙව සන්තා කායස්ස හෙද පරමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

[බ්‍රාහ්මණෝ:]

අභික්කන්තං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජනගෙහ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

2. 1. 2. 8.

18. අථ ඛො ආයස්මා ආනිමෙද්ද යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්. උප-සංඝිකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා ඵකමන්තං නිසිද්. ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං ආනදං භගවා ඵතදවොච:

ඵකංසෙතාහං ආනදං අකරණීයං වදාමි කායදුච්චරිතං වච්ච්චරිතං මනොදුච්චරිතන්ති.

1. විජාරෙන අත්ථං අවිභන්තස්ස - සන්තාමෙවොස්සෙ අයං ක දිස්සති.

[ආනන්දො:]

යමිදං භනෙත භගවතා එකංසෙත අකරණීයං අකතං කායදුච්චරිතං වච්චදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං. තස්මිං අකරණීයෙ කසිරමානෙ අයං ආදීතවො පාටිකඝෝති.

[භගවා:]

යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙත අකරණීයං අකතං කායදුච්චරිතං වච්චදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං. තස්මිං අකරණීයෙ කසිරමානෙ අයං ආදීතවො පාටිකඝෝති.

අනතාපි අනතානං උපවදති, අනුච්චව විඤ්ඤා ගරභනති, පාපකො කිත්තිසඤ්ඤා අබ්බුග්ගච්ඡති, සමුද්ධුලොකා කාලං කරොති, කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගති විනිපාතං තීරයං උපපජ්ජති.

යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙත අකරණීයං අකතං කායදුච්චරිතං වච්චදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං. තස්මිං අකරණීයෙ කසිරමානෙ අයං ආදීතවො පාටිකඝෝති.

එකංසෙතානං ආනන්ද කරණීයං වදාමි කායසුච්චරිතං වච්චසුච්චරිතං මනොසුච්චරිතනි.

[ආනන්දො:]

යමිදං භනෙත භගවතා එකංසෙත කරණීයං අකතං කායසුච්චරිතං වච්චසුච්චරිතං මනොසුච්චරිතං. තස්මිං කරණීයෙ කසිරමානෙ කො ආනිසංසො පාටිකඝෝති?

[භගවා:]

යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙත කරණීයං අකතං කායසුච්චරිතං වච්චසුච්චරිතං මනොසුච්චරිතං. තස්මිං කරණීයෙ කසිරමානෙ අයං ආනිසංසො පාටිකඝෝති.

අනතාපි අනතානං හ උපවදති, අනුච්චව විඤ්ඤා පසංසනති, කල්‍යාණො කිත්තිසඤ්ඤා අබ්බුග්ගච්ඡති, අසමුද්ධුලොකා කාලං කරොති, කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

යමිදං ආනන්ද මයා එකංසෙත කරණීයං අකතං කායසුච්චරිතං වච්චසුච්චරිතං මනොසුච්චරිතං. තස්මිං කරණීයෙ කසිරමානෙ අයං ආනිසංසො පාටිකඝෝති.

2. 1. 2. 9.

19. අකුසලං භික්ඛවෙ පජ්ඣති. සකකා භික්ඛවෙ අකුසලං පජ්ඣති. තො වෙ තං¹ භික්ඛවෙ සකකා අභවිස්ස අකුසලං පජ්ඣති. තාහං එවං වදෙය්‍යං “අකුසලං භික්ඛවෙ පජ්ඣති”ති. යස්මා ව බො භික්ඛවෙ සකකා අකුසලං පජ්ඣති. තස්මාහං එවං වදාමි “අකුසලං භික්ඛවෙ පජ්ඣති”ති. අකුසලං ව හිදං භික්ඛවෙ පතිතං අභිතාය දුක්ඛාය සංවහෙතය්‍ය. තාහං එවං වදෙය්‍යං “අකුසලං භික්ඛවෙ පජ්ඣති”ති. යස්මා ව බො භික්ඛවෙ අකුසලං පතිතං භිතාය සුඛාය සංවහෙතති, තස්මාහං එවං වදාමි “අකුසලං භික්ඛවෙ පජ්ඣති”ති.

1. කොවෙදං - මජ්ඣං.

කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථ. සත්ඤා භික්ඛවෙ කුසලං භාවෙතුං. නො වෙ තං¹ භික්ඛවෙ සත්ඤා අභවිස්ස කුසලං භාවෙතුං, නාහං එවං වදෙය්‍යං “කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථා”ති. යස්මා ව බො භික්ඛවෙ සත්ඤා කුසලං භාවෙතුං, තස්මා- හං එවා වදාමි “කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථා”ති. කුසලං ව භිදං භික්ඛවෙ භාවිතං අභිතාය දුක්ඛාය සංවතෙතය්‍ය, නාහං එවං වදෙය්‍යං “කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථා”ති. යස්මා ව බො භික්ඛවෙ කුසලං භාවිතං භිතාය සුඛාය සංවතෙතති තස්මාහං එවං වදාමි “කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙථා”ති.

2. 1. 2. 10.

20. දො මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොඤ්ඤා අනන්තරධාතාය සංවත්තන්ති. කතමෙ දො? දුන්නිඝ්ඤිතාද්ධු පදබ්‍යඤ්ඤානං, අර්‍හො ව දුන්නිභො. දුන්නිඝ්ඤිතාතස්ස භික්ඛවෙ පදබ්‍යඤ්ඤාය අර්‍හොපි දුන්නායො භොති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොඤ්ඤා අනන්තරධාතාය සංවත්තන්ති.

දො මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස ධීතියා අසම්මොඤ්ඤා අනන්තර- ධාතාය සංවත්තන්ති. කතමෙ දො? සුනිඝ්ඤිතාද්ධු පදබ්‍යඤ්ඤානං, අර්‍හො ව සුනිභො. සුනිඝ්ඤිතාය භික්ඛවෙ පදබ්‍යඤ්ඤාය අර්‍හොපි සුන්නායො භොති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා සද්ධම්මස්ස ධීතියා අසම්මොඤ්ඤා අනන්තර- ධාතාය සංවත්තන්ති.

අභිකරණවග්ගො දුතියො.

3. බාලවග්ගො

2. 1. 3. 1.

[සාවකීනිදානං:]

21. දොමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ දො? යො ව අවච්ඡං අවච්ඡන්තො න පස්සති, යො ව අවච්ඡං දෙසෙන්නායස්ස යථාධම්මං න පනිගණ්හාති.¹ ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො බාලාති.

දොමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ දො? යො ව අවච්ඡං අවච්ඡන්තො පස්සති, යො ව අවච්ඡං දෙසෙන්නායස්ස යථාධම්මං පනිගණ්හාති.² ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පණ්ඩිතාති.

2. 1. 3. 2.

22. දොමෙ භික්ඛවෙ තථාගතං අබ්භාවිකන්නති. කතමෙ දො? දුට්ඨො වා දෙසන්නායෙ, සඤ්ඤො වා දුග්ගතිනෙන. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො තථාගතං අබ්භාවිකන්නති.

1. පාලපටිඤ්ඤානං - මජ්ඣං.

2. පටිඤ්ඤානං - මජ්ඣං. පටිඤ්ඤානං - සී 1

2. 1. 3. 3.

23. දෙමළ භික්ෂුවෙහි වර්ගයන් අභිමතවී තිබේ. කවුරු දෙමළ? යො ව අභිමතය අලංකාරය වර්ගයෙන් භික්ෂුව ලබන වර්ගයෙන් නම් දීවෙයි, යො ව භික්ෂුව ලබන වර්ගයෙන් අභිමතය අලංකාරය වර්ගයෙන් නම් දීවෙයි. ඉමෙ බො භික්ෂුවෙහි දෙමළ වර්ගයන් අභිමතවී තිබේ.

දෙමළ භික්ෂුවෙහි වර්ගයන් නාමිකවී තිබේ. කවුරු දෙමළ? යො ව අභිමතය අලංකාරය වර්ගයෙන් අභිමතය අලංකාරය වර්ගයෙන් නම් දීවෙයි, යො ව භික්ෂුව ලබන වර්ගයෙන් භික්ෂුව ලබන වර්ගයෙන් නම් දීවෙයි. ඉමෙ බො භික්ෂුවෙහි දෙමළ වර්ගයන් නාමිකවී තිබේ.

2. 1. 3. 4.

24. දෙමළ භික්ෂුවෙහි වර්ගයන් අභිමතවී තිබේ. කවුරු දෙමළ? යො ව නෙය්සයෝ සුභතනතො නිවසො සුභතනතොති දීවෙයි, යො ව නිවසො සුභතනතො නෙය්සයෝ සුභතනතොති දීවෙයි. ඉමෙ බො භික්ෂුවෙහි දෙමළ වර්ගයන් අභිමතවී තිබේ.

2. 1. 3. 5.

25. දෙමළ භික්ෂුවෙහි වර්ගයන් නාමිකවී තිබේ. කවුරු දෙමළ? යො ව නෙය්සයෝ සුභතනතො නෙය්සයෝ සුභතනතොති දීවෙයි, යො ව නිවසො සුභතනතො නිවසො සුභතනතොති දීවෙයි. ඉමෙ බො භික්ෂුවෙහි දෙමළ වර්ගයන් නාමිකවී තිබේ.

2. 1. 3. 6.

26. පටිච්ඡන්ධකම්මනායා භික්ෂුවෙහි ද්විතීයං ගතීතං අඤ්ඤාතරං ගති පාටිකඛ්ඛා: නිරයො වා තිරච්ඡානායොති වාති.

අපට්ච්ඡන්ධකම්මනායා භික්ෂුවෙහි ද්විතීයං ගතීතං අඤ්ඤාතරං ගති පාටිකඛ්ඛා: දෙවා වා මුත්තා වාති.

2. 1. 3. 7.

27. මුච්ඡාදිට්ඨකායා භික්ෂුවෙහි ද්විතීයං ගතීතං අඤ්ඤාතරං ගති පාටිකඛ්ඛා: නිරයො වා තිරච්ඡානායොති වාති.

2. 1. 3. 8.

28. සමාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ දවිතතං ගතීතං අඤ්ඤානරු ගති පාරිකම්භා: දෙවා වා මුත්තස්සා වාති.

2. 1. 3. 9.

29. දුසසීලස්ස භික්ඛවෙ ඥෙ පටිග්ගාහා: තිරයො වා තිරව්ජානසොති වාති.¹ සීලවතො භික්ඛවෙ ඥෙ පටිග්ගාහා: දෙවා වා මුත්තස්සා වාති.

2. 1. 3. 10.

30. ආහං භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ සමපස්සමානො අරඤ්ඤෙ වනපථොති¹ පනතාති සෙනාසනාති පටිසෙවාමි. කතමෙ ඥෙ? අත්තනො ව දිට්ඨධම්ම-සුඛවිහාරං සමපස්සමානො, පච්ඡිමඤ්ච ජනාහං අනුකම්පමානො. ඉමෙ බො අහං භික්ඛවෙ ඥෙ අත්ථවසෙ සමපස්සමානො අරඤ්ඤෙ වනපථොති පනතාති සෙනාසනාති පටිසෙවාමිති.

2. 1. 3. 11.

31. ඥෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා විජ්ජානාහියා. කතමෙ ඥෙ? සමථො ව විපස්සනා ව. සමථො භික්ඛවෙ භාවිතො කමත්ථමනුභොති? විතතං භාවියති. විතතං භාවිතං කමත්ථමනුභොති?² යො රුගො, සො පභියති. විපස්සනා භික්ඛවෙ භාවිතා කමත්ථමනුභොති? පඤ්ඤා භාවියති. පඤ්ඤා භාවිතා කමත්ථමනුභොති? යා අවිජ්ජා, සා පභියති. රුගුපකතිලිට්ඨං වා භික්ඛවෙ විතතං න විමුවෙති. අවිජ්ජුපකතිලිට්ඨං වා පඤ්ඤා න භාවියති. ඉති බො භික්ඛවෙ රුගවිරුගා වෙහොවිමුත්ති, අවිජ්ජාවිරුගා පඤ්ඤාවිමුත්ති.

බාලවග්ගො තතියො.

4. යමවිහතවග්ගො

2. 1. 4. 1.

[සාවස්ථිතිදුතං:]

32. අසප්පරිසභුමිඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිය්සාමි³ සප්පරිසභුමිඤ්ච. තං සුණංථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිය්සාමිති. එවමානොතාති බො තෙ භික්ඛු නගවහො පටිච්ඤ්ඤාසුං. නගවා එතදවොච:

කතමා ව භික්ඛවෙ අසප්පරිසභුමි? අසප්පරිසො භික්ඛවෙ අකාභඤ්ඤා හොති අකාභවෙදී. අසබ්බිග්ගො භික්ඛවෙ උපඤ්ඤාහං යදිදං අකාභඤ්ඤාහා අකාභවෙදීහා. කෙවලා එසා භික්ඛවෙ අසප්පරිසභුමි යදිදං අකාභඤ්ඤාහා අකාභවෙදීහා.

1. අරඤ්ඤවනපථොති - මජ්ඣං.

2. කිමත්ථමනුභොති - සා. කතමත්ථමනුභොති - කාසී.

3. දෙසසිය්සාමි - මජ්ඣං, සා. සී. 1.

කතමා ව භික්ඛවෙ සපුරිසභුම්? සපුරිසො ව බො භික්ඛවෙ කතඤ්ඤා හොති කතවෙදී. සබ්බිහෙහං භික්ඛවෙ උපඤ්ඤානං යදිදං කතඤ්ඤානා කතවෙදිතා. කෙවලා එසා භික්ඛවෙ සපුරිසභුම් යදිදං කතඤ්ඤානා කතවෙදිතාති.

2. 1. 4. 2.

33. දව්නාහං භික්ඛවෙ න සුප්පතිකාරං වදමි,* මාභුච්ච පිභුච්ච¹. එකෙන භික්ඛවෙ අංසෙන මාහරං පරිහරෙය්‍ය. එකෙන අංසෙන පිතරං පරිහරෙය්‍ය වස්සසතාසුකො වස්සසභජීචී. සො ව තෙසං උච්ඡාදනපරිමිද්දන නාහාපනසම්බාහනෙන, හෙපි හතේව මුත්තකරිසං චජෙය්‍යං, තතේව භික්ඛවෙ මාතාපිභුනාං කතං වා හොති, පතිකතං² වා.

ඉමිස්සා ව භික්ඛවෙ මහාපථවීයා පසුභසහාරනායා³ මාතාපිතරෙ ඉස්සරුභිප්චෙව රජෙස් පතිට්ඨාපෙය්‍ය, තතේව භික්ඛවෙ මාතාපිභුනාං කතං වා හොති, පතිකතං² වා. තං කිස්ස හෙතු: බහුකාරු භික්ඛවෙ මාතාපිතරෙ පුත්තානාං ආපාදකා පොසකා, ඉමිස්ස ලොකස්ස දස්සෙතාරෙ.

යො ව බො භික්ඛවෙ මාතාපිතරෙ අස්සඤ්ඤා සඤ්ඤාසම්පදය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති, දුස්සිලෙ පිලසම්පදය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති, මච්ඡරි වාගසම්පදය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති, දුප්පඤ්ඤා පඤ්ඤාසම්පදය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති, එතතාවතා බො භික්ඛවෙ මාතාපිභුනාං කතඤ්ඤා හොති පතිකතඤ්ඤාති †

2. 1. 4. 3.

34. අථ බො අඤ්ඤාතරු චූභමණො යෙන භගවා තෙහුපසඬකම්. උපසඬකම්නා භගවතා සද්ධිං සමෙමාදි - පෙ - එකමනනා නිසිනො බො සො චූභමණො භගවතනං එතදවොච: කිංවාදී භවා ගොතමො කිමකොසීති?

[භගවා:]

කිරියවාදී වාහං චූභමණ අකිරියවාදී වාති

[චූභමණො:]

යථාකථං පන භවං ගොතමො කිරියවාදී ව අකිරියවාදී වාති.

[භගවා:]

අකිරියං බො අහං චූභමණ වදමි කායදුච්චරිතස්ස වච්ඡුච්චරිතස්ස මනොදුච්චරිතස්ස, අනෙකච්චිතානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අකිරියං වදමි. කිරියඤ්ඤා බො අහං චූභමණ වදමි කායසුචරිතස්ස වච්ඡුච්චරිතස්ස මනොසුචරිතස්ස, අනෙකච්චිතානං කුසලානං ධම්මානං කිරියං වදමි. එවං බො අහං චූභමණ කිරියවාදී ව අකිරියවාදී වාති.

* කතමෙසං දර්ශනං - මජ්ඣ. PTS. සං. 1 මාභු ව, පිභු ව - මජ්ඣ. සං.

2. පටිසානං වා - මජ්ඣ. සං. 3. පසුතරනරතනාය - මජ්ඣ.

† අයං පාඨයා ස්‍යාම මරමි පටාභිකොසු ක දිස්සෙත

[බ්‍රාහ්මණෝ:]

අභික්ඛන්තං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං හමං ගොතමො ධාරෙහු
අජ්ජතගෙහ පාණ්ඩුපෙතං සරණං ගතන්ති.

2. 1. 4. 4

35. අථ බො අනාඨපිණ්ඩිකො ගහපතී යෙන භගවා තෙනුපඛිකම්,
උපසඛිකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසීන්තො බො අනාඨපිණ්ඩිකො ගහපතී භගවන්තං එතදවොච: කති
හු බො භන්තෙ ලොකෙ දඤ්ඤිණියො? කත්ථ ව දුතං දුතබ්බන්ති?

ඥො බො ගහපතී ලොකෙ දඤ්ඤිණියො සෙබො ව අසෙබො ව. ඉමෙ
බො ගහපතී ඥො ලොකෙ දඤ්ඤිණියො. එත්ථ ව දුතං දුතබ්බන්ති, ඉදමවොච
භගවා. ඉදං වන්තා¹ සුගහො අපාපරං එතදවොච සත්ථ:

සෙබො අසෙබො ව ඉමසම් ලොකෙ
අනුඤ්ඤියො යජමානානං ගොන්ති,
තෙ උජ්ජ්භුතා කායෙන වාචාය උද වෙනසා
බෙත්තං තං යජමානානං එත්ථ දින්නං මහපඨලන්ති.

2. 1. 4. 5

36. එවා මෙ සුතං; එකං සමයං භගවා ඝාචන්දියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාඨපිණ්ඩිකාසං ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා ඝාචිපුත්තො
ඝාචන්දියං විහරති පුබ්බාශාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. නත්ත බො ආයස්මා ඝාචි-
පුත්තො භික්ඛු ආමන්තෙයි, ආට්ටිසො භික්ඛවොති.² ආට්ටිසොති බො තෙ භික්ඛු
ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:

අජ්ඣන්තසඤ්ඤාජනඤ්ච ආට්ටිසො පුග්ගලං දෙසිස්සාමි බහිද්ධාසඤ්ඤා-
ජනඤ්ච. නං සුණංඨ සාධුකං මනයි කරොඨ භාසිස්සාමිති. එවමාට්ටිසොති
බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො
එතදවොච:

කතමො වාට්ටිසො අජ්ඣන්තසඤ්ඤාජනො පුග්ගලො? ඉධාට්ටිසො
භික්ඛු සීලවා ගොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති ආචාරගොචර-
සමපන්නො අණ්ණමත්තෙසු වජ්ජෙසු නයදස්සාපී සමාදාය සිකති සිකති-
පදෙසු සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අඤ්ඤාභරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති.
සො තත්තො ට්ටිසො ආගාමී ගොති ආගන්තො ඉත්ථන්තං. අයං ට්ටිච්චාට්ටිසො
අජ්ඣන්තසඤ්ඤාජනො පුග්ගලො ආගාමී ආගන්තො ඉත්ථන්තං.

1. ඉදං වන්තා - මජ්ඣ.

2. ඝිකඛවෙති - මජ්ඣ.

කතමො වාට්ඨසො ඛනිඛාසඤ්ඤාජනො පුග්ගලො? ඉධාට්ඨසො භික්ඛු සීලවා ගොති. පාතිමොක්ඛසංවරසංවුභො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමතොසු වජේසු භයදස්සාවි. සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු සො අඤ්ඤාතරං සන්නං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො කායස්ස හෙද පරම්මරණං අඤ්ඤාතරං දෙවනිකායං උපපජ්ජති සො භවො චුතො අනාගාමී ගොති අනාගන්නා ඉත්තනං. අයං චුච්චතාට්ඨසො ඛනිඛාසඤ්ඤාජනො පුග්ගලො අනාගාමී¹ අනාගන්නා ඉත්තනං.

පුතච්චරං ආට්ඨසො භික්ඛු සීලවා ගොති -පෙ- සමාදය සික්ඛති සික්ඛාප-දෙසු. සො කාමානං යෙව නිබ්බිදය විරාගය නිරෝධාය පටිපන්නො ගොති. සො භවානං යෙව නිබ්බිදය විරාගය නිරෝධාය පටිපන්නො ගොති. සො භණ්ණකකියාය² පටිපන්නො ගොති. සො ලොභකකියාය පටිපන්නො ගොති. සො කායස්ස හෙද පරම්මරණං අඤ්ඤාතරං දෙවනිකායං උපපජ්ජති. සො භවො චුතො අනාගාමී ගොති අනාගන්නා ඉත්තනං. අයං චුච්චතාට්ඨසො ඛනිඛාසඤ්ඤාජනො පුග්ගලො අනාගාමී අනාගන්නා ඉත්තනන්ති.

අථ ඛො සම්බුද්ධා සම්මිත්තා දෙවතා යෙන හගවා තොනුපසඛකම්භං. උපසඛකම්භා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීතා ඛො තා දෙවතා හගවන්තං එතදවොචු:

එසො හන්තො ආයස්සා සාරිපුත්තො පුබ්බාරාමෙ ඡිගාරමාතුපාසාදෙ භික්ඛුතං අජ්ඣන්තසඤ්ඤාජනස්සව පුග්ගලං දෙසෙති, ඛනිඛාසඤ්ඤාජනස්සව. හට්ඨා හන්තො පරිසා සාධු හන්තො හගවා යෙනායස්සා සාරිපුත්තො තොනුප-සඛකම්භං, අනුකම්භං උපාදයාති. අභිවාසෙසි හගවා තුණ්හිනාවෙන.

අථ ඛො හගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජ්ඣං³ වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය එවමෙව ජෙතවනෙ අනන්තර-හිතො පුබ්බාරාමෙ ඡිගාරමාතුපාසාදෙ ආයස්සවො සාරිපුත්තස්ස පමුඛෙ පාතුරගොසි. නිසීදි හගවා පඤ්ඤාතො ආසන්නො ආයස්සාපි ඛො සාරි-පුත්තො හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්සන්නං සාරිපුත්තං හගවා එතදවොච:

1. අනාගාමී ගොති - ඡේද්‍යං. 2. භණ්ණකකියාය මජ්ඣං. 3. සම්මිඤ්ජ්ඣං - ඡේද්‍යං.

ඉධ සාරිපුත්ත සම්බුද්‍රා සම්චිත්තා දෙවතා යෙනාහං නොනුපසඞ්ගි-
මංසු. උපසඞ්ගිමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධීනා
බො සාරිපුත්ත භා දෙවතා මං එතදවොද්ධි:

එසො හන්තෙ ආයස්මා සාරිපුත්තො පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ,
තික්ඛුනං අප්ඤ්ඤානසංකෙසුජනස්ස පුග්ගලං දෙසෙති බ්‍රහ්මාසංකෙසුජනස්සව.
“හට්ඨා හන්තෙ පරිසං සාධු හන්තො හගවා යෙනායස්මා සාරිපුත්තො නොනුප-
සඞ්ගිමිත්වා අනුකම්පං උපාදාය”ති. භා බො පන සාරිපුත්ත දෙවතා දසපි හුත්වා
විසම්චි¹ හුත්වා තිංසම්චි හුත්වා වත්තාරිසම්චි හුත්වා පඤ්ඤාසම්චි හුත්වා සට්ඨිම්චි
හුත්වා ආරග්ගකොට්ඨිත්තුද්දනමන්තෙපි² තිට්ඨන්ති න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං
ව්‍යාබ්‍යාධෙන්නීති.

සියා බො³ පන භො සාරිපුත්ත එවමස්ස. නත්ථ භුත නාසං දෙවතානං
නථා විත්තං භාවිතං යෙන භා දෙවතා දසපි හුත්වා විසම්චි¹ හුත්වා තිංසම්චි
හුත්වා වත්තාරිසම්චි හුත්වා පඤ්ඤාසම්චි හුත්වා සට්ඨිම්චි හුත්වා ආරග්ගකොට්-
ඨිත්තුද්දනමන්තෙපි² තිට්ඨන්ති න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං ව්‍යාබ්‍යාධෙන්නීති.

න බො පනෙතං සාරිපුත්ත එවං දට්ඨබ්බං, ඉධෙව සාරිපුත්ත භාසං
දෙවතානං නථා විත්තං භාවිතං යෙන භා දෙවතා දසපි හුත්වා විසම්චි¹ හුත්වා
තිංසම්චි හුත්වා වත්තාරිසම්චි හුත්වා පඤ්ඤාසම්චි හුත්වා සට්ඨිම්චි හුත්වා ආරග්ග-
කොට්ඨිත්තුද්දන² මන්තෙපි තිට්ඨන්ති. න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං ව්‍යාබ්‍යාධෙන්නීති.

තස්මාතිහ සාරිපුත්ත එවං සික්ඛිතබ්බං සන්තිජ්ඣයා හවිස්සාම සන්තමා-
නසාති. එවං හි වො සාරිපුත්ත සික්ඛිතබ්බං, සන්තිජ්ඣයානං හි වො සාරි-
පුත්ත සන්තමානසානං සන්තං යෙව කායකම්මං හවිස්සාති සන්තං වචිකම්මං
සන්තං මනොකම්මං, සන්තංයෙව උපහාරං උපහරිස්සාම සමුහවාරිසුති.
එවං හි වො සාරිපුත්ත සික්ඛිතබ්බං.

අනස්සං බො සාරිපුත්ත අඤ්ඤාතිජ්ඣයා පරිබ්බාජකා යෙ ඉමං ධම්ම-
පරියායං න අස්සොග්ගන්ති.

2. 1. 4-6.

37. * එකං සමයං ආයස්මා මහාකම්මානො වරණායං විහරති කදලම-
දහනිරේ. අථ බො ආරාමදණේවා බ්‍රාහ්මණො යෙනායස්මා මහාකම්මානො
නොනුපසඞ්ගිමි. උපසඞ්ගිමිත්වා ආයස්මතා මහාකම්මානෙත සද්ධිං සම්මොදි,
සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං⁴ විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසින්නො බො ආරාමදණේවා බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං මහාකම්මානං
එතදවොද්ධි:

කො භු බො හො කම්මාන, හෙතු, කො පච්චයො යෙන බ්‍රහ්මාසපි
බ්‍රහ්මාසෙති විවදන්ති, බ්‍රාහ්මණාපි බ්‍රාහ්මණෙති විවදන්ති, ගහපතීකාපි
ගහපතීකෙති විවදන්ති?

1. විසම්චි-කන්චි. 2. ආරග්ගකොට්ඨිත්තුද්දනමන්තෙපි - මජ්ඣ.

3. සියා බො පන සාරිපුත්ත - මජ්ඣ. * එවං මෙසුතං - මජ්ඣ.

4. සාරාණීයං - මජ්ඣ.

[මහාකච්චානො:]

කාමරුගච්ඡිවෙසවිනිබ්බකි¹පලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානගෙතු බො
බ්‍රාහ්මණ, බහ්‍රියාපි බහ්‍රියෙහි විවදනති, බ්‍රාහ්මණාපි බ්‍රාහ්මණෙහි විවදනති,
ගහපතිකාපි ගහපතිකෙහි විවදනතී.

[ආරාමදණ්ඩො:]

කො පන හො කච්චාන, ගෙතු කො පච්චයො යෙන සමණාපි සමණෙහි
විවදනතී?

[මහාකච්චානො:]

දිට්ඨිරුගච්ඡිවෙසවිනිබ්බකි²පලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානගෙතු බො
බ්‍රාහ්මණ, සමණාපි සමණෙහි විවදනතී.

[ආරාමදණ්ඩො:]

අපි පන හො කච්චාන, කොපි ලොකස්මිං යො ඉමං වෙච කාමරුග-
ච්ඡිවෙසවිනිබ්බකිපලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතො, ඉමං ච
දිට්ඨිරුගච්ඡිවෙස³විනිබ්බකිපලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතොති?

[මහාකච්චානො:]

අපි බ්‍රාහ්මණ ලොකස්මිං යො ඉමඤ්ඤෙච කාමරුගච්ඡිවෙසවිනිබ්බකි-
පලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතො, ඉමඤ්ඤෙදිට්ඨිරුගච්ඡිවෙස²-
විනිබ්බකිපලිගෙධ පරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතොති.

[ආරාමදණ්ඩො:]

කො පන සො හො කච්චාන, ලොකස්මිං යො ඉමඤ්ඤෙච කාමරුග-
ච්ඡිවෙසවිනිබ්බකිපලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතො, ඉමඤ්ඤ
දිට්ඨිරුගච්ඡිවෙසවිනිබ්බකිපලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතොති?

[මහාකච්චානො:]

අපි බ්‍රාහ්මණ, පුරුෂමෙසු ජනපදෙසු ඝාමප්පි නාම නගරං. තත්ථ සො
භගවා එතරති විතරති අරහං සමමාසමුද්ධො. සො හි බ්‍රාහ්මණ, භගවා
ඉමඤ්ඤෙච කාමරුගච්ඡිවෙසවිනිබ්බකිපලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සම-
තික්කනෙතො, ඉමඤ්ඤෙදිට්ඨිරුගච්ඡිවෙසවිනිබ්බකිපලිගෙධපරිසුට්ඨානඥේඛාසානං
සමතික්කනෙතොති.

එවං වුත්තො ආරාමදණ්ඩො බ්‍රාහ්මණො උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරු-
සභිං කරිනා දකඛිණං ජාණ්ණමණ්ඩලං පුප්ඵියං³ නිකන්ඨා යෙන භගවා
තෙතඤ්ඤං පණාමෙඨා තිකඛිත්තුං උදනං උදනෙහි: තමො තස්ස භගවතො
අරහතො සමමා සමුද්ධං - තමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා-
සමුද්ධස්ස -පෙ- යො හි සො භගවා ඉමඤ්ඤෙච කාමරුග² ච්ඡිවෙස විනිබ්බකි-
පලිගෙධ පරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතො, ඉමඤ්ඤෙදිට්ඨිරුග² ච්ඡිවෙස-
විනිබ්බකි පලිගෙධ පරිසුට්ඨානඥේඛාසානං සමතික්කනෙතොති.

1. කාමරුගච්ඡිවෙස විනිබ්බකි - මජ්ඣං.

2. දිට්ඨිරුගච්ඡිවෙස විනිබ්බකි - මජ්ඣං.

3. පථවියං - කඛිඨි.

අභිකක්කන්තං හො කච්චාන -පෙ- සෙඤ්ඤාපාපි හො කච්චාන නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලහස්ස වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අකිකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමනෙතා රූපානි දක්ඛිනනීති,¹ එවමෙවං හොතා කච්චානෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං හො කච්චාන තං භගවන්තං ගොතමිං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මස්සු භික්ඛු-සමික්ඛස්සු. උපාසකං මං භවං කච්චානො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

2. 1. 4. 7.

38. එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො මවුරාසං විහරති ගුඤුවනෙ. අථ බො කණ්ඩරුයණො² බ්‍රාහ්මණො යෙනායස්මා මහාකච්චානො, තෙනුප-සඬකම්. උපසඬකමිත්වා ආයස්මතා මහාකච්චානෙන සද්ධිං -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා බො කණ්ඩරුයණො² බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතදවොච:

සුතං මෙනං හො කච්චාන, ත සමණො කච්චානො බ්‍රාහ්මණෙ ජණෙණ වුද්ධෙ මහලුකෙ අභිගතෙ වයො අනුප්පනෙන අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨති වා ආසනෙන වා නිමනෙතනීති, තසිදං හො කච්චාන, තථෙව, තති භවං කච්චානො බ්‍රාහ්මණෙ ජණෙණ වුද්ධෙ මහලුකෙ අභිගතෙ වයො අනුප්පනෙන අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨති වා ආසනෙන වා නිමනෙතනීති. තසිදං හො කච්චාන ත සමපන්නමෙවාති.

අභි බ්‍රාහ්මණ, තෙන භගවතා ජාතතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්ධෙන වුද්ධිභූමි ව අක්ඛාතා, දහරභූමි ව. වුද්ධො වෙපි බ්‍රාහ්මණ හොති ආසීතිකො වා නාට්ඨිකො වා වස්සසීතිකො වා ජාතියා, සො ව කාමෙ පරිභුඤ්ජති, කාමමජ්ඣාචසති, කාමපරිලාභෙන පරිබ්‍යාසති, කාමවිතකෙකති ඛජ්ජති, කාමපරිශෙසනාය උස්සකෙකා. අථ බො සො බාලො* තෙව සඬං ගච්ඡති. දහරෙ වෙපි බ්‍රාහ්මණ, හොති යුවා සුසුකාලකෙසො භද්දෙන යොබ්බනෙන සමන්තාගතො පඨමෙන වයසො. සො ව න කාමෙ පරිභුඤ්ජති, න කාමමජ්ඣා-චසති, න කාමපරිලාභෙන පරිබ්‍යාසති, න කාමවිතකෙකති ඛජ්ජති, න කාමපරිශෙසනාය උස්සකෙකා. අථ බො සො පණ්ණිතො ථෙරෙතෙව සඬං ගච්ඡති. එවං වුත්තෙ කණ්ඩරුයණො බ්‍රාහ්මණො උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරසඬගං කරිත්වා දහරාගං සුදං භික්ඛුතං පාදෙ සිරසා වන්දති. වුද්ධි භවනෙතා වුද්ධිභූමියං ටිතා, දහර මයං දහරභූමියං සීතාති.

අභිකක්කන්තං හො කච්චාන -පෙ- උපාසකං මං භවං කච්චානො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

2. 1. 4. 8.

[සාවකථිදානං:]

39. යසම් භික්ඛවෙ සමයෙ වොරු බලවනො හොනති, රුජානො තසම් සමයෙ දුබ්බලා හොනති. තසම් භික්ඛවෙ සමයෙ රඤ්ඤා ඵාසු හොති අතියානුං වා නියානුං වා පච්චන්තිමෙ වා ජනපදෙ අනුසඤ්ඤානුං. බ්‍රාහ්මණගහපතිකානම්පි තසම් සමයෙ ඵාසු හොති අතියානුං වා නියානුං වා බාහිරුති වා කම්මන්තාති පටිවෙකම්පුං. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ යසම් සමයෙ පාපභික්ඛු බලවනො හොනති, පෙසලා භික්ඛු තසම් සමයෙ දුබ්බලා හොනති. තසම් භික්ඛවෙ සමයෙ පෙසලා භික්ඛු තුණ්හිභුතා තුණ්හිභුතා සඤ්ඤාපෙකා සංකසායනති¹ පච්චන්තිමෙ වා ජනපදෙ භජන්ති. තසිදං භික්ඛවෙ හොති බහුජනාතිතාය බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අතඤ්ඤා අභිතාය දුකඛාය දෙවමනුස්සානං.

යසම් භික්ඛවෙ සමයෙ රුජානො බලවනො හොනති, වොරු තසම් සමයෙ දුබ්බලා හොනති. තසම් භික්ඛවෙ සමයෙ රඤ්ඤා ඵාසු හොති අතියානුං වා නියානුං වා, පච්චන්තිමෙ වා ජනපදෙ අනුසඤ්ඤානුං. බ්‍රාහ්මණගහපතිකානම්පි තසම් සමයෙ ඵාසු හොති අතියානුං වා නියානුං වා, බාහිරුති වා කම්මන්තාති පටිවෙකම්පුං. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ යසම් සමයෙ පෙසලා භික්ඛු බලවනො හොනති, පාපභික්ඛු තසම් සමයෙ දුබ්බලා හොනති. තසම් භික්ඛවෙ සමයෙ පාපභික්ඛු තුණ්හිභුතා තුණ්හිභුතා සඤ්ඤාපෙකා සංකසායනති, යෙන වා පන තෙන පපනන්ති.² තසිදං භික්ඛවෙ හොති බහුජනාතිතාය බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අතඤ්ඤා අභිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

2. 1. 4. 9.

40. දවින්නාහං භික්ඛවෙ මිච්ඡාපටිපත්තිං න වණෙණම්, ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා. ගිහි වා භික්ඛවෙ පබ්බජිතො වා මිච්ඡාපටිපන්නො මිච්ඡාපටි-පත්තාධිකරණගෙතු නාරාධකො හොති ඤ්ඤං ධම්මං කුසලං.

දවින්නාහං භික්ඛවෙ සම්මාපටිපත්තිං වණෙණම්, ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා. ගිහි වා භික්ඛවෙ පබ්බජිතො වා සම්මාපටිපන්නො සම්මාපටිපත්තාධි-කරණගෙතු ආරාධකො හොති ඤ්ඤං ධම්මං කුසලන්ති.

2. 1. 4. 10.

41. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු දුග්ගතිතෙහි සුභතනොහි බ්‍යඤ්ඤාපති-රූපකෙහි අත්ඤ්ඤා ධම්මඤ්ඤා පටිබාහන්ති, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු බහුජනා-තිතාය පටිපන්නා බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අතඤ්ඤා අභිතාය දුකඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ඤා තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අපුඤ්ඤා පසවන්ති. තෙවිමං සද්ධම්මං අනතරධාපෙත්ති.

1. සඤ්ඤායනති, අධිකාපා - සංකායනති - කඤ්ඤා.

2. පසකම්පනති - මජ්ඣං.

යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුග්ගතිතෙහි සුභතනෙතෙහි න බ්‍යඤ්ඤාපථිරූප-
කෙහි අත්ඤ්ඤා ධම්මඤ්ඤා අනුලොමෙනහි, තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු බහුජනනිකාය
පටිපන්නා බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙව-
මනුස්සානං. බහුඤ්ඤා තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුඤ්ඤං පසවන්ති. තෙ විමං සඤ්ඤාමං
ආපෙන්නති.

සමවිනාචග්ගො චතුස්සො

[5. පරිසවග්ගො]

2. 1. 5. 1.

[සාවජ්ඣනිදානං:]

42. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දො: උත්තාතා ව පරිසා ගමහීර්
ව පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ උත්තාතා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු
උඤ්ඤා භොන්ති උත්තලා වපලා මුඛර් විනිශ්ඤ්ඤා වා මුට්ඨස්සාති අසමපජාතා
අසමාභිතා විබ්භන්නවිත්තා පාකතිජ්ඣියා අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ උත්තාතා
පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ ගමහීර් පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං
භික්ඛු අනුඤ්ඤා භොන්ති අනුත්තලා අවපලා අමුඛර් අවිනිශ්ඤ්ඤා වා
උපට්ඨිතස්සාති සමපජාතා සමාභිතා එකගා විත්තා සංවුත්ථිජ්ඣියා. අයං වුට්ඨති
භික්ඛවෙ ගමහීර් පරිසා. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමාසං දවිත්තං පරිසාතං යදිදං ගමහීර් පරිසාති.

2. 1. 5. 2.

43. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා: කතමා දො: වග්ගා ව පරිසා, සමග්ගා ව
පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ වග්ගා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු
භණ්ඩිතජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤාමඤ්ඤා මුඛසභාති විභුදත්තා
විහරන්ති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ වග්ගා පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමග්ගා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං
භික්ඛු සමග්ගා සමෙමාදමාතා අවිච්ඡේදමාතා බිරුදකිභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤා
පියවක්ඛුති සමපස්සන්නා විහරන්ති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ සමග්ගා පරිසා.
ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දවිත්තං පරිසාතං
යදිදං සමග්ගා පරිසාති.

2. 1. 5. 3.

44. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දො: අනග්ගවතී ව පරිසා, අග්ගවතී ව පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අනග්ගවතී පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ථෙරා භික්ඛු බාහුලිකා¹ භොනති සාථලිකා ඔක්කමනෙ පුබ්බඛගමා පටිවෙකෙ නික්ඛිත්තධුරු, න චිරියං ආරහනති අපපතතස්ස පතතියා අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය, තෙසං පච්ඡිමා ජතතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති. සාපි භොති බාහුලිකා¹ සාථලිකා ඔක්කමනෙ පුබ්බඛගමා පටිවෙකෙ නික්ඛිත්තධුරු, න චිරියං ආරහනති අපපතතස්ස පතතියා අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අනග්ගවතී පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අග්ගවතී පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ථෙරා භික්ඛු න බාහුලිකා භොනති න සාථලිකා, ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරු පටිවෙකෙ පුබ්බඛගමා චිරියං ආරහනති, අපපතතස්ස පතතියා අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. තෙසං පච්ඡිමා ජතතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති. සාපි භොති න බාහුලිකා න සාථලිකා, ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරු පටිවෙකෙ පුබ්බඛගමා, චිරියං ආරහනති අපපතතස්ස පතතියා අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අග්ගවතී පරිසා. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දවිත්තං පරිසානං යදිදං අග්ගවතී පරිසාති.

2. 1. 5. 4.

45. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දො: අනරියා ව පරිසා, අරියා ව පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අනරියා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං තපප්පානනති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථා-භූතං තපප්පානනති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති. යථාභූතං තපප්පානනති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදානි යථාභූතං තපප්පානනති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අනරියා පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අරියා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු ඉදං දුකඛනනි යථාභුතං පජානනනි, අයං දුකඛසමුදයොති යථාභුතං පජානනනි, අයං දුකඛනිරුධොති යථාභුතං පජානනනි, අයං දුකඛනිරුධං-ගාමිනී පටිපදති යථාභුතං පජානනනි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අරියා පරිසා. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දව්නනං පරිසානං යදිදං අරියා පරිසාති.

2. 1. 5. 5.

46. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දො: පරිසකසටො¹ ව පරිස-මණෙඛා ව.

කතමො ව භික්ඛවෙ පරිසකසටො: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු ඡන්දගතිං ගච්ඡන්ති. දෙසාගතිං ගච්ඡන්ති, මොභාගතිං ගච්ඡන්ති, භයාගතිං ගච්ඡන්ති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිසකසටො.

කතමො ව භික්ඛවෙ පරිසමණෙඛා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු න ඡන්දගතිං ගච්ඡන්ති, න දෙසාගතිං ගච්ඡන්ති, න මොභාගතිං ගච්ඡන්ති, න භයාගතිං ගච්ඡන්ති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිසමණෙඛා. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරිසා, එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දව්නනං පරිසානං යදිදං පරිසමණෙඛාති.

2. 1. 5. 6.

47. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දො: ඔක්කාචිතවිනීතා² පරිසා නො පටිපුච්ඡාචිනීතා, පටිපුච්ඡාචිනීතා පරිසා නො ඔක්කාචිතවිනීතා.

කතමා ව භික්ඛවෙ ඔක්කාචිතවිනීතා පරිසා නො පටිපුච්ඡාචිනීතා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු යෙ තෙ සුත්තනනා තථාගතභාසිතා ගමිතර් ගමිතර්ථො ලොකුතතර් සුඤ්ඤතා³ පටිසඤ්ඤතතා. තෙසු භඤ්ඤමා-තෙසු න සුසුසුසන්ති න සොතං ඔදහනති, න අඤ්ඤචිතනං උපට්ඨපෙනති, න ච තෙ ධම්මෙ උග්ගභෙතබ්බං පරියාපුණීතබ්බං මඤ්ඤන්ති. යෙ පන තෙ සුත්තනනා කවිකභා⁴ කාවෙය්‍යා විතතකබ්බං විතතබ්බඤ්ජනා බාහිරිකා සාවක-භාසිතා. තෙසු භඤ්ඤමාතෙසු සුසුසුසන්ති, සොතං ඔදහනති, අඤ්ඤචිතනං උපට්ඨපෙනති, තෙ ච ධම්මෙ උග්ගභෙතබ්බං පරියාපුණීතබ්බං මඤ්ඤන්ති. තෙ තං ධම්මං පරියාපුණීතා න වෙච අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිපුච්ඡන්ති, පටිවිචරන්ති*. ඉදං කථං, ඉමස්ස කුච්ඡොති? තෙ අවිචරෙඤ්ච ව විචරන්ති, අනුත්තරානීක-තඤ්ඤා නො උත්තරානී කරෙන්නති. අනෙකචිතතෙසු ච කඬ්ඛාදානීයෙසු ධම්මෙසු කඬ්ඛං න පටිවිනොදෙන්නති.⁵ අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ඔක්කාචිතවිනීතා පරිසා, නො පටිපුච්ඡාචිනීතා.

1. පරිසකසටො, පරිසාමණෙඛාව - මජ්ඣ. 2. උක්කාචිතවිනීතා - සී.වු. සී 1, PTS, ස්‍යා
3. සුඤ්ඤතපටිසංයුතතා - ස්‍යා. 4. කවිකා - මජ්ඣ. 5. පටිපට්ඨිතොදෙන්නති - මජ්ඣ, ස්‍යා. * පටිවරන්ති - කසම්භි

කතමා ච භික්ඛවෙ පටිපුච්ඡාචිනීතා පරිසා නො ඔක්කාවිතචිනීතා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු යෙ තෙ සුභතතනා, කචිකතා කාවෙය්‍යා විතතකඛරු විතතබ්‍යඤ්ජනා බාහිරකා සාවකභාසිතා, තෙසු භඤ්ඤමානෙසු ත සුසුසුසනති, ත සොතං ඔදහනති, ත අඤ්ඤ විතතං උපට්ඨපෙනති, ත ච තෙ ධම්මෙ උග්ගහෙතඛං පරියාපුණීතඛං මඤ්ඤනති. යෙ පන තෙ සුභතතනා තථාගතභාසිතා ගමහීරු ගමහීරස්ථා ලොකුභතරු සුඤ්ඤතාපටි-සඤ්ඤානා, තෙසු භඤ්ඤමානෙසු සුසුසුසනති, සොතං ඔදහනති, අඤ්ඤ විතතං උපට්ඨපෙනති, තෙ ච ධම්මෙ උග්ගහෙතඛං පරියාපුණීතඛං මඤ්ඤනති. තෙ තං ධම්මං පරියාපුණීතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිපුච්ඡනති, පටිච්චරනති, ඉදං කථං? ඉදෙස්ස කුසොති,¹ තෙ අච්චටඤ්ඤව චිවරනති? අනුභතානිකතඤ්ඤ උතතානිකතෙතති, අතෙකචිතතෙසු ච කඤ්ඤාඨානීයෙසු ධම්මෙසු කඤ්ඤං පටිච්චිතොදෙනති. අයං ථූවච්චි භික්ඛවෙ පටිපුච්ඡාචිනීතා පරිසා නො ඔක්කාවිතචිනීතා, ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දව්‍යතං පරිසාතං යදිදං පටිපුච්ඡාචිනීතා පරිසා නො ඔක්කාවිතචිනීතානි.

2. 1. 5. 7.

48. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දො: ආමිසගරු පරිසා නො සඳාමමගරු, සඳාමමගරු පරිසා නො ආමිසගරු.

කතමා ච භික්ඛවෙ ආමිසගරු පරිසා නො සඳාමමගරු: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු ගිහිතං ඔදතචසනාතං සමමුඛා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වණ්ණං භාසනති, අසුකො භික්ඛු උභයොභාගච්ඡිභොතා, අසුකො පඤ්ඤ-චිච්ඡිභොතා, අසුකො කායසකඛි, අසුකො දිට්ඨප්පහොතා, අසුකො සඳා-චිච්ඡිභොතා, අසුකො ධම්මානුසාරී, අසුකො සඳානුසාරී, අසුකො ජිලවා කලාශ-ධම්මො, අසුකො දුස්සීලො පාපධම්මොති. තෙ තෙත ලාභං ලභනති. තෙ තං ලාභං ලභිතා ගමිතා මුච්ඡිතා අපේක්ඛාපනතා අතාදීතවදස්සාවිතො අනිස්ස-රණපඤ්ඤා පරිතුඤ්ජනති. අයං ථූවච්චි භික්ඛවෙ ආමිසගරු පරිසා නො සඳාමමගරු.

කතමා ව භික්ඛවෙ සද්ධම්මගරු පරිසා නො ආමිසගරු: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු ගිහිනා ඔද්දනවසනානං සමමුඛා *ත අඤ්ඤාමිඤ්ඤායසා වණ්ණං භාසනති: අසුකො භික්ඛු උභතොභාගවිමුනෙනා, අසුකො පඤ්ඤා- විමුනෙනා, අසුකො කායසකඛි, අසුකො දිට්ඨප්පභෙනා, අසුකො සද්ධා විමුනෙනා, අසුකො ධම්මානුසාරී, අසුකො සද්ධානුසාරී, අසුකො සීලවා කල්‍යාණධම්මො, අසුකො දුස්සීලො පාපධම්මොති. තෙ තෙන ලාභං ලභන්ති. භං ලාභමපි ලභිතො අගථිතා අමුච්ඡිතා අනඤ්ඤාපනතා ආදිනවදස්සාමිතො නිස්සරණ- පඤ්ඤා පරිභුක්ඛන්ති. අයං ථුවච්ඡි භික්ඛවෙ සද්ධම්මගරු පරිසා නො ආමිසගරු. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්දෙව පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දවින්නං පරිසානං යදිදං සද්ධම්මගරු පරිසා නො ආමිසගරුති.

2 1. 5. 8.

49. දෙවමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දෙව: විසමා ව පරිසා, සමා ව පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ විසමා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං අධම්ම- කමමාති පවත්තන්ති, ධම්මකමමාති තප්පවත්තන්ති. අවිනයකමමාති පවත්තන්ති, විනයකමමාති තප්පවත්තන්ති. අධම්මකමමාති දිප්පනති, ධම්මකමමාති න දිප්පනති. අවිනයකමමාති දිප්පනති, විනයකමමාති න දිප්පනති. අයං ථුවච්ඡි භික්ඛවෙ විසමා පරිසා. †විසමත්තො භික්ඛවෙ පරිසාය අධම්මකමමාති පවත්තන්ති, ධම්මකමමාති තප්පවත්තන්ති. අවිනයකමමාති පවත්තන්ති, විනයකමමාති තප්පවත්තන්ති. අධම්මකමමාති දිප්පනති, ධම්මකමමාති න දිප්පනති. අවිනයකමමාති දිප්පනති, විනයකමමාති න දිප්පනති.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමා පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං ධම්මකමමාති පවත්තන්ති, අධම්මකමමාති තප්පවත්තන්ති. විනයකමමාති පවත්තන්ති, අවිනයකමමාති තප්පවත්තන්ති. ධම්මකමමාති දිප්පනති, අධම්මකමමාති න දිප්පනති. විනයකමමාති දිප්පනති, අවිනයකමමාති න දිප්පනති. අයං ථුවච්ඡි භික්ඛවෙ සමා පරිසා. †සමත්තො භික්ඛවෙ පරිසාය ධම්මකමමාති පවත්තන්ති, අධම්මකමමාති තප්පවත්තන්ති. විනයකමමාති පවත්තන්ති, අවිනයකමමාති තප්පවත්තන්ති. ධම්මකමමාති දිප්පනති, අධම්මකමමාති න දිප්පනති. වින- කමමාති දිප්පනති, අවිනයකමමාති න දිප්පනති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්දෙව පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දවින්නං පරිසානං යදිදං සමා පරිසාති.

2. 1. 5. 9.

50. දෙවමා භික්ඛවෙ පරිසා. කතමා දෙව, අධම්මිකා ව පරිසා, ධම්මිකා ව පරිසා. -පෙ- ඉමා ඛො භික්ඛවෙ ද්දෙව පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දවින්නං පරිසානං යදිදං ධම්මිකා පරිසාති.

* අඤ්ඤාමිඤ්ඤායසා වණ්ණං න භාසනති - මිජ්ඣං, න ගිහිනා.

ඔද්දනවසනානං සමමුඛා අඤ්ඤාමිඤ්ඤායසා වණ්ණං භාසනති - සත්ථා, මිජ්ඣං.

† මරම්මපාක්ඛං අයං පාඨයා න දිස්සතෙ.

2. 1. 5. 10.

51. දොමා භික්ඛවෙ පරිසා, කතමා දො: අධමමවාදිනී ව පරිසා, ධමමවාදිනී ව පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අධමමවාදිනී පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු අධිකරණං ආදියනති ධමමිකං වා අධමමිකං වා. තෙ තං අධිකරණං ආදිසිත්වා ත වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපෙනති, න ව සඤ්ඤතතිං උපගව්ඡන්ති, න ව නිජ්ඣාපෙනති, න ව නිජ්ඣතතිං උපගව්ඡන්ති. තෙ අසඤ්ඤතතිබලා අනිජ්ඣතතිබලා අපපටිතිස්සග්ගමන්තො තමෙව අධිකරණං ථාමසා පරුමස්සා¹ අභිනිවිස්ස වොහරන්ති, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති. අයං ථුවචති භික්ඛවෙ අධමමවාදිනී පරිසා.

කතමා ව භික්ඛවෙ ධමමවාදිනී පරිසා: ඉධ භික්ඛවෙ යස්සං පරිසායං භික්ඛු අධිකරණං ආදියනති, ධමමිකං වා අධමමිකං වා. තෙ තං අධිකරණං ආදිසිත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපෙනති වෙව සඤ්ඤතතිඤ්ච උපගව්ඡන්ති. නිජ්ඣාපෙනති වෙව නිජ්ඣතතිඤ්ච උපගව්ඡන්ති. තෙ සඤ්ඤතතිබලා නිජ්ඣතතිබලා පටිතිස්සග්ගමන්තො ත තමෙව අධිකරණං ථාමසා පරුමස්සා² අභිනිවිස්ස වොහරන්ති, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති. අයං ථුවචති භික්ඛවෙ ධමමවාදිනී පරිසා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ දො පරිසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දුන්නං පරිසාතං යදිදං ධමමවාදිනී පරිසාති.

පරිසවග්ගො පඤ්චමො.

තත්ථායුතං:

උතතාතා වග්ගා අග්ගවතී අරියා කසටො ව පඤ්චමො,
ඔකකාපිතාමිසඤ්චව විසදො අධමමා ධමමියෙත වාති.

පඨමො පණ්ණාසකො සමභොගා.

දුතියො පණ්ණාසකො

[6. පුග්ගලවග්ගො]

2. 2. 6. 1.

[සාවජ්ඣනීදුතං:]

1 දොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා ලොකෙ උපපජ්ජමානා උපපජ්ජන්ති බහුජන-
තිතාය බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සාතං.

කතමෙ දො: තථාගතො ව අරහං සම්මාසම්බුද්ධො, රුජා ව චක්කවත්ති.
ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො පුග්ගලා ලොකෙ උපපජ්ජමානා උපපජ්ජන්ති
බහුජනතිතාය බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය
දෙවමනුස්සාතන්ති.

1. පරාමාසා - මජ්ඣං.

2. 2. 6. 2.

2. දොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා ලොකෙ උපපජ්ජමානා උපපජ්ජන්ති අවජ්ජිය-
මනුස්සා. කතමෙ දො: තථාගතො ච අරහං සම්මාසම්බුද්ධො රුජා ච
චක්ඛවන්ති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො පුග්ගලා ලොකෙ උපපජ්ජමානා
උපපජ්ජන්ති අවජ්ජියමනුස්සාති.

2. 2. 6. 3.

3. ද්වින්නං භික්ඛවෙ පුග්ගලානං කාලකිරියා ඛත්තො ජනස්ස අනුතප්පා¹
ගොති. කතමෙසං ද්වින්නා: තථාගතස්ස² අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස, රක්ඛෙය්සා
චක්ඛවන්තිස්ස, ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ ද්වින්නං පුග්ගලානං කාලකිරියා ඛත්තො
ජනස්ස අනුතප්පා ගොති.³

2. 2. 6. 4.

4. දොමෙ භික්ඛවෙ පුපාරගා, කතමෙ දො: තථාගතො ච අරහං සම්මා-
සම්බුද්ධො, රුජා ච චක්ඛවන්ති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො පුපාරගාති.

2. 2. 6. 5.

5. දොමෙ භික්ඛවෙ බුද්ධා. කතමෙ දො: තථාගතො ච අරහං සම්මා-
සම්බුද්ධො, පච්චෙක්ඛබුද්ධො ච, ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො බුද්ධාති.

2. 2. 6. 6.

6. දොමෙ භික්ඛවෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්නසන්ති. කතමෙ දො:
භික්ඛු ච බිණ්ණසවො, හත්ථාජාතියො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො අසනියා
ඵලන්තියා න සන්නසන්තිති.

2. 2. 6. 7.

7. දොමෙ භික්ඛවෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්නසන්ති. කතමෙ දො:
භික්ඛු ච බිණ්ණසවො, අස්සාජාතියො ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො අසනියා
ඵලන්තියා න සන්නසන්තිති.

2. 2. 6. 8.

8. දොමෙ භික්ඛවෙ අසනියා ඵලන්තියා න සන්නසන්ති. කතමෙ දො:
භික්ඛු ච බිණ්ණසවො, සිහො ච මගරුජා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො අසනියා
ඵලන්තියා න සන්නසන්තිති.

1. අනුතප්පා නොති - මජ්ඣ. සූ. PTS.

2. තථාගතස්ස ච - මජ්ඣ. සූ. PTS

3. නොතිති - මජ්ඣ. සූ. PTS.

2. 2. 6. 9.

9. දොමෙ භික්ඛවෙ අත්ථසෙ සම්පස්සමානා කිම්පුරිසා මානුසිං වාචං ත භාසන්ති. කතමෙ දො: මා ව මුසා භණ්ණිමා¹, මා ව පරං අභුතෙන අඛො-
විකම්මාති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො අත්ථසෙ සම්පස්සමානා කිම්පුරිසා
මානුසිං වාචං ත භාසන්තිති.

2. 2. 6. 10.

10. දවින්නං භික්ඛවෙ² ධම්මානං අතිනො අප්පට්ඨානො මානුගාමො
කාලං කණ්ණාති. කතමෙසං දවින්නා: මෙට්ඨනධම්මසමාපන්නියා³ ව, විජායකස්ස
ව. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ දවින්නං ධම්මානං අතිනො අප්පට්ඨානො මානුගාමො
කාලං කණ්ණතිති.

2. 2. 6. 11.

11. අසන්නසන්තිවාසං ව වො භික්ඛවෙ දෙසියාමි⁴ සන්නසන්තිවාසංඤ්ච.
තං පුණ්ණං, සාධුකං මනසි කරෙථ, භාසියාමිති: එවං භනෙතති ඛො තෙ
භික්ඛු භගවතො පට්ඨසොසාසං. භගවා එතදවොච.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ අසන්නසන්තිවාසො හොති: කථංඤ්ච අසන්නො සන්ති-
වසන්ති:

ඉධ භික්ඛවෙ ථෙරස්ස භික්ඛුනො එවං හොති: ථෙරෙපි මං ත වදෙය්‍ය,
මණ්ඩමොපි මං ත වදෙය්‍ය, තවොපි මං ත වදෙය්‍ය, ථෙරම්පහං⁵ ත වදෙය්‍ය,
මණ්ඩම්පහං ත වදෙය්‍ය, තවම්පහං⁶ ත වදෙය්‍ය, ථෙරො වෙපි මං වදෙය්‍ය,
අභිනානුකම්පි මං වදෙය්‍ය, නො භිනානුකම්පී, තොති තං වදෙය්‍ය, විහෙ-
සෙය්‍යම්පි⁷ තං, පස්සම්පස්ස ත පටිකරෙය්‍යං. මණ්ඩමො වෙපි මං වදෙය්‍ය,
තවො වෙපි මං වදෙය්‍ය, අභිනානුකම්පි මං වදෙය්‍ය; නො භිනානුකම්පී. තොති
තං වදෙය්‍ය, විහෙසෙය්‍යම්පි⁷ තං, පස්සම්පස්ස ත පටිකරෙය්‍යං. මණ්ඩමොපි
භික්ඛුනො එවං හොති -පෙ- තවස්ස පි භික්ඛුනො එවං හොති: ථෙරෙපි මං ත
වදෙය්‍ය, මණ්ඩමොපි මං ත වදෙය්‍ය, තවොපි මං ත වදෙය්‍ය, ථෙරම්පහං ත
වදෙය්‍ය, මණ්ඩම්පහං ත වදෙය්‍ය, තවම්පහං තං වදෙය්‍ය, ථෙරො වෙපි මං
වදෙය්‍ය, අභිනානුකම්පි මං වදෙය්‍ය, නො භිනානුකම්පී, තොති තං වදෙය්‍ය,
විහෙසෙය්‍යම්පි⁷ තං, පස්සම්පස්ස ත පටිකරෙය්‍යං. මණ්ඩමො වෙපි මං වදෙය්‍ය,
තවො වෙපි මං වදෙය්‍ය; අභිනානුකම්පී මං වදෙය්‍ය, නො භිනානුකම්පී, තොති
තං වදෙය්‍ය, විහෙසෙය්‍යම්පි⁷ තං; පස්සම්පස්ස ත පටිකරෙය්‍යං. එවං ඛො
භික්ඛවෙ අසන්නසන්තිවාසො හොති. එවං ව අසන්නො සන්තිවසන්ති.

1. භණ්ණිමා - මජ්ඣ. සූ. සි 1. PTS. 2 දවින්නං ධම්මානං භික්ඛවෙ - මජ්ඣ.

3. මෙට්ඨනසමාපන්නියා ව - මජ්ඣ. 4 ඉදෙසස්සාමි - මජ්ඣ. සූ. PTS.

5. ථෙරම්පහං - මජ්ඣ. සූ. 6. තවම්පහං - සූ. මජ්ඣ. 7. විහෙසෙය්‍යං - මජ්ඣ.

කථාංකුච භික්ඛවෙ සත්තසන්නිවාසො හොති: කථාංකුච සනෙතා සන්නි-
වසනති:

ඉධ භික්ඛවෙ ථෙරස්ස භික්ඛුතො ඵලං හොති: ථෙරොපි මං වදෙය්‍ය,
මජ්ඣිමොපි මං වදෙය්‍ය. නවොපි මං වදෙය්‍ය, ථෙරමපහං වදෙය්‍යං,
මජ්ඣිමමපහං වදෙය්‍යං, නවමපහං වදෙය්‍යං. ථෙරො වෙපි මං වදෙය්‍ය,
භිතානුකමපි මං වදෙය්‍ය, තො අභිතානුකමපී, සාමුත්ති නං වදෙය්‍යං, න නං
විහෙසෙය්‍යං පස්සමපිස්ස පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමො වෙපි මං වදෙය්‍ය,
නවො වෙපි මං වදෙය්‍ය භිතානුකමපි මං වදෙය්‍ය, තො අභිතානුකමපී, සාමුත්ති
නං වදෙය්‍යං, න නං විහෙසෙය්‍යං, පස්සමපිස්ස පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමෙස්සපි
භික්ඛුතො ඵලං හොති -පෙ- නවස්සපි භික්ඛුතො ඵලං හොති: ථෙරොපි මං
වදෙය්‍ය, මජ්ඣිමොපි මං වදෙය්‍ය, නවොපි මං වදෙය්‍ය. ථෙරමපහං වදෙය්‍යං,
මජ්ඣිමමපහං වදෙය්‍යං, නවමපහං වදෙය්‍යං. ථෙරො වෙපි මං වදෙය්‍ය,
භිතානුකමපි මං වදෙය්‍ය, තො අභිතානුකමපී. සාමුත්ති නං වදෙය්‍යං, න නං
විහෙසෙය්‍යං, පස්සමපිස්ස පටිකරෙය්‍යං. මජ්ඣිමො වෙපි මං වදෙය්‍ය, නවො
වෙපි මං වදෙය්‍ය, භිතානුකමපි මං වදෙය්‍ය තො අභිතානුකමපී. සාමුත්ති නං
වදෙය්‍යං, න නං විහෙසෙය්‍යං, පස්සමපිස්ස පටිකරෙය්‍යං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ
සත්තසන්නිවාසො හොති. ඵලං ව¹ සනෙතා සන්නිවසනතීති.

2. 2. 6 12.

12. යස්මිං භික්ඛවෙ අධිකරණේ උභතො වච්ඡංසාරො දිට්ඨිපලාසො
වේතසො ආඝාතො අප්පච්චයො අතභීරද්ධි අජඣිතනං ත අමුපසන්නං² හොති.
තස්සමතං භික්ඛවෙ අධිකරණේ පාටිකඝිං: දීඝතනාය බරතනාය වාලුතනාය
සංවතතිස්සති, භික්ඛු ච ඵාසුං විහරිස්සනතී.

2. 2. 6. 13

13. යස්මිංකුච ඛො භික්ඛවෙ අධිකරණේ උභතො වච්ඡංසාරො දිට්ඨි-
පලාසො වේතසො ආඝාතො අප්පච්චයො අතභීරද්ධි අජඣිතනං අමුපසන්නං
හොති. තස්සමතං භික්ඛවෙ අධිකරණේ පාටිකඝිං: ත දීඝතනාය බරතනාය
වාලුතනාය සංවතතිස්සති. භික්ඛු ච ඵාසුං විහරිස්සනතී.

සුභගල වග්ගො ඡවේඨා.

1. ඵලං - මජ්ඣ. ඵලං ඛො - සො.

2. සුමුපසන්නං - සි 1. සිමු.

[7. සුඛවග්ගො]

2. 2. 7. 1.

[සාවස්ථිතිදානං:]

14. දොමොති භික්ඛවෙ සුඛාති. කතමොති දො: ගිහිසුඛඤ්ච, පබ්බජ්ජා-
සුඛඤ්ච.¹ ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ දො සුඛාති. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
දව්‍යානං සුඛානං යදිදං පබ්බජ්ජාසුඛන්ති.

2. 2. 7. 2.

15. දොමොති භික්ඛවෙ සුඛාති. කතමොති දො: කාමසුඛඤ්ච, තෙකම්ම-
සුඛඤ්ච. ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ දො සුඛාති. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
දව්‍යානං සුඛානං යදිදං තෙකම්ම සුඛන්ති.

2. 2. 7. 3.

16. දොමොති භික්ඛවෙ සුඛාති. කතමොති දො: උපධිසුඛඤ්ච,²
නිරූපධිසුඛඤ්ච. ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ දො සුඛාති. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං නිරූපධිසුඛන්ති.

2. 2. 7. 4.

17. දොමොති භික්ඛවෙ සුඛාති. කතමොති දො: සංසවඤ්ච සුඛං,
අනාසවඤ්ච සුඛං.² ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ දො සුඛාති. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං අනාසවං සුඛන්ති.

2. 2. 7. 5.

18. දොමොති භික්ඛවෙ සුඛාති. කතමොති දො: සාමිසඤ්ච සුඛං,
නිරාමිසඤ්ච සුඛං. ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ දො සුඛාති. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං නිරාමිසං සුඛන්ති.

2. 2. 7. 6.

19. දොමොති භික්ඛවෙ සුඛාති. කතමොති දො: අරියසුඛඤ්ච, අනරිය-
සුඛඤ්ච. ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ දො සුඛාති. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
දව්‍යානං සුඛානං යදිදං අරියසුඛන්ති.

1, පබ්බජ්ජාසුඛඤ්ච - මජ්ඣ.

2. සංසවසුඛඤ්ච, අනාසව සුඛඤ්ච - මජ්ඣ.

2. 2. 7. 7.

20. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: කාසිකඤ්ච සුඛං වෙනසිකඤ්ච සුඛං. ඉමානි බො භික්කුවෙ වෙ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං වෙනසිකං සුඛන්ති.

2. 2. 7. 8.

21. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: සප්පිතිකඤ්ච සුඛං, නිප්පිතිකඤ්ච සුඛං. ඉමානි බො භික්කුවෙ දෙමළ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං නිප්පිතිකං සුඛන්ති.

2. 2. 7. 9.

22. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: සානසුඛඤ්ච උපෙකතා-සුඛඤ්ච. ඉමානි බො භික්කුවෙ දෙමළ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං උපෙකතාසුඛන්ති.

2. 2. 7. 10.

23. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: සමාධිසුඛඤ්ච අසමාධි-සුඛඤ්ච. ඉමානි බො භික්කුවෙ දෙමළ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං සමාධිසුඛන්ති.

2. 2. 7. 11.

24. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: සප්පිතිකාරමමණඤ්ච සුඛං, නිප්පිතිකාරමමණඤ්ච සුඛං. ඉමානි බො භික්කුවෙ දෙමළ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං නිප්පිතිකාරමමණං සුඛන්ති.

2. 2. 7. 12.

25. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: සානාරමමණඤ්ච සුඛං, උපෙකතාරමමණඤ්ච සුඛං. ඉමානි බො භික්කුවෙ දෙමළ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං උපෙකතාරමමණං සුඛන්ති.

2. 2. 7. 13.

26. දෙමළානි භික්කුවෙ සුඛානි. කතමානි දෙමළ: රූපාරමමණඤ්ච සුඛං, අරූපාරමමණඤ්ච සුඛං. ඉමානි බො භික්කුවෙ දෙමළ සුඛානි. එතදග්ගං භික්කුවෙ ඉමෙසං දව්‍යානං සුඛානං යදිදං අරූපාරමමණං සුඛන්ති.

[8. සනිමිතතවගෙනා]

2. 2. 8. 1.

[සාමන්තිදානං:]

27. සනිමිතතා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අනිමිතතා. තස්සෙව නිමිතතස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.¹

2. 2. 8. 2.

28. සනිදානා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අනිදානා. තස්සෙව නිදානස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

2. 2. 8. 3.

29. සහෙතුකා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අහෙතුකා. තස්සෙව හෙතුස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

2. 2. 8. 4.

30. සප්පච්චයා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අප්පච්චයා. තස්සෙව පච්චයස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

2. 2. 8. 5.

31. සරූපා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අරූපා. තස්සෙව රූපස්ස පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

2. 2. 8. 6.

32. සචෙදනා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අචෙදනා. තස්සෙව චෙදනාය පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

2. 2. 8. 7.

33. සසඤ්ඤා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අසඤ්ඤා. තස්සෙව සඤ්ඤාය පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

2. 2. 8. 8.

34. සසංකාරා භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, නො අසංකාරා. තෙසං යෙව සංකාරානං පහානා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා ත භොනති.

1. ත භොනති - ලෙස, යන, PTS.

2. 2. 8. 9.

35. සවිඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, තො අවිඤ්ඤාණං. තස්සෙව විඤ්ඤාණස්ස පභාතා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න භොජන්ති.

2. 2. 8. 10.

36. සංඛිතාරම්මණං භික්ඛවෙ උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා, තො අසංඛිතාරම්මණං. තස්සෙව සංඛිතස්ස පභාතා එවං තෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා න භොජන්ති.

වග්ගො අට්ඨකමා

[9. ධම්මවග්ගො]

2. 2. 9. 1.

[සාවඤ්ඤිතිදානං:]

37. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: වෙතොවිමුත්ති වපඤ්ඤා-
විමුත්ති ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 2. 9. 2.

38. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: පග්ගහො ව අවිකෙකපො ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 2. 9. 3.

39. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: තාමස්සව, රූපස්සව. ඉමෙ බො
භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 2. 9. 4.

40. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: ජිජ්ජා ව විමුත්ති ව. ඉමෙ
බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 2. 9. 5.

41. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: භවද්ධි ව විභවද්ධි ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 2. 9. 6.

42. දෝමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දෝ: අභිරිකංඤ්ච අනොභතප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මාති.

2. 2. 9. 7.

43. දෝමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දෝ: තිරි ව භුතතප්පඤ්ච. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මාති.

2. 2. 9. 8.

44. දෝමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දෝ: දොවචස්සනා ව පාපමිත්තතා ව. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මාති.

2. 2. 9. 9.

45. දෝමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දෝ: සොවචස්සනා ව කල්යාණ-මිත්තතා ව. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මාති.

2. 2. 9. 10.

46. දෝමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දෝ: ධාතුකුසල්ලතා ව මනසිකාර-කුසල්ලතා ව. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මාති.

2. 2. 9. 11.

47. දෝමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දෝ: ආපතතිකුසල්ලතා ව ආපතති-උට්ඨානකුසල්ලතා ව. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මාති.

වග්ගො නවමො

[10. බාලවග්ගො]

[සාවජ්ජිනිදනං:]

2. 2. 10. 1.

48. දෝමෙ භික්ඛවෙ බාලා, කතමෙ දෝ: යො ව අනාගතං භාරං වහති, යො ව අනාගතං භාරං න වහති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ බාලාති.

2. 2. 10. 2.

49. දෝමෙ භික්ඛවෙ, පණ්ණාසිකා, කතමෙ දෝ: යො ව අනාගතං භාරං වහති, යො ව අනාගතං භාරං න වහති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ පණ්ණාසිකාති.

2. 2. 10. 3.

50. දොමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ දො: යො ව අකප්පියෙ කප්පිය-සඤ්ඤා, යො ව කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො බාලාති.

2. 2. 10. 4.

51. දොමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ දො: යො ව අකප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤා, යො ව කප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පණ්ඩිතාති.

2. 2. 10. 5.

52. දොමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ දො: යො ව අනාපතනියා අපතනි-සඤ්ඤා, යො ව අපතනියා අනාපතනිසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො බාලාති.

2. 2. 10. 6.

53. දොමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ දො: යො ව අනාපතනියා අනාපතනිසඤ්ඤා, යො ව අපතනියා අපතනිසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පණ්ඩිතාති.

2. 2. 10. 7.

54. දොමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ දො: යො ව අධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤා, යො ව ධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො බාලාති.

2. 2. 10. 8.

55. දොමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ දො: යො ව අධම්මෙ අධම්ම-සඤ්ඤා, යො ව ධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පණ්ඩිතාති.

2. 2. 10. 9.

56. දොමෙ භික්ඛවෙ බාලා. කතමෙ දො: යො ව අවිනයෙ විනයසඤ්ඤා, යො ව විනයෙ අවිනයසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො බාලාති.

2. 2. 10. 10.

57. දොමෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතා. කතමෙ දො: යො ව අවිනයෙ අවිනය-සඤ්ඤා, යො ව විනයෙ විනයසඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පණ්ඩිතාති.

2. 2. 10. 11.

58. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව න කුක්කුල්වාසිතබ්බං කුක්කුල්වායති, යො ව කුක්කුල්වාසිතබ්බං න කුක්කුල්වායති. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 12.

59. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව න කුක්කුල්වාසිතබ්බං න කුක්කුල්වායති, යො ව කුක්කුල්වාසිතබ්බං කුක්කුල්වායති. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා න වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 13.

60. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී, යො ව කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 14.

61. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව අකප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී, යො ව කප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා න වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 15.

62. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව අනාපනතියා ආපනතිසඤ්ඤී, යො ව අපනතියා අනාපනතිසඤ්ඤී. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 16.

63. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව අනාපනතියා අනාපනතිසඤ්ඤී, යො ව අපනතියා ආපනතිසඤ්ඤී. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා න වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 17.

64. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව අධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤී, යො ව ධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤී. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 18.

65. දව්නනං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩ්ඪන්ති. කතමෙසං දව්නනං: යො ව අධම්මෙ අධම්මසඤ්ඤී, යො ව ධම්මෙ ධම්මසඤ්ඤී. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්නනං ආසවා න වඩ්ඪන්ති.

2. 2. 10. 19.

66. දව්‍යානං භික්ඛවෙ ආසවා වඩස්නති. කතමෙසං දව්‍යානං: යො ව අවිතයෙ විතයසඤ්ඤි, යො ව විතයෙ අවිතයසඤ්ඤි. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්‍යානං ආසවා වඩස්නති.¹

2. 2. 10. 20.

67. දව්‍යානං භික්ඛවෙ ආසවා න වඩස්නති. කතමෙසං දව්‍යානං: යො ව අවිතයෙ අවිතයසඤ්ඤි, යො ව විතයෙ විතයසඤ්ඤි. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ දව්‍යානං ආසවා න වඩස්නති.

මහග්ගා දසමො.

දුතියො පණ්ණාසකො සමත්තො.

තතියො පණ්ණාසකො

[11. ආසාවග්ගො]

[සාමජීනිදානං:]

2. 3. 11. 1.

1. දොමො භික්ඛවෙ ආසා දුප්පජ්ඣා. කතමො දො: ලාභාසා ව, ජීවිතාසා ව. ඉමො බො භික්ඛවෙ දො ආසා දුප්පජ්ඣාති.

2. 3. 11. 2.

2. දොමො භික්ඛවෙ පුග්ගලා දුලලභා ලොකසමිං. කතමො දො: යො ව පුබ්බකාරී, යො ව කතඤ්ඤ කතවෙදී. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පුග්ගලා දුලලභා ලොකසමිනති.²

2. 3. 11. 3.

3. දොමො භික්ඛවෙ පුග්ගලා දුලලභා ලොකසමිං. කතමො දො: නිවෙතා ව, තපෙතා ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පුග්ගලා දුලලභා ලොකසමිනති.²

2. 3. 11. 4.

4. දොමො භික්ඛවෙ පුග්ගලා දුත්තප්පයා. කතමො දො: යො ව ලද්ධං ලද්ධං නික්ඛිපති, යො ව ලද්ධං ලද්ධං විස්සජෙති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පුග්ගලා දුත්තප්පයාති.

2. 3. 11. 5

5. දොමො භික්ඛවෙ පුග්ගලා සුත්තප්පයා. කතමො දො: යො ව ලද්ධං ලද්ධං න නික්ඛිපති, යො ව ලද්ධං ලද්ධං න විස්සජෙති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පුග්ගලා සුත්තප්පයාති.

1. වඩ්ඪනතීති - මජ්ඣං, සා. 2. ලොකසමිනතීති - මජ්ඣං.

2. 3. 11. 6.

6. දෝමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා රුගස්ස උප්පාදය. කතමෙ දෝ: සුභ-
තිමිත්තඤ්ච, අයොනිසො ව මනසිකාඤ. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දෝ පච්චයා
රුගස්ස උප්පාදය.

2. 3. 11. 7.

7. දෝමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා දෙසස්ස උප්පාදය. කතමෙ දෝ: පටිස-
තිමිත්තඤ්ච, අයොනිසො ව මනසිකාඤ. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දෝ පච්චයා
දෙසස්ස උප්පාදය.

2. 3. 11. 8.

8. දෝමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා මිච්ඡාදිට්ඨියා උප්පාදය. කතමෙ දෝ:
පරතො ව සොසො, අයොනිසො ව මනසිකාඤ. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දෝ
පච්චයා මිච්ඡාදිට්ඨියා උප්පාදය.

2. 3. 11. 9.

9. දෝමෙ භික්ඛවෙ පච්චයා සම්මාදිට්ඨියා උප්පාදය. කතමෙ දෝ:
පරතො ව සොසො, යොනිසො ව මනසිකාඤ. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දෝ
පච්චයා සම්මාදිට්ඨියා උප්පාදය.¹

2. 3. 11. 10.

10. දෝමො භික්ඛවෙ ආපතතියො. කතමො දෝ: ලුහුකා ව ආපතති,
ගරුකා ව ආපතති. ඉමො බො භික්ඛවෙ දෝ ආපතතියො.²

2. 3. 11. 11.

11. දෝමො භික්ඛවෙ ආපතතියො. කතමො දෝ: දුට්ඨිලා ව ආපතති,
අදුට්ඨිලා ව ආපතති. ඉමො බො භික්ඛවෙ දෝ ආපතතියො.²

2. 3. 11. 12.

12. දෝමො භික්ඛවෙ ආපතතියො. කතමො දෝ: සාවසෙසා ව ආපතති,
අනවසෙසා ව ආපතති. ඉමො බො භික්ඛවෙ දෝ ආපතතියොති.

වග්ගො එකාදසමො³.

[12. ආයාචනවග්ගො]

[සාවසීතිදුතං:]

2. 3. 12. 1.

13. සද්ධො භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං සම්මා ආයාචමානො ආයාචෙය්‍ය:
තාදිසො හොමි, යාදිසා සාරිපුත්තමොග්ගලානාති. එසා භික්ඛවෙ තුලා,
එතං පමාණං මම සාවකාතං භික්ඛුතං යදිදං සාරිපුත්තමොග්ගලානාති.

1. උප්පාදයාති - මජ්ඣං. 2. ආපතතියාති - මජ්ඣං. 3. ආසාදපප්පභවග්ගො -
පස්මො - මජ්ඣං.

2. 3. 12. 2.

14. සඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛුනී එවං සමමා ආයාචමානා ආයාචෙය්‍යා: නාදිසා¹ හොමි, යාදිසා² ඛෙමා ව භික්ඛුනී උප්පලවණ්ණා වාති. එසා භික්ඛවෙ භුලා, එතං පමාණං මම සාවිකානං භික්ඛුනීනං යදිදං ඛෙමා ව භික්ඛුනී, උප්පලවණ්ණා වාති.

2. 3. 12. 3.

15. සඤ්ඤා භික්ඛවෙ උපාසකො එවං සමමා ආයාචමානො ආයාචෙය්‍යා: නාදිසො හොමි, යාදිසො ඩිනෙතො ව ගහපති, හන්ධිකො ව ආලවකොති. එසා භික්ඛවෙ භුලා, එතං පමාණං මම සාවිකානං උපාසකානං යදිදං විනොතො ව ගහපති, හන්ධිකො ව ආලවකොති.

2. 3. 12. 4.

16. සඤ්ඤා භික්ඛවෙ උපාසිකා එවං සමමා ආයාචමානා ආයාචෙය්‍යා: නාදිසා¹ හොමි, යාදිසා² බුජ්ජුතතර් ව උපාසිකා, චෙලුනණ්ඩකියා ව නන්දමානාති. එසා භික්ඛවෙ භුලා, එතං පමාණං මම සාවිකානං උපාසිකානං යදිදං බුජ්ජුතතර් ව උපාසිකා, චෙලුකණ්ඩකියා ව නන්දමානාති.

2. 3. 12. 5.

17. ද්විති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අබ්‍යන්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපගතං අත්තානං පරිහරති, සාවචේජා ව හොති සානුවචේජා³ විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අප්‍රඤ්ඤා පසවති. කතමෙහි ද්විති: අනනුවිච්ච අපරි-යොගාගෙහිං අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසති. අනනුවිච්ච අපරියොගාගෙහිං වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ ද්විති ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අබ්‍යන්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපගතං අත්තානං පරිහරති, සාවචේජා ව හොති සානුවචේජා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අප්‍රඤ්ඤා පසවති.⁴

2. 3. 12. 6.

18. ද්විති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො බ්‍යන්තො අසප්පුරිසො අකකිතං අනුපගතං අත්තානං පරිහරති, අනවචේජා ව හොති අනනුවචේජා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා ප්‍රඤ්ඤා පසවති. කතමෙහි ද්විති: අනනුවිච්ච පරියොගාගෙහිං අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසති, අනනුවිච්ච පරියොගාගෙහිං වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ ද්විති ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො බ්‍යන්තො අසප්පුරිසො අකකිතං අනුපගතං අත්තානං පරිහරති. අනවචේජා ව හොති, අනනුවචේජා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා ප්‍රඤ්ඤා පසවති.

1. නාදිසි හොමි - මජ්ඣ. 2. යාදිසි - මජ්ඣ. 3. සානුවචේජා ව - මජ්ඣ.

4. පසවතිති - මජ්ඣ.

2. 3. 12. 6.

19. ද්වීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේථා ච හොති සානුවජේථා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤාං පසවති. කතමෙති ද්වීති: අනනුවච්ච අපරිසොගාහෙත්වා අපසසාදනියෙ යානෙ පසාදං උපදංසෙති. අනනුවච්ච අපරිසොගාහෙත්වා පසාදනියෙ යානෙ අපසසාදං උපදංසෙති. ඉමෙති බො භික්ඛවෙ ද්වීති ධම්මෙති සමන්තාගතො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති. සාවජේථා ච හොති, සානුවජේථා¹ විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤාං පසවති.²

2. 3. 12. 7.

20. ද්වීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො බ්බතො අසප්පරිසො අකබ්භං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජේථා ච හොති අනනුවජේථා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවති. කතමෙති ද්වීති: අනනුවච්ච පරිසොගාහෙත්වා අපසසාදනියෙ යානෙ අපසසාදං උපදංසෙති, අනනුවච්ච පරිසොගාහෙත්වා පසාදනියෙ යානෙ පසාදං උපදංසෙති. ඉමෙති බො භික්ඛවෙ ද්වීති ධම්මෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො බ්බතො අසප්පරිසො අකබ්භං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති. අනවජේථා ච හොති, අනනුවජේථා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවති.

2. 3. 12. 8.

21. ද්වීසු භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපජ්ජමානො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේථා ච හොති සානුවජේථා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤාං පසවති. කතමෙසු ද්වීසු: මාතරි ච පිතරි ච. ඉමෙසු බො භික්ඛවෙ ද්වීසු මිච්ඡා පටිපජ්ජමානො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේථා ච හොති සානුවජේථා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤාං පසවති.²

2. 3. 12. 9.

22. ද්වීසු භික්ඛවෙ සම්මා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො බ්බතො අසප්පරිසො අකබ්භං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජේථා ච හොති අනනුවජේථා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවති. කතමෙසු ද්වීසු: මාතරි ච පිතරි ච. ඉමෙසු බො භික්ඛවෙ ද්වීසු සම්මා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො බ්බතො අසප්පරිසො අකබ්භං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවජේථා ච හොති අනනුවජේථා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවති.

2. 3. 12. 10.

23. දඪිසු භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමානො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේඡා ච හොති සානුචජේඡා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා අප්පඤ්ඤාං පසවති. කතමෙසු දඪිසු: තථාගතෙ ච තථාගතසාවකෙ ච. ඉමෙසු බො භික්ඛවෙ දඪිසු මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමානො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේඡා ච හොති සානුචජේඡා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අප්පඤ්ඤාං පසවති.

2. 3. 12. 11.

24. දඪිසු භික්ඛවෙ සමමා පටිපඤ්ඤාමානො පණ්ණිකො බ්බතො අසප්පරිසො අකකිතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනචජේඡා ච හොති, අනනුචජේඡා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා ප්‍රඤ්ඤාං පසවති. කතමෙසු දඪිසු: තථාගතෙ ච තථාගතසාවකෙ ච; ඉමෙසු බො භික්ඛවෙ දඪිසු සමමා පටිපඤ්ඤාමානො පණ්ණිකො බ්බතො අසප්පරිසො අකකිතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනචජේඡා ච හොති අනනුචජේඡා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා ප්‍රඤ්ඤාං පසවති.

2. 3. 12. 12.

25. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: සචිත්තවොදනඤ්ඤා, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදිසති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 3. 12. 13.

26. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: කොධො ච උපතානො ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

2. 3. 12. 14.

27. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: කොධචිත්තයො ච උපකාය-චිත්තයො ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

වග්ගො දවාදසමො.

[13. ද්‍යාවගො]

[සාවකී නිදහ:]

2. 3. 13. 1.

28. දොමනි භික්ඛවෙ දුතානි. කතමානි දො: ආමිසදුතඤ්ච ධම්ම-
දුතඤ්ච. ඉමානි බො භික්ඛවෙ දො දුතානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
ද්විත්තං දුතානං යදිදං ධම්මදුතනති.

2. 3. 13. 2.

29. දොමෙ භික්ඛවෙ යාගා. කතමෙ දො: ආමිසයාගො ව ධම්මයාගො
ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො යාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්විත්තං
යාගානං යදිදං ධම්මයාගොති.

2. 3. 13. 3.

30. දොමෙ භික්ඛවෙ වාගා. කතමෙ දො: ආමිසවාගො ව ධම්මවාගො ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො වාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ද්විත්තං වාගානං
යදිදං ධම්මවාගොති.

2. 3. 13. 4.

31. දොමෙ භික්ඛවෙ පරිච්චාගා. කතමෙ දො: ආමිසපරිච්චාගො ව
ධම්මපරිච්චාගො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පරිච්චාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමෙසං ද්විත්තං පරිච්චාගානං යදිදං ධම්මපරිච්චාගොති.

2. 3. 13. 5.

32. දොමෙ භික්ඛවෙ භොගා. කතමෙ දො: ආමිසභොගො ව ධම්ම-
භොගො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො භොගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
ද්විත්තං භොගානං යදිදං ධම්මභොගොති.

2. 3. 13. 6.

33. දොමෙ භික්ඛවෙ සමොගා. කතමෙ දො: ආමිසසමොගො ව
ධම්මසමොගො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො සමොගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමෙසං ද්විත්තං සමොගානං යදිදං ධම්මසමොගොති.

2. 3. 13. 7.

34. දොමෙ භික්ඛවෙ සංවිහාගා. කතමෙ දො: ආමිසසංවිහාගො ව
ධම්මසංවිහාගො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො සංවිහාගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ
ඉමෙසං ද්විත්තං සංවිහාගානං යදිදං ධම්මසංවිහාගොති.

2. 3. 13. 8.

35. දොමෙ භික්ඛවෙ සඛගා. කතමෙ දො: ආමිසසඛගො ව ධම්ම-
සඛගො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො සඛගා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
ද්විත්තං සඛගානං යදිදං ධම්මසඛගොති.

2. 3. 13. 9.

36. දොමෙ භික්ඛවෙ අනුග්ගහා. කතමෙ දො: ආමිසානුග්ගහො ව ධම්මානුග්ගහො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො අනුග්ගහා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දඤ්ඤාං අනුග්ගහානං යදිදං ධම්මානුග්ගහොති.

2. 3. 13. 10.

37. දොමා භික්ඛවෙ අනුකම්පා. කතමා දො: ආමිසානුකම්පා ව ධම්මානුකම්පා ව. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො අනුකම්පා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දඤ්ඤාං අනුකම්පානං යදිදං ධම්මානුකම්පාති.

වග්ගො තෙරසමො.

[14. සන්ථාරවග්ගො]

[සාවකීනිදනං:]

2. 3. 14. 1.

38. දොමෙ භික්ඛවෙ සන්ථාරා. කතමෙ දො: ආමිසසන්ථාරො ව ධම්මසන්ථාරො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො සන්ථාරා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දඤ්ඤාං සන්ථාරානං යදිදං ධම්මසන්ථාරොති.

2. 3. 14. 2.

39. දොමෙ භික්ඛවෙ පටිසන්ථාරා. කතමෙ දො: ආමිසපටිසන්ථාරො ව ධම්මපටිසන්ථාරො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො පටිසන්ථාරා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දඤ්ඤාං පටිසන්ථාරානං යදිදං ධම්මපටිසන්ථාරොති.

2. 3. 14. 3.

40. දොමා භික්ඛවෙ එසනා කතමා දො: ආමිසෙසනා ව ධම්මෙසනා ව ඉමා බො භික්ඛවෙ දො එසනා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දඤ්ඤාං එසනානං යදිදං ධම්මෙසනාති.

2. 3. 14. 4.

41. දොමා භික්ඛවෙ පරියෙසනා. කතමා දො: ආමිසපරියෙසනා ව ධම්මපරියෙසනා ව. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරියෙසනා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දඤ්ඤාං පරියෙසනානං යදිදං ධම්මපරියෙසනාති.

2. 3. 14. 5.

42. දොමා භික්ඛවෙ පරියෙට්ඨියො. කතමා දො: ආමිසපරියෙට්ඨි ව ධම්මපරියෙට්ඨි ව. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පරියෙට්ඨියො. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දඤ්ඤාං පරියෙට්ඨිනං යදිදං ධම්මපරියෙට්ඨිති.

2. 3. 14. 6

43. දොමො භික්ඛවෙ පුජා. කතමා දො: ආමිසපුජා ව ධම්මපුජා ව. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො පුජා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දව්ඤ්ඤාං පුජාතං යදිදං ධම්මපුජාති.

2. 3. 14. 7.

44. දොමානි භික්ඛවෙ ආතිපේය්‍යානි. කතමානි දො: ආමිසාතිපේය්‍යානි ධම්මාතිපේය්‍යානි. ඉමානි බො භික්ඛවෙ දො ආතිපේය්‍යානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ඤ්ඤාං ආතිපේය්‍යාතං යදිදං ධම්මාතිපේය්‍යානති.

2. 3. 14. 8.

45. දොමා භික්ඛවෙ ඉද්ධියො. කතමා දො: ආමිසිද්ධි ව ධම්මිද්ධි ව. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො ඉද්ධියො. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දව්ඤ්ඤාං ඉද්ධිතං යදිදං ධම්මිද්ධිති.

2. 3. 14. 9.

46. දොමා භික්ඛවෙ වුද්ධියො. කතමා දො: ආමිසවුද්ධි ව ධම්මවුද්ධි ව. ඉමා බො භික්ඛවෙ දො වුද්ධියො. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං දව්ඤ්ඤාං වුද්ධිතං යදිදං ධම්මවුද්ධිති.

2. 3. 14. 10.

47. දොමානි භික්ඛවෙ රතතානි. කතමානි දො: ආමිසරතතානි ධම්මරතතානි. ඉමානි බො භික්ඛවෙ දො රතතානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ඤ්ඤාං රතතාතං යදිදං ධම්මරතතානති.

2. 3. 14. 11.

48. දොමෙ භික්ඛවෙ සන්තවියා. කතමෙ දො: ආමිසසන්තවියො ව ධම්මසන්තවියො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො සන්තවියා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ඤ්ඤාං සන්තවියාතං යදිදං ධම්මසන්තවියොති.

2. 3. 14. 12

49. දොමානි භික්ඛවෙ වෙජ්ජලානි. කතමානි දො: ආමිසවෙජ්ජලානි ධම්මවෙජ්ජලානි. ඉමානි බො භික්ඛවෙ දො වෙජ්ජලානි. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්ඤ්ඤාං වෙජ්ජලාතං යදිදං ධම්මවෙජ්ජලානති.

වග්ගො චූළසමො.

[15. සමාපනතිවගෙහා]

[සාවස්තිදූතං]

2. 3. 15. 1.

50. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: සමාපනතිකුසලතා ව සමාපනතිවුට්ඨානකුසලතා ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.¹

2. 3. 15. 2.

51. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: අජ්ජවස්ස, මග්ගවස්ස, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 3.

52. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: බන්ධාරි ව සොරව්වස්ස, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 4.

53. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: සංඛලාසකුට්ඨ පටිසන්ධාරො ව, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 5.

54. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: අප්පිංසා² ව සොචෙය්‍යස්ස, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 6.

55. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: ඉන්ද්‍රියෙසු අග්‍රහනථාරතා ව හොජනෙ අමහනස්සකුතා ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 7.

56. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: ඉන්ද්‍රියෙසු ග්‍රහනථාරතා ව හොජනෙ මහනස්සකුතා ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 1. 8.

57. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: පටිසංඛාතබලස්ස භාවනා-බලස්ස, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 9.

58. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ දො: සතිබලස්ස සමාධිබලස්ස, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

1. අභිකා ව - මජ්ඣ. 2. මුට්ඨසංචාරස්ස - මජ්ඣ.

2. 3. 15. 10.

59. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: සමථො ව විපස්සනා ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 11.

60. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: සීලවිපතති ව දිට්ඨිවිපතති ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 12.

61. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: සීලසම්පදා ව දිට්ඨිසම්පදා ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 13.

62. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: සීලවිසුද්ධි ව දිට්ඨිවිසුද්ධි ව.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 14.

63. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: දිට්ඨිවිසුද්ධි ව ඥානදිට්ඨිසංඝාතං.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 15.

64. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: අසනතුට්ඨිනා ව කුසලෙසු
ධම්මෙසු අපච්චානිතා ව පටිපත්තිං. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 16.

65. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: මුට්ඨිසච්චඤ්ච අසමප-
ජ්ඤාඤ්ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 3. 15. 17.

66. දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: සති ව සමපජ්ඤාඤ්ච.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මාති.

වග්ගො පණ්ණාසකො.

තතිශය පණ්ණාසකො සමපතනා.

[16. කොධට්ඨෙයො]

[සාමෙතිදුතං:]

2. 16. 1—5.

දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: කොධො ව උපනාහො ව -පෙ-
මකෙඛා ව පලාසො ව - ඉස්සා ව මෙච්ඡරියඤ්ච - මායා ව සාදෙය්‍යඤ්ච-අතිරි-
කඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 16. 6—10.

දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා. කතමෙ දො: අකෙකාධො ව අනුපනාහො ව
-පෙ- අමකෙඛා ව අපලාසො ව - අතිස්සා ව අමෙච්ඡරියඤ්ච - අමායා ව
අසාදෙය්‍යඤ්ච - තිරි ව ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා.

2. 16. 11—15.

ද්විති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සම්මනාගතො දුක්ඛං විහරති. කතමෙති ද්විති:
කොධෙත ව උපනාහෙත ව -පෙ- මකෙඛත ව පලාසෙත ව - ඉස්සාය ව
මෙච්ඡරියෙත ව - මායාය ව සාදෙය්‍යෙත ව - අතිරිකෙත ව - අනොත්ත-
පෙත ව - ඉමෙති බො භික්ඛවෙ ද්විති ධම්මෙති සම්මනාගතො දුක්ඛං
විහරති.

2. 16. 16—20.

ද්විති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සම්මනාගතො සුඛං විහරති. කතමෙති ද්විති:
අකෙකාධෙත ව අනුපනාහෙත ව -පෙ- අමකෙඛත ව අපලාසෙත ව -
අතිස්සාය ව අමෙච්ඡරියෙත ව - අමායාය ව අසාදෙය්‍යෙත ව - තිරියා ව
ඔත්තප්පෙත ව - ඉමෙති බො භික්ඛවෙ ද්විති ධම්මෙති සම්මනාගතො සුඛං
විහරති.

2. 16. 21—25

දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙබ්බස්ස භික්ඛුනො පරිභානාය සංවත්තන්ති.
කතමෙ දො: කොධො ව උපනාහො ව -පෙ- මකෙඛා ව පලාසො ව - ඉස්සා ව
මෙච්ඡරියඤ්ච - මායා ව සාදෙය්‍යඤ්ච - අතිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච - ඉමෙ
බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා සෙබ්බස්ස භික්ඛුනො පරිභානාය සංවත්තන්ති.

2. 16. 26—30.

දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙබ්බස්ස භික්ඛුනො අපරිභානාය සංවත්තන්ති.
කතමෙ දො: අකෙකාධො ව අනුපනාහො ව -පෙ- අමකෙඛා ව අපලාසො ව -
අතිස්සා ව අමෙච්ඡරියඤ්ච - අමායා ව අසාදෙය්‍යඤ්ච - තිරි ව ඔත්තප්පඤ්ච.
ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො ධම්මා සෙබ්බස්ස භික්ඛුනො අපරිභානාය සංවත්තන්ති.

2. 16. 31—35.

ද්විතී භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං නිරයෙ. කතමෙහි ද්විතී: කොධෙන ව උපතාහෙන ව - මකෙකින ව පලාසෙන ව - ඉස්සාය ව මච්ඡරියෙන ව - මායාය ව සාඨෙය්‍යෙන ව - අභිරිකෙන ව අනොත්තපෙසන ව. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්විතී ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං නිරයෙ.

2. 16. 36—40.

ද්විතී භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි ද්විතී: අකෙකාධෙන ව අනුපතාගෙන ව - අමකෙකින ව අපලාසෙන ව - අනිස්සාය ව අමච්ඡරියෙන ව - අමායාය ව අසාඨෙය්‍යෙන ව - හිරියා ව ඔත්තපෙසන ව. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්විතී ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙති.

2. 16. 41—45.

ද්විතී භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි ද්විතී: කොධෙන ව උපතාහෙන ව - මකෙකින ව පලාසෙන ව - ඉස්සාය ව මච්ඡරියෙන ව - මායාය ව සාඨෙය්‍යෙන ව - අභිරිකෙන ව අනොත්තපෙසන ව. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්විතී ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

2. 16. 46—50

ද්විතී භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි ද්විතී: අකෙකාධෙන ව අනුපතාහෙන ව -පෙ- අමකෙකින ව අපලාසෙන ව -පෙ- අනිස්සාය ව අමච්ඡරියෙන ව -පෙ- අමායාය ව අසාඨෙය්‍යෙන ව -පෙ- හිරියා ව ඔත්තපෙසන ව. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ ද්විතී ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

වග්ගො සොළසමො.

[17. සහනරසමො වගෙහා]

1. අකුසලපෙය්‍යාලං

1-50.

දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අකුසලා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා කුසලා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා ඤාචර්ජා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අනචර්ජා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා දුක්ඛද්‍රව්‍යා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සුඛද්‍රව්‍යා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා දුක්ඛවිපාකා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සුඛවිපාකා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සංඛ්‍යාපඤ්ඤා -පෙ- දොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අඛ්‍යාපඤ්ඤා. කතමෙ දොමො අනෙකාධො ව අනුප්‍රාප්තො ව -පෙ- අමනෙකා ව අපලාසො ව -පෙ- අනිසා ව අමච්ඡරියඤ්ච -පෙ- අමායා ව අසායෙය්‍යඤ්ච -පෙ- ගිරි ව ඔත්තප්පඤ්ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දොමො ධම්මා අඛ්‍යාපඤ්ඤාති.

2. චිත්තපෙය්‍යාලං

1-10

දොමෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤන්තං. කතමෙ දොමො සම්ඝස්සට්ඨිතාය, සම්ඝථාස්සට්ඨිතාය -පෙ- දුම්භිකුතං පුග්ගලානං නිග්ගහාය, පෙසලානං භික්ඛුනං ථාස්සවිහාරය -පෙ- දිට්ඨධම්මිකානං අසචානං සංවරය, සමපරාසිකානං අසචානං පටිඝාතාය -පෙ- දිට්ඨධම්මිකානං වෙරුනං සංවරය, සමපරාසිකානං වෙරුනං පටිඝාතාය -පෙ- දිට්ඨධම්මිකානං චර්ජානං සංවරය, සමපරාසිකානං චර්ජානං පටිඝාතාය -පෙ- දිට්ඨධම්මිකානං භයානං සංවරය, සමපරාසිකානං භයානං පටිඝාතාය -පෙ- දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානං ධම්මානං සංවරය, සමපරාසිකානං අකුසලානං ධම්මානං පටිඝාතාය -පෙ- ගිහිනං අනුකම්පාය, පාපිච්ඡානං¹ පක්ඛුපච්ඡේදය -පෙ- අපසන්නානං පසාදය, පසන්නානං භියෙසාභාතාය -පෙ- සඤ්චම්මට්ඨිතියා විතරංඝුග්ගහාය. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දොමො අත්ථවසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤන්තන්ති.

11-300

දොමෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ පටිච්ච නථාගතෙන සාවකානං පාතිමොක්ඛං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පාතිමොක්ඛදොසං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පාතිමොක්ඛධම්මපනං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පචාරණං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පචාරණධම්මපනං පඤ්ඤන්තං -පෙ- තඤ්ජනිකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- නිසස්සකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පබ්බාජනිකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පටිපාරණීයකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- උකෙඛපනිකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- පටිච්ඡාදනං පඤ්ඤන්තං -පෙ- මූලාය -පටිකස්සනං පඤ්ඤන්තං -පෙ- මොහනදානං පඤ්ඤන්තං -පෙ- අබ්භානං පඤ්ඤන්තං -පෙ- ඔසාරණීයං පඤ්ඤන්තං -පෙ- නිස්සාරණීයං පඤ්ඤන්තං -පෙ- උපසම්පදා පඤ්ඤන්තං -පෙ- ඤ්ඤාතිකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- ඤ්ඤාති-දුතියකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- ඤ්ඤාතිවිභූතකමමං පඤ්ඤන්තං -පෙ- අපපඤ්ඤන්තො පඤ්ඤන්තං -පෙ- පඤ්ඤන්තො අනුප්පඤ්ඤන්තං -පෙ- සම්මුඛාචිතයො පඤ්ඤන්තො -පෙ- සතිචිතයො පඤ්ඤන්තො -පෙ- අමුලුත-චිතයො පඤ්ඤන්තො -පෙ- පටිඤ්ඤාතකරණං පඤ්ඤන්තං -පෙ- යෙහුය්‍ය-සිකා පඤ්ඤන්තං -පෙ- තස්ස පාපියසිකා පඤ්ඤන්තං -පෙ- නිණ්චන්ද්‍රකො පඤ්ඤන්තො.

1. පාපිච්ඡානං. 2. අනුපඤ්ඤන්තං -මෙසං.

කතමේ දේව: සමස්ත චක්‍රිතය -පෙ- සමස්ත චක්‍රිතය -පෙ- දුමමකුතං
 පුණ්‍යලානං නිග්ගහය -පෙ- පෙසලානං භික්‍ෂුතං ඵාසුචිභාරය -පෙ-
 දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය -පෙ- සම්පරුසිකානං ආසවානං
 පටිඝාතය -පෙ- දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං -පෙ- වජ්ජානං -පෙ- භයානං
 -පෙ- අකුසලානං ධම්මානං සංවරය -පෙ- සම්පරුසිකානං අකුසලානං
 ධම්මානං පටිඝාතය -පෙ- භිතීතං අනුකම්පාය -පෙ- පාපිච්ඡානං පකුඤ්ඤා
 පච්චේදය -පෙ- අප්පසන්නානං පසාදය -පෙ- පසන්නානං භීයොභාවාය
 -පෙ- සඤ්චලට්ඨිකියා -පෙ- විනයානුග්‍රහය. ඉමේ ඛො භික්ඛවෙ දේව
 අත්ථවසේ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං තිණ්ණිකාපකො පඤ්ඤානෙතාති.

විනයපෙය්‍යාලං නිධිතං.

රාගපෙය්‍යාලං

1-10

රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය දේව ධම්මා භාවෙනබ්බා. කතමේ දේව:
 සම්පො ව විපස්සනා ව. රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමේ දේව ධම්මා
 භාවෙනබ්බා.

රාගස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය -පෙ-
 බයාය -පෙ- වයාය -පෙ- විරුතාය -පෙ- නිරුධාය -පෙ- වාගාය -පෙ-
 පටිනිස්සග්ගාය. ඉමේ දේව ධම්මා භාවෙනබ්බා.

11-70

දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස -පෙ- කොධස්ස -පෙ- උපතාහස්ස -පෙ-
 මකඛස්ස -පෙ- පලාසස්ස -පෙ- ඉස්සාය -පෙ- මච්ඡරියස්ස -පෙ- මායාය
 -පෙ- සායොසස්ස -පෙ- ඵම්බාය -පෙ- සාරම්බාය -පෙ- මානස්ස -පෙ-
 අතිමානස්ස -පෙ- මිදස්ස -පෙ- පමාදස්ස, අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ-
 පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය -පෙ- බයාය -පෙ- වයාය -පෙ- විරුතාය -පෙ-
 නිරුධාය -පෙ- වාගාය -පෙ- පටිනිස්සග්ගාය. ඉමේ දේව ධම්මා භාවෙ-
 නබ්බාති.

රාගපෙය්‍යාලං නිධිතං.

වග්ගො සත්තරස්මො නිධිතො.

දූත නිපාතො සම්පෙතො.

3. තිකනිපාතො

පඨමො පණ්ණාසකො

[1. බාලවග්ගො]

3. 1. 1. 1.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජෛතවංශා අනාඨිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි, භික්ඛුවො හි. හදනෙති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා එතදවොච.

යාති කානි වි භික්ඛුවෙ භයාති උපපජ්ජන්ති. සබ්බානි තානි බාලතො උපපජ්ජන්ති, තො පණ්ණිතතො. යෙ කෙච්චි උපද්දවා උපපජ්ජන්ති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජන්ති, තො පණ්ණිතතො. යෙ කෙච්චි උපසග්ගා¹ උපපජ්ජන්ති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජන්ති, තො පණ්ණිතතො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛුවෙ තද්‍රාගාරො වා තිණාගාරො² වා අග්ගිමුකෙකා³ කුටාගාරානිදි දහති උලලිතභාවලිතතානි නිවාතානි පුසිසිතග්ගලානි⁴ පිහිත-
වාතපාතානි.⁵ එවමෙව ඛො භික්ඛුවෙ යාති කානිවි භයාති උපපජ්ජන්ති, සබ්බානි තානි බාලතො උපපජ්ජන්ති, තො පණ්ණිතතො. යෙ කෙච්චි උපද්දවා උපපජ්ජන්ති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජන්ති, තො පණ්ණිතතො. යෙ කෙච්චි උපසග්ගා උපපජ්ජන්ති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජන්ති තො පණ්ණිතතො.

ඉති ඛො භික්ඛුවෙ සප්පට්ඨයො බාලො, අප්පට්ඨයො පණ්ණිතො. සඋපද්දවො බාලො, අනුපද්දවො පණ්ණිතො. සඋපසග්ගො බාලො, අනුප-
සග්ගො පණ්ණිතො. තඤ්ච භික්ඛුවෙ පණ්ණිතතො භයං, තඤ්ච පණ්ණිතතො උපද්දවො, තඤ්ච පණ්ණිතතො උපසග්ගො.

තසමානිහ භික්ඛුවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: යෙහි තිහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, තෙ තයො ධම්මෙ අභිනිවජ්ජෙත්වා යෙහි තිහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ණිතො වෙදිතබ්බො, තෙ තයො ධම්මෙ සමාදාය වතතිස්සා-
මානි. එවං හි වො භික්ඛුවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

1. උපසග්ගො - කප්පි. 2. කුටාගාරා වා තිණාගාරා වා - මජ්ඣ. සං. PTS.

3. අග්ගිමුකෙකා - මජ්ඣ. 4. පුසිසිතග්ගලානි - කප්පි. පුසිසිතග්ගලානි - මජ්ඣ. සං.

5. වාතපාතානි - PTS.

3. 1. 1. 2.

2. කම්මලකනිකො භික්ඛවෙ බාලො, කම්මලකනිකො පණ්ඩිතො, අපදානසොභිතී¹ පඤ්ඤාති.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: කායදුච්චරිතෙන, වච්ඡුච්චරිතෙන, මනොදුච්චරිතෙන. ඉමෙති බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො; කතමෙති නීති: කායසුච්චරිතෙන, වච්ඡුච්චරිතෙන, මනොසුච්චරිතෙන. ඉමෙති බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො.

තසමානිභ භික්ඛවෙ එවං සිසංඛිතබ්බො; යෙති නීති ධම්මෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, තෙ තයො ධම්මෙ අභිනිවඤ්ඤා යෙති නීති ධම්මෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො, තෙ තයො ධම්මෙ සමාදාය ව්‍යාපිංසා-මාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිසංඛිතබ්බොති.

3. 1. 1. 3

3. නිණ්මාති භික්ඛවෙ බාලස්ස බාලලකනිකොති බාලනිමිත්තාති බාලා-පදානාති.² කතමාති නිණ්: ඉධ භික්ඛවෙ බාලො දුච්චිනතිහවිනති ව හොති, දුබ්බාසිතභාසී, දුක්ඛතකම්මකාරී. නො වෙදං³ භික්ඛවෙ බාලො දුච්චිනතිහ-විනති ව අහවිස්ස, දුබ්බාසිතභාසී, දුක්ඛතකම්මකාරී. කෙන නං පණ්ඩිතා ජානෙයස්ස බාලො අයං භවං අභිපජ්ජරිසොති. යසමා ව බො භික්ඛවෙ බාලො දුච්චිනතිහවිනති ව හොති, දුබ්බාසිතභාසී, දුක්ඛතකම්මකාරී. තසමා නං පණ්ඩිතා ජානනති, බාලො අයං භවං අභිපජ්ජරිසොති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ නිණ් බාලස්ස බාලලකනිකොති බාලනිමිත්තාති බාලාපදානාති.

නිණ්මාති භික්ඛවෙ පණ්ඩිතස්ස පණ්ඩිතලකනිකොති පණ්ඩිතනිමිත්තාති පණ්ඩිතාපදානාති.⁴ කතමාති නිණ්: ඉධ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සුචිනතිහ-විනති ව හොති, සුභාසිතභාසී, සුක්ඛතකම්මකාරී. නො වෙදං³ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සුචිනතිහවිනති ව අහවිස්ස, සුභාසිතභාසී, සුක්ඛතකම්මකාරී. කෙන නං පණ්ඩිතා ජානෙයස්ස, පණ්ඩිතො අයං භවං අභිපජ්ජරිසොති. යසමා ව බො භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සුචිනතිහවිනති ව හොති, සුභාසිතභාසී, සුක්ඛතකම්මකාරී. තසමා නං පණ්ඩිතා ජානනති, පණ්ඩිතො අයං භවං අභිපජ්ජරිසොති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ නිණ් පණ්ඩිතස්ස පණ්ඩිතලකනිකොති පණ්ඩිතනිමිත්තාති පණ්ඩිතාපදානාති. තසමානිභ -පෙ- එවං හි වො භික්ඛවෙ සිසංඛිතබ්බොති.

1 අපදාන සංඝාතනි පඤ්ඤා-PTS. සං. අපදාන සංඝාතනි-මජ්ඣ.

2 බාලපදානාති - PTS

3 නොවෙතං - සං. කා.

4 පණ්ඩිතපදානාති - PTS.

3. 1. 1. 4.

4. නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: අව්වයං අව්වයතො ත පස්සති, අව්වයං අව්වයතො දිඤ්චා යථාධම්මං ත පටිකරොති, පරස්ස බො පන අව්වයං දෙසෙනාස්ස යථාධම්මං ත පති-ගණ්හාති.¹ ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: අව්වයං අව්වයතො පස්සති, අව්වයං අව්වයතො දිඤ්චා යථාධම්මං පටිකරොති, පරස්ස බො පන අව්වයං දෙසෙනාස්ස යථාධම්මං පතිගණ්හාති.³ ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. නාස්මානිහ - පෙ- එවං හි වො භීතකවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

3. 1. 1. 5.

5. නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: අයොනිසො පඤ්ඤා කතතා හොති, අයොනිසො පඤ්ඤා විස්සජ්ජනා හොති, පරස්ස බො පන යොනිසො පඤ්ඤා විස්සජ්ජනං පරිමණ්ඩලෙති පදබ්‍යඤ්ඤානෙති සිලිට්ඨති උපගතෙති නාබ්‍යනුමොදිතා හොති. ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: යොනිසො පඤ්ඤා කතතා හොති, යොනිසො පඤ්ඤා විස්සජ්ජනා හොති, පරස්ස බො පන යොනිසො පඤ්ඤා විස්සජ්ජනං පරිමණ්ඩලෙති පදබ්‍යඤ්ඤානෙති සිලිට්ඨති උපගතෙති අබ්‍යනුමොදිතා හොති. ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. නාස්මානිහ - පෙ- එවං හි වො භීතකවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

3. 1. 1. 6.

6. නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: අකුසලෙන කායකමෙමන අකුසලෙන වචිකමෙමන අකුසලෙන මනො-කමෙමන. ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: කුසලෙන කායකමෙමන, කුසලෙන වචිකමෙමන, කුසලෙන මනො-කමෙමන. ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. නාස්මානිහ - පෙ- එවං හි වො භීතකවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

3. 1. 1. 7.

7. නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: සාවජේන කායකමෙමන, සාවජේන වචිකමෙමන, සාවජේන මනොකමෙමන. ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො.

නීති භීතකවෙ ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො, කතමෙති නීති: අනවජේන කායකමෙමන, අනවජේන වචිකමෙමන, අනවජේන මනොකමෙමන. ඉමෙති බො භීතකවෙ නීති ධමමෙති සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. නාස්මානිහ - පෙ- එවං හි වො භීතකවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

3. 1. 1. 8.

8. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, කතමෙහි නීති: සබ්බාපරේකිත කායකමෙතන, සබ්බාපරේකිත වචිකමෙතන, සබ්බා-පරේකිත මනෝකමෙතන. -පෙ- අබ්බාපරේකිත කායකමෙතන, අබ්බාපරේකිත වචිකමෙතන, අබ්බාපරේකිත මනෝකමෙතන. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො. තසමානිභ භික්ඛවෙ එවං සිකඛිතබ්බො: යෙහි නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො වෙදිතබ්බො, තෙ තයො ධම්මෙ අභිනිවර්ජෙත්වා යෙහි නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො වෙදිතබ්බො, තෙ තයො ධම්මෙ සමාදාය චතරිස්සාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බනති.

3. 1. 1. 9.

9. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අව්‍යවහාරො අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවර්ජො ච හොති සානුවර්ජො විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි නීති: කායසුචරිතෙන, වචිසුචරිතෙන, මනෝසුචරිතෙන. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අව්‍යවහාරො අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවර්ජො ච හොති, සානුවර්ජො විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යවහාරො අසප්පරිසො අකතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවර්ජො ච හොති, අනනුවර්ජො විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි නීති: කායසුචරිතෙන, වචිසුචරිතෙන, මනෝසුචරිතෙන. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යවහාරො අසප්පරිසො අකතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති, අනවර්ජො ච හොති, අනනුවර්ජො විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති.

3. 1. 1. 10.

10. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො තයො මලෙ අප්පහාය යථාහතං නිකඛිතො එවං තීරයෙ. කතමෙහි නීති: දුස්සිලො ච හොති, දුස්සිලාමලඤ්ඤා අප්පහිතං හොති. ඉය්‍යුකි ච හොති, ඉය්‍යුකිලඤ්ඤා අප්පහිතං හොති. මච්ඡරි ච හොති, මච්ඡරමලඤ්ඤා අප්පහිතං හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉමෙ තයො මලෙ අප්පහාය යථාහතං නිකඛිතො එවං තීරයෙ.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො තයො මලෙ පහාය යථාහතං නිකඛිතො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි නීති: සීලො ච හොති, දුස්සිලා-මලඤ්ඤා පහිතං හොති. අනිස්සුකි ච හොති, ඉය්‍යුකිලඤ්ඤා පහිතං හොති. අමච්ඡරි ච හොති, මච්ඡරමලඤ්ඤා පහිතං හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉමෙ තයො මලෙ පහාය යථාහතං නිකඛිතො එවං සග්ගෙ.

බාලවග්ගො පඨමො.

1. තසපුද්ගතො:- හයං ලක්ඛණෙනිව අවධිඤ්ඤා අයෝගිසො,
අභිඤ්ඤා භාවජ්ජං - සබ්බාසංකප්පො බලංති - මජ්ඣ. සං.

[2. රථකාරවගො]

3. 1. 2. 1.

[සාවතීතිදානං:]

11. තීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඤාතකො භික්ඛු ඛුජ්ජනා-
තිතාය පටිපනො හොති, ඛුජ්ජනාසුඛාය ඛුජ්ජනො ජනස්ස අන්තරාය අභිතාය
දුක්ඛාය දෙවමෙත්තස්සානං. කතමෙහි තීති: අනුලොමිකෙ කායකමෙව
සමාදපෙති, අනුලොමිකෙ වචිකමෙව සමාදපෙති, අනුලොමිකෙසු ධම්මෙසු
සමාදපෙති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඤාතකො
භික්ඛු ඛුජ්ජනාතිතාය පටිපනො හොති, ඛුජ්ජනාසුඛාය ඛුජ්ජනො ජනස්ස
අන්තරාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමෙත්තස්සානං. *

තීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඤාතකො භික්ඛු ඛුජ්ජනාතිතාය
පටිපනො හොති, ඛුජ්ජනාසුඛාය ඛුජ්ජනො ජනස්ස අන්තරාය භිතාය සුඛාය
දෙවමෙත්තස්සානං. කතමෙහි තීති: අනුලොමිකෙ කායකමෙව සමාදපෙති,
අනුලොමිකෙ වචිකමෙව සමාදපෙති, අනුලොමිකෙසු ධම්මෙසු සමාදපෙති.
ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඤාතකො භික්ඛු ඛුජ්ජන-
තිතාය පටිපනො හොති, ඛුජ්ජනාසුඛාය ඛුජ්ජනො ජනස්ස අන්තරාය භිතාය
සුඛාය දෙවමෙත්තස්සානන්ති.

3. 1. 2. 2.

12. තිණ්මාති භික්ඛවෙ රඤ්ඤ ඛතතියස්ස මුද්ධාවසින්නස්ස යාවජ්චං
සාරුණීයාති¹ භවන්ති. කතමාති තිණ්: යස්මිං භික්ඛවෙ පදෙසෙ රුජා
ඛතතියො මුද්ධාවසින්නො ජාතො හොති ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං රඤ්ඤ
ඛතතියස්ස මුද්ධාවසින්නස්ස යාවජ්චං සාරුණීයං හොති

පුතවපරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ රුජා ඛතතියො මුද්ධාවසින්නො²
හොති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං රඤ්ඤ ඛතතියස්ස මුද්ධාවසින්නස්ස² යාවජ්චං
සාරුණීයං හොති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ රුජා ඛතතියො මුද්ධාවසින්නො
සංඛාතං අභිවිජ්ජනිකා විජ්ජනසංඛාතො තමෙව සංඛාතසිසං අජ්ඣාචස්සති.
ඉදං භික්ඛවෙ තතියං රඤ්ඤ ඛතතියස්ස මුද්ධාවසින්නස්ස² යාවජ්චං
සාරුණීයං¹ හොති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ් රඤ්ඤ ඛතතියස්ස
මුද්ධාවසින්නස්ස යාවජ්චං සාරුණීයාති භවන්ති.

ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ තිණ්මාති භික්ඛස්ස යාවජ්චං සාරුණීයාති භවන්ති.
කතමාති තිණ්: යස්මිං භික්ඛවෙ පදෙසෙ භික්ඛු කෙසමස්සුං ඔහාරෙභා
කාසායාති වජ්ජාති අවජාදෙභා අගාරස්සා අනගාරිං පබ්බජ්ජො හොති.
ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං භික්ඛස්ස යාවජ්චං සාරුණීයං¹ හොති.

1 සාරුණීයාති - සසා. ඩං. PTS. සාරුණීයාති - මජ්ඣං. 2. මුද්ධාවසින්නො - සසා.

පුතචපරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනි පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං භික්ඛුස්ස යාවජ්චං සාරාණීයං භොති.

පුතචපරං භික්ඛවෙ යස්මිං පදෙසෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තා පඤ්ඤාපිමුත්තා දිට්ඨොව ධම්මෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං භික්ඛුස්ස යාවජ්චං සාරාණීයං භොති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තීණි භික්ඛුස්ස යාවජ්චං සාරාණීයානි භවන්ති.

3. 1. 2. 3.

13. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: නිරුසො ආසංසො විගතාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරුසො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො නීවෙ කුලෙ පට්ඨාජානො භොති, වණ්ඩාලකුලෙ වා තෙසාදකුලෙ වා වෙණකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා, දලීඳ්දෙ අප්පනනාපාන-භොජනෙ කසිරවුත්තිකෙ යත්ත කසිරෙන සාසවජාදෙ ලබ්භාති. සො ච භොති, දුබ්බණ්ණො දුග්ගසිකො ඕකොට්ඨකො බට්ඨාබ්බො¹ කාණො වා කුණී වා බණ්ණො වා පඤ්ඤානො වා, න ලාභී අනාගස්ස පානස්ස වත්තස්ස යානස්ස මාලාගකිව්ලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො සුණාති, ඉත්තනාමො නිර බතතියො බතතියෙහි බතතියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තස්ස න එවං භොති: කුදස්සු නාම මමමපි² බතතියා බතතියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරුසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො. ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා බතති-යස්ස මුඛාවසිත්තස්ස ජෙට්ඨො පුත්තො භොති, ආභිසෙකො අතභිසෙකො මචලප්පත්තො. සො සුණාති, ඉත්තනාමො නිර බතතියො බතතියෙහි බතති-යාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තස්ස එවං භොති: කුදස්සු නාම මමමපි බතතියා බතතියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො: ඉධ භික්ඛවෙ රාජා භොති, බතතියො මුඛාවසිත්තො. සො සුණාති: ඉත්තනාමො නිර බතතියො බතති-යෙහි බතතියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තස්ස න එවං භොති: කුදස්සු³ නාම මමමපි² බතතියා බතතියාභිසෙකෙන අභිසිත්තොති. තං කියස්ස හෙතු: යා හිස්ස භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අතභිසිත්තස්ස ආභිසෙකාසා සාස්ස පටිපසස්සාදා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජානා භික්ඛුසු. කතමෙ තයො: නිරුසො ආසංසො චිග්භාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරුසො. ඉධ භික්ඛවෙ එකඳෙවා පුග්ගලො දුසසීලො හොති, පාපධම්මො අසුචි සංකය්‍යරසමාවාරො පච්චින්නකමමනෙතා අය්‍යමණො සමුත්තපටිඤ්ඤ අබ්භවමාරි බ්භවමාරිපටිඤ්ඤ අනෙතාපුති අවස්සුතො කසලිඤ්ජාතො. සො සුණාති: ඉත්තනාමො කිර භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරතිති. තස්ස න එවං හොති: කුදස්සු² තාම අගමපි ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරිය්‍යාමිති. අයං ථූවචති භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිරුසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති, කල්‍යාණධම්මො. සො සුණාති: ඉත්තනාමො කිර භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරතිති. තස්ස එවං හොති: කුදස්සු² තාම අගමපි ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරිය්‍යාමිති. අයං ථූවචති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආසංසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛිණ්ණසමො. සො සුණාති: ඉත්තනාමො කිර භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරතිති. තස්ස න එවං හොති: කුදස්සු² තාම අගමපි ආසවානං බයා - පෙ - සච්ඡිකඤා උපසම්පජ්ජ විහරිය්‍යාමිති. තං කිය්‍ය හෙතු: යා භික්ඛ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අවිමුඛතස්ස විමුඛතාසා, සාය්‍ය⁴ පටිප්පස්සදධා. අයං ථූවචති භික්ඛවෙ පුග්ගලො විගතාසො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජානා භික්ඛුසුති.

3. 1. 2. 4.

14. යොපි සො භික්ඛවෙ රුජා වක්කවතති ධම්මිකො ධම්මරාජා. සොපි⁵ න අරාජකං වක්කං චන්තෙතිති. එවං ථූතො අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවත්තං එතදවොච: කො පන භන්තෙ රඤ්ඤ වක්කවතතිය්‍ය ධම්මිකස්ස ධම්ම - රඤ්ඤ රාජාති? ධම්මො භික්ඛුති, භගවා අවොච. ඉධ භික්ඛු රුජා වක්ක - වහරී ධම්මිකො ධම්මරාජා ධම්මංයෙව නිය්‍යාය ධම්මං සකකරොනෙතා ධම්මං ගරුකරොනෙතා ධම්මං අපවායමානො ධම්මද්ධිජො ධම්මකෙතු ධම්මාධි - පකෙය්‍යො ධම්මිකං රකිතවරණගුතතිං සංවිද්ධති අනෙතා ජනස්මි.

1 අච්චරපනො - මජ්ඣ. 2 කුදස්සු නාම - මජ්ඣ. 3 මෙපි - මජ්ඣ.

4 යා - මජ්ඣ. 5 යොපි නාම - සහ, P.T.S

පුත ව පරං භික්ඛු රාජා වක්ඛවන්ති ධම්මකො ධම්මරාජා ධම්මංයෙව නිසායාය ධම්මං සක්කාරොනොති ධම්මං ගරුකාරොනොති ධම්මං අපවායමානො ධම්මඥථෙජා ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙයොසා ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහති ඛන්තියෙසු අනුයුතොසු¹ බලකායසමිං බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු, තෙගමජාතපදෙසු, සමණබ්‍රාහ්මණෙසු, මිගපක්ඛිසු. ස ඛො සො භික්ඛු රාජා වක්ඛවන්ති ධම්මකො ධම්මරාජා ධම්මඤ්ඤථ නිසායාය ධම්මං සක්කාරොනොති ධම්මං ගරුකාරොනොති ධම්මං අපවායමානො ධම්මඥථෙජා ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙයොසා ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහිත්වා අනොනාජනසමිං, ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහිත්වා ඛන්තියෙසු අනුයුතොසු බලකායසමිං බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු තෙනමජාතපදෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු මිගපක්ඛිසු ධම්මෙනෙව වක්ඛං වතොති. තං භොති වක්ඛං අප්පතිවන්තියං කොතචි මනුස්ස-භූතොත පච්චත්තිකොත පාණිතං.

එවමෙව ඛො භික්ඛු තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මකො ධම්මරාජා ධම්මං යෙව නිසායාය ධම්මං සක්කාරොනොති ධම්මං ගරුකාරොනොති ධම්මං අපවායමානො ධම්මඥථෙජා ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙයොසා ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහති කායකම්මසමිං, ඵවරූපං කායකම්මං සෙවිතබ්බං, ඵවරූපං කායකම්මං න සෙවිතබ්බන්ති.

පුතවපරං භික්ඛු තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මකො ධම්මරාජා ධම්මංයෙව නිසායාය ධම්මං සක්කාරොනොති ධම්මං ගරුකාරොනොති ධම්මං අපවායමානො ධම්මඥථෙජා ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙයොසා ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහති චචිකම්මසමිං, ඵවරූපං චචිකම්මං සෙවිතබ්බං, ඵවරූපං චචිකම්මං න සෙවිතබ්බන්ති. -පෙ- මනොකම්මසමිං, ඵවරූපං මනොකම්මං සෙවිතබ්බං, ඵවරූපං මනොකම්මං න සෙවිතබ්බන්ති.

ස ඛො සො භික්ඛු තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මකො ධම්මරාජා ධම්මං යෙව නිසායාය ධම්මං සක්කාරොනොති ධම්මං ගරුකාරොනොති ධම්මං අපවායමානො ධම්මඥථෙජා ධම්මකෙතු ධම්මාධිපතෙයොසා ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහිත්වා කායකම්මසමිං, ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහිත්වා චචිකම්මසමිං, ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුහනිං සංවිදහිත්වා මනොකම්මසමිං, ධම්මෙනෙව අනුතරං ධම්මවක්ඛං පවතොති. තං භොති වක්ඛං අප්පතිවන්තියං සමණොත වා බ්‍රාහ්මණොත වා දෙවොත වා මාරොත වා බ්‍රහ්මණා වා කොතචි වා ලොකසමිත්ති.

3. 1. 2. 5.

15. එකං සමයං හගවා බාරාණසියං විහරති ඉසිපතනන මගදයෙ. තත්‍ර බො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙය්‍යාසුං. හගවා එතදවොච:

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ රාජා අහොසි පචෙතනනා නාම. අථ බො භික්ඛවෙ රාජා පචෙතනො¹ රථකාරං ආමනෙතසි: ඉතො මෙ සමම රථකාර, ඡන්තං මාසානං අච්චයෙන සඛ්‍යාමො හවිසාසී, සකකසි² මෙ සමම රථකාර, තචං වකකයුගං කාභූනති? සකකාමි දෙවොති බො භික්ඛවෙ රථකාරො රඤ්ඤ පචෙතනාය පච්චසෙය්‍යාසි. අථ බො භික්ඛවෙ රථකාරො ඡති මාසෙහි ඡාර-හතුනෙහි එකං වකකං නිට්ඨාපෙසි. අථ බො භික්ඛවෙ රාජා පචෙතනො, රථකාරං ආමනෙතසි: ඉතො මෙ සමම රථකාර, ඡන්තං දිවසානං අච්චයෙන සඛ්‍යාමො හවිසාසී නිට්ඨිතං හො³ තචං වකකයුගනති. ඉමෙහි බො දෙව ඡති මාසෙහි ඡාරහතුනෙහි එකං වකකං නිට්ඨිතනති. සකකසි පත මෙ සමම රථකාර, ඉතෙති ඡති දිවසෙහි දුතියං වකකං නිට්ඨාපෙභූනති? සකකාමි දෙවොති බො භික්ඛවෙ රථකාරො රඤ්ඤ පචෙතනාය පච්චසෙය්‍යාසි. අථ බො භික්ඛවෙ රථකාරො ඡති දිවසෙහි දුතියං වකකං නිට්ඨාපෙභා තචං වකකයුගං ආදය යෙන රාජා පචෙතනො තෙත්‍රපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා රාජානං පචෙතනං එතදවොච: ඉදනෙන දෙව තචං වකකයුගං නිට්ඨිතනති. යඤ්ච තෙ ඉදං සමම රථකාර, වකකං ඡති මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරහතුනෙහි, යඤ්ච තෙ ඉදං වකකං ඡති දිවසෙහි නිට්ඨිතං. ඉමෙසං කිං නානාකරණං තෙසාංහො⁴ නිඤ්චි නානාකරණං පසායමිති. අනෙථවෙසං දෙව නානාකරණං, පසායා දෙවො නානාකරණනති.

අථ බො භික්ඛවෙ රථකාරො යං තං වකකං ඡති දිවසෙහි නිට්ඨිතං, තං පච්චෙතාසි. තං පච්චතතිනං සමානං යාවතිකා අභිසංඝාරස්ස ගති, තාවතිකං ගනාමා විඛුලාසිත්වා භූමියං පපති. යං පත තං වකකං ඡති මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරහතුනෙහි තං පච්චෙතාසි. තා පච්චතතිනං සමානං යාවතිකා අභිසංඝාරස්ස ගති, තාවතිකං ගනාමා අකබ්‍යගතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසිති.

කො හු බො සමම රථකාර, ගෙභු, කො පච්චයො. යමිදං වකකං ඡති දිවසෙහි නිට්ඨිතං, තං පච්චතතිනං සමානං යාවතිකා අභිසංඝාරස්ස ගති, තාවතිකං ගනාමා විඛුලාසිත්වා භූමියං පපති? කො පත සමම රථකාර, ගෙභු, කො පච්චයො? යමිදං වකකං ඡති මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරහතුනෙහි, තං පච්චතතිනං සමානං යාවතිකා අභිසංඝාරස්ස ගති, තාවතිකං ගනාමා අකබ්‍යගතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසිති? යමිදං දෙව, වකකං ඡති දිවසෙහි නිට්ඨිතං. නයස තෙමිපි සචංකා සදෙසා සකසාවා. අරුපි සචංකා සදෙසා සකසාවා. තාහිපි සචංකා සදෙසා සකසාවා. තං තෙමියාපි සචංකතතා සදෙසවතතා සකසාවතතා, අරුතමිපි සචංකතතා සදෙසවතතා සකසාවතතා, තාහිපි සචංකතතා සදෙසවතතා සකසාවතතා පච්චතතිනං සමානං යාවතිකා අභිසංඝාරස්ස ගති, තාවතිකං ගනාමා විඛුලාසිත්වා භූමියං පපති. යං පත තං දෙව වකකං ඡති මාසෙහි නිට්ඨිතං ඡාරහතුනෙහි. නයස තෙමිපි අචංකා අදෙසා අකසාවා. අරුපි අචංකා අදෙසා අකසාවා. තාහිපි අචංකා අදෙසා අකසාවා. තං තෙමියාපි අචංකතතා අදෙසවතතා අකසාවතතා, අරුතමිපි අචංකතතා අදෙසවතතා අකසාවතතා, තාහිපි අචංකතතා අදෙසවතතා අකසාවතතා පච්චතතිනං සමානං යාවතිකා අභිසංඝාරස්ස ගති. තාවතිකං ගනාමා අකබ්‍යගතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසිති.

1. සාවතනො නාම - මජ්ඣ. 2. සකකසි කප්ථ - සංඝවිසය - මජ්ඣ.

3. ඡට්ඨිතං - මජ්ඣ. ඥා. PTS.

4. නානං - සිච්ච. චොසං නානං - PTS.

සියා බො පන භික්ඛවෙ භුමිකාකං ඵලමස්ස: අඤ්ඤා නුත තෙන සමයෙන සො රථකාරො අභොසීති. න බො පනෙනං භික්ඛවෙ ඵලං දුට්ඨබ්බං. අහං තෙන සමයෙන සො රථකාරො අභොසිං. තද්ද පනාහං භික්ඛවෙ භුසලො දුරුවකිකානං දුරුද්දෙසානං දුරුකසාවානං. ඵනරති බො පනාහං භික්ඛවෙ අරහං සම්මාසලුඥො භුසලො කායවකිකානං කායද්දෙසානං කායකසාවානං. භුසලො වච්චකිකානං වච්චද්දෙසානං වච්චකසාවානං. භුසලො මනොවකිකානං මනොද්දෙසානං මනොකසාවානං.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුතියා වා කායවකිකා අපපතීනො කායද්දෙසො කායකසාවො. වච්චකිකා අපපතීනො වච්චද්දෙසො වච්චකසාවො. මනොවකිකා අපපතීනො මනොද්දෙසො මනොකසාවො. ඵලං පපතිකා තෙ භික්ඛවෙ ඉද්දෙමා ධම්මවිනයා. සෙය්‍යථාපි තං වකකං ඡහි දිවසෙහි නිට්ඨිතං.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුතියා වා කායවකිකා පතීනො කායද්දෙසො කායකසාවො. වච්චකිකා පතීනො වච්චද්දෙසො වච්චකසාවො. මනොවකිකා පතීනො මනොද්දෙසො මනොකසාවො. ඵලං පතිට්ඨිතා තෙ භික්ඛවෙ ඉද්දෙමා ධම්මවිනයෙ. සෙය්‍යථාපි තං වකකං ඡහි මොජ්ඣෙහි නිට්ඨිතං ඡාරත්තනෙහි.

තසමාහිභ භික්ඛවෙ ඵලං සිකිතිබ්බං: කායවකිකං පජ්ඣස්සාම, කායද්දෙසං කායකසාවං. වච්චකිකං පජ්ඣස්සාම, වච්චද්දෙසං වච්චකසාවං. මනොවකිකං පජ්ඣස්සාම, මනොද්දෙසං මනොකසාවන්ති. ඵලං හි වො භික්ඛවෙ සිකිතිබ්බන්ති.

3. 1. 2. 6.

[සාවජ්ඣනීදානං:]

16. තීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනාහතො භික්ඛු අපඤ්ඤාකතං¹ පටිපදං පටිපන්නො භොති, යොති වස්ස ආරඤ්ඤා භොති. ආසවානං ඛයාය. කතමෙහි තීති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යඤ්ඤා භොති, භොජනෙ මනනාඤ්ඤා භොති, ජාගරියං අනුසුතො භොති.

කථානුච භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යඤ්ඤා භොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වකුත්තා රූපං දිස්වා න නිමිත්තභාගාහි භොති, තානුබ්බාඤ්ඤානභාගී යත්ථාධිකරණ²මෙතං වකුත්තියං අසංවුතං විහරන්තං අභිඤ්ඤා දෙමතස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනුසංඝායෙය්‍යං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති, රකකති වකුත්තියං, වකුත්තියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං පුත්ථා - සාණෙන ගඤ්ඤා සාගිත්ථා - ජ්වහාය රසං සාගිත්ථා - කායෙන ඵොට්ඨබ්බං පුසිත්ථා - මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභාගාහි භොති, තානුබ්බාඤ්ඤානභාගී යත්ථාධිකරණමෙතං² මනිත්තියං අසංවුතං විහරන්තං අභිඤ්ඤා දෙමතස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනුසංඝායෙය්‍යං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති. රකකති මනිත්තියං, මනිත්තියෙ සංවරං ආපජ්ජති. ඵලං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යඤ්ඤා භොති.

1. අපඤ්ඤාකතං - ස්‍යා. මජ්ඣ. 2. යත්ථාධිකරණමෙතං - මජ්ඣ. ස්‍යා,

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු භොජනෙ මහනඤ්ඤා භොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පටිසම්ඛා යොතිසො ආහාරං ආහාරෙති, නෙව දව්ඨාය න මදය න මණ්ඩිනාය න විභූසනාය. යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ඕතියා යාපනාය විනිසුපරිකියා බ්‍රහ්මවරියානුගහසාය, ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිගම්බාමි, නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති, අනවජ්ජනා ව එංසුචිගාරො වාති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු භොජනෙ මහනඤ්ඤා භොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරියං අනුසුභන්තා භොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු දිවසං වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙති ධම්මෙහි විතතං පරිසො-
ධෙති, රතනියා පඨමං යාමං වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙති ධම්මෙහි විතතං පරිසොධෙති, රතනියා මජ්ඣිමං යාමං දක්ඛිණෙන පයොග පිගසෙය්‍යං කපෙපති, පාදෙ පාදං අව්වාධාය සන්තො සම්පජානො උට්ඨානඤ්ඤා මනසිකරිත්වා. රතනියා පඨමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙති ධම්මෙහි විතතං පරිසොධෙති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරියං අනුසුභන්තා භොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමනතා-
ගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං පටිපදං පටිපන්නො භොති. යොති වස්ස ආරඤ්ඤා භොති ආසවානං බයායාති.

3. 1. 2. 7.

17. නයොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති, පරව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති, උග්ගව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති. කතමෙ නයො: කායදුච්චරිතං, වච්චුච්චරිතං, මනොදුච්චරිතං. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ නයො ධම්මා අත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති, පරව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති, උග්ගව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති.

නයොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා තෙවත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති. න පරව්‍යා-
බාධායපි සංවත්තනාති. න උග්ගව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති. කතමෙ නයො: කායසුච්චරිතං, වච්චුච්චරිතං, මනොසුච්චරිතං. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ නයො ධම්මා තෙවත්තව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති. න පරව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති. න උග්ගව්‍යාබාධායපි සංවත්තනාති.

3. 1. 2. 8.

18. සවෙ වො භික්ඛවෙ අඤ්ඤානිත්තියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යං: දෙවද්‍රොකුප්පකතියා ආවුසො සමිණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මවරියං වුස්සතිති? ¹ නනු තුලෙන භික්ඛවෙ එවංපුට්ඨා අට්ටියෙය්‍යාථ, හරායෙය්‍යාථ, ජ්ගුච්චෙය්‍යාථාති? එවම්හනෙන. ඉති කිදු තුලෙන භික්ඛවෙ දිබ්බෙන ආයුතා අට්ටියථ, හරායථ, ජ්ගුච්චථ. දිබ්බෙන වණ්ණෙන - දිබ්බෙන සුබෙන-දිබ්බෙන යසෙන - දිබ්බෙන අසිපතෙය්‍යෙන, අට්ටියථ, හරායථ, ජ්ගුච්චථ. පගෙව බො පත භික්ඛවෙ තුලෙනහි කායදුච්චරිතෙන අට්ටියිතබ්බං, හරායිතබ්බං, ජ්ගුච්චිතබ්බං. වච්චි-
-පෙ- මනොදුච්චරිතෙන අට්ටියිතබ්බං, හරායිතබ්බං, ජ්ගුච්චිතබ්බං.

3. 1. 2. 9.

19. තිති භික්ඛවෙ අඛෙහති සමනනාගතො පාපණිකො අහබ්බො අතඨගතං වා භොගං අධිගනතුං, අධිගතං වා භොගං ථාතිකතතුං.¹ කතමෙති තිති: ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො පුබ්බන්තසමයං න සක්කඛවං කමමනනං අධිට්ඨාති, ඓක්ඛන්තිකං² සමයං න සක්කඛවං කමමනනං අධිට්ඨාති, සායන්තසමයං න සක්කඛවං කමමනනං අධිට්ඨාති. ඉතෙහි බො භික්ඛවෙ තිති අඛෙහති සමනනාගතො පාපණිකො අහබ්බො අතඨගතං වා භොගං අධිගනතුං, අධිගතං වා භොගං ථාතිකතතුං.¹

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙති සමනනාගතො භික්ඛු අහබ්බො අතඨගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගනතුං, අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ථාතිකතතුං.¹ කතමෙති තිති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං න සක්කඛවං සමාධිනිමිතනං අධිට්ඨාති. ඓක්ඛන්තිකං සමයං න සක්කඛවං සමාධිනිමිතනං අධිට්ඨාති. සායන්තසමයං න සක්කඛවං සමාධිනිමිතනං අධිට්ඨාති. ඉතෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙති සමනනාගතො භික්ඛු අහබ්බො අතඨගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගනතුං, අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ථාතිකතතුං.¹

තිති භික්ඛවෙ අඛෙහති සමනනාගතො පාපණිකො හබ්බො අතඨගතං වා භොගං අධිගනතුං, අධිගතං වා භොගං ථාතිකතතුං.² කතමෙති තිති: ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො පුබ්බන්තසමයං සක්කඛවං කමමනනං අධිට්ඨාති, ඓක්ඛන්තිකං සමයං -පෙ- සායන්තසමයං සක්කඛවං කමමනනං අධිට්ඨාති. ඉතෙහි බො භික්ඛවෙ තිති අඛෙහති සමනනාගතො පාපණිකො හබ්බො අතඨගතං වා භොගං අධිගනතුං, අධිගතං වා භොගං ථාතිකතතුං.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙති සමනනාගතො භික්ඛු හබ්බො අතඨගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගනතුං, අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ථාතිකතතුං. කතමෙති තිති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං සක්කඛවං සමාධිනිමිතනං අධිට්ඨාති. ඓක්ඛන්තිකං සමයං -පෙ- සායන්තසමයං සක්කඛවං සමාධිනිමිතනං අධිට්ඨාති, ඉතෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙති සමනනාගතො භික්ඛු හබ්බො අතඨගතං වා කුසලං ධම්මං අධිගනතුං, අධිගතං වා කුසලං ධම්මං ථාතිකතතුනති.

3. 1. 2. 10

20. තිති භික්ඛවෙ අඛෙහති සමනනාගතො පාපණිකො න චිත්තසංචිතභවනතත්තං² චෙත්සුලුතනං පාපණිකො භොගෙසු. කතමෙති තිති: ඉධ භික්ඛවෙ පාපණිකො චක්ඛුතො ව හොති, චිත්තං ව, නිසසයසම්පන්නො ව.

1. ථාතිකතතුං - PTS. සඃ. ථාති. කතතුං - ඡ්ජසං.

2. ඓක්ඛන්තිකසමයං - ඡ්ජසං සඃ.

කථංකුච භික්කුවෙ පාපණිකො වඩුමා හොති: ඉධ භික්කුවෙ පාපණිකො පණිසං ජාතාති. ඉදං පණිසං එවං නිතං එවං විකායමානං උත්තං මුලං හවිසාති එතාකො උදයොති¹ එවං බො භික්කුවෙ පාපණිකො වඩුමා හොති. කථංකුච භික්කුවෙ පාපණිකො විධුරො හොති: ඉධ භික්කුවෙ පාපණිකො කුසලො හොති පණිසං කෙතුකුච විකෙකුකුච. එවං බො භික්කුවෙ පාපණිකො විධුරො හොති.

කථංකුච භික්කුවෙ පාපණිකො නිසායසම්පන්නො හොති: ඉධ භික්කුවෙ පාපණිකො යෙ තෙ ගහපති වා ගහපතිපුත්තා වා අභිසා මහද්ධිනා මහාභොගා තෙ නං එවං ජාතනාති: අයං බො හං පාපණිකො වඩුමා ව විධුරො ව පටිබලො පුත්තදුරුකුච පොසෙතුං. අමහාකකුච කාලෙත කාලං අනුප්පදානති. තෙ නං හොගෙති නිපතනාති: ඉතො සමම පාපණික, හොගෙ හරිතා² පුත්තදුරුකුච පොසෙති අමහාකකුච කාලෙත කාලං අනුප්පදෙතිති. එවං බො භික්කුවෙ පාපණිකො නිසායසම්පන්නො හොති. ඉමෙති බො භික්කුවෙ නිති අමෙගති සමන්නාගතො පාපණිකො න චිරයොව මහන්නතං³ වෙපුලුත්තං පාපුණාති හොතෙසු.

එවමෙව බො භික්කුවෙ නිති ධම්මෙති සමන්නාගතො භික්කු න චිරයොව මහන්නතං³ වෙපුලුත්තං පාපුණාති කුසලෙසු ධම්මෙසු, කතමෙති නිති: ඉධ භික්කුවෙ භික්කු වකුමා ව හොති විධුරො ව නිසායසම්පන්නො ව. කථංකුච භික්කුවෙ භික්කු වකුමා හොති: ඉධ භික්කුවෙ භික්කු ඉදං දුක්ඛනාති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිති පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං බො භික්කුවෙ භික්කු වකුමා හොති.

කථංකුච භික්කුවෙ භික්කු විධුරො හොති: ඉධ භික්කුවෙ භික්කු ආරද්ධිවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දුප්පාපරකකමො අතිකම්මතාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං බො භික්කුවෙ භික්කු විධුරො හොති.

කථංකුච භික්කුවෙ භික්කු නිසායසම්පන්නො හොති: ඉධ භික්කුවෙ භික්කු යෙ තෙ භික්කු බහුස්සුතා ආගතාගමා ධම්මධරා විතයධරා මානිකාධරා. තෙ කාලෙත කාලං උපසම්පන්නො පටිපුච්ඡති, පටිපසුගති ඉදං හතෙන කථං? ඉමයං කො අත්ථාති? තයං තෙ ආයස්මන්නො අවිච්චිකෙච්ච විචරනාති අනුත්තරානිකාකුච උත්තරානිකරුනාති, අනෙකමිතිනෙසු¹ කම්බාඨානියෙසු ධම්මෙසු කම්බං පටිවිනොදෙනාති. එවං බො භික්කුවෙ භික්කු නිසායසම්පන්නො හොති. ඉමෙති බො භික්කුවෙ නිති ධම්මෙති සමන්නාගතො භික්කු න චිරයොව මහන්නතං³ වෙපුලුත්තං පාපුණාති කුසලෙසු ධම්මෙසුති.

පඤ්චාග්ගාපරා නිධිතො.

වග්ගො දුතියො

1. උදයොති - කසළි. 2. සර්වො - මජ්ඣ. 3. මහත්තො - මජ්ඣ.

4. අනෙකමිතිනෙසු ව - මජ්ඣ.

තෙසුද්දායං: කුසලානං ආගතාගමා ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දුප්පාපරකකමො අතිකම්මතාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසුති. - මජ්ඣ.

3. 1. 3. 1

21. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඥාමජ්ඣයං විහරති, ඡෙතඛමං හතාච්චිණ්ඨිකස්ස ආරාමේ. අථ බො ආයස්මා ච සච්ඡෙද්ධා¹ ආයස්මා ච මහා-
කොට්ඨිකො යෙනායස්මා ඥාතිපුතො තෙනුපසංඝිකමිංසු. උපසංඝිකමිංසො
ආයස්මා සාරිපුතො අද්ධං සමමාදිංසු. සමමාදනිසං කථං සාරුණීයං
චිතිසාරෙවා එකමන්තං නිසිදිංසු එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මානං
සච්චං අයස්මා සාරිපුතො එතදවොච:

තයොමෙ ආට්ඨසො සච්චං¹, පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ තයො: කායසකඛි දිට්ඨප්පහො,² සද්ධාවිමුතො. ඉමෙ බො ආට්ඨසො
තයො පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. ඉමෙසං³ ආට්ඨසො නිණ්ණො
පුගලානං යවායං පුගලො සද්ධාවිමුතො, අයං මෙ පුගලො බමිති,
ඉමෙසං නිණ්ණො පුගලානං අභිකකන්තවරො ච, පණීතවරො ච. නං කියස්
ගෙවු, ඉමස්සාට්ඨසො පුගලස්ස සද්ධාවිමුතං අබිමන්තනාති.

තයොමෙ ආට්ඨසො සාරිපුතො, පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ තයො: කායසකඛි දිට්ඨප්පහො සද්ධාවිමුතො. ඉමෙ බො ආට්ඨසො
තයො පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. ඉමෙසං ආට්ඨසො නිණ්ණො
පුගලානං යවායං පුගලො සද්ධාවිමුතො, අයං මෙ පුගලො බමිති,
ඉමෙසං නිණ්ණො පුගලානං අභිකකන්තවරො ච, පණීතවරො ච. නං කියස්
ගෙවු, ඉමස්සාට්ඨසො පුගලස්ස සද්ධාවිමුතං අබිමන්තනාති.

අථ බො ආයස්මා සාරිපුතො ආයස්මානං මහාකොට්ඨිකං එතදවොච:
තයො මෙ ආට්ඨසො කොට්ඨිකං, පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ තයො: කායසකඛි දිට්ඨප්පහො සද්ධාවිමුතො. ඉමෙ බො ආට්ඨසො
තයො පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. ඉමෙසං ආට්ඨසො නිණ්ණො
පුගලානං යවායං පුගලො බමිති, අභිකකන්තවරො ච පණීතවරො ච.
නං කියස් ගෙවු.

තයොමෙ ආට්ඨසො සාරිපුතො, පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ තයො: කායසකඛි දිට්ඨප්පහො, සද්ධාවිමුතො. ඉමෙ බො ආට්ඨසො
තයො පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. ඉමෙසං ආට්ඨසො නිණ්ණො
පුගලානං යවායං පුගලො කායසකඛි, අයං මෙ පුගලො බමිති, ඉමෙසං
නිණ්ණො පුගලානං අභිකකන්තවරො ච පණීතවරො ච. නං කියස්
ගෙවු, ඉමස්සාට්ඨසො පුගලස්ස සද්ධාවිමුතං අබිමන්තනාති.

අථ බො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො⁴ ආයස්මානං සාරිපුතො එතදවොච:
තයොමෙ ආට්ඨසො සාරිපුතො, පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ තයො: කායසකඛි දිට්ඨප්පහො සද්ධාවිමුතො. ඉමෙ බො ආට්ඨසො
තයො පුගලා සනො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. ඉමෙසං ආට්ඨසො නිණ්ණො
පුගලානං කතමො ගෙ පුගලො බමිති, අභිකකන්තවරො ච පණීතවරො ච.
නං කියස් ගෙවු.

1 සච්චං - ඡෙතසං. 2 දිට්ඨප්පහො - කායසකඛි. 3 ඉමෙසං ආට්ඨසො - මජ්ඣං.

4 මහාකොට්ඨිකො - මජ්ඣං.

තයො මෙ ආවුසො කොට්ඨිත, පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: කායසකඛ්ඛි, දිට්ඨිප්පතො, සද්ධාවිමුච්ඡනො ඉමෙ බො ආවුසො තයො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. ඉමෙසං ආවුසො තිණ්ණං පුග්ගලානං යවායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පතො, අයං මෙ පුග්ගලො ඛමති, ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභිකක්ඛන්තරො ව, පණ්ණිනරො ව, තං කියා හෙතු: ඉමස්සාවුසො පුග්ගලස්ස පඤ්ඤිත්ථිං අබිමන්තති.

අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තඤ්ච සවිට්ඨං ආයස්මන්තඤ්ච මහාකොට්ඨිතං එකදවොච: ව්‍යාකතං බො ආවුසො අමොහි සබ්බෙහෙව යථාසකං පටිනාතං. ආයාමාවුසො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්මස්සාම, උපසඛකම්මිනා භගවතො එකමන්ථං ආරොචෙස්සාම. යථා තො භගවා ව්‍යාකරිස්සාති, තථා තං ධාරෙස්සාමාති.

එවමාවුසොති. බො ආයස්මා ව සවිට්ඨො අයස්මා ව මහාකොට්ඨිතො ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සෙස්සාමු. අථ බො ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව සවිට්ඨො ආයස්මා ව මහාකොට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්මස්ස. උපසඛකම්මිනා භගවතං අභිවාදෙති: එකමන්තං තිසිදිංසු. එකමන්තං තිසිනො බො ආයස්මා සාරිපුත්තො යාවතකො අහොයි ආයස්මතා ව සවිට්ඨිත ආයස්මතා ව මහාකොට්ඨිතෙන සද්ධං කථාසල්ලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙයි.

ත බොන්ථ¹ සාරිපුත්ත සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං, අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභිකක්ඛන්තරො ව පණ්ණිනරො වාති. ණං හෙතං සාරිපුත්ත, විජ්ජති, යවායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුච්ඡනො සවාස්ස අරහත්තාය පටිපනො. යවායං පුග්ගලො කායසකඛ්ඛි, සවාස්ස සකදගාමී වා, අනාගාමී වා. යො වායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පතො, සොපස්ස සකදගාමී වා, අනාගාමී වා. ත බොන්ථ සාරිපුත්ත සුකරං, එකංසෙන ව්‍යාකාතුං, අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභිකක්ඛන්තරො ව පණ්ණිනරො වාති.

ණං හෙතං සාරිපුත්ත විජ්ජති, යවායං පුග්ගලො කායසකඛ්ඛි සවාස්ස අරහත්තාය පටිපනො. යවායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුච්ඡනො, සවාස්ස සකදගාමී වා, අනාගාමී වා. යො වායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පතො, සොපස්ස සකදගාමී වා, අනාගාමී වා. ත බොන්ථ සාරිපුත්ත සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං, අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභිකක්ඛන්තරො ව පණ්ණිනරො වාති.

ණං හෙතං සාරිපුත්ත, විජ්ජති, යවායං පුග්ගලො දිට්ඨිප්පතො සවාස්ස අරහ, වා අරහත්තාය පටිපනො, යවායං පුග්ගලො සද්ධාවිමුච්ඡනො, සවාස්ස සකදගාමී වා, අනාගාමී වා. යො වායං පුග්ගලො කායසකඛ්ඛි, සොපස්ස සකදගාමී වා, අනාගාමී වා. ත බොන්ථ සාරිපුත්ත, සුකරං එකංසෙන ව්‍යාකාතුං, අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභිකක්ඛන්තරො ව පණ්ණිනරො වාති.

[සාමන්තපට්ඨාන:]

3. 1. 3. 2.

22. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ගිලානා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ගිලානො ලහනෙතා වා සප්පායානි භොජනානි, අලහනෙතා වා සප්පායානි භොජනානි, ලහනෙතා වා සප්පායානි හෙසජ්ජානි, අලහනෙතා වා සප්පායානි හෙසජ්ජානි, ලහනෙතා වා පඤ්ඤාපට්ඨානං, අලහනෙතා වා පඤ්ඤාපට්ඨානං, තෙව වුට්ඨාති තමා ආබාධා.

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ගිලානො ලහනෙතා වා සප්පායානි භොජනානි, අලහනෙතා වා සප්පායානි භොජනානි, ලහනෙතා වා සප්පායානි හෙසජ්ජානි, අලහනෙතා වා සප්පායානි හෙසජ්ජානි, ලහනෙතා වා පඤ්ඤාපට්ඨානං, අලහනෙතා වා පඤ්ඤාපට්ඨානං, වුට්ඨාති තමා ආබාධා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො ගිලානො ලහනෙතා' ව සප්පායානි භොජනානි නො අලහනෙතා, ලහනෙතා' ව සප්පායානි හෙසජ්ජානි නො අලහනෙතා, ලහනෙතා' ව පඤ්ඤාපට්ඨානං නො අලහනෙතා, වුට්ඨාති තමා ආබාධා.

තත්ථ භික්ඛවෙ යවායං ගිලානො ලහනෙතා' ව සප්පායානි භොජනානි නො අලහනෙතා, ලහනෙතා' ව සප්පායානි හෙසජ්ජානි නො අලහනෙතා, ලහනෙතා' ව පඤ්ඤාපට්ඨානං නො අලහනෙතා, වුට්ඨාති තමා ආබාධා, ඉමං බො භික්ඛවෙ ගිලානං පට්ඨවි ගිලානහතනං අනුඤ්ඤානං, ගිලාන-හෙසජ්ජං අනුඤ්ඤානං, ගිලානුපට්ඨාකො අනුඤ්ඤානො; ඉමෙඤ්ඤ පන භික්ඛවෙ ගිලානං පට්ඨවි අඤ්ඤාපට්ඨානං ගිලානං උපට්ඨානං. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො ගිලානා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තයො මෙ ගිලානුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං කතමෙ. තයො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලහනෙතා වා තථාගතං දස්සනාය, අලහනෙතා වා තථාගතං දස්සනාය, ලහනෙතා වා තථාගතප්පච්ඡේදනං ධම්මචිතයං සවණාය, අලහනෙතා වා තථාගතප්පච්ඡේදනං ධම්මචිතයං සවණාය, තෙවොක්කමිති¹ නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලහනෙතා වා තථාගතං දස්සනාය, අලහනෙතා වා තථාගතං දස්සනාය, ලහනෙතා වා තථාගතප්පච්ඡේදනං ධම්මචිතයං සවණාය, අලහනෙතා වා තථාගතප්පච්ඡේදනං ධම්මචිතයං සවණාය, වොක්කමිති² නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලහනෙතා' ව³ තථාගතං දස්සනාය, නො අලහනෙතා, ලහනෙතා' ව තථාගතප්පච්ඡේදනං ධම්මචිතයං සවණාය, නො අලහනෙතා, වොක්කමිති³ නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං.

තත්ථ භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො ලහනෙතා' ව තථාගතං දස්සනාය, නො අලහනෙතා, ලහනෙතා' ව තථාගතප්පච්ඡේදනං ධම්මචිතයං සවණාය, නො අලහනෙතා, වොක්කමිති³ නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං. ඉමං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලං පට්ඨවි ධම්මදෙසනා අනුඤ්ඤානා. ඉමෙඤ්ඤ පන භික්ඛවෙ පුග්ගලං පට්ඨවි අඤ්ඤාපට්ඨානං ධම්මො දෙසෙනබ්බො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො ගිලානුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

1: හෙව ඉක්කමති - මජ්ඣ. PTS. සඃ. 2. ඕක්කමති - මජ්ඣ. සඃ. PTS.

3. ලහනෙතා - සඃ. PTS

3. 1. 3. 3

23. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. කතමෙ තයො: ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවො පුග්ගලො සබ්බාපජ්ඣං කායසංඝාරං අභිසංඛරොති, සබ්බාපජ්ඣං චචිසංඝාරං අභිසංඛරොති, සබ්බාපජ්ඣං මනොසංඝාරං අභිසංඛරොති. සො සබ්බාපජ්ඣං කායසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා සබ්බාපජ්ඣං චිචිසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා සබ්බාපජ්ඣං මනොසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා සබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන සබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපන්නං සමානං සබ්බාපජ්ඣං එසො ඵුසන්ති. සො සබ්බාපජ්ඣෙති එසොහි ඵුට්ඨො සමානො සබ්බාපජ්ඣං වෙදනං වෙදිගති එකන්තදුක්ඛං, සෙය්‍යථාපි සත්තා තෙරසිකා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකවෙවො පුග්ගලො අබ්බාපජ්ඣං කායසංඝාරං අභිසංඛරෙති, අබ්බාපජ්ඣං චචිසංඝාරං අභිසංඛරෙති, අබ්බාපජ්ඣං මනොසංඝාරං අභිසංඛරෙති. සො අබ්බාපජ්ඣං කායසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා අබ්බාපජ්ඣං චචිසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා අබ්බාපජ්ඣං මනොසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා අබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන අබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපන්නං සමානං අබ්බාපජ්ඣං එසො ඵුසන්ති. සො අබ්බාපජ්ඣෙති එසොහි ඵුට්ඨො සමානො අබ්බාපජ්ඣං වෙදනං වෙදිගති එකන්තදුක්ඛං, සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභතිණ්හා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකවෙවො පුග්ගලො සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් කායසංඝාරං අභිසංඛරොති, සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් චචිසංඝාරං අභිසංඛරොති, සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් මනොසංඝාරං අභිසංඛරොති. සො සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් කායසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් චචිසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් මනොසංඝාරං අභිසංඛරිත්වා සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් ලොකං උපපන්නං සමානං සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමපි එසො ඵුසන්ති. සො සබ්බාපජ්ඣමපි අබ්බාපජ්ඣමපි එසොහි ඵුට්ඨො සමානො සබ්බාපජ්ඣමප් අබ්බාපජ්ඣමප් වෙදනං වෙදිගති වොතිණ්හසුඛදුක්ඛං, සෙය්‍යථාපි මනුස්සා, එකවෙව ව දෙවා, එකවෙව ව විත්ථාතිකා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමින්නි

3. 1. 3. 4

24. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලස්ස ඛත්තාරා. කතමෙ තයො: යං භික්ඛවෙ පුග්ගලං ආගමම පුග්ගලො බුද්ධං සරණං ගතො ගොති, ධම්මං සරණං ගතො ගොති, සඤ්ඤා සරණං ගතො ගොති. අයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඉමස්ස පුග්ගලස්ස ඛත්තාරො.

පුත වපරං භික්ඛවෙ යං පුග්ගලං ආගමම පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනි පටිපදති යථාභූතං පජානාති. අයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඉමස්ස පුග්ගලස්ස ඛත්තාරො.

පුත වපරං භික්ඛවෙ යං පුග්ගලං ආගමම පුග්ගලො ආසවානං බයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාචිමුත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති; අයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඉමිස්සා පුග්ගලස්ස බහුකාරො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා පුග්ගලස්ස බහුකාරා.

ඉමෙහි ව පත භික්ඛවෙ තිති පුග්ගලෙහි ඉමිස්සා පුග්ගලස්ස තත්ථඤ්ඤා පුග්ගලො බහුකාරතරෙති වදාමි. ඉමෙසඤ්ච භික්ඛවෙ තිණ්ණං පුග්ගලානං ඉමිනා පුග්ගලෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි, යදිදං අභිවාදන පච්චුට්ඨාන අඤ්ඤාලිකම සාමිවිකමම විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසත ගිලාතපච්චය හෙසජ්ජ-පරික්ඛාරානුපපදානෙතාති.

3. 1. 3. 5.

25. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. කතමෙ තයො: අරුකුපමච්චිතො පුග්ගලො, විජ්ජපමච්චිතො,¹ පුග්ගලො, වජ්ජපමච්චිතො² පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ අරුකුපමච්චිතො පුග්ගලො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බලො, අප්පමපි චුතො සමානො අභිසජ්ජති, කුප්පති, බ්‍යාපජ්ජති, පතිත්ථියති, කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අප්පමව-යඤ්ච පාතුකරෙති. සෙය්‍යථාපි³ භික්ඛවෙ දුට්ඨාරාකා⁴ කට්ඨො වා කඨලෙන⁵ වා සට්ඨිතා⁶ භියොසාසොන්තොය අස්සජ්ජති;⁷ එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බලො, අප්පමපි චුතො සමානො අභිසජ්ජති, කුප්පති, බ්‍යාපජ්ජති, පතිත්ථියති, කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අප්පමවයඤ්ච පාතුකරෙති, අයං චුළචති භික්ඛවෙ අරුකුපමච්චිතො පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ විජ්ජපමච්චිතො පුග්ගලො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධ-ගාමිති පටිපදති යථාභූතං පජානාති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වක්ඛුමා පුරිසො රත්තකිකාරනිමිසායං විජ්ජන්තරිකාය රූපානි පසෙය්‍ය, එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිති පටිපදති, යථාභූතං පජානාති, අයං චුළචති භික්ඛවෙ විජ්ජපමච්චිතො පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ වජ්ජපමච්චිතො පුග්ගලො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආසවානං බයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාචිමුත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වජ්ජස්ස තත්ථි කිඤ්චි අහෙජ්ජං, මණි වා පාසාණො වා. එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආසවානං බයා -පෙ- සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චුළචති භික්ඛවෙ වජ්ජපමච්චිතො පුග්ගලො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිනාති.

1. විජ්ජපමච්චිතො - PTS. 2. වජ්ජපමච්චිතො - PTS. 3. සෙය්‍යථාපි නාම - PTS

4. දුට්ඨාරාකො - ස්‍යා. මජ්ඣ. PTS. 5. කඨලො වා - සී 1. මජ්ඣ. ස්‍යා. PTS.

6. සට්ඨිතො - මජ්ඣ. ස්‍යා. PTS. 7. අස්සජ්ජනාති - සීමු. ආනං. පදාති - PTS. මජ්ඣ. ස්‍යා

3 1. 3. 6

26. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: අභි භික්ඛවෙ පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න හජිතබ්බො න පසිරුපාසිතබ්බො. අභි භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො. අභි භික්ඛවෙ පුග්ගලො සක්කන්තා ගරුකන්තා සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න හජිතබ්බො න පසිරුපාසිතබ්බො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භිනො භොති පිලෙන සමාධිතා පඤ්ඤාය. එවරුපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො: න හජිතබ්බො න පසිරුපාසිතබ්බො අඤ්ඤානු අනුද්දාය¹ අඤ්ඤානු අනුකම්පාය.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සද්දිසො භොති පිලෙන සමාධිතා පඤ්ඤාය. එවරුපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජිතබ්බො, පසිරුපාසිතබ්බො. තං නිසං ගෙභු: සීලසාමිකාදගතානං සතං සීලකථා ච නො හවිස්සති, සා ච නො පවත්නාති² හවිස්සති, සා ච නො එාසු හවිස්සති. සමාධිසාමිකාදගතානං සතං සමාධිකථා ච නො හවිස්සති, සා ච නො පවත්නාති² හවිස්සති. සා ච නො එාසු හවිස්සති. පඤ්ඤාසාමිකාදගතානං සතං පඤ්ඤාකථා ච නො හවිස්සති, සා ච නො පවත්නාති² හවිස්සති, සා ච නො එාසු හවිස්සති නිසං එවරුපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සක්කන්තා ගරුකන්තා සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභිකො භොති පිලෙන සමාධිතා පඤ්ඤාය, එවරුපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සක්කන්තා ගරුකන්තා සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො. තං නිසං ගෙභු: ඉති අපරිපූරං වා සීලකකකිං පරිපූරෙස්සාමි, පරිපූරං වා සීලකකකිං තත්තත්තත්ත පඤ්ඤාය අනුගතෙස්සාමි. අපරිපූරං වා සමාධිකකකිං පරිපූරෙස්සාමි, පරිපූරං වා සමාධිකකකිං තත්තත්තත්ත පඤ්ඤාය අනුගතෙස්සාමි. අපරිපූරං වා පඤ්ඤාකකකිං පරිපූරෙස්සාමි, පරිපූරං වා පඤ්ඤාකකකිං තත්තත්තත්ත පඤ්ඤාය අනුගතෙස්සාමි. තස්මි එවරුපො පුග්ගලො සක්කන්තා ගරුකන්තා සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පසිරුපාසිතබ්බො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

1. නිසීයති පුරිසො නිහිතසෙවි
න ච හාසෙථ කදුචි තුලාසෙවි,
සෙට්ඨමුපනමං උදෙති බිප්පං
තස්මි අත්තනො උත්තරිං හජෙථාති.

3. 1 3. 7

27. තයෝ'මේ භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො සන්නො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. කතමේ තයෝ: අපි භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො ජගුව්ඡ්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො. අපි භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකම්-තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො. අපි භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජ්තබ්බො, පසිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො ජගුව්ඡ්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො: ඉධ භික්‍ෂුවේ එකල්වා පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාඨමෙමා අසුචි සංකස්සරසමාචාරො පටිච්ඡන්තකමමනො අස්ස-මණො සමණපටිඤ්ඤා අබ්‍රහවාරි බ්‍රහවාරිපටිඤ්ඤා අනොනාපුති අවස්සුතො කසල්ලුපාතො. එවරුපො භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො ජගුව්ඡ්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො. තං නිස්ස හෙතු: කිංඤ්චාපි භික්‍ෂුවේ එවරුපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති, අථ ඛො තං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්‍රහ්මණ්ණිකා පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසභායො පාප-සම්පවඤ්ඤාති. සෙය්‍යථාපි භික්‍ෂුවේ අභි ගුථගතො, කිංඤ්චාපි න දංසති, අථ තං මකෙති. එවමෙව ඛො භික්‍ෂුවේ කිංඤ්චාපි එවරුපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති, අථ ඛො තං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්‍රහ්මණ්ණිකා පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසභායො පාපසම්පවඤ්ඤාති. තස්මිං එවරුපො පුග්ගලො ජගුව්ඡ්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකම්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො: ඉධ භික්‍ෂුවේ එකල්වා පුග්ගලො කොධනො හොති -පෙ- සෙය්‍යථාපි භික්‍ෂුවේ දුට්ඨාරුකා² කට්ඨික වා කඨලෙන වා ඝට්ටිතා³ භියෙය්‍යසොමන්තාය අස්සඤ්ඤි.⁴ එවමෙව ඛො භික්‍ෂුවේ -පෙ- සෙය්‍යථාපි භික්‍ෂුවේ නිජ්ජුකාලාතං කට්ඨික වා කඨලෙන⁵ වා ඝට්ටිතං භියෙය්‍යසොමන්තාය චිච්චිටායති, චිට්චිටායති. එවමෙව ඛො භික්‍ෂුවේ -පෙ- ගුථකුපො කට්ඨික වා කඨලෙන⁵ වා ඝට්ටිතො භියෙය්‍යසො-මන්තාය දුග්ගකො හොති. එවමෙව ඛො භික්‍ෂුවේ ඉධෙකල්වා පුග්ගලො කොධනො හොති, උපායාසබ්‍රහ්මණො, අප්පමි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති, කුප්පති, ව්‍යාපජ්ජති, පතිජ්ජති, කොපඤ්ඤා දොසඤ්ඤා අපවට්ඨයඤ්ඤා පාතු-කරොති, එවරුපො භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකම්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො. තං නිස්ස හෙතු: අකොකාසෙය්‍යථාපි මං, පරිභාසෙය්‍යථාපි මං, අනත්ථමි මං කරෙය්‍යාති, තස්මා එවරුපො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකම්තබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න හජ්තබ්බො, න පසිරුපාසිතබ්බො.

2. දුට්ඨාරුකො - මජ්ඣ. සං. PTS.

3. ඝට්ටිතො - මජ්ඣ. සං. PTS. 4. අසමං ඉද්දති - මජ්ඣ.

5. කඨලං වා - සීඝ්‍ර. මජ්ඣ. සං. PTS.

කතමො ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජ්තබ්බො, පසිරුපාසි-
තබ්බො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලවා ගොති කල්‍යාණධම්මො.
එවරුපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජ්තබ්බො, පසිරුපාසිතබ්බො.
තං කිය්‍ය හෙතු: කිංඤ්චාපි භික්ඛවෙ එවරුපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං
ආපජ්ජති. අථ බො තං කල්‍යාණො කිංගනිසද්දො අබ්බුග්ගවජ්ජති: “කල්‍යාණ-
මිත්තො පුරිසපුග්ගලො, කල්‍යාණසංගායො, කල්‍යාණසම්මවබ්බො”ති. තස්මා
එවරුපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජ්තබ්බො, පසිරුපාසිතබ්බො. ඉමෙ
බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනති.

2. නිතියති පුරිසො නිතිතසෙවි
න ව ගායෙථ කදචි තුල්‍යසෙවි,
සෙට්ඨමුපතමං උදෙති බිප්පං
තස්මා අත්තතො උපතරිං හජ්ජමාති.

3. 1. 3. 8

28. තයො’මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ තයො: ගුප්තාණි පුප්ථාණි මධ්දුගාණි.

කතමො ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගුප්තාණි: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
පුග්ගලො සහග්ගතො¹ වා පරිසග්ගතො² වා ඤාතිමිජ්ඣගතො වා පුග්ගල-
ගතො වා රුජකුලමිජ්ඣගතො වා අභිනිතො සකඛිපුට්ඨො “එහමෙහා³
පුරිස යං ජානාසි, තං වදෙහි” ති. සො අජානං වා ආග, “ජානාමි” ති.
ජානං වා ආග, “න ජානාමි”ති. අපස්සං වා ආග, “පස්සාමි”ති. පස්සං වා
ආග, “න පස්සාමි”ති. ඉති අත්තගෙතු වා පරතෙතු වා ආමිසකිඤ්චිකකගෙතු
වා සමපජානමුසා භාසිතා ගොති. අයං වුවිච්ඡි භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගුප්තාණි.

කතමො ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුප්ථාණි: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
පුග්ගලො සහග්ගතො වා පරිසග්ගතො² වා ඤාතිමිජ්ඣගතො වා පුග්ගල-
ගතො වා රුජකුලමිජ්ඣගතො වා අභිනිතො සකඛිපුට්ඨො “එහමෙහා³
පුරිස, යං ජානාසි තං වදෙහි”ති. සො අජානං වා ආග, “න ජානාමි”ති, ජානං වා
ආග, “ජානාමි” ති, අපස්සං වා ආග, “න පස්සාමි” ති, පස්සං වා ආග,
“පස්සාමි”ති: ඉති අත්තගෙතු වා පරතෙතු වා ආමිසකිඤ්චිකකගෙතු වා න
සමපජානමුසා භාසිතා ගොති. අයං වුවිච්ඡි භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුප්ථාණි.

කතමො ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො මධ්දුගාණි: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
පුග්ගලො ඵරුසං වාචං පගාය ඵරුසාස⁴ වාචං පටිවිරතො ගොති. යා සා
වාචා තෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනියා හදයඛගමා පොරි බහුජ්ජනකන්තා
බහුජ්ජනමනාපා; තථාරුපිං⁵, වාචං භාසිතා ගොති. අයං වුවිච්ඡි භික්ඛවෙ
පුග්ගලො මධ්දුගාණි. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජ-
මානා ලොකස්මිනති.

1. සහග්ගතො වා. - සහ. කා. 2. පරිසග්ගතො වා - සිමු. සි 1 සහ.

3. එහමෙහාපුරිස - PTS 4. පරුසා වාචා - සිමු. 5. තථාරුපං - සිමු.

3 1. 3. 9

29. නයො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ නයො: අකො ඵකචක්ඛු දච්චක්ඛු. කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකො: ඉධ භික්ඛවෙ ඵකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු න හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුතා අනඛිගතං වා හොගං අඛිගචේය්‍ය, අඛිගතං වා හොගං ථාතිකරෙය්‍ය.¹ තථාරූපමිස්ස චක්ඛු න හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුතා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, සාවජ්ජානවජේ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, භිතප්පණ්ණිකෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, කණ්ණපුකකසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය. අයං වුව්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඵකචක්ඛු: ඉධ භික්ඛවෙ ඵකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුතා අනඛිගතං වා හොගං අඛිගචේය්‍ය, අඛිගතං වා හොගං ථාතිකරෙය්‍ය. තථාරූපමිස්ස* චක්ඛු න හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුතා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, සාවජ්ජානවජේ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, භිතප්පණ්ණිකෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, කණ්ණ-පුකකසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය. අයං වුව්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො ඵකචක්ඛු.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො දච්චක්ඛු: ඉධ භික්ඛවෙ ඵකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුතා අනඛිගතං වා හොගං අඛිගචේය්‍ය, අඛිගතං වා හොගං ථාතිකරෙය්‍ය.¹ තථාරූපමිස්ස චක්ඛු හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුතා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, සාවජ්ජානවජේ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, භිතප්පණ්ණිකෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය, කණ්ණපුකකසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ ජාතෙය්‍ය. අයං වුව්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො දච්චක්ඛු. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ නයො පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

3. න වෙච්ච හොගා තථාරූපා න ච පුඤ්ඤති කුඛබ්බි,
උභයන්තරි කලිග්ගාහො අකිස්ස හතචක්ඛුතො.
- 4 අථාපරායං අකබ්බානො ඵකචක්ඛු ච පුග්ගලො,
ධම්මාධම්මෙන සසංඝො² හොගාති පරිසෙසති.
5. ථෙය්‍යෙන කුට්ඨකමෙතන මුසාවාදෙන වුභසං,
කුසලො හොති සංඝාතුං³ කාමිහොති ච මානවො,
ඉතො සො තීරයං ගන්තො ඵකචක්ඛු විහඤ්ඤති.
6. දච්චක්ඛු පන අකබ්බානො සෙට්ඨො පුරිසපුග්ගලො,
ධම්මලද්ධෙති හොගෙති උට්ඨානාඛිගතං ධනං.
7. දද්දති සෙට්ඨසම්බලප්පා අව්‍යග්ගමනසො⁴ නරො,
උපෙති හද්දකං ණානං යන්තරි ගන්තො න සොච්ඡි.
8. අකිඤ්ඤ ඵකචක්ඛුඤ්ඤ අරකා පරිවජ්ජයෙ,
දච්චක්ඛු⁵ පන සෙට්ඨො පුරිසපුග්ගලනි.

1. ථාති. කරෙය්‍ය - මජ්ඣ. සා. 2. සංඝාසංඝා - මජ්ඣ. සංඝපට්ඨා - කාසි.වි.

3. සංඝාතුං - සා. 4. අඛ්‍යග්ගමනසො නාරා - මජ්ඣ. 5. දච්චක්ඛුඤ්ඤ - PTS.

3. 1. 3. 10

30. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුගගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: අවකුජ්ජපඤ්ඤා පුගගලො, උච්ඡිඛගපඤ්ඤා පුගගලො, පුට්ඨපඤ්ඤා පුගගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ අවකුජ්ජපඤ්ඤා පුගගලො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුගගලො ආරුමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුතං සන්තතිකෙ ධම්මසවණංය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙන්නි ආදිකල්‍යාණං ජෛකිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සාන්ධං සම්මාද්‍යානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්නි. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කුලො නිකකුජ්ජො, තත්‍ර උදකං ආසින්නං විවට්ඨති, තො සංශ්ඨාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුගගලො ආරුමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුතං සන්තතිකෙ ධම්මසවණංය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙන්නි, ආදිකල්‍යාණං ජෛකිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සාන්ධං සම්මාද්‍යානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්නි. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ අවකුජ්ජපඤ්ඤා පුගගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ උච්ඡිඛගපඤ්ඤා පුගගලො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුගගලො ආරුමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුතං සන්තතිකෙ ධම්මසවණංය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙන්නි ආදිකල්‍යාණං ජෛකිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සාන්ධං සම්මාද්‍යානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්නි. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිමපි මනසි කරොති, මජ්ඣමපි මනසි කරොති, පරියොසානමපි මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසස්ස උච්ඡිඛග නානාබජ්ජකානි ආනිශ්ණාති නිලා වණ්ඤාලා මොදකා බද්ධා, සො තමා ආසනා වුට්ඨිගන්තො සතිසම්මොසා පතිරොය්. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුගගලො ආරුමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුතං සන්තතිකෙ ධම්මසවණංය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙන්නි ආදිකල්‍යාණං ජෛකිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සාන්ධං සම්මාද්‍යානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්නි. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිමපි මනසි කරොති, මජ්ඣමපි මනසි කරොති, පරියොසානමපි මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙවාදිං මනසි කරොති, න මජ්ඣං මනසි කරොති, න පරියොසානං මනසි කරොති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ උච්ඡිඛගපඤ්ඤා පුගගලො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුථුපඤ්ඤා පුග්ගලො: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුතං සන්තීකෙ ධම්මසවණංය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙනති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සංඝං සව්‍යක්ඛනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙනති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිමපි මනසිකරොති, මජ්ඣිමපි මනසි කරොති, පරියොසානමපි මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තමා ආසනා තස්සා කථාය ආදිමපි මනසි කරොති, මජ්ඣිමපි මනසි කරොති, පරියොසානමපි මනසි කරොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කුමො උග්ගකුජො, තත්‍ර උදකං ආසිත්තං සණ්ඨාති, තො විවට්ඨති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුතං සන්තීකෙ ධම්මසවණංය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙනති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං, සංඝං සව්‍යක්ඛනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙනති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිමපි මනසි කරොති, මජ්ඣිමපි මනසි කරොති, පරියොසානමපි මනසි කරොති. වුට්ඨිතොපි තමා ආසනා තස්සා කථාය ආදිමපි මනසි කරොති, මජ්ඣිමපි මනසි කරොති, පරියොසානමපි මනසි කරොති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ පුථුපඤ්ඤා පුග්ගලො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා ජනෙනා සංවිජ්ජාතා ලොකස්මිනි.

9. අවකුජ්ජපඤ්ඤා පුරිසො දුමෙමඛො අවිචක්ඛණො,
අභික්ඛණමපි වෙ හොති ගන්තා භික්ඛුත සන්තීකෙ.
10. ආදිං කථාය මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං තාදිසො,
උග්ගකෙත්තුං න සකෙකාති පඤ්ඤා භික්ඛු න විජ්ජති.
11. උච්ඡිග්ගපඤ්ඤා පුරිසො සෙය්‍යො එතෙන වුට්ඨති,
අභික්ඛණමපි වෙ හොති ගන්තා භික්ඛුත සන්තීකෙ.
12. ආදිං කථාය මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං තාදිසො,
නිසින්නො ආසනෙ තස්මිං උග්ගකෙත්තුං න ඛාසක්ඛනං,
වුට්ඨිතො¹ නපජානාති ගතිතමපිසං² මුසාති.
13. පුථුපඤ්ඤා ච පුරිසො සෙය්‍යො එතෙහි වුට්ඨති,
අභික්ඛණමපි වෙ හොති ගන්තා භික්ඛුත සන්තීකෙ.
14. ආදිං කථාය මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං තාදිසො,
නිසින්නො ආසනෙ තස්මිං උග්ගකෙත්තුං න ඛාසක්ඛනං.
15. ධාරෙති සෙට්ඨසම්මප්පො අව්‍යග්ගමනසො තරො,
ධම්මානුධම්මපටිපන්නො දුක්ඛස්සන්තකරො³ සියාති.

පුග්ගලවග්ගො තතියො.

1. වුට්ඨිතො ච ඛො - මජ්ඣි. 2. ගතිතං භික්ඛු - සා - කං.

3. දුක්ඛස්සන්තකරො සියා - සිමු.

තාසුද්දතං. - සම්මානි ලාකක්ඛායර බ්‍රහ්මකාරා වජ්ජෙත ච
සෙට්ඨි ජිගුල්‍ය අප්පානං අප්පානං අවකුජ්ජතාති.

[4. දෙවදුහවගෙහා.]

3. 1. 4. 1

[සාවජිනිදුතං:]

31. සමුභවකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි, යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අඤ්ඤාගාරෙ පුජ්තා භොනති. සපුබ්බාවරියකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි, යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අඤ්ඤාගාරෙ පුජ්තා භොනති. සානුනෙය්ස-කානි¹ භික්ඛවෙ තානි කුලානි, යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අඤ්ඤාගාරෙ පුජ්තා භොනති. බ්‍රහ්මානි භික්ඛවෙ මාතෘපිතුන්නං එතං අධිවචනං. පුබ්බා-වරියානි භික්ඛවෙ මාතෘපිතුන්නං එතං අධිවචනං. අනුනෙය්සානි භික්ඛවෙ මාතෘපිතුන්නං එතං අධිවචනං. තං නිසං හෙතු: බ්‍රහ්මාරා භික්ඛවෙ මාතෘ-පිතරො පුත්තානං. අපාදකා පොසකා ඉමෙස්ස ලොකස්ස දස්සෙතාරොති.

16. බ්‍රහ්මානි මාතෘපිතරො පුබ්බාවරියානි ද්විවරෙ,
අනුනෙය්සා ව පුත්තානං පජාය අනුකම්පකා.
17. තස්මා හි තෙ තමස්සෙය්ස සක්කරෙය්සාථ පණ්ණිනො,
අනෙත අථ පානෙත වජේත සයනෙත ව,
උච්ඡාදනෙත තභාපනෙත පාදනං ධොවනෙත ව.
18. තාය තං පරිවරියං මාතෘපිතුසු පණ්ණිතා,
ඉධවෙව² තං පසංසනති පෙඨව සග්ගෙ ව මොදති.

3. 1. 4. 2

32. අථ බො අයස්මා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුසසඛකම්. උපසඛන-මිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො බො අයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: සීයා හු බො භනෙත භික්ඛුතො තථාරූපො සමාධිපට්ට්‍යාහො, යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා³ තාය්සු, බහිද්ධා ව සබ්බනිව්වේතනසු අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා තාය්සු, යඤ්ච වේතොවිමුත්තිං. පඤ්ඤාචිමුත්තිං. උපසම්පජ්ජ විහරන්තො අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා³ ත භොනති, තං ව වේතොවිමුත්තිං. පඤ්ඤාචිමුත්තිං. උපසම්පජ්ජ විහරෙය්සාති.

සීයා ආනන්ද භික්ඛුතො තථාරූපො සමාධිපට්ට්‍යාහො, යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා³ තාය්සු, බහිද්ධා ව සබ්බනිව්වේතනසු අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා³ තාය්සු, යඤ්ච වේතො-විමුත්තිං. පඤ්ඤාචිමුත්තිං. උපසම්පජ්ජ විහරන්තො අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානු-සයා³ ත භොනති, තං ව වේතොවිමුත්තිං. පඤ්ඤාචිමුත්තිං. උපසම්පජ්ජ විහරෙය්සාති.

යථා කථං පත භනෙත සීයා භික්ඛුතො තථාරූපො සමාධිපට්ට්‍යාහො, යථා ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා³ ත භොනති, බහිද්ධා ව සබ්බනිව්වේතනසු අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා³ ත භොනති, යං ව වේතොවිමුත්තිං. පඤ්ඤාචිමුත්තිං. උපසම්පජ්ජ විහරන්තො අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා ත භොනති, තං ව වේතොවිමුත්තිං. පඤ්ඤා-චිමුත්තිං. උපසම්පජ්ජ විහරෙය්සාති.

1. සානුනෙය්සානි - මජ්ඣං. 2. ඉසධව වං - මජ්ඣං.
3. අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා - ස්‍යා. මජ්ඣං.

ඉධානඤ්ඤ භික්ඛුනො ඵලං ගොති: ඵතං සන්තං, ඵතං පණ්ණිතං, යදිදං සබ්බසංඛාරසමථො සබ්බපට්ඨපටිනිස්සග්ගො තණ්හකකයො විරාගො නිරෝධො නිබ්බාණනති. ඵලං බො ආනඤ්ඤ සියා භික්ඛුනො තථාරුපො සමාධිපටිලාභො, යථා ඉමසමිං ව සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා¹ තාස්ස, බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙනාසු අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා තාස්ස, යං ව වෙතොවිමුත්තතිං පඤ්ඤාචිමුත්තතිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත ගොනති, තං ව වෙතොවිමුත්තතිං පඤ්ඤාචිමුත්තතිං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්. ² ඉදං ව පත මෙතං ආනඤ්ඤ සංකාය භාසිතං පාරායණෙ පුණ්ණකපඤ්ඤා:

19. සංඛාය ලොකසමිං පරොවරානි³
යසිඤ්ඤාතං තත්ථි කුභිඤ්ඤා ලොකෙ,
සනෙතා විදුමො අනිසො නිරාසො
අතාරි සො ජාතිජරනති බුමිති.

3. 1. 4. 3.

33. අථ බො ආයසමා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසම්ඤ්ඤාමි. උපසම්ඤ්ඤාමිඤ්ඤා භගවන්තා අභිවාදෙඤ්ඤා ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසින්නං බො ආයසමන්තං සාරිපුත්තං භගවා ඵතදවොච: සම්බන්ධෙනනපි බො අහං සාරිපුත්ත ධම්මං දෙසෙය්, විජාරෙතපි බො අහං සාරිපුත්ත ධම්මං දෙසෙය්, සම්බන්ධෙනනපි බො අහං සාරිපුත්ත ධම්මං දෙසෙය්, අඤ්ඤාතාරො⁴ ව දුලලභාති. ඵතස්ස භගවා කාලො, ඵතස්ස සුගත කාලො, යං භගවා සම්බන්ධෙනනපි ධම්මං දෙසෙය්, විජාරෙතපි ධම්මං දෙසෙය්, සම්බන්ධෙනනපි ධම්මං දෙසෙය්, භවිස්සනති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරොති.

තස්මාතිහ සාරිපුත්ත ඵලං සිකතිතබ්බං: ඉමසමිං ව සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත භවිස්සනති, බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙනාසු අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත භවිස්සනති, යං ව වෙතොවිමුත්තතිං පඤ්ඤාචිමුත්තතිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත ගොනති, තං ව වෙතොවිමුත්තතිං පඤ්ඤාචිමුත්තතිං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්. ඵලං හි වො සාරිපුත්ත සිකතිතබ්බං.

යතො ව බො සාරිපුත්ත භික්ඛුනො ඉමසමිං ව සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත ගොනති, බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙනාසු අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත ගොනති, යං ව වෙතොවිමුත්තතිං පඤ්ඤාචිමුත්තතිං උපසම්පජ්ජ විහරතො අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා ත ගොනති, තං ව වෙතොවිමුත්තතිං පඤ්ඤාචිමුත්තතිං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ද්විවති සාරිපුත්ත භික්ඛු අවෙජ්ජි,⁵ තණ්හං, වාචනතසී⁶ සංයොජනං, සමමා මානාති-සමයා අනන්තකාසි දුක්ඛස්ස. ඉදං ව පත මෙතං සාරිපුත්ත සංකාය භාසිතං පාරායණෙ උදයපඤ්ඤා.

20. පහාණං කාමසඤ්ඤාතං දෙමනස්සානච්ඡිගං,
ඵතස්ස ව පනුදනං කුකුඤ්ඤාචිමානං නිවාරණං.
21. උපෙක්ඛාසනිසංසුඤ්ඤා ධම්මානුකම්පරෙජං,
අඤ්ඤාචිමොකං පබුමි අච්ඡායපපභෙදගංති.

1. අභිඤ්ඤාමම්ඤ්ඤාරමානානුසයා - මජ්ඣ. PTS, 2. විහරෙය්නති - මජ්ඣ. PTS.
3. පජරාපරානි - මජ්ඣ. ස්. 4. ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො - ස්.
5. අවෙජ්ජි - ස්. ක. 6. විචතනසී - මජ්ඣ.

3. 1. 4. 4.

34. නිඤ්මාති භික්ඛවෙ නිදුතාති කමමානං සමුදයාය. කතමාති නිඤ්මාති ලොභො නිදුතං කමමානං සමුදයාය, දොසො නිදුතං කමමානං සමුදයාය, මොහො නිදුතං කමමානං සමුදයාය.

යං භික්ඛවෙ ලොභපකතං කමමං ලොභජං ලොභනිදුතං ලොභසමුදයං, යත්ඤ්ඤ අත්තභාවො නිබ්බන්ධනති, තත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති. යත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති, තත්ඤ්ඤ නස්ස කමමස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨො වා ධම්මෙ, උපපජ්ජෙති වා,¹ අපරෙ වා පරියායෙ.

යං භික්ඛවෙ දොසපකතං කමමං දොසජං දොසනිදුතං දොසසමුදයං, යත්ඤ්ඤ අත්තභාවො නිබ්බන්ධනති, තත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති. යත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති, තත්ඤ්ඤ නස්ස කමමස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨො වා ධම්මෙ, උපපජ්ජෙති වා,¹ අපරෙ වා පරියායෙ.

යං භික්ඛවෙ මොහපකතං කමමං මොහජං මොහනිදුතං මොහසමුදයං, යත්ඤ්ඤ අත්තභාවො නිබ්බන්ධනති, තත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති. යත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති, තත්ඤ්ඤ නස්ස කමමස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨො වා ධම්මෙ, උපපජ්ජෙති වා, අපරෙ වා පරියායෙ.

සෙය්‍යොපි භික්ඛවෙ ඛිජාති අබ්ඤ්ඤාති අපුජාති අවාතාතපහනාති සාරාදුති සුඛසංකාතාති සුඛෙතො සුපරිකමමකතාය භූමියා නික්ඛන්තාති, දෙවො ව සමමා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡය්‍ය, එවංසු තාති භික්ඛවෙ ඛිජාති චුද්ධං විරුද්ධං වෙසුලං ආපජ්ජෙය්‍යං. එවංසු ඛො භික්ඛවෙ යං ලොභපකතං කමමං ලොභජං ලොභනිදුතං ලොභසමුදයං, යත්ඤ්ඤ අත්තභාවො නිබ්බන්ධනති, තත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති. යත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති, තත්ඤ්ඤ නස්ස කමමස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨො වා ධම්මෙ, උපපජ්ජෙති වා, අපරෙ වා පරියායෙ.

යං දොසපකතං කමමං -පෙ- යං මොහපකතං කමමං මොහජං මොහනිදුතං මොහසමුදයං, යත්ඤ්ඤ අත්තභාවො නිබ්බන්ධනති, තත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති. යත්ඤ්ඤ නං කමමං විපච්චති, තත්ඤ්ඤ නස්ස කමමස්ස විපාකං පටිසංවෙදෙති දිට්ඨො වා ධම්මෙ, උපපජ්ජෙති වා, අපරෙ වා පරියායෙ. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ නිඤ්මාති නිදුතාති කමමානං සමුදයාය.

නීතී'මානි භික්ඛවෙ නිදනානි කමමානං සමුදයාය. කතමානි නීතී: අලොභො නිදනං කමමානං සමුදයාය, අද්දෙසො නිදනං කමමානං සමුදයාය, අමොහො නිදනං කමමානං සමුදයාය.

යං භික්ඛවෙ අලොභපකතං කමමං අලොභජං අලොභනිදනං අලොභ-සමුදයං, ලොභෙ විගතෙ එවං තං කමමං පභිණං හොති උච්ඡින්නමුලං තාලාවච්ඡිකතං අනභාවකතං¹ ආයතිං අනුප්පාදධමමං.

යං භික්ඛවෙ අද්දෙසපකතං කමමං අද්දෙසජං අද්දෙසනිදනං අද්දෙස-සමුදයං, ද්දෙසෙ විගතෙ එවං තං කමමං පභිණං හොති උච්ඡින්නමුලං තාලාවච්ඡිකතං අනභාවකතං¹ ආයතිං අනුප්පාදධමමං.

යං භික්ඛවෙ අමොහපකතං කමමං අමොහජං අමොහනිදනං අමොහ-සමුදයං, මොහෙ විගතෙ එවං තං කමමං පභිණං හොති උච්ඡින්නමුලං තාලාවච්ඡිකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධමමං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ධීජානි අඛණ්ඩානි අපුතීනි අවාතාතපහතානි සාර්ද්ධති සුඛඛසිතානි. තානි පුරිසො අගගිතා දහෙය්‍ය, අගගිතා දභිකා මසිං කරෙය්‍ය, මසිං කරිකා මහාවාතෙ වා ඔපුතෙය්‍ය², තද්දි වා සීඝ්‍රසොතාය පවාහෙය්‍ය, එවසු තානි භික්ඛවෙ ධීජානි උච්ඡින්නමුලානි තාලාවච්ඡිකතානි අනභාවකතානි ආයතිං අනුප්පාදධමමානි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යං අලොභපකතං කමමං අලොභජං අලොභනිදනං අලොභසමුදයං, ලොභෙ විගතෙ එවං තං කමමං පභිණං හොති උච්ඡින්නමුලං තාලාවච්ඡිකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධමමං.

යං අද්දෙසපකතං කමමං -පෙ- යං අමොහපකතං කමමං අමොහජං අමොහනිදනං අමොහසමුදයං, මොහෙ විගතෙ එවං තං කමමං පභිණං හොති උච්ඡින්නමුලං තාලාවච්ඡිකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධමමං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ නීතී නිදනානි කමමානං සමුදයායාති.

22 ලොභජං ද්දෙසජං චෙව මොහජං වාපවිද්දසු,
යං තෙන පකතං කමමං අප්පං වා යදි වා ඛුඛං,
ඉධෙව තං චෙදනීයං වච්ඡි අඤ්ඤං න විජ්ජති.

23 තස්මා ලොභං ව දෙසං ව මොහජං වාපි විද්දසු,
විජ්ජං උප්පාදයං භික්ඛු සබ්බා දුග්ගතිසො ජගෙ'ති.

1. අනභාවං කතං - මජ්ඣං. ස්‍යා

2. ඔපුතෙය්‍ය - මජ්ඣං.

3. 1. 4. 5.

35. එකං සමයං භගවා ආලුච්ඡං විහරති ගොමග්ගෙ සිංසපාවතෙ පණ්ණසන්ථරෙ. අථ බො හන්ඨකො ආලුචකො ජඛ්ඝාච්චාරං අනුවසිකමිං-තො අනුවචරමානො අද්දස භගවන්තං නොමග්ගෙ සිංසපාවතෙ පණ්ණසන්ථරෙ නිසින්නං. දිස්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො හන්ඨකො ආලුචකො භගවන්තං එතදවොච: කච්චි භන්තෙ භගවා සුඛමෙසසිත්වා? එවං කුමාර සුඛමෙසසිත්වා, යෙ ව පත ලොකෙ සුඛං සෙන්නි, අහං තෙසං දඤ්ඤතරොති.

සීතා භන්තෙ හෙමන්තිකා රතති, අන්තර්ධකො හිමපානසමයො, බරු ගොකණ්ටකහතා භූමි, තනුකො පණ්ණසන්ථරො, මීරලානි රුක්කස්ස පන්තාති, සීතාති කාසායාති වත්තාති, සීතො ව වෙරමබ්බානො¹ වාචි. අථ ව පත භගවා එවමො: එවං කුමාර සුඛමෙසසිත්වා; යෙ ව පත ලොකෙ සුඛං සෙන්නි, අහං තෙසං දඤ්ඤතරොති.

තෙන හි කුමාර තඤ්ඤාවෙන් පටිපුච්ඡස්සාමි; යථා තෙ ඛමෙය්‍ය, තථා තං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිමමඤ්ඤාසි කුමාර? ඉධස්ස ගහපතියස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා කුටාගාරං උලලින්නාවලින්නං නිවාතං දුස්සිහග්ගලං පිහිතවාතපාතං; හත්‍රස්ස පලලඬෙකා ගොණකන්ථතො පටිකන්ථතො පටලි-කන්ථතො කාදලිමිගපවර පච්චන්ථරණො² සඋත්තරව්ඡදො උනන්තොලොතිත-කුපධානො; තෙලපපදීපො වෙන් කිංයෙය්‍ය; වතයො ව පජාපතියො මනාපමනාපෙන පච්චුපට්ඨිතාස්ස; තං කිමමඤ්ඤාසි කුමාර සුඛං වා සො සයෙය්‍ය, තො වා, කථං වා තෙ උභ්ථ ගොතීති?

සුඛං සො භන්තෙ සයෙය්‍ය; යෙ ව පත ලොකෙ සුඛං සෙන්නි, සො තෙසං දඤ්ඤතරොති.

තං කිමමඤ්ඤාසි කුමාර? අපි නු තස්ස ගහපතියස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා උප්පජෙය්‍යං. රුගජා පරිලාභා කාසිකා වා වෙතසිකා වා, යෙති සො රුගජෙති පරිලාභෙති පරිඛය්‍යමානො දුක්ඛං සයෙය්‍යාති? එවං භන්තෙ. යෙති බො සො කුමාර, ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා රුගජෙති පරිලාභෙති පරිඛය්‍යමානො දුක්ඛං සයෙය්‍ය, සො රුගො තථාගතස්ස පටිණො උච්ඡන්ත-මුලො තාලාවච්ඡිකතො අතභාවකතො ආයතීං අනුප්පාදමිමො. තස්මාහං සුඛමෙසසිත්වා. තං කිමමඤ්ඤාසි කුමාර? අපි නු තස්ස ගහපතියස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා උප්පජෙය්‍යං. දෙසජා පරිලාභා -පෙ- උප්පජෙය්‍යං මොහජා පරිලාභා කාසිකා වා වෙතසිකා වා යෙති සො මොහජෙති පරිලාභෙති පරිඛය්‍යමානො දුක්ඛං සයෙය්‍යාති? එවං භන්තෙ. යෙති බො සො කුමාර, ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා මොහජෙති පරිලාභෙති පරිඛය්‍යමානො දුක්ඛං සයෙය්‍ය, සො මොහො තථාගතස්ස පටිණො උච්ඡන්තමුලො තාලාවච්ඡිකතො අතභාවකතො ආයතීං අනුප්පාදමිමො. තස්මාහං සුඛමෙසසිත්වා'ති.

1. වෙරමෙකා වානො වායති - මජ්ඣ.

2. කදලිමිගපවර පච්චන්ථරණො - මජ්ඣ, සො PTS.

24 සබ්බද වෙ සුඛං සෙති බ්‍රාහ්මණො පරිනිබ්බුතො,
යො ත ලිප්පති¹ කාමෙසු සිතිභූතො නිරූපයි.

25 සබ්බා ආසතතියො ඡෙත්වා විනෙය්‍ය හදයෙ දරං,
උපසනෙතා සුඛං සෙති සන්තං පපුය්‍ය වෙනසො²ති.

3. 1. 4. 6.

[ශාමපඪිනිදානං:]

36. තිණි³මානි භික්ඛවෙ දෙවදුතානි. කතමානි තිණි: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා කායෙන දුච්චරිතං වරති, වාචාය දුච්චරිතං වරති, මනසා දුච්චරිතං වරති. සො කායෙන දුච්චරිතං වරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං වරිත්වා මනසා දුච්චරිතං වරිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. තමෙතං භික්ඛවෙ නිරයපාලා තාතාබ්‍යාසාසු ගනෙත්වා යමස්ස රඤ්ඤෙද්ද දස්සෙන්නති: ‘අයං දෙව පුරිසො අමතෙතයෙයා අපෙතෙතයෙයා අසාමඤ්ඤෙද්ද අමුභවඤ්ඤෙද්ද, ත කුලෙජේට්ඨාපවාසී, ඉදෙස්ස දෙවො දණ්ඨං පණෙතු’ති.

තමෙතං භික්ඛවෙ යමො රූපා පඨමං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤති, සමනු-
භාහති, සමනුභාහති: ‘අමො පුරිස, ත තං අද්දස මනුස්සෙසු පඨමං දෙවදුතං
පාතුභුත’නති. සො එවමාහ: ‘තාද්දසං භනෙත’ති.

තමෙතං භික්ඛවෙ යමො රූපා එවමාහ: ‘අමො පුරිස, ත තං අද්දස
මනුස්සෙසු ඉත්ථිං වා පුරිසං වා ආසිතිකං වා තාමුතිකං වා වස්සසතිකං වා
ජාතියා, ජණණං ගොපාතසිවඛනං නොග්ගං දණ්ඨපරායණං පච්චෙදිතං
භව්ජනනං ආතුරං ගතයොබ්බතං බණ්ඩදනනං පලිතකෙසං විදුතං බලිතං-
සිරො² වලිතං තිලකාභතගන්න’නති. සො එවමාහ: ‘අද්දසං භනෙත’ති.

තමෙතං භික්ඛවෙ යමො රූපා එවමාහ: ‘අමො පුරිස, තස්ස තෙ
විඤ්ඤාස්ස සතො මහලලකස්ස ත එතදහොසි: ‘අභමපි බොමති ජරාධමෙමා
ජරං අතතීතො, භජ්ඣං කල්‍යාණං කරොමි කායෙන වාචාය මතසා’ති?’. ‘සො
එවමාහ: ‘තාසකඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත’ති.

තමෙතං භික්ඛවෙ යමො රූපා එවමාහ: ‘අමො පුරිස, පමාදවතාය ත
කල්‍යාණමකාසි කායෙන වාචාය මතසා. තස්ස තං අමො පුරිස, තථා
කරිස්සන්නති යථා තං පමතනං. තං බො පතෙතං පාපං කමමං තෙව මාතරු
කතං, ත පිතරු කතං, ත භාතරු කතං, ත භගිනියා කතං, ත මිත්තාමච්චෙති
කතං, ත ඤාතිසාලොභිතෙති කතං, ත දෙවතාති කතං, ත සමණ්‍යාමච්චෙති
කතං. අථ බො තයා වෙතං පාපං කමමං කතං, තඤ්ඤෙද්දෙවතස්ස විපාකං
පටිසංවෙදිස්සසි’ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා පඨමං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤිඤා සමනුගා-
තිඤා සමනුගාසිඤා දුතියං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤි, සමනුගාහති, සමනුගාසති:
'අමො පුරිස, න ඤාං අග්ගස මනුසොසු දුතියං දෙවදුතං පාතුගුතනති?' සො
ඵවමාහ: 'නාග්ගසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ: 'අමො
පුරිස, න ඤාං අග්ගස මනුසොසු ඉත්ථිං වා පුරිසං වා අබාධිකං දුක්ඛිතං
බාලහතිලානං සකෙ මුත්තකරිසෙ පළිපන්නං සෙමානං අඤ්ඤාති වුට්ඨාපි-
මානං අඤ්ඤාති සංවෙසියමානනති?' සො ඵවමාහ: 'අග්ගසං භනෙත'ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ: අමො පුරිස, තස්ස තෙ
විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න ඵතදහොසි: අහව්ඨි බොමති ව්‍යාධිවමෙමා
ව්‍යාධිං අනතීතො, හඤ්ඤං කල්‍යාණං කරොමි කායෙන වාචාය මනසාති.
සො ඵවමාහ: නාසකක්ඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙතති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ: 'අමො පුරිස, පමාදවතාය න
කල්‍යාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස ඤාං අමො පුරිස, තථා
කරිස්සනති යථා තං පමන්නං; තං බො පනෙතං පාපං² කමමං තෙව මාතරු
කතං, න පිතරු කතං, න භාතරු කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමිච්චෙති
කතං, න ඤාතිසාලොතිතෙති කතං, න දෙවතාති කතං, න සමණබ්‍රාහ්මණෙති
කතං. අථ බො තයා වෙතං පාපං² කමමං කතං, ඤාඤ්ඤාවෙතස්ස විපාකං
පටිසංවෙදිස්සසී'ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා දුතියං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤිඤා සමනු-
ගාතිඤා සමනුගාසිඤා තතියං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤි, සමනුගාහති, සමනු-
ගාසති: 'අමො පුරිස, න ඤාං අග්ගස මනුසොසු තතියං දෙවදුතං පාතුගුතනති?'
සො ඵවමාහ: 'නාග්ගසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ:
'අමො පුරිස' න ඤාං අග්ගස මනුසොසු ඉත්ථිං වා පුරිසං වා ඵකාහමිතං වා
දභිහමතං වා තිහමතං වා උග්ගිමාතකං විතීලකං විපුබ්බකජාතනති?. සො
ඵවමාහ: 'අග්ගසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ: 'අමො
පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න ඵතදහොසි: 'අහව්ඨි බොමති
මරණධමො, මරණං අනතීතො, හඤ්ඤං කල්‍යාණං කරොමි කායෙන වාචාය
මනසා'ති. සො ඵවමාහ: 'නාසකක්ඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත'ති. තමෙනං
භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ: 'අමො පුරිස, පමාදවතාය න කල්‍යාණමකාසි
කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස ඤාං අමො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං
පමන්නං. තං බො පනෙතං පාපං² කමමං තෙව මාතරු කතං න පිතරු
කතං න භාතරු කතං න භගිනියා කතං න මිත්තාමිච්චෙති කතං න ඤාතිසා-
ලොතිතෙති කතං න දෙවතාති කතං න සමණබ්‍රාහ්මණෙති කතං. අථ බො
තයා වෙතං පාපං² කමමං කතං, ඤාඤ්ඤාවෙතස්ස විපාකං පටිසංවෙදිස්සසී'ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා තතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤාසා සමනුගාතිසා සමනුගාසිසා තුණ්හි හොති. තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා පඤ්චවිධබ්බකං තාම කාරණං කරොනති, තතනං අයොබ්ලං හන්ථෙ ගමෙනති, තතනං අයොබ්ලං දුතියයමිං හන්ථෙ ගමෙනති, තතනං අයොබ්ලං පාදෙ ගමෙනති, තතනං අයොබ්ලං දුතියයමිං පාදෙ ගමෙනති, තතනං අයොබ්ලං මජ්ඣෙ උරයමිං ගමෙනති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිබ්බා¹ කට්ඨකා වෙදනා වෙදියති. ත ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං² බ්‍යන්තී හොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා සංවෙසෙසා³ කුඨාරීති තච්ඡන්ති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිබ්බා¹ කට්ඨකා වෙදනා වෙදියති. ත ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තී හොති. තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා⁴ උග්ගපාදං අධොසිරං ධපෙසා⁵ වාසිති තච්ඡන්ති -පෙ- තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා රථෙ යොජෙසා අදිත්තාය භූමියා සමපජ්ජිතාය සජොතිභූතාය⁶ සාරෙ-න්තිපි, පච්චාසාරෙන්නිපි -පෙ- තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා මහන්නං අභිහාරපබ්බතං අදිත්තං සමපජ්ජිතං සජොතිභූතං ආරොපෙන්නිපි මරො පෙන්නිපි. තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා උග්ගපාදං⁵ අධොසිරං ගහෙසා තතතාය ලොහකුලිනිසා පකම්පන්නි අදිත්තාය සමපජ්ජිතාය සජොතිභූතාය. සො තත්ථ ථේණ්‍යඥෙහකං පච්චිති.⁷ සො තත්ථ ථේණ්‍යඥෙහකං පච්චමානො සකිම්පි උග්ගං ගච්ඡති, සකිම්පි අධො ගච්ඡති, සකිම්පි තිරියං ගච්ඡති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිබ්බා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියති. ත ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තී හොති. තමෙනං භික්ඛවෙ නිරයපාලා මහානිරයෙ පකම්පන්නි. සො බො පන භික්ඛවෙ මහානිරයො:-

26 වතුකකණ්ණො වතුආරො විහත්තො භාගසො මිත්තො,
අයොපාකාරපරියන්තො අයසා පටිකුඤ්ඤො.

27 තස්ස අයොමයා භූමි ජලිතා තෙජසා යුතා,
සමන්තා යොජනසතං එරිතා තිට්ඨති සබ්බද්ධි.

භූතප්‍රබ්බං භික්ඛවෙ යමස්ස රඤ්ඤෙද්ද එතදහොසි: 'යෙ කිරි හො ලොකෙ පාපකාරී කමමාති කරොනති, තෙ එවරුපා විවිධා කමමකාරණා කරියන්ති. අහො වතාහං මනුස්සන්තං ලහෙය්‍යං, තථාගතො ච ලොකෙ උපපජ්ජෙය්‍ය අරහං සමාසංවුද්ධො, තං වාහං භගවන්තං පඨිරුපාසෙය්‍යං, සො ච මෙ භගවා ධම්මං දෙසෙය්‍ය, තස්ස වාහං භගවතො ධම්මං ආජා-තෙය්‍යන්ති'. තං බො පනාහං භික්ඛවෙ ත අඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සුත්වා එවං වදාමි. අපි ච බො භික්ඛවෙ යදෙව මෙ සාමඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙවං වදාමි.

1. තිට්ඨා - භිමු. ස්‍යා. තිට්ඨා - ස්‍යා, තිබ්බාධරා - මජ්ඣ. 2. පාපකමමං - මජ්ඣ, PTS.
3. සංකම්පිතා කුඨාරීති තච්ඡන්ති - මජ්ඣ. 4. උග්ගපාදං - PTS. මජ්ඣ, ස්‍යා.
5. ගහෙසා - මජ්ඣ. 6. සපෙඤ්ඤාතිභූතාය - ස්‍යා, කා. 7. මජ්ඣ. පෙත්තෙ අයං පාපො ච දික්ඛතෙ.

- 28 වොදිතා දෙවදුතෙහි යෙ පමජුන්ති මානවා,
තෙ දීඝරත්තං සොවන්ති නිතකාසුපගා තරු.
- 29 යෙ ව බො දෙවදුතෙහි සනෙතා සපුරිසා ඉධ,
වොදිතා තපමජුන්ති අරියධමෙම කුදුවතං.
30. උපාදුතෙ හයං දිසවා ජාතිමරණසමාවෙ,
අනුපාදු විමුවන්ති ජාතිමරණසංඛයෙ.
31. තෙ බොපමත්තා¹ සුඛිතා² දිට්ඨධම්මානිතිබ්බුතා,
සබ්බවෙරහයානීතා සබ්බදුක්ඛං උපච්චගුන්ති.

3. 1. 4. 7

37. අට්ඨමියං භික්ඛවෙ පක්ඛය්‍ය වතුන්තං මහාරාජානං අච්චවා පාරිසර්ජා ඉමං ලොකං අනුච්චරන්ති: 'කච්චි බ්‍හු මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති³, පුඤ්ඤති කරොන්ති'ති.

වාතුද්දසිං* භික්ඛවෙ පක්ඛය්‍ය වතුන්තං මහාරාජානං පුත්තා ඉමං ලොකං අනුච්චරන්ති, කච්චි බ්‍හු මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති,³ පුඤ්ඤති කරොන්ති'ති. තද්වු භික්ඛවෙ උපොසථෙ පණ්ණරසෙ වත්තාරෙ මහාරාජා⁴ සාමඤ්ඤව ඉමං ලොකං අනුච්චරන්ති: 'කච්චි බ්‍හු මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති, පුඤ්ඤති කරොන්ති'ති.

සවෙ භික්ඛවෙ අප්පකා භොන්ති මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති, පුඤ්ඤති කරොන්ති, තමෙතං භික්ඛවෙ වත්තාරෙ මහාරාජා⁴ දෙව්‍යානං තාවතීංසානං සුධම්මායං සභායං† සනතිසිත්තානං සනතිපතීතානං ආරොවෙන්නි: අප්පකා බො මාරිසා මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති, පුඤ්ඤති කරොන්ති'ති. තෙන⁵ භික්ඛවෙ දෙව්‍යා තාවතීංසා අත්තමනා භොන්ති: දිබ්බා වත භො කායා පරිභාසිස්සන්ති පරිපුරිස්සන්ති අසුරා⁶ කායාති.

සවෙ පත භික්ඛවෙ බ්‍හු භොන්ති මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති, පුඤ්ඤති කරොන්ති. තමෙතං භික්ඛවෙ වත්තාරෙ මහාරාජා දෙව්‍යානං තාවතීංසානං සුධම්මායං සභායං සනතිසිත්තානං සනතිපතීතානං ආරොවෙන්නි: 'බ්‍හු බො මාරිසා මනුස්සා මනුස්සෙසු මනෙතය්‍යා පෙතෙතය්‍යා සාමඤ්ඤ චුභවඤ්ඤ කුලෙජේට්ඨාපවාසිනො උපොසථං උපවසන්ති, පටිජාගරන්ති, පුඤ්ඤති කරොන්ති'ති. තෙන භික්ඛවෙ දෙව්‍යා තාවතීංසා අත්තමනා භොන්ති: 'දිබ්බා වත භො කායා පරිපුරිස්සන්ති, පරිභාසිස්සන්ති අසුරා කායාති.⁶

1. නත අපපමන්තා - මජ්ඣ. 2. න සබ්බමත්තා - PTS. ස්‍යා.

2. සුඛිතො - මජ්ඣ. 3. පටිජාගරොන්ති - මජ්ඣ. ස්‍යා. 4. මහාරාජානො - මජ්ඣ.

5. තෙන බො - මජ්ඣ. 6. අසුරකායා - මජ්ඣ. PTS.

* වාතුද්දසිං - මජ්ඣ. † සුධම්මාය සභාය - මජ්ඣ.

3. 1. 4. 8

38. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතිංසෙ අනුතයමානො¹ තායං වෙලායං ඉමං ගාථං අභාසි:

32. වාතුද්දසිං පඤ්චදසිං² යා ව පකකස්ස අට්ඨමී³
පාටිභාරියපකකං ව අට්ඨබ්ගසුසමාගතං,
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස⁴ මාදිසො නරො'ති.

සා බො පනෙසා භික්ඛවෙ සකෙකන දෙවානම්ඤ්ඤ ගාථා දුග්ගීතා, න සුගීතා, දුබ්භාසිතා, න සුභාසිතා. තං කිස්ස හෙතු: සකෙකා හි භික්ඛවෙ දෙවානම්ඤ්ඤ අවිතරුගො අවිතදෙසො අවිතමොනො. යො ව බො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං බිණ්ණප්පො වුසිතවා* කතකරණීයො ඔතිතභාරො අනුප්පත්තසද්දේවො පරික්ඛිණ්ණවසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤ විමුත්තො. තස්ස බො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො කල්‍රං වචනාය:

33. වාතුද්දසිං² පඤ්චදසිං යා ව පකකස්ස අට්ඨමී,
පාටිභාරියපකකං ව අට්ඨබ්ගසුසමාගතං
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස⁴ මාදිසො නරො'ති.

තං කිස්ස හෙතු? සො හි භික්ඛවෙ භික්ඛු විතරුගො විතදෙසො විතමොනොති.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතිංසෙ අනුතයමානො තායං වෙලායං ඉමං ගාථං අභාසි:-

34. වාතුද්දසිං² පඤ්චදසිං යා ව පකකස්ස අට්ඨමී,³
පාටිභාරියපකකං ව අට්ඨබ්ගසුසමාගතං,
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස⁴ මාදිසො නරො'ති.

සා බො පනෙසා භික්ඛවෙ සකෙකන දෙවානම්ඤ්ඤ ගාථා දුග්ගීතා, න සුගීතා, දුබ්භාසිතා, න සුභාසිතා. තං කිස්ස හෙතු: සකෙකා හි භික්ඛවෙ දෙවානම්ඤ්ඤ අපරිමුත්තො ජාතියා ජරාමරණෙන⁵ සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති, අපරිමුත්තො දුක්ඛසමාති වදමි.

යො ව බො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං බිණ්ණප්පො වුසිතවා කතකරණීයො ඔතිතභාරො අනුප්පත්තසද්දේවො පරික්ඛිණ්ණවසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤ විමුත්තො, තස්ස බො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො කල්‍රං වචනාය:-

35. වාතුද්දසිං පඤ්චදසිං යා ව පකකස්ස අට්ඨමී,
පාටිභාරියපකකං ව අට්ඨබ්ගසුසමාගතං;
උපොසථං උපවසෙය්‍ය යොපස්ස මාදිසො නරො'ති.

තං කිස්ස හෙතු: සො හි භික්ඛවෙ භික්ඛු පරිමුත්තො ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති පරිමුත්තො දුක්ඛසමාති වදමිති.

1 අනුසඤ්ඤාමානො - අට්ඨකවා.

* බ්‍රහ්මචරියො - මජ්ඣං.

2. වාතුද්දසි පඤ්චදසි - PTS.

3. යා ව පකකස්ස අට්ඨමී - සිවු.

4. යො, පස්ස - මජ්ඣං.

5. ජරාය මරණෙන - PTS. මජ්ඣං.

3. 1. 4. 9

39. සුබ්‍රමාලො අහං භික්ඛවෙ පරමසුබ්‍රමාලො. අවචන්තසුබ්‍රමාලො. මම සුදං භික්ඛවෙ පිතු නිවෙසනෙ පොකරණියො කාරිතා භොනති. එකත් සුදං* උපපලං පුප්ඵති,¹ එකත් පද්මං, එකත් පුණ්ඩරිකං, යාවදෙව මමන්ථාය. න ඛො පතස්සාහං භික්ඛවෙ අකාසිකං† වන්දනං ධාරෙමි. කාසිකං සු මෙ තං භික්ඛවෙ වෙසනං භොති. කාසිකා කඤ්චුකා, කාසිකං නිවාසනං, කාසිකො උත්තරාසඛො. රතනිඤ්චං ඛො පතස්සු² ඥෙනං භික්ඛවෙ සෙතව්ජන්තං ධාරියති, මා තං පුසි සිතං වා උණ්හං වා රජො වා තිණං වා උස්සාවො වාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ තයො පාසාදා අගෙසුං, එකො ගෙවිනතිකො, එකො ගිමිතිකො, එකො වසිතිකො. සො ඛො අහං භික්ඛවෙ වසිතිකෙ පාසාදෙ වසිතිකෙ වන්තාරො මාසෙ නිපුරිසෙති තුරියෙති පරිවාරියමානො³ න ගෙට්ඨාපාසාදං ඔරොහාමි. යථා ඛො පත භික්ඛවෙ අඤ්ඤාසං නිවෙස-
නෙසු⁴ දසකම්මකරපොරිසස්ස කණ්ණජකං භොජනං දීයති බිලභගුතිසං. එවමෙවස්සු මෙ භික්ඛවෙ පිතුනිවෙසනෙ දසකම්මකරපොරිසස්ස සාලිමං-
සොදනො දීයති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ එවරුපාය ඉද්ධියා සමන්තාගතස්ස එවරුපෙන ව සුබ්‍රමාලෙන එතදභොසි: ‘අස්සුතවා ඛො පුප්ඵජ්ජනො අත්තතා ජරාධම්මො සමානො ජරං අතතීනො පරං ජිණ්ණං දිස්වා අට්ඨියති, හරායති, ජිග්චජ්ජති, අත්තානඤ්ඤෙව අතිසිනා⁵, අභමි පි ඛොති ජරාධම්මො ජරං අතතීනො, අහං වෙව ඛො පත ජරාධම්මො සමානො ජරං අතතීනො, පරං ජිණ්ණං දිස්වා අට්ඨියෙය්‍යං, හරායෙය්‍යං, ජිග්චෙජ්ජෙය්‍යං, න මෙ තං අස්ස පතිරුපනති’. තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ ඉති පටිසඤ්චිකතිනො යො යොබ්බතෙ යොබ්බතමිදෙ, සො සබ්බසො පතිසි.

අස්සුතවා ඛො පුප්ඵජ්ජනො අත්තතා ව්‍යාධිධම්මො සමානො ව්‍යාධිං අතතීනො, පරං ව්‍යාධිතං දිස්වා අට්ඨියති, හරායති, ජිග්චජ්ජති, අත්තානඤ්ඤෙව අතිසිනා⁵, අභමි පි ඛොති ව්‍යාධිධම්මො, ව්‍යාධිං අතතීනො, අහං වෙව ඛො පත ව්‍යාධිධම්මො සමානො ව්‍යාධිං අතතීනො, පරං ව්‍යාධිතං දිස්වා අට්ඨි-
යෙය්‍යං හරායෙය්‍යං ජිග්චෙජ්ජෙය්‍යං, න මෙ තං අස්ස පතිරුපනති’. තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ ඉති පටිසඤ්චිකතිනො යො ආරොග්‍ය ආරොග්‍යමිදෙ, සො සබ්බසො පතිසි.

* සුදං ගිකම්මවෙ - මජ්ඣං. † කාසිකං - සහ. කං.

1. වපාති - සහ. මජ්ඣං. 2. ඛො පත මෙ සු තං - මජ්ඣං. PTS.

3. පරිවාරියමානො - අට්ඨකපා - මජ්ඣං.

4. නිවෙසනෙ - මජ්ඣං. 5. අතිසිනා - සිවු. මජ්ඣං PTS සහ, සි 1

අයුතු වූ බොහෝ පුද්ගලිකව අනුමතව මරණයට ලක්වූ සමාන මරණ අතීතය පරා මත දිසාව අධිකාරී හරායන් ජනවත්, අනුමතව අතීතය¹. අනුමත බොහෝ මරණයට ලක්වූ මරණ අතීතය, අනු මෙව බොහෝ පන මරණයට ලක්වූ සමාන මරණ අතීතය පරා මත දිසාව අධිකාරිය හරායන් ජනවත්, ත මෙ න අයු පතිරුපනති'. නයු මයු හිතවෙ ඉති පතිරුපනති යො ජිවිත ජිවිතය, සො සබ්බසො පතිරුපනති.

නයු'මෙ හිතවෙ මද, කතමෙ නයු: යොබ්බසමද, ආරොග්ගමද, ජිවිතමද. යොබ්බසමදමනො වා හිතවෙ අයුතවා පුද්ගලික කායෙන දුට්ඨිකං වරති, වාචාය දුට්ඨිකං වරති, මනසා දුට්ඨිකං වරති. සො කායෙන දුට්ඨිකං වරති වාචාය දුට්ඨිකං වරති මනසා දුට්ඨිකං වරති කායයු හෙද පරමමරණ අපායං දුග්ගති විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. ආරොග්ගමදමනො වා හිතවෙ අයුතවා පුද්ගලික - පෙ - ජිවිතමදමනො වා හිතවෙ අයුතවා පුද්ගලික කායෙන දුට්ඨිකං වරති, වාචාය දුට්ඨිකං වරති, මනසා දුට්ඨිකං වරති. සො කායෙන දුට්ඨිකං වරති වාචාය දුට්ඨිකං වරති මනසා දුට්ඨිකං වරති කායයු හෙද පරමමරණ අපායං දුග්ගති විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

යොබ්බසමදමනො වා හිතවෙ හිතවු සිකං පච්චක්ඛාය හිතායා - වතනති. ආරොග්ගමදමනො වා හිතවෙ හිතවු සිකං පච්චක්ඛාය හිතායා වතනති, ජිවිතමදමනො වා හිතවෙ හිතවු සිකං පච්චක්ඛාය හිතායා වතනති.

- 36 ව්‍යාධිබලා ජරාබලා අපො මරණයට ලක්වූ,
සථා බලා නථා සන්නා ජනවත් පුද්ගලික.
- 37 අනු මෙව ජනවත් ජනවත් ජනවත් පාණිසු,
ත මෙ න පතිරුපනති මම ජනවත් විහාරිකො.
- 38 සොහං ජනවත් විහාරිකො සොහං බලා නිරුපනි,
ආරොග්ග යොබ්බසම ම ජිවිතය ම යෙ මද.
- 39 සබ්බ මද අතිහොසමි තෙකවෙම² දට්ඨ බෙමන,
නයු මෙ අනු උයුයො නිබ්බාණං අතිපයනො.
- 40 නාහා හබ්බා ජනවත් කාමානි පතිසෙවිතං,
අතිවතති හවිසාමි බුහවරිය පරායනොති.

3. 1. 4. 10.

නිණ්මානි භික්ඛවෙ ආබිපතෙය්‍යානි. කතමානි නිණ්: අත්තාබිපතෙය්‍යං, ලොකාබිපතෙය්‍යං, ධම්මාබිපතෙය්‍යං.

කතමං ච භික්ඛවෙ අත්තාබිපතෙය්‍යං: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමුලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා ඉති පටිසඤ්චිකති: 'න බො පනාහං චිවරහෙතු අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො, න පිණ්ඩපාතහෙතු -පෙ- න සෙනාසනහෙතු -පෙ- න ඉතිභවාභවහෙතු අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො. අපි ච බොලභි ඔතිණ්ණො ජාතියා ජරාමරණෙන¹ සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, දුක්ඛාතීණ්ණො දුක්ඛපරෙතො, අපෙචතාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස අන්තකිරියා පඤ්ඤයෙථා'ති. අහඤ්ච ව බො පන යාදිසකෙ² වා කාමෙ ඔහාය අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො, තාදිසකෙ වා කාමෙ පරියෙසෙය්‍යං, තතො වා පාපිට්ඨතර, ත මෙ තං³ අස්ස පතිරුපනති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: ආරඬං බො පන මෙ විරියං භවිස්සති අසලලීතං, උපව්ඨිතා සති අසමුට්ඨා,⁴ පස්සඤ්ඤා කායො අසාරඤ්ඤා, සමාහිතං චිත්තං එකගගන්ති'. සො අත්තා-නඤ්ඤව අබිපතිං කරිත්වා අකුසලං පඡහති, කුසලං භාවෙති, සාවඡ්ඡං පඡහති, අතවඡ්ඡං භාවෙති, සුඬං අත්තාතං පරිහරති. ඉදං වුව්චති භික්ඛවෙ අත්තාබිපතෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ ලොකාබිපතෙය්‍යං: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤ-ගතො වා රුක්ඛමුලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා ඉති පටිසඤ්චිකති: 'න බො පනාහං චිවරහෙතු අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො, න පිණ්ඩපාතහෙතු -පෙ- න සෙනාසනහෙතු -පෙ- න ඉතිභවාභවහෙතු අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො. අපි ච බොලභි ඔතිණ්ණො ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරි-දෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, දුක්ඛාතීණ්ණො දුක්ඛපරෙතො. අපෙචතාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස අන්තකිරියා පඤ්ඤයෙථා'ති. අහං වෙච බො පන එවං පබ්බජිතො සමානො කාමේවාකකං වා විතකෙකය්‍යං, ව්‍යාපාදවිතකකං වා විතකෙකය්‍යං, විහිංසාවිතකකං වා විතකෙකය්‍යං, මහා බො පනායං ලොකසන්තිවාසො, මහත්තාසමිං බො පන ලොකසන්තිවාසෙ සන්ති සමණත්‍රාහමණා ඉද්ධිමනො දිබ්බවක්ඛුකා පරචිත්ත-විදුතො. තෙ දුරතොපි පස්සන්ති, ආසන්තාපි න දිස්සන්ති, වෙනසාපි චිත්තං පඡානන්ති⁵. තෙපි මං එවං ජාතෙය්‍යු: 'පස්සථ හො ඉමං කුලපුත්තං සඬා අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො වොකිණ්ණො විහරති පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි'ති. දෙවතාපි බො සන්ති ඉද්ධිමනාතිතියො දිබ්බවක්ඛු-කා පරචිත්තවිදුති යො. තා දුරතොපි පස්සන්ති, ආසන්තාපි න දිස්සන්ති, වෙනසාපි චිත්තං පඡානන්ති⁵. තාපි මං එවං ජාතෙය්‍යු: 'පස්සථ හො ඉමං කුලපුත්තං, සඬා අගාරස්ම අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො වොකිණ්ණො විහරති පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි'ති. සො ඉති පටිසංචිකති: 'ආරඬං බො පන මෙ විරියං භවිස්සති අසලලීතං, උපව්ඨිතා සති අසමුට්ඨා,⁴ 'පස්සඤ්ඤා කායො අසාරඤ්ඤා, සමාහිතං චිත්තං එකගගන්ති'. සො ලොකඤ්ඤව අබිපතිං කරිත්වා අකුසලං පඡහති, කුසලං භාවෙති, සාවඡ්ඡං පඡහති, අතවඡ්ඡං භාවෙති, සුඬං අත්තාතං පරිහරති. ඉදං වුව්චති භික්ඛවෙ ලොකාබිපතෙය්‍යං.

1. ජරාය මරණෙන මඡසං. 2. යාදිසකෙ-මඡසං. 3. න මෙහං පතිරුපනති - මඡසං.
4. අපමුට්ඨා - සීල. 5. ජාතන්ති - මඡසං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ ධම්මාධිපතෙය්‍යං: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා ඉති පටිසංවිකල්පි: 'න බො පතාහං චිවරහෙතු අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජිතො, න පිණ්ඩපාතගෙතු-පෙ-න සෙනාසනගෙතු -පෙ- න ඉති හවාහවහෙතු අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජිතො. අපි ව බො'වහි ඔතිණ්ණො ජාතියා ජරාමරණෙන¹ සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දොළනසොහි උපායාසෙහි දුකෙහිනිණ්ණො දුක්ඛ-පරෙතො. අපෙපච්ඡාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස අන්තකිරියා පඤ්ඤායෙපා'ති. ස්වාක්ඛාතො හගචතා ධම්මො සඤ්චිට්ඨිකො අකාලිකො එතිපසයිකො ඔපතයිකො² පච්චතතං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤානීති. සන්තී බො පන මෙ සමුභව්වාරී ජාතං පස්සං විහරන්ති. අහං වෙව බො පන ඵලං ස්වාක්ඛාතෙ ධම්මවිතයෙ පබ්බජිතො සමාතො කුසිතො විහරෙය්‍යං පමනෙතා, න මෙ තං අස්ස පතිරුපන්ති'. සො ඉති පටිසංවිකල්පි: 'ආරද්ධං බො පන මෙ විරියං හවිස්සති අසලලීතං, උපට්ඨිතා සති අසමුට්ඨා, පස්සඥො කායො අසාරඥො, සමාහිතං විතතං එකග්ගන්ති'. සො ධම්මං යෙව අධිපතීං කර්ත්වා අකුසලං පජ්හති, කුසලං භාවෙති, සාවච්ජං පජ්හති, අතච්ජං භාවෙති, සුඤ්ඤං අත්තාතං පරිහරති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ ධම්මාධිපතෙය්‍යං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි අධිපතෙය්‍යානීති.

41. නඤ්ච ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පකුබ්බතො,
අත්තා තෙ පුරිස ජාතානි සච්චං වා යදි වා මුක්ඛා.

42. කලාණං වත හො සක්ඛි අත්තාතං අතිමඤ්ඤයි,
යො සන්තං අත්තනි පාපං අත්තාතං පරිගුහයි.

43. පස්සන්ති දෙවා ව තථාගතා ව ලොකස්මිං බාලං විසමං වරන්තං,
තස්මා හි අත්තාධිපකො³ සතො වරෙ ලොකාධිපො ව
නිපකො ව ක්කාසී,
ධම්මාධිපො ව අනුධම්මවාරී න භියති සච්චපරක්කමො මුතී.

44. පසස්ස මාරං අභිභුය්‍ය අත්තකං යො ව උසි ජාතිබ්‍යං පධානවා,
ස⁴ තාදිසො ලොකවිදු සුමෙධො සබ්බෙසු ධම්මෙසු අතම්මයො මුතීති.

දෙවදුග වග්ගො චතුසස්සා.

*

1. ජරාය මරණෙන

3 අන්තාකිරිතයයාකාව - මජ්ඣං.

2. ඔපතායයිකො - මජ්ඣං.

4 යො.

* තසසුද්දනං.

මුග්ගි අංකජ සාරිපුත්තො - නිදනං හත්තෙතන ව

දුතා දුච්ච ව රාජාණා - සුමුමාලාකිරිතයයනාවානි - මජ්ඣං.

[5. චූලවගෙහා]

[සාවසීතිදානං:]

8. 1. 5. 1.

41. තිණ්ණං භික්ඛවෙ සමමුඛිභාවා සඤ්ඤා කුලපුතො ඛන්තං පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසං තිණ්ණං: සඤ්ඤා භික්ඛවෙ සමමුඛිභාවා සඤ්ඤා කුල- පුතො ඛන්තං පුඤ්ඤං පසවති. දෙය්‍යධම්මස්ස භික්ඛවෙ සමමුඛිභාවා සඤ්ඤා කුලපුතො ඛන්තං පුඤ්ඤං පසවති. දක්ඛිණේය්‍යානං භික්ඛවෙ සමමුඛිභාවා සඤ්ඤා කුලපුතො ඛන්තං පුඤ්ඤං පසවති. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ තිණ්ණං සමමුඛිභාවා සඤ්ඤා කුලපුතො ඛන්තං පුඤ්ඤං පසවති.

3. 1. 5. 2.

42. තිති භික්ඛවෙ ආනෙහි සඤ්ඤා පසනො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි තිති: සීලවනානං දස්සනකාමො හොති, සඤ්ඤා සොතුකාමො හොති, විගතමලමචේරෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති මුත්තවාගො පයනපාණී වොස්සග්ගරතො යාවයොගො දුතසංවිභාගරතො. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ආනෙහි සඤ්ඤා පසනො වෙදිතබ්බොති.

45. දස්සනකාමො සීලවනං සඤ්ඤා සොතුමිච්ඡති,
විනෙය්‍ය¹මචේරලං ස වෙ සඤ්ඤාති ටුට්ඨතිති.

3. 1. 5. 3.

43. තයො'මෙ² භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ සමපස්සමානෙන අලමෙව පරෙසං ධම්මං දෙසෙතුං. කතමෙ තයො: යො ධම්මං දෙසෙති, සො අත්ථපටිසංවෙදී ව හොති 'ධම්මපටිසංවෙදී ව. යො ධම්මං සුණාති, සො අත්ථපටිසංවෙදී ව හොති ධම්මපටිසංවෙදී³ ව. යො වෙව ධම්මං දෙසෙති, යො ව ධම්මං සුණාති, උභො අත්ථපටිසංවෙදිතො ව හොනති ධම්මපටිසංවෙදිතො ව. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අත්ථවසෙ සමපස්සමානෙන අලමෙව පරෙසං ධම්මං දෙසෙතුනති.

3. 1. 5. 4.

44. තිති භික්ඛවෙ ණානෙති කථා පච්ඡන්ති¹ හොති. කතමෙති තිති: යො ධම්මං දෙසෙති, සො අත්ථපටිසංවෙදී ව හොති ධම්මපටිසංවෙදී ව. යො ධම්මං සුණාති, සො අත්ථපටිසංවෙදී ව හොති ධම්මපටිසංවෙදී ව. යො වෙව ධම්මං දෙසෙති, යො ව ධම්මං සුණාති, උභො අත්ථපටිසංවෙදිනො ව හොන්ති ධම්මපටිසංවෙදිනො ව. ඉමෙති බො භික්ඛවෙ තිති ණානෙති කථා පච්ඡන්ති¹ හොතිති.

3. 1. 5. 5.

45. තිණි'මාති භික්ඛවෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤානාති සප්පරිසපඤ්ඤානාති. කතමාති තිණි: දුතං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤානං සප්පරිසපඤ්ඤානං. පබ්බජ්ජා භික්ඛවෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤානං සප්පරිසපඤ්ඤානං. මාතෘපිතුන්තං² භික්ඛවෙ උපට්ඨානං පණ්ඩිතපඤ්ඤානං සප්පරිසපඤ්ඤානං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණි පණ්ඩිතපඤ්ඤානාති සප්පරිසපඤ්ඤානාතිති.

46. සබ්බි දුතං උපඤ්ඤානං අහිංසා සඤ්ඤාමො දමො,
මාතෘපිතුඋපට්ඨානං සන්තානං බ්‍රහ්මචාරිනං.

47. සතං එතාති ණාතාති යාති සෙවෙථ පණ්ඩිතො,
අරියො දස්සනසම්පන්නො ස ලොකං හජ්ජෙ සිවන්ති.

3. 1. 5. 6.

46. යං භික්ඛවෙ සීලවන්නො පබ්බජ්ජා ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරන්ති, තත්ථ මනුස්සා තිති ණානෙති ඛත්තං පුඤ්ඤං පසචන්ති. කතමෙති තිති: කායෙත වාචාය මනසා. යං භික්ඛවෙ සීලවන්නො පබ්බජ්ජා ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරන්ති, තත්ථ මනුස්සා ඉමෙති තිති ණානෙති ඛත්තං පුඤ්ඤං පසචන්තිති.

3. 1. 5. 7.

47. තිණි'මාති භික්ඛවෙ සඤ්ඤානස්ස සඤ්ඤානස්සාති. කතමාති තිණි: උපපාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, ඩිතස්ස අඤ්ඤාථත්තං පඤ්ඤායති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණි සඤ්ඤානස්ස සඤ්ඤානස්සාතිති.

3. 1. 5. 8.

48. තිණි'මාති භික්ඛවෙ අසඤ්ඤානස්ස අසඤ්ඤානස්සාති. කතමාති තිණි: න උපපාදෙ පඤ්ඤායති, න වයො පඤ්ඤායති, න ඩිතස්ස අඤ්ඤාථත්තං පඤ්ඤායති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණි අසඤ්ඤානස්ස අසඤ්ඤානස්සාතිති.

3. 1. 5. 9.

49. හිමවනනං හිකබ්බෙ පබ්බතරුජං නිස්සාය මහාසාලා නීති වඩ්ඪිති වඩ්ඪනති. කතමාහි නීති:¹ සාධාපතනපලාසෙන වඩ්ඪනති, තවපපටිකාය වඩ්ඪනති, ථේගුසාරෙන වඩ්ඪනති. හිමවනනං හිකබ්බෙ පබ්බතරුජං නිස්සාය මහාසාලා ඉමාහි නීති වඩ්ඪිති වඩ්ඪනති.

එවමෙව බො හිකබ්බෙ සද්ධං කුලපතීං නිස්සාය අනෙතාජතො නීති වඩ්ඪිති වඩ්ඪති, කතමාහි නීති: සද්ධාය වඩ්ඪති, සීලෙන වඩ්ඪති, පඤ්ඤාය වඩ්ඪති. සද්ධං හිකබ්බෙ කුලපතීං නිස්සාය අනෙතාජතො ඉමාහි නීති වඩ්ඪිති වඩ්ඪනති.

48. යථාපි පබ්බතො සෙලො අරඤ්ඤාමිං බ්‍රහ්මවතෙ,
තං රුකබ්බං උපනිස්සාය වඩ්ඪනෙන තෙ වතස්සති.²

49. තථෙව සීලසම්පන්නං සද්ධං කුලපතීං ඉධ,
උපනිස්සාය වඩ්ඪනති පුත්තදුරා ච බ්බවා,
අමච්චා ඤාතිසංඝා ච යෙ වස්ස අනුජිවිතො.

50. ත්‍යාස්ස සීලවතො සීලං වාගං සුවරිතානි ච,
පස්සමානානුකුබ්බනති³ යෙ භවන්ති විවක්ඛණා.

51. ඉධ ධම්මං වරිකාන මග්ගං සුගතිගාමිතං,
තඤ්ඤො දෙවලොකස්මිං මොදන්ති කාමකාමිතොති.

3. 1. 5. 10.

50. නීති හිකබ්බෙ ආතප්පං කරණීයං. කතමෙහි නීති: අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ආතප්පං කරණීයං. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ආතප්පං කරණීයං. උප්පන්නානං සාරීරිකානං වේදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං⁴ බරානං කට්ඨකානං අසාතානං අමනාපානං පාණ්ඩුරානං අභිවාසනාය ආතප්පං කරණීයං. ඉමෙහි නීති හිකබ්බෙ ආතප්පං කරණීයං.

යතො බො හිකබ්බෙ හිකබ්බු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ආතප්පං කරොති, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ආතප්පං කරොති, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වේදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරානං කට්ඨකානං අසාතානං අමනාපානං පාණ්ඩුරානං අභිවාසනාය ආතප්පං කරොති, අයං ථුවට්ඨි හිකබ්බෙ හිකබ්බු ආතාපි නිපකො සතො සම්මා දුක්ඛස්ස අත්තකිරියායාති.

3. 1. 5. 11.

51. නීති හිකබ්බෙ අභේගහි සමන්නාගතො මහාවොරො සංඛම්පි ජිඤ්ඤාති, නිලොපම්පි හරති, එකාගාරිකම්පි කරොති, පරිපඤ්ඤාති නිට්ඨති. කතමෙහි නීති: ඉධ හිකබ්බෙ මහාවොරො විසමනිසිද්ධතො ච භොති, ගහනනිසිද්ධතො ච භොති, බලවනිසිද්ධතො ච භොති. කථංඤා හිකබ්බෙ මහාවොරො විසමනිසිද්ධතො භොති: ඉධ හිකබ්බෙ මහාවොරො තද්ධිවිදුග්ගං වා නිසිද්ධතො භොති, පබ්බතවිසමං වා. එවං බො හිකබ්බෙ මහාවොරො විසමනිසිද්ධතො භොති.

1. කතමෙහි නීති - PTS. 2. වතප්පති - මජ්ඣ. 3. අත්තමෙහි - මජ්ඣ.

4. තිත්තානං - සීල, අට්ඨකාපි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ මහාවොරො ගහනතිස්සිතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ මහාවොරො තිණ්ගහනං වා නිස්සිතො හොති රුක්ඛගහනං වා ගෙධං¹ වා පන වනසන්ධං. එවං බො භික්ඛවෙ මහාවොරො ගහනතිස්සිතො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ මහාවොරො බලවතිස්සිතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ මහාවොරො රාජානං වා රාජමහාමත්තානං වා නිස්සිතො හොති. තස්ස එවං හොති: සචෙ මං කොචි කිඤ්චි වක්ඛති, ඉමෙ මෙ රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණ්ණිස්සන්ති. සචෙ නං කොචි කිඤ්චි ආහ, තාසං රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණ්ණති. එවං බො භික්ඛවෙ මහාවොරො බලවතිස්සිතො හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති අසේහති සමන්තාගතො මහාවොරො සන්ධිමි ඡිද්දති, නිලොපමි භරති, උකාගාරිකමපි කරොති, පරිපණෙපි තිට්ඨති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙති† සමන්තාගතො පාපභික්ඛු බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවලෝච ව හොති සානුවලෝච² විඤ්ඤානං, බහුං ව අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි නීති: ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමනිස්සිතො ව හොති, ගහනතිස්සිතො ව, බලවතිස්සිතො ව.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමනිස්සිතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමෙන කායකමෙවන සමන්තාගතො හොති, විසමෙන ච්චි-කමෙවන සමන්තාගතො හොති, විසමෙන මිත්තොකමෙවන සමන්තාගතො හොති. එවං බො භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු විසමනිස්සිතො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු ගහනතිස්සිතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, අත්තභ්ගාතිකාය දිට්ඨියා සමන්තාගතො.³ එවං බො භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු ගහනතිස්සිතො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු බලවතිස්සිතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ පාප-භික්ඛු රාජානං වා රාජමහාමත්තානං වා නිස්සිතො හොති. තස්ස එවං හොති: සචෙ මං කොචි කිඤ්චි වක්ඛති, ඉමෙ මෙ රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණ්ණිස්සන්ති. සචෙ නං කොචි කිඤ්චි ආහ, තාසං රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා පරියොධාය අත්ථං භණ්ණති. එවං බො භික්ඛවෙ පාපභික්ඛු බලවතිස්සිතො හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙති සමන්තාගතො පාපභික්ඛු බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවලෝච ව හොති, සානුවලෝච ව විඤ්ඤානං. බහුං ව අපුඤ්ඤං පසවති.

මූලවග්ගො පඤ්චමො.

*

පඨමො පණ්ණාසකො සමන්තො.

1. රොධං වා - මජ්ඣ. සං. 2. සානුවලෝච ව - මජ්ඣ.

3. සමන්තාගතො හොති - මජ්ඣ.

† අසම්මත-මජ්ඣ.

* තඤ්ඤාද්දානං :- සමමුඛිකානස්ථානං - පට්ඨති පණ්ණිකා සිලවං.
සම්මතං පට්ඨතා තප්පං මහාවෝරුකොද්දානං.

2. දුතියො පණ්ණසකො.

[1. බ්‍රාහ්මණවග්ගො]

3. 2. 1. 1.

[සාවසථිනිදානං:]

1. අථ ඛො දො බ්‍රාහ්මණ ජණ්ණො වුද්ධා මහලුකා අභිගතා වයො අනුප්පත්තා විසං¹ වස්සසතිකා ජාතියා, යෙන භගවා තෙනුපසංකම්පු උපසංකම්භා භගවතා සද්ධිං සමෙමාදිංසු. සමෙමාදනීයං කථං සාරාණීයං² විතිසාරෙකො එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තා ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණ භගවන්තං එතදවොද්වු: 'මයමසු හො ගොතම බ්‍රාහ්මණ ජණ්ණො වුද්ධා මහලුකා අභිගතා වයො අනුප්පත්තා විසං¹ වස්සසතිකා ජාතියා. තෙ වග්ගා අකතකල්‍යාණා අකතකුසල්‍යා අකතභීරුත්තාණා. ඔවදතු නො භවං ගොතමො, අනුසාසතු නො භවං ගොතමො, යං අමනාකං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා'ති.

තහස තුමො බ්‍රාහ්මණ ජණ්ණො වුද්ධා මහලුකා අභිගතා වයො අනුප්පත්තා විසං¹ වස්සසතිකා ජාතියා. තෙ වත්ථ අකතකල්‍යාණා අකතකුසල්‍යා අකතභීරුත්තාණා. උපනිසයති ඛො අයං බ්‍රාහ්මණ ලොකො ජරාය ව්‍යාධිතා මරණෙන. එවං උපනිසයමානෙ ඛො බ්‍රාහ්මණ ලොකෙ ජරාය ව්‍යාධිතා මරණෙන, යො ඉධ කායෙන සංගමො, වාචාය සංගමො, මනසා සංගමො, තං තස්ස පෙනස්ස තාණඤ්ච ලෙනඤ්ච දීපඤ්ච සරණඤ්ච පරායණඤ්චාති.

1. උපනිසති ජීවිතමප්පමාසු ජරුපනිතස්ස න සන්ති තාණා,
එතං භයං මරණෙ පෙනමානො පුඤ්ඤති කසිරථ සුඛාවහාති.
2. යොධි කායෙන සඤ්ඤමො වාචාය උද වෙනසා,
තං තස්ස පෙනස්ස සුඛාය හොති යං ජීවමානො පකරොති පුඤ්ඤනාති.

3. 2. 1. 2.

2. අථ ඛො දො බ්‍රාහ්මණ ජණ්ණො වුද්ධා මහලුකා අභිගතා වයො අනුප්පත්තා විසංවස්සසතිකා ජාතියා, යෙන භගවා තෙනුපසංකම්පු -පෙ- එකමන්තං නිසීත්තා ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණ භගවන්තං එතදවොද්වු: මයමසු හො ගොතම බ්‍රාහ්මණ ජණ්ණො වුද්ධා මහලුකා අභිගතා වයො අනුප්පත්තා විසං වස්සසතිකා ජාතියා. තෙ වග්ගා අකතකල්‍යාණා අකතකුසල්‍යා අකත-භීරුත්තාණා. ඔවදතු නො භවං ගොතමො, අනුසාසතු නො භවං ගොතමො, යං අමනාකං අස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති.

තහස නුලෙන බ්‍රාහ්මණ ජිණ්ණා වුද්ධා මහලුකා අභගනා වයො අනුප්පත්තා චීසං වයසසතිකා ජාතියා. තෙ වත්ථ අකතකලාණා අකතකුසලා අකතභිරුත්තාණා. ආදිත්තො බො අයං බ්‍රාහ්මණ ලොකො ජරුය ව්‍යාධිතා මරණෙන. එවං ආදිත්තෙ බො බ්‍රාහ්මණ ලොකෙ ජරුය ව්‍යාධිතා මරණෙන යො ඉධ කායෙන සඤ්ඤමො, වාචාය සඤ්ඤමො, මනසා සඤ්ඤමො. තං තස්ස පෙතස්ස තාණං ව ලෙනඤ්ච දීපඤ්ච සරණඤ්ච පරුයණඤ්චාති.

3. ආදිත්තසමිං අගාරසමිං යං නීතරති භාජනං,
තං තස්ස ගොති අප්ථාය නො ව යං තත්ථ ඛයතති.
4. එවං ආදිපිත්තො¹ ලොකො ජරුය මරණෙන ව,
නීතරෙථෙව දුතෙන දිත්තං ගොති සුනීහං.²
5. යො'ධ කායෙන සඤ්ඤමො වාචාය උද වෙතසා,
තං තස්ස පෙතස්ස සුබාය ගොති යං ජීවමානො පකරෙති පුඤ්ඤානති.

3. 2. 1. 3.

3. අථ බො අඤ්ඤාතරෙ බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උප-සඛකම්චා භගවතා සඤ්ඤා සමමොදි -පෙ- එකමන්තං නිසිනොනා බො සො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච: සඤ්ඤිකො ධමමො 'සඤ්ඤිකො ධමමො'ති හො ගොතම වුවවති, කීත්තාවතා නු බො හො ගොතම සඤ්ඤිකො ධමමො ගොති අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපනසිකො³ පච්චන්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාතීති.

රත්තො බො බ්‍රාහ්මණ, රුගෙන අභිභූතො පරියාදිත්තවිත්තො අත්තව්‍යා-බාධායපි වෙනෙති, පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රුගෙ පභිණ්ණෙ තෙවත්තව්‍යා-බාධායපි වෙනෙති, න පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති, එවමපි බො බ්‍රාහ්මණ සඤ්ඤිකො ධමමො ගොති -පෙ- දුට්ඨො බො බ්‍රාහ්මණ දෙසෙන අභිභූතො පරියාදිත්තවිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, පරව්‍යාබාධායපි -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. දෙසෙ පභිණ්ණෙ තෙවත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. න පරව්‍යාබාධායපි -පෙ- න උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසං-වෙදෙති. එවමපි බො බ්‍රාහ්මණ සඤ්ඤිකො ධමමො ගොති -පෙ- මුලෙනා බො බ්‍රාහ්මණ මොගෙන අභිභූතො පරියාදිත්තවිත්තො අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. පරව්‍යාබාධායපි -පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මොගෙ පභිණ්ණෙ තෙවත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. න උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. එවං බො බ්‍රාහ්මණ සඤ්ඤිකො ධමමො ගොති අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපනසිකො පච්චන්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාතීති. අභිකතන්තං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අප්පත්තගෙන පාණ්ණපෙනං සරණං ගතන්ති

1. ආදිත්තො බො-මජ්ඣං - එවං ආදිත්තො - සො. 2. සුනීහං - මජ්ඣං - සො. PTS
3. ඔපනසිකො - මජ්ඣං.

3. 2. 1. 4.

4. අථ බො අක්ඛන්තරො බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුප-
සඞ්කම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො සො බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකො
භගවන්තං එතදවොච: සන්ධිට්ඨිකො ධම්මො සන්ධිට්ඨිකො ධම්මොති හො
ගොතම ධුච්චති, නිත්තාවතා භු බො හො ගොතම සන්ධිට්ඨිකො ධම්මො හොති
අකාලිකො එතිපසසිකො ඔපනසිකො පච්චන්තං වෙදිතබ්බො වික්ඛන්තිති

රතෙතො බො බ්‍රාහ්මණ රුගෙන අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො අත්තව්‍යා-
බාධායපි වෙනෙති, පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති.
වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමන්තස්සං පටිසංවෙදෙති. රුගෙ පභිණේ නෙවන්තව්‍යා-
බාධායපි වෙනෙති, න පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න උභයව්‍යාබාධායපි
වෙනෙති. න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමන්තස්සං පටිසංවෙදෙති.

රතෙතො බො බ්‍රාහ්මණ රුගෙන අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො කායෙන
දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති, තෙසා දුච්චරිතං චරති, රුගෙ
පභිණේ නෙව කායෙන දුච්චරිතං චරති, න වාචාය දුච්චරිතං චරති, න
මනසා දුච්චරිතං චරති. රතෙතො බො බ්‍රාහ්මණ රුගෙන අභිභූතො පරියාදින්න-
වින්නො අත්තන්තම්පි යථාභූතං තපප්පජානාති, පරන්තම්පි යථාභූතං තපප-
ප්පජානාති, උභයන්තම්පි යථාභූතං තපප්පජානාති. රුගෙ පභිණේ අත්තන්තම්පි
යථාභූතං පජානාති, පරන්තම්පි යථාභූතං පජානාති, උභයන්තම්පි යථාභූතං
පජානාති. එවම්පි බො බ්‍රාහ්මණ සන්ධිට්ඨිකො ධම්මො හොති -පෙ-

දුට්ඨො බො බ්‍රාහ්මණ දෙසෙන -පෙ- මුළුභා බො බ්‍රාහ්මණ මොගෙන
අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, පරව්‍යාබාධායපි
-පෙ- උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමන්තස්සං පටිසං-
වෙදෙති. මොගෙ පභිණේ නෙවන්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න පරව්‍යාබාධායපි
වෙනෙති, න උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමන්තස්සං
පටිසංවෙදෙති.

මුළුභා බො බ්‍රාහ්මණ මොගෙන අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො කායෙන
දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති, මනසා දුච්චරිතං චරති. මොගෙ
පභිණේ නෙව කායෙන දුච්චරිතං චරති, න වාචාය දුච්චරිතං චරති, න මනසා
දුච්චරිතං චරති. මුළුභා බො බ්‍රාහ්මණ මොගෙන අභිභූතො පරියාදින්න-
වින්නො අත්තන්තම්පි යථාභූතං තපප්පජානාති. පරන්තම්පි -පෙ- උභයන්තම්පි
යථාභූතං තපප්පජානාති. මොගෙ පභිණේ අත්තන්තම්පි යථාභූතං පජානාති,
පරන්තම්පි -පෙ- උභයන්තම්පි යථාභූතං පජානාති. එවං බො බ්‍රාහ්මණ
සන්ධිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එතිපසසිකො ඔපනසිකො පච්චන්තං
වෙදිතබ්බො වික්ඛන්තිති.

අභිකක්ඛන්තං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙත්තු
අප්පනග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

3. 2. 1. 5.

5. අථ බො ජානුසෙය්‍යාණී බ්‍රාහ්මණෝ යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො ජානුසෙය්‍යාණී බ්‍රාහ්මණෝ භගවන්තං එතදවොච: 'සඤ්චිකං නිබ්බාණං සඤ්චිකං නිබ්බාණන්ති' හො ගොතම වුච්චති. නිත්තාවතා නු බො හො ගොතම සඤ්චිකං නිබ්බාණං හොති අකාලිකං එභිපස්සිකං ඔපනස්සිකං පච්චන්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤාතීති?

රතෙතො බො බ්‍රාහ්මණ රාගෙන අභිභූතො: පරියාදින්නවින්නො අත්තව්‍යා-
බාධායපි වෙතෙති, පරව්‍යාබාධායපි වෙතෙති, උපායව්‍යාබාධායපි වෙතෙති.
වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රාගෙ පභිණේ තෙවන්තව්‍යා-
බාධායපි වෙතෙති, න පරව්‍යාබාධාය පි වෙතෙති, න උපායව්‍යාබාධායපි
වෙතෙති, න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. එවං බො* බ්‍රාහ්මණ
සඤ්චිකං නිබ්බාණං හොති.

දුට්ඨො බො බ්‍රාහ්මණ දෙසෙන -පෙ- මුද්ද්‍රො බො බ්‍රාහ්මණ මොගොත
අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො අත්තව්‍යාබාධායපි වෙතෙති, පරව්‍යාබාධායපි
වෙතෙති, උපායව්‍යාබාධායපි වෙතෙති. වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසං-
වෙදෙති. මොගෙ පභිණේ තෙවන්තව්‍යාබාධාය පි වෙතෙති, න පරව්‍යාබාධාය පි
වෙතෙති, න උපායව්‍යාබාධායපි වෙතෙති. න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං
පටිසංවෙදෙති. එවං බො* බ්‍රාහ්මණ සඤ්චිකං නිබ්බාණං හොති.

යතො ච බො අයං බ්‍රාහ්මණ අත්තවසෙසං රාගකකයං පටිසංවෙදෙති,
අත්තවසෙසං දෙසකකයං පටිසංවෙදෙති, අත්තවසෙසං මොහකකයං පටිසං-
වෙදෙති. එවං බො බ්‍රාහ්මණ සඤ්චිකං නිබ්බාණං හොති අකාලිකං
එභිපස්සිකං ඔපනස්සිකං පච්චන්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤාතීති.

අභික්කන්තං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙත්තු
අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

3. 2. 1. 6.

6. අථ බො අඤ්ඤාතරො බ්‍රාහ්මණමහාසාලො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්
-පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො සො බ්‍රාහ්මණමහාසාලො භගවන්තං එතද-
වොච: 'සුතං මෙනං හො ගොතම පුබ්බකාතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහල්ල-
කානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: '1පුබ්බස්සදං අයං ලොකො
අභිචිමඤ්ඤා ඵ්ථොථි හොති මනුස්සෙහි, කුක්කුටසල්පාතිකා ගාමනිගමේ-
ජධාතියො'ති. කො නු බො හො ගොතම හෙත්තු, කො පච්චයො යෙනෙතරති
මනුස්සානං බයො හොති, තනුතනං පඤ්ඤායති, ගාමාපි අගාමා හොන්ති,
නිගමාපි අනිගමා හොන්ති, තගරාපි අතගරා හොන්ති, ජනපදපි අජනපද
හොන්ති'ති.

1. පුබ්බස්සදං - මජ්ඣං.

* එවමෙ බො - මජ්ඣං. † දුට්ඨො අහංසි - මජ්ඣං.

එතරහි බ්‍රාහ්මණ මනුස්සා අධම්මරාගරනනා විසමලොභාහිභුතා මිච්ඡා-
ධම්මපරෙතා තෙ අධම්මරාගරනනා විසමලොභාහිභුතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා
නිණ්ණානි සන්ථානි ගහෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං¹ ඒවිතා වොරොපෙතති. තෙන ඛු
මනුස්සා කාලං කරොනති. අයම්පි බො බ්‍රාහ්මණ හෙතු, අයං පච්චයො
යෙනෙතරහි මනුස්සානං බයො හොති, තනුතනං පඤ්ඤයති, ගාමාපි අගාමා
හොනති, නිගමාපි අනිගමා හොනති, තගරාපි අතගරා හොනති, ජනපදපි
අජනපද හොනති.

පුත ව පරං බ්‍රාහ්මණ එතරහි මනුස්සා අධම්මරාගරනනා විසමලොභාහි-
භුතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා. තෙසං අධම්මරාගරනනානං විසමලොභාහිභුතානං
මිච්ඡාධම්මපරෙතානං දෙවො න සම්මා ධාරං අනුප්පවෙව්ඨති. තෙන
දුඛිකම්බං හොති දුස්සංසං සෙතච්ඡිකං සලාකාචුතනං. තෙන ඛු මනුස්සා
කාලං කරොනති. අයම්පි බො බ්‍රාහ්මණ හෙතු, අයං පච්චයො යෙනෙතරහි
මනුස්සානං බයො හොති, තනුතනං පඤ්ඤයති, ගාමාපි අගාමා හොනති,
නිගමාපි - පෙ- ජනපදපි අජනපද හොනති.

පුත ව පරං බ්‍රාහ්මණ එතරහි මනුස්සා අධම්මරාගරනනා විසමලොභාහි-
භුතා මිච්ඡාධම්මපරෙතා. තෙසං අධම්මරාගරනනානං විසමලොභාහිභුතානං
මිච්ඡාධම්මපරෙතානං යකඛා වාලෙ මනුස්සෙ ඔස්සජ්ජති.² තෙන ඛු
මනුස්සා කාලං කරොනති. අයම්පි බො බ්‍රාහ්මණ හෙතු, අයං පච්චයො
යෙනෙතරහි මනුස්සානං බයො හොති, තනුතනං පඤ්ඤයති, ගාමාපි
අගාමා හොනති, නිගමාපි අනිගමා හොනති, තගරාපි අතගරා හොනති,
ජනපදපි අජනපද හොනති.

අභිකක්කනං හො ගොතමි - පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු
අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතනති.

3. 2. 1. 7.

7. අථ බො චච්ඡගොතෙතා පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්
-පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා බො චච්ඡගොතෙතා පරිබ්බාජකො භගවන්තං
එතදවොච: 'පුතං මෙ තං හො ගොතම' සමණො ගොතමො එවමාන: මය්‍යමෙව
දුතං දුතබ්බං, තාඤ්ඤසං දුතං දුතබ්බං, මය්‍යමෙව සාවකානං දුතං
දුතබ්බං, තාඤ්ඤසං සාවකානං දුතං දුතබ්බං, මය්‍යමෙව දින්නං මහපථලං,
තාඤ්ඤසං දින්නං මහපථලං, මය්‍යමෙව සාවකානං දින්නං මහපථලං,
තාඤ්ඤසං සාවකානං දින්නං මහපථලනති.'

1. අඤ්ඤමඤ්ඤං - සබ්බත්

2. අමනුස්සෙ ඔස්සජ්ජති - මජ්ඣ.

යෙ තෙ හො ගොතමි එවමාහංසු: සමණෝ ගොතමො එවමාහ: ‘මය්‍යමෙව දුතං දුතබ්බං, තාඤ්ඤාසං දුතං දුතබ්බං -පෙ- මය්‍යමෙව සාවකානං දින්නං මහපථලං, තාඤ්ඤාසං සාවකානං දින්නං මහපථලනි, කච්චි තෙ හොතො ගොතමය්‍ය චුත්තවාදිතො?’ න ච භවන්නං ගොතමං අභුතෙත අභිභාවිකනනි? ධම්මය්‍ය වානුධම්මං ව්‍යාකරොන්නි? න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරය්‍යා ණං ආගච්ඡති? අනබ්‍යාකනාදුකාමා හි මයං භවන්නං ගොතමි’නති.

යෙ තෙ වච්ඡ එවමාහංසු: ‘සමණෝ ගොතමො එවමාහ: මය්‍යමෙව දුතං දුතබ්බං -පෙ- තාඤ්ඤාසං සාවකානං දින්නං මහපථල’නති, න මෙ තෙ චුත්තවාදිතො, අභිභාවිකනනි ච පන මං¹ තෙ අසතා අභුතෙත. යො ඛො වච්ඡ පරං දුතං දදන්නං වාරෙති, සො තිණ්ණං අනතරායකරො හොති, තිණ්ණං පාරිපනටිකො. කතමෙසං තිණ්ණං: දුයකය්‍ය පුඤ්ඤානතරායකරො හොති, පටිග්‍යාහකානං ලාභනතරායකරො හොති. පුබ්බෙව ඛො පනස්ස අතතා ඛහො ච හොති උපගතො ව. යො ඛො වච්ඡ පරං දුතං දදන්නං වාරෙති, සො ඉමෙසං තිණ්ණං අනතරායකරො හොති, තිණ්ණං පාරිපනටිකො.

අහං ඛො පන වච්ඡ එවං වදාමි: ‘යෙපි තෙ වඤ්ඤානිකාය වා ඔලිගලොල වා පාණා, තනුපි යො ථාලිධොවතං වා සරාවධොවතං වා ඡඬ්ඛිති. යෙ තත්ථ පාණා, තෙ තෙත යාපෙන්නු’ති. තතො නිදුතමපගං වච්ඡ පුඤ්ඤාසං ආගමං වදාමි. කො පන වාදෙ මනුස්සභුතෙ. අපි වාහං වච්ඡ සීලවතො දින්නං මහපථලං වදාමි, තො තථා දුසසීලො² සො ච හොති, පඤ්චබ්‍යවිපට්ඨිණො පඤ්චබ්‍යසමන්තාගතො. කතමානි පඤ්චබ්‍යවිපට්ඨිණානි හොන්නි: කාමච්ඡද්‍යෙ පට්ඨිණො හොති, ව්‍යාපාදෙ පට්ඨිණො හොති, ජීනමිඳ්ධං පට්ඨිණො හොති. උඛ්චවකුක්කුච්චං පට්ඨිණො හොති, විචිතිච්ඡා පට්ඨිණො හොති. ඉමානි පඤ්චබ්‍යවිපට්ඨිණානි පට්ඨිණානි හොන්නි.

කතමෙහි පඤ්චබ්‍යවිපට්ඨිණානි සමන්තාගතො හොති: අසෙකෙති සීලනිකෙති සමන්තාගතො හොති, අසෙකෙති සමාධිකෙති සමන්තාගතො හොති, අසෙකෙති පඤ්ඤානිකෙති සමන්තාගතො හොති, අසෙකෙති විමුත්තිකෙති සමන්තාගතො හොති. අසෙකෙති විමුත්තිකඤ්ඤාදස්සනකෙති සමන්තාගතො හොති. ඉමෙහි පඤ්චබ්‍යවිපට්ඨිණො සමන්තාගතො හොති. ඉති පඤ්චබ්‍යවිපට්ඨිණො පඤ්චබ්‍යසමන්තාගතො දින්නං මහපථලං වදාමිති.

6. ඉති කණ්ඨාසු සෙනාසු රොහිණීසු හරිසු වා,
කම්මාසාසු සරූපාසු ගොසු පාරෙවතාසු වා.
7. යාසු කාසු වි³ එතාසු දනෙතා ජායති පුබ්බවො,
ධොරයො ඛලසම්පන්නො කල්‍යාණජවතිකකමො,⁴
8. තමෙව භාරෙ යුඤ්ඤානි තාස්ස වණ්ණං පරිකිරෙ,
එවමෙව මනුස්සෙසු යසම් කසම්ඤ්චි ජාතියෙ.
9. ඛතියෙ මුහමණෙ වෙස්සෙ සුද්දෙ වණ්ඨාලපුක්කසෙ,
යාසු කාසු වි එතාසු දනෙතා ජායති සුබ්බතො.

1. ව පන මං අසතා - මජ්ඣ. 2. දුසසීලස්ස - මජ්ඣ.

3. යාසු කාසු වා - මජ්ඣ. 4. කල්‍යාණජවතිකකමො - සීල.

10. ධම්මට්ඨො සීලසම්පන්නො සච්චවාදී හිරිමනො,
පභිණ්ජාතිමරණො බ්‍රහ්මචරිඤ්ඤා කෙවලී.
11. පනනභාරො විසංසුතො කතනිවේවා අනාසවො,
පාරගු සබ්බධම්මානං අනුපාදය නිබ්බුතො.
12. තස්මිඤ්ඤාච චිරජේ බෙතෙත විපුලා ගොති දක්ඛිණා,
බාලා ච අවිජානනා දුමේධා අසුඤ්ඤාචිතො.
13. ඛතිඤ්ඤා දදන්ති¹ දානානි ත හි සනෙත උපාසරෙ,
යො ච සනෙත උපාසනති සප්පඤ්ඤා ධිරසම්මතො.
14. සඤ්ඤා ච තෙසං සුගතො මූලජානා පතිට්ඨිතා,
දෙවලොකාඤ්ඤා චෙ යනති කුලෙ වා ඉධ ජායරෙ.
අනුපුබ්බත නිබ්බාණං අභිගච්ඡන්ති පණ්ඩිතාති.

3. 2. 1. 8.

8. අථ බො තීක්කණණා බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙහුපසඛිකම්. උප-
සඛිකම්භා භගවතා සද්ධිං -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො තීක්කණණා
බ්‍රාහ්මණො භගවතො සම්මුඛා තෙවිජ්ජානං සුදං බ්‍රාහ්මණානං චණ්ණං භාසති
“එවමපි තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණා ඉතිපි තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණා”ති.

යථා කථං පත බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණා තෙවිජ්ජං පඤ්ඤාපෙනති?
ඉධ භො ගොතම බ්‍රාහ්මණො උභතො සුජාතො ගොති මාතීතො ච පිතිතො ච
සංසුඤ්ඤාසිකො යාච සන්තමා පිතාමහසුගා අභිකින්නො අනුපකාදොඨා
ජාතිවාදෙන. අජ්ඣායකො මන්තධරො තිණ්ණං වේදහං පාරගු සතිසංග්‍රහ-
කෙවුභානං සාකඛරප්පභෙදනං ඉතිහාසපඤ්චමානං. පදකො වෙය්‍යාකරණො
ලොකායතමහාපුරිසලක්කණේසු අතවයොති. එවං බො භො ගොතම
බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණා තෙවිජ්ජං පඤ්ඤාපෙනති.

අඤ්ඤාථා බො බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණා තෙවිජ්ජං පඤ්ඤාපෙනති.
අඤ්ඤාථා ච පත අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො ගොතිති. යථා කථම්පත භො
ගොතම අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො ගොති? සාධු මෙ භවංගොතමො තථා
ධම්මං දෙසෙතු යථා අරියස්ස විනයෙ තෙවිජ්ජො ගොතිති. තෙන හි බ්‍රාහ්මණ
සුණාති, සාධුකා මනසි කඳෙහි, භාසිස්සාමිති. එවං ගොති බො තීක්කණණා
බ්‍රාහ්මණො භගවතො පච්චස්සෙසාසි. භගවා එතදවොච:

ඉධ මුග්ග්ග භික්ඛු විවිධව කාමෙහි විවිධ අකුසලෙහි ධර්මෙහි සම්මතකාං සම්මාරං විවේකජං පිතිසුඛං පඨමං ඛානං උපසම්පජ්ජි විහරති. විතසාසවිමාර්ගනං වූපසමා අජ්ඣන්තං සම්පසාදනං වෙනසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිමාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඛානං උපසම්පජ්ජි විහරති. පිතියා ව විරුගා උපෙක්කකො ව විහරති සතො ව සම්පජානො, සුඛස්සු කායෙන පටිසංවෙදෙති. යං තං අරියා ආවිකනන්ති: උපෙක්කකො සතිමා සුඛවිහාරිකී, තතියං ඛානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛස්ස ව පභාණා දුක්ඛස්ස ව පභාණා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථබ්බමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්කාසතිපාරිසුද්ධිං වතුන්තං ඛානං උපසම්පජ්ජි විහරති.

සො ඵලං සමාහිතෙ විනේන පරිසුද්ධො පරියොදනෙ අතභ්ගණේ විගතූපකතිලෙසෙ මුද්දගුතෙ කම්මතියෙ ධීතෙ ආතෙඤ්ජප්පතෙත පුබ්බෙ- නිවාසානුස්සතිස්සණාය විතතං අභිනින්නාමෙති. සො අතෙකච්ඡිතං පුබ්බෙ- නිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යථිදං: ඵකම්පි ජාතියං දොපි ජාතියො තියෙය්‍යාපි ජාතියො වතෙය්‍යාපි ජාතියො පඤ්ඤාපි ජාතියො දසපි ජාතියො විසම්පි ජාතියො කිංසම්පි ජාතියො වත්තාරිසම්පි ජාතියො පඤ්ඤාසම්පි ජාතියො ජාතිසතම්පි ජාතිසගස්සම්පි ජාතිසතසගස්සම්පි අතෙකෙපි සංවට්ටකප්පෙ අතෙකෙපි විවට්ටකප්පෙ අතෙකෙපි සංවට්ටවිවට්ටකප්පෙ. අමුත්‍රාසිං ඵවන්නාමො, ඵවම්මොහොතා, ඵවංවණ්ණො, ඵවමාහාරො ඵවංසුඛදුක්ඛපටි- සංවෙදී ඵවමාසුපරියතො. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උපපාදිං,¹ තත්‍රාපාසිං ඵවන්නාමො, ඵවම්මොහොතා, ඵවංවණ්ණො, ඵවමාහාරො ඵවංසුඛදුක්ඛපටිසං- වෙදී ඵවමාසුපරියතො. සො තතො චුතො ඉබ්බප්පතොති. ඉති සාකාරං සරිද්දෙසං අතෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. අයමස්ස පඨමා විජ්ජා අබ්ගතා හොති, අවිජ්ජා විගතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විතතො, ආලොකො උප්පන්නා, යථා තං අප්පමන්තස්ස ආතාපිතො පභිතභතස්ස විහරතො.

සො ඵලං සමාහිතෙ විනේන පරිසුද්ධො පරියොදනෙ අතභ්ගණේ විගතූ- පකතිලෙසෙ මුද්දගුතෙ කම්මතියෙ ධීතෙ ආතෙඤ්ජප්පතෙත සත්තානං චුත්‍රපපාතස්සණාය විතතං අභිනින්නාමෙති. සො දිබ්බෙත වක්ඛනා විසුද්ධෙත අතිකකන්තමානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උප්පජ්ජමානෙ භීතෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මපගෙ සතෙත පජාතාති. ඉමෙ වත භොනොතා සත්තා කායදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, වච්- පෙ- මනොදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, අරියානං උප්පාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උප්පන්නා. ඉමෙ වා පත භොනොතා සත්තා කායසුචරි- තෙත සමන්තාගතා වච් -පෙ- මනොසුචරිතෙත සමන්තාගතා අරියානං අනුප්පාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උප්පන්නාති. ඉති දිබ්බෙත වක්ඛනා විසුද්ධෙත අතිකකන්තමානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උප්පජ්ජමානෙ භීතෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මපගෙ සතෙත පජාතාති. අයමස්ස දුතියා විජ්ජා අබ්ගතා හොති, අවිජ්ජා විගතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විගතො, ආලොකො උප්පන්නා, යථා තං අප්ප- මන්තස්ස ආතාපිතො පභිතභතස්ස විහරතො.

1. උදපාදි - මජ්ඣ.

සො එවං සමාහිතෙ විකේත පරිසුද්ධෙ පරියොදනෙ අනභිගණේ විගත-
පකතිලෙසෙ මුද්දානෙ කම්මතියෙ ධිතෙ ආනෙඤ්ජප්පතො ආසවානං
බයඤ්ඤාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති,
අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති
-පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති. ඉමේ ආසවාති
යථාභූතං පජානාති, අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං
ආසවනිරෝධොති -පෙ- අයං ආසවනිරෝධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං
පජානාති. තස්ස එවං ජාතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති,
භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, විමුත්තස්මිං
විමුත්තමිති ඤ්ඤාං හොති. ඛිණ්ණ ජාති, වුසිතං මුහුත්තරියං, කතං කරණීයං,
තාපරං ඉත්තරායාති පජානාති. අයමස්ස තතියා විජ්ජා අධිගතා හොති,
අවිජ්ජා විහතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො, ආලොකො උප්පන්නො.
යථා තං අපමන්නස්ස ආතාපිතො පතිත්තාස්ස විහරතොති.

15. අනුච්චාවට්ඨිලස්ස නිපකස්ස ව ක්කාසිතො,
චිත්තං යස්ස වට්ඨිභූතං එකගං සුසමාහිතං.
16. තං චෙ තමොනුදං චීරං තෙවිජ්ජං මච්චුසාසිතං,
තිතං දෙවමනුස්සාතං ආහු සබ්බප්පභාසිතං.
17. තිති විජ්ජාති සම්පන්නං අසමමුලුභවිහාරිතං,
මුඛං අනත්තිසාරීරං තං තමස්සන්ති ගොතමි.
18. සුබ්බෙතිවාසං යො චෙති¹ සග්ගාපායං ව පස්සති,
අපො ජාතිකකයං පනොති අභිඤ්ඤා වොසිතො මුති.
19. එතාති තිති විජ්ජාති තෙවිජ්ජො හොති බ්‍රාහ්මණො,
තමගං වදමි තෙවිජ්ජං තාඤ්ඤං ලම්භලාපනනති.

එවං බො බ්‍රාහ්මණ අරියස්ස චිත්තයෙ තෙවිජ්ජො හොතිති.

අඤ්ඤාපා හො ගොතමි බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො, අඤ්ඤාපා ව පන අරියස්ස
චිත්තයෙ තෙවිජ්ජො හොති. ඉමස්ස ව පන හො ගොතමි අරියස්ස චිත්තයෙ
තෙවිජ්ජස්ස බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො කල්පං තාගස්සි සොලුසිං.

අභිකක්ඛන්තං හො ගොතමි, අභිකක්ඛන්තං හො ගොතමි -පෙ- උපාසකං
මං භවං ගොතමො ධාරෙත්තු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණංගතන්ති.

1. 'චෙදි' ඉතිපි පාසො

3. 2. 1. 9

9. අථ ඛො ජාණ්ණස්සොණී බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවතා සද්ධිං -පෙ- එකමතතං නිසිනොතා ඛො ජාණ්ණස්සොණී බ්‍රාහ්මණො භගවතතං එතදවොච: යස්සස්ස භො ගොතම යඤ්ඤා වා සද්ධිං වා ථාලිපාකො වා දෙය්‍යධම්මං වා තෙවිජේඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණෙඤ්ඤා දූතං දදෙය්‍යාති.

යථාකථං පන බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජේ පඤ්ඤාපෙනාති? ඉධ පන භො ගොතම¹ බ්‍රාහ්මණො උභතො සුජාතො හොති මාතිතො ච පිතිතො ච, සංපුඤ්ඤාසංකො යාව සත්තමා පිතාමහාසුගා, අකම්මතො අනුපකකුටෙසා ජාතිවාදෙන, අජ්ඣායකො මනනධරො තිණණං වෙදනං පාරගු සතිසංකුක්කෙට්ඨානං සාකධරපභෙදනං ඉතිහාසපඤ්ඤාමානං පදකො වෙය්‍යාකරණො ලොකායතමහාපුරිසලකකණෙඤ්ඤා අතචයොති. එවං ඛො භො ගොතම බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජේ පඤ්ඤාපෙනාති.

අඤ්ඤාථා ඛො බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණං තෙවිජේ පඤ්ඤාපෙනාති, අඤ්ඤාථා ච පන අරියස්ස චිත්තයෙ තෙවිජේඤ්ඤා හොතිති. යථාකථං පන භො ගොතම අරියස්ස චිත්තයෙ තෙවිජේඤ්ඤා හොති? සාධු මෙ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු යථා අරියස්ස චිත්තයෙ තෙවිජේඤ්ඤා හොතිති. තෙන හි බ්‍රාහ්මණ සුණාති -පෙ- භගවා එතදවොච:

ඉධ බ්‍රාහ්මණ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- චතුර්ධං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සො එවං සමාහිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරියොදානෙ අනඛණණෙ විගතූ- පකක්කිලෙසෙ මුද්දානෙ කම්මනියෙ ඕතෙ ආතෙඤ්ඤාපතෙන² පුබ්බතිවාසා- නුස්සතිඤ්ඤාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති: සො අතෙකචිතිතං පුබ්බතිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යවිදං: එකමපි ජාතීං චෙපි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අතෙකචිතිතං පුබ්බතිවාසං අනුස්සරති. අයමස්ස පථමා විජ්ජා අබිගතා හොති, අවිජ්ජා විභතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විභතො, ආලොකො උප්පන්නො යථා තං අප්පමත්තස්ස ආතාපිතො පභිත්තතස්ස විහරතො.

සො එවං සමාහිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරියොදානෙ අනඛණණෙ විගතූ- පකක්කිලෙසෙ මුද්දානෙ කම්මනියෙ ඕතෙ ආතෙඤ්ඤාපතෙන සත්තානං මුත්ථුප- පාතඤ්ඤාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො දිබ්බෙත වක්ඛුතා විසුඤ්ඤාන අතිකකතමානුසකෙන -පෙ- යථාකම්මපගෙ සතෙත පජානාති. අයමස්ස දුතියා විජ්ජා අබිගතා හොති, අවිජ්ජා විභතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විභතො, ආලොකො උප්පන්නො යථා තං අප්පමත්තස්ස ආතාපිතො පභිත්තතස්ස විහරතො.

සො එවං සමාහිතෙ විතෙන පරිපුද්ධෙ පරියොද්ධෙ අනඛණ්ණෙ විගතු-
පකතිලෙසෙ මුද්දානෙ කමමනියෙ ධීතෙ ආනෙඤ්ජප්පතෙන ආසවානං
බයඤ්ඤාය විතනං අතිනිත්තාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති.
-පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති. ඉමෙ ආසවානි
යථාභූතං පජානාති. -පෙ- අයං ආසවනිරෝධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං
පජානාති. තස්ස එවං ජාතතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි විතනං විමුච්චති,
භවාසවාපි විතනං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි විතනං විමුච්චති. විමුත්තස්මිං
විමුත්තමිති ඤ්ඤාං හොති. ඛිණං ජාති, ටුසිතං බ්‍රහ්මවර්ගං, කතං කරණීයං,
තාපරං ඉන්ද්‍රියායානි පජානාති. අයමස්ස තතිසා විජ්ජා අධිගතා හොති,
අවිජ්ජා විතතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විතතො, ආලොකො උප්පන්නො, යථා
තං අප්පමත්තස්ස ආතාපිතො පතිත්තතස්ස විහරතොති.

20. යො සීලබ්බතස්මපන්නො පතිත්තතො සමාහිතො,
විතනං යස්ස වසීභූතං එකග්ගං සුසමාහිතං.

21. පුබ්බෙතිවාසං යො වෙති¹ සග්ගාපායඤ්ච පස්සති,
අපො ජාතිකතයං පතොතො අභිඤ්ඤා වොසිතො මුනි.

22. එතැති තිහි විජ්ජාහි තෙවිජ්ජො හොති බ්‍රාහ්මණො,
තමහං වදාමි තෙවිජ්ජං නාඤ්ඤං ලපිතලාපනන්ති

එවං බො බ්‍රාහ්මණ අරියස්ස විතයෙ තෙවිජ්ජො හොතිති.

අඤ්ඤාපා හො ගොතම බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො. අඤ්ඤාපා ව පත අරියස්ස
විතයෙ තෙවිජ්ජො හොති. ඉමස්ස ව හො ගොතම අරියස්ස විතයෙ
තෙවිජ්ජස්ස බ්‍රාහ්මණානං තෙවිජ්ජො කලං නාග්ගති තොලුඬිං.

අභිකක්ඛන්තං හො ගොතම අභිකක්ඛන්තං හො ගොතම -පෙ- අජ්ජතග්ගෙ
පාණ්ඩුපෙතං සරණං ගතන්ති.

3. 2. 1. 10

10. අථ බො සඛිභාරවො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුප්පඛිකමි-පෙ-
එකමන්තං නිසින්නො බො සඛිභාරවො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච.
මයමස්ස හො ගොතම බ්‍රාහ්මණා නාම, ඤ්ඤාදං යජාමපි, යජාපෙමපි, තත්‍ර
හො ගොතම යො වෙච යජති, යො ව යජාපෙති, සබ්බෙ තෙ අතෙකසාරි-
රිකං පුඤ්ඤාපට්ඨදං² පටිපන්නො හොන්ති යදිදං යඤ්ඤාධිකරණං, යො පනායං
හො ගොතම යස්ස වා තස්ස වා කුලා අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජිතො
එකමන්තානං දමෙති, එකමන්තානං සමෙති, එකමන්තානං පරිනිබ්බාපෙති,
එවමස්සායං එකසාරිරිකං පුඤ්ඤාපට්ඨදං පටිපන්නො හොති යදිදං පබ්බජ්ජාධි-
කරණන්ති.

1. වෙදි - සිමු - මජ්ඣ. - සි 1. PTS

2. පුඤ්ඤාපට්ඨදං - මජ්ඣ.,

තෙන භි බ්‍රාහ්මණ, තඤ්ඤාදවෙත්ථ පටිපුච්ඡස්සාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය, තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසී. තං කිං මඤ්ඤාසි බ්‍රාහ්මණ ඉධ තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො විජ්ජාවරණසමපන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදමමසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා, සො එවමොභ: එථායං මිග්ගො, අයං පටිපදා, යථා පටිපන්නො අහං අනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියොගධං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙමි, එථ නුමොපි තථා පටිපජ්ජථ, යථා පටිපන්නා නුමොපි අනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියොගධං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසමපජ්ජ විහරිය්‍යාමාති. ඉති අයං චෙව සත්ථා ධම්මං දෙසෙති, පරෙ ව තථිත්තාය පටිපජ්ජන්ති. තාති බො පත ගොනති අතෙකාතිපි සතාති අතෙකාතිපි සහස්සාති අතෙකාතිපි සතසහස්සාති.

තං කිං මඤ්ඤාසි බ්‍රාහ්මණ, ඉච්චායං එවං සන්නෙ එකසාරීරිකා වා පුඤ්ඤා-පටිපදා හොති අතෙකසාරීරිකා වා, යදිදං පබ්බජ්ජාධිකරණන්ති? ඉච්චායමිදි¹ හො ගොතම, එවං සන්නෙ අතෙකසාරීරිකා පුඤ්ඤාපටිපදා හොති, යදිදං පබ්බජ්ජාධිකරණන්ති.

එවං වුත්තෙ අයස්මා ආනන්දෙ සභිගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: ඉමාසං තෙ බ්‍රාහ්මණ දභින්නං පටිපදානං කතමො පටිපදා ඛමිති, අපපට්ඨිතරු ව අපසමාරම්භතරු ව මහපථලතරු ව මහානිසංසතරු වාති? එවං වුත්තෙ සභිගාරවො බ්‍රාහ්මණො අයස්මන්නං ආනන්දං එතදවොච: සෙය්‍යථාපි හවං ගොතමො හං වානන්දෙ එතෙ මෙ පුජ්ජා, එතෙ මෙ පාසංසාති.

දුතියමපි බො අයස්මා ආනන්දෙ සභිගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: න බො ත්‍යාගං බ්‍රාහ්මණ එවං පුච්ඡාමි: කෙ වා තෙ පුජ්ජා කෙ වා තෙ පාසංසාති. එවන්දු² බො ත්‍යාගං බ්‍රාහ්මණ පුච්ඡාමි: ඉමාසං තෙ බ්‍රාහ්මණ දභින්නං පටිපදානං කතමො පටිපදා ඛමිති, අපපට්ඨිතරු³ ව අපසමාරම්භතරු ව මහපථලතරු ව මහානිසංසතරු වාති. දුතියමපි බො සභිගාරවො බ්‍රාහ්මණො අයස්මන්නං ආනන්දං එතදවොච: සෙය්‍යථාපි හවං ගොතමො හං වානන්දෙ එතෙ මෙ පුජ්ජා එතෙ මෙ පාසංසාති.

තතියමපි බො අයස්මා ආනන්දෙ සභිගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: න බො ත්‍යාගං බ්‍රාහ්මණ එවං පුච්ඡාමි: කෙ වා තෙ පුජ්ජා කෙ වා තෙ පාසංසාති. එවන්දු² බො ත්‍යාගං බ්‍රාහ්මණ පුච්ඡාමි: ඉමාසං තෙ බ්‍රාහ්මණ දභින්නං පටිපදා-නං කතමො පටිපදා ඛමිති. අපපට්ඨිතරු³ ව අපසමාරම්භතරු ව මහපථලතරු ව මහානිසංසතරු වාති.

තතිගම්භි බො සභිගාරවො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං ආතන්දං එතදවොච: සෙය්‍යථාපි හවං ගොතමො හවං වාතන්දෙ එතෙ මෙ පුජ්ජා එතෙ මෙ පාසංසාති.

අථ බො හගවතො එතදභොසි: යාවතතිගම්භි බො සභිගාරවො බ්‍රාහ්මණො ආතන්දෙත සහගම්මිකං පඤ්ඤං පුට්ඨං සංසාදෙති, නො විස්සාජෙත්ති, යනානුතාහං පරිමොචෙය්‍යන්ති. අථ බො හගවා සභිගාරවං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: කානුජ්ජා¹ බ්‍රාහ්මණ, රුජ්ජෙනපුරෙ රුජ්ජරිසායං² සන්තිසින්නානං සන්තිපතිතානං අන්තර් කථා උදපාදීති? අයං ඛචජ්ජ හො ගොතම, රුජ්ජෙනපුරෙ රුජ්ජරිසායං සන්තිසින්නානං සන්තිපතිතානං අන්තර් කථා උදපාදි: පුබ්බෙ සුදං අප්පතරං වෙච භික්ඛු අභෙසුං, ඛහුතරං ච උත්තරි මනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙසුං. එතරති බො ඛහුතරං වෙච භික්ඛු අප්පතරං ච උත්තරි මනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙන්නති. අයං ඛචජ්ජ හො ගොතම, රුජ්ජෙනපුරෙ රුජ්ජරිසායං සන්තිසින්නානං සන්තිපතිතානං අන්තර් කථා උදපාදීති.

නිණ්ඤා බො ඉමානි බ්‍රාහ්මණ පාටිහාරියාති. කතමානි නිණ්ඤා: ඉද්ධිපාටි-හාරියං, ආදෙසනාපාටිහාරියං, අනුසාසනිපාටිහාරියං. කතමඤ්ච බ්‍රාහ්මණ ඉද්ධිපාටිහාරියං: ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චො අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චත්ත-හොති: එකොපි හුත්වා ඛහුධා හොති, ඛහුධාපි හුත්වා එකො හොති, ආවිභාවං තිරොභාවං තිරොකුඛං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බහා අසජ්ජමානොච³ ගච්ඡති, සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියාපි⁴ උමුමුජ්ජනිමුමුජ්ජං කරොති සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙපි අභිජ්ජමානො⁵ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං. අකාසෙපි පලුභේකත කමති සෙය්‍යථාපි පකඛි සකුණො. ඉමෙපි ච ඤ්ඤිමුරියෙ එවං මහිද්ධිකෙ එවං මහානුභාවෙ පාණිනා පරිමසති, පරිමජ්ජති. යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙත වසං වතෙන්නති. ඉදං චුච්චති බ්‍රාහ්මණ ඉද්ධිපාටිහාරියං.

කතමඤ්ච බ්‍රාහ්මණ, ආදෙසනාපාටිහාරියං: ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චො නිමිත්තෙන ආදිසති: එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො. ඉතිපි තෙ විතතන්ති. සො ඛහුඤ්ඤෙපි ආදිසති, තථෙච තං හොති, නො අඤ්ඤථා.

ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ, එකච්චො තභෙව බො නිමිත්තෙන ආදිසති, අපි ච බො මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති: එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො. ඉතිපි තෙ විතතන්ති. සො ඛහුඤ්ඤෙපි ආදිසති, තථෙච තං හොති, නො අඤ්ඤථා.

ඉධ පන බ්‍රාහ්මණ, එකච්චො තභෙව බො නිමිත්තෙන ආදිසති, තපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති, අපි ච බො විතකකයනො විචාරයනො විතකකවිපථාරයද්දං සුත්වා ආදිසති: එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතතන්ති. සො ඛහුඤ්ඤෙපි ආදිසති, තථෙච තං හොති, නො අඤ්ඤථා.

1 කානුජ්ජා - මජ්ඣ. 2. රුජ්ජරිසායං - මජ්ඣ. 3. අසජ්ජමානො - මජ්ඣ.

4. පඨවියාපි - මජ්ඣ. 5. අභිජ්ජමානො - සීග්‍ර.

ඉධ පත බ්‍රාහ්මණ, එකච්චො ත ගෙව බො නිමිතොතන ආදිසති, තපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුත්තා ආදිසති, තපි විතකකයනො තපි විචාරයනො විතකකවිපථාරසඤ්ඤා සුත්තා ආදිසති: අපි ව බො අවිතකකං අවිචාරං සමාධිං සමාපනනස්ස වෙතස්ස වෙතො පරිච්ච පජාතාති. යථා ඉමස්ස භොතො මනොසංඛාරා පණ්ණිතිතා, ඉමස්ස විතතස්ස අනන්තාරං අමුත්තාම විතකකං විතකකිස්සතීති, සො බහුඤ්ඤාපි ආදිසති. තථෙව තං භොති, තො අඤ්ඤාථා. ඉදං වුච්චති බ්‍රාහ්මණ ආදෙසනා-පාටිභාරියං.

කතමඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණ, අනුසාසනිපාටිභාරියං: ඉධ බ්‍රාහ්මණ, එකච්චො එවමනුසාසති: එවං විතකකෙඨ, මා එවං විතකකෙඨ, එවං මනසි කරොථ, මා එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජහථ, ඉදං උපසමපජ්ජ විහරථාති. ඉදං වුච්චති බ්‍රාහ්මණ අනුසාසනිපාටිභාරියං. ඉමොති බො බ්‍රාහ්මණ තිණ්ණ පාටිභාරියාති. ඉමෙසං තෙ බ්‍රාහ්මණ, තිණ්ණං පාටිභාරියානං කතමං පාටිභාරියං බමෙති අභිකක්කනතරඤ්ඤා පණ්ණිතතරඤ්ඤාති.

තත්‍ර භො ගොතම යදිදං¹ පාටිභාරියං, ඉධෙකච්චො අතෙකවිතිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොති -පෙ- යාච බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙත වසං වතොතති. ඉදං භො ගොතම පාටිභාරියං යොව² නං කරොති, සොව² නං පටිසංවෙදෙති. යොව නං කරොති, තස්සෙව තං භොති. ඉදං මෙ භො ගොතම පාටිභාරියං මායාසහබ්බමරූපං විය බායති.

යමපිදං භො ගොතම පාටිභාරියං ඉධෙකච්චො නිමිතොතන ආදිසති: එවමපි තෙ මනො, ඉත්ථමපි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතතතති. සො බහුඤ්ඤාපි ආදිසති, තථෙව තං භොති, තො අඤ්ඤාථා. ඉධ පත භො ගොතම, එකච්චො තගෙව බො නිමිතොතන ආදිසති, අපි ව බො මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුත්තා ආදිසති: -පෙ- අපි ව බො විතකකයනො විචාරයනො විතකකවිපථාරසඤ්ඤා සුත්තා ආදිසති -පෙ- තපි විතකකයනො තපි විචාරයනො විතකකවිපථාරසඤ්ඤා සුත්තා ආදිසති, අපි ව බො අවිතකකං අවිචාරං සමාධිං සමාපනනස්ස වෙතස්ස වෙතො පරිච්ච පජාතාති: යථා ඉමස්ස භොතො මනොසංඛාරා පණ්ණිතිතා ඉමස්ස විතතස්ස අනන්තාරං අමුත්තාම විතකකං විතකකිස්සතීති. සො බහුඤ්ඤාපි ආදිසති, තථෙව තං භොති. තො අඤ්ඤාථා. ඉදමපි භො ගොතම පාටිභාරියං යොව නං කරොති සොව නං පටිසංවෙදෙති. යොව නං කරොති, තස්සෙව³ තං භොති. ඉදමපි භො ගොතම පාටිභාරියං මායාසහබ්බමරූපං විය බායති.

යඤ්ඤා බො ඉදං භො ගොතම පාටිභාරියං ඉධෙකච්චො එවමනුසාසති: එවං විතකකෙඨ, මා එවං විතකකෙඨ, එවං මනසි කරොථ, මා එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජහථ, ඉදං උපසමපජ්ජ විහරථාති. ඉදමෙව භො ගොතම පාටිභාරියං බමෙති ඉමෙසං තිණ්ණං පාටිභාරියානං අභිකක්කනතරඤ්ඤා පණ්ණිතතරඤ්ඤා.

1 යමිදං - සභා. කා. 2. යොව, - සභා. කා. TPS. යොව - සභා. 2. කා. PTS
3. තස්සෙව - සිවු.

අවර්ජයං හො ගොතමි, අබ්භුතං හො ගොතමි, යාව සුභාසිතමිදං හොතා ගොතමෙන. ඉමෙහි ව මයං තිකි පාටිභාරියෙහි සමන්තාගතං භවන්තා ගොතමං ධාරෙමි. භවං හි ගොතමො අනෙකවිතිතං ඉද්ධිවිධං පච්චන්තු-හොති -පෙ- යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වතෙනති. භවං හි ගොතමො අවිතකකං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නායා වෙතසා වෙතො පරිච්ච පජාතාති යථා ඉමිසා හොතො මනොසංඛාරා පණ්ණිතිතා ඉමිසා විතතායා අතන්තරා අමුන්තාම විතකකං විතකකියසනිති. භවං හි ගොතමො එවමනුසාසනි: එවං විතකකප්, ටො එවං විතකකසිත්ථ, එවං මනසි කරොථ, ටො එවං මනසා-කත්ථ. ඉදං පජ්ඣථ, ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරොථාති.

අද්ධං බො තසායං බ්‍රාහ්මණ ආසජ්ජ උපනිසවාවා භාසිතා, අපි ව තසාහං වසාකරියාමි. අහං හි බ්‍රාහ්මණ අනෙකවිතිතං ඉද්ධිවිධං පච්චන්තු-හොමි -පෙ- යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වතෙනති. අහං හි බ්‍රාහ්මණ අවිතකකං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නායා වෙතසා වෙතො පරිච්ච පජාතාමි, යථා ඉමිසා හොතො මනොසංඛාරා පණ්ණිතිතා ඉමිසා විතතායා අතන්තරා අමුන්තාම විතකකං විතකකියසනිති.¹ අහං හි බ්‍රාහ්මණ එවමනුසාසනි: එවං විතකකප්, ටො එවං විතකකසිත්ථ. එවං මනසි කරොථ, ටො එවං මනසාකත්ථ, ඉදං පජ්ඣථ, ඉදං උපසම්පජ්ජ විහරොථාති.

අපි පත හො ගොතම අකෙසෙදු එකභික්ඛුපි යො ඉමෙහි තිකි පාටිභාරියෙහි සමන්තාගතො? අකෙසෙදු හොතා ගොතමෙනාති. න බො බ්‍රාහ්මණ එකකෙසෙදු සතං, න දො සතානි, ත නිණ්ණි සතානි, ත වතනාරි සතානි, ත පසුච්ඡතානි. අථ බො භියෙසාව යෙ භික්ඛු ඉමෙහි තිකි පාටිභාරියෙහි සමන්තාගතාති. කහං පත හො ගොතම එතරහි තෙ භික්ඛු විහරන්ති? ඉමසමිං යෙව බො බ්‍රාහ්මණ භික්ඛුසමෙසති.

අභිකකන්තං හො ගොතම, අභිකකන්තං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං ටො භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතගො පාණ්ණපෙතං සරණංගතන්ති.

බ්‍රාහ්මණවග්ගො සපිමො.

* තසුද්දුහං:-

පද්ධිබ්‍රාහ්මණා වසුද්දුහරො - පරිබ්‍රාජකක නිබ්බුතං.

පලොකාච්ඡෙකා: නිකායණං - ණයණිසංඛාරවෙන වාති - මජ්ඣං.

1. විතකකසසනි - මජ්ඣං.

[2. මහාවග්ගො]

3. 2. 2. 1.

[සාමන්තිදානං:]

11. තිණ්මානි භික්ඛවෙ තිණ්මානානි, යානි පණ්ඩිතෙහි සමනුසුඤ්ජය-
මානානි සමනුසුඤ්ජයමානානි සමනුසුඤ්ජයමානානි¹ පරමපි ගනාමා අකිරියාය
සණ්ඨහන්ති. කතමානි තිණ්: සන්ති භික්ඛවෙ එකෙ සමණබ්බාහුණා එවං-
වාදිතො එවංදිට්ඨිතො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා
දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතුති. සන්ති භික්ඛවෙ
එකෙ සමණබ්බාහුණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො
පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා, අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං ඉස්සරනිමමාණ-
භෙතුති. සන්ති භික්ඛවෙ එකෙ සමණබ්බාහුණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො:
යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං
වා, සබ්බං තං අභෙතුඅපච්චයාති.

තත්ථ භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණබ්බාහුණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො:
යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං
වා, සබ්බං තං පුබ්බෙක තතභෙතුති. ත්ඛාහං උපසම්භවිතො එවං වදාමි: සච්චං කිරි
තුමෙහ ආයසමනො එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො: යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො
පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකත-
භෙතුති? තෙ²වෙ මෙ එවං පුට්ඨා ආමානි පටිජානන්ති, ත්ඛාහං එවං වදාමි:
තෙතභායසමනො පාණාතිපාතිතො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු, අදින්නා-
දයිතො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු, අබ්බවාරිතො භවිස්සන්ති පුබ්බෙ-
කතභෙතු, මුසාවාදිතො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු, පිසුතවාචා භවිස්සන්ති
පුබ්බෙකතභෙතු. එරුසවාචා භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු, සමථපථලාපිතො
භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු, අභිජ්ඣාලොභො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු,
බ්‍යාපනනවිතො භවිස්සන්ති පුබ්බෙකතභෙතු, මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති
පුබ්බෙකතභෙතු.

පුබ්බෙකතං බො පන භික්ඛවෙ සාරතො පච්චාගච්ඡතං ත හොති ඡන්දො
වා වායාමො වා, ඉදං වා කරණීයං ඉදං වා අකරණීයන්ති. ඉති කරණීයා-
කරණීයෙ බො පන සච්චතො ථෙතතො අනුපලබ්භියමානෙ මුට්ඨස්සානිතං
අනාරක්ඛාතං විහරතං ත හොති පච්චතතං සහධම්මිකො සමණවාදො,
අයං බො මෙ භික්ඛවෙ තෙසු සමණබ්බාහුණෙසු එවංවාදිසු එවංදිට්ඨිසු
පඨමො සහධම්මිකො නිගග්ගො හොති.

1. සමනුසුඤ්ජයමානානි - මිජ්ඣ. සං.

2. භෙ වං මෙ - මිජ්ඣ.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණව්‍යාහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: යං කිංකුචායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමිත්‍රුඛං වා, සබ්බං තං ඉසාරතිමමාණහෙතුති, ත්‍යාගං උපසඛිකමිත්‍රා එවං වදාමි. සච්චං කිර තුලො ආයසමනෙතා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: යං කිංකුචායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමිත්‍රුඛං වා, සබ්බං තං ඉසාරතිමමාණහෙතුති. තෙ වෙ¹ මෙ එවං පුට්ඨා ආමාති² පටිජා-තනති, ත්‍යාගං එවං වදාමි: තෙන භායසමනෙතා පාණාතිපාතිනො භවිස්සන්ති ඉසාරතිමමාණහෙතු - පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති ඉසාරතිමමාණහෙතු.

ඉසාරතිමමාණං බො පන භික්ඛවෙ සාරතො පච්චාගච්ඡතං ත හොති ඡන්දෙ වා වායාමො වා, ඉදං වා කරණීයං ඉදං වා අකරණීයනති. ඉති කරණීයාකරණීයෙ බො පන සච්චතො ථෙතතො අනුපලබ්භියමානෙ මුට්ඨස්සතිතං අතාරකතාතං විහරතං ත හොති පච්චතනං සහධමමිකො සමණවාදෙ. අයං බො මෙ භික්ඛවෙ තෙසු සමණව්‍යාහමණෙසු එවංවාදිසු එවංදිට්ඨිසු දුතියො සහධමමිකො නිග්ගහො හොති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණව්‍යාහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: යං කිංකුචායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමිත්‍රුඛං වා, සබ්බං තං අහෙතුඅපච්චයාති. ත්‍යාගං උපසඛිකමිත්‍රා එවං වදාමි: සච්චං කිර තුලො ආයසමනෙතා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: යං කිංකුචායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමිත්‍රුඛං වා, සබ්බං තං අහෙතුඅපච්ච-යාති? තෙ වෙ මෙ එවං පුට්ඨා ආමාති² පටිජාතනති: ත්‍යාගං එවං වදාමි: තෙන භායසමනෙතා පාණාතිපාතිනො භවිස්සන්ති අහෙතුඅපච්චයා - පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකා භවිස්සන්ති අහෙතුඅපච්චයා.

අහෙතුං අපච්චයං^{*} බො පන භික්ඛවෙ සාරතො පච්චාගච්ඡතං ත හොති ඡන්දෙ වා වායාමො වා, ඉදං වා කරණීයං, ඉදං වා අකරණීයනති. ඉති කරණීයාකරණීයෙ බො පන සච්චතො ථෙතතො අනුපලබ්භියමානෙ මුට්ඨස්සතිතං අතාරකතාතං විහරතං ත හොති පච්චතනං සහධමමිකො සමණවාදෙ. අයං බො මෙ භික්ඛවෙ තෙසු සමණව්‍යාහමණෙසු එවංවාදිසු එවංදිට්ඨිසු තතියො සහධමමිකො නිග්ගහො හොති.

1. තෙ ව වෙ - මජ්ඣ. 2. ආමාති - මජ්ඣ., සා., PTS.

* අහෙතුං සිදු: අහෙතු - සා., කා., අහෙතු අපච්චයා - PTS. මජ්ඣ.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ තිණ්ඨිතිපායතනානි: යානි පණ්ඨිතෙහි සමනු-
සුඤ්ජයමානානි සමනුභාගියමානානි සමනුභාගියමානානි පරමපි ගතමා
අකිරියාය සණ්ඨහනති.

අයං බො පත භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඬ්ඛි-
ලිට්ඨො අනුපවජේ: අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති.
කතමො ච භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො අසඬ්ඛිලිට්ඨො
අනුපවජේ: අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති. ඉමා ඡ
ධාතුසොති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො - පෙ -
අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති. ඉමානි ඡ එසායායතනානිති
භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො - පෙ - අප්පතිකුට්ඨො
සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති. ඉමෙ අට්ඨාරස මනොපව්චාරනි
භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො - පෙ - අප්පතිකුට්ඨො
සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති. ඉමානි වතතාරි අරියසම්මානිති භික්ඛවෙ
මයා ධම්මො දෙසිතො - පෙ - සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාති.

ඉමා ඡ ධාතුසොති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ගහිතො
අසඬ්ඛිලිට්ඨො අනුපවජේ: අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤා-
තිති: ඉති බො පතෙතං චූතතං, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච චූතතං: ඡසිමා භික්ඛවෙ
ධාතුසො: පස්ථිධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු අකාසධාතු
විඤ්ඤාණධාතු. ඉමා ඡ ධාතුසොති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අනිග්ග-
හිතො අසඬ්ඛිලිට්ඨො අනුපවජේ: අප්පතිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි
විඤ්ඤාතිති. ඉති යං තං චූතතං, ඉදමෙතං පටිච්ච චූතතං.

ඉමානි ෂ් එසායානතානීති හිකඩවෙ මයා ධමෙමා දෙසිනො අනිගනහිනො අසංකිලිටෙයා අනුපවජේයා අපපතිකුටෙයා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහිති, ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච වුතනං: ඡරිමානි හිකඩවෙ එසායානතානි: වහ්නුං¹ එසායානතං සොතං එසායානතං සාණං එසායානතං ජ්වහා එසායානතං කායො එසායානතං ටෙනො එසායානතං. ඉමානි ෂ් එසායානතානීති හිකඩවෙ මයා ධමෙමා දෙසිනො අනිගනහිනො අසංකිලිටෙයා අනුපවජේයා අපපතිකුටෙයා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහිති. ඉති යනතං වුතනං ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං.

ඉමෙ අට්ඨාරස මනොපට්ඨාරුති හිකඩවෙ මයා ධමෙමා දෙසිනො අනිගනහිනො අසංකිලිටෙයා අනුපවජේයා අපපතිකුටෙයා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහිති. ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච වුතනං: වහ්නුතා රූපං දිස්වා සොමනස්සට්ඨානීයං රූපං උපට්ඨවරති, දෙවෙනස්සට්ඨානීයං රූපං උපට්ඨවරති, උපෙක්ඛාට්ඨානීයං රූපං උපට්ඨවරති. සොහෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- සාණෙන ගඤ්ඤං සාධිත්වා -පෙ- ජ්වහාය රසං සාධිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනස්සට්ඨානීයං ධම්මං උපට්ඨවරති. දෙවෙනස්සට්ඨානීයං ධම්මං උපට්ඨවරති, උපෙක්ඛාට්ඨානීයං ධම්මං උපට්ඨවරති. ඉමෙ අට්ඨාරස මනොපට්ඨාරුති හිකඩවෙ මයා ධමෙමා දෙසිනො අනිගනහිනො අසංකිලිටෙයා අනුපවජේයා අපපතිකුටෙයා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහිති. ඉති යනතං වුතනං ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං.

ඉමානි වහ්නාරි අරියසච්චානීති හිකඩවෙ මයා ධමෙමා දෙසිනො අනිගනහිනො අසංකිලිටෙයා අනුපවජේයා අපපතිකුටෙයා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහිති. ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච වුතනං: ඡන්තං හිකඩවෙ ධාතුතං උපාදාය ගභගස්සාවකකන්ති හොති, ඔක්කන්තිසා සති තාමරූපං, තාමරූපපච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා එස්සො, එස්සාපච්චයා වෙදනා. වෙදිගමනස්ස බො පනාහං හිකඩවෙ ඉදං දුක්ඛන්ති පඤ්ඤපෙම්. අයං දුක්ඛසමුදයොති පඤ්ඤපෙම්. අයං දුක්ඛනිරෝධොති පඤ්ඤපෙම්², අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති පඤ්ඤපෙම්.

කතමඤ්ච හිකඩවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං: ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛා³ මරණපි දුක්ඛං, සොකපරිදෙව දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසාපි දුක්ඛා,* යමපිඡං ත ලහති, තමපි දුක්ඛං. සඛිවිතෙනා පඤ්ඤාපාදනකතානි දුක්ඛා. ඉදං චුච්චති හිකඩවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං.

කතමඤ්ච හිකඩවෙ දුක්ඛසමුදයො³ අරියසච්චං: අපිඡාපච්චයා සඛිනාරා, සඛිනාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරූපං, තාමරූපපච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා එස්සො, එස්සාපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදාය, උපාදායපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං. සොකපරිදෙව දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සමගමනාති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකතානිස්ස සමුදයො හොති. ඉදං චුච්චති හිකඩවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසච්චං.

1. වහ්නුඑසායානතං - ටෙසං. 2. පඤ්ඤපෙති - මජ්ඣං. 3. මජ්ඣං - නස්සි
* අපට්ඨෙහි සමුපයොගො දුක්ඛා. පිපයති පිපපයොගො දුක්ඛා - යතා. යං.
3. දුක්ඛසමුදයං - සිමු.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධො¹ අරියසම්මං අවිජ්ජායතොව අසෙසවිරාගනිරෝධා සංඛාරනිරෝධො, සංඛාරනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, විඤ්ඤාණනිරෝධා තාමරුපනිරෝධො, තාමරුපනිරෝධා සලායතනනිරෝධො, සලායතනනිරෝධා ඵස්සනිරෝධො, ඵස්සනිරෝධා වෙදනානිරෝධො, වෙදනානිරෝධා තණ්හානිරෝධො, තණ්හානිරෝධා උපාදානනිරෝධො, උපාදානනිරෝධො භවනිරෝධො, භවනිරෝධො ජාතිනිරෝධො, ජාතිනිරෝධො ජරාමරණං සොකපරිදොවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. ඵවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකනික්ඛස්ස නිරෝධො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධො අරියසම්මං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසම්මං අයමෙව අරියො අට්ඨමිතිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං සමාදිට්ඨි සමායමිකපෙසා සමාචාරා සමාකමනෙතා සමාආර්ථො සමාචාරායමො සමාසති සමාසමාධි. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසම්මං. ඉමානි චතතාරි අරියසම්මානීති භික්ඛවෙ මයා ධම්මො දෙසිතො අභිග්ගතිනො අසලිඛිට්ඨො අනුපචජ්ජො අපභිකුට්ඨො සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤානීති. ඉති යතං වුතතං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුතතන්ති.

3. 2. 2. 2.

12. භික්ඛමානි භික්ඛවෙ අමාතාපුත්තිකානි හයානීති අස්සතවා පුට්ඨජ්ජනො භාසති. කතමානි භික්ඛී: හොති² සො භික්ඛවෙ සමයො, යං මහාඅග්ගිඛාගො උට්ඨාති. මහාඅග්ගිඛාගෙ බො පත භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ තෙන භාමාපි ඛය්‍යන්ති නිගමාපි ඛය්‍යන්ති, තගරාපි ඛය්‍යන්ති. ගාමෙසුපි ඛය්‍යමානෙසු නිගමෙසුපි ඛය්‍යමානෙසු තගරෙසුපි ඛය්‍යමානෙසු තත්ථ මාතාපි පුත්තං තපපරිලහති, පුත්තොපි මාතරං තපපරිලහති. ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං අමාතාපුත්තිකං හයන්ති අස්සතවා පුට්ඨජ්ජනො භාසති.

පුත්තවපරං භික්ඛවෙ හොති සො සමයො යං මහාමෙඤ්ඤො උට්ඨාති, මොමෙඤ්ඤෙ බො පත භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ මහාඋදකවාහකො සඤ්ජායති, මහාඋදකවාහකෙ බො පත භික්ඛවෙ සඤ්ජාතෙ තෙන ගාමාපි වුය්‍යන්ති, නිගමාපි වුය්‍යන්ති, තගරාපි වුය්‍යන්ති. ගාමෙසුපි වුය්‍යමානෙසු නිගමෙසුපි වුය්‍යමානෙසු තගරෙසුපි වුය්‍යමානෙසු තත්ථ මාතාපි පුත්තං තපපරිලහති, පුත්තොපි මාතරං තපපරිලහති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං අමාතාපුත්තිකං හයන්ති අස්සතවා පුට්ඨජ්ජනො භාසති.

පුත්තවපරං භික්ඛවෙ හොති සො සමයො, යං හයං හොති අට්ඨිසංකොපො චක්ඛසමාරුලා ජාතපදා පරියායන්ති. හයෙ බො පත භික්ඛවෙ සති අට්ඨිසංකොපෙ චක්ඛසමාරුලෙසු ජාතපදෙසු පරියායන්තෙසු තත්ථ මාතාපි පුත්තං තපපරිලහති, පුත්තොපි මාතරං තපපරිලහති, ඉදං භික්ඛවෙ තතියං අමාතාපුත්තිකං හයන්ති අස්සතවා පුට්ඨජ්ජනො භාසති. ඉමානි බො භික්ඛවෙ භික්ඛී අමාතාපුත්තිකානි හයානීති අස්සතවා පුට්ඨජ්ජනො භාසති,

කාති බො පතිමාති භික්ඛවෙ තිණ්ඤි සමානාපුත්තිකාතියෙව භයාති අමානාපුත්තිකාති භයාතිති අයුතවා පුපුල්ඡතො භාසති. කතමාති තිණ්ඤි: හොති සො භික්ඛවෙ සමයො, යං මහාඅග්ගිඛාහො උට්ඨාති, මහාඅග්ගිඛාහෙ බො පත භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ තෙන ගාමාපි -පෙ- තගරාපි ඛයානති. ගාමෙසුපි ඛයාමානෙසු තිගමෙසුපි ඛයාමානෙසු තගරෙසුපි ඛයාමානෙසු හොති සො සමයො, යං කදච්ඡි කරහවි මානාපි පුත්තං පටිලහති, පුත්තොපි මානරං පටිලහති. ඉදං භික්ඛවෙ පඨමං සමානාපුත්තිකං යෙව භයං අමානාපුත්තිකං භයනති අයුතවා පුපුල්ඡතො භාසති.

පුත්තවපරං භික්ඛවෙ හොති සො සමයො, යං මහාමෙඝො උට්ඨාති. මහාමෙඝෙ බො පත භික්ඛවෙ උට්ඨිතෙ මහාඋදකවාහකො සඤ්ජායති, මහාඋදකවාහකෙ බො පත භික්ඛවෙ සඤ්ජාතෙ තෙන ගාමාපි වුයානති, තිගමාපි වුයානති, තගරාපි වුයානති. ගාමෙසුපි වුයාමානෙසු තිගමෙසුපි වුයාමානෙසු තගරෙසුපි වුයාමානෙසු හොති සො සමයො, යං කදච්ඡි කරහවි මානාපි පුත්තං පටිලහති, පුත්තොපි මානරං පටිලහති, ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං සමානාපුත්තිකං යෙව භයං අමානාපුත්තිකං භයනති අයුතවා පුපුල්ඡතො භාසති.

පුත්තවපරං භික්ඛවෙ හොති සො සමයො, යං භයං හොති අට්ඨිසඬෙකාපො, වක්කසමාරුලුතා ජාතපදා පරියායනති. භයෙ බො පත භික්ඛවෙ සති අට්ඨිසඬෙකාපෙ වක්කසමාරුලුතෙසු ජාතපදෙසු පරියායනෙතෙසු හොති සො සමයො, යං කදච්ඡි කරහවි මානාපි පුත්තං පටිලහති. පුත්තොපි මානරං පටිලහති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං සමානාපුත්තිකං යෙව භයං අමානා-පුත්තිකං භයනති අයුතවා පුපුල්ඡතො භාසති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ඤි සමානාපුත්තිකාති යෙව භයාති අමානාපුත්තිකාති භයාතිති අයුතවා පුපුල්ඡතො භාසති.

තිණ්ඤිමාති භික්ඛවෙ අමානාපුත්තිකාති භයාති. කතමාති තිණ්ඤි: ජරහයං ව්‍යාධිහයං මරණහයං. ත භික්ඛවෙ මානා පුත්තං ජීරමානං එවං ලහති: අහං ජීරාමි, මා මෙ පුත්තො ජීරිති. පුත්තො වා පත මානරං ජීරමානං ත එවං ලහති, අහං ජීරාමි, මා මෙ මානා ජීරිති.

ත භික්ඛවෙ මානා පුත්තං ව්‍යාධියමානං එවං ලහති: අහං ව්‍යාධියාමි, මා මෙ පුත්තො ව්‍යාධියිති, පුත්තො වා පත මානරං ව්‍යාධියමානං ත එවං ලහති: අහං ව්‍යාධියාමි, මා මෙ මානා ව්‍යාධියිති.

ත භික්ඛවෙ මානා පුත්තං මියමානං එවං ලහති: අහං මියාමි, මා මෙ පුත්තො මියිති, පුත්තො වා පත මානරං මියමානං ත එවං ලහති: අහං මියාමි, මා මෙ මානා මියිති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ඤි අමානාපුත්තිකාති භයාතිති.

අපච්ඡි භික්ඛවෙ මග්ගො, අපච්ඡි පටිපදා, ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං සමානාපුත්ති-කානං භයානං, ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අමානාපුත්තිකානං භයානං පඨාණාය සමෙතික්කමාය සංවත්තනති: කතමො ව භික්ඛවෙ මග්ගො: කතමා ව පටිපදා: ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං සමානාපුත්තිකානං භයානං, ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අමානා-පුත්තිකානං භයානං පඨාණාය සමෙතික්කමාය සංවත්තනති: අයමෙව අරියො අට්ඨිඛිතිකො මග්ගො, සෙය්‍යපීදං: සමමාදට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං බො භික්ඛවෙ මග්ගො, අයං පටිපදා, ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං සමානාපුත්තිකානං භයානං, ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අමානාපුත්තිකානං භයානං පඨාණාය සමෙතික්කමාය සංවත්තනති.

3. 2. 2. 3.

13. එකං සමයං භගවා ණොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛු-සබ්බෙත සද්ධිං යෙන ථෙවනාගපුරිකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා: සමණො ඛලු හො ගොතමො සකාසුතො සකාසකුලා පබ්බජිතො වෙතාගපුරං අනුපපන්නො “ඛං ඛො පන භවන්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණො නිත්තිසද්දෙ අභ්‍යුග්ගතො: ඉතිපි සො භගවා අරහං සමමාසමුද්ධො විජ්ජාවරණතපනො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා, සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සබ්බහවකං සසාමණ්ඩ්‍රාගමණිං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙති, සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති, සාධු ඛො පන තථා-රූපානං අරහතං දස්සනං හොති”ති.

අථ ඛො වෙතාගපුරිකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා යෙන භගවා තෙනුප-සබ්බකම්මසු, උපසබ්බකම්මිනා අපොසකච්ච භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපොසකච්ච භගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං¹ විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපොසකච්ච යෙන භගවා තෙනඤ්ඤලිපණමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපොසකච්ච නාමගොතනං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපොසකච්ච තුණ්හිගුතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො වෙතාගපුරිකො චච්ඡගොග්ගො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:

“අච්ඡරියං හො ගොතම, අභ්‍යුතං හො ගොතම, යාවඤ්චිදං හොහො ගොතමෙස්ස විපසන්තානි ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඡ්චිවණෙණා පරියොදානො.

සෙය්‍යථාපි හො ගොතම සාරදං බදරපණ්ඩු² පරිසුද්ධං හොති පරියොදානං. එවමෙව හොතො ගොතමෙස්ස විපසන්තානි ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඡ්චිවණෙණා පරියොදානො. සෙය්‍යථාපි හො ගොතම තාලපන්නං සමපති බන්ධනා පවුත්තං³ පරිසුද්ධං හොති පරියොදානං. එවමෙව හොතො ගොතමෙස්ස විපසන්තානි ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුද්ධො ඡ්චිවණෙණා පරියොදානො”.

1. සාරාණීයං - මජ්ඣං සරණීයං - PTS. 2. බදරපණ්ඩු - මජ්ඣං සෘ. කං.
3. බන්ධනා පවුත්තං - මජ්ඣං. මුත්තං, සීමු.

“සෙය්‍යථාපි හො ගොතම තෙකං ජලේඛානදං දහබ්බමාරජ්ජන-
සුපරිකමකතං උකකාමුවෙ සුකුසලසම්පහට්ඨං පණ්ඩුකමලෙ තිකතිතං
භාසතෙ ච කපතෙ ච විරොචති ච. එවමෙව නොතො ගොතමෙස විප-
සනනාති ඉන්ද්‍රියාති, පරිසුද්ධො ජව්වණේණ පරියොද්ධො.

යාති භූත¹ තාති හො ගොතම උච්චාසයතමභාසයනාති. සෙය්‍යථිදං:
ආසන්දි පලලඬෙකා ගොණකො විතතකා² පටිකා පටලිකා තුලිකා විකතිකා
උග්ග්‍රොමි එකතතලොමි කට්ඨිසං කොසෙය්‍යං කුතතකං හත්තරං
අසාත්තරං රථත්තරං අජිතපාවෙණිං කාදලිමිගපවරපච්චත්තරණං සඋතත-
රත්තරං උහතො ලොභිතකුපධානං. එවරුපානං භූත භවං ගොතමො
උච්චාසයතමභාසයනානං තිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී³ති.

[භගවා:]

යාති බො පත තාති බ්‍රාහමණ උච්චාසයතමභාසයනාති. සෙය්‍යථිදං:
ආසන්දි පලලඬෙකා ගොණකො විතතකා පටිකා පටලිකා තුලිකා විකතිකා
උග්ග්‍රොමි එකතතලොමි කට්ඨිසං කොසෙය්‍යං කුතතකං හත්තරං
අසාත්තරං රථත්තරං අජිතපාවෙණිං කාදලිමිගපවරපච්චත්තරණං³ සඋතතර-
ත්තරං උහතො ලොභිතකුපධානං. දුලලහාති තාති පබ්බජිතානං, ලද්ධා ච
ත කපතති.

තීණි බො ඉමාති බ්‍රාහමණ උච්චාසයතමභාසයනාති, යෙසාහං එතරහි
තිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී. කතමාති තීණි: දිබ්බං උච්චාසයන-
මභාසයනං බ්‍රහමං උච්චාසයතමභාසයනං අරියං උච්චාසයතමභාසයනං.
ඉමාති බො බ්‍රාහමණ තීණි උච්චාසයතමභාසයනාති, යෙසාහං එතරහි
තිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති.

1. යාති තාති - මජ්ඣ. 2. විතතකා - ස්‍යා, සි 1. විතතකො - මජ්ඣ.

3. කාදලිමිගපවරපච්චත්තරණං - මජ්ඣ.

[බ්‍රාහ්මණෝ:]

කතමං පන භො ගොතම දිබ්බං උච්චාසයනමහාසයනං, යස්ස භවං-
ගොතමො එතරගි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී?ති.

[භගවා:]

ඉද්දං බ්‍රාහ්මණ යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරාමි, සො
පුබ්බන්‍යසමං නිවාසෙත්වා පතනවිවරමාදාය තමෙව ගාමං වා නිගමං වා
පිණ්ඩාය පටිසාමි. සො පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කතොතො වනන්තඤ්ඤෙව
පචාරයාමි, සො යදෙව තත්ථ භොනති තිණානි වා පණණානි වා තානි
එකජ්ඣං සංහරිත්වා¹ නිසීදාමි, පලලඛිකා ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය
පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

සො විවිචෙව ආමෙගි විවිචව අකුසලෙගි ධමෙගි සවිතක්කං සවිචාරං
විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. විතක්කවිචාරානං
චූපසමා අජ්ඣන්තං සම්පසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං
සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. පිතියා ව විරාගා
උපෙක්කකො ව විහරාමි සතො ව සම්පජානො, සුඛඤ්ච කායෙන පටිසං-
චෙදෙමි, යං තං අරියා ආවික්කන්ති උපෙක්කකො සතිමා සුඛවිහාරිනි, තං
තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. සුඛස්ස ව පහාණා දුක්ඛස්ස ව පහාණා
පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්කාසති-
පාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි.

සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ එවමහුතො වඩ්ඤාමාමි, දිබ්බො මෙ එසො තස්මිං
සමයෙ වඩ්ඤාමො, භොති. සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ, එවං භූතො නිට්ඨාමි,
දිබ්බං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ ඨානං භොති. සො චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ,
එවමහුතො නිසීදාමි, දිබ්බං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ ආසනං භොති. සො
චෙ අහං බ්‍රාහ්මණ, එවමහුතො සෙය්‍යං කපෙපමි, දිබ්බං මෙ එතං තස්මිං
සමයෙ උච්චාසයනමහාසයනං භොති. ඉදං බො තං බ්‍රාහ්මණ දිබ්බං
උච්චාසයනමහාසයනං, යස්සාහං එතරගි නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිර-
ලාභීති.

[බ්‍රාහ්මණෝ:]

අච්ඡරියං භො ගොතම, අබ්භුතං භො ගොතම, කො වඤ්ඤාදා ඵවරුපස්ස
දිබ්බස්ස උච්චාසයනමහාසයනස්ස නිකාමලාභී භවිස්සති අකිච්ඡලාභී අකසිර-
ලාභී අඤ්ඤාත්‍ර භොතා ගොතමෙන.-

1. සංහරිත්වා - මජ්ඣං.

කතමං පන තං හො ගොතම ඛුගමං උච්චාසයතමහාසයනං, යස්ස භවං ගොතමො එතරගි තිකාමලාභී අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති?'

[භගවා:]

ඉදං ඛුගමණ් යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරාමි, සො ජුබ්බතසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පහතච්චරමාදාය තමෙව ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පටිසාමි, සො පච්ඡාභගතං පිණ්ඩපාතපටිඝකානෙනා වනන්තඤ්ඤාච පචාරයාමි.

සො යදෙව තත්ථ හොනති තිණාති වා, පණණාති වා තාති එකජ්ඣං සංහරිතා¹ නිසීදාමි, පලලඛකං ආභුජතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙඤා. සො මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිතා විහරාමි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුඤ්ඤං, ඉති උදාමධො නිරියං සබ්බධි සබ්බත්තහාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣක ඵරිතා විහරාමි. කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- මුද්දිනාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිතා විහරාමි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුඤ්ඤං². ඉති උදාමධො නිරියං සබ්බධි සබ්බත්තහාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣක ඵරිතා විහරාමි.

සො වෙ අහං ඛුගමණ් එවං භූතො වෙකමාමි, ඛුගමො මෙ එසො නසමිං සමයෙ වෙකමො හොති. සො වෙ අහං ඛුගමණ් එවමෙභූතො කිට්ඨාමි - නිසීදාමි - සෙය්‍යං කපෙමි, ඛුගමං මෙ එතං නසමිං සමයෙ උච්චාසයන-මහාසයනං හොති. ඉදං බො තං ඛුගමණ් ඛුගමං උච්චාසයනමහාසයනං, යස්සාහං එතරගි තිකාමලාභී අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති.

[ඛුගමණො:]

අච්ඡරියං හො ගොතම, අබ්භූතා හො ගොතම, කො වඤ්ඤා ඵචරුපස්සා ඛුගමස්ස උච්චාසයනමහාසයනස්ස තිකාමලාභී භවිස්සති අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභී අඤ්ඤා භොතා ගොතමෙන.

කතමං පන තං හො ගොතම අරියං උච්චාසයනමහාසයනං, යස්ස භවං ගොතමො එතරගි තිකාමලාභී අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභීති?'

[භගවා:]

ඉදං ඛුගමණ් යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරාමි. සො ජුබ්බතසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පහතච්චරමාදාය තමෙව ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පටිසාමි. සො පච්ඡාභගතං පිණ්ඩපාතපටිඝකානෙනා වනන්තඤ්ඤාච පචාරයාමි. සො යදෙව තත්ථ හොනති තිණාති වා, පණණාති වා, තාති එකජ්ඣං සංහරිතා¹ නිසීදාමි පලලඛකං ආභුජතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙඤා.

සො එවං පජානාමි.¹ රුහො මෙ පභිණො; උච්ඡින්නාමුලො නාලාවඤ්ඤා-
කතො අනභාවකතො² ආයතිං අනුප්පාදාමිමෙවං. දෙසො මෙ පභිණො -පෙ-
මොහො මෙ පභිණො උච්ඡින්නාමුලො නාලාවඤ්ඤාකතො අනභාවකතො,³
ආයතිං අනුප්පාදාමිමෙවං

සො වෙ අහං බ්‍රාහ්මණ ඵවමිහුතො වඛ්ඤාමි, අරියො මෙ එසො තස්මිං
සමයෙ වඛ්ඤාමො හොති. සො වෙ අහං බ්‍රාහ්මණ ඵවමිහුතො තිට්ඨාමි -පෙ-
තිසිද්ධම්- සෙය්‍යං කප්පමි. අරියං මෙ එතං තස්මිං සමයෙ උච්චාසයන-
මහාසංඝං හොති. ඉදං ඛො භං³ බ්‍රාහ්මණ අරියං උච්චාසයනමහාසංඝං.
යස්සාහං එතරහි තිකාමලාහි අනිච්ඡලාහි අකඨිරලාහිති.

[බ්‍රාහ්මණො:]

අච්ඡරියං හො ගොතම, අබ්භූතං හො ගොතම, කො වඤ්ඤා ඵවරුපස්ස
අරියස්ස උච්චාසයනමහාසංඝං තිකාමලාහි හවිස්සාහි අනිච්ඡලාහි අකඨිර-
ලාහි අඤ්ඤා හොතා ගොතමෙත.

අභිකක්කන්තං හො ගොතම, අභිකක්කන්තං හො නොතම, සෙය්‍යථාපි හො
ගොතම තිකක්කජ්ඣිතං වා උක්කජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විවරෙය්‍ය, මූලාස්ස
වා මහං ආවිඤ්ඤාය, අකිකාරෙ වා බෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය, වක්ඛුමිනො
රුපානි දඬුනිනිති. ඵවමෙවං⁴ හොතා ගොතමෙත අනෙකපරිසාරෙත
ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං හතොත භවන්තං ගොතමං සරණං
ගච්ඡාම, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසංඝඤ්ච. උපාසකො කො භවං ගොතමො ධාරෙතු
අජ්ඣතෙත පාණ්ණපෙතෙ සරණංගතෙති.

3. 2. 2. 4

14. එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති ගීජකුක්කුමෙ පබ්බතෙ. තෙන
ඛො පන සමයෙත සරණා තාම පරිබ්බාජකො අවිරපකක්කන්තො හොති
ඉමස්මා ධම්මවිතයා. සො රුජගහෙ පරිසරිං⁵ එවං වාචං භාසති: අඤ්ඤාතො
මයා සමණානං සකාසපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ව පනාහං සමණානං
සකාසපුත්තියානං ධම්මං එවාහං තස්මා ධම්මවිතයා අපකක්කන්තාහි.

අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවීරමාදය
රුජගහෙ පිණ්ඩාය පටිසිංසු. අස්සොසුං ඛො තෙ භික්ඛු සරහස්ස පරිබ්බාජකස්ස
රුජගහෙ පරිසරිං⁵ එවං වාචං භාසමානස්ස: අඤ්ඤාතො මයා සමණානං
සකාසපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ව පනාහං සමණානං සකාසපුත්තියානං
ධම්මං එවාහං තස්මා ධම්මවිතයා අපකක්කන්තාහි.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු රුජගහෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩපාන-
පටිකක්කන්තා යෙන භගවා තෙනුපසංඛික්ඛිංසු. උපසංඛික්ඛිත්වා භගවන්තං
අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිද්ධංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු
භගවන්තං එතදවොද්ධං:

1. පානාමි - මජ්ඣ. 2. අනභාවකතො - මජ්ඣ. 3. මජ්ඣ. - කඤ්ඤා

4. ඵවමෙවං ඛො - මජ්ඣ. 5. පරිසරි - මජ්ඣ.

සරභො නාම භනෙන පරිබ්බාජකො අවිරපකකනො, ඉමසමා ධම්ම-
විනයා සො රුජගහෙ පරිසතී ඵලං වාචං භාසති. අඤ්ඤානො මයා
සමණානං සකාසපුත්තියානං ධම්මො, අඤ්ඤාය ව පනාභං සමණානං සකා-
පුත්තියානං ධම්මං ඵලාභං තසමා ධම්මවිනයා අපකකනොති. සාමු භනෙන
භගවා යෙන සප්පිතිකානිදං යෙන පරිබ්බාජකාරුමො, යෙන සරභො
පරිබ්බාජකො, තෙත්තපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදායාති. අභිවාසෙසි භගවා
තුණ්හිභාවෙන.

අථ ඛො භගවා සායත්තසම්මං පතිසලානා වුට්ඨිතො යෙන සප්පිතිකා-
නීරං යෙන පරිබ්බාජකාරුමො යෙන සරභො පරිබ්බාජකො තෙත්තපසඛකම්,
උපසඛකම්භා පඤ්ඤානෙන ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ ඛො භගවා සරභං
පරිබ්බාජකං ඵතදවොච: සම්මං කීර තං සරභ ඵලං වදෙසි: අඤ්ඤානො
මයා සමණානං සකාසපුත්තියානං¹ ධම්මො, අඤ්ඤාය ව පනාභං සමණානං
සකාසපුත්තියානං¹ ධම්මං ඵලාභං තසමා ධම්මවිනයා අපකකනොති? ඵලං
වුට්ඨෙන සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හි අහොසි.

දුතියමපි ඛො භගවා සරභං පරිබ්බාජකං ඵතදවොච: වදෙසි සරභ,
කීනති තෙ අඤ්ඤානො සමණානං සකාසපුත්තියානං¹ ධම්මො; සචෙ තෙ
අපරිපුරං භවිස්සති, අභං පරිපුරෙස්සාමි, සචෙ පත තෙ පරිපුරං භවිස්සති.
අභං අනුමොදිස්සාමිති. දුතියමපි ඛො සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හි අහොසි.

තතියමපි ඛො භගවා සරභං පරිබ්බාජකං ඵතදවොච: වදෙසි සරභ,
කීනති තෙ අඤ්ඤානො සමණානං සකාසපුත්තියානං ධම්මො, සචෙ තෙ අපරිපුරං
භවිස්සති, අභං පරිපුරෙස්සාමි, සචෙ පත තෙ පරිපුරං භවිස්සති, අභං
අනුමොදිස්සාමිති. තතියමපි ඛො සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හි අහොසි.

අථ ඛො තෙ පරිබ්බාජකා සරභං පරිබ්බාජකං ඵතදවොචු: “යදෙව
ඛො තං ආවුසො සරභ, සමණං ගොතමං යාවෙය්‍යාසි. තදෙව තෙ සමණො
ගොතමො පවාරෙති. වදෙහාවුසො සරභ, කීනති තෙ අඤ්ඤානො සමණානං
සකාසපුත්තියානං¹ ධම්මො, සචෙ තෙ අපරිපුරං භවිස්සති. සමණො ගොතමො
පරිපුරෙස්සති. සචෙ පත තෙ පරිපුරං භවිස්සති. සමණො ගොතමො
අනුමොදිස්සති”ති. ඵලං වුට්ඨෙන සරභො පරිබ්බාජකො තුණ්හිභුතො මඛකු-
භුතො පතතකකඤ්ඤා අධොමුඛො පජ්ඣායනො අපපට්ඨානො නිසීදි.

අථ ඛො භගවා සරභං පරිබ්බාජකං තුණ්හිභුතං මඛකුභුතං පතතකකඤ්ඤා
අධොමුඛං පජ්ඣායනො අපපට්ඨානං විදිති තෙ පරිබ්බාජකෙ ඵතදවොච:

යො ඛො මං පරිබ්බාජකා² ඵලං වදෙය්‍ය. සම්මාසම්මුද්ධාස්ස තෙ පටිජා-
තතො ඉමෙ ධම්මා අතතිසම්මුද්ධාති, තමහං තඤ්ඤා සාමුකං සමනුසුඤ්ඤායං,
සමනුගාහෙය්‍යා, සමනුභාසෙය්‍යා. සො වත මයා සාමුකං සමනුසුඤ්ඤායමානො
සමනුගාහිමානො සමනුභාසිමානො අට්ඨානමෙතං අතවකාසො, යං සො
තිණ්ණං ධානානං නාඤ්ඤාතරං ධානං නිගවෙජ්‍යය අඤ්ඤාත වා අඤ්ඤා-
පටිච්චරිස්සති, බිහිද්ධා කථං අපනාමෙස්සති, කොපඤ්ඤා ද්‍රෝසඤ්ඤා අපපට්ඨයඤ්ඤා
පාතුකරිස්සති. තුණ්හිභුතො වා මඛකුභුතො පතතකකඤ්ඤා අධොමුඛො
පජ්ඣායනො අපපට්ඨානො නිසීදිස්සති. සෙය්‍යථාපි සරභො පරිබ්බාජකො.

යො බො මං පරිබ්බාජකා ඵලං විදෙය්‍ය: බිණ්ණසවස්ස තෙ පටිජානතො ඉමෙ ආත්මා අපරික්ඛිණ්ණාති, තමහා තත්ථ සාධුකං සමනුසුඤ්ජය්‍යං සමනුගා-
හෙය්‍යං සමනුභාසෙය්‍යං. සො වත මියා සාධුකං සමනුසුඤ්ජය්‍යමානො සමනුගාහියමානො සමනුගාසියමානො අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො තිණ්ණං ණානානං නාඤ්ඤතරං ණානං නිගවෙජ්ජය්‍ය, අඤ්ඤත වා අඤ්ඤං පටිවරිය්‍යති, බිහිඬා කථං අපනාමෙය්‍යති, කොපඤ්ඤ දොසඤ්ඤ අප්පච්චයඤ්ඤ පාතුකරිය්‍යති. භුණ්හිභුතො වා මිඬුභුතො පනතකඛ්ඤො අධොමුඛො පඤ්ඤායනො අප්පටිභානො නිසීදිය්‍යති, සෙය්‍යථාපි සරහො පරිබ්බාජකො.

යො බො මං පරිබ්බාජකා ඵලං විදෙය්‍ය: යස්ස බො පත තෙ අත්ථාය ධම්මො දෙසිතො, සො න නිය්‍යාති තකකරස්ස සමවා දුක්ඛකඛ්ඤායාති. තමහං තත්ථ සාධුකං සමනුසුඤ්ජය්‍යං, සමනුගාහෙය්‍යං, සමනුභාසෙය්‍යං. සො වත මියා සාධුකං සමනුසුඤ්ජය්‍යමානො සමනුගාහියමානො සමනුගාසිය-
මානො අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො තිණ්ණං ණානානං නාඤ්ඤතරං ණානං නිගවෙජ්ජය්‍ය අඤ්ඤත වා අඤ්ඤං පටිවරිය්‍යති, බිහිඬා කථං අපනා-
මෙය්‍යති, කොපඤ්ඤ දොසඤ්ඤ අප්පච්චයඤ්ඤ පාතුකරිය්‍යති. භුණ්හිභුතො වා මිඬුභුතො පනතකඛ්ඤො අධොමුඛො පඤ්ඤායනො අප්පටිභානො නිසී-
දිය්‍යති, සෙය්‍යථාපි සරහො පරිබ්බාජකොති.

අථ බො භගවා සප්පතිකානීරෙ පරිබ්බාජකාරුමෙ තිකඛ්භත්තුං සීහනාදං නදිත්වා වෙහාසං පක්කාමි.

අථ බො තෙ පරිබ්බාජකා අචිරපක්කනනාස්ස භගවතො සරහං පරිබ්බාජකං සමන්තතො වාචාසත්තිතොදකෙන සඤ්ඤාමාරිං අකංසු: සෙය්‍යථාපි ආට්ටසො සරහ ඔභාරඤ්ඤ ජරසීගාලො සීහනාදං නදිය්‍යාමිති සෙගාලකඤ්ඤෙව¹ නදති, හෙරණ්ඩකඤ්ඤෙව නදති. ඵවමෙව බො භං ආට්ටසො සරහ අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන සීහනාදං නදිය්‍යාමිති සෙගාලකඤ්ඤෙව නදයි, හෙරණ්ඩකඤ්ඤෙව නදයි. සෙය්‍යථාපි ආට්ටසො සරහ අමිකමඤ්ඤ² උසසකර-
විතං³ රවිය්‍යාමිති අමිකමඤ්ඤ රවිතඤ්ඤෙව රවති. ඵවමෙව බො භං ආට්ටසො සරහ අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන උසසකරවිතං රවිය්‍යාමිති අමි-
කමඤ්ඤ රවිතඤ්ඤෙව රවයි. සෙය්‍යථාපි ආට්ටසො සරහ උසහො සුඤ්ඤාය නොසාලාය ගමනීරා නදිතබ්බං මඤ්ඤති. ඵවමෙව බො භං ආට්ටසො සරහ අඤ්ඤත්‍රෙව සමණෙන ගොතමෙන ගමනීරා නදිතබ්බං මඤ්ඤති. අථ බො තෙ පරිබ්බාජකා සරහං පරිබ්බාජකං සමන්තතො වාචාසත්තිතොදකෙන සඤ්ඤාමාරිං අකංසුති.

1. මජ්ඣිම - යහ - නාදති 2. සීහිතාලකඤ්ඤෙව - මජ්ඣිම.

3. ආට්ටසාසඤ්ඤෙව - මජ්ඣිම 4. පුරිසකරවිතං - මජ්ඣිම, පුසසකරවිතං - සහ.

3. 2. 2. 5

15. එකං සමයං භගවා කොසපුත්තා වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛු-
සඛෙසන සද්ධං යෙන කෙසපුත්තං නාම කාලාමානං නිගමො තදවසරි.
අසොසාසුං බො කෙසපුත්තියා කාලාමා සමණො ඛලු හො ගොතමො සක්ක-
පුත්තො සක්කාකුලා පබ්බජිතො කෙසපුත්තං අනුප්පන්නො, තං බො පන
භවන්තා¹ ගොතමං එවං කල්යාණො කිත්තිසද්දො අඛග්ගහතො: ඉතිපි සො
භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො -පෙ- සාධු බො පන තථාරූපානං අරහතං
දස්සනං ගොතීති.

අථ බො කෙසපුත්තියා කාලාමා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්සු.
උපසඛිකම්සා අප්පෙකවෙව භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු.
අප්පෙකවෙව භගවතා සද්ධං සමමාදිංසු, සමමාදතියං කථං සාරණියං
විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකවෙව යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං
පණ්ණමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකවෙව තාමගොත්තං සාවෙත්වා
එකමන්තං නිසීදිංසු. අප්පෙකවෙව තුණ්හිභූතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එක-
මන්තං නිසීන්තා බො කෙසපුත්තියා කාලාමා භගවන්තං එතදවොචු: සන්ති
භන්තෙ එකෙ සමණ්ඩ්‍රාගමණා කෙසපුත්තං ආගච්ඡන්ති, තෙ සකඤ්ඤාව
වාදං දීපෙන්නි, ජොතෙන්නි, පරවාදං පන² බ්‍රංසෙන්නි, වලෙහන්නි, ඔපප්පක්ඛිං³
කරෙන්නි, පරිභවන්ති. අපරෙපි භන්තෙ එකෙ සමණ්ඩ්‍රාගමණා කෙසපුත්තං
ආගච්ඡන්ති, තෙපි සකඤ්ඤාව වාදං දීපෙන්නි, ජොතෙන්නි, පරවාදං පන
බ්‍රංසෙන්නි, වලෙහන්නි, ඔපප්පක්ඛිං කරෙන්නි, පරිභවන්ති. තෙසං නො
භන්තෙ අමාකා හොතෙව කඬ්ඛා, හොති විවිකිච්ඡා: කො සු තාම ඉමෙසං
භවන්තානං සමණ්ඩ්‍රාගමණානං සම්මං ආහ, කො මුසාති.

අලංගි වො කාලාමා කඬ්ඛිභුං අලං විවිකිච්ඡභුං, කඬ්ඛතීයෙ ව පන වො
ශානෙ විවිකිච්ඡා උප්පන්නා, එථ තුලෙහ කාලාමා මා අනුස්සවෙත, මා
පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙත, මා තකකහෙතු, මා නයනෙතු,
මා ආකාරපරිච්ඡෙකකත, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානකකතතියා, මා භබ්බරූපතාය, මා
සමණො නො ගරුති. යද තුලෙහ කාලාමා අත්තතාව ජාතෙය්‍යාථ: ඉමෙ
ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරහිතා, ඉමෙ
ධම්මා සමන්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්තීති: අථ තුලෙහ
කාලාමා පජ්ඣෙය්‍යාථ.

තං කිමමඤ්ඤථ කාලාමා ලොභො පුරිසස්ස අජ්ඣන්තං උප්පජ්ජමානො
උප්පජ්ජති, හිතාය වා අභිතාය වාති? අභිතාය භන්තෙ.

ලුද්ධො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අභිභූතො පරියාදින්න-
විනෙතා පාණමපි හනති¹ අදින්නමපි ආදියති, පරදරමපි ගව්ඡති, මුසාපි භණ්ති,
පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස හොති දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායාති.
එවං භනෙන.

තං කිමමඤ්ඤථ කාලාමා දෙසො පුරිසස්ස අජ්ඣන්තං උප්පජ්ජමානො
උප්පජ්ජති භිතාය වා අභිතාය වාති. අභිතාය භනෙන.

දුට්ඨො පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො දෙසෙන අභිභූතො පරියාදින්න-
විනෙතා පාණමපි හනති -පෙ- පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස හොති
දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායාති. එවං භනෙන.

තං කිමමඤ්ඤථ කාලාමා මොහො පුරිසස්ස අජ්ඣන්තං උප්පජ්ජමානො
උප්පජ්ජති භිතාය වා අභිතාය වාති. අභිතාය භනෙන.

මුලෙනා පනායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්න-
විනෙතා පාණමපි හනති, අදින්නමපි ආදියති, පරදරමපි ගව්ඡති, මුසාපි භණ්ති,
පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස හොති දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායාති.
එවං භනෙන.

තං කිමමඤ්ඤථ කාලාමා ඉමෙ ධම්මා ඩුසල්ලා වා අඤ්ඤා වාති. අඤ්ඤා
භනෙන.

සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වාති. සාවජ්ජා භනෙන.

විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාපසන්ධා වාති. විඤ්ඤාගරහිතා භනෙන.

සමත්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති නො වා කථං වා
හෙත්ථ හොතිති. සමත්තා භනෙන සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති.
එවං නො හෙත්ථ හොතිති.

ඉති බො කාලාමා යත්තං අවොච්චන්. එථ තුමෙහ කාලාමා මා අනුස්ස-
වෙන, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරිය, මා පිටකසම්පදකෙන, මා තක්කකෙතු, මා
තයකෙතු, මා ආකාරපරිච්ඡිතකෙතන, මා දිට්ඨිතිස්සානකනිනායා, මා භබ්බ-
රූපතාය, මා සමිණො නො ගරුති. යද්ද තුමෙන කාලාමා අත්තනාව
ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා අඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා
විඤ්ඤාගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය
සංවත්තන්තිති. අථ තුමෙන කාලාමා පර්භෙය්‍යාථාති ඉති යත්තං චුත්තං
ඉදමෙතං පටිච්චි චුත්තං.

එථි තුමෙහි කාලාමා මා අනුස්සවෙන, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරුය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තතකහෙතු, මා තයහෙතු, මා ආකාරපරිවිතකෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානකනිකායා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරුති. යද තුමෙහි කාලාමා අතතනාව ජාතෙය්‍යාථ, ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අතවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාපසසන්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමෙත්තා සමාදින්නා නිතාය සුඛාය සංවත්තනනීති. අථ තුමෙහි කාලාමා උපපජ්ජා විතරෙය්‍යාථ.

තං කිම්මඤ්ඤථ කාලාමා අලොභො පුරිසස්ස අජ්ඣාතං උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති නිතාය වා අනිතාය වාති. නිතාය භනෙන,

අලුඬො පතායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අතභිභුතො අපරියාදින්නවිතො නෙව පාණං හනති, න අදින්නං ආදියති, න පරදරං ගවජ්ජති, න මුසා හණති. පරමෙ තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස ගොති දීඝරත්තං නිතාය සුඛායාති. එවං භනෙන.

තං කිම්මඤ්ඤථ කාලාමා අදෙසො පුරිසස්ස අජ්ඣාතං උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති නිතාය වා අනිතාය වාති; නිතාය භනෙන.

අලුඬො පතායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො දෙසෙන අතභිභුතො අපරියාදින්නවිතො නෙව පාණං හනති -පෙ- න මුසා හණති, පරමෙ තථත්තාය සමාදපෙති. යං ස ගොති දීඝරත්තං නිතාය සුඛායාති. එවං භනෙන.

තං කිම්මඤ්ඤථ කාලාමා අමොහො පුරිසස්ස අජ්ඣාතං උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති නිතාය වා අනිතාය වාති? නිතාය භනෙන.

අමුලුහා පතායං කාලාමා පුරිසපුග්ගලො මොහෙන අතභිභුතො අපරියාදින්නවිතො නෙව පාණං හනති, න අදින්නං ආදියති, න පරදරං ගවජ්ජති, න මුසා හණති, පරමෙ තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස ගොති දීඝරත්තං නිතාය සුඛායාති. එවං භනෙන.

තං කිම්මඤ්ඤථ කාලාමා ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? කුසලා භනෙන.

සාවජ්ජා වා අතවජ්ජා වා ති? අතවජ්ජා භනෙන.

විඤ්ඤාගරනිතා වා විඤ්ඤාපසසන්ථා වාති? විඤ්ඤාපසසන්ථා භනෙන.

සමන්තා සමාදින්නා භිතාය සුඛාය සංවත්තනනී නො වා කථං වා හෙත්ථ හොතිති? සමන්තා භනෙන සමාදින්නා භිතාය සුඛාය සංවත්තනනී ඵලං නො හෙත්ථ හොතිති.

ඉති බො සාලාමා යනනං අවොචුලිහ: එථ තුලෙන සාලාමා මා අනුස්සවෙන, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටිකසම්පදනෙන, මා තකකගෙහු, මා තයගෙහු, මා අකාරපරිචිතකෙන, මා දිට්ඨිතිජ්ඣා-නකඛනනීයා, මා භබ්බරුපකාය, මා සමණො නො ගරුති. යද තුලෙන සාලාමා අනන්තාව ජානෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාපපසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සම්මානා සමාදින්නා භිතාය සුඛාය සංවත්තනනීති. අථ තුලෙන සාලාමා උපසම්පජ්ජි විහරෙය්‍යාථාති ඉති යනනං වුහනං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ස බො සො සාලාමා අරියසාවකො ඵලං විගහානිජ්ඣා විගතබ්‍යාපාදෙ අසම්මුල්ලෙහා සම්පජ්ජතො පනිස්සාතො මෙත්තාසභගතෙන වේතසා -පෙ-කරුණාසභගතෙන වේතසා -මුද්ධාසභගතෙන වේතසා-උපෙකබ්‍යාසභගතෙන වේතසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති. තථා දුතියං - තථා තතියං - තථා චතුත්ථිං - ඉති උඤ්ඤාමධො තීරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං උපෙකබ්‍යාසභගතෙන වේතසා විජුලෙන මිහගතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේඛිත ඵරිත්ථා විහරති.

ස බො සො සාලාමා අරියසාවකො ඵලං අවේරවිත්තො ඵලං අබ්‍යාපජ්ඣ-විත්තො ඵලං අසබ්බිලිට්ඨවිත්තො ඵලං විසුඤ්ඤිත්තො තස්ස දිට්ඨො ධම්මෙව චන්තාරො අස්සාසො අබිගතො හොති:

සචෙ බො පන අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො, ණාතමහං කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමිති, අයමස්ස පඨමො අස්සාසො අබිගතො හොති.

සචෙ බො පන තත්ථි පරො ලොකො, තත්ථි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො, ඉදං දිට්ඨො ධම්මෙව අවේරං අබ්‍යාපජ්ඣං අනිසං සුඛං අනන්තං පරිහරාමිති, අයමස්ස දුතියො අස්සාසො අබිගතො හොති.

සචෙ බො පන කරොතො කරියති පාපං, ත බො පනාහං කස්සපි පාපං චෙනෙමි, අකරොතං බො පන මං පාපං කම්මං කුතො දුක්ඛං ථුසිස්සාතිති අයමස්ස තතියො අස්සාසො අබිගතො හොති.

සචෙ බො පන කරොතො ත කරියති පාපං, ඉදං¹ උභයෙනෙව විසුඤ්ඤා අනන්තං සම්මුපස්සාමිති අයමස්ස චතුත්ථො අස්සාසො අබිගතො හොති.

1 අපානං - මජ්ඣං

ස ඛො සො කාලාමා අරියසාවකො එවං අවෙරවිතො එවං අඛණ්ඩා-
විතො එවං අසඬ්ඛිලිට්ඨවිතො, එවං විසුඬ්ඛිතො තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ
ඉමෙ චතතාරො අස්සාසා අධිගතො භොන්තීති?

එවමෙනං භගවා, එවමෙනං සුගතං, ස ඛො සො භන්තො අරියසාවකො
එවං අවෙරවිතො එවං අඛණ්ඩාපඤ්ඤාවිතො එවං අසඬ්ඛිලිට්ඨවිතො එවං
විසුඬ්ඛිතො තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ චතතාරො අස්සාසා අධිගතො භොන්ති.

සචෙ ඛො පන අනි පරො ලොකො, අනි සුකච්ඡුකකථානං කම්මානං
එලං විපාකො, සාතමහං කායස්ස හෙද, පරමචරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපජ්ජිස්සාමිති, අයමස්ස පඨමො අස්සාසො අධිගතො භොති.

සචෙ ඛො පන තනි පරෙ ලොකො, තනි සුකච්ඡුකකථානං කම්මානං
එලං විපාකො, ඉදහං දිට්ඨෙව ධම්මෙ අවෙරං අඛණ්ඩාපඤ්ඤාං අනිසං සුඛං
අත්තානං පරිහරාමිති අයමස්ස දුතියො අස්සාසො අධිගතො භොති.

සචෙ ඛො පන කඤ්ඤො කරියති පාපං, ත ඛො පනාහං කස්සපි පාපං
වෙනෙමි, අකරොන්තං ඛො පන මං පාපං කම්මං කුතො දුක්ඛං උප්පිස්සතිති
අයමස්ස තතියො අස්සාසො අධිගතො භොති.

සචෙ ඛො පන කඤ්ඤො ත කරියති පාපං, ඉදහං උභයෙතෙව
විසුඬ්ඛං අත්තානං සමනුපස්සාමිති අයමස්ස චතුසො අස්සාසො අධිගතො
භොති.

ස ඛො සො භන්තො අරියසාවකො එවං අවෙරවිතො එවං අඛණ්ඩා-
විතො එවං අසඬ්ඛිලිට්ඨවිතො එවං විසුඬ්ඛිතො තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ
ඉමෙ චතතාරෙ අස්සාසා අධිගතො භොන්තීති.

අභිකක්කන්තං භන්තො -පෙ- එතෙ මයං භන්තො භගවන්තං සරණං
ගච්ඡාම ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඬ්ඛිඤ්ච. උපාසකො භො භන්තො භගවා ධාරෙතු
අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙනෙ සරණංගතෙති.

3. 2. 2 6.

16. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ආයස්මා න ඤාණො ඤාච්ඡේයං විහරති
පුබ්බාශ්මෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. අථ ඛො ඤාණො ව මිගාරත්තො
ගේහගේහොව පෙවුනිගත්තොගේතායස්මා න ඤාණො තෙහුපස තෙහුපඬ්ඛිතො
ආයස්මන්තං තඤ්ඤං අභිවාදෙහි එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තං
ඛො සාලාගං මිගාරත්තොරං ආයස්මා තඤ්ඤො එතදවොච:

එථ තුලො සාලා මා අනුසාවෙන, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසමපදනෙන, මා තකකහෙතු, මා තයහෙතු, මා ආකාරපරිචිතකෙනන, මා දිට්ඨිනිඤ්ඤානකතනිකා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරුති. යද තුලො සාලා අතතතාව ජාතෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්‍යා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනති. අථ තුලො සාලා පජ්ඣෙය්‍යාථ.

තං කිං මඤ්ඤාථ සාලා අභි ලොභොති? එවං භනෙන, අභිඤ්ඤාති බො අහං සාලා එතමන්ථං වදාමි.

ප්‍රඥො බො අයං සාලා අභිඤ්ඤා පාණමපි භනති, අදින්නමපි ආදියති, පරදරමපි ගවන්ති, මුසාපි භණති, පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති යං ස භොති දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛායාති? එවං භනෙන.

තං කිමමඤ්ඤාථ සාලා අභි දොසොති? එවං භනෙන. බ්‍යාපාදොති බො අහං සාලා එතමන්ථං වදාමි.

දුට්ඨො බො අයං සාලා බ්‍යාපන්නවිනෙතො පාණමපි භනති -පෙ- මුසාපි භණති, පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස භොති දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛායාති, එවමභනෙන.

තං කිමමඤ්ඤාථ සාලා අභි මොභොති? එවමභනෙන. අවිජ්ජාති බො අහං සාලා එතමන්ථං වදාමි.

මුලො බො අයං සාලා අවිජ්ජාගතො පාණමපි භනති, අදින්නමපි ආදියති, පරදරමපි ගවන්ති, මුසාපි භණති, පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස භොති දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛායාති. එවමභනෙන.

තං කිං මඤ්ඤාථ සාලා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? අකුසලා භනෙන. සාවජ්‍යා වා අතවජ්ජා වාති? සාවජ්ජා භනෙන. විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාපපසථා වාති? විඤ්ඤාගරහිතා භනෙන. සමත්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනති නො වා කථං වා භෙත්ථ යොතිති? සමත්තා භනෙන සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනති; එවං නො භෙත්ථ භොතිති.

ඉති බො සාමාන්‍ය යන්නට අවබෝධය: එම තුළම සාමාන්‍ය මා අනුසාරයෙන්, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරිය, මා පිටකසම්පදනෙන්, මා නිකායෙන්, මා ආකාරපරිච්ඡිතකෙනෙන්, මා දිවයිනිකානකානිකාය, මා හඬබරුපතාය, මා සමිකො නො ගරුති. යද තුළම සාමාන්‍ය අනුකූල ජාතෙය්‍යාථ, ඉමෙ ධම්මා අනුසාර, ඉමෙ ධම්මා සාවර්ණ, ඉමෙ ධම්මා විසුදුසුගරුතිකා, ඉමෙ ධම්මා සමිකා සමාදිනා අනිකාය දුකතාය සංවතනනාති. අප තුළම සාමාන්‍ය පරිච්ඡිතයාථාති ඉති යන්නට දිව්‍යං ඉදමෙතං පරිච්ඡිතං.

එම තුළම සාමාන්‍ය මා අනුසාරයෙන්, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරිය, මා පිටකසම්පදනෙන්, මා නිකායෙන්, මා නිකායෙන්, මා ආකාරපරිච්ඡිතකෙනෙන්, මා දිවයිනිකානකානිකාය, මා හඬබරුපතාය, මා සමිකො නො ගරුති. යද තුළම සාමාන්‍ය අනුකූල ජාතෙය්‍යාථ ඉමෙ ධම්මා සුසාර, ඉමෙ ධම්මා අනවර්ණ, ඉමෙ ධම්මා විසුදුසුපසකා, ඉමෙ ධම්මා සමිකා සමාදිනා නිකාය සුඛාය සංවතනනාති. අප තුළම සාමාන්‍ය උපසම්පජ්ඣ විතරෙය්‍යාථ.

තං නිං මඤ්ඤාථ සාමාන්‍ය අපි අදොසොති? එවමනෙන. අනනිකානි බො අයං සාමාන්‍ය එතමිතං වදාමි.

අප්‍රඥා බො අයං සාමාන්‍ය අනනිකානි නෙව පාණං හනති, න අදිනං ආදියති, න පරදරං හෙසති, න මුසා හණති, පරමි තථහතාය සමාදපෙති යං ස හොති දීඝරතනං නිකාය සුඛායාති? එවමනෙන.

තං නිං මඤ්ඤාථ සාමාන්‍ය අපි අදොසොති? එවමනෙන. අබ්‍යාපාදෙති බො අයං සාමාන්‍ය එතමිතං වදාමි.

අප්‍රඥා බො අයං සාමාන්‍ය අබ්‍යාපනවිතො නෙව පාණං හනති, -පෙ- න මුසා හණති, පරමි තථහතාය සමාදපෙති, යං ස හොති දීඝරතනං නිකාය සුඛායාති? එවමනෙන.

තං නිමමඤ්ඤාථ සාමාන්‍ය අපි අදොසොති? එවමනෙන. විජ්ජාති බො අයං සාමාන්‍ය එතමිතං වදාමි.

අමුලො බො අයං සාමාන්‍ය විජ්ජාගතො නෙව පාණං හනති, -පෙ- න මුසා හණති, පරමි තථහතාය සමාදපෙති, යං ස හොති දීඝරතනං නිකාය සුඛායාති? එවමනෙන.

තං කිම්මඤ්ඤථ සාලො ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? කුසලා භනෙන. සාවඡ්ඡා වා අනවඡ්ඡා වාති? අනවඡ්ඡා භනෙන. විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාපපසත්ථා වාති? විඤ්ඤාපපසත්ථා භනෙන.

සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති, නො වා කථං වා හෙත්ථ භොතීති? සමත්තා භනෙන සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති, එවං තො හෙත්ථ භොතීති.

ඉති ඛො සාලො යං තං අවොට්ඨිමා: එථ තුලො සාලො, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරුය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙතු, මා නයහෙතු, මා ආකාරපරිචිතකෙකන, මා දිට්ඨිතිඡ්ඤානකකන්තියා, මා භබ්බරුපකාය, මා සමණො නො ගරුති. යද තුලො සාලො අත්තකාව ජාතෙය්‍යාථ, ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අනවඡ්ඡා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාපපසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති, අථ තුලො සාලො උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථාති, ඉති යත්තං චුතතං ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තනති.

ස ඛො සො සාලො අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගතබ්‍යාපාදො අසම්මුලො සම්පජානො පතිස්සනො මෙත්තාසභගතෙන චෙතසා -පෙ-කරුණා - මුදිතා - උපෙක්ඛාසභගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති. තථා දුතියං - තථා තතියං - තථා චතුත්ථිං, ඉති උභිමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තකාය සබ්බාවත්තං ලොකං උපෙක්ඛාසභගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහගගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ඣික ඵරිත්වා විහරති.

සො එවං පජානාති, අඤ්ඤාං, අඤ්ඤාං, අඤ්ඤාං, අඤ්ඤාං, අඤ්ඤාං සඤ්ඤාගතස්ස උතතරිං නිස්සරණන්ති.

තස්ස එවං ජාතතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි විතතං විමුච්චති, භවාසවාපි විතතං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි විතතං විමුච්චති, විමුත්තාසමං විමුත්තමිති ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, චුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරුණියං, තාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති.

සො එවං පජානාති. අහු පුබ්බෙ ලොභො, තදහු අකුසලං. සො එතරහි තඤ්ඤා, ඉදෙවතං කුසලං. අහු පුබ්බෙ දොසො -පෙ- අහු පුබ්බෙ මොහො, තදහු අකුසලං. සො එතරහි තඤ්ඤා, ඉදෙවතං කුසලනති.

ඉති සො දිට්ඨිච්ච ධම්මෙ නිවර්තනො නිබ්බුතො සිතිභූතො සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරති.

3. 2. 2. 7.

17. තිණ්ණොති භික්ඛවෙ කථාවන්ථි. කතමොති තිණ්ණො: අනිතං වා භික්ඛවෙ අඤ්ඤානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං අහොසි අනිතමඤ්ඤානන්ති, අනාගතං වා භික්ඛවෙ අඤ්ඤානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං භවිස්සති අනාගතමඤ්ඤානන්ති, එතරහි වා භික්ඛවෙ පච්චුප්පන්නං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං එතරහි පච්චුප්පන්නන්ති.

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො, යදි වා කචෙත්ථා, යදි වා අකචෙත්ථාති. සවායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො එකංසව්‍යාකරණීයං පඤ්ඤං න එකංසෙන ව්‍යාකරොති, විහර්ථ ව්‍යාකරණීයං පඤ්ඤං න විහර්ථ ව්‍යාකරොති, පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීයං පඤ්ඤං න පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරොති, ධුප්ථියං පඤ්ඤං න ධුප්ථි, එවං සන්නායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකචෙත්ථා හොති.

සවෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො එකංසව්‍යාකරණීයං පඤ්ඤං එකංසෙන ව්‍යාකරොති, විහර්ථ ව්‍යාකරණීයං පඤ්ඤං විහර්ථ ව්‍යාකරොති, පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරණීයං පඤ්ඤං පටිපුච්ඡා ව්‍යාකරොති, ධුප්ථියං පඤ්ඤං ධුප්ථි, එවං සන්නායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කචෙත්ථා හොති.

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කචෙත්ථා, යදි වා අකචෙත්ථාති. සවායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො ධාතාධාතෙ න සණ්ඨාති, පරිකප්පෙ න සණ්ඨාති, අඤ්ඤවාදෙ න සණ්ඨාති, පටිපද්‍ය න සණ්ඨාති, එවං සන්නායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකචෙත්ථා හොති.

සවෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො ධාතාධාතෙ සණ්ඨාති, පරිකප්පෙ සණ්ඨාති, අඤ්ඤවාදෙ සණ්ඨාති, පටිපද්‍ය සණ්ඨාති එවං සන්නායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කචෙත්ථා හොති.

කථාසම්පයොගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කචෙත්ථා, යදි වා අකචෙත්ථාති. සවායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො අඤ්ඤානඤ්ඤං පටිවරති, බහිඤ්ඤා කථං අපනාමෙති, කොපඤ්ඤා ද්‍රෝසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාචුකරොති, එවං සන්නායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකචෙත්ථා හොති.

සවෙ පනායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො නාඤ්ඤානඤ්ඤං පටිවරති. න බහිඤ්ඤා කථං අපනාමෙති, න කොපඤ්ඤා ද්‍රෝසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාචුකරොති, එවං සන්නායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කචෙත්ථා හොති.

කථාසම්පයෝගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා කචෙජා, යදි වා අකචෙජාති.

සමායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො අභිගරති, අභිමග්ගති, අනුපජ්ඣති, බලිතං ගණ්හාති. එවං සත්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො අකචෙජා හොති.

සචෙ පතායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො න අභිගරති, න අභිමග්ගති, න අනුපජ්ඣති, න බලිතං ගණ්හාති. එවං සත්තායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො කචෙජා හොති.

කථාසම්පයෝගෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලො වෙදිතබ්බො යදි වා සඋපනිසො යදි වා අනුපනිසොති.

අනොභිතසොතො භික්ඛවෙ අනුපනිසො හොති. ඔභිතසොතො සඋපනිසො හොති. සො සඋපනිසො සමානො අභිජානාති එකං ධම්මං, පරිජානාති එකං ධම්මං, පජ්ඣති එකං ධම්මං, සච්ඡිකරෙති එකං ධම්මං. සො අභිජානන්තො එකං ධම්මං, පරිජානන්තො එකං ධම්මං, පජ්ඣන්තො එකං ධම්මං, සච්ඡිකරෙන්නො එකං ධම්මං, සම්මාච්ඡිකරෙති පුසති.

එතද්දා භික්ඛවෙ කථා, එතද්දා මනනා, එතද්දා උපනිසා, එතද්දා සොතාවධානං යදිදං අනුපාදා විත්තස්ස විමොක්ඛොති.

23. යෙ විරුද්ධා සලලපනති විනිවිට්ඨා සමුසස්සිතා,
අතරියගුණමාසජ්ජ අඤ්ඤාමඤ්ඤා¹ විවරෙසිතො.

24. දුබ්බාසිතං විකම්පිතං සම්පමොහං පරුරයං,
අඤ්ඤාමඤ්ඤාසංභිතඤ්ඤා² තදරියො කථනාවරෙ.

25. සචෙ වස්ස කථාකාමො කාලමඤ්ඤාය පණ්ණිතො,
ධම්මට්ඨපටිසංසුත්තො යා අරියවරිතා³ කථා.

26. තං කථං කථයෙ ධිරො අවිරුද්ධො අනුසස්සිතො,
අනුපාදිනොතන⁴ මනසා අපලාසො අසාහසො.

27. අනුසුය්‍යායමානො⁵ සො සම්මදඤ්ඤාය භාසති,
සුභාසිතං අනුමොදෙය්‍ය දුබ්බට්ඨතාවසාදයෙ.

28. උපාරම්භං ත සිකෙඛය්‍ය බලිතඤ්ඤා න භාගයෙ,
තාභිගරෙ තාභිමග්ගෙ න වාචං පසුතං භණ්ණෙ.

1. අඤ්ඤාමඤ්ඤාමඤ්ඤා - මජ්ඣිම. 2. අඤ්ඤාමඤ්ඤාමඤ්ඤාමඤ්ඤා - මජ්ඣිම.

3. යා අරියවරිතා කථා - සීමු. යා අරියවරිතා කථා - මජ්ඣිම. PTS

4. අනුපාදිනොතන - මජ්ඣිම. 5. අනුසුය්‍යායමානො - මජ්ඣිම. අනුසුය්‍යායමානො - PTS.

29. අඤ්ඤානන්දං පසාදන්දං සතං වෙ භොති මනනතා,
එවං බො අරියා මනෙතන්ති එසා අරියාන මනනතා,
එතදඤ්ඤාය මෙධාචී න සමුසෙසය් මනනෙති.

3. 2. 2. 8.

18. සචෙ භික්ඛවෙ අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යස්‍ය: තයො, මෙ ආට්‍රිසො ධම්මා: කතමෙ තයො: රාගො දොසො මොහො. ඉමෙ බො ආට්‍රිසො තයො ධම්මා. ඉමෙසං ආට්‍රිසො තිණ්ණං ධම්මානං කො විසෙසො, කො අභිප්පායො, කිං නානාකරණන්ති? එවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං තින්නි බ්‍යාකරෙය්‍යාථාති?

භගවම්බුලකා තො භනෙත ධම්මා භගවනෙතන්තිකා භගවම්පටිසරණං සාමු වත භනෙත භගවනතඤ්ඤාව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අන්තො: භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙය්‍යන්ති.

තෙන හි භික්ඛවෙ සුණාථ -පෙ- භගවා එතදවොච:

සචෙ භික්ඛවෙ අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යස්‍ය: තයො, මෙ ආට්‍රිසො ධම්මා: කතමෙ තයො: රාගෝ දොසො මොහො. ඉමෙ බො ආට්‍රිසො තයො ධම්මා. ඉමෙසං ආට්‍රිසො තිණ්ණං ධම්මානං කො විසෙසො, කො අභිප්පායො, කින්නානාකරණන්ති? එවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ: රාගො බො ආට්‍රිසො අප්පසාචජේ: දුක්ඛිථිරාහී, දොසො මහාසාචජේ: ඛේප්පච්චරුහී, මොහො මහා-සාචජේ: දුක්ඛිථිරාහීති.

කො පනාට්‍රිසො හෙතු කො පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා රාගො උප්පජ්ජති, උප්පනො වා රාගො භියෙසාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති? සුභතිමිත්තන්තිස්ස වචන්තියං.

තස්ස සුභතිමිත්තං අයොනිසො මහසිකරුතො අනුප්පනො වෙච රාගො උප්පජ්ජති. උප්පනො ව රාගො භියෙසාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති. අයං බො ආට්‍රිසො හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා රාගො උප්පජ්ජති, උප්පනො වා රාගො භියෙසාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති.

කො පනාට්‍රිසො හෙතු කො පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා දොසො උප්පජ්ජති, උප්පනො වා දොසො භියෙසාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති? පටිඝතිමිත්තන්තිස්ස වචන්තියං.

තස්ස පටිඝතිමිත්තං අයොනිසො මහසිකරුතො අනුප්පනො වෙච දොසො උප්පජ්ජති, උප්පනො ව දොසො භියෙසාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තති. අයං බො ආට්‍රිසො හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා දොසො උප්පජ්ජති, උප්පනො වා දොසො භියෙසාභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති.

කො පතාට්ඨසො හෙතු, කො පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා මොහො උප්පජ්ඣති, උප්පනො වා මොහො භියෙසාභාවාය වෙජ්ඣාය සංවත්තනීති? අයොතිසො මනසිකාරොතිස්ස වචනීයං.

තස්ස අයොතිසො මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙච මොහො උප්පජ්ඣති, උප්පනො ව මොහො භියෙසාභාවාය වෙජ්ඣාය සංවත්තනී. අයං බො ආට්ඨසො හෙතු අයං පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා මොහො උප්පජ්ඣති, උප්පනො වා මොහො භියෙසාභාවාය වෙජ්ඣාය සංවත්තනීති.

කො පතාට්ඨසො හෙතු, කො පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා රාගො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා රාගො පභියසතීති? අසුභනිමිත්තනනිස්ස වචනීයං.

තස්ස අසුභනිමිත්තං යොතිසො මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙච රාගො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො ව රාගො පභියසති. අයං බො ආට්ඨසො හෙතු අයං පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා¹ රාගො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා රාගො පභියසතීති.

කො පතාට්ඨසො හෙතු, කො පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා දොසො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා දොසො පභියසතීති? මෙතො වෙතොවිමුත්තනිස්ස වචනීයං.

තස්ස මෙතං වෙතොවිමුත්තං යොතිසො මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙච දොසො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා² දොසො පභියසති. අයං බො ආට්ඨසො හෙතු අයං පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා¹ දොසො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා² දොසො පභියසතීති.

කො පතාට්ඨසො හෙතු, කො පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා මොහො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා² මොහො පභියසතීති. යොතිසො මනසිකාරොතිස්ස වචනීයං.

තස්ස යොතිසො මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙච මොහො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො ව මොහො පභියසති. අයං බො ආට්ඨසො හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන අනුප්පනො වා මොහො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො වා මොහො පභියසතීති.

3. 2. 2. 9.

19. තිණ්මාති භික්ඛවෙ අකුසලමූලාති. කතමාති තිණ්: ලොභො අකුසලමූලං දොසො අකුසලමූලං මොහො අකුසලමූලං.

යදපි භික්ඛවෙ ලොභො, තදපි අකුසලං³. යදපි ලුඤ්ඛො අභිසංඛාරොති. කායෙන වා⁴ මනසා. තදපි අකුසලං. යදපි ලුඤ්ඛො ලොභෙන අභිභුතො පරිඨාදිත්තවිත්තො පරස්ස අසභා දුක්ඛං උපදහති⁵, වධෙන වා ඛණිකෙන වා ජාතියා වා ගරුභාය වා පබ්බාජභාය වා. “බලවම්භි බලජො ඉතිපි”⁶ තදපි අකුසලං. ඉතිස්සමෙ ලොභජා ලොභනිදානා ලොභසමුදයා ලොභපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති.

1. අනුප්පනො වෙච - මජ්ඣ. 2. උප්පනො ව - මජ්ඣ. 3. අකුසලමූලං - මජ්ඣ. 4. වාචාය - මජ්ඣ. සී 1. 5. උපාදයති - මජ්ඣ. 6. බලජො ඉති - සී 1. සී 2.

යදපි භික්ඛවෙ දෙසො, තදපි අකුසලං¹. යදපි දුට්ඨො අභිසංඛාරොති කායෙන වාචා² මනසා. තදපි අකුසලං. යදපි දුට්ඨො දෙසෙන අභිභූතො පරියාදින්නාවිතො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති³, වධෙන වා බක්ඛිතෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා. “බලවමහි බලජො ඉතිපි”. තදපි අකුසලං. ඉතිස්සමෙ මොහජා මොහනිදානා මොහසමුදයා මොහපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති.

යදපි භික්ඛවෙ මොහො, තදපි අකුසලං. යදපි මුළුලො අභිසංඛාරොති කායෙන වාචා මනසා. තදපි අකුසලං. යදපි මුළුලො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නාවිතො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති, වධෙන වා බක්ඛිතෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා “බලවමහි බලජො ඉතිපි”. තදපි අකුසලං. ඉතිස්සමෙ මොහජා මොහනිදානා මොහසමුදයා මොහපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති. එවරුපො වායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො වුච්චති: අකාලවාදීතිපි අභුතවාදීතිපි අනත්වාදීතිපි අධම්මවාදීතිපි අවිතයවාදීතිපි.

කසමා වායං භික්ඛවෙ එවරුපො පුග්ගලො වුච්චති: අකාලවාදීතිපි අභුත-වාදීතිපි අනත්වාදීතිපි අධම්මවාදීතිපි අවිතයවාදීතිපි¹ තථා හයං භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති³, වධෙන වා බක්ඛිතෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා පබ්බාජනාය වා “බලවමහි බලජො ඉතිපි” භූතෙන බො පන වුච්චමානො අවජානාති තො පටිජානාති, අභූතෙන වුච්චමානො න ආතප්පං කරොති, තස්ස නිබ්බන්ධාය: ඉතිපෙතං අතච්ඡං ඉතිපෙතං අභුතන්ති. තස්මා එවරුපො පුග්ගලො වුච්චති අකාලවාදීතිපි අභුතවාදීතිපි අනත්වාදීතිපි අධම්මවාදීතිපි අවිතයවාදීතිපි.

එවරුපො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ලොහජෙහි පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි අභිභූතො පරියාදින්නාවිතො දිට්ඨො චෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සවිඝ්නං සමුපායාසං සපරිත්‍රාහං, කායස්ස ච නෙදා පරමරණං දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා.

දෙසජෙහි -පෙ- මොහජෙහි පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි අභිභූතො පරියාදින්නාවිතො දිට්ඨො චෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සවිඝ්නං සමුපායාසං සපරිත්‍රාහං. කායස්ස ච නෙදා පරමරණං දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා.

1 අකුසලමුලං - ඡස්ස 2. වාචාය - සි 1. 3. උපපාදයති - මජ්ඣං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලො වා ධවො වා ඵ්‍යදනො වා තිති මාලුවාලතාති උඬ්ඛසොනා පරියොනදොයො අනං අපඡ්ඡති, ව්‍යසනං අපඡ්ඡති, අනංව්‍යසනං අපඡ්ඡති; එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ එවරුපො පුග්ගලො ලොභජෙති පාපකෙති අකුසලෙති ධම්මෙති අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො දිට්ඨි වෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සම්ඝාතං සට්ඨපායාසං සපරිප්පාහං. කායස්ස ච හෙදා පරමමරණං දුග්ගති පාටිකඛිං, දෙසජෙති -පෙ- මොහජෙති පාපකෙති අකුසලෙති ධම්මෙති අභිභූතො පරියාදින්නවින්නො දිට්ඨි වෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති සම්ඝාතං සට්ඨපායාසං සපරිප්පාහං. කායස්ස ච හෙදා පරමමරණං දුග්ගති පාටිකඛිං ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ තිණ් අකුසලමූලානිති.

තිණ්මාති භික්ඛවෙ කුසලමූලාති. කතමාති තිණ්: අලොභො කුසලමූලං. අදෙසො කුසලමූලං. අමොහො කුසලමූලං.

යදපි භික්ඛවෙ අලොභො, තදපි කුසලං. යදපි අලුඳොයො අභිසංඛරොති කායෙත වාචා² මතසා, තදපි කුසලං. යදපි අලුඳොයො ලොභෙන අතභිභූතො අපරියාදින්නවින්නො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති³, වධෙන වා ඛකින්නෙත වා ජාතියා වා ගරහාය වා පබ්බාජතාය වා “බලවමිති බලජො” ඉතිපි, තදපි කුසලං. ඉතිස්සමෙ අලොභජා අමොහනිදානා අලොභසමුදයා අලොභපච්චයා අනෙකෙ කුසලා ධම්මා සමාවනති.

යදපි භික්ඛවෙ අදෙසො, තදපි කුසලං. යදපි අදුට්ඨො අභිසංඛරොති කායෙත වාචා² මතසා, තදපි කුසලං. යදපි අදුට්ඨො දෙසෙන අතභිභූතො අපරියාදින්නවින්නො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති³, වධෙන වා ඛකින්නෙත වා ජාතියා වා ගරහාය වා පබ්බාජතාය වා “බලවමිති බලජො” ඉතිපි, තදපි කුසලං. ඉතිස්සමෙ අදෙසජා අදෙසනිදානා අදෙසසමුදයා අදෙසපච්චයා අනෙකෙ කුසලා ධම්මා සමාවනති.

යදපි භික්ඛවෙ අමොහො, තදපි කුසලං. යදපි අමුලොහො අභිසංඛරොති කායෙත වාචා² මතසා, තදපි කුසලං. යදපි අමුලොහො මොහෙන අතභිභූතො අපරියාදින්නවින්නො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති³ වධෙන වා ඛකින්නෙත වා ජාතියා වා ගරහාය වා පබ්බාජතාය වා “බලවමිති බලජො” ඉතිපි තදපි කුසලං. ඉතිස්සමෙ අමොහජා අමොහනිදානා අමොහසමුදයා අමොහපච්චයා අනෙකෙ කුසලා ධම්මා සමාවනති. එවරුපො වායං භික්ඛවෙ පුග්ගලො වුචමති, කාලවාදීතිපි භූතවාදීතිපි අත්ථවාදීතිපි ධම්මවාදීතිපි විතයවාදීතිපි.

1. කුසලමූලං - මජ්ඣං. 2. වාචාය - සී 1. - මජ්ඣං. 3. උපපාදහති - මජ්ඣං.
4. අතභාවංකතා - මජ්ඣං.

කසමා වායං භික්ඛවෙ ඵවරුපො පුග්ගලො ථුවච්ඡි, කාලවාදීතිපි -පෙ- විතයවාදීතිපි. තථාගං භික්ඛවෙ පුග්ගලො න පරස්ස අසතා දුක්ඛං උපදහති¹, වධෙන වා බ්බන්තෙ වා ජාතියා වා ගරුභාය වා පබ්බාජනාය වා “බලවමි බලෙසො” ඉතිපි. භූතෙන බො පන ථුවච්ඡිමානො පටිජානාති නො අවජානාති. අභූතෙන ථුවච්ඡිමානො අතපං කුරෙති තස්ස තිබ්බෙය්‍යාය: ඉතිපෙතං අතච්ඡං ඉතිපෙතං අභූතනති. කසමා ඵවරුපො පුග්ගලො ථුවච්ඡි කාලවාදීතිපි -පෙ- විතයවාදීතිපි.

ඵවරුපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස ලොභජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පභිණ්‍යා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤා අනභාවකතා² ආයතිං අනුපාදධම්මා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති, අවිසානං අනුපායාසං අපරිලාභං. දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිතිබ්බායති.

දෙසජා -පෙ- මොහජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පභිණ්‍යා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤා අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදධම්මා, දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති. අවිසානං අනුපායාසං අපරිලාභං දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිතිබ්බායති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සාලො වා ධවො වා ඵඤ්ඤො වා, තිඨි මාලුචාලතාති උද්ධයොසො පරියොනඤ්ඤා. අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය කුද්දලපිටකං³ ආදය. සො තං මාලුචාලතං මුලෙ ඡිඤ්ඤෙය්‍ය. මුදල ඡෙද්වා පට්ඨිඤ්ඤෙය්‍ය. පට්ඨිඤ්ඤා මුලාති උද්ධරෙය්‍ය අනතඤ්ඤො උසිරිතාලමිත්තානිපි.⁴ සො තං මාලුචාලතං බණ්ඩා-බණ්ඩිකං ඡිඤ්ඤෙය්‍ය, බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡෙද්වා ථාලෙය්‍ය, ථාලෙය්‍යා සකලිකං සකලිකං කරෙය්‍ය, සකලිකං සකලිකං කර්ත්වා වාතාතපෙ විසොසෙය්‍ය, වාතාතපෙ විසොසෙය්‍යා අග්ගිතා දහෙය්‍ය,⁵ අග්ගිතා දහිත්වා මසිං කරෙය්‍ය, මසිං කර්ත්වා මහාවාතෙ වා ඔපුනෙය්‍ය,⁶ නදියා වා සීඝ්‍රසොනාය පවාහෙය්‍ය. ඵවමෙසු තා⁷ භික්ඛවෙ මාලුචාලතා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤා අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදධම්මා.

ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ ඵවරුපස්ස පුග්ගලස්ස ලොභජා අකුසලා ධම්මා පභිණ්‍යා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤා අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදධම්මා, දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිසානං අනුපායාසං අපරිලාභං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිතිබ්බායති. දෙසජා -පෙ- මොහජා පාපකා අකුසලා ධම්මා පභිණ්‍යා උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤා අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදධම්මා, දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිසානං අනුපායාසං අපරිලාභං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිතිබ්බායති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිඨි කුසලමුලානිති.

1 උපපාදෙති - මජ්ඣ. 2 අනභාවකතා - මජ්ඣ. 3 කුද්දලපිටකං - මජ්ඣ.

4 උසිරිතාලමිත්තානිපි - මජ්ඣ. 5 ඛාහය්‍ය - මජ්ඣ. 6 ඔපුනෙය්‍ය - මජ්ඣ.

7 ඵවමෙසු - මජ්ඣ.

3. 2. 2 10.

20. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති, පුබ්බාග්ගමි
මිගාරමානුපාසාදෙ. අථ බො විසාබා මිගාරමානා තදග්‍රපොසප්ථො යෙන භගවා
තෙහුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිනා භගවන්තං අභිවාදෙතා, එකමන්තං නිබ්බිදි.
එකමන්තං නිබ්බිතං බො විසාබො මිගාරමානරං භගවා එතදවොච:

හඤ්ඤානො හු ත්වං විසාබො අගච්ඡසි දිවා දිවස්සාති?

උපසාසථානං භන්තො අර්ථ උපච්ඡාමිති.

තයො බො මෙ විසාබො උපොසථා, කථමෙ තයො? ගොපාලකුපොසප්ථො
නිගණ්ඨපොසප්ථො අරිල්ලපොසප්ථො.

කථංඤ්ඤා විසාබො ගොපාලකුපොසප්ථො හොති: සෙත්තප්ථාපි විසාබො
ගොපාලකො සායනසමයං¹ සාමිකානං ගාවො නීයානෙත්වා ඉති පටිසං-
චිතති: අර්ථ බො ගාවො අමුකසමිඤ්ඤා අමුකසමිඤ්ඤා පදෙසෙ වරිංසු,
අමුකසමිඤ්ඤා අමුකසමිඤ්ඤා පදෙසෙ පානීයානි අපංසු, සෙවදනී ගාවො
අමුකසමිඤ්ඤා අමුකසමිඤ්ඤා පදෙසෙ වරිස්සනති, අමුකසමිඤ්ඤා අමුකසමිඤ්ඤා
පදෙසෙ පානීයානි පිටිස්සනති. එවමෙව බො විසාබො ඉධෙකචෙවා
උපොසථිකො ඉති පටිසංචිතති: අනං ඛට්ඨ්ථ ඉදංඤ්ඤාදංඤ්ඤා බාදනීයං
බාදිං. ඉදංඤ්ඤාදංඤ්ඤා හොජනීයං භුඤ්ඤිං. සෙවදනාගං ඉදංඤ්ඤාදංඤ්ඤා
බාදනීයං බාදිස්සාමි, ඉදංඤ්ඤාදංඤ්ඤා හොජනීයං භුඤ්ඤිස්සාමිති. සො තෙන
ලොභෙන අභිජ්ඣාසහගතෙන වෙහසා දිවසං අතීතාමෙති. එවං බො විසාබො
ගොපාලකුපොසප්ථො හොති. එවං උපවුජ්ඣො බො විසාබො ගොපාලකු-
පොසප්ථො ත මහපථො හොති ත මහාතිස්සො ත මහාජ්ඣිකො ත
මහාවිපථාරො.

කථංඤ්ඤා විසාබො නිගණ්ඨපොසප්ථො හොති: අනුච්ඡිදා විසාබො නිගණ්ඨා,
නාම සමුදායකා. තෙ සාවකං එවං සමාදපෙන්නි: එහි ත්වං අලොකා පුරිස,
යෙ පුරිසමාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං, තෙසු දණ්ඩං නිකම්පාහි, යෙ
පච්ඡිමාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං, තෙසු දණ්ඩං නිකම්පාහි: යෙ
උත්තරාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං, තෙසු දණ්ඩං නිකම්පාහි, යෙ
දකුණිණාය දිසාය පාණා පරං යොජනසතං, තෙසු දණ්ඩං නිකම්පාහි. ඉති
එකච්ඡානං පාණානං අනුග්‍රාහය අනුකම්පාය සමාදපෙන්නි, එකච්ඡානං
පාණානං නානුග්‍රාහය නානුකම්පාය සමාදපෙන්නි. තෙ තදග්‍රපොසප්ථො සාවකං
එවං සමාදපෙන්නි: එහි ත්වං අලොකා පුරිස සබ්බවෙලාති නිකම්පිතා, එවං
වදෙහි: නාහං කච්ඡන² කස්සපි කිඤ්ඤාතනායමි³. ත ව මම කච්ඡන කථංචි
කිඤ්ඤාත⁴ නාමිති.

1. සායනසමයෙ - මජ්ඣ.

2. කච්ඡන - මජ්ඣ. - කච්ඡනි - අට්ඨකථා.

3. කිඤ්ඤාතනායමි - සිවු. සි 1 PTS.

4. කිඤ්ඤාතනායමි - සිවු. සි. 1 කිඤ්ඤාතනායමි - PTS.

ජාතනති බො පනස්ස මාතාපිතරො: අයං අමාකං පුතොති සොපි ජාතාති, ඉමෙ මය්හං මාතාපිතරොති. ජාතාති බො පනස්ස පුතනදරො අයං අමාකං භතතාති. සොපි ජාතාති අයං මය්හං පුතනදරොති. ජාතනති බො පනස්ස දුස්සකම්මකරපොරිසා අයං අමාකං අයොසාති. සොපි ජාතාති ඉමෙ මය්හං දුස්සකම්මකරපොරිසාති. ඉති යස්මිං සමයෙ සචේව සමාදපෙනබ්බා මුසාවාදෙ තස්මිං සමයෙ සමාදපෙනති ඉදංසං මුසාවාදස්මිං වදාමි. සො තස්සා රතනියා අවචයෙන නෙ භොගෙ අදින්නාදෙදව පරිභුඤ්ජති. ඉදංසං අදින්නාදුතස්මිං වදාමි එවං බො විසාබෙ තිගණ්ඨපොසථො භොති. එවං උපවුජ්ඣො බො විසාබෙ තිගණ්ඨපොසථො ත මහපථලො භොති න මහාතිසංසො න මහාච්ඡිකිකො න මහාච්චප්පාදො.

කථංඤ්ච විසාබෙ අරියුපොසථො භොති: උපකක්ඛිත්ථියං විසාබෙ චිත්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති. කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛි-ත්ථියං චිත්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති. ඉධ විසාබෙ අරියසා-වකො තථාගතං අනුස්සරති: ඉතිපි සො භගවා අරහං සමමාසලේඛෙධො විජ්ජා-වරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සන්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවාති.

තස්ස තථාගතං අනුස්සරතො චිත්තං පසිදති. පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ චිත්තස්ස උපකක්ඛිලෙසා නෙ පභියන්ති. සෙය්හංථාපි විසාබෙ උපකක්ඛි-ත්ථියං සීසස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති.

කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථියං සීසස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති. කකක්ඛංඤ්ච පටිච්ච මෙතිකඤ්ච පටිච්ච උදකඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමිං පටිච්ච. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථියං සීසස්ස උපකක්ඛ-මෙන පරියොදපනා භොති. එවමෙව බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථියං චිත්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති.

කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථියං චිත්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති: ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො තථාගතං අනුස්සරති. ඉතිපි සො භගවා-පෙ- සන්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවාති.

තස්ස තථාගතං අනුස්සරතො චිත්තං පසිදති. පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ චිත්තස්ස උපකක්ඛිලෙසා නෙ පභියන්ති. අයං වුච්චති විසාබෙ අරිය-සාවකො බ්‍රහ්මපොසථං උපවසති. බ්‍රහ්මිනා සද්ධිං සංවසති. බ්‍රහ්මං වස්ස ආරබ්භ චිත්තං පසිදති. පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ චිත්තස්ස උපකක්ඛිලෙසා නෙ පභියන්ති. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථියං චිත්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපනා භොති.

උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විසාබෙ විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො ධම්මං අනුස්සරති: ස්වාකතො හගවතා ධම්මො සද්ධිංසිකො අසාලිකො එතිපස්සිකො ඔපනතිකො¹ පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාතීති.

තස්ස ධම්මං අනුස්සරතො විතතං පසීදති, පාමුණ්ඤ්ඤං උපපජ්ජති, යෙ විතතස්ස උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස හෙ පතියනති. සෙය්‍යථාපි විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස කායස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස කායස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: සොභනිංඤ්ච පටිච්ච වුණ්ණංඤ්ච පටිච්ච උදකංඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච නජ්ජං වායාමං පටිච්ච. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස කායස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

එවමෙව බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො ධම්මං අනුස්සරති: ස්වාකතො හගවතා ධම්මො -පෙ- පච්චත්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාතීති. තස්ස ධම්මං අනුස්සරතො විතතං පසීදති, පාමුණ්ඤ්ඤං උපපජ්ජති, යෙ විතනස්ස උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස හෙ පතියනති. අයං චූළිච්චි විසාබෙ අරියසාවකො ධම්මං -පොසථං උපවසති. ධම්මෙන සද්ධිං සංවසති ධම්මං චස්ස ආරබ්භ විතතං පසීදති, පාමුණ්ඤ්ඤං උපපජ්ජති. යෙ විතනස්ස උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස හෙ පතියනති. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විසාබෙ විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. කථංඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විතනස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො සම්මං අනුස්සරති: සුපටිපන්නො හගවතො සාවක-සම්මං උජ්ජපටිපන්නො හගවතො සාවකසම්මං ඤායපටිපන්නො හගවතො සාවකසම්මං සාමිපිපටිපන්නො හගවතො සාවකසම්මං යදිදං චත්තාරි පුරිසසුගාති අට්ඨ පුරිසසුගාලා එස හගවතො සාවකසම්මං ආහුනෙය්‍යො පාහුණෙය්‍යො දකඛිණෙය්‍යො අසප්පිකරණීය්‍යො අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙටිහතං ලොකස්සාති.

තස්ස සම්මං අනුස්සරතො විතතං පසීදති, පාමුණ්ඤ්ඤං උපපජ්ජති. යෙ විතනස්ස උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස හෙ පතියනති. සෙය්‍යථාපි විසාබෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස චර්ථස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

කථඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා වත්ථස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: උසුමඤ්ච පටිච්ච ඛාරඤ්ච පටිච්ච භොමයඤ්ච පටිච්ච උදකඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා වත්ථස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. එවමෙව බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

කථඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො සඛ්ඤං අනුස්සරති: සුපටිපන්නො භගවතො සාවකසඬ්ඤා -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙබ්බතං ලොකස්සාති. තස්ස සඛ්ඤං අනුස්සරතො විතතං පසිදති, පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ විතතස්ස උපකක්ඛි-ලෙසා තෙ පභීයන්ති. අයං වුච්චති විසාබෙ අරියසාවකො සඬ්ඤපොසථං උපවසති, සඬ්ඤන සද්ධිං සංවසති. සඬ්ඤං වස්ස ආරබ්භ විතතං පසිදති, පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ විතතස්ස උපකක්ඛිලෙසා තෙ පභීයන්ති. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

උපකක්ඛිත්ථිස්සා විසාබෙ විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. කථඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො අත්තතො සීලාති අනුස්සරති අබණ්ඩාති අවජ්ඣාති අසබලාති අකම්මාසාති භුජ්ඣාති විඤ්ඤාපසස්ථාති අපරාමධාති සමාධිසංවත්තතිකාති. තස්ස සීලං අනුස්සරතො විතතං පසිදති, පාමුජ්ජං උපපජ්ජති, යෙ විතතස්ස උපකක්ඛිලෙසා තෙ පභීයන්ති. සෙය්‍යථාපි විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා ආදාසස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

කථඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා ආදාසස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති: තෙලඤ්ච පටිච්ච ඡාරිකඤ්ච පටිච්ච වාලණ්ඩුකඤ්ච පටිච්ච¹ පුරිසස්ස ච තජ්ජං වායාමං පටිච්ච. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා ආදාසස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. එවමෙව බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

කථඤ්ච විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො අත්තතො සීලාති අනුස්සරති අබණ්ඩාති -පෙ- සමාධිසංවත්තතිකාති. තස්ස සීලං අනුස්සරතො විතතං පසිදති, පාමුජ්ජං උපපජ්ජති, යෙ විතතස්ස උපකක්ඛිලෙසා තෙ පභීයන්ති. අයං වුච්චති විසාබෙ අරියසාවකො සීලපොසථං උපවසති, සීලෙන සද්ධිං සංවසති, සීලං වස්ස ආරබ්භ විතතං පසිදති, පාමුජ්ජං උපපජ්ජති, යෙ විතතස්ස උපකක්ඛිලෙසා, තෙ පභීයන්ති. එවං බො විසාබෙ උපකක්ඛිත්ථිස්සා විතතස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස විසාඛෙ වින්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. කථංඤ්ච විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස වින්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො දෙවතා අනුස්සරති, සනති දෙවතා වාතුමමහාරුකා සනති දෙවතා තාවතිංසා සනති දෙවතා යාමා -පෙ- තුසිතා - නිමමාණරතීතො - පරනිමිතවසවත්තීතො, සනති දෙවතා බ්‍රහ්මකායිකා, සනති දෙවතා තතුතතරිං, යථාරූපාය සඤ්ඤාය සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා. මඤ්ඤිමි තථාරූපා සඤ්ඤා සංවිජ්ජති යථාරූපෙන සිලෙන සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා, මඤ්ඤිමි තථාරූපං සීලං සංවිජ්ජති. යථාරූපෙන සුතෙන සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා, මඤ්ඤිමි තථාරූපං සුතං සංවිජ්ජති. යථාරූපෙන වාගෙන සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා, මඤ්ඤිමි තථාරූපො වාගො සංවිජ්ජති. යථාරූපාය පඤ්ඤාය සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා, මඤ්ඤිමි තථාරූපා පඤ්ඤා සංවිජ්ජති. තස්ස අත්තතො ව තාසං ව දෙවතානං සඤ්ඤාපි සීලඤ්ඤා සුතඤ්ඤා වාගඤ්ඤා පඤ්ඤාඤ්ඤා අනුස්සරතො විතතං පසීදති පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ වින්තස්ස උපකක්ඛිලෙසා තෙ පභීයන්ති.

සෙය්‍යථාපි විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස ජාතරූපස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. කථං ව විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස ජාතරූපස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. උපකක්ඛඤ්ච පටිච්ච ලොණඤ්ච පටිච්ච ගෙරුකඤ්ච පටිච්ච නාලිසණ්ඩාසඤ්ච පටිච්ච පුරිසස්ස ව තජ්ජං වායාමං පටිච්ච. එවං ඛො විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස ජාතරූපස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. එවමෙව ඛො විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස වින්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

කථංඤ්ච විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස වින්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති. ඉධ විසාඛෙ අරියසාවකො දෙවතා අනුස්සරති. සනති දෙවතා වාතුමමහාරුකා -පෙ- සනති දෙවතා තතුතතරිං, යථාරූපාය සඤ්ඤාය සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා, මඤ්ඤිමි තථාරූපා සඤ්ඤා සංවිජ්ජති, යථාරූපෙන සිලෙන -පෙ- සුතෙන -වාගෙන-පඤ්ඤාය සමන්තාගතා තා දෙවතා ඉතො චූතා තත්ථ උපපන්නා මඤ්ඤිමි තථාරූපා පඤ්ඤා සංවිජ්ජති. තස්ස අත්තතො ව තාසඤ්ච දෙවතානං සඤ්ඤාපි සීලඤ්ඤා සුතඤ්ඤා වාගඤ්ඤා පඤ්ඤාඤ්ඤා අනුස්සරතො විතතං පසීදති. පාමුජ්ජං උපපජ්ජති. යෙ වින්තස්ස උපකක්ඛිලෙසා තෙ පභීයන්ති. අයං චූළවතී විසාඛෙ අරියසාවකො දෙවතු-පොසථං උපවසති. දෙවතාති සද්ධිං සංවසති, දෙවතා වස්ස ආරබ්භා විතතං පසීදති, පාමුජ්ජං උපපජ්ජති, යෙ වින්තස්ස උපකක්ඛිලෙසා තෙ පභීයන්ති. එවං ඛො විසාඛෙ උපකක්ඛිත්‍රිට්ඨස්ස වින්තස්ස උපකක්ඛමෙන පරියොදපතා හොති.

ස ඛො සො විසාඛෙ අරියසාවකො ඉති පටිඤ්ඤානිකති: යාවජ්චං අරහනො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතා නිතිතදණ්ඩා නිතිතසන්ධා ලජ්ජ දයාපනතා සබ්බපාණභුතතිතානුකම්පී විහරන්ති. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො නිතිතදණ්ඩා නිතිතසන්ධො ලජ්ජ දයාපනතො සබ්බපාණභුතතිතානුකම්පී විහරාමි. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො අදින්නාදුතං පහාය අදින්නාදුතා පටිවිරතා දින්නාදුඨි දින්නාපාටිකඛඨි අපේතෙන සුචිභුතෙන අත්තතා විහරන්ති. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං අදින්නාදුතං පහාය අදින්නාදුතා පටිවිරතො දින්නාදුඨි දින්නාපාටිකඛඨි අපේතෙන සුචිභුතෙන අත්තතා විහරාමි. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො අබ්‍රහමචරියං පහාය බ්‍රහමචාරී ආරාමාරී වීරතා මෙජ්ජතා ගාමධම්මා. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං අබ්‍රහමචරියං පහාය බ්‍රහමචාරී වීරතො මෙජ්ජතා ගාමධම්මා. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතා සච්චවාදී සච්චසක්ඛා ථෙතා පච්චයිකා අවිසංවාදකා ලොකස්සා. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො සච්චවාදී සච්චසක්ඛො ථෙතො පච්චයිකො අවිසංවාදකො ලොකස්සා. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානං පහාය සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතා. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානං පහාය සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො එකභතතිකා රත්තපරතා වීරතා විකාලභොජනා. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං එකභතතිකො රත්තපරතො වීරතො විකාලභොජනා. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො නච්චගිතවාදිතවිසුකදස්සනමාලාගක්ඛිලෙපන-ධාරණමණ්ඩනවිභුසනට්ඨානා පටිවිරතා. අහමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං ඉමඤ්ඤා දිවසං නච්චගිතවාදිතවිසුකදස්සනමාලාගක්ඛිලෙපනධාරණමණ්ඩනවිභුසනට්ඨානා පටිවිරතො. ඉමිතාපහං අඛෙගත අරහතං අනුකරොමි, උපොසථො ච මෙ උපට්ඨන්තො හවිසාසති.

යාවජ්චං අරහනො උච්චාසයනමහාසයනං පහාය උච්චාසයනමහා-
සයනං පච්චිරතා නිවසෙය්‍යං කපෙපනති. මඤ්චකෙ වා තිණ්‍යසඤ්ඤාකෙ
වා. අභමපඡ්ඤා ඉමඤ්ච රතනි ඉමඤ්ච දිවසං උච්චාසයනමහාසයනං පහාය
උච්චාසයනමහාසයනං පච්චිරතො නිවසෙය්‍යං කපෙපමි. මඤ්චකෙ වා
තිණ්‍යසඤ්ඤාකෙ වා ඉමිනාපහං අබ්‍යෙත අරහතං අනුකරෙමි. උපොසථො ච
මෙ උපවුජ්ඣො භවිස්සති. එවං බො විසාබෙ අරියුපොසථො හොති.

එවං උපවුජ්ඣො බො විසාබෙ අරියුපොසථො මහපථලො හොති. මහානි-
සංසො මහාජ්ඣිකො මහාවිපථාඤ. කීච මහපථලො හොති. කීච මහානිසංසො
කීච මහාජ්ඣිකො කීච මහාවිපථාඤ.

සෙය්‍යථාපි විසාබෙ යො ඉමෙසං සොලසතනං මහාජනපදානං පහුත-
සතතරතතානං¹ ඉසුරියාධිපච්චං රජං කාරෙය්‍ය, සෙය්‍යථිදං: අභිගානං
මහධානං කාසිනං කොසලානං වජ්ජිනං මල්ලානං චෙතීනං වඛ්ඛානං කුරුනං
පඤ්චාලානං චෙත්තානං සුරසෙනානං අසුකානං අචන්තීනං ගඤ්ඤානං
කම්බොජානං, අට්ඨඛගසමන්තාගතස්ස උපොසථස්ස එතස්ස කලං තාග්‍යති²
සොලසිං. තං කිස්ස හෙතු: කපණ: විසාබෙ මානුසකං රජං දිබ්බං සුඛං
උපතිමාය.

යාති විසාබෙ මානුසකාති පඤ්ඤාස වස්සාති, වාතුමමහාරුජ්කානං
දෙව්‍යං එසො එකො රතනිඤ්චො³, තාය රතනියා තිංසරතනියො මාසො,
තෙන මාසෙන ආදසමාසියො සංවච්ඡරෙ, තෙන සංවච්ඡරෙන පඤ්චවස්ස-
සකාති* වාතුමමහාරුජ්කානං දෙව්‍යං අයුප්පමාණං. ණානං බො පනෙනං
විසාබෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා අට්ඨඛගසමන්තාගතං
උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස හෙද පරමරණං වාතුමමහාරුජ්කානං
දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජේය්‍ය. ඉදං බො පනෙනං විසාබෙ සකාය භාසිතං
කපණං මානුසකං රජං දිබ්බං සුඛං උපතිමාය.

යං විසාබෙ මානුසකං වස්සසතං, තාවතීංසානං දෙව්‍යං එසො එකො
රතනිඤ්චො, තාය රතනියා තිංසරතනියො මාසො, තෙන මාසෙන ආදස-
මාසියො සංවච්ඡරෙ, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බං වස්සසහස්සං තාවතීංසානං
දෙව්‍යං අයුප්පමාණං. ණානං බො පනෙනං විසාබෙ විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො
ඉතී වා පුරිසො වා අට්ඨඛගසමන්තාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස
හෙද පරමරණං තාවතීංසානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජේය්‍ය. ඉදං බො
පනෙනං විසාබෙ සකාය භාසිතං කපණං මානුසකං රජං දිබ්බං සුඛං
උපතිමාය.

යාති විසාබෙ මානුසකාති ඥෙ වස්සසකාති, යාමානං දෙව්‍යං එසො
එකො රතනිඤ්චො, තාය රතනියා තිංසරතනියො මාසො, තෙන මාසෙන
ආදසමාසියො සංවච්ඡරෙ තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බාති ඥෙ වස්සසහස්සාති
යාමානං දෙව්‍යං අයුප්පමාණං. ණානං බො පනෙනං විසාබෙ විජ්ජති යං
ඉධෙකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා අට්ඨඛගසමන්තාගතං උපොසථං උපවසිත්වා
කායස්ස හෙද පරමරණං යාමානං දෙව්‍යං සභව්‍යං උපපජේය්‍ය. ඉදං
බො පනෙනං විසාබෙ සකාය භාසිතං කපණං මානුසකං රජං දිබ්බං සුඛං
උපතිමාය.

1. පහුතරතතරතතානං - මජ්ඣ. 2. නාගනිති - මජ්ඣ. 3. රතනිඤ්චො - මජ්ඣ.
* දිබ්බාති පඤ්චවස්සසකාති - මජ්ඣ.

යාති විසාවෙ මානුසකාති වත්තාරි වස්සසතාති, තුසිතානං දෙව්‍යානං එසො එකො රතනිඤ්චො, තාය රතනියා තිංසරතනියො මාසො, තෙන මාසෙන ආදසමාසියො සංවච්ඡරේ, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බාති වත්තාරි වස්සසහස්සාති තුසිතානං දෙව්‍යානං ආයුප්පමාණං. ණානං බො පතෙනං විසාවෙ විජ්ජති යං ඉධෙකචෙව්‍යා ඉත්ථි වා පුරිසො වා අට්ඨබ්ගසමන්තාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණං තුසිතානං දෙව්‍යානං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං බො පතෙනං විසාවෙ සක්ඛාය භාසිතං කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපතිට්ඨාය.

යාති විසාවෙ මානුසකාති අට්ඨවස්සසතාති නිමමාණරතීනං දෙව්‍යානං එසො එකො රතනිඤ්චො, තාය රතනියා තිංසරතනියො මාසො, තෙන මාසෙන ආදසමාසියො සංවච්ඡරේ, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බාති අට්ඨ වස්සසහස්සාති නිමමාණරතීනං දෙව්‍යානං ආයුප්පමාණං. ණානං බො පතෙනං විසාවෙ විජ්ජති, යං ඉධෙකචෙව්‍යා ඉත්ථි වා පුරිසො වා අට්ඨබ්ගසමන්තාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණං නිමමාණරතීනං දෙව්‍යානං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං බො පතෙනං විසාවෙ සක්ඛාය භාසිතං කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපතිට්ඨාය.

යාති විසාවෙ මානුසකාති සොළස වස්සසතාති පරතිමිතවසවතතීනං දෙව්‍යානං එසො එකො රතනිඤ්චො, තාය රතනියා තිංසරතනියො මාසො, තෙන මාසෙන ආදසමාසියො සංවච්ඡරේ, තෙන සංවච්ඡරෙන දිබ්බාති සොළස වස්සසහස්සාති පරතිමිතවසවතතීනං දෙව්‍යානං ආයුප්පමාණං. ණානං බො පතෙනං විසාවෙ විජ්ජති, යං ඉධෙකචෙව්‍යා ඉත්ථි වා පුරිසො වා අට්ඨබ්ගසමන්තාගතං උපොසථං උපවසිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණං පරතිමිතවසවතතීනං දෙව්‍යානං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය. ඉදං බො පතෙනං විසාවෙ සක්ඛාය භාසිතං කපණං මානුසකං රජ්ජං දිබ්බං සුඛං උපතිට්ඨායාති.

30. පාණං ත භාතෙ¹ ත වදින්නමාදියෙ
මුසා ත භාසෙ ත ව මජ්ජො සියා,
අබ්බවච්ඡියා විරජෙය්‍ය මෙට්ඨතා
රතනී ත භුඤ්ජෙය්‍ය විකාලභොජනං.

31. මාලං ත ධාරෙ ත ව ගක්ඛමාවරෙ
මඤ්ඤව ඡමායං ව සයෙථ සත්ථනෙ,
එතං හි අට්ඨබ්බිකමාහු පොසථං
බුද්ධෙත දුක්ඛන්තගුතා පකාසිතං.

32. වඤ්ඤ ව සුරියො ව උභො සුදස්සතා
ඔහාසයං අනුපරිඤ්ඤා යාවතා,
තමොහුද තෙ පත අන්තලික්ඛගා
තභෙ පභාසෙත්ථි දිසා විරොචතා.

33. එතස්මිං යං විජ්ජති අන්තරෙ ධනං
මුත්තා මණි වෙච්චියඤ්ඤව හග්ගකං,
සිඛිතිසුවණ්ණං අථවාපි කඤ්ඤතං
යං ජාතරූපං හට්ඨකත්ථි බ්‍රිච්චති.

34. අට්ඨබ්බදුපෙතස්ස උපොසථස්ස
කලමපි තෙ තානුභවන්ති සොළසිං,
වඤ්ඤපභා තාරගණා ව සබ්බෙ.

35. තස්මා හි තාරි ව තරෙ ව සීලවා
අට්ඨබ්බදුපෙතං උපවසසුපොසථං,
සුඤ්ඤති කථාන සුබුද්ධාති
අතිඤ්ඤා සග්ගමුපෙත්ති ණානන්ති.

*

මහාවග්ගො දුතියො

1. ත භඤ්ඤ - මජ්ඣං.

* තසසුද්ධාති:- නිත්භායඤ්ඤව වෙතාගො - සරණො භොසසුභායීයා
සාලොහා වාපි කථාවන්ති නිත්භසමුද්ධොසපොති.

3. 2. 3. 1.

[ශාචපථී නිදනං]

21. අථ ඛො ජනනා පරිබ්බාජකො යෙනායසමා ආනන්දො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා ආයසමතා ආනන්දෙන සද්ධං සමෙමාදි, සමෙම දතීයං කථං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ජනනා පරිබ්බාජකො ආයසමන්තං ආනන්දං එතදවොච:

තුමෙහපි ආට්ටසො ආනන්ද රුහස්ස පභාණං පඤ්ඤපෙථ. දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස පභාණං පඤ්ඤපෙථාති. මියං ඛො ආට්ටසො රුහස්ස පභාණං පඤ්ඤපෙම, දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස පභාණං පඤ්ඤපෙමාති. කිම්පන තුමෙහ ආට්ටසො රුහෙ ආදීතවං දිස්වා රුහස්ස පභාණං පඤ්ඤපෙථ. කිං දෙසෙ -පෙ- කිං මොහෙ ආදීතවං දිස්වා මොහස්ස පභාණං පඤ්ඤපෙථාති.

රතෙනා ඛො ආට්ටසො රාගෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිතෙනා අත්තව්‍යා- බ්බාධායපි වෙතෙති, පර -පෙ- උභයව්‍යාබ්බාධායපි වෙතෙති. වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රුහෙ පභිණේ තෙවත්තව්‍යාබ්බාධ වෙතෙති, න පර -පෙ- න උභය -පෙ- න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. රතෙනා ඛො ආට්ටසො රුගෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිතෙනා කායෙත දුච්චරිතං චරති, වාචාය -පෙ- මනසා දුච්චරිතං චරති. රුහෙ පභිණේ තෙව කායෙත දුච්චරිතං චරති, න වාචාය -පෙ- න මනසා දුච්චරිතං චරති. රතෙනා ඛො ආට්ටසො රුගෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිතෙනා අත්තත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති, පරත්ථම්පි -පෙ- උභයත්ථම්පි යථාභූතං නප්පජානාති. රුහෙ පභිණේ අත්තත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති. පරත්ථම්පි -පෙ- උභයත්ථම්පි යථාභූතං පජානාති. රුහො ඛො ආට්ටසො අකුසල්ලොකො අවකුසල්ලොකො අඤ්ඤාණකරණො පඤ්ඤාතිරොධිකො විසාතපකම්කො අනිබ්බාණ- සංවත්තතිකො.

දුට්ඨො ඛො ආට්ටසො දෙසෙන -පෙ- මුලෙනා ඛො ආට්ටසො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිතෙනා අත්තව්‍යාබ්බාධායපි වෙතෙති -පෙ- උභයව්‍යා- බ්බාධායපි වෙතෙති. වෙනසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. මොහෙ පභිණේ තෙවත්තව්‍යාබ්බාධ වෙතෙති, න පර -පෙ- න උභය -පෙ- න වෙනසිකං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

මුළුලොකා බො ආට්ටියො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිතො කායෙන දුච්චරිතං වරති. වාචාය දුච්චරිතං වරති. මනසා දුච්චරිතං වරති. මොහෙ පභිණේ තෙව කායෙන දුච්චරිතං වරති. ත වාචාය දුච්චරිතං වරති. ත මනසා දුච්චරිතං වරති. මුළුලොකා බො ආට්ටියො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්න-විතො අත්තන්තම්පි යථාභූතං තපප්පජානාති. පරන්තම්පි යථාභූතං තපප්පජා-නාති. උභයන්තම්පි යථාභූතං තපප්පජානාති. මොහෙ පභිණේ අත්තන්තම්පි යථාභූතං පජානාති. පරන්තම්පි යථාභූතං පජානාති. උභයන්තම්පි යථාභූතං පජානාති. මොහො බො ආට්ටියො අකිකරණො අවනුකරණො අඤ්ඤාණකරණො පඤ්ඤාතිරොධිකො විසාතප්පකිකො අතිබ්බාණසං-වත්තතිකො.

ඉදං බො මයං ආට්ටියො රුගෙ ආදීතවං දිස්වා රුගස්ස පභාණං පඤ්ඤාපෙම, ඉදං දෙසෙ ආදීතවං දිස්වා දෙසස්ස පභාණං පඤ්ඤාපෙම, ඉදං මොහෙ ආදීතවං දිස්වා මොහස්ස පභාණං පඤ්ඤාපෙමාති.

අත්ති පතාට්ටියො මග්ගො අත්ති පටිපදු එතස්ස රුගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පභාණායාති? අත්තිට්ටියො මග්ගො අත්ති පටිපදු එතස්ස රුගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පභාණායාති. කතමො පතාට්ටියො මග්ගො කතමා පටිපදු එතස්ස රුගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පභාණායාති? අයමෙව අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො සෙය්‍යපීදං සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. අයං බො ආට්ටියො මග්ගො අයං පටිපදු එතස්ස රුගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පභාණායාති. හඳුකො ආට්ටියො මග්ගො හඳුකා පටිපදු එතස්ස රුගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පභාණායාති, අලඤ්ච පතාට්ටියො ආතන්ද අපමාදායාති.

3. 2. 3. 2.

22. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො කොසම්මියං විහරති සොභිතාග්ගමි. අථ බො අඤ්ඤාතරො ආජීවකසාවකො ගහපති යෙනායස්මා ආනන්දො තෙත්තු-පසඛකම්. උපසඛකම්භා ආයස්මන්තං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමින්නං නිසීදි. එකමින්නං නිසින්නො බො සො ආජීවකසාවකො ගහපති ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: කෙසං නො භන්තෙ ආනන්ද ධම්මො ස්වාකඛානො, කෙ ලොකෙ සුපටිපන්නා¹, කෙ ලොකෙ සුකතාති?²

තෙන හි ගහපති තඤ්ඤාවෙන් පටිපුච්ඡස්සාමි, යථා තෙ ධම්මෙය්‍ය, තථා තං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිං ඤ්ඤාසි ගහපති යෙ රුගස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙන්නි, දෙසස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙන්නි, මොහස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙන්නි, තෙසං ධම්මො ස්වාකඛානො නො වා, කථං වා තෙ එන්තොතිති? යෙ භන්තෙ රුගස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙන්නි. දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙන්නි. තෙසං ධම්මො ස්වාකඛානො, එවං මෙ එන්තොතිති.

තං කිං ඤ්ඤාසි ගහපති, යෙ රුගස්ස පභාණාය පටිපන්නා, දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස පභාණාය පටිපන්නා, තෙ ලොකෙ සුපටිපන්නා, නො වා කථං වා තෙ එන්තොතිති? යෙ භන්තෙ රුගස්ස පභාණාය පටිපන්නා, දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස පභාණාය පටිපන්නා, තෙ ලොකෙ සුපටිපන්නා, එවං මෙ එන්තොතිති.

තං කිංමඤ්ඤසි ගහපති යෙසං රුගො පභිණො උච්ඡින්නාමුලො තාලා-
වජ්ජිකතො අතභාවකතො¹ ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, යෙසං දෙසො පභිණො
-පෙ- යෙසං මොභො පභිණො උච්ඡින්නාමුලො තාලාවජ්ජිකතො අතභාව-
කතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තෙ ලොකෙ සුගතා, නො වා කථං වා
තෙ එඤ්ඤානීති? යෙසං භනෙත රුගො පභිණො උච්ඡින්නාමුලො
තාලාවජ්ජිකතො අතභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, යෙසං දෙසො
පභිණො -පෙ- මොභො පභිණො උච්ඡින්නාමුලො තාලාවජ්ජිකතො අතභාව-
කතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තෙ ලොකෙ සුගතා. එවං මෙ එඤ්ඤානීති.

ඉති බො ගහපති තයා චේතං ව්‍යාකතං. යෙ භනෙත රුගස්ස පභාණාය
ධම්මං දෙසෙන්නි, දෙසස්ස -පෙ- මොභස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙන්නි
තෙසං ධම්මො ස්වාකතොති, තයා චේතං² ව්‍යාකතං. යෙ භනෙත රුගස්ස
පභාණාය පටිපන්නා, දෙසස්ස -පෙ- මොභස්ස පභාණාය පටිපන්නා, තෙ
ලොකෙ සුපටිපන්නාති, තයා චේතං ව්‍යාකතං. යෙසං භනෙත රුගො
පභිණො උච්ඡින්නාමුලො තාලාවජ්ජිකතො අතභාවකතො ආයතිං අනුප්පාද-
ධම්මො, යෙසං දෙසො පභිණො -පෙ- මොභො පභිණො උච්ඡින්නාමුලො
තාලාවජ්ජිකතො අතභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තෙ ලොකෙ
සුගතාති.³

අච්ඡරියං භනෙත, අබ්භූතං භනෙත, ත චේව තාම සධම්මකකංසනා
භවිස්සති, ත ව පරධම්මාපසාදනා, ආයතනෙව ධම්මදෙසනා. අනෙථා ච
වුත්තො. අතතා ච අනුපභිභො.

තුමෙන භනෙත ආනන්ද රුගස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙථ, දෙසස්ස
පභාණාය ධම්මං දෙසෙථ, මොභස්ස පභාණාය ධම්මං දෙසෙථ. තුමහාකං
භනෙත ආනන්ද ධම්මො ස්වාකතො. තුමෙන භනෙත ආනන්ද රුගස්ස
පභාණාය පටිපන්නා. දෙසස්ස -පෙ- මොභස්ස පභාණාය පටිපන්නා.
තුමෙන⁴ ලොකෙ සුපටිපන්නා⁵. තුමහාකං භනෙත ආනන්ද රුගො පභිණො
උච්ඡින්නාමුලො තාලාවජ්ජිකතො අතභාවකතො ආයතිං අනුප්පාද-
ධම්මො. තුමහාකං දෙසො -පෙ- තුමහාකං මොභො පභිණො උච්ඡින්නාමුලො
තාලාවජ්ජිකතො අතභාවකතො¹ ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. තුමෙන ලොකෙ
සුගතා.

1. අතභාවකතො - මජ්ඣ. 2. තයාචේතං - මජ්ඣ.

3. සුගතාති - මජ්ඣ. 4. තුමෙන භනෙත ලොකෙ - මජ්ඣ.

5. සුපටිපන්නා - මජ්ඣ.

අභිකක්කනං භනෙන, අභිකක්කනං භනෙන, සෙය්ඨාපි භනෙන නික්කුජ්ඣං වා උක්කුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලුහස්ස වා මග්ගං ආචිකෙඛය්‍ය, අකිකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය වක්ඛුමනෙතා රුපානි දක්ඛිනතී.¹ එවමෙවං අයෙයන ආතඤ්ඤ අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො.

එසාහං භනෙන ආතඤ්ඤ තං භගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මං ච භික්ඛුසම්මං ච. උපාසකං මං අයෙයා ආතඤ්ඤ ධාරෙත්තු අජ්ඣතග්ගෙ පාණ්ණපෙන සරණං ගතන්ති.

3. 2. 3. 3.

[කපිලවස්ථුනිදානං:]

23. එකං සමයං භගවා සකෙකස්ස විහරති කපිලවස්ථුසමිං නිග්‍රොධාරාමෙ. තෙන ඛො පන සම්මෙත භගවා ගීලාතා² චුට්ඨිතො හොති අචිර-චුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ. අථ ඛො මහානාමො සකෙකා යෙන භගවා තෙත්තපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීනෙතා ඛො මහානාමො සකෙකා භගවන්තං එතදවොච: දීඝරත්තාහං භනෙන භගවතා එවං ධම්මං දෙසිතං ආරාතාමි: සමාභිතස්ස ඤ්ණං, තො අසමාභිතස්සාති. සමාගි නු ඛො භනෙන පුබ්බෙ, පච්ඡා ඤ්ණං. උදුත්ථු ඤ්ණං පුබ්බෙ, පච්ඡා සමාසිති?

අථ ඛො අයසමිතො ආතඤ්ඤ එතදගොසි. භගවා ඛො ගීලාතා චුට්ඨිතො අචිරචුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤ; අයඤ්ච මහානාමො සකෙකා භගවන්තං අභිගමිහිරං පඤ්ඤං පුච්ඡති. යනාත්තාහං මහානාමං සකකං එකමන්තං අපනෙත්වා ධම්මං දෙසෙය්‍යන්ති.

අථ ඛො අයසමා ආනිජෙදු, මහානාමං සකකං බාහායං³ ගගෙත්වා එකමන්තං අපනෙත්වා මහානාමං සකකං එතදවොච: සෙබ්බපි ඛො මහානාම සීලං චුත්තං භගවතා, අසෙබ්බපි සීලං චුත්තං භගවතා, සෙබ්බපි සමාගි චුත්තො භගවතා, අසෙබ්බපි සමාගි චුත්තො භගවතා, සෙබ්බපි පඤ්ඤ චුත්තා භගවතා, අසෙබ්බපි පඤ්ඤ චුත්තා භගවතා.

කතමඤ්ච මහානාම සෙබ්බ සීලං: ඉධ මහානාම භික්ඛු සීලවා නොති පාඨිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො -පෙ- සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙස්ස ඉදං චුට්චති මහානාම සෙබ්බ සීලං. කතමො ච මහානාම සෙබ්බා සමාගි: ඉධ මහානාම භික්ඛු විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- චතුර්ථං ක්කාතං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චුට්චති මහානාම සෙබ්බා සමාගි. කතමා ච මහානාම සෙබ්බා පඤ්ඤ: ඉධ මහානාම භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාතුතා පජාතාති -පෙ- අයං දුක්ඛන්තිරොධගාමිති පටිපදාති යථාතුතං පජාතාති. අයං චුට්චති මහානාම සෙබ්බා පඤ්ඤ.

1 දක්ඛනතී - මජ්ඣ. 2. ගීලාතචුට්ඨිතො - මජ්ඣ. 3. බාහායං - මජ්ඣ.

ස බො සො මහානාම අරියසාවකො එවං සීලසම්පන්නො එවං සමාධි-
සම්පන්නො එවං පඤ්ඤාසම්පන්නො ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං
පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතො උපසම්පජ්ජ විහරති.

එවං බො මහානාම සෙබ්බි සීලං වුත්තං භගවතා, අසෙබ්බි සීලං වුත්තං
භගවතා, සෙබ්බි සමාධි වුත්තං භගවතා, අසෙබ්බි සමාධි වුත්තං
භගවතා, සෙබ්බි පඤ්ඤා වුත්තං භගවතා, අසෙබ්බි පඤ්ඤා වුත්තං භගවතා.

3. 2. 3. 4

[වෙසාලිනිදුතො:]

24. එකං සමයං ආයසමා ආනන්දො වෙසාලියං විහරති මහාවතෙ
කුටාගාරසාලායං. අපි බො අහසො ව ලිච්ඡි පණ්ඩිතකුමාරෙ ව ලිච්ඡි
යෙනායසමා ආනන්දො තෙහුපසම්බන්ධං. උපසම්බන්ධා ආයසමන්තං ආනන්දං
අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදංසු. එකමන්තං නිසීන්තො බො අහසො ලිච්ඡි
ආයසමන්තං ආනන්දං එතදවොච:

නිගණ්ඨො භතෙන නාහපුත්තො¹ සබ්බඤ්ඤා සබ්බදස්සාවී අපරිසෙසාං
ඤ්ඤාදස්සනං පටිජානාති: වරතො ව මෙ තිට්ඨතො ව සුත්තස්ස ව ජාගරස්ස
ව සතතා සමිතං ඤ්ඤාදස්සනං පච්චුපට්ඨිතතී. සො පුරුණානං කම්මානං
තපසා වෘත්තීභාවං පඤ්ඤාපෙති, නවානං කම්මානං අකරණං සෙතුසාතං.
ඉති කම්මකම්මානං දුක්ඛකම්මානං, දුක්ඛකම්මානං වෙදනාකම්මානං, වෙදනාකම්මානං
සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ඣණ්ණං භවිස්සති. එවතේතිස්සා සංකීට්ඨිකාය නිජ්ජරුචිසුද්ධියා
සමතිකකමො හොති.

ඉධ භතෙන භගවා නිමාහාති.

තිස්සො බො ඉමො අහය, නිජ්ජරුචිසුද්ධියො තෙන භගවතා ජාතතා
පස්සතා අරහතා සම්මාසනිච්ඡුද්ධින සම්මදකතා සත්තානං විසුද්ධියා
සොකපට්ඨවානං² සමතිකකමාය දුක්ඛදොමනස්සානං අත්ථිමාමාය ඤයස්ස
අසිගමාය නිබ්බාණස්ස සච්ඡිකිරියාය.

කතමා තිස්සො: ඉධ අහය, භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදය සිකති
සිකතිපදෙසු. සො නව්ඤ්ච කම්මං ත කරෙති. පුරුණඤ්ච කම්මං පුස්ස පුස්ස
වෘත්තී කරෙති. සංකීට්ඨිකා නිජ්ජරු අකාලිකා එභිපස්සිකා ඔපනසිකා³
පට්ඨන්තං වෙදිකබ්බො විඤ්ඤාගිති.

ස ඛො සො අභය, භික්ඛු එවං සීලසම්පන්නො විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ-
වච්ඡන්තං ක්කාතං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො නවඤ්ච කම්මං න කරෙති.
පුරුණඤ්ච කම්මං පුස්ස පුස්ස ව්‍යන්තී කරෙති. සන්ධිවසීතා නිජ්ජරු අකාලිකා
එතිපසසිකා ඔපනසිකා¹ පච්චන්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤාහිති.

සො අභය භික්ඛු එවං සීලසම්පන්නො එවං සම්මාසම්පන්නො ආසවානං
බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා
සම්පිකම්මා උපසම්පජ්ජි විහරති. සො නවඤ්ච කම්මං න කරෙති. පුරුණඤ්ච
කම්මං පුස්ස පුස්ස ව්‍යන්තී කරෙති. සන්ධිවසීතා නිජ්ජරු අකාලිකා එතිපසසිකා
ඔපනසිකා¹ පච්චන්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤාහිති.

ඉමෙ ඛො අභය, තිස්සො නිජ්ජරු විසුද්ධියො තෙන භගවතා ජාතතා
පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්ධොත සම්මදකතා සත්තානං විසුද්ධියා සොක-
පරිද්දවානං² සමතිකකමිය දුක්ඛදොමනස්සානං අත්ඛිගමිය ඤායස්ස
අභිගමිය නිබ්බාණස්ස සම්පිකිට්ඨායාති.

එවං වුත්තෙත පඤ්ඤානුමාරකං ලිච්ඡි අභයං ලිච්ඡිං එතදවොච:

කීං පන තං සම්ම අභය, ආයසමනො ආනන්දස්ස සුභාසිතං සුභාසිතතො
නාභිහත්තමොදසිති.

කසාභං සම්ම³ ආයසමනො ආනන්දස්ස සුභාසිතං සුභාසිතතො නාභිහත්ත-
මොදියාමි, මුඛාපි තස්ස විපකෙය්‍ය, යො ආයසමනො ආනන්දස්ස සුභාසිතං
සුභාසිතතො නාභිහත්තමොදෙය්‍යාති.

3. 2. 3. 5

[සාමසජ්ඣිදානං:]

25. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දස්ස යෙන භගවා හෙත්ථපසංඝිතම්.
උපසංඝිතම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං තිසීදි. එකමන්තං තිසීන්තං
ඛො ආයසමන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච:

යෙ¹ ආනන්ද අනුකෘත්ථය්‍යාථ යෙ ව සොතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යං මිත්තා වා
අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොභිතා වා, තෙ වො ආනන්ද නිසු ධාතෙසු
සමාදපෙතබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා, පනිට්ඨාපෙතබ්බා.

කතමෙසු තීසු: බුද්ධො අවෙච්චපසාදෙ සමාදපෙතබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා,
පනිට්ඨාපෙතබ්බා “ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසම්මුද්ධො -පෙ- සත්ථා
දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා”ති.

1. ඔපනසසිකා - මජ්ඣ. 2. සොකපරිද්දවානං - මජ්ඣ.

3. සම්ම පඤ්ඤානුමාරක - මජ්ඣ. 4 යං - කාසවි.

ධම්ම අවේච්චපසාදෙ සමාදපෙනබ්බා, නිවෙසෙනබ්බා, පතිට්ඨාපෙනබ්බා: ‘සාකකාතො භගවතා ධම්මා සන්දිට්ඨිකො -පෙ- පච්චත්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤාති’ති.

සබ්බෙ අවේච්චපසාදෙ සමාදපෙනබ්බා, නිවෙසෙනබ්බා, පතිට්ඨාපෙනබ්බා: “සුපටිපනො භගවතො සාවකසබ්බො -පෙ- අනුතරං පුඤ්ඤකෙතනං ලොකස්සා”ති.

සිය ආතඤ්ඤා, චතුත්තං මහාභුතානං අඤ්ඤාථත්තං පස්චිධාතුයා ආපො-ධාතුයා තෙජෝධාතුයා වායොධාතුයා. නතො චුද්ධෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතස්ස අරියසාවකස්ස සිය අඤ්ඤාථත්තං. තත්ත්වං අඤ්ඤාථත්තං: සො චතාතඤ්ඤා චුද්ධෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො නිරයං වා තීරච්ඡානස්සොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජස්සාති තෙතං ණං විජ්ජති.

සිය ආතඤ්ඤා, චතුත්තං මහාභුතානං අඤ්ඤාථත්තං පස්චිධාතුයා ආපොධාතුයා තෙජෝධාතුයා වායොධාතුයා. නතො ධම්ම -පෙ- නතො සබ්බෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතස්ස අරියසාවකස්ස සිය අඤ්ඤාථත්තං. තත්ත්වං අඤ්ඤාථත්තං: සො චතාතඤ්ඤා, සබ්බෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො නිරයං වා තීරච්ඡානස්සොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජස්සාති තෙතං ණං විජ්ජති.

යෙ ආතඤ්ඤා, අනුකම්පය්‍යාථ යෙ ච සොතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යං මිත්තා වා අම්මා වා ඤාති වා සාලොභිතා වා, තෙ වො ආතඤ්ඤා ඉමෙසු තිස්ස ණානෙසු සමාදපෙනබ්බා, නිවෙසෙනබ්බා, පතිට්ඨාපෙනබ්බාති.

3. 2. 3. 6

26 අථ බො ආයස්මා ආනිඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛික-මිත්තා -පෙ- භගවත්තං එතදවොච: ‘භවො, භවො’ති භනො ටුච්චති. කිත්තාවතා නු බො භනො භවො ගොතිති?

කාමධාතුචෙපකතාදො ආතඤ්ඤා, කම්මං තාභවිස්ස අපි නු බො කාමභවො පඤ්ඤෙය්‍යාති?

තො ගෙතං භනො.

ඉති බො ආතඤ්ඤා, කම්මං බෙත්තං, විඤ්ඤාණං ඛිජං, තණ්හා සිතෙහො.¹ අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සිත්තං ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං. එවං ආයති² පුනබ්බවාතිතිබ්බතති ගොති.

1 තණ්හාසංයො - මජ්ඣ. 2. අයතිං - මජ්ඣ.

රූපයානුචේතකයෙකු ආතත, කමලං නාහවිසා, අපි නු බො රූපහවො පඤ්ඤායෙථාති.

නො හෙතෙං හනෙන.

ඉති බො ආතත, කමලං බෙතනං, විඤ්ඤාණං ඛිජං, තණ්හා සිතෙහො. අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං මජ්ඣමාය ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං. එවං ආයති පුතබ්බවාහිතිබ්බතති හොති.

අරූපයානුචේතකයෙකු ආතත කමලං නාහවිසා, අපි නු බො අරූපහවො පඤ්ඤායෙථාති.

නො හෙතෙං හනෙන.

ඉති බො ආතත, කමලං බෙතනං, විඤ්ඤාණං ඛිජං, තණ්හා සිතෙහො. අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං පඤ්ඤායා ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං. එවං ආයති පුතබ්බවාහිතිබ්බතති හොති. එවං බො ආතත, හවො හොතිති.

3. 2. 3. 7

27. අථ බො ආයසමා ආනුඤ්ඤායෙත හගවා හෙත්තපසබ්බාමි -පෙ- එකමනාං නිසිතො බො ආයසමා ආනුඤ්ඤා -පෙ- හගවනාං එතදවොච:

'හසවා, හවො'ති හනෙන දුට්ඨිති, භිත්තාවතා නු බො හනෙන හවො හොතිති.

කාමයානුචේතකයෙකු ආතත, කමලං නාහවිසා, අපි නු බො කාමහසවා පඤ්ඤායෙථාති.

නො හෙතෙං හනෙන.

ඉති බො ආතත, කමලං බෙතනං, විඤ්ඤාණං ඛිජං, තණ්හා සිතෙහො.¹ අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං නිත්තාය ධාතුයා චෙතනා පතිට්ඨිතා, පඤ්ඤා පතිට්ඨිතා. එවං ආයති². පුතබ්බවාහිතිබ්බතති හොති.

රූපයානුචේතකයෙකු ආතත, කමලං නාහවිසා, අපි නු බො රූපහවො පඤ්ඤායෙථාති.

නො හෙතෙං හනෙන.

ඉති බො ආතත, කමලං බෙතනං, විඤ්ඤාණං ඛිජං, තණ්හා සිතෙහො. අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං මජ්ඣමාය ධාතුයා චෙතනා පතිට්ඨිතා, පඤ්ඤා පතිට්ඨිතා. එවං ආයති² පුතබ්බවාහිතිබ්බතති හොති.

අරුපධාත්වවෙපකකඤ්චි අතඤ්ඤ කම්මං නාහවිස්ස, අපි නු ඛො අරුපභවො පඤ්ඤායෙථාති?

නො හෙතා භනෙහ.

ඉති ඛො අතඤ්ඤ කම්මං ඛෙවනං, විඤ්ඤාණං ඛිජං, තණ්හා සිතෙහො. අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං පණීතාය ධාතුයා වෙතනා පතිට්ඨිතා. පත්තා පතිට්ඨිතා. එවං අයති පුනඛහවාහිතිබ්බතති හොති. එවං ඛො අතඤ්ඤ භවො හොතීති.

3. 2. 3. 8.

28. අථ ඛො අයස්මා ආනිඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬිකම් -පෙ- එකමනනං නිසින්නං ඛො අයස්මනනං අතඤ්ඤ භගවා එතදවොච:

සබ්බං නු ඛො අතඤ්ඤ සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සඵලනති.

ත ඛෙවත්ථ භනෙත එකංසෙතාති.

තෙන භාතඤ්ඤ විහජස්සති.

යං භික්ඛ භනෙත සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභාසන්ති, එවරුපං සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං අඵලං.

යඤ්ච ඛවාස්ස භනෙත සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරුපං සීලබ්බතං ජීවිතං බ්‍රහ්මචරියං උපට්ඨානසාරං සඵලනති.

ඉදමවොච අයස්මා ආතඤ්ඤ සමනුඤ්ඤා සත්ථා අහොසි. අථ ඛො අයස්මා ආතඤ්ඤ “සමනුඤ්ඤා මෙ සත්ථා”ති උට්ඨායාසනා භගවනනං අභිවාදෙත්වා පදනක්ඛිණං කත්වා පක්ඛාමි.

අථ ඛො භගවා අවිරපකකතෙන අයස්මනෙන අතඤ්ඤ භික්ඛු අමනෙතසි:

සෙඛො භික්ඛවෙ අතඤ්ඤ, න ච පනස්ස සුලභරුපො සමසමො පඤ්ඤායාති.

3. 2. 3. 9.

29. අථ ඛො අයස්මා ආනිඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬිකම් -පෙ- එකමනනං නිසින්නං ඛො අයස්මා ආතඤ්ඤ භගවනනං එතදවොච:

නිණ්ණිමානී භනෙත ගඤ්ජාතාති යෙසං අනුචාහඤ්ඤච ගඤ්ජො ගච්ජති, තො පටිච්චාතං.

කතමානි තිණි: මූලගණ්ඨො සාරගණ්ඨො පුළුඵගණ්ඨො. ඉමානි බො භනෙන තිණි ගඤ්ජාතානි යෙසං අනුචාතඤ්ඤුව ගණ්ඨො ගච්ඡති, තො පටිච්චාතං.

අභි නු බො භනෙන තිණ්ණි ගඤ්ජාතං යස්ස අනුචාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, පටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, අනුචාතපටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති?

අත්ථානඤ්ඤ¹ ගඤ්ජාතං යස්ස අනුචාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, පටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, අනුචාතපටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති.

කතමඤ්ඤ පත තං භනෙන ගඤ්ජාතං, යස්ස අනුචාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, පටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, අනුචාතපටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති?

ඉධානඤ්ඤ යස්මිං ගාමෙ වා තිගමෙ වා ඉඤ්චි වා පුරිසො වා බුද්ධං සරණං ගතො හොති, ධම්මං සරණං ගතො හොති, සංඝං සරණං ගතො හොති. පාණානිපාතා පටිච්චිතො හොති, අදිනාදානා පටිච්චිතො හොති, කාමෙසු ඡිච්ඡාචාරා පටිච්චිතො හොති, මුසාවාදා පටිච්චිතො හොති, සුරාමේරයමජ්ජ-පමාදට්ඨානා පටිච්චිතො හොති, සීලවා හොති, කල්‍යාණධර්මො, විගතමලම-චේතරෙන වෙනසා අගාරං අඤ්ඤාචසනි මුත්තවාගො පයතපාණී වොස්සගාරතො යාවයොගො දුතසංවිහාරතො. තස්ස දිසාසු සමණ්ණාගමණා වණ්ණං භාසනති: අසුකසමිං නාම ගාමෙ වා තිගමෙ වා ඉඤ්චි වා පුරිසො වා බුද්ධං සරණං ගතො හොති, ධම්මං සරණං ගතො හොති, සංඝං සරණං ගතො හොති, පාණානිපාතා පටිච්චිතො හොති, අදිනාදානා පටිච්චිතො හොති, කාමෙසු ඡිච්ඡාචාරා පටිච්චිතො හොති, මුසාවාදා පටිච්චිතො හොති, සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිච්චිතො හොති, සීලවා හොති, කල්‍යාණධර්මො, විගතමලමචේතරෙන වෙනසා අගාරං අඤ්ඤාචසනි මුත්තවාගො පයතපාණී වොස්සගාරතො යාවයොගො දුතසංවිහාරතො.

දෙවභාසිස්ස අමනුස්සා වණ්ණං භාසන්ති: අසුකසමිං නාම ගාමෙ වා තිගමෙ වා ඉඤ්චි වා පුරිසො වා බුද්ධං සරණං -පෙ- ධම්මං සරණං -පෙ- සංඝං සරණං ගතො හොති, පාණානිපාතා පටිච්චිතො -පෙ- දුතසංවිහාරතො.

ඉදං බො තං අතඤ්ඤ ගඤ්ජාතං යස්ස අනුචාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, පටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති, අනුචාතපටිච්චාතමි ගණ්ඨො ගච්ඡති.

36. න පුළුඵගණ්ඨො පටිච්චාතමෙති
න වඤ්ඤං. ²තගරමලලිකා වා,
සතඤ්ඤා ගණ්ඨො පටිච්චාතමෙති
සබ්බො දිසා සපුරිසො පව්භිති.

1. අත්ථානඤ්ඤ නිදර්ශන - මිත්තං. 2. තගරමලලිකා වා. P.T.S.

3. 2. 8. 10.

30. අථ ඛො ආයස්මා ආනිෂ්ඤායෙන භගවා තෙනුපසාකම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: සමමුඛා මේතං භන්තෙ භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිග්ගහීතං: “භගවතො ආනඤ්ඤා භික්ඛු තාම සාවකො බ්‍රහ්මලොකෙ ධීතො සහස්සිලොකධාතුං සරේන විඤ්ඤපෙසී”ති. භගවා පන භන්තෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො කීවතං පභොති සරේන විඤ්ඤපෙසුනති.

සාවකො සො ආනඤ්ඤා අප්පමේයො තථානතාති.

දුතියමි ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: සමමුඛා මේතං භන්තෙ -පෙ- සාවකො සො ආනඤ්ඤා අප්පමේයො තථානතාති.

තතියමි ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: සමමුඛා මේතං භන්තෙ භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිග්ගහීතං: “භගවතො ආනඤ්ඤා භික්ඛු තාම සාවකො බ්‍රහ්මලොකෙ ධීතො සහස්සිලොකධාතුං සරේන විඤ්ඤපෙසී”ති. භගවා පන භන්තෙ අරහං සම්මාසම්බුද්ධො කීවතං පභොති සරේන විඤ්ඤපෙසුනති.

සුතා තෙ ආනඤ්ඤා සහස්සි මූලනිකා ලොකධාතුති:

එතස්ස භගවා කාලො එතස්ස සුගත කාලො යං භගවා භාසෙය්, භගවතො සුඛා භික්ඛු ධාජෙය්නතීති.

හෙත භානඤ්ඤා සුණාති-පෙ- යාවකා ආනඤ්ඤා වඤ්ඤිතස්ස පරිහරනති, දිසා හන්ති විජොවතා, තාව සහස්සධා ලොකො. තස්මිං සහස්සධා ලොකෙ සහස්සං වජ්‍රතං, සහස්සං සූරියානං, සහස්සං සිනෙරුපබ්බතරුජානං, සහස්සං ජලේදීපානං, සහස්සං අපරගොසානානං, සහස්සං උත්තරකුරුතං, සහස්සං පුබ්බවිදෙහානං, වත්තාරි මහාසමුද්දායසංඝානි, වත්තාරි මහාරුජ-සහස්සානි, සහස්සං වාතුමත්තාරුජානං, සහස්සං තාවතීංසානං, සහස්සං යාමානා, සහස්සං තුසිතානං, සහස්සං නිමමාණුජිනං, සහස්සං පරතීමින-වත්තාරිනං, සහස්සං බ්‍රහ්මලොකානං. අයං චූළිචතානඤ්ඤා සහස්සි මූලනිකා ලොකධාතු.

යාවතා ආනන්ද සහසසී චූලනිකා ලොකධාතු, තාව සහසසධා ලොකො.
අයං චූළචතානන්ද දවිසහසසී මජ්ඣිමිකා ලොකධාතු.

යාවතා ආනන්ද දවිසහසසී මජ්ඣිමිකා ලොකධාතු, තාව සහසසධා
ලොකො. අයං චූළචතානන්ද තිසහසසී මහාසහසසී ලොකධාතු.

ආකඞ්ඛිමානො ආනන්ද තථාගතො තිසහසසී මහාසහසසී ලොකධාතුං
සරෙන විඤ්ඤපෙය්‍ය, යාවතා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යාති.

යථා කථම්පන භනෙන භගවා තිසහසසී මහාසහසසී ලොකධාතුං සරෙන
විඤ්ඤපෙය්‍ය, යාවතා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යාති?

ඉධානන්ද තථාගතො තිසහසසී මහාසහසසී ලොකධාතුං ඔහාසෙන ථරෙය්‍ය.
යද්‍ය තෙ සත්තා තං ආලොකං සඤ්ඤානෙය්‍ය, අථ තථාගතො ඝොසං
කරෙය්‍ය, සද්දමනුස්සාවෙය්‍ය. එවං බො ආනන්ද තථාගතො තිසහසසී මහා-
සහසසී ලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤපෙය්‍ය, යාවතා පන ආකඞ්ඛෙය්‍යාති.

එවං චූනෙන ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: ලාභා වත
මෙ ,සුලඤ්ඤං වත මෙ යස්ස මෙ සන්දා එවං මහිද්ධිකො එවං මහානු-
භාවොති.

එවං චූනෙන ආයස්මා උද්ධි ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: කිං
තුමෙහන්ද ආචුසො ආනන්ද යදි තෙ සන්දා එවං මහිද්ධිකො එවං මහානු-
භාවොති?

එවං චූනෙන භගවා ආයස්මන්තං උද්ධිං එතදවොච: මා හෙවං උද්ධි,
මා හෙවං උද්ධි. සවෙ උද්ධි ආනන්දෙ අවිඤ්ඤානො කාලං කරෙය්‍ය, තෙන
චිත්තප්පසාදෙන සත්තකතිත්තුං දෙවෙස්ස දෙවරජ්‍යං කරෙය්‍ය, සත්තකතිත්තුං
ඉමිසමිඤ්ඤෙව ජලබුද්ධිපෙ මහාරජ්‍යං කරෙය්‍ය. අපි උද්ධි ආනන්දෙ දිට්ඨෙව
ධමෙම පරිනිබ්බායස්සාතිති.

ආනන්දමග්ගා නතිමයා.

[4. සමණවග්ගො]

3. 2. 4. 1.

[සාවජී නිදනං]

31. නිණ්මානි භික්ඛවෙ සමණස්ස සමණකරණීයාති.¹ කතමානි නිණ්මානි: අධිපිලසිකකාසමාදනං, අධිවිතතසිකකාසමාදනං, අධිපඤ්ඤසිකකාසමාදනං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ නිණ්ම සමණස්ස සමණකරණීයාති. තසමානිහ භික්ඛවෙ එවං සිකඛිතබ්බං: තිබ්බො තො ඡන්දෙ භවිස්සති අධිපිලසිකකාසමාදනෙ, තිබ්බො තො ඡන්දෙ භවිස්සති අධිවිතතසිකකාසමාදනෙ, තිබ්බො තො ඡන්දෙ භවිස්සති අධිපඤ්ඤසිකකාසමාදනෙති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

3. 2. 4. 2.

32. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගුරුභො ගොගණං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බො භොති, “අභමපමානං අභමපමානං”.² තස්ස න තාදිසො වණ්ණො භොති සෙය්‍යථාපි ගුරුතං. න තාදිසො සරෙ භොති සෙය්‍යථාපි ගුරුතං. න තාදිසං පදං යොති සෙය්‍යථාපි ගුරුතං. සො ගොගණඤ්ඤව පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බො භොති, “අභමපමානං අභමපමානං”.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකවෙච්ච භික්ඛු භික්ඛුසඛ්ඤං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බො භොති, “අභමපි භික්ඛු, අභමපි භික්ඛුති”, තස්ස න තාදිසො ඡන්දෙ භොති අධිපිලසිකකාසමාදනෙ, සෙය්‍යථාපි අඤ්ඤාසං භික්ඛුතං. න තාදිසො ඡන්දෙ භොති අධිවිතතසිකකාසමාදනෙ. සෙය්‍යථාපි අඤ්ඤාසං භික්ඛුතං. න තාදිසො ඡන්දෙ භොති අධිපඤ්ඤසිකකාසමාදනෙ, සෙය්‍යථාපි අඤ්ඤාසං භික්ඛුතං. සො භික්ඛුසඛ්ඤඤව පිට්ඨිතො, පිට්ඨිතො අනුබ්බො භොති, “අභමපි භික්ඛු අභමපි භික්ඛුති.”

තසමානිහ භික්ඛවෙ එවං සිකඛිතබ්බං: තිබ්බො තො ඡන්දෙ භවිස්සති අධිපිලසිකකාසමාදනෙ. තිබ්බො තො ඡන්දෙ³ භවිස්සති අධිවිතතසිකකාසමාදනෙ, තිබ්බො තො ඡන්දෙ භවිස්සති අධිපඤ්ඤසිකකාසමාදනෙති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

3. 2. 4. 3

33. නිණ්මානි භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපනිස්ස පුබ්බෙ කරණීයාති. කතමානි නිණ්මානි: ඉධ භික්ඛවෙ කස්සකො ගහපනි පටිගලෙව⁴ බෙගතං පුකට්ඨං කරෙති පුමතිකතං. පටිගලෙව බෙගතං පුකට්ඨං කරිත්වා පුමතිකතං කාලෙන ඛිජාති පතිට්ඨාපෙති. කාලෙන ඛිජාති පතිට්ඨාපෙති, සමයෙන උදකං අභිතෙතිපි අපතෙතිපි. ඉමානි බො භික්ඛවෙ නිණ්ම කස්සකස්ස ගහපනිස්ස පුබ්බෙ කරණීයාති.

1, සමණ්ඤ්ඤාති - මජ්ඣ. 2. අභමපි ගො - කප්ඵි. අභමපි දමමා, අභමපි දමමා - මජ්ඣ. තිබ්බො ඡන්දෙ - සිවු. 4. පටිකලෙව - මජ්ඣ.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තීණ්ණානි භික්ඛුස්ස පුබ්බෙ කරණීයාති. කතමානි තීණ්ණි: අධිපිලසිකතාසමාදානං, අධිවිත්තසිකතාසමාදානං, අධිපඤ්ඤාසිකතාසමාදානං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තීණ්ණි භික්ඛුස්ස පුබ්බෙ කරණීයාති.

තසමානිභ භික්ඛවෙ එවං සිකතිතබ්බං: තිබ්බො, නො ඡන්දෙ ගවිස්සති අධිපිලසිකතාසමාදානෙ. තිබ්බො නො ඡන්දෙ ගවිස්සති අධිවිත්තසිකතාසමාදානෙ. තිබ්බො නො ඡන්දෙ ගවිස්සති අධිපඤ්ඤාසිකතාසමාදානෙති එවං ගි වො භික්ඛවෙ සිකතිතබ්බනති.

3. 2. 4. 4

[වෙසාලී නිදනං:]

34. එවං මෙ සුතා: එකං සමයං භගවා වෙසාලීයං විහරති මහාවංශ කුමාරසාලායං. අථ බො අඤ්ඤානරො වජ්ජිපුත්තකො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො සො වජ්ජිපුත්තකො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච:

සාධිකමිදං භන්තෙ දිගඤ්ඤාසිකතාපදසතං අනුඤ්ඤාසං උද්දෙසං අගච්ඡති. තාහං භන්තෙ එතථ සකෙකාමි සිකතිතුන්ති.

සකකමි පන චං භික්ඛු තිසු සිකතාසු සිකතිතුං අධිපිලසිකතාය අධිවිත්තසිකතාය අධිපඤ්ඤාසිකතායාති?

සකෙකාමිහං භන්තෙ තිසු සිකතාසු සිකතිතුං අධිපිලසිකතාය අධිවිත්තසිකතාය අධිපඤ්ඤාසිකතායාති.

හස්මානිභ චං භික්ඛු තිසු සිකතාසු සිකතිස්ස අධිපිලසිකතාය අධිවිත්තසිකතාය අධිපඤ්ඤාසිකතාය. යතො බො චං භික්ඛු අධිපිලමපි සිකතිස්සමි, අධිවිත්තමපි සිකතිස්සමි, අධිපඤ්ඤාමපි සිකතිස්සමි, තස්ස නුඤ්ඤා භික්ඛු අධිපිලමපි සිකතිතො අධිවිත්තමපි සිකතිතො අධිපඤ්ඤාමපි සිකතිතො රුගො පභිසිස්සති. දෙසො පභිසිස්සති. මොහො පභිසිස්සති. සො චං රුගස්ස පහාණං දෙසස්ස පහාණං මොහස්ස පහාණං යං අකුසලං තං න කරියාමි. යං පාපං තං න සෙවියාමිති.

අථ බො සො භික්ඛු අපරෙත සමයෙන අධිපිලමපි සිකති, අධිවිත්තමපි සිකති, අධිපඤ්ඤාමපි සිකති. තස්ස අධිපිලමපි සිකතිතො අධිවිත්තමපි සිකතිතො අධිපඤ්ඤාමපි සිකතිතො රුගො පභිසි. දෙසො පභිසි. මොහො පභිසි. සො රුගස්ස පහාණං දෙසස්ස පහාණං මොහස්ස පහාණං යං අකුසලං තං නාකාමි. යං පාපං තං න සෙවිති.

3. 2. 4. 5

[සාමසථි නිදනං:]

35. අථ බො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: සෙබො සෙබොති භන්තෙ ථුළුවති භිත්තාචතා නු බො භන්තෙ සෙබො හොතිති?

සිකතිති වො භික්ඛු තසමා සෙවොති ටුවච්ඡිති. කිඤ්ච සිකතිති: අධි-
සීලමපි සිකතිති, අධිචිත්තමපි සිකතිති, අධිපඤ්ඤමපි සිකතිති. සිකතිති
වො භික්ඛු තසමා සෙවොති ටුවච්ඡිති.

37 සෙවස්ස සිකතිමානස්ස උජ්ජමග්ගානුසාරිනො,
බසස්මිං පඨමං ඤාණං තභො අඤ්ඤ අනන්තරං.

38 තතො අඤ්ඤවිමුත්තස්ස ඤාණං වෙ ගොති තාදිනො,
අකුප්පා මෙ විමුත්තීති භවසංඤ්ඤප්පතකකයෙති.

3. 2. 4. 6

36. සාධකමිදං භික්ඛුවෙ දිශංසුසිකිංපදසතං අනුභූමිසං උදෙසං
ආගමන්ති, යත් අත්තකාමා¹ භූලපුත්තා සිකතිනති. තිස්සො ඉමා භික්ඛුවෙ
සිකති, යත්තො සබ්බං සමොධානං ගමන්ති. කතමා තිස්සො: අධිසීලසිකති,
අධිචිත්තසිකති, අධිපඤ්ඤසිකති. ඉමා වො භික්ඛුවෙ තිස්සො සිකති,
යත්තො සබ්බං සමොධානං ගමන්ති.

ඉධ භික්ඛුවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී භොති, සමාධිසමි.
මත්තසොකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යාති තාති බුද්ධානුභූතකාති
සිකතිපදාති තාති ආපඤ්ඤිති ටුවච්ඡිති. තං කිස්ස ගෙතු? ත භි මෙත්ථ
භික්ඛුවෙ අභබ්බතා ටුවතා. යාති ව වො තාති සිකතිපදාති ආදිබ්බමච්ඡිකාති
බ්බමච්ඡිසාරාප්පාති, තත්ථ ටුවසීලී ව භොති ටිතසීලී ව. සමාදාය සිකති
සිකතිපදෙසු සො තිණ්ණං සංයොජනානං පරිකප්පා සොතාපත්තො භොති
අවිතිපාතධමෙවො නිශතො සමොධිපරායණො.

ඉධ පන භික්ඛුවෙ භික්ඛු සීලෙසු පරිපූරකාරී භොති සමාධිසමි.
මත්තසොකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යාති තාති බුද්ධානුභූතකාති
සිකතිපදාති තාති ආපඤ්ඤිති ටුවච්ඡිති. තං කිස්ස ගෙතු? ත භි මෙත්ථ
භික්ඛුවෙ අභබ්බතා ටුවතා. යාති ව වො තාති සිකතිපදාති ආදිබ්බමච්ඡිකාති
බ්බමච්ඡිසාරාප්පාති, තත්ථ ටුවසීලී ව ගොති ටිතසීලී ව. සමාදාය සිකති
සිකතිපදෙසු. සො තිණ්ණං සංයොජනානං පරිකප්පා රුහදෙසමොගානං
තනුත්තා සකදගාමී භොති සනිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං
කරෙති.

1 අත්තකාමා - මෙසං.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලෙසු පරිපුරකාරී හොති සමාධිසමිං පරිපුරකාරී පඤ්ඤාය මනනසොකාරී. සො යාති තාති බුද්ධානුබුද්ධකාති සික්ඛාපදාති තාති අපඡ්ඡතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිසසු හෙතු: න හි මේථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යාති ව බො තාති සික්ඛාපදාති අද්විග්ගවර්ධකාති බ්‍රහ්මවර්ධකාරූපාති තත්ථ ධුවසිලි ව¹ හොති සීතසිලි ව² සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො පඤ්චන්තං ඔරමාගිගාතං සංයෝජනාතං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිතිබ්බාසී අනාවතරිධමෙමා තස්මා ලොකා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිසමිං පරිපුරකාරී. පඤ්ඤාය පරිපුරකාරී. සො යාති තාති බුද්ධානුබුද්ධකාති සික්ඛාපදාති, තාති අපඡ්ඡතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිසසු හෙතු? න හි මේථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යාති ව බො තාති සික්ඛාපදාති අද්විග්ගවර්ධකාති බ්‍රහ්මවර්ධකාරූපාති, තත්ථ ධුවසිලි ව¹ හොති සීතසිලි ව² සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. සො අසම්මතං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාවිමුත්තං දිට්ඨං ව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ඡ විහරති.

ඉති බො භික්ඛවෙ පදෙසං පදෙසකාරී ආරුධෙති. පරිපුරං පරිපුරකාරී. අවඤ්ඤාති³ තෙව්වාහං භික්ඛවෙ සික්ඛාපදාති වදාමිති.

3. 2. 4. 7.

37. සාධිකමිදං භික්ඛවෙ දිග්ඛිසං සික්ඛාපදසතං අනුභවිමාසං උද්දෙසං ආගමිත්ති, යත්ථ අත්ථකාමා කුලපුත්තා සික්ඛන්ති. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා, යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගමිත්ති. කතමො තිස්සො? අධිපිලසික්ඛා, අධිවිත්තසික්ඛා, අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛා, යත්ථෙතං සබ්බං සමොධානං ගමිත්ති.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිසමිං මනනසොකාරී, පඤ්ඤාය මනනසොකාරී. සො යාති තාති බුද්ධානුබුද්ධකාති සික්ඛාපදාති, තාති අපඡ්ඡතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කිසසු හෙතු? න හි මේථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යාති ව බො තාති සික්ඛාපදාති අද්විග්ගවර්ධකාති බ්‍රහ්මවර්ධකාරූපාති, තත්ථ ධුවසිලි ව¹ හොති සීතසිලි ව, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු.

සො තිණ්ණං සංයෝජනාතං පරික්ඛයා සත්තකත්තපුරමො හොති: සත්තකත්තපුරමං දෙවෙ ව මුත්තස්සෙ ව සත්ථාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරෙති.

1. ධුවසිලො ව - PTS. මජ්ඣ. 2. සීතසිලො ව - PTS. මජ්ඣ.
3. අවඤ්ඤාති - PTS.

සො තිණණං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා කොලඛෙකාලො හොති:
ඥො වා තිණ්ණං වා කුලාති සංඛාචිචා සංසරිතා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

සො තිණණං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා එකඛිථි හොති: එකඤ්ඤව
මානුස්සං ගමං නිබ්බතොති: දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

සො තිණණං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා රුගදෙසමොභානං නනුත්තා
සකදුගාමි හොති: සභිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිසම්මං
පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී. සො යාති තාති බුද්ධබුද්ධකාති
සික්ඛාපදාති, තාති ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කියා හෙතු? න හි ඡේත්ථ
භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යාති ව බො තාති සික්ඛාපදාති ආදිබ්බමචරිසිකාති
බ්බමචරිසිකාරුප්පාති, තත්ථ බුච්ඡිලි ව¹ හොති සීතසීලි ව,
සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු.

සො පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා උද්ධංසොතො
හොති අකතිට්ඨගාමි.

සො පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා සංඛාර-
පරිනිබ්බාසි හොති.

සො පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා අසංඛාර-
පරිනිබ්බාසි හොති.

සො පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා උපගච්ච-
පරිනිබ්බාසි හොති.

සො පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සඤ්ඤප්පතානං පරිකබ්බා අත්තරු-
පරිනිබ්බාසි හොති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිසම්මං
පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය පරිපුරකාරී. සො යාති තාති බුද්ධබුද්ධකාති
සික්ඛාපදාති තාති ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කියා හෙතු? න හි ඡේත්ථ
භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යාති ව බො තාති සික්ඛාපදාති ආදිබ්බමචරිසිකාති
බ්බමචරිසිකාරුප්පාති, තත්ථ බුච්ඡිලි ව හොති සීතසීලි ව¹ සමාදාය සික්ඛති
සික්ඛාපදෙසු. සො ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං
දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

ඉති බො භික්ඛවෙ පදෙසං පදෙසකාරී ආරුධෙති. පරිපුරං පරිපුරකාරී.
අඤ්ඤාකාතිත්ථෙවාහං භික්ඛවෙ සික්ඛාපදාති වදාමිති.

3. 2. 4. 8.

38. සාධකමිදං භික්ඛවෙ දියංසිසිකාපදසතං අනුඤ්ඤාසං උදෙසං ආගච්ඡති, යථා අත්තමා¹ කුලපුත්තා සික්ඛන්ති. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා, යථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති. කතමා තිස්සො: අධිපිලිසික්ඛා අධිචිත්තසික්ඛා අධිපඤ්ඤාසික්ඛා. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛා, යථෙතං සබ්බං සමොධානං ගච්ඡති.

ඉඛ භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලෙසු පරිපූරකාරී හොති, සමාධිසම් පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය පරිපූරකාරී. සො යාති තාති බුද්ධානුබුද්ධාති සික්ඛාපදාති, තාති ආපජ්ජතිපි වුට්ඨාතිපි. තං කියා හෙතු? ත භි මෙථ භික්ඛවෙ අභබ්බතා වුත්තා. යාති ව බො තාති සික්ඛාපදාති ආදිබ්‍රහ්මචරිඤ්ඤාති බ්‍රහ්මචරිය-සාරාප්පාති, තථ ධුට්ඨිලි ව හොති ජීවසිලි ව, සමාදාය සික්ඛාති සික්ඛාපදෙසු. සො ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨං ව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

තං වා පත අනභිසම්භවං අප්පට්ඨිජ්ඣං පඤ්ඤානං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤාප්පානං පරික්ඛයා අනතරපරිනිබ්බාසී හොති.

තං වා පත අනභිසම්භවං අප්පට්ඨිජ්ඣං පඤ්ඤානං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤාප්පානං පරික්ඛයා උපසම්භවපරිනිබ්බාසී හොති -පෙ-

අසංඛාරපරිනිබ්බාසී හොති. -පෙ- සසංඛාරපරිනිබ්බාසී හොති -පෙ- උඤ්ඤානො හොති, අකතිට්ඨගාමී.

තං වා පත අනභිසම්භවං අප්පට්ඨිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤාප්පානං පරික්ඛයා රුහදෙසද්වේශානං තනුත්තා සකදගාමී හොති, සනිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති

තං වා පත අනභිසම්භවං අප්පට්ඨිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤාප්පානං පරික්ඛයා එකඛිජ්ඣි හොති, එකඤ්ඤාප්ප වානුසං ගමං නිබ්බතොත්තා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

තං වා පත අනභිසම්භවං අප්පට්ඨිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤාප්පානං පරික්ඛයා කොලභේනාලො හොති, දො වා නිණ්ණි වා කුලාති සකුචිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

තං වා පත අනභිසම්භවං අප්පට්ඨිජ්ඣං තිණ්ණං සඤ්ඤාප්පානං පරික්ඛයා සත්තකම්මනුපරමො හොති. සත්තකම්මනුපරමං දෙවෙ ව මනුස්සෙ ව සකුචිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති.

ඉති බො භික්ඛවෙ පරිපූරං පරිපූරකාරී ආරාධෙති. පදෙසං පදෙසං-කාරී.

අවඤ්ඤානිත්තොත්තං භික්ඛවෙ සික්ඛාපදාති වදාමිති.

3. 2. 4. 9.

39. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා. කතමා තිස්සො? අභිසීලසික්ඛා අභිචිත්තසික්ඛා අභිපඤ්ඤාසික්ඛා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අභිසීලසික්ඛා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා භොති-පෙ-සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අභිසීලසික්ඛා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අභිචිත්තසික්ඛා. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙව භාලෙති-පෙ- වතුන්ථං කාතං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අභිචිත්තසික්ඛා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අභිපඤ්ඤාසික්ඛා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්තරි යථාභූතං පජානාති-පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අභිපඤ්ඤාසික්ඛා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛාති.

3. 2. 4. 10.

40. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සික්ඛා. කතමා තිස්සො? අභිසීලසික්ඛා අභිචිත්තසික්ඛා අභිපඤ්ඤාසික්ඛා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අභිසීලසික්ඛා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා භොති-පෙ-සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අභිසීලසික්ඛා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අභිචිත්තසික්ඛා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙව භාලෙති-පෙ- වතුන්ථං කාතං උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අභිචිත්තසික්ඛා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අභිපඤ්ඤාසික්ඛා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාචිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සම්මතො උපසම්පජ්ජි විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අභිපඤ්ඤාසික්ඛා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සික්ඛාති.

39 අභිසීලං අභිචිත්තං ව අභිපඤ්ඤාඤාචි විරියවා,
ථාමවා ධිතිමා කාසි සතො ගුණතිස්සියො වරෙ.

40 යථා පුරෙ තථා පච්ඡා යථා පච්ඡා තථා පුරෙ,
යථා අධො තථා උග්ගං යථා උග්ගං තථා අධො.

41 යථා දිවා තථා රතනිං යථා රතනිං තථා දිවා,
අභිභූතා දිසා සබ්බා අප්පමාණසමාසිනා.

42 තමාහු සෙකං පටිපදං අපො¹ සංසුඤ්චාරණං,
තමාහු ලොකෙ සම්මුඛං වීරං² පටිදපන්නගං.

43 විඤ්ඤාණස්ස නිරෝධෙන තණ්හාකංචවිමුත්තිනො,
පජේතස්සෙව නිබ්බාණං විමොක්ඛා ගොති වෙතතොති.

3. 2. 4. 11.

[කොසලභිද්දන:]

41. එකං සමයං භගවා කොසලපු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛු-
සංඛික්ඛන සද්ධිං යෙන පබ්බතො³ නාම කොසලානං නිගමො තදවසරි. තත්‍ර
සුදං භගවා පබ්බතොං විහරති. පබ්බතො නාම කොසලානං නිගමො⁴.

තෙන බො පන සමයෙන කාසලපුතො නාම භික්ඛු පබ්බතොං
ආවාසිකො ගොති. තත්‍ර සුදං භගවා සිකංචපදපටිසඤ්ඤානාය ධම්මියා-
කථාය භික්ඛු සඤ්ඤාණෙන සමාදපෙන සමුත්තරෙණ සම්පභංසෙන⁵.

අථ බො කාසලපුතො භික්ඛුනො භගවති සිකංචපදපටි-
සඤ්ඤානාය ධම්මියා කථාය භික්ඛු සඤ්ඤාණෙන සමාදපෙන සමුත්තර-
ෙණෙණ සම්පභංසෙනෙණ අනුදෙව අකඛන්ති, අනු අප්පච්චියො, 'අභිසලලිබ-
තෙවායං⁶ සමණො'ති.

අථ බො භගවා පබ්බතොං යථාභිද්දනං විහරිතො යෙන රුජගහා
තෙන වාරිකං පකාමාමි. අනුපුබ්බත වාරිකං වරමානො යෙන රුජගහා
තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා රුජගහෙ විහරති ගිජ්ඣිකුටෙ පබ්බතො⁶. අථ බො
කාසලපුතො භික්ඛුනො අවිපකානාස්ස භගවතො අනුදෙව කුක්ඛුට්ඨං.
අනු විපට්ඨායෙ "අලාභා වත මෙ, ත වත මෙ ලාභා. දුලලං වත මෙ, ත
වත මෙ සුලලං, යස්ස මෙ භගවති සිකංචපදපටිසඤ්ඤානාය ධම්මියා-
කථාය භික්ඛු සඤ්ඤාණෙන සමාදපෙන සමුත්තරෙණෙණ සම්පභං-
සෙනෙණ අනුදෙව අකඛන්ති, අනු අප්පච්චියො, අභිසලලිබතෙවායං
සමණො"ති.

යනුනාහං යෙන භගවා තෙනුපසම්ඛික්ඛිතො, උපසම්ඛික්ඛිතො භගවතො
සන්තිකො අච්චියං අච්චියො දෙසෙය්‍යන්ති.

අථ බො කාසලපුතො භික්ඛු සෙතාසනං සංඝාමෙතො පනනවිවරං
ආදාය යෙන රුජගහං තෙන පකාමාමි. අනුපුබ්බත යෙන රුජගහං යෙන
ගිජ්ඣිකුටො පබ්බතො යෙන භගවා තෙනුපසම්ඛික්ඛිතො. උපසම්ඛික්ඛිතො භග-
වතො අභිවාදෙතො එකමන්තො නිසීදි. එකමන්තො නිසීදෙතො බො කාසල-
පුතො භික්ඛු භගවතො එතදවොච:

1. සංසුඤ්චාරණං - මජ්ඣං. 2. වීරං - සීද්ධි.

3. පබ්බතො, නාම - මජ්ඣං. 4. නිගම - සම්බන්ධ. 5. අභිසලලිබතෙවායං - භජා.

6. ගිජ්ඣිකුටෙ පබ්බතො - නදියෙහ මජ්ඣං.

එකමිදං¹. භනෙන සමයං භගවා පඞ්කඩායං විහරති, පඞ්කඩා නාම කොසලානං නිගමො². නත්ත සුදං භගවා සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛු සන්දසෙසසි. සමාදපෙසි සමුත්තෙජෙනි සමපහංසෙසි. තස්ස මය්හං භනෙන භගවති සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛු සන්දසෙසනෙන සමාදපෙනෙන සමුත්තෙජෙනෙන සමපහං-සෙනෙන අනුදෙව අකඛනති, අනු අප්පච්චියො, “අධිසලලිඛනෙවායං සමණො”ති. අථ ඛො භනෙන භගවා පඞ්කඩායං යථාභිරන්තං විහරිත්වා යෙන රුජගහං තෙන වාරිකං පකකාමි. තස්ස මය්හං භනෙන අභිර-පකකන්තස්ස භගවතො අනුදෙව කුකකුචං, අනු විප්පට්ඨයො, “අලාභා වත මෙ, න වත මෙ ලාභා. දුලලංඛං වත මෙ, න වත මෙ සුලලංඛං, යස්ස මෙ භගවති සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛු සන්දසෙසනෙන සමාදපෙනෙන සමුත්තෙජෙනෙන සමපහංසෙනෙන අනුදෙව අකඛනති, අනු අප්පච්චියො, අධිසලලිඛනෙවායං සමණොති. යනන්තාහං යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමෙය්හං, උපසඞ්කමිත්වා භගවතො සන්තිකෙ අව්චියං අව්චියතො දෙසෙය්හ”නති.

අව්චියො මං භනෙන අව්චගමො යථාබාලං යථාමුලුභං යථාඅකුසලං යස්ස මෙ භගවති සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛු සන්දසෙසනෙන සමාදපෙනෙන සමුත්තෙජෙනෙන සමපහංසෙනෙන අනුදෙව අකඛනති, අනු අප්පච්චියො, අධිසලලිඛනෙවායං සමණොති. තස්ස මෙ භනෙන භගවා අව්චියං අව්චියතො පතිගණන්තා ආයතිං සංවරායාති.

තග්ග කිං කස්සප අව්චියො අව්චගමො යථාබාලං යථාමුලුභං යථාඅකුසලං; යස්ස තෙ මගි සික්ඛාපදපටිසංයුත්තාය ධම්මියා කථාය භික්ඛු සන්දසෙසනෙන සමාදපෙනෙන සමුත්තෙජෙනෙන සමපහංසෙනෙන අනුදෙව අකඛනති, අනු අප්පච්චියො, අධිසලලිඛනෙවායං සමණො’ති

යහො ව ඛො කිං කස්සප අව්චියං අව්චියතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොසි, තං තෙ මයං පතිගණන්තාම, වුද්ධි හෙසං කස්සප අරියස්ස විනයෙ යො අව්චියං අව්චියතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොති. ආයතිං සංවරං ආපජ්ජති.

ථෙරො චෙපි කස්සප භික්ඛු හොති න සික්ඛාකාමො සික්ඛාභමාදනස්ස න වණණවාදී. යෙ වඤ්ඤෙ භික්ඛු න සික්ඛාකාමා තෙ ව පත සික්ඛාය න සමාදපෙති, යෙ වඤ්ඤෙ භික්ඛු සික්ඛාකාමා තෙසඤ්ච න වණණං භණති, භූතං තච්ඡං කාලෙත. එවරුපස්සාහං කස්සප ථෙරස්ස භික්ඛුතො න වණණං භණාමි.

තං කියස් හෙතු:

සථා හියස් වණණං හණ්ඨිති අඤ්ඤා නං භික්ඛු භජේය්‍යං, යෙ නං භජේය්‍යං, ත්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං. ය්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං, තෙසං නා අස්‍ය දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛායාති. තස්මාහං කස්‍යප එවරුපස්‍ය පේරස්‍ය භික්ඛුතො න වණණං හණාමි.

මජ්ඣිමො වෙට්ඨි කස්‍යප භික්ඛු හොති -පෙ- නවො වෙට්ඨි කස්‍යප භික්ඛු හොති න සික්ඛාකාමො සික්ඛාසමාදානස්‍ය න වණණවාදී. යෙ වඤ්ඤා භික්ඛු න සික්ඛාකාමා තෙ ව පන සික්ඛාය න සමාදානෙති. යෙ වඤ්ඤා භික්ඛු සික්ඛාකාමා, තෙසඤ්ඤා න වණණං හණ්ඨි භූතං තච්ඡං කාලෙත. එවරුපස්‍යාහං කස්‍යප තවස්‍ය භික්ඛුතො න වණණං හණාමි.

තං කියස් හෙතු:

සථා හියස් වණණං හණ්ඨිති අඤ්ඤා නං භික්ඛු භජේය්‍යං, යෙ නං භජේය්‍යං, ත්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං. ය්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං, තෙසං නං අස්‍ය දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛායාති. තස්මාහං කස්‍යප එවරුපස්‍ය තවස්‍ය භික්ඛුතො න වණණං හණාමි.

පේරො වෙට්ඨි කස්‍යප භික්ඛු හොති සික්ඛාකාමො සික්ඛාසමාදානස්‍ය වණණවාදී, යෙ වඤ්ඤා භික්ඛු න සික්ඛාකාමා, තෙ ව සික්ඛාය සමාදානෙති, යෙ වඤ්ඤා භික්ඛු සික්ඛාකාමා තෙසඤ්ඤා වණණං හණ්ඨි භූතං තච්ඡං කාලෙත. එවරුපස්‍යාහං කස්‍යප පේරස්‍ය භික්ඛුතො වණණං හණාමි.

තං කියස් හෙතු:

සථා හියස් වණණං හණ්ඨිති අඤ්ඤා නං භික්ඛු භජේය්‍යං, යෙ නං භජේය්‍යං, ත්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං. ය්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං, තෙසං නං අස්‍ය දීඝරතනං භිතාය දුක්ඛායාති. තස්මාහං කස්‍යප එවරුපස්‍ය පේරස්‍ය භික්ඛුතො වණණං හණාමි.

මජ්ඣිමො වෙට්ඨි කස්‍යප භික්ඛු හොති -පෙ- නවො වෙට්ඨි කස්‍යප භික්ඛු හොති සික්ඛාකාමො සික්ඛාසමාදානස්‍ය වණණවාදී. යෙ වඤ්ඤා භික්ඛු න සික්ඛාකාමා, තෙ ව සික්ඛාය සමාදානෙති, යෙ වඤ්ඤා භික්ඛු සික්ඛාකාමා, තෙසඤ්ඤා වණණං හණ්ඨි භූතං තච්ඡං කාලෙත, එවරුපස්‍යාහං කස්‍යප තවස්‍ය භික්ඛුතො වණණං හණාමි.

තං කියස් හෙතු:

සථා හියස් වණණං හණ්ඨිති අඤ්ඤා නං භික්ඛු භජේය්‍යං, යෙ නං භජේය්‍යං, ත්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං. ය්‍යාස්‍ය දිට්ඨානුගතිං ආපජේය්‍යං, තෙසං නං අස්‍ය දීඝරතනං භිතාය දුක්ඛායාති. තස්මාහං කස්‍යප එවරුපස්‍ය තවස්‍ය භික්ඛුතො වණණං හණාමිති.

සමණවග්ගො චතුෂස්ථා.

* තස්සදදනං--

සමණො ගුහො ඛෙත්තං - චජ්ජුත්තො ව සෙක්ඛනං.

තයො ව සික්ඛකා පුත්තා දොව සික්ඛා සංකවායනාමාහි. මජ්ඣං.

[5. ලොණඵල චෛග්ගා]

3. 2. 5. 1.

[සාවස්ථිනිදානං:]

42. තිණ්මොති භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස අච්චායිකාති කරණීයාති.

කතමොති තිණ්:

ඉධ භික්ඛවෙ කස්සකො ගහපති සිඝස්සිං බෙතනං සුකට්ඨං කරොති සුමතිකතං. සිඝස්සිං බෙතනං සුකට්ඨං කරිත්වා සුමතිකතං සිඝස්සිං ඛිජාති පතිට්ඨාපෙති. සිඝස්සිං ඛිජාති පතිට්ඨාපෙත්වා සිඝස්සිං උදකං අභිනෙහිපි අපනෙහිපි. ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ තිණ් කස්සකස්ස ගහපතිස්ස අච්චායිකාති කරණීයාති.

තස්ස ඛො තං භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිස්ස තප්ථි සා ඉද්ධි වා ආනුභාවො වා, අපේථ මෙ ධඤ්ඤාති ජායනතු සෙව ගබ්භිති නොනතු උතතරසෙව පච්චනතුති. අථ ඛො භික්ඛවෙ හොති සො සමයො. යං තස්ස කස්සකස්ස ගහපතිස්ස තාති ධඤ්ඤාති උතුපරිණාමිති ජායනතිපි ගබ්භිතිපි හොතති පච්චනතිපි.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තිණ්මොති භික්ඛුස්ස අච්චායිකාති කරණීයාති.

කතමාති තිණ්:

අධිසිලසිකකාසමාදානං අධිවිතතසිකකාසමාදානං අධිපඤ්ඤසිකකාසමාදානං. ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ තිණ් භික්ඛුස්ස අච්චායිකාති කරණීයාති.

තස්ස ඛො තං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තප්ථි සා ඉද්ධි වා ආනුභාවො වා, අපේථ මෙ අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුච්චතු සෙව වා උතතරසෙව වාති. අථ ඛො භික්ඛවෙ හොති සො සමයො, යං තස්ස භික්ඛුතො අධිසිලමපි සිකකතො අධිවිතතමපි සිකකතො අධිපඤ්ඤමපි සිකකතො අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුච්චති.

තසමාතිහ භික්ඛවෙ ඵවං සිකතිතබ්බං තිබ්බො තො ඡඤ්ඤ හවිස්සති අධිසිලසිකකාසමාදානෙ. තිබ්බො ඡඤ්ඤ හවිස්සති අධිවිතතසිකකාසමාදානෙ. තිබ්බො ඡඤ්ඤ හවිස්සති අධිපඤ්ඤසිකකාසමාදානෙති. ඵවං හි වො භික්ඛවෙ සිකතිතබ්බනාති.

3 2 5. 2.

43. නිණිමාති භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පටිවෙකාති පඤ්ඤා-
පෙනති.

කතමාති නිණි:

විවරපටිවෙකං පිණ්ඩපාතපටිවෙකං සෙනාසනපටිවෙකං.

නත්‍රිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා විවරපටිවෙකසමිං පඤ්ඤා-
පෙනති: සාණානිපි ධාරෙනති, මසාණානිපි ධාරෙනති, ඡවදුස්සානිපි ධාරෙනති,
පංසුකුලානිපි ධාරෙනති, තිරිටකානිපි¹ ධාරෙනති, අජ්නානිපි² ධාරෙනති,
අජ්ඣකම්මපි ධාරෙනති, කුසාරිමපි ධාරෙනති, වාකච්ඡරමපි ධාරෙනති, ඵල-
කච්ඡරමපි ධාරෙනති, කෙසකම්මලමපි ධාරෙනති. වාලකම්මලමපි ධාරෙනති,
උලුකපකම්මකමපි ධාරෙනති. ඉදං බො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා
විවරපටිවෙකසමිං පඤ්ඤාපෙනති.

නත්‍රිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පිණ්ඩපාතපටිවෙකසමිං
පඤ්ඤාපෙනති: සාකහකම්මපි භොනති, සාමාකහකම්මපි භොනති, නිවාරහකම්මපි
භොනති, දදුලුහකම්මපි භොනති, හටහකම්මපි භොනති, කණහකම්මපි භොනති,
ආවාමහකම්මපි භොනති, පිඤ්ඤාකහකම්මපි භොනති, තිණහකම්මපි භොනති,
ගොච්ඡහකම්මපි භොනති, වනමුලප්ප්ලාහාරා යාපෙනති, පට්ඨනප්ප්ලහොජ්.
ඉදං බො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පිණ්ඩපාතපටිවෙකසමිං
පඤ්ඤාපෙනති.

නත්‍රිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා සෙනාසනපටිවෙකසමිං
පඤ්ඤාපෙනති: අරඤ්ඤා, රුකිනමුලං, සුසානං, වනපථං, අබ්බොකාසං,
පලාලපුඤ්ජං, භූසාහාරං. ඉදං බො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා
සෙනාසනපටිවෙකසමිං පඤ්ඤාපෙනති.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ නිණි අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා පටිවෙකාති
පඤ්ඤාපෙනති.

නිණි බො පනිජාති භික්ඛවෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ භික්ඛුනො පටිවෙ-
කාති.

කතමාති නිණි:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලවා ව භොති. දුස්සීලාසද්ධස්ස පනිණං භොති,
තෙන ව විවිචෙනා භොති. සම්මාදිට්ඨිකො³ භොති, මච්ඡාදිට්ඨි වස්ස පනිණං
භොති, තාය ව විවිචෙනා භොති. ඛිණ්ණසම්මා භොති, ආසවා වස්ස පනිණං
භොනති, තෙහි ව විවිචෙනා භොති.

යනො බො භික්ඛවෙ භික්ඛු පිලවා භොති, දුස්සීලාසද්ධස්ස පනිණං
භොති, තෙන ව විවිචෙනා භොති. සම්මාදිට්ඨිකො භොති, මච්ඡාදිට්ඨි වස්ස
පනිණං භොති, තාය ව විවිචෙනා භොති. ඛිණ්ණසම්මා ව භොති, ආසවා
වස්ස පනිණං භොනති, තෙහි ව විවිචෙනා භොති. අයං චූළවතී භික්ඛවෙ
භික්ඛු අග්ගප්පවෙනා සාරප්පවෙනා සුඤ්ඤා සාර පනිට්ඨිනො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිය්‍ය සමපන්නං සාලිකෙඛන්තං, නලෙනං කස්සකො ගහපති සීඝසීඝං¹ වපාපෙය්‍ය සීඝසීඝං වපාපෙතො සීඝසීඝං සංඝරාපෙය්‍ය. සීඝසීඝං සංඝරපෙතො සීඝසීඝං උබ්බහාපෙය්‍ය. සීඝසීඝං උබ්බහාපෙතො සීඝසීඝං පුඤ්ඤං කාරාපෙය්‍ය. සීඝසීඝං පුඤ්ඤං කාරාපෙතො සීඝසීඝං මද්දපෙය්‍ය. සීඝසීඝං මද්දපෙතො සීඝසීඝං පලාලාති උඤ්ඤපෙය්‍ය. සීඝසීඝං පලාලාති උඤ්ඤපෙතො සීඝසීඝං භුසිකං උඤ්ඤපෙය්‍ය. සීඝසීඝං භුසිකං උඤ්ඤපෙතො සීඝසීඝං ඔපුණාපෙය්‍ය. සීඝසීඝං ඔපුණාපෙතො සීඝසීඝං අතිහරාපෙය්‍ය. සීඝසීඝං අතිහරාපෙතො සීඝසීඝං කොට්ඨාපෙය්‍ය. සීඝසීඝං කොට්ඨාපෙතො සීඝසීඝං ථුසාති උඤ්ඤපෙය්‍ය. එවමස්ස තාති භික්ඛවෙ කස්සකස්ස ගහපතිය්‍ය තාති ධක්ඤාති අග්ගපපන්නාති සාරපපන්නාති සුඤ්ඤාති සාරෙ පතිට්ඨිතොති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා ව හොති, දුස්සීලසඤ්ඤා පනිණං හොති, තෙන ව විවිතෙනා හොති. සමමාදිට්ඨිකො ව හොති, මිච්ඡාදිට්ඨි වස්ස පනිණං හොති, තාය ව විවිතෙනා හොති. ඛිණ්ණාසලො ව හොති, අසලා වස්ස පනිණං හොතති, තෙති ව විවිතෙනා හොති. අයං ථුවචති භික්ඛවෙ භික්ඛු අග්ගපපන්නො සාරපපන්නො සුඤ්ඤා සාරෙ පතිට්ඨිතොති.

3. 2. 5. 3.

44. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සරදසමයෙ විද්ධා විගතවලාගසෙ දෙවෙ දාදිවෙවා නනං අබ්බස්සක්කමානො² සබ්බං අකාසගතං තමගතං අභිවිහළව හාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යහො අරියසාවකස්ස විරජං විතමලං ධම්මවක්ඛුං උදපාදි. සහදස්සනුප්පාදා භික්ඛවෙ අරියසාවකස්ස තිණ්ණි සඤ්ඤාජනාති පතියන්ති, සකකායදිට්ඨි විවිකිච්ඡා සීලබ්බතපරාමාසො.

අථාපරා ද්විති ධම්මෙති නිශ්ඝාති අභිජ්ඣාය ව ව්‍යාපාදෙන ව. සො විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ අරියසාවකො කාලං කරෙය්‍ය, තස්මිං තං සඤ්ඤාජනං, යෙන සඤ්ඤා-ජනෙන සඤ්ඤාතෙනා අරියසාවකො පුත ඉමං ලොකං ආගචෙජ්ජයාති.

3. 2. 5. 4

45. තියොං ඉමා භිකිඛවෙ පරිසා. කතමා තියොං: අග්ගවතී පරිසා, වග්ගා පරිසා, සමග්ගා පරිසා.

කතමා ව භිකිඛවෙ අග්ගවතී පරිසා:

ඉධ භිකිඛවෙ යසං පරිසායං ථෙරා භිකිඛු ත බාහුලිකා ගොහති. ත සාථලිකා, ඔක්කමතෙ නික්ඛිත්තධුරු පවිච්චෙකෙ පුබ්බඛගමා විරියං ආරහන්ති අපච්ඡාදානං පතති යා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. තෙසං පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං අපජ්ජති. සාපි ගොති ත බාහුලිකා ත සාථලිකා ඔක්කමතෙ නික්ඛිත්තධුරු පවිච්චෙකෙ පුබ්බඛගමා විරියං ආරහන්ති අපච්ඡාදානං පතති යා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. අයං වුච්චති භිකිඛවෙ අග්ගවතී පරිසා.

කතමා ව භිකිඛවෙ වග්ගා පරිසා:

ඉධ භිකිඛවෙ යසං පරිසායං භිකිඛු භණ්ඩනජාතා කලගජාතා විවාදා- පනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතීති විකුදන්තා විහරන්ති. අයං වුච්චති භිකිඛවෙ වග්ගා පරිසා.

කතමා ව භිකිඛවෙ සමග්ගා පරිසා:

ඉධ භිකිඛවෙ යසං පරිසායං භිකිඛු සමග්ගා සමමොදමානා අවිච්ඡිකා බිරොදකිභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකිඛුති සමපස්සන්තා විහරන්ති. අයං වුච්චති භිකිඛවෙ සමග්ගා පරිසා.

යසම් භිකිඛවෙ සමයෙ භිකිඛු සමග්ගා සමමොදමානා අවිච්ඡිකා බිරොදකිභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකිඛුති සමපස්සන්තා විහරන්ති. ඛුං භිකිඛවෙ භිකිඛු තසම් සමයෙ පුඤ්ඤං පසචන්ති ඛුං භිකිඛවෙ විහාරං තසම් සමයෙ භිකිඛු විහරන්ති යදිදං මුදිතාය චෙතොවිමුත්තියා. පමුදිතස්ස පිති ජායති. පිතිමතස්ස කායො පස්සමහති. පස්සාදාකායො සුඛං චෙදියති. සුඛිතො විත්තං සමාසියති.

තෙසංථාපි භිකිඛවෙ උපරිපබ්බතෙ පුලලුප්පිතකෙ දෙවෙ වස්සන්තො තං උදකං යථානිත්තං පච්චන්තො පබ්බත කඤ්ඤපදරසාඛා පරිපුරෙති, පබ්බතකඤ්ඤපදරසාඛා පරිපුරු භුසස්සබ්බෙ පරිපුරෙන්නි, කුසස්සබ්බා පරිපුරා මහාසොබ්බෙ පරිපුරෙන්නි, මහාසොබ්බා පරිපුරු කුන්තදියො පරිපුරෙන්නි, කුන්තදියො පරිපුරා මහානදියො පරිපුරෙන්නි, මහානදියො පරිපුරා සමුද්දං පරිපුරෙන්නි. ඵලමෙව ඛො භිකිඛවෙ යසම් සමයෙ භිකිඛු සමග්ගා සමමොදමානා අවිච්ඡිකා බිරොදකිභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකිඛුති සමපස්සන්තා විහරන්ති. ඛුං භිකිඛවෙ භිකිඛු තසම් සමයෙ පුඤ්ඤං පසචන්ති. ඛුං භිකිඛවෙ විහාරං තසම් සමයෙ භිකිඛු විහරන්ති, යදිදං මුදිතාය චෙතොවිමුත්තියා. පමුදිතස්ස පිති ජායති. පිතිමතස්ස කායො පස්සමහති. පස්සාදාකායො සුඛං චෙදියති. සුඛිතො විත්තං සමාසියති.

ඉමා ඛො භිකිඛවෙ තියොං පරිසාති.

8. 2. 5. 5

46. තීති භික්ඛවෙ අබ්බෙති සමන්තාගතො රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජා-
නීයො රාජාරහො හොති රාජභොග්ගො රඤ්ඤා අබ්බනෙත්ථව සබ්බං
ගච්ඡති.

කතමෙති තීති:

ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජානීයො වණ්ණසම්පන්නො ව
හොති, බලසම්පන්නො ව ජවසම්පන්නො ව. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ තීති
අබ්බෙති සමන්තාගතො රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජානීයො රාජාරහො හොති
රාජභොග්ගො රඤ්ඤා අබ්බනෙත්ථව සබ්බං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙති සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්‍යො
හොති, පාහුණ්ණෙය්‍යො, දක්ඛණ්ණෙය්‍යො, අඤ්ඤාචාර්‍ය්‍යො, අනුත්තරං
පුඤ්ඤකෙතිත්තං ලොකස්ස.

කතමෙති තීති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො ව හොති බලසම්පන්නො ව
ජවසම්පන්නො ව.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති, පාඨමොක්ඛසංවරසංවුත්තො
විහරති ආචාරභොවරසම්පන්නො අණුමනෙත්සු වජේජසු භග්‍යදස්සාපී, සමාදාය
සික්කති සික්කාපදෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරභ්බවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහාණාය,
කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය ථාමවා දළහපරකකමො අනිකම්මනාධුරො
කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ත්‍රි යථාභූතං පජානාති, -පෙ- අයං
දුක්ඛනිරෝධගාමීනී පථිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු
ජවසම්පන්නො හොති.

ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙති සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්‍යො
හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙතිත්තං ලොකස්සාති.

3. 2. 5. 6.

47 නීති භික්ඛවෙ අඛෙහි සමන්තාගතො රඤ්ඤා හද්දො අස්සාජා-
නීයො රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො රඤ්ඤා අඛගනෙච්ච සංඛං ගච්ඡති.

කතමෙති නීති:

ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා හද්දො අස්සාජානීයො වණණසම්පන්නො ව හොති.
බලසම්පන්නො ව ජවසම්පන්නො ව. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති අඛෙහි
සමන්තාගතො රඤ්ඤා හද්දො අස්සාජානීයො රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො
රඤ්ඤා අඛගනෙච්ච සංඛං ගච්ඡති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්‍යො
හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙතිත්තං ලොකස්ස.

කතමෙති නීති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණණසම්පන්නො ව හොති බලසම්පන්නො ව
ජවසම්පන්නො ව.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු වණණසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සිකති සිකම්පදෙසු.
එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු වණණසම්පන්නො හොති.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරාධිතීරියො හොති අභුසලානං ධම්මානං පතා-
ණාය, භුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, ථාමිවා දළහපරකකමො අතිකම්පන-
ධුරො භුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චන්තං ඔරමානියානං සංඤ්ඤාජනානං පරිකයා
මපපාතිකො හොති තථ පරිතිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. එවං
බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්‍යො
හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙතිත්තං ලොකස්සාති.

8. 2. 5. 7.

48. තීති භික්ඛවෙ අභෙගහි සමන්තාගතො රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජා-
නීයො රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො රඤ්ඤා අභගනෙත්ථ සඛිං ගච්ඡති.

කතමෙහි තීති:

ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජානීයො වණ්ණසම්පන්නො ව හොති
බලසම්පන්නො ව ජවසම්පන්නො ව. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීති අභෙගහි
සමන්තාගතො රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජානීයො රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො
රඤ්ඤා අභගනෙත්ථ සඛිං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො
හොති -පෙ- අනුතතරං පුඤ්ඤකෙඛතතං ලොකස්ස.

කතමෙහි තීති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො ව හොති බලසම්පන්නො ව
ජවසම්පන්නො ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සිකති සිකාපදෙසු.
එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරභිවීරියො විහරති -පෙ- ථාමවා දළහපරකකමො
අතීකඛිතනුබ්බරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො
හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආතවාතං ඛයා -පෙ- සචරිකත්ථා උපසම්පජ්ජ
විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුනෙය්‍යො
හොති -පෙ- අනුතතරං පුඤ්ඤකෙඛතතං ලොකස්සාති.

3. 2. 5. 8.

49. තවොපි භික්ඛවෙ පොඤ්ඤො දුබ්බණ්ණො ව හොති දුක්ඛසම්පය්‍යො
ව අප්පග්ගො ව. මජ්ඣිමොපි භික්ඛවෙ පොඤ්ඤො දුබ්බණ්ණො ව හොති
දුක්ඛසම්පය්‍යො ව අප්පග්ගො ව. ජණ්ණොපි භික්ඛවෙ පොඤ්ඤො දුබ්බ-
ණ්ණො ව හොති දුක්ඛසම්පය්‍යො ව අප්පග්ගො ව.

ජණ්ණොපි භික්ඛවෙ පොඤ්ඤං උක්ඛලිපරිමජ්ජනං වා කරොන්ති
සංකාරකුටෙ වා තං ඡබ්බන්ති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තපො වෙපි භික්ඛු හොති දුස්සිලො පාපධමෙමා. ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණකාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොඤ්ඤා දුබ්බණ්ණා, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙ බො පනස්සු* සෙවනති හජනති පසිරුපාසනති, දිට්ඨානුගතිං ආපඤ්ඤාති, තෙසං තං හොති දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්පය්‍යකාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොඤ්ඤා දුක්ඛසම්පය්‍යා, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙසං බො පන පතිගණනාති විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසනගිලානපච්චය හෙසඤ්ජපරික්ඛාරං, තෙසං තං න මහපථලං හොති. න මහාතිසංඝං. ඉදමස්ස අප්පග්ගකාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොඤ්ඤා අප්පග්ගො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

මජ්ඣිමො වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති -පෙ- ථෙරො වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති දුස්සිලො පාපධමෙමා. ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණකාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොඤ්ඤා දුබ්බණ්ණා, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙ බො පනස්සු සෙවනති හජනති පසිරුපාසනති, දිට්ඨානුගතිං ආපඤ්ඤාති, තෙසං තං හොති දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්පය්‍යකාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොඤ්ඤා දුක්ඛසම්පය්‍යා, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි. යෙසං බො පන පතිගණනාති විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසනගිලානපච්චය හෙසඤ්ජපරික්ඛාරං, තෙසං තං න මහපථලං හොති න මහාතිසංඝං. ඉදමස්ස අප්පග්ගකාය වදාමි. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ පොඤ්ඤා අප්පග්ගො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

එවරුපො වායං භික්ඛවෙ ථෙරො භික්ඛු සම්මමජ්ඣෙකි හණති, තදෙනං භික්ඛු එවමාහංසු: තිනනුබො¹ භුග්ගං බාලස්ස අව්‍යවහරස්ස හණිතෙන, කුමපි තාම හණිතබ්බං මෙඤ්ඤාසීති.² සො කුපිතො අභතතමනො තථාරුථිං වාචං නිවර්තරෙති යථාරුපාය වාචාය සම්මො තං උක්ඛිපති සම්භාරකුට්ටෙව තං පොඤ්ඤං.

තවමපි භික්ඛවෙ කාසිකං වජ්ඣං වණ්ණවන්තඤ්ඤෙව හොති සුබසම්පය්‍යඤ්ඤා මහගඤ්ඤා, මජ්ඣිමෙපි භික්ඛවෙ කාසිකං වජ්ඣං -පෙ- ජණ්ණමපි භික්ඛවෙ කාසිකං වජ්ඣං වණ්ණවන්තං වෙව හොති සුබසම්පය්‍යඤ්ඤා මහගඤ්ඤා. ජණ්ණමපි භික්ඛවෙ කාසිකං වජ්ඣං රහතපට්ටවෙදනං වා කඤ්ඤෙති³, ගඬකරණකිකෙ වා නං පකම්පනති.

* යෙ බො - පනස්ස - සබ්බපථ.

1. කිංබො - කප්ථි 2. මෙඤ්ඤාසීති - කාප්ථි

3 සාරාති - මජ්ඣං.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ නවො වෙපි භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, ඉදමස්ස සුවණ්ණතාය වදුමි. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ. කාසිකං වන්ථං වණ්ණ-වන්තං, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි. යෙ බො පනස්ස සෙවනති හජනති පසිරුපාසනති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජනති, තෙසං තං හොති දීඝරතනං භිතාය සුබාය, ඉදමස්ස සුබසම්ප්පාදාය වදුමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වන්ථං සුබසම්ප්පාදං, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි. යෙසං බො පන සො පතිගණනාති විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසතගිලානපච්චය-භෙසජ්ජපරිකාරං, තෙසං තං මහපථලං හොති මහාතිසංසං, ඉදමස්ස මහග්ගතාය වදුමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වන්ථං මහග්ගං, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි.

මජ්ඣිමො වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති -පෙ- ථෙරෙ වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, ඉදමස්ස සුවණ්ණතාය වදුමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වන්ථං වණ්ණවන්තං, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි. යෙ බො පනස්ස¹ සෙවනති හජනති පසිරුපාසනති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජනති, තෙසං තං හොති දීඝරතනං භිතාය සුබාය. ඉදමස්ස සුබ-සම්ප්පාදාය වදුමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වන්ථං සුබසම්ප්පාදං, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි. යෙසං බො පන සො පතිගණනාති විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසතගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකාරං, තෙසං තං මහපථලං හොති මහාතිසංසං, ඉදමස්ස මහග්ගතාය වදුමි. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ කාසිකං වන්ථං මහග්ගං තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි.

එවරුපො වායං භික්ඛවෙ ථෙරෙ භික්ඛු සමසමජේඛි භණ්ති, තමෙන භික්ඛු එවමාහංසු අපපසද්ද අයසමනො නොථ, ථෙරෙ භික්ඛු ධම්මඤ්ච විතයඤ්ච භණ්තිති.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සිකඛිතබ්බං: ‘කාසිකවජ්ජුපමා ගවේස්සාම ත පොඤ්ඤාපමා’ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බනති.

3. 2. 5. 9.

50. යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථායං පුරිසො කම්මං කරෙති, තථා තථා තං පටිසංවෙදියතීති. එවං සන්තං භික්ඛවෙ බුහමචරියවාසො න හොති. ඔකාසො න පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛස්ස අනනකිරියාය.

1. යෙ ඡබා පකස්ස - ඝබ්බන්ථ.

යො ව ඛො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථා වෙදනීයං අයං පුරිසො කම්මං කරෙති, තථා තථාය්‍යා¹ විපාකං පටිසංවෙදියතීති. එවං සන්තං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො හොති, ඔකාසො පඤ්ඤායති සම්මාදුක්ඛස්‍ය අන්ත-කිරියාය.

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්‍ය පුග්ගලස්‍ය අප්පමන්තකම්පි පාපං² කම්මං කතං තමෙතං නිරයං උපනෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්‍ය පුග්ගලස්‍ය තාදිසඤ්ඤාව අප්පමන්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණ්ණම්පි³ බායති. කිං⁴ බහුදෙව.

කථං රූපස්‍ය භික්ඛවෙ පුග්ගලස්‍ය අප්පමන්තකම්පි පාපං² කම්මං කතං තමෙතං නිරයං උපනෙති?

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො, පුග්ගලො භාවිතකායො හොති අභාවිත-සිලො අභාවිතචිත්තො අභාවිතපඤ්ඤා පරිඥානා අප්පාතුමො අප්පදුක්ඛ-විහාරී, එවරූපස්‍ය භික්ඛවෙ පුග්ගලස්‍ය අප්පමන්තකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙතං නිරයං උපනෙති.

කථං රූපස්‍ය භික්ඛවෙ පුග්ගලස්‍ය තාදිසඤ්ඤාව අප්පමන්තකං පාපං² කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණ්ණම්පි³ බායති, කිං⁴ බහුදෙව?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, පුග්ගලො භාවිතකායො හොති භාවිතසිලො භාවිතචිත්තො භාවිතපඤ්ඤා අපරිනෙතො මහත්තා⁵ අප්පමාණවිහාරී. එවරූපස්‍ය භික්ඛවෙ පුග්ගලස්‍ය තාදිසඤ්ඤාව අප්පමන්තකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති නාණ්ණම්පි බායති. කිං බහුදෙව.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ලොණථලං⁶ පරිත්තෙ උදකම්මලකෙ⁷ පක්ඛිපෙය්‍ය, තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ අපි නු තං පරිත්තං උදකම්මලකෙ උදකං අමුතා ලොණථලෙන ලොණං අස්‍ය අප්පෙය්‍යාති?

එවං භන්තෙ.

තං කිස්‍ය හෙතු?

අදුං හි භන්තෙ පරිත්තං උදකම්මලකෙ⁷ උදකං අමුතා ලොණථලෙන ලොණං අස්‍ය අප්පෙය්‍යාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ලොණථලං ගඛ්භාය තදියා පක්ඛිපෙය්‍ය, තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ අපි නු සා ගඛ්භා තදි අමුතා ලොණථලෙන ලොණං අස්‍ය අප්පෙය්‍යාති?

නො හෙතං භන්තෙ.

තං කිස්‍ය හෙතු?

අසු හි භන්තෙ ගඛ්භාය තදියා මහා උදකකඛ්ඤා, සො අමුතා ලොණ-ථලෙන ලොණං තෙවස්‍ය අප්පෙය්‍යාති.

1. තථා තස්‍යා - මජ්ඣ. 2. පාපකම්මං - මජ්ඣ. 3. නාණ්ණම්පි - මජ්ඣ.

4. 'කිං' නැති - සිවු. PTS. 5. මහත්තො - මජ්ඣ. 6. ලොණභරලල - මජ්ඣ.

7. උදකපලලක - මජ්ඣ.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙනං නිරයං උපනෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤව අපමනතකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති. නාණ්ණම්පි බායති. කිං ඛුදෙව. (1)

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං, තමෙනං නිරයං උපනෙති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති අභාවිතසීලො අභාවිතචිත්තො අභාවිතපඤ්ඤා පරිත්තො අපපාත්තුමො අපපුකඛවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං, තමෙනං නිරයං උපනෙති.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤව අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, නාණ්ණම්පි බායති, කිං ඛුදෙව?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති භාවිතසීලො භාවිතචිත්තො භාවිතපඤ්ඤා අපරිත්තො මහත්තො අපමාණවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤව අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති. නාණ්ණම්පි බායති. කිං ඛුදෙව.

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අභිකභාපණෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති. කභාපණෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති. කභාපණසතෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අභිකභාපණෙනපි න බ්බන්තං නිගච්ඡති. කභාපණෙනපි න බ්බන්තං නිගච්ඡති. කභාපණසතෙනපි න බ්බන්තං නිගච්ඡති.

කථංරූපො භික්ඛවෙ අභිකභාපණෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති, කභාපණෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති, කභාපණසතෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො දුට්ඨිඤ්ඤා හොති අපපස්සකො අපපහොගො. එවරූපො භික්ඛවෙ අභිකභාපණෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති. කභාපණෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති. කභාපණසතෙනපි බ්බන්තං නිගච්ඡති.

කථංරූපො භික්ඛවෙ අභිකභාපණේනපි න ඛක්ඛනං නිගව්ඡති, කභා-
පණේනපි න ඛක්ඛනං නිගව්ඡති, කභාපණසතෙතපි න ඛක්ඛනං නිගව්ඡති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අබ්බො හොති මහභික්ඛො මහාභොගො. එව-
රූපො භික්ඛවෙ අභිකභාපණේනපි න ඛක්ඛනං නිගව්ඡති, කභාපණේනපි න
ඛක්ඛනං නිගව්ඡති කභාපණසතෙතපි න ඛක්ඛනං නිගව්ඡති. එවමෙව බො
භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤව අපමනතකම්පි පාපං කම්මං
කතං, තමෙන නිරයං උපතෙති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස
තාදිසඤ්ඤව අපමනතකං පාපං කම්මං කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති.
තාණ්ණම්පි බායති. කීං බහුදෙව. (2)

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං
තමෙන නිරයං උපතෙති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති අභාවිතසීලො
අභාවිතච්ඡේතො අභාවිතපඤ්ඤ පරිත්තො අපාතුමො අපපුකඛිභාරී.
එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අපමනතකම්පි පාපං කම්මං කතං තමෙන
නිරයං උපතෙති.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤව අපමනතකං පාපං
කම්මං¹ කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, තාණ්ණම්පි බායති, කීං බහුදෙව?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො හොති භාවිතසීලො
භාවිතච්ඡේතො භාවිතපඤ්ඤ අපරිත්තො මහත්තා² අපමාණච්ඡාරී.
එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤව අපමනතකං පාපං කම්මං
කතං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං හොති, තාණ්ණම්පි³ බායති, කීං බහුදෙව.

තෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භසාතකො වා අපෙකච්චං
උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං පහොති හන්තුං වා ඛජ්ඣිතුං වා ජාපෙතුං වා
යථාපච්චයං වා කාතුං, අපෙකච්චං උරබ්භං අදින්නං ආදියමානං තප්පහොති
හන්තුං වා ඛජ්ඣිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං.

කථංරූපො⁴ භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භසාතකො වා උරබ්භං
අදින්නං ආදියමානං පහොති හන්තුං වා ඛජ්ඣිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං
වා කාතුං?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො දුට්ඨිඤ්ඤ හොති අපසස්සකො අපපහොගො.
එවරූපො⁵ භික්ඛවෙ ඔරබ්භිකො වා උරබ්භසාතකො වා උරබ්භං අදින්නං
ආදියමානං පහොති හන්තුං වා ඛජ්ඣිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා කාතුං.

1. පාපකම්මං කතං - මජ්ඣං.

2. තාණ්ණම්පි - මජ්ඣං.

3. මහත්තා - මජ්ඣං.

4. කථංරූපං - මජ්ඣං.

5. එවරූපං - මජ්ඣං.

කථංරූපං භික්ඛවෙ ඔරබ්බිකො වා උරබ්බසාතකො වා උරබ්බං අදින්නං
ආදියමානං තප්පභොති භනතුං වා බ්බිතුං වා ජාපෙතුං වා යථාපච්චයං වා
කාතුං?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අබ්බො භොති මහඤ්ඤො මහාභොගො රුජා වා
රුජමහාමනෙතො වා. එවරූපං භික්ඛවෙ ඔරබ්බිකො වා උරබ්බසාතකො වා
උරබ්බං අදින්නං ආදියමානං තප්පභොති භනතුං වා බ්බිතුං වා ජාපෙතුං වා
යථාපච්චයං වා කාතුං. අඤ්ඤදජ්ඣ පඤ්ඤලිකො ව¹ නං යාවති: දෙති මෙ
මාරිස උරබ්බං වා උරබ්බාධනං වාති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකමපි පාපං
කමමං කතං තමෙතං නිරයං උපතෙති. ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චස්ස
පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං කමමං කතං දිට්ඨධම්මවේදනීයං
භොති. නාණ්ණමපි බායති, කිං බහුදෙව.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකමපි පාපං කමමං කතං
තමෙතං නිරයං උපතෙති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො භොති අභාවිතසීලො
අභාවිතවිතෙතො අභාවිතපඤ්ඤෙව පරිතෙතො අප්පාභුණො අප්පදුක්ඛවිහාරී.
එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස අප්පමත්තකමපි පාපං කමමං කතං තමෙතං
නිරයං උපතෙති.

කථංරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව අප්පමත්තකං පාපං
කමමං කතං දිට්ඨධම්මවේදනීයං භොති. නාණ්ණමපි බායති, කිං බහුදෙව.

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො භාවිතකායො භොති -පෙ- අපරිතෙතො
මහත්තො අප්පමාණවිහාරී. එවරූපස්ස භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස තාදිසඤ්ඤෙව
අප්පමත්තකං පාපං කමමං කතං, දිට්ඨධම්මවේදනීයං භොති. නාණ්ණමපි
බායති, කිං බහුදෙව. (3)

යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථායං පුරිසො කමමං කරොති, තථා
තථා නං පටිසංවේදියතීති². එවං සත්තං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො න
භොති. ඔකාසො න පඤ්ඤායති සමමා දුක්ඛස්ස අත්තකිරියාය.

යො ව බො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය: යථා යථා වේදනීයං අයං පුරිසො
කමමං කරොති, තථා තථා අස්ස විපාකං පටිසංවේදියතීති. එවං සත්තං
භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියවාසො භොති. ඔකාසො පඤ්ඤායති සමමා දුක්ඛස්ස
අත්තකිරියායාති.

3. 2. 5. 10

51 සනති භික්ඛුවෙ ජාතරූපස්ස ඔදාරිකා උපකම්මෙසා: පංසු වාලිකා සකබ්බකදා. තමෙන පංසුධොවකො වා පංසුධොවකනොවාසී වා දෙණ්ණං ආකිරිණා ධොවති සංඝොවති තිඤ්ඤොවති. තස්මිං පභිනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ සනති ජාතරූපස්ස මජ්ඣිමසහගතා උපකම්මෙසා: සුමුමසකබ්බ දුල්ලොලිකා. තමෙන පංසුධොවකො වා පංසුධොවකනොවාසී වා ධොවති සංඝොවති තිඤ්ඤොවති. තස්මිං පභිනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ සනති ජාතරූපස්ස සුමුමසහගතා උපකම්මෙසා: සුමුමවාලිකා කාළප්පලිකා. තමෙන පංසුධොවකො වා පංසුධොවකනොවාසී වා ධොවති සංඝොවති තිඤ්ඤොවති. තස්මිං පභිනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ අථාපරං සුවණ්ණසිකතාවසිස්සන්ති. තමෙන සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරනොවාසී වා තං ජාතරූපං¹ මුසාය² පකඛිපිණා ධම්මි සකම්මෙති තිඤ්ඤොවති. තං ගොති ජාතරූපං ධන්තං³ සංඝන්තං තිඤ්ඤොවති, අනිභිතං අනිභිතකසාවං, ත වෙව මුද්ධ ගොති න ච කම්මෙති. ත ච පහස්සරං පහඞ්ගු ව, ත ච සම්මා උපෙති කම්මෙති.

ගොති සො භික්ඛුවෙ සම්මෙයං යං සො සුවණ්ණකාරො වා සුවණ්ණකාරනොවාසී වා තං ජාතරූපං ධම්මි සකම්මෙති තිඤ්ඤොවති. තං ගොති ජාතරූපං ධන්තං සංඝන්තං තිඤ්ඤොවති, අනිභිතං අනිභිතකසාවං, මුද්ධ ව ගොති කම්මෙති. පහස්සරං පහඞ්ගු ව, ත ච සම්මා උපෙති කම්මෙති. සසායං යං පිලකිතවිකතිසා ආකඛති: යදි පට්ටකාය යදි කුණ්ඩලාය යදි භිවෙය්‍යකෙ යදි සුවණ්ණපාලාය තස්මිං අත්ථං අනුගොති.

එවමෙව බො භික්ඛුවෙ සනති අධිච්ඡාදනමනුසුත්තාස්ස භික්ඛුනො ඔදාරිකා උපකම්මෙසා: කායද්වරිතං වච්ඡ්වරිතං මනොද්වරිතං. තමෙන සචෙතසො භික්ඛු දබ්බජාතිකො පජ්ඣති විනොදෙති ව්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. තස්මිං පභිනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ සනති අධිච්ඡාදනමනුසුත්තාස්ස භික්ඛුනො මජ්ඣිමසහගතා උපකම්මෙසා: කාමචිතකෙකා ව්‍යාපාදවිතකෙකා විහිංසාවිතකෙකා. තමෙන සචෙතසො භික්ඛු දබ්බජාතිකො පජ්ඣති විනොදෙති ව්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. තස්මිං පභිනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ සනති අධිච්ඡාදනමනුසුත්තාස්ස භික්ඛුනො සුමුමසහගතා උපකම්මෙසා: ඤජිවිතකකා ජනපදවිතකෙකා අනුච්ඡාදනපටිසංඤ්ඤාතො විතකෙකා. තමෙන සචෙතසො භික්ඛු දබ්බජාතිකො පජ්ඣති විනොදෙති ව්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. තස්මිං පභිනෙ තස්මිං ව්‍යන්තිකතෙ අථාපරං ධම්මවිතකතාවසිස්සන්ති. සො ගොති සම්මා න වෙව සන්තො න ච පණ්ණො න පටිපසස්සද්ධිලඤ්ඤා න එකොදිහාවාසිගන්තො, සංඝාරාතිග්ගස්සවාරිතවතො.⁴

1. ජාතරූපං - මජ්ඣං. 2. මුසායං - මජ්ඣං.

3. අධන්තං අසංඝන්තං - සො,

ධන්තං සංඝන්තං නිද්ධන්තං අනිද්ධන්තකසාවං - මජ්ඣං. ධන්තං සංඝන්තං අනිද්ධන්තං

අනිභිතං අනිභිතකසාවං - සීමු. 4. සංඝාරාතිග්ගස්සවාරිතවතො - මජ්ඣං.

හොති සො භික්ඛවෙ සමයො, යං තං විභාං අජකිත්තඤ්ඤව සන්තිට්ඨති, සන්තිසීදති, එකොදි හොති¹, සමාධියති. සො හොති සමාධි සන්තො පණිතො පටිපසායාදිලඤ්ඤා එකොදිභාවාධිගතො, න සංඛාර- නිගාය්‍යවාරිතවතො. යස්ස යස්ස ච අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස විහතං අභිනින්නාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඛති “අනෙකවිතිතං ඉද්ධිවිධං පච්චත්‍රුගවෙය්‍යං: එකොපි හුත්වා ඛත්‍රධා අය්‍යං, ඛත්‍රධාපි හුත්වා එකො අය්‍යං, ආචිතාවං නිරෝහාවං, නිරෝහාධිං තිරෝපාකාරං තිරෝපබ්බතං අසජ්ජමානො ගවේජ්‍යං සෙය්‍ය- ථාපි ආකාසෙ. පඨවියාපි උච්චුජ්ජතිච්චුජ්ජං කරෙය්‍යං සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ ගවේජ්‍යං සෙය්‍යථාපි පඨවියං, ආකාසෙපි පලලභේකත කමෙය්‍යං සෙය්‍යථාපි පකඛි සකුණේ, ඉමෙපි ච්ඡිද්ධිසුරියෙ එවං මහිද්ධිකෙ එවං මහාත්‍රුතාවෙ පාණිතා පරිමසෙය්‍යං පරිමජ්ජෙය්‍යං, යාව භුග්ගලොකාපි කායෙත චිතං චන්තෙය්‍ය”න්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඛති “දිබ්බාය සොභාමාත්‍රා විසුද්ධාය අතිකකන්තමාත්‍ර- සිකාය උභො සද්දෙ සුභෙය්‍යං දිබ්බෙ ච මාත්‍රසෙ ච යෙ දුරෙ ඝනාතිකෙ වා”ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඛති “පරසත්තාතං පරපුග්ගලාතං වෙනසා වෙනො පරිච්ච පජානෙය්‍යං, සරුතං වා විතතං සරුතං විතතන්ති පජානෙය්‍යං, විතරුතං වා විතතං විතරුතං විතතන්ති පජානෙය්‍යං, සදෙසං වා විතතං -පෙ- විතදෙසං වා විතතං -පෙ- සමොහං වා විතතං -පෙ- විතමොහං වා විතතං -පෙ- සඛිවිතතං වා විතතං -පෙ- විකඛිතතං වා විතතං -පෙ- මගගතතං වා විතතං -පෙ- අමගගතතං වා විතතං -පෙ- ස උග්ගාරං වා විතතං -පෙ- අත්‍රුහතරං වා විතතං -පෙ- සමාතිතං වා විතතං -පෙ- අසමාතිතං වා විතතං- [සබ්බං විජාරකබ්බං] -පෙ- විමුත්තං වා විතතං විමුත්තං විතතන්ති පජානෙය්‍යං, අවිමුත්තං වා විතතං අවිමුත්තං විතතන්ති පජානෙය්‍ය”න්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඛති “අනෙකවිතිතං පුබ්බෙතිවාසං අත්‍රුසාරෙය්‍යං, සෙය්‍යපීදං: එකමපි ජාතීං දොපි ජාතියො භිසොයාපි ජාතියො චතසොයාපි ජාතියො -පෙ- ජාතිසතමපි ජාතිසතස්සමපි ජාතිසතස්සමපි ‘අනෙකෙපි සංවට්ටකපෙප අනෙකෙපි විවට්ටකපෙප අනෙකෙපි සංවට්ටිවට්ටකපෙප ‘අමුත්‍රාසිං එවන්තාමො එවසොනානො එවංවණේණා එවමොහාරො එවංසුබ් දුක්ඛපට්ඨංවෙදි එවමොසුපරියන්තො. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උපපාදිං,² නත්‍රාපාසිං එවන්තාමො එවසොනානො එවංවණේණා එවමොහාරො එවංසුබ්- දුක්ඛපට්ඨංවෙදි එවමොසුපරියන්තො. සො තතො චුතො ඉබ්බපන්නා’ති. ඉති සාකාරං ස උදෙය්‍යං අනෙකවිතිතං පුබ්බෙතිවාසං අත්‍රුසාරෙය්‍ය”න්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

1 එකොදිභාවං ගවේජ - සිමු 2 අමුත්‍ර උදපාදි - මජ්ඣ.

සො සචේ ආකඛිති “දිබ්බත වකඛුතා විසුඛොත අභිකකනනමානුසං-
කොත සතොත පසෙය්සං වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීතෙ පණ්ණිතෙ සුවණ්ණේ
දුබ්බණ්ණේ සුගතෙ දුගතෙ යථාකම්මපගෙ සතොත පජානෙය්සං: ‘ඉමෙ වත
භොනොතා සත්තා කායදුච්චරිතෙත සමනනාගතා චිචි -පෙ-මනොදුච්චරිතෙත
සමනනාගතා අරියානං උපවාදකා මච්ඡාදිට්ඨිකා මච්ඡාදිට්ඨිකමසමාදානා, තෙ
කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුගතියං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා.
‘ඉමෙ වා පත භොනොතා සත්තා කාය සුචරිතෙත සමනනාගතා චචිසුචරි-
තෙත සමනනාගතා මනොසුචරිතෙත සමනනාගතා අරියානං අනුපවාදකා
සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකමසමාදානා තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතියං
සංගං ලොකං උපපන්නා’ති. ඉති දිබ්බත වකඛුතා විසුඛොත අභිකකනන-
මානුසකොත සතොත පසෙය්සං වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීතෙ පණ්ණිතෙ
සුවණ්ණේ දුබ්බණ්ණේ සුගතෙ දුගතෙ යථාකම්මපගෙ සතොත පජා-
නෙය්සං”න්ති, තත්ත තත්තෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණ්ති සති සති ආයතනෙන.

සො සචේ ආකඛිති “ආසවානං බයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තියං පඤ්ඤා-
විමුත්තියං දිට්ඨං ව මෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකකා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්සං”න්ති,
තත්ත තත්තෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණ්ති සති සති ආයතනෙන.

3. 2. 5. 11.

52 අධිච්ඡතමනුසුභොතන භික්ඛවෙ හිකඛුතා තිණ්ණි නිච්ඡත්තාති කාලෙත
කාලං මනසිකාතබ්බාති: කාලෙත කාලං සමාධිතිමිත්තං මනසිකාතබ්බං.
කාලෙත කාලං පග්ගහනිච්ඡතං මනසිකාතබ්බං කාලෙත කාලං උපෙකනා-
තිච්ඡතං මනසිකාතබ්බං.

සචේ භික්ඛවෙ අධිච්ඡතමනුසුභොතා හිකඛු ඵකනනං සමාධි-
තිමිත්තකඤ්ඤාව මනසිකරෙය්ස, ණානං තං චිත්තං කොසජ්ජය සංවතොතෙය්ස.

සචේ භික්ඛවෙ අධිච්ඡතමනුසුභොතා හිකඛු ඵකනනං පග්ගහනි-
තිමිත්තකඤ්ඤාව මනසිකරෙය්ස, ණානං තං චිත්තං උද්ධච්චය සංවතොතෙය්ස.

සචේ භික්ඛවෙ අධිච්ඡතමනුසුභොතා හිකඛු ඵකනනං උපෙකනාති-
තිමිත්තකඤ්ඤාව මනසිකරෙය්ස, ණානං තං චිත්තං ත සමමා සමාධියෙථ ආස-
වානං බයාය.

යතො ව බො භික්ඛවෙ අධිච්ඡතමනුසුභොතා හිකඛු කාලෙත කාලං
සමාධිතිච්ඡතං මනසිකරෙය්ස, කාලෙත කාලං පග්ගහනිච්ඡතං මනසි-
කරෙය්ස, කාලෙත කාලං උපෙකනාතිච්ඡතං මනසිකරෙය්ස, තං හොති
චිත්තං මුද්දාදව කමෙඤ්ඤාදව පග්ගහරාදව න ව පග්ගහු, සමමා සමාධියති
ආසවානං බයාය.

සෙය්සථාපි භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරෙ වා සුවණ්ණකාරෙනොවාසී වා
උකකං බකිති, උකකං බකිතිං උකකාමුඛං ආලිංමපති, උකකාමුඛං ආලිංමපතිං
සණ්ඨාසෙන ජාතරූපං ගහොවා උකකාමුඛෙ පකඛිපිතිං කාලෙත කාලං
අභිධිමිති, කාලෙත කාලං උදකොත පරිපෙඨංසෙති, කාලෙත කාලං අඤ්ඤා
පෙකති.

සචේ භික්ඛවෙ සුවණ්ණකාරෙ වා සුවණ්ණකාරෙනොවාසී වා තං
ජාතරූපං ඵකනනං අභිධිමෙය්ස, ණානං තං ජාතරූපං බිහෙය්ස.

සචෙ භික්ඛවෙ සුචණ්ණකාරො වා සුචණ්ණකාරනෙතවාසී වා තං ජාත-
රූපං එකන්තං උදකෙත පරිපෙඨාසෙය්‍ය, ණානං තං ජාතරූපං නිබ්බායෙය්‍ය.¹

සචෙ භික්ඛවෙ සුචණ්ණකාරො වා සුචණ්ණකාරනෙතවාසී වා තං ජාත-
රූපං එකන්තං අජ්ඣුපෙකෙය්‍ය, ණානං තං ජාතරූපං න සම්මා පරිපාකං
ගවෙජ්‍යය.

යතො ව බො භික්ඛවෙ සුචණ්ණකාරො වා සුචණ්ණකාරනෙතවාසී වා
තං ජාතරූපං කාලෙන කාලං අභිධම්මි, කාලෙන කාලං උදකෙත පරිපෙඨා
සෙය්‍ය, කාලෙන කාලං අජ්ඣුපකෙය්‍ය, තං භොති ජාතරූපං මුද්දඤ්ච
කම්මඤ්ඤඤච පහස්සරඤ්ච න ව පහඹු, සම්මා උපෙති කම්මාය. යස්සා යස්සා
ව පිලක්ඛනවිකත්තියා ආකඛති: යදි පට්ටකාය යදි කුණ්ඩලාය යදි ගීවෙය්‍ය-
කෙ යදි සුචණ්ණමාලාය නඤ්චස්සු² අත්ථං අනුභොති,

එවමෙව බො භික්ඛවෙ අධිවිත්තමනුසුත්තො භික්ඛු භික්ඛු නිමිත්තානි
කාලෙන කාලං මතසිකාතබ්බානි: කාලෙන කාලං සමාධිනිමිත්තං මතසිකා-
තබ්බං. කාලෙන කාලං පග්ගහනිමිත්තං මතසිකාතබ්බං. කාලෙන කාලං
උපෙකබානිමිත්තං මතසිකාතබ්බං.

සචෙ භික්ඛවෙ අධිවිත්තමනුසුත්තො භික්ඛු එකන්තං සමාධිනිමිත්ත-
ඤ්ඤච මතසිකරෙය්‍ය, ණානං තං විත්තං කොසජ්ජාය සංවත්තෙය්‍ය.

සචෙ භික්ඛවෙ අධිවිත්තමනුසුත්තො භික්ඛු එකන්තං පග්ගහනි-
මිත්තඤ්ඤච මතසිකරෙය්‍ය, ණානං තං විත්තං උද්ධවයාය සංවත්තෙය්‍ය

සචෙ භික්ඛවෙ අධිවිත්තමනුසුත්තො භික්ඛු එකන්තං උපෙකබානිමිත්ත-
ඤ්ඤච මතසිකරෙය්‍ය. ණානං තං විත්තං න සම්මා සමාධිගෙය්‍ය ආසවානං
බයාය.

යතො ව බො භික්ඛවෙ අධිවිත්තමනුසුත්තො භික්ඛු කාලෙන කාලං
සමාධිනිමිත්තං මතසිකරොති, කාලෙන කාලං පග්ගහනිමිත්තං මතසිකරොති,
කාලෙන කාලං උපෙකබානිමිත්තං මතසිකරොති, තං භොති විත්තං
මුද්දඤ්ච කම්මඤ්ඤඤච පහස්සරඤ්ච න ව පහඹු, සම්මා සමාධියති ආසවානං
බයාය. යස්සා යස්සා ව අභිඤ්ඤ සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස විත්තං අභිනිත්තා-
මෙති. අභිඤ්ඤ සච්ඡිකරියාය, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති සති
සති ආයතනෙ.

සො සචෙ ආකඛති “අතෙකවිතිකං ඉඤ්චිධං පච්චනුභවෙය්‍යං”න්ති
-පෙ- [ජාභිඤ්ඤවිත්තං ඤ්ඤතබ්බං³]. [සො සචෙ ආකඛති]* “ආසවානං බයා
[අනාසවං වෙතොවිච්ඡතති පඤ්ඤවිච්ඡතති දිට්ඨං ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ]*
සච්ඡිකරියා උපසම්පජ්ජා විහරෙය්‍ය”න්ති, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිතබ්බතං පාපුණාති
සති සති ආයතනෙති.

ලොඤ්ඤාචරිතො සඤ්චමො.

මහාපණ්ණාසකො යමනො දුතියො.

1 නිබ්බාපෙය්‍ය - මජ්ඣ. 2 තඤ්චස්ස - අබ්බත් 3 ජ අභිඤ්ඤ වින්දනබ්බං මජ්ඣ.

* [—] අනාර්ථ වාසයපට්ඨයා පොත්තෙසු පෙය්‍යාලමුඛො සභගතිතා

3. තනියො පණණාසකො

[1. සමෙබ්බවග්ගො]

3. 3. 1. 1.

[සාවනිවිද්දානං:]

1 පුබ්බව මෙ භික්ඛවෙ සමෙබ්බා අනනිසම්බුද්ධස්ස බොධිසත්තස්සෙව සතො එතද්දොසි: කො හු බො ලොකෙ අස්සාදො, කො ආදීතවො, නිස්සරණනති.

කස්ස ටිස්සං භික්ඛවෙ එතද්දොසි: යං බො ලොකෙ¹ පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොචිතස්සං, අයං ලොකෙ අස්සාදො, යං ලොකො² අනිච්චො දුකෙඛා විපරිණාමධම්මො, අයං ලොකෙ ආදීතවො. යං ලොකෙ ඡන්දරුගච්ඡිතයො ඡන්දරුගපප්පාතො, ඉදං ලොකෙ නිස්සරණනති.

සාවනිවිද්දානං භික්ඛවෙ එවං ලොකස්ස අස්සාදස්සු අස්සාදතො ආදීත-වස්සු ආදීතවතො නිස්සරණස්සු නිස්සරණතො යථාභූතං තාබ්හස්සුසිං, තෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ-සස්සමණ චූභමණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසමෙබ්බං අභිසම්බුද්ධො³ පටිච්චස්සුසිං.

යතො ව බො අහං⁴ භික්ඛවෙ එවං ලොකස්ස අස්සාදස්සු අස්සාදතො ආදීතවස්සු ආදීතවතො නිස්සරණස්සු නිස්සරණතො යථාභූතං තාබ්හස්සුසිං, අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ-සස්සමණ චූභමණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසමෙබ්බං අභිසම්බුද්ධො³ පටිච්චස්සුසිං.

ස්සුණස්සු පන මෙ දස්සනං උද්දාදි: “අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුහති. අසමනතිමා ජාති. තඡච්ඡති පුතබ්බවො”ති.

3. 3. 1. 2.

2. ලොකස්සාහං භික්ඛවෙ අස්සාදපරියෙසනං අවරිං. යො ලොකෙ අස්සාදො, තද්දස්සිගම්. යාච්ඡතො ලොකෙ අස්සාදො, පස්සුස්ස මෙ එසො සුද්ධිං. ලොකස්සාහං භික්ඛවෙ ආදීතවපරියෙසනං අවරිං. යො ලොකෙ ආදීතවො, තද්දස්සිගම්. යාච්ඡතො ලොකෙ ආදීතවො, පස්සුස්ස මෙ එසො සුද්ධිං. ලොකස්සාහං භික්ඛවෙ නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං. යං ලොකෙ නිස්සරණො, තද්දස්සිගම්. යාච්ඡතං ලොකෙ නිස්සරණො, පස්සුස්ස මෙ එතං සුද්ධිං.

සාවනිවිද්දානං භික්ඛවෙ ලොකස්ස අස්සාදස්සු අස්සාදතො ආදීතවස්සු ආදීතවතො නිස්සරණස්සු නිස්සරණතො යථාභූතං තාබ්හස්සුසිං, තෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ-සස්සමණ චූභමණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසමෙබ්බං අභිසම්බුද්ධො³ පටිච්චස්සුසිං.

1 ලොකං-මජ්ඣං. 2 ලොකෙ-PTS. 3 අභිසම්බුද්ධාති-මජ්ඣං. 4 ඛවාහං-මජ්ඣං.

යනො ව බො අතං භික්ඛවෙ ලොකස්ස අස්සාදස්සව අස්සාදනො ආදීන-
වස්සව ආදීනවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්බසුද්ධස්සං,
අථාතං භික්ඛවෙ සද්දෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහමකෙ - සස්සමණ
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය අනුතතරං සමමාසලොඛාධං අභිසම්බුද්ධො
පච්චසුද්ධස්සං.

සුද්ධං ව පත මෙ දස්සනං උදපාදි: “අකුප්පා මෙ වෙනොවිමුතති.
අයමනතිමා ජාති. තජ්ඣද්වති ප්‍රතබ්බවො”ති.

3. 3. 1. 3.

3. නො වෙදං¹ භික්ඛවෙ ලොකෙ අස්සාදෙ අභවිස්ස, නගිදං සත්තා
ලොකෙ සාරජේයස්සං. යසමා ව බො භික්ඛවෙ අජථි ලොකෙ අස්සාදෙ, තසමා
සත්තා ලොකෙ සාරජනති.

නො වෙදං¹ භික්ඛවෙ ලොකෙ ආදීනවො අභවිස්ස, නගිදං සත්තා ලොකෙ
නිබ්බිදෙයස්සං. යසමා ව බො භික්ඛවෙ අජථි ලොකෙ ආදීනවො, තසමා
සත්තා ලොකෙ නිබ්බිදනති

නො වෙදං භික්ඛවෙ ලොකෙ නිස්සරණං අභවිස්ස, නගිදං සත්තා
ලොකමා නිස්සරෙයස්සං. යසමා ව බො භික්ඛවෙ අජථි ලොකෙ නිස්සරණං,
තසමා සත්තා ලොකමා නිස්සරනති.

යාවකිවස්සව භික්ඛවෙ සත්තා ලොකස්ස අස්සාදස්සව අස්සාදනො ආදීන-
වස්සව ආදීනවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභූතං න අබ්බසුද්ධස්සං,
තෙව නාව භික්ඛවෙ සත්තා සද්දෙවකා ලොකා සමාරකා සමුහමකා-සස්සමණ
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය නිස්සවා විසසුද්ධානතා විපජමුතතා
විමරියදීකතෙන වෙනසා විහරිංහු.

යනො ව බො භික්ඛවෙ සත්තා ලොකස්ස අස්සාදස්සව අස්සාදනො
ආදීනවස්සව ආදීනවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්බසුද්ධස්සං,
අථ භික්ඛවෙ සත්තා සද්දෙවකා ලොකා සමාරකා සමුහමකා - සස්සමණ
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය නිස්සවා විසසුද්ධානතා විපජමුතතා
විමරියදීකතෙන වෙනසා විහරනති.

3. 3. 1. 4.

4. යෙ හි කෙවි² භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ලොකස්ස අස්සාදස්සව
අස්සාදනො ආදීනවස්සව ආදීනවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභූතං
නපපජානනති, න මෙ තෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙහු වා
සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙහු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා න ව පත තෙ අයසම්මතො
සාමසුද්ධත්ථං වා බ්‍රහ්මසුද්ධත්ථං වා දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිසුද්ධා සච්ඡිකත්ථා
උපසම්පජ්ජ විහරනති.

1 යමතං - සා. තං - PTS

2 යෙ කෙවි - මජ්ඣං.

යෙ ව බො කෙවි භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ලොකස්ස අස්සාදස්සව
අස්සාදතො ආදීතවස්සව ආදීතවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභුතං
පජානන්ති, තෙ බො භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණේසු වා සමණ-
සමතො, බ්‍රාහ්මණේසු වා බ්‍රාහ්මණසමතො, තෙ බො පනායසමනො
සාමස්සදස්සව බ්‍රහ්මස්සදස්සව දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභික්ඛස්ස සවජ්ඣානා
උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.¹

3. 3. 1. 5.

5. රුණණමිදං භික්ඛවෙ අරියස්ස විනයෙ යදිදං ගීතං. උම්මතතකමිදං
භික්ඛවෙ අරියස්ස විනයෙ යදිදං නච්චං. කොමාරකමිදං භික්ඛවෙ අරියස්ස
විනයෙ යදිදං අභිවෙලං දන්තමිදංසකං හසිතං.²

හස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙතුසාතො ගීතෙ. සෙතුසාතො නච්චෙ. අලං වො
ධම්මපථොදිතානං සතං සිතං සිතමිත්තායාති.

3. 3. 1. 6.

6. තිණණො භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නච්චි තිත්ති. ඤාමෙසං තිණණො:

සොපාස්ස භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නච්චි තිත්ති. සුරුමෙරයපාතස්ස
භික්ඛවෙ පටිසෙවනාය නච්චි තිත්ති, ථෙට්ඨනධම්මසමාපතතියා භික්ඛවෙ
පටිසෙවනාය නච්චි තිත්ති.

ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ තිණණං පටිසෙවනාය නච්චි තිත්තිති.

3. 3. 1. 7.

7 අප්ඵ බො අනාඨපිණ්ඩිකා ගහපති යෙන භගවා තෙනුපසඬකමි.
උපසඬකමිති භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසීන්තං බො අනාඨපිණ්ඩිකං ගහපතිං භගවා එතදවොච:

විනෙත ගහපති අරක්ඛිතෙ කායකම්මම්භි අරක්ඛිතං හොති. වචි කම්මම්භි
අරක්ඛිතං හොති. මනොකම්මම්භි අරක්ඛිතං හොති.

1. විහරස්සන්තිති - සිවු. 2. දන්තමිදංසකසිතං - මජ්ඣ.

තස්ස අරකඛිතකායකමමනනස්ස අරකඛිතවචිකමමනනස්ස අරකඛිත-
මනොකමමනනස්ස කායකමමමපි අවස්සුතං හොති. චචිකමමමපි අවස්සුතං
හොති. මනොකමමමපි අවස්සුතං හොති. තස්ස අවස්සුතකායකමමනනස්ස
අවස්සුතවචිකමමනනස්ස අවස්සුතමනොකමමනනස්ස කායකමමමපි පුත්තියං
හොති. වචිකමමමපි පුත්තියං හොති. මනොකමමමපි පුත්තියං හොති. තස්ස
පුත්තිකායකමමනනස්ස පුත්තිවචිකමමනනස්ස පුත්තිමනොකමමනනස්ස න භද්දකං
මරණං හොති. න භද්දිකා කාලනිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කුටාගාරෙ දුර්වණෙන කුටමපි අරකඛිතං හොති.
ගොපානසියොපි අරකඛිතා හොනති. භිත්තිපි අරකඛිතා හොති. කුටමපි අවස්සු-
තං හොති. ගොපානසියොපි අවස්සුතා හොනති. භිත්තිපි අවස්සුතා හොති
කුටමපි පුත්තිකං හොති. ගොපානසියොපි පුත්තිකා හොනති. භිත්තිපි පුත්තිකා
හොති.

ඵවමෙව ඛො ගහපති විනෙත අරකඛිතෙ කායකමමමපි අරකඛිතං
හොති. වචිකමමමපි අරකඛිතං හොති. මනොකමමමපි අරකඛිතං හොති.
තස්ස අරකඛිතකායකමමනනස්ස අරකඛිතවචිකමමනනස්ස අරකඛිත
මනොකමමනනස්ස කායකමමමපි අවස්සුතං හොති. වචිකමමමපි අවස්සුතං
හොති. මනොකමමමපි අවස්සුතං හොති. තස්ස අවස්සුතකායකමමනනස්ස
අවස්සුතවචිකමමනනස්ස අවස්සුතමනොකමමනනස්ස කායකමමමපි පුත්තියං
හොති. වචිකමමමපි පුත්තියං හොති. මනොකමමමපි පුත්තියං හොති. තස්ස
පුත්තිකායකමමනනස්ස පුත්තිවචිකමමනනස්ස පුත්තිමනොකමමනනස්ස න භද්දකං
මරණං හොති. න භද්දිකා කාලනිරියා.

විනෙත ගහපති රකඛිතෙ කායකමමමපි රකඛිතං හොති. වචිකමමමපි
රකඛිතං හොති. මනොකමමමපි රකඛිතං හොති. තස්ස රකඛිතකාය-
කමමනනස්ස රකඛිතවචිකමමනනස්ස රකඛිතමනොකමමනනස්ස කායකමමමපි
අනවස්සුතං හොති. චචිකමමමපි අනවස්සුතං හොති. මනොකමමමපි
අනවස්සුතං හොති. තස්ස අනවස්සුතකායකමමනනස්ස අනවස්සුතවචිකමම-
නනස්ස අනවස්සුතමනොකමමනනස්ස කායකමමමපි අපුත්තියං හොති. වචි
කමමමපි අපුත්තියං හොති. මනොකමමමපි අපුත්තියං හොති. තස්ස අපුත්තිකාය-
කමමනනස්ස අපුත්තිවචිකමමනනස්ස අපුත්ති මනොකමමනනස්ස භද්දකං
මරණං හොති. භද්දිකා කාලනිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කුටාගාරෙ සුර්වණෙන කුටමපි රකඛිතං හොති.
ගොපානසියොපි රකඛිතා හොනති. භිත්තිපි රකඛිතා හොති. කුටමපි
අනවස්සුතං හොති. ගොපානසියොපි අනවස්සුතා හොනති. භිත්තිපි අන-
වස්සුතා හොති. කුටමපි අපුත්තිකං හොති. ගොපානසියොපි අපුත්තිකා හොනති.
භිත්තිපි අපුත්තිකා හොති.

එවමෙව ඛො ගහපති චිත්තෙ රකඛිතෙ කායකමමපි රකඛිතං හොති වචිකමමපි රකඛිතං හොති, මනොකමමපි රකඛිතං හොති. තස්ස රකඛිත-කායකමමනායස්ස රකඛිතවචිකමමනායස්ස රකඛිත මනොකමමනායස්ස කායකමමපි අනවස්සුතං හොති. වචිකමමපි අනවස්සුතං හොති. මනො-කමමපි අනවස්සුතං හොති. තස්ස අනවස්සුතකායකමමනායස්ස අනවස්සුතවචිකමමනායස්ස අනවස්සුත මනොකමමනායස්ස කායකමමපි අප්පතිස්සං හොති, වචිකමමපි අප්පතිස්සං හොති. මනොකමමපි අප්පතිස්සං හොති. තස්ස අප්පතිකාය-කමමනායස්ස අප්පතිවචිකමමනායස්ස අප්පති මනොකමමනායස්ස භද්දකං මරණං හොති. භද්දිකා කාලකිරියාති.

3. 3. 1. 8.

8. එකමනාං නිසින්නං ඛො අනාථපි ඡක්ඛිකං ගහපතිං භගවා එතදවොච: චිත්තෙ ගහපති ව්‍යාපනො කායකමමපි ව්‍යාපනං හොති. වචිකමමපි ව්‍යාපනං හොති. මනොකමමපි ව්‍යාපනං හොති. තස්ස ව්‍යාපනකාය-කමමනායස්ස ව්‍යාපනවචිකමමනායස්ස ව්‍යාපනමනොකමමනායස්ස න භද්දකං මරණං හොති. න භද්දිකා කාලකිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කුටාගාරෙ දුච්ඡන්තෙ කුටමපි ව්‍යාපනං හොති. ගොපනසියොපි ව්‍යාපනා හොනති. භිතතීපි ව්‍යාපනා හොති. එවමෙව ඛො ගහපති චිත්තෙ ව්‍යාපනො කායකමමපි ව්‍යාපනං හොති. වචිකමමපි ව්‍යාපනං හොති. මනොකමමපි ව්‍යාපනං හොති. තස්ස ව්‍යාපනකායකමමනායස්ස ව්‍යාපනවචිකමමනායස්ස ව්‍යාපනමනොකමමනායස්ස න භද්දකං මරණං හොති. න භද්දිකා කාලකිරියා.

චිත්තෙ ගහපති අව්‍යාපනො කායකමමපි අව්‍යාපනං හොති. වචිකමමපි අව්‍යාපනං හොති. මනොකමමපි අව්‍යාපනං හොති. තස්ස අව්‍යාපනකායකමමනායස්ස අව්‍යාපනවචිකමමනායස්ස අව්‍යාපනමනොකමමනායස්ස භද්දකං මරණං හොති. භද්දිකා කාලකිරියා.

සෙය්‍යථාපි ගහපති කුටාගාරෙ සුච්ඡන්තෙ කුටමපි අව්‍යාපනං හොති. ගොපනසියොපි අව්‍යාපනා හොනති. භිතතීපි අව්‍යාපනා හොති. එවමෙව ඛො ගහපති චිත්තෙ අව්‍යාපනො කායකමමපි අව්‍යාපනං හොති, වචිකමමපි අව්‍යාපනං හොති. මනොකමමපි අව්‍යාපනං හොති. තස්ස අව්‍යාපනකායකමමනායස්ස අව්‍යාපනවචිකමමනායස්ස අව්‍යාපන මනොකමමනායස්ස භද්දකං මරණං හොති. භද්දිකා කාලකිරියාති.

3. 3. 1 9.

9. නිඤ්ඤාති භිතතීපෙ නිදනාති කමමානං සමුදයාය. කතමාති තිඤ්ඤා: ලොභො නිදනං කමමානං සමුදයාය. දොසො නිදනං කමමානං සමුදයාය. මොහො නිදනං කමමානං සමුදයාය.

යං භික්ඛවෙ ලොභපකතං කමමං ලොභජං ලොභනිදනං ලොභසමුදයං, තං කමමං අකුසලං, තං කමමං සාවජ්ජං, තං කමමං දුක්ඛපීඨාකං, තං කමමං කමමසමුදයාය සංවත්තති. න තං කමමං කමමතිරොධාය සංවත්තති.

යං භික්ඛවෙ දෙසපකතං කමමං -පෙ- යං භික්ඛවෙ මොහපකතං කමමං මොහජං මොහනිදහං මොහසමුදයං, තං කමමං අකුසලං, තං කමමං සාවජ්ජං, තං කමමං දුක්ඛවිපාකං, තං කමමං කමමසමුදයාය සංවහනාති. න තං කමමං කමමනිරෝධාය සංවහනාති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණි නිදහානි කමමානං සමුදයාය.

තිණ්ණිමානි භික්ඛවෙ නිදහානි කමමානං සමුදයාය. කතමානි තිණ්ණි අලොභො නිදහං කමමානං සමුදයාය. අද්දෙසො නිදහං කමමානං සමුදයාය අමොහො නිදහං කමමානං සමුදයාය.

යං භික්ඛවෙ අලොහපකතං කමමං අලොහජං අලොහනිදහං අලොහසමුදයං, තං කමමං කුසලං, තං කමමං අනවජ්ජං, තං කමමං සුඛවිපාකං, තං කමමං කමමනිරෝධාය සංවහනාති. න තං කමමං කමමසමුදයාය සංවහනාති.

යං භික්ඛවෙ අද්දෙසපකතං කමමං -පෙ- යං භික්ඛවෙ අමොහපකතං කමමං අමොහජං අමොහනිදහං අමොහසමුදයං, තං කමමං කුසලං, තං කමමං අනවජ්ජං, තං කමමං සුඛවිපාකං, තං කමමං කමමනිරෝධාය සංවහනාති. න තං කමමං කමමසමුදයාය සංවහනාති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණි නිදහානි කමමානං සමුදයායාති.

3. 3. 1. 10

10. තිණ්ණිමානි භික්ඛවෙ නිදහානි කමමානං සමුදයාය. කතමානි තිණ්ණි අතීතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති. අනාගතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති. පච්චුප්පනො භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති: අතීතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ වේතසා අනු-විතකෙකති අනුචිලාරෙති. තස්ස අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ වේතසා අනුචිතකකායො අනුචිලාරකො ඡන්දෙ ජායති. ඡන්දජාතො හෙති ධම්මෙහි සඤ්ඤාතො හොති. එතමිහං භික්ඛවෙ සඤ්ඤාජනං චිද්දමි යො වේතසො සාරගො. එමං ඛො භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරාගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති.

කථසූචි භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති: අනාගතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චේතසා අනුචිතකෙකති අනුචිවාරෙති. තස්ස අනාගතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චේතසා අනුචිතකකයතො අනුචිවාරයතො ඡන්දෙ ජායති. ඡන්දජාතො තෙති ධම්මෙහි සඤ්ඤානෙතා'ගොති. එතමහං භික්ඛවෙ සඤ්ඤාජනං වදාමි යො චේතසො සාරගො. එවං බො භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති.

කථසූචි භික්ඛවෙ පච්චුප්පනෙන ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති: පච්චුප්පනෙන භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චේතසා අනුචිතකෙකති අනුචිවාරෙති තස්ස පච්චුප්පනෙන ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ චේතසා අනුචිතකකයතො අනුචිවාරයතො ඡන්දෙ ජායති. ඡන්දජාතො තෙති ධම්මෙහි සඤ්ඤානෙතා'ගොති. එතමහං භික්ඛවෙ සඤ්ඤාජනං වදාමි. යො චේතසො සාරගො. එවං බො භික්ඛවෙ පච්චුප්පනෙන ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ ජායති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණි නිදනාති කම්මානං සමුදයායාති.

තිණිමාති භික්ඛවෙ නිදනාති කම්මානං සමුදයාය.කතමාති තිණි: අතීතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති. අනාගතෙ භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති. පච්චුප්පනෙන භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති.

කථසූචි භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති: අතීතානං භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයානං ධම්මානං ආයතිං විපාකං පජානාති. ආයතිං විපාකං විදිඤා තදගිතිවජ්ජෙති.¹ තදගිතිවජ්ජෙති² චේතසා අභිවීරාජෙති³ පඤ්ඤාය අභිවීර්ඤ්ඤා පසාති. එවං බො භික්ඛවෙ අතීතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති.

කථසූචි භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති: අනාගතානං භික්ඛවෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයානං ධම්මානං ආයතිං විපාකං පජානාති, ආයතිං විපාකං විදිඤා තදගිතිවජ්ජෙති. තදගිතිවජ්ජෙති චේතසා අභිවීරාජෙති පඤ්ඤාය අභිවීර්ඤ්ඤා පසාති. එවං බො භික්ඛවෙ අනාගතෙ ඡන්දරුගට්ඨානීයෙ ධම්මෙ ආරබ්භ ඡන්දෙ න ජායති.

1 තදගිතිවජ්ජෙති අට්ඨ - සිමු. තදගිතිවජ්ජෙති - මජ්ඣ. - තදගිතිවජ්ජෙති - PTS.

2. තදගිතිවජ්ජෙති. අට්ඨ - සිමු. 3. අභිවීරජ්ජෙති - මජ්ඣ.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පච්චුප්පනෙන ඡන්දරගට්ඨානියෙ ධම්මෙ ආරඛ්භ ඡන්දෙ න ජායති: පච්චුප්පනානං භික්ඛවෙ ඡන්දරගට්ඨානියානං ධම්මානං ආයතිං විපාකං පජානාති. ආයතිං විපාකං විදිතා තදභිතිවජ්ජෙති. තදභිතිවජ්ජෙතා වෙනසා අභිවිරජ්ජෙතා පඤ්ඤාය අනිවිජ්ඣ පසස්සති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පච්චුප්පනෙන ඡන්දරගට්ඨානියෙ ධම්මෙ ආරඛ්භ ඡන්දෙ න ජායති.

ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ තිණී නිදනාති කම්මානං සම්මදයායාති.

සමමනාධිව පඤ්ඤා පඨිංමා.*

[2. අපාසික වග්ගො]

3. 3. 2. 1.

සාමිසී නිදනං:

11. තයොමෙ භික්ඛවෙ ආපාසිකා තෙරසිකා ඉදමප්පහාය. තනමෙ තයො:

යො ච අබ්භව්වාරී බ්භව්වාරී පටිඤ්ඤා. යො ච සුඤ්ඤං බ්භව්වරියං වර්තනං අමුලකෙන අබ්භව්වරියෙන අනුඤ්ඤෙති. යො වායං එවංවාදී එවං දිට්ඨි නභ්ථි කාමෙසු දෙසොති, සො කාමෙසු පාභව්සතං ආපජ්ජති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ආපාසිකා තෙරසිකා ඉදමප්පහායාති.

3. 3. 2. 2.

12. තිණණං භික්ඛවෙ පාචුභාවො දුලලහො ලොකස්මිං. තනමෙසං තිණණං:

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරුපො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාචුභාවො දුලලහො ලොකස්මිං. තථාගතප්පච්චේදිතස්ස ධම්මවිතයස්ස දෙසෙතා පුග්ගලො දුලලහො ලොකස්මිං. කතඤ්ඤා කතචේදී පුග්ගලො දුලලහො ලොකස්මිං.

ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ තිණණං පාචුභාවො දුලලහො ලොකස්මිනති.

* තසසුද්දා - පුරාණික දුටු අයුරු - සමාන රුචි පඤ්ඤා.

අභිකති දෙව ව දුටුනාති - නිදනාති අපර දුටුවා

3. 3. 2. 3.

13. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජිතො ලොකස්මිං.
කතමෙ තයො: සුප්පමෙයො, දුප්පමෙයො, අප්පමෙයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සුප්පමෙයො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො උඤ්ඤාං භොති උත්තලො වපලො
මුඛරො විකිණ්ණවාචො මුඛස්සාති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භන්න
විතො පාකහිජ්ජියො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො සුප්පමෙයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො දුප්පමෙයො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අනුඤ්ඤාං භොති අනුත්තලො අවපලො
අමුඛරො අවිකිණ්ණවාචො උපට්ඨිතස්ස සම්පජානො සමාහිතො එකඣ-
විතො සංවුත්තිජ්ජියො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පුග්ගලො දුප්පමෙයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පමෙයො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං භොති ඛිණ්ණස්මො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
පුග්ගලො අප්පමෙයො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජිතො ලොකස්මිනි.

3. 3. 2. 4

14. තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජිතො ලොකස්මිං.
කතමෙ තයො:

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්බසො උපසංඝද්දන්තං සමනික්ඛන්ති,
පටිසංඝද්දන්තං අප්ථංගමා තානන්තසංඝද්දන්තං අමනසිකාරං අනන්තො
ආකාසොති ආකාසානන්තඤ්ඤායානං උපසම්පජ්ජිති. සො තදස්සාදෙහි,
තත්තකාමෙහි, තෙන ච විතති ආපජ්ජති. නන්තස්සිතො නදසිමුත්තො තබ්බ-
නුලච්ඡිතාදී අපරිහිතො කාලං කුරුමානො ආකාසානන්තඤ්ඤායානනුපගානං
දෙවානං සත්ත්වං උපපජ්ජති.

ආකාසානඤ්චායතනුපගානං භික්ඛවෙ දෙවානං වීජනිකප්පසභාසානි ආයුප්පමාණං. තත්‍ර පුපුර්ණතො යාවතායුකං ණ්ඩා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං, තං සබ්බං බෙපෙඤා තිරයමපි ගව්ජති. තිරව්ජානසො- නිමපි ගව්ජති, පෙතතිවිසයමපි ගව්ජති.

භගවතො පත සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ණ්ඩා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං, තං සබ්බං බෙපෙඤා තසමිංසෙව භවෙ පරිනිබ්බා- යති.

අයං බො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුත- වතො අරියසාවකස්ස අසසුතවතා පුපුර්ණතෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො සබ්බසො ආකාසානඤ්චා- යතනං සමෙතිකකමම අනන්තං විඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උප- සම්පජ්ජ විහරති. සො තදස්සාදෙති, තනතිකාමෙති, තෙන ව විතතිං ආපජ්ජති. තත්‍රධිකිතො තදධිමුත්තො තබ්බසුලචිතාරි අපරිභිතො කාලං භුරුමානො විඤ්ඤාණඤ්චායතනුපගානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

විඤ්ඤාණඤ්චායතනුපගානං භික්ඛවෙ දෙවානං වතතාරිසං කප්පසභ- සානි ආයුප්පමාණං. තත්ථ පුපුර්ණතො යාවතායුකං ණ්ඩා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං, තං සබ්බං බෙපෙඤා තිරයමපි ගව්ජති, තිරව්ජානසො- නිමපි ගව්ජති, පෙතතිවිසයමපි ගව්ජති.

භගවතො පත සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ණ්ඩා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං, තං සබ්බං බෙපෙඤා තසමිංසෙව භවෙ පරිනිබ්බා- යති.

අයං බො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අසසුතවතා පුපුර්ණතෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චා- යතනං සමෙතිකකමම තතපි නිඤ්චිති ආනිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො තදස්සාදෙති, තනතිකාමෙති, තෙන ව විතතිං ආපජ්ජති. තත්‍රධිකිතො තදධිමුත්තො තබ්බසුලචිතාරි අපරිභිතො කාලං භුරුමානො ආනිඤ්චඤ්ඤා- යතනුපගානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

ආනිඤ්චඤ්ඤායතනුපගානං භික්ඛවෙ දෙවානං සබ්බං කප්පසභාසානි ආයුප්පමාණං. තත්ථ පුපුර්ණතො යාවතායුකං ණ්ඩා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං, තං සබ්බං බෙපෙඤා තිරයමපි ගව්ජති, තිරව්ජානසො- නිමපි ගව්ජති, පෙතතිවිසයමපි ගව්ජති.

භගවතො පත සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ණ්ඩා යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං, තං සබ්බං බෙපෙඤා තසමිංසෙව භවෙ පරිනිබ්බා- යති.

අයං බො භික්ඛවෙ විසේසො, අයං අභිප්පායො, ඉදං තාතාකරණං සුතචතො අරියසාවකස්ස අස්සුභවතා පුච්ඡන්තෙත යදිදං ගතියා උපපතතියා සති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලා සතෙනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනති.

3. 3. 2. 5.

15. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ විපතනියො. කතමා තිස්සො: සීලවිපතති, විතතවිපතති, දිට්ඨිවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ සීලවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදුඨී හොති, කාමෙසු මිඤ්ජාලාරී හොති, මුසාවාදී හොති, පිසුණාවාචො හොති, ඵරුසාවාචො හොති, සම්ඵප්පලාපි හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ සීලවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ විතතවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අභිජ්ඣාද්වි හොති: ව්‍යාපන්නාවිතෙනා හොති, අයං චූළචති භික්ඛවෙ විතතවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිඤ්ජාලාරීකො හොති. විපරිතදස්සනො තත්ති දින්නං, තත්ති සිට්ඨං, තත්ති හුතං, තත්ති සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො, තත්ති අයං ලොකො, තත්ති පරොලොකො, තත්ති මාතා, තත්ති පිතා, තත්ති සත්තා ඔපපාතිකා, තත්ති ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපත්තා, යෙ ඉමස්සුචි ලොකං පරස්සුචි ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙන්නති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපතති.

සීලවිපතතිහෙනු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතා තිරයං උපපජ්ජති. විතතවිපතතිහෙනු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතා තිරයං උපපජ්ජති. දිට්ඨිවිපතතිහෙනු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතා තිරයං උපපජ්ජති.

ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො විපතනියොති.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සම්පද. කතමා තිස්සො: සීලසම්පද විතතසම්පද දිට්ඨිසම්පද.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීලසම්පදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණ්ණිපාතා පටිච්ඡරතො හොති, අදින්නාදුතා පටිච්ඡරතො හොති, කාමේසු මිච්ඡාචාරාදි පටිච්ඡරතො හොති, මුසාලාදි පටිච්ඡරතො හොති, පිසුණ්ණාලාලා පටිච්ඡරතො හොති, එරුසාලාලා පටිච්ඡරතො හොති, ත්වච්ඡප්පා පටිච්ඡරතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීලසම්පදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ විතතසම්පදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අනභිජාප්පි හොති, අව්‍යාපන්නවිතතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ විතතසම්පදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සම්මාදිට්ඨිකො හොති අප්පට්ඨදස්සනො: අනි දින්නං, අනි සිට්ඨං, අනි හුතං, අනි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අනි අයං ලොකො, අනි පරෙ ලොකො, අනි මාතා, අනි පිතා, අනි සත්තා ඔපපාතිකා, අනි ලොකෙ සමුණ්ඩාගමණා සම්මග්ගතා සම්මා පටිපන්නා යෙ ඉමස්ස ලොකං පරස්ස ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සමුප්පාදා පච්චෙදන්තීති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා.

සීලසම්පදාගෙනු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස ගෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. විතතසම්පදාගෙනු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස ගෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. දිට්ඨිසම්පදාගෙනු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස ගෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදාති.

3. 3. 2. 6.

16. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ විපතතිස්සො. කතමා තිස්සො: සීලවිපතති, විතතවිපතති, දිට්ඨිවිපතති.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීලවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණ්ණිපාතී හොති -පෙ- ත්වච්ඡප්පාපී හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීලවිපතති.

කතමා ච භික්ඛවෙ විතතවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අභිජාප්පි හොති, ව්‍යාපන්නවිතතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ විතතවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපතනි?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, මිට්ඨාදිට්ඨිකො හොති චිපරිතදස්සනො: තඤ්ච දින්නං තඤ්ච සිට්ඨං -පෙ- තඤ්ච ලොකෙ සමණ්ණාභවණා සමමග්ගතා සමමා-පටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙනති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපතනි.

සීලවිපතනිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. විත්තවිපතනිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප-පජ්ජන්ති. දිට්ඨිවිපතනිහෙතු වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප ඤාණකො මණ්ඨි උග්ගං බිත්තො යෙන යෙනෙව පතිට්ඨාති, සුපපතිට්ඨිතඤ්ඤඤච පතිට්ඨාති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ සීලවිපතනි-හෙතු වා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. විත්තවිපතනිහෙතු වා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. දිට්ඨිවිපතනිහෙතු වා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප-පජ්ජන්ති.

ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො විපතනියොති.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සමපද, කතමා තිස්සො: සීලසමපද, විත්තසමපද, දිට්ඨිසමපද.

කතමා ව භික්ඛවෙ සීලසමපද?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, පාණතිපාතා පටිවිරතො හොති -පෙ- සමථප්පලාපා පටිවිරතො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ සීලසමපද.

කතමා ව භික්ඛවෙ විත්තසමපද?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, අනභිජ්ඣාලි හොති, අව්‍යාපන්නවිතො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ විත්තසමපද.

කතමා ව භික්ඛවෙ දිට්ඨිසමපද?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, සමමාදිට්ඨිකො හොති අචිපරිතදස්සනො: අඤ්ච දින්නං, අඤ්ච සිට්ඨං -පෙ- අඤ්ච ලොකෙ සමණ්ණාභවණා සමමග්ගතා සමමාපටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙනති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ දිට්ඨිසමපද.

සීලසම්පදායෙහි වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. විතතසම්පදායෙහි වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. දිට්ඨිසම්පදායෙහි වා භික්ඛවෙ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අපණ්ණකො මණ්ණි උග්ගං ඛින්නො යෙන යෙනෙව පතිට්ඨාති, සුප්පතිට්ඨිතඤ්ඤව පතිට්ඨාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සීලසම්පදායෙහි වා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. විතතසම්පදායෙහි වා -පෙ- දිට්ඨිසම්පදායෙහි වා සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදති.

3. 3. 2. 7.

17. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ විපතතියො. කතමා තිස්සො: කම්මන්ත විපතති, ආජීවවිපතති, දිට්ඨිවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ කම්මන්තවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාති හොති -පෙ- සම්ඵප්පලාපි හොති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ කම්මන්තවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ ආජීවවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාආජීවො හොති. මිච්ඡාආජීවෙන ජීවිකං කප්පෙති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ ආජීවවිපතති.

කතමා ව භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපතති?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති විපරිතදස්සනො: තජ්ඣි දින්නං, තජ්ඣි ඤට්ඨං -පෙ- තජ්ඣි ලොකෙ සම්මන්ත්‍රාභවණා සම්මග්ගතා සම්මා-පටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරාඤ්ච ලොකා සයං අභිඤ්ඤා ඥානිකත්වා පච්චෙදෙන්ති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිවිපතති.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො විපතතියොති.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සම්පදා, කතමා තිස්සො: කම්මන්තසම්පදා,
ආජීවසම්පදා, දිට්ඨිසම්පදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ කම්මන්තසම්පදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති -පෙ- සම්ඵ්පප-
ලාපා පටිවිරතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කම්මන්තසම්පදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ ආජීවසම්පදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා සම්මාආජීවො හොති. සම්මාආජීවෙන ජීවිකං
කපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආජීවසම්පදා:

කතමා ව භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා සම්මාදිට්ඨිකො හොති අවිපරිනදස්සනො: අත්ථි
දින්නං, අත්ථි සිට්ඨං -පෙ- අත්ථිලොකෙ සමණත්වාහවණං සම්මග්ගතා සම්මාපටි-
පත්තා යෙ 'ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තා
පච්චෙදෙන්ති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දිට්ඨිසම්පදා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො සම්පදාති.

3. 3. 2. 8.

18: නිණ්මානි භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යාති. කතමානි නිණ්: කායසොචෙය්‍යං,
වච්චිසොචෙය්‍යං, මනොසොචෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කායසොචෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදතා
පටිවිරතො හොති, කාමෙසු ඕච්ඡාමාරු පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති
භික්ඛවෙ කායසොචෙය්‍යං:

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ වච්චිසොචෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුණාවාචා
පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සම්ඵ්පපලාපා පටිවිරතො
හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ වච්චිසොචෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මනොසොචෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා අනභිජ්ඣාසු හොති, අව්‍යාපන්නවිතො හොති,
සම්මාදිට්ඨිකො හොති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ මනොසොචෙය්‍යං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ නිණ්: සොචෙය්‍යානිති.

3. 3. 2. 9.

19. තීණ්මානි භික්ඛවෙ සොවෙය්‍යානි. කතමානි තීණ්: කායසොවෙය්‍යං, වච්චිසොවෙය්‍යං, මනොසොවෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කායසොවෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති, අදින්නාදුතා පටිච්චරතො හොති, අබ්‍රහමවරියා පටිච්චරතො හොති. ඉදං චූළවති භික්ඛවෙ කායසොවෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ වච්චිසොවෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මුසාවාද පටිච්චරතො හොති, පිත්‍රණාවාද පටිච්චරතො හොති, ඵරුසාවාද පටිච්චරතො හොති, සම්ප්පලාපා පටිච්චරතො හොති. ඉදං චූළවති භික්ඛවෙ වච්චිසොවෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මනොසොවෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සන්තං වා අර්කිතං කාමච්ඡදං අත්ථි මෙ අර්කිතං කාමච්ඡදෙති පජානාති. අසන්තං වා අර්කිතං කාමච්ඡදං තත්ථි මෙ අර්කිතං කාමච්ඡදෙති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස කාමච්ඡදස්ස උප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස කාමච්ඡදස්ස පහාණං හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභිණස්ස කාමච්ඡදස්ස ආයතීං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති.

සන්තං වා අර්කිතං ව්‍යාපාදං අත්ථි මෙ අර්කිතං ව්‍යාපාදෙති පජානාති. අසන්තං වා අර්කිතං ව්‍යාපාදං තත්ථි මෙ අර්කිතං ව්‍යාපාදෙති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස ව්‍යාපාදස්ස උප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස ව්‍යාපාදස්ස පහාණං හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභිණස්ස ව්‍යාපාදස්ස ආයතීං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති.

සන්තං වා අර්කිතං චිත්ථිද්ධං අත්ථි මෙ අර්කිතං චිත්ථිද්ධානි පජානාති. අසන්තං වා අර්කිතං චිත්ථිද්ධං තත්ථි මෙ අර්කිතං චිත්ථිද්ධානි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස චිත්ථිද්ධස්ස උප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස චිත්ථිද්ධස්ස පහාණං හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභිණස්ස චිත්ථිද්ධස්ස ආයතීං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති.

සන්තං වා අර්කිතං උද්ධව්වකුක්ඛව්වං අත්ථි මෙ අර්කිතං උද්ධව්වකුක්ඛව්වානි පජානාති. අසන්තං වා අර්කිතං උද්ධව්වකුක්ඛව්වං තත්ථි මෙ අර්කිතං උද්ධව්වකුක්ඛව්වානි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස උද්ධව්වකුක්ඛව්වස්ස උප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස උද්ධව්වකුක්ඛව්වස්ස පහාණං හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභිණස්ස උද්ධව්වකුක්ඛව්වස්ස ආයතීං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති.

සන්තං වා අර්කිතං විචිකිච්ඡං අත්ථි මෙ අර්කිතං විචිකිච්ඡානි පජානාති. අසන්තං වා අර්කිතං විචිකිච්ඡං තත්ථි මෙ අර්කිතං විචිකිච්ඡානි පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස විචිකිච්ඡාය උප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස විචිකිච්ඡාය පහාණං හොති, තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභිණස්ස විචිකිච්ඡාය ආයතීං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ච පජානාති.

ඉදං චූළවති භික්ඛවෙ මනොසොවෙය්‍යං.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ නිණ්ණි සොවෙය්‍යානිති.

1. කායසුචිං චචිසුචිං වෙතොසුචිමනාසවං,
සුචිං සොවෙය්‍යසම්පන්නං ආහු තිනහාතසාපකන්ති.

3. 3. 2. 10.

20. නිණ්ණිමානි භික්ඛවෙ මොනෙය්‍යාති. කතමානි නිණ්ණි: කායමොනෙය්‍යං, චචිමොනෙය්‍යං, මනොමොනෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කායමොනෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති. අදින්නාදුතා පටිවිරතො හොති. අබ්‍රහ්මචරියා පටිවිරතො හොති. ඉදං ථුළ්චති භික්ඛවෙ කායමොනෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ චචිමොනෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මුතාවාදු පටිවිරතො හොති. පිපුණාවාචා පටිවිරතො හොති. ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති. සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. ඉදං ථුළ්චති භික්ඛවෙ චචිමොනෙය්‍යං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මනොමොනෙය්‍යං?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤ-
විමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකතා උපසම්පජ්ජි වීරති. ඉදං
ථුළ්චති භික්ඛවෙ මනොමොනෙය්‍යං.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ නිණ්ණි මොනෙය්‍යානිති.

2. කායමුච්ඡිං චචිමුච්ඡිං වෙතොමුච්ඡිමනාසවං,
මුච්ඡිං මොනෙය්‍යසම්පන්නං ආහු සම්බප්පහායිතන්ති.

ආපායික වග්ගො දුතියො.*

* තසසුද්දනං :- ආපායිකා දුලලාසො අපටමෙය්‍යං
ආනෙඤ්ජ විපතති සම්පදා
අපඤ්ඤා ච කම්මෙතො
දෙව සොපවසානි මොනෙය්‍යානි - මජ්ඣං.

[3. හරණ්‍ය චගො] *

3. 3. 3. 1.

[කුසිනාග් නිදන:]

21. එකං සමයං භගවා කුසිනාගයං විහරති බ්‍රහ්මරණේ වතසණ්ඨෙති. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි -පෙ-

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරති. තමෙනං ගහපති වා ගහපතිපුතො වා උපසඤ්ඤාමිත්වා සමාත්තාය භවෙනත නිමනෙතති. ආකඛමානො භික්ඛවෙ භික්ඛු අපිවාසෙති. සො තස්සා රත්තිය අවසෙත පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පහතව්වරං ආදාය යෙන තස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුතස්ස වා නිවෙසනං තෙත්‍රපසඤ්ඤාමිති. උපසඤ්ඤාමිත්වා පඤ්ඤානො ආසතෙ නිසීදති. තමෙනං සො ගහපති වා ගහපතිපුතො වා පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්වා සත්තපෙපති සම්පවාරෙති. තස්ස එවං හොති: සාධු වත මායං ගහපති වා ගහපතිපුතො වා පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්වා සත්තපෙපති සම්පවාරෙති. එවමපිස්ස හොති: අහො වත මායං ගහපති වා ගහපතිපුතො වා ආයතිමපි එවරුපෙන පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්වා සත්තපෙපසා සම්පවාරෙය්‍යාති. සො තං පිණ්ඩපාතං ගපිතො මුච්ඡිතො අජ්ඣාපනො අනාදිනවදස්සාපී අනිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුංඤ්ති. සො හත්ථ කාමවිචක්ඛමපි විතකෙකති. ව්‍යාපාදවිතක්ඛමපි විතකෙකති. විහිංසාවිතක්ඛමපි විතකෙකති. එවරුපස්සා-ගං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො දිනනං න මහපථලාන්ති වදාමි. තං කිස්ස හෙතු: පමනො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරති. තමෙනං ගහපති වා ගහපතිපුතො වා උපසඤ්ඤාමිත්වා සමාත්තාය භවෙනත නිමනෙතති, ආකඛමානො භික්ඛවෙ භික්ඛු අපිවාසෙති. සො තස්සා රත්තිය අවසෙත පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පහතව්වරං ආදාය යෙන තස්ස ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුතස්ස වා නිවෙසනං තෙත්‍රපසඤ්ඤාමිති. උපසඤ්ඤාමිත්වා පඤ්ඤානො ආසතෙ නිසීදති. තමෙනං සො ගහපති වා ගහපතිපුතො වා පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්වා සත්ත-පෙපති සම්පවාරෙති. තස්ස ත එවං හොති: සාධු වත මායං¹ ගහපති වා ගහපතිපුතො වා පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්වා සත්තපෙපති සම්පවාරෙති. එවමපිස්ස න හොති: අහො වත මායං ගහපති වා ගහපති-පුතො වා ආයතිමපි එවරුපෙන පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්වා සත්තපෙපසා සම්පවාරෙය්‍යාති. සො තං පිණ්ඩපාතං අගපිතො අමුච්ඡිතො අනාජ්ඣාපනො ආදිනවදස්සාපී නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුංඤ්ති. සො හත්ථ තෙකඛමමවිතක්ඛමපි විතකෙකති. අව්‍යාපාදවිතක්ඛමපි විතකෙකති, අවිහිංසාවිතක්ඛමපි විතකෙකති. එවරුපස්සාගං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො දිනනං මහපථලාන්ති වදාමි. තං කිස්ස හෙතු: අපමනො භි භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරති.

3. 3. 3. 2.

[සාවස්ති නිදහස:]

22. යසං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛු භණ්ඩතජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිති විතුදනතා විහරන්ති, මනසිකානුපි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා න එාසු භොති. පගෙව ගනතුං. නිට්ඨමෙත්ථ ගවජාමි: “අද්ධා තෙ ආයස්මනො තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු, තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු.”

කතමෙ තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු: තෙකම්මවිතකකං, අව්‍යාපාදවිතකකං, අවිතිංසාවිතකකං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු.

කතමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු:¹ කාමවිතකකං, ව්‍යාපාදවිතකකං, විතිංසාවිතකකං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු

යසං² භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛු භණ්ඩතජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිති විතුදනතා විහරන්ති, මනසිකානුපි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා න එාසු භොති. පගෙව ගනතුං. නිට්ඨමෙත්ථ ගවජාමි: “අද්ධා තෙ ආයස්මනො ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු. ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු.”

යසං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛු සමග්ගා සමමාදමානා අවිවදමානා ඛිරොදකිභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකුක්ඛි සමපස්සනතා විහරන්ති. ගනතුපි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා එාසු භොති. පගෙව මනසිකානු. නිට්ඨමෙත්ථ ගවජාමි: “අද්ධා තෙ ආයස්මනො තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු, තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු.”

කතමෙ තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු: කාමවිතකකං, ව්‍යාපාදවිතකකං, විතිංසාවිතකකං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු.

කතමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු: තෙකම්මවිතකකං, අව්‍යාපාදවිතකකං අවිතිංසාවිතකකං. ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු

යසං භික්ඛවෙ දිසායං භික්ඛු සමග්ගා සමමාදමානා අවිවදමානා ඛිරොදකිභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකුක්ඛි සමපස්සනතා විහරන්ති, ගනතුපි මෙ එසා භික්ඛවෙ දිසා එාසු භොති. පගෙව මනසිකානු. නිට්ඨමෙත්ථ ගවජාමි: “අද්ධා තෙ ආයස්මනො ඉමෙ තයො ධම්මෙ පජ්ඣංසු, ඉමෙ තයො ධම්මෙ බහුලමකංසු”ති.

3. 3. 3. 3

[වෙසාලි නිදන:]

23. එකං සමයං භගවා වෙසාලියං විහරති ගොභමෂක වෙතියෙ. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි -පෙ-

අභිඤ්ඤායාහං භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසෙමි නො අනභිඤ්ඤාය. සනිද්දතාහං භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසෙමි නො අනිද්දනං. සප්පාටිභාරියාහං භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසෙමි නො අප්පාටිභාරියං.

තස්ස මයං භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ධම්මං දෙසෙය්‍යො නො අනභිඤ්ඤාය, සනිද්දනං ධම්මං දෙසෙය්‍යො නො අනිද්දනං, සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙය්‍යො නො අප්පාටිභාරියං, කරණීයො ඔවාදෙ කරණීයා අනුසාසති.

අලඤ්ච පත වො භික්ඛවෙ තුට්ඨියා, අලං අත්තමතනාය, අලං සොළි-
තස්සාය "සමාසමුද්ධො භගවා, සවාකතො භගවතා ධම්මො, සුපටිපන්නො සබ්බො"ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමතා තෙ භික්ඛු භගවතො භාගිනං අභිනන්දං. ඉමිසමිඤ්ච පත වෙය්‍යාකරණයමිං හඤ්ඤමානෙ සහසසී ලොකධාතු අකමපිත්ථාති.

3. 3. 3. 4.

[කපිලවස්තු නිදන:]

24. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු වාරිකං වරමානො යෙන කපිලවස්තු තදවසරි. අය්‍යොසි ඛො මහානාමො සකෙකා භගවා කීර කපිලවස්තුං අනුප්පභොතාති. අථ ඛො මහානාමො සකෙකා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සීතං ඛො මහානාමං සකෙකං භගවා එතදවොච:

ගව්ඡ මහානාම, කපිලවස්තුසමිං තථාරූපං ආවසථං ජාන යජ්ඣ්ඡ මයං එකරතතිං විහරෙය්‍යාමිති. එවං හන්තෙති ඛො මහානාමො සකෙකා භගවතො පටිසංඝාතා කපිලවස්තුං පටිසිත්වා කෙවලකප්පං කපිලවස්තුං අක්ඛානිශ්ඨන්තො ත අද්දස කපිලවස්තුසමිං තථාරූපං ආවසථං යජ්ඣ භගවා එකරතතිං විහරෙය්‍ය.

අථ ඛො මහානාමො සකෙකා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං එතදවොච: තජ්ඣි හන්තෙති කපිලවස්තුසමිං තථාරූපො ආවසථො යජ්ඣ්ඡ භගවා එකරතතිං විහරෙය්‍ය. අයං හන්තෙති භරණ්ඩුකාලාමො භගවතො පුරාණසමුගමවාටි. තස්සාඡ භගවා අස්සමෙ එකරතතිං විහරතුති.

ගව් මහාතම, සභාරං පඤ්ඤාපෙති. එවං භනෙතඤ්ඤා මහාතමො සකකො භගවතො පටිසුඤ්ඤා යෙන භරණ්ඩස්ස කාලාමස්ස අස්සමො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිති සභාරං පඤ්ඤාපෙති උදකං ඔපෙති පාදනං ධොවනාය යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිති භගවන්තං එතදවොච:

සභාතො භනෙත සභාරො, උදකං ඔපිතං පාදනං ධොවනාය, යස්සදුති භනෙත භගවා කාලං මඤ්ඤාතීති.

අථ ඛො භගවා යෙන භරණ්ඩස්ස කාලාමස්ස අස්සමො, තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිති පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ ඛො භගවා පාදෙ පකකාලෙයි.

අථ ඛො මහාතමස්ස සකකස්ස එතදභොයි: අකාලො ඛො අජ්ඣ භගවන්තං පසිරුපාසිතුං, කිලනෙතො භගවා, සෙවදුතාහං භගවන්තං පසිරුපාසිස්සාමිති භගවන්තං අභිවාදෙති පදකඛිණං කතො පකකාමි.

අථ ඛො මහාතමො සකකො තස්ස රතනියා අවිච්ඡෙත යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිති භගවන්තං අභිවාදෙති එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො මහාතමං සකකං භගවා එතදවොච:

තයො ඛො මෙ මහාතම සභාරො සනෙතො සංවිජ්ජිතො ලොකස්මිං.

කතමෙ තයො?

ඉධ මහාතම එකච්චො සභා කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, ත රුපානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, ත වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති. ඉධ පත මහාතම එකච්චො සභා කාමානං මෙව පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, රුපානං ව පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, ත වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති. ඉධ පත මහාතම එකච්චො සභා කාමානං ව පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, රුපානං ව පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, වෙදනානං ව පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති. ඉමෙ ඛො මහාතම තයො සභාරො සනෙතො සංවිජ්ජිතො ලොකස්මිං.

ඉමෙසං මහාතම භික්ඛුණං සභාරානං එකා නිට්ඨා, උදුහු පුපු නිට්ඨාති.

එවං වුතෙත භරණ්ඩකාලාමො මහාතමං සකකං එතදවොච: එකාති මහාතම වදෙතිති.

එවං වුතෙත භගවා මහාතමං සකකං එතදවොච: තානාති මහාතම වදෙතිති.

දුතියම්ඨි -පෙ- තතියම්ඨි ඛො භරණ්ඩකාලාමො මහාතමං සකකං එතදවොච: එකාති මහාතම වදෙතිති. තතියම්ඨි ඛො භගවා මහාතමං සකකං එතදවොච: තානාති මහාතම වදෙතිති.

අථ බො හරණ්ඩස්ස කාලාමස්ස එතදහොසි: 'මහෙසකකස්ස චතමහි මහානාමස්ස සකකස්ස සමමුඛා සමණෙන ගොතමෙන යාවතතිස්සං අපසාදිතො, යනනුතංගං කපිලවත්ථුමා පකකමෙය්‍යන්ති'

අථ බො හරණ්ඩ කාලාමො කපිලවත්ථුමා පකකාමි. යං කපිලවත්ථුමා පකකාමි, තථා පකකන්තොව අහොසි. ත පුත පච්චාගඤ්ජිති.

3. 3. 3. 6.

[සාවජඪී ගීදනං:]

25 එකං සමයං භගවා සාවජඪීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩි-
කස්ස ආරාමෙ. අථ බො හජ්ජකා දෙවපුතො අභිකකන්තාය රතනියා
අභිකකන්තවණණං කෙවලකපං ජෙතවනං ඔහාසෙති යෙන භගවා
නෙත්‍රපසඛිකමි. උපසඛිකමිති භගවතො පුරතො ඤාණමිති ඔසිදති වෙච
සංසිදති ච, තසකෙකාති සණ්ඨාතුං. සෙය්‍යථාපි නාම සප්පිං වා ධෙලං
වා වාලිකාය ආසිත්තං ඔසිදති සංසිදති ත සණ්ඨාති. එවමෙව හජ්ජකො
දෙවපුතො භගවතො පුරතො ඤාණමිති ඔසිදති වෙච සංසිදති ච, ත
සකෙකාති සණ්ඨාතුං.

අථ බො භගවා හජ්ජකං දෙවපුතං එතදවොච: ඔලාරිකං හජ්ජක,
අතතභාවං අභිනිමිතිතීති.

එවං භනෙතති බො හජ්ජකො දෙවපුතො භගවතො පටිසසුති ඔලාරිකං
අතතභාවං අභිනිමිතිති භගවතො අභිවාදෙති එකමන්තං අට්ඨාසි.
එකමන්තං සීතං බො හජ්ජකං දෙවපුතං භගවා එතදවොච:

යෙ තෙ හජ්ජක ධම්මා පුබ්බෙ මනුස්සභුතස්ස පචතනිතො අහෙසුං, අපි
නු තෙ තෙ ධම්මා එතරහි පචතනිතොති?

යෙ ච මෙ භනෙත ධම්මා පුබ්බෙ මනුස්සභුතස්ස පචතනිතො අහෙසුං,
තෙ ච මෙ ධම්මා එතරහි පචතනිතො. යෙ ච මෙ භනෙත ධම්මා පුබ්බෙ
මනුස්සභුතස්ස නප්පචතනිතො අහෙසුං, තෙ ච මෙ ධම්මා එතරහි
පචතනිතො. සෙය්‍යථාපි භනෙත භගවා එතරහි ආකිණ්ණො විහරති
භික්ඛුහි භික්ඛුනීහි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රාජ්ජි රාජමහාමත්තෙහි තිස්සියෙහි
තිස්සියාචකෙහි, එවමෙව බො අහං භනෙත ආකිණ්ණො විහරාමි දෙව-
පුතෙහි. දුරතොපි භනෙත දෙවපුතො ආගච්ඡන්ති හජ්ජකස්ස දෙව-
පුතස්ස සන්තිකෙ ධම්මං සොය්‍යාමාති. භිණ්ණං භනෙත ධම්මාතං
අතින්තො අප්පට්ඨාතො කාලිකතො.

කතමෙසං තිණණං?

භගවතො අභං භනෙත දස්සනස්ස අතීතො; අපපට්ඨානො කාලකතො. සඤ්චමසවණස්සාහං භනෙත අතීතො; අපපට්ඨානො කාලකතො. සඛ්ඤස්සාහං භනෙත උපට්ඨානස්ස අතීතො; අපපට්ඨානො කාලකතො. ඉමෙසං ඛො අභං භනෙත තිණණං ධම්මානං අතීතො; අපපට්ඨානො කාලකතොති.

3. තාභං භගවතො දස්සනස්ස තිතතිමජ්ඣගා¹ කුදුවනං,
සඛ්ඤස්ස උපට්ඨානස්ස සඤ්චමසවණස්ස ව.

4. අධිසීලෙ සිකඛමානො සඤ්චමසවණෙ රතො
තිණණං ධම්මානමතිතො; හත්ථකො අවිනං ගතොති.

3. 3. 3. 6.

[බ්‍රාහ්මණි හිද්‍යනං:]

26. එකං සමයං භගවා බ්‍රහ්මණ්‍යස්ස විහරති ඉසිප්ථිනිකා මගදායෙ. අථ ඛො භගවා පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදාය බාරුණස්ස පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසං ඛො භගවා භොයොගපිලකඛයම්² පිණ්ඩාය වරමානො අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං රිත්තාසං බාහිරුසං මුට්ඨස්සතිං අසමපරානං අසමාහිතං විබහන්තවිත්තං පාකතිජ්ඣයං. දිස්වා තං භික්ඛුං එතදවොච:

භික්ඛු භික්ඛු³ මා ඛො ත්වං අත්තානං කට්ඨවියමකාසි. තං චත භික්ඛු කට්ඨවියකතං අත්තානං අමගඤ්ඤා⁴ අවස්සුතං මහවිකා තානුපතිස්සන්ති, තත්ථාස්සවිස්සන්ති, තෙතං ථානං විජ්ජතිති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතා ඉමිතා ඔවාදෙත ඔවදිතො සංවෙගමාපාදි.

අථ ඛො භගවා බාරුණස්ස පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභාතනං පිණ්ඩපාතං පටිකකතො භික්ඛු අමනෙතසි:

ඉද්දං⁵ භික්ඛවෙ පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදාය බාරුණස්ස පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසං ඛො අභං භික්ඛවෙ භොයොගපිලකඛයම් පිණ්ඩාය වරමානො අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං රිත්තාසං බාහිරුසං මුට්ඨස්සතිං අසමපරානං අසමාහිතං විබහන්තවිත්තං පාකතිජ්ඣයං. දිස්වා තං භික්ඛුං එතදවොච:

1. තිතතිමජ්ඣකුදුවනං - PTS 2. භොයොග පිලකඛයම් - ස්‍යා. 3. මරමගිනපථ භද්දස්සාන. 4. අමග ඤෙත - මජ්ඣ. 5. ඉධාහං - මජ්ඣ.

“භික්ඛු භික්ඛු, ටො බො ඩං අත්තානං කට්ඨවිඤ්ඤාසී. තං වත භික්ඛු කට්ඨවිඤ්ඤානං අත්තානං ආමග්ගෙ අවස්සනං මකඛිකා නානුපති ස්සන්ති තනාසසවිස්සන්ති තෙනං ණං විජ්ජති”ති.

අථ බො භික්ඛවෙ සො භික්ඛු ටො ඉඤ්ඤා ඔවාදෙන ඔවදිතො සංවෙගමාපාදීති.

එවං උපෙන අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: කිනනු බො භන්තෙ කට්ඨවිඤ්ඤා කො ආමග්ගො? කා මකඛිකාති.

අභිජ්ඣා බො භික්ඛු කට්ඨවිඤ්ඤා. ව්‍යාපාදො ආමග්ගො. පාපකා අකුසලා විතසකා මකඛිකා. තං වත භික්ඛු කට්ඨවිඤ්ඤා කතං අත්තානං ආමග්ගෙ අවස්සනං මකඛිකා නානුපතිස්සන්ති තනාසසවිස්සන්ති තෙනං ණං විජ්ජති.

5. අගුහරං වක්ඛුසොතස්මිං ඉන්ද්‍රියෙසු අසංචිතං,
මකඛිකා අනුපතිස්සන්ති සංකප්පා රාගනිස්සතා.
6. කට්ඨවිඤ්ඤා භික්ඛු ආමග්ගෙ අවස්සනො,
අරකා හොති නිබ්බාණා විසාහස්සෙව භාගවා.
7. ගාමෙ වා යදි වා, රජඤ්ඤ අලඞ්ඨා සමමන්තතො,¹
පරෙති² බාලො දුමමධො මකඛිකාති පුරකතො.
8. ඤෙ ව සීලෙන සමපන්නා පඤ්ඤාසුපසමෙ රහා,
උපසන්නා සුඛං සෙත්ති තාසයිතිව මකඛිකාති.

3. 3. 3. 7.

[සාවස්ථි නිදනං:]

27. අථ බො අයස්මා අනුරුද්ධො -පෙ- භගවන්තං එතදවොච: ඉදං භන්තෙ දිබ්බෙන වක්ඛුතා විසුඤ්ඤා අභික්ඛන්තමානුසකෙන යෙභුයොන පස්සාමි මාතුගාමං කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජිතං.

කතීති නු බො භන්තෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති?

නිති බො අනුරුද්ධා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

කතමෙතිති හි ?

ඉධ අනුරුඳු මාතුගාමො පුබ්බත්තසමයං මචෙත්ථලපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අර්කාවසති. මජ්ඣන්තිකං සමයං ඉස්සාපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අර්කාවසති. සායනසමයං කාමරුගපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අර්කාවසති.

ඉමෙහි බො අනුරුඳු තිති ධමමෙති සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමවරණ අපායං දුගානිං විනිපාතං තීරයං උපපජ්ජති.

3. 3. 3. 8.

අථ බො අයස්මා අනුරුඳො යෙනායස්මා සාපිපුතො නෙත්‍රපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිනා අයස්මා සාරිපුතෙන සද්ධිං සමොදි. සමොදනියං කථං සාරණියං විනිසුරෙතො එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නො බො අයස්මා අනුරුඳො අයස්මන්තං සාරිපුතො එතදවොච:

ඉදහං අවුසො සාරිපුතන, දිබ්බෙන වකඛුතා විසුඳොත අතිකකන්තමානු- සකෙන සහස්සං ලොකං ඔලොකෙමි. අරඬං බො පන මෙ විරියං අසලලිතං. උපට්ඨිතා සති අපමච්ඡධා, පස්සඳො කායො අසාරඳො. සමාහිතං විතනං එකගං. අථ ච පන මෙ න අනුපාදය අසවෙති විතනං විමුච්චතීති

[සාරිපුතො:]

යං බො තෙ අවුසො අනුරුඳු එවං ගොති: ‘එවාහං දිබ්බෙන වකඛුතා විසුඳොත අතිකකන්තමානුසකෙන සහස්සං ලොකං ඔලොකෙමි’ති ඉදන්තෙ මානස්මිං.

යස්මි තෙ අවුසො අනුරුඳු එවං ගොති: ‘අරඬං බො පන මෙ විරියං අසලලිතං. උපට්ඨිතා සති අපමච්ඡධා, පස්සඳො කායො අසාරඳො. සමාහිතං විතනං එකගන්ති’ ඉදන්තෙ උඬවමස්මිං.

යස්මි තෙ අවුසො අනුරුඳු එවං ගොති: ‘අථ ච පන මෙ න අනුපාදය අසවෙති විතනං විමුච්චතී’ති ඉදන්තෙ කුකඤ්චමස්මිං.

සාධු වතායස්මා අනුරුඳො ඉමෙ තයො ධමමෙ පහාය ඉමෙ තයො ධමමෙ අමෙතිකරිතො අමතාය ධාතුයා විතනං උපසංහරතුති.

අථ බො අයස්මා අනුරුඳො අපරෙත සමයෙන ඉමෙ තයො ධමමෙ පහාය ඉමෙ තයො ධමමෙ අමෙති කරිතො අමතාය ධාතුයා විතනං උපසංහරි. අථ බො අයස්මා අනුරුඳො එකො වූපකට්ඨො අපමන්තො අතාපි පතිතන්නො විහරන්නො ත විරසෙව යස්සන්ධය කුලපුතො සමමදෙව අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජන්ති තදනුහරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨව ධමමෙ සතං අභිඤ්ඤ සම්ප්පාදනා උපසම්පජ්ජ විහාසි. “ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, තාපරං ඉත්තතායා”ති අභ්‍යඤ්ඤාසි අඤ්ඤාතරො ච පතායස්මා අනුරුඳො අරහතං අගොථිති.

3. 3. 3. 9.

29. තිණ්ණොති භික්ඛවෙ පටිච්ඡන්තාති වහන්ති නො විවටාති.

කතමොති තිණ්ණො?

මාතුගාමො භික්ඛවෙ පටිච්ඡන්තො වහන්ති නො විවටො. මූහමණානං භික්ඛවෙ මන්තො පටිච්ඡන්තො වහන්ති නො විවටො. මිච්ඡාදිට්ඨි භික්ඛවෙ පටිච්ඡන්තො වහන්ති නො විවටො.

ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණො පටිච්ඡන්තාති වහන්ති නො විවටාති.

තිණ්ණොති භික්ඛවෙ විවටාති විරෝධන්ති. නො පටිච්ඡන්තාති.

කතමොති තිණ්ණො?

වඤ්ඤාදි භික්ඛවෙ විවටං විරෝධති නො පටිච්ඡන්තං. සුරියමණ්ඩලං භික්ඛවෙ විවටං විරෝධති නො පටිච්ඡන්තං. තථාගතප්පවේදිනො ධම්මචිත්තයො භික්ඛවෙ¹ විවටො විරෝධති නො පටිච්ඡන්තො.

ඉමොති ඛො භික්ඛවෙ තිණ්ණො විවටාති විරෝධන්ති නො පටිච්ඡන්තාතිති

3. 3. 3. 10.

30. තයො මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං

කතමෙ තයො: පාසාණලෙඛුපමො පුග්ගලො, පඨවිලෙඛුපමො පුග්ගලො, උදකලෙඛුපමො පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ පාසාණලෙඛුපමො පුග්ගලො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ව ඛවස්ස කොඛො දීඝරත්තං අනුසෙති. සෙය්‍යපාපි භික්ඛවෙ පාසාණෙ ලෙඛො² න ඛිප්පං දුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා, විරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ව ඛවස්ස කොඛො දීඝරත්තං අනුසෙති. අයං ථුච්චති භික්ඛවෙ පාසාණලෙඛුපමො පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ පඨවිලෙඛුපමො පුග්ගලො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ව ඛවස්ස කොඛො න දීඝරත්තං අනුසෙති. සෙය්‍යපාපි භික්ඛවෙ පඨවිං ලෙඛො ඛිප්පං දුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා, න විරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ව ඛවස්ස කොඛො න දීඝරත්තං අනුසෙති. අයං ථුච්චති භික්ඛවෙ පඨවිලෙඛුපමො පුග්ගලො.

1 තථාගතප්පවේදිනො භික්ඛවෙ ධම්මචිත්තයො-මිලිඤ්ජපඤ්ඤා. 2. පාසාණ ලෙඛො - සි. මු.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ උදකලෙඛුපමො පුගගලො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුගගලො ආගාලොකනපි චුළචමානො ඵරුසෙතපි චුළචමානො අමනාපෙතපි චුළචමානො සක්ඛියති වෙව, සංසඤ්ඤාති වෙව, සමමාදනි වෙව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උදකෙ ලොබා ඛපං යෙව පටිවිගච්ඡති, න විරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො පුගගලො ආගාලොකනපි චුළචමානො ඵරුසෙතපි චුළචමානො අමනාපෙතපි චුළචමානො සක්ඛියති වෙව සංසඤ්ඤාති වෙව සමමාදනි වෙව. අයං චුළචති භික්ඛවෙ උදකලෙඛුපමො පුගගලො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුගගලා සන්නො සවිජ්ජමානා ලොකස්මිනති.

ගරණඛුචග්ගො තනියො.

[4. යොධාජීවචග්ගො]

3. 3. 4. 1.

[සාවස්ථි නිදනං.]

31. තිති භික්ඛවෙ අභෙගති සමනනාගතො යොධාජීවො රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො, රඤ්ඤා අභිගනෙතිව සඬං ගච්ඡති.

කතමෙති නිති?

ඉධ භික්ඛවෙ යොධාජීවො දුරෙ පාතී ව හොති, අකඛණ්චෙට්ඨි ව, මහතො ව කායස්ස පදලොකො. ඉමෙති බො භික්ඛවෙ නිති අභෙගති සමනනාගතො යොධාජීවො රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො, රඤ්ඤා අභිගනෙතිව සඬං ගච්ඡති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙති සමනනාගතො භික්ඛු ආනුකෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුතරං පුඤ්ඤකෙතිනං ලොකස්ස.

කතමෙති නිති?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු දුරෙ පාතී ව හොති. අකඛණ්චෙට්ඨි ව මහතො ව කායස්ස පදලොකො.

කථංච භික්ඛවෙ භික්ඛු දුරෙ පාතී හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු යං කිඤ්චි රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනාං අජ්ඣතං වා ඛතිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛමං වා හිතං වා පණීතං වා යං දුරෙ වා සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. යං කාචි වෙදනා අතීතානාගතපච්චුප්පනාං අජ්ඣතනිකා වා ඛතිඤ්චා වා ඔලාරිකා වා සුඛමා වා හිතා වා පණීතා වා යං දුරෙ වා සනතිකෙ වා සබ්බං වෙදනං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. යං කාචි සඤ්ඤා අතීතානාගතපච්චුප්පනාං අජ්ඣතනා වා ඛතිඤ්චා වා ඔලාරිකා වා සුඛමා වා හිතා වා පණීතා වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං සඤ්ඤා “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. යෙ කෙචි සඬාරා අතීතානාගත පච්චුප්පනාං අජ්ඣතනිකා වා ඛතිඤ්චා වා ඔලාරිකා වා සුඛමා වා හිතා වා පණීතා වා යෙ දුරෙ වා සනතිකෙ වා සබ්බං සඬාරෙ “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පනාං අජ්ඣතනං වා ඛතිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛමං වා හිතං වා පණීතං වා යං දුරෙ වා සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති, එවමෙනං යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු දුරෙ පාතී හොති.

කථංකුච භික්ඛවෙ භික්ඛු අකඛණ්ණවෙධි හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු “ඉදං දුක්ඛ”න්ති යථාභූතං පජානාති. “අයං දුක්ඛසමුදයො”ති යථාභූතං පජානාති. “අයං දුක්ඛනිරෝධො”ති යථාභූතං පජානාති. “අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා”ති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අකඛණ්ණවෙධි හොති.

කථංකුච භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො කාරණං පදලොභා හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො අවිජ්ජාකඛණ්ණං පදලොභි. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො කාරණං පදලොභා හොතිති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආනුනෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛ්‍යානං ලොකස්සාති.

3. 3. 4. 2.

32. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පරිසා.

කතමා තිස්සො?

උක්ඛාචිතවිනීතා පරිසා, පටිපුච්ඡාචිනීතා පරිසා, යාවතාවිනීතා¹ පරිසා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො පරිසාති.

3. 3. 4. 3.

33. නීති භික්ඛවෙ අභෙගහි සමන්තාගතො මිත්තො සෙවිතබ්බො.

කතමෙහි නීති?

දුද්දං දදාති, දුක්ඛාරං කරොති, දුක්ඛමං ඛමති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ නීති අභෙගහි සමන්තාගතො මිත්තො සෙවි-
තබ්බොති.

3. 3. 4. 4.

34. උප්පාදා වා භික්ඛවෙ තථාගතානං අනුප්පාදා වා තථාගතානං ඕතාව සා ඛාතු ධම්මට්ඨිතතා ධම්මනිශාමතා “සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා”ති. තං තථාගතො අභිසම්මුඤ්ඤති අභිසමෙති. අභිසම්මුඤ්ඤා අභිසමෙතො ආවිකක්ඛි දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විචරති විහරති උත්තාරී කරොති “සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා”ති.

උප්පාදා වා භික්ඛවෙ තථාගතානං අනුප්පාදා වා තථාගතානං ඕතාව සා ඛාතු ධම්මට්ඨිතතා ධම්මනිශාමතා “සබ්බෙ සංඛාරා දුක්ඛා”ති. තං තථාගතො අභිසම්මුඤ්ඤති අභිසමෙති. අභිසම්මුඤ්ඤා අභිසමෙතො ආවිකක්ඛි දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විචරති විහරති උත්තාරී කරොති “සබ්බෙ සංඛාරා දුක්ඛා”ති.

1. යාවතාවිනීතා - අවස්ථාපා; යාවතා ව විනීතා, පාඨානාරං - අවස්ථාපා.

3. 3. 4. 7.

37. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වුද්ධියො.

කතමා තිස්සො? සද්ධාචුද්ධි භිලචුද්ධි පඤ්ඤචුද්ධි.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වුද්ධියොති

3. 3. 4. 8.

38. තයො ව භික්ඛවෙ අස්සබ්බලභිකා දෙසියාමි තයො ව පුරිස-
බලභිකා. තං පුණ්ණං - පෙ-

කතමෙ ව භික්ඛවෙ තයො අස්සබ්බලභිකා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සබ්බලභිකා ජවසම්පන්නො හොති, න වණණ-
සම්පන්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො
අස්සබ්බලභිකා ජවසම්පන්නො ව හොති වණණසම්පන්නො ව, න ආරොහපරි-
ණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සබ්බලභිකා ජවසම්පන්නො
ව හොති වණණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ව. ඉමෙ ඛො
භික්ඛවෙ තයො අස්සබ්බලභිකා.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ තයො පුරිසබලභිකා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසබලභිකා ජවසම්පන්නො හොති, න වණණ-
සම්පන්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො
පුරිසබලභිකා ජවසම්පන්නො ව හොති වණණසම්පන්නො ව, න ආරොහපරි-
ණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසබලභිකා ජවසම්පන්නො
ව හොති වණණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ පුරිසබලභිකා ජවසම්පන්නො හොති, න වණණසම්ප-
න්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු “ඉදං දුක්ඛන්තං යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛ-
සමුදයො”ති යථාභූතං පජානාති. ‘අයං දුක්ඛනිරෝධො’ති යථාභූතං
පජානාති. “අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා”ති යථාභූතං පජානාති. ඉදමස්ස
ජවස්මිං වදාමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිනිතසෙ පඤ්ඤං පුට්ඨං සංසාදෙති
නො ථිස්සපේති. ඉදමස්ස න වණණස්මිං වදාමි. ත ඛො පන ලාභී හොති
ච්චරපිණ්ඩපාත සෙනාසනගිලානපච්චයනෙසජ්ජපරික්ඛාරතං. ඉදමස්ස න
ආරොහපරිණාහස්මිං වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසබලභිකා ජවසම්පන්නො
හොති, න වණණසම්පන්නො න ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසඛලුඤ්ඤා ජවසම්පන්නො ව හොති වණණ-
සම්පන්නො ව, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු “ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං
දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා”ති යථාභූතං පජානාති, ඉදමස්ස ජවසම්පි වදාමි.
අභිධම්මෙ ඛො පන අභිචිතයෙ පඤ්ඤාං පුට්ඨො විස්සජ්ජති තො සංසාදෙති.
ඉදමස්ස වණණසම්පි වදාමි. න ඛො පන¹ ලාභී හොති චිවරපිණ්ඩපාතසේනා-
සකතිලාභපව්වයහෙසජ්ජපරික්ඛාදනං. ඉදමස්ස න ආරොහපරිණාහසම්පි
වදාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසඛලුඤ්ඤා ජවසම්පන්නො ව හොති වණණ-
සම්පන්නො ව, න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුරිසඛලුඤ්ඤා ජවසම්පන්නො ව හොති වණණ-
සම්පන්නො ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ව?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු “ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං
දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා”ති යථාභූතං පජානාති, ඉදමස්ස ජවසම්පි වදාමි.
අභිධම්මෙ ඛො පන අභිචිතයෙ පඤ්ඤාං පුට්ඨො විස්සජ්ජති, තො සංසාදෙති.
ඉදමස්ස වණණසම්පි වදාමි. ලාභී ඛො පන හොති චිවරපිණ්ඩපාතසේනාසන-
තිලාභපව්වයහෙසජ්ජපරික්ඛාදනං. ඉදමස්ස ආරොහපරිණාහසම්පි වදාමි.
එවං ඛො භික්ඛවෙ පුරිසඛලුඤ්ඤා ජවසම්පන්නො ව හොති වණණ-
සම්පන්නො ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ව.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුරිසඛලුඤ්ඤාති.

3 3. 4. 9.

39. තයො ව භික්ඛවෙ අස්සසදස්සො² දෙසියාමි තයො ව පුරිසසදස්සො,
නං සුඤ්ඤාපි -පෙ-

කතමෙ ව භික්ඛවෙ තයො අස්සසදස්සො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, න වණණ-
සම්පන්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො, ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො
අස්සසදස්සො ජවසම්පන්නො ව හොති වණණසම්පන්නො ව, න ආරොහ-
පරිණාහසම්පන්නො, ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සසදස්සො ජවසම්පන්නො
ව හොති වණණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ව. ඉමෙ ඛො
භික්ඛවෙ තයො අස්සසදස්සො.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ තයො පුරිසසදස්සො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො හොති, න වණණ-
සම්පන්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො, ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො
පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො ව හොති වණණසම්පන්නො ව, න ආරොහපරි-
ණාහසම්පන්නො. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුරිසසදස්සො ජවසම්පන්නො
ව හොති වණණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ව.

1. න පන ලාභී හොති - මජ්ඣං.

2. අස්සපරස්සො - මජ්ඣං.

කළුකුළු හිකඩවෙ පුරිසසදසෙසා ජවසම්පන්නො ගොනි, න වණණ-සම්පන්නො න ආරොහපරිණාහසම්පන්නො?

[illegible]

කපිකුටි භික්ෂුවෙ පුරිසසදසෙයා ජලසම්පන්නො ච ගොති වණ්ණ-
සම්පන්නො ච, ත ආරොහපරිණාහසම්පන්නො?

ඉඛ භීක්කුවෙ භික්ඛු පඤ්චනාං ඔරමාගියානං සඤ්ඤාජනානං පරික්කයා ඔපපාතිකො හොති තත් පරිතිබ්බායී අනාවතතිධමෙව් තස්මා ලොකා. ඉදමස්ස ජවස්මි වදාමි. අභිධමෙම බො පත අභිවිතයෙ පඤ්ඤාං පුට්ඨා විස්සජෙජති තො සංසාදෙති. ඉදමස්ස වණ්ණස්මි වදාමි. න බො පත ලාභී හොති විචරපිණ්ඩපානසෙනාසනතිලානපච්චය භෙගජ්ජපරික්කාරානං. ඉදමස්ස න ආරොහපරිණාගස්මි වදාමි. එවං බො භික්කුවෙ පුරිස්සදස්සො ජවස්මපනො, හොති වණ්ණස්මපනො, න ආරොහපරිණාගස්මපනො.

කථාකූල භික්ෂුවෙ පුරිසසදසොයා ජවසමප්‍රනෙතා ව හොඳි වණ්ණසලප-
නෙතා ව ඇරෙහපරිණාහසමප්‍රනෙතා ව?

ඉඩ හික්කවෙ හික්කු පඤ්චනාං ඔරමහාගියානං -පෙ- අනාවතතිධම්මො
නසමා ලොකා, ඉදමස්ස ජවස්මිං වදුමි, අභිධම්මො ඛො පන අභිවිතසෙ
පඤ්ඤං පුට්ඨං විස්සජ්ජෙති, නො සංසාදෙති, ඉදමස්ස වණ්ණස්මිං වදුමි,
ලාභී ඛො පන හොති චිට්ඨරිණිපානසෙනාසනනිලානපච්චයහෙසජ්ජපරික්කා-
රානං, ඉදමස්ස ආරොහපරිණාහස්මිං වදුමි, එවං ඛො හික්කවෙ පුරිසසදස්සො
ජවස්මපනො ව හොති වණ්ණස්මපනො ව ආරොහපරිණාහස්මපනො ව,

මුමේ බෝ, භික්ඛවේ නයෝ පුරිසසදසසාහි.

3. 3. 4. 10.

40. තයො ව භික්ඛවෙ හද්‍රෙ අස්සාජානීයෙ දෙසිය්සාම් තයො ව හද්‍රෙ පුරිසාජානීයෙ. තං සුඤ්චං -පෙ-

කතමෙ ව භික්ඛවෙ තයො හද්‍රා අස්සාජානීයා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා හද්‍රො අස්සාජානීයො ජවසම්පන්නො ව හොති, [-පෙ- * ත ආරොහපරිණාගසම්පන්නො හොති -පෙ- * ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා හද්‍රො අස්සාජානීයො ජවසම්පන්නො ව හොති.] වණ්ණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාගසම්පන්නො ව. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො හද්‍රා අස්සාජානීයා

කතමෙ ව භික්ඛවෙ තයො හද්‍රා පුරිසාජානීයා [-පෙ- *]

ඉධ භික්ඛවෙ හද්‍රො පුරිසාජානීයො ජවසම්පන්නො ව හොති වණ්ණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාගසම්පන්නො ව. [-පෙ- *]

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ හද්‍රො පුරිසාජානීයො ජවසම්පන්නො ව හොති වණ්ණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාගසම්පන්නො ව.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිම්බනීං පඤ්ඤා විම්බනීං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකාවා උපසම්පජ්ඣ විහරති. ඉදම්ඤ්ඤ ජවසම්පත්තියා වද්දමි. අභිධම්මෙ ඛො පන අභිවිතයෙ පඤ්ඤා පුට්ඨා විස්සජේන්ති තො සංසාදෙති. ඉදම්ඤ්ඤ වණ්ණසම්පත්තියා වද්දමි. ලාභී ඛො පන හොති විවරපිණ්ඩා-පාකසනාසනගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකබ්ඛානං. ඉදම්ඤ්ඤ ආරොහපරිණාගසම්පත්තියා වද්දමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ හද්‍රො පුරිසාජානීයො ජවසම්පන්නො ව හොති වණ්ණසම්පන්නො ව ආරොහපරිණාගසම්පන්නො ව.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො හද්‍රා පුරිසාජානීයාති.

3. 3. 4. 11.

41. එකං සමයං හභවා රුජග්ගෙ විහරති මොරනිවාපෙ පරිබ්බජ-කාරමෙ. තත්‍ර ඛො හභවා භික්ඛු ආමනෙතසි -පෙ-

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සම්මනාගතො භික්ඛු අවචන්තනිට්ඨො හොති අවචන්තයොගකෙබ්බි අවචන්තමුභවචාරී අවචන්තපරියොසානො සෙට්ඨො දෙවමත්‍රස්සානං.

කතමෙති නීති?

අසෙබ්බෙත සීලකබ්බෙත අසෙබ්බෙත සමාධිකබ්බෙත අසෙබ්බෙත පඤ්ඤා-කබ්බෙත.

ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙති සම්මනාගතො භික්ඛු අවචන්තනිට්ඨො හොති අවචන්තයොගකෙබ්බි අවචන්තමුභවචාරී අවචන්තපරියොසානො සෙට්ඨො දෙවමත්‍රස්සානං.

* පෙය්‍යාඥාමිති අනන්තරික සුභතප්පදෙසා පුබ්බෙ වුන්න සුභතානුසාරෙන වෙදිකබ්බා.
“ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා” ආදී පදෙ ඩි යොජේඤ්ඤා පුරිසාජානීයා වාරා වෙදිකබ්බා.

3. 3. 4. 12.

42. තිති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු අවචන්තනිට්ඨො
හොති, අවචන්තයොගකෙබ්බි අවචන්තබ්බමාරි අවචන්තපරියොසානො
සෙට්ඨො දෙවමනුස්සාතං.

කතමෙහි තිති?

ඉද්ධිපාටිභාරියෙන, ආදෙසනාපාටිභාරියෙන, අනුසාසනිපාටිභාරියෙන.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු අවචන්ත-
නිට්ඨො හොති -පෙ- සෙට්ඨො දෙවමනුස්සාතනති.

3. 3. 4. 13.

43. තිති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු අවචන්තනිට්ඨො හොති
-පෙ- සෙට්ඨො දෙවමනුස්සාතං.

කතමෙහි තිති?

සමාදිට්ඨියා සමාඤ්ඤෙන සමාවිච්ඡිත්තියා.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු අවචන්තනිට්ඨො
හොති, අවචන්තයොගකෙබ්බි අවචන්තබ්බමාරි අවචන්තපරියොසානො
සෙට්ඨො දෙවමනුස්සාතනති.

සොධාපිට්ඨකො වතුසො*

[5. මඩගල වගෙහා]

3. 3. 5. 1.

[සාවකීහිදානං:]

44. තිති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නික්ඛිනො ඵලං
නිරයෙ.

කතමෙහි තිති?

අකුසලෙන කායකමෙමන, අකුසලෙන වචිකමෙමන, අකුසලෙන මනෝ-
කමෙමන.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නික්ඛිනො
ඵලං නිරයෙ.

තිති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නික්ඛිනො ඵලං
සගෙහ.

කතමෙහි තිති?

කුසලෙන කායකමෙමන, කුසලෙන වචිකමෙමන, කුසලෙන මනෝ-
කමෙමන.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිති ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නික්ඛිනො
ඵලං සගෙහති.

*තසුද්දානං: සොධො පරිඝ මිත්තඤ්ඤා
උපපාදා පකාසකමිඤ්ඤා
සමපදා වුද්ධි තපසා අසො,
තපසා මාරුතිවාපිනොති - මඡ්ඤා.

3. 3. 5. 2.

45. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකක්ඛන්තො එවං නිරයෙ.

කතමෙහි නීති?

සාවච්ඡේත කායකමෙවන, සාවච්ඡේත වච්ඡිකමෙවන, සාවච්ඡේත මනෝකමෙවන.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකක්ඛන්තො එවං නිරයෙ.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකක්ඛන්තො එවං සග්ගෙ.

කතමෙහි නීති?

අතවච්ඡේත කායකමෙවන, අතවච්ඡේත වච්ඡිකමෙවන, අතවච්ඡේත මනෝකමෙවන.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකක්ඛන්තො එවං සග්ගෙති.

3. 3. 5. 3.

46. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- එවං නිරයෙ.
කතමෙහි නීති?

විසමෙන කායකමෙවන, විසමෙන වච්ඡිකමෙවන, විසමෙන මනෝකමෙවන.
ඉමෙහි ඛො -පෙ- එවං නිරයෙ.

නීති -පෙ- එවං සග්ගෙ.

කතමෙහි නීති?

සමෙන කායකමෙවන, සමෙන වච්ඡිකමෙවන, සමෙන මනෝකමෙවන.
ඉමෙහි ඛො -පෙ- එවං සග්ගෙති.

3. 3. 5. 4.

47. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- එවං නිරයෙ.
කතමෙහි නීති?

අසුචිතා කායකමෙවන, අසුචිතා වච්ඡිකමෙවන, -පෙ- මනෝකමෙවන.
ඉමෙහි ඛො නීති -පෙ- එවං නිරයෙ.

නීති භික්ඛවෙ -පෙ- එවං සග්ගෙ.

කතමෙහි නීති?

සුචිතා කායකමෙවන, සුචිතා වච්ඡිකමෙවන -පෙ- මනෝකමෙවන.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකක්ඛන්තො එවං සග්ගෙති.

3. 3. 5. 5.

48. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඛාලො අවුසන්තො අසප්පුරිසො ඛතං උපගතං අත්තානං පරිහරති. සාවච්ඡේ ව ගොති සානුච්ඡේ වීඤ්ඤානං. ඛන්තො අපුඤ්ඤං පසවති.

කතමෙහි නීති?

අකුසලෙන කායකමෙවන, අකුසලෙන වච්ඡිකමෙවන, අකුසලෙන මනෝකමෙවන.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අව්‍යතො
අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති, සාවජේථා ව හොති,
සානුවජේථා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤාං පසවතීති.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො විශතො සප්පරිසො
අත්තං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති, අනවජේථා ව හොති, අනනු-
වජේථා විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවති.

කතමෙහි නීති:

කුසලෙන කායකමෙවන, කුසලෙන වචිකමෙවන, කුසලෙන මනෝ-
කමෙවන.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ -පෙ- බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවතීති.

3. 3. 5. 6.

49. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි -පෙ-

සාවජේථන කායකමෙවන, සාවජේථන වචිකමෙවන, සාවජේථන
මනෝකමෙවන. -පෙ-

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි -පෙ-

අනවජේථන කායකමෙවන, අනවජේථන වචිකමෙවන, අනවජේථන
මනෝකමෙවන. -පෙ-

3. 3. 5. 7.

50. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි -පෙ-

විසමෙන කායකමෙවන, විසමෙන වචිකමෙවන, විසමෙන මනෝ-
කමෙවන. -පෙ-

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි -පෙ-

සමෙන කායකමෙවන, සමෙන වචිකමෙවන, සමෙන මනෝකමෙවන.
-පෙ-

3. 3. 5. 8.

51. නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි -පෙ-

අසුචිතා කායකමෙවන, අසුචිතා වචිකමෙවන, අසුචිතා මනෝකමෙවන
-පෙ-

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි -පෙ-

සුචිතා කායකමෙවන, සුචිතා වචිකමෙවන, සුචිතා මනෝකමෙවන. -පෙ-

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො විශතො
සප්පරිසො අත්තං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති, අනවජේථා ව හොති,
අනනුවජේථා ව විඤ්ඤානං, බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤාං පසවතීති.

3. 3. 5. 9.

52. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වඤ්ඤා.

කතමා තිස්සො?

කායෙන ටිට්ඨාය මනසා.

ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො වඤ්ඤාහි.

3. 3. 5. 1.0.

53. යෙහි භික්ඛවෙ,¹ සත්තා පුබ්බන්ධසමයං කායෙන සුවරිතං වරන්ති, වාචය සුවරිතං වරන්ති, මනසා සුවරිතං වරන්ති, සුපුබ්බකෙහා භික්ඛවෙ තෙසං සත්තානං.

යෙහි භික්ඛවෙ සත්තා මජ්ඣිමනිකං සමයං² කායෙන සුවරිතං වරන්ති, වාචය සුවරිතං වරන්ති, මනසා සුවරිතං වරන්ති, සුමජ්ඣිමනිකො භික්ඛවෙ තෙසං සත්තානං.

යෙහි භික්ඛවෙ සත්තා සායන්ධසමයං කායෙන සුවරිතං වරන්ති, වාචය සුවරිතං වරන්ති, මනසා සුවරිතං වරන්ති, සුසායකෙහා භික්ඛවෙ තෙසං සත්තානන්ති.

10. සුතකකතං සුමඤ්ඤං සුපප්පාතං සුචුට්ඨං,³
සුඛණො සුමුහුතෙතා ච සුසිට්ඨං චුභව්වාරිසු.
11. පදකම්ණං කායකමමං වාචකමමං පදකම්ණං,
පදකම්ණං මනෝකමමං පඤ්ඤිතං⁴ පදකම්ණං,
පදකම්ණාති කතාන ලහතතෙ⁵ පදකම්ණෙ.
12. තෙ අත්ථලඤා සුඛිතා විරුද්ධා බුද්ධසාසනෙ,
අරොගා සුඛිතා භොථ සහ සබ්බෙහි ඤාතිහීති.

මඤ්ඤවග්ගො පඤ්ඤමො.*

බුද්දක පණණාසකො සමතො තති ථයො.

[6. පටිපද්ධවග්ගො]

[සාවස්ථි නිදානං:]

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා.

කතමා තිස්සො?

ආශාලො පටිපදා, නිජ්ඣාලො පටිපදා, මජ්ඣිමො පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ ආශාලො පටිපදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො එවංවාදී භොති එවංදිට්ඨි: නැපි කාමෙසු දෙසොති. සො කාමෙසු පානව්‍යතං ආපජ්ජති. අයං චුච්චති භික්ඛවෙ ආශාලො පටිපදා.

1. යෙහි භික්ඛවෙ - මජ්ඣ. 2. මජ්ඣිමනිකං සමයං - මජ්ඣ. 3. සුචුට්ඨං, - මජ්ඣ.
4. පඤ්ඤිතං - මජ්ඣ. 5. ලහතතෙ - මජ්ඣ.

* තඤ්ඤද්දා:-

අකුලඤ්ඤව සාවජ්ජං විසමා සුඛිතා සහ

චතුරො ඛතා චතුරො පුබ්බකෙහා නාම තෙ දසාහි - මජ්ඣ.

කතමා ච භික්ඛවෙ නිජ්ඣමා පටිපදා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා අවෙලකො භොති මුත්තාවාග්ගෙ ගජ්ඣාපලෙබ්භො න එහිභද්දන්තිකො, න තිට්ඨභද්දන්තිකො. න අභිභවං, න උද්දිස්සකං, න නිමිත්තණං සාදියති. සො න කුමහිමුඛා පතිගණහාති, න ඛලොපිමුඛා¹ පතිගණහාති, න ඵලකම්මනතරං, න දණ්ඩම්මනතරං, න මුසලම්මනතරං, න දවනනං භුඤ්ජමානානං. න ගබ්හිනියා, න පායමානාය, න පුරිසනතරගතාය, න සංකිත්තිපු, න යජ්ඣ සා උපට්ඨිතො භොති, න යජ්ඣ මක්ඛිකා සණ්ඨසණ්ඨවාරිනී, න මෙව්ඡං, න මංසං. න සුරං න මෙරයං න පුස්සොදකං පිචති. ඥො එකාගාරිකො වා භොති එකාලොපිකො වා.² ආගාරිකො වා භොති ආලොපිකො වා.² සත්තාගාරිකො වා භොති සත්තාලොපිකො වා. එකිස්සාපි දන්තියා යාපෙති. දව්හිපි දන්තීති යාපෙති. තීහිපි දන්තීති යාපෙති. සත්තාහිපි දන්තීති යාපෙති. එකාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති. ආහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති. සත්තාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති. ඉති එවරුපං අභිමාසිකම්පි පරියායභතභොජනානුයොගමනුසුතො වීහරති. සො සාකභකෙධාපි භොති, සාමාකභකෙධාපි භොති, නිවාරභකෙධාපි භොති, දඤ්ඤභකෙධාපි භොති, ගවභකෙධාපි භොති, කණ්භකෙධාපි භොති, ආවාමභකෙධාපි භොති, පිඤ්ඤකභකෙධාපි භොති, තිණ්භකෙධාපි භොති, ගොමයභකෙධාපි භොති. වනමුලඵලාභාග්ගෙ යාපෙති පච්ඡන්තඵලභොජී.

සො සාණානිපි බාරෙති, මසාණානිපි බාරෙති, ඡවදුස්සානිපි බාරෙති, පංසුකුලානිපි බාරෙති, තීරිට්ඨානිපි බාරෙති, අජිතානිපි බාරෙති, අජිතකම්පම්පි බාරෙති, කුසවීරම්පි බාරෙති, වාකවීරම්පි බාරෙති, ඵලකවීරම්පි බාරෙති, කෙසකම්මලම්පි බාරෙති, වාලකම්මලම්පි බාරෙති, උද්දිකපකම්පි බාරෙති. කෙසමසුලොචකොපි භොති කෙසමසුලොචනානුයොගමනුසුතො. උබ්බට්ඨකොපි භොති ආයනපටිකම්පිතො. උක්කුට්ඨකොපි භොති උක්කුට්ඨකපට්ඨානානුයොගමනුසුතො. කණ්ටකපසුඛිකොපි භොති කණ්ටකපසුඛිකෙයෙ සෙය්‍යං කපෙපති. සායනනියකම්පි උදකොරොගණානුයොගමනුසුතො වීහරති.

ඉති එවරුපං අනෙකවිහිතං කායස්ස ආනාපනපට්ඨාපනානුයොගමනුසුතො වීහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ නිජ්ඣමා පටිපදා

කතමා ව භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති: ආතාපි සමපජානො සතිමා විතෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, වෙදතාසු -පෙ- විතො -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විතෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා.

ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො පටිපදාති.

3. 6. 2.

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා.

කතමා තිස්සො?

ආගාලොකා පටිපදා, නිජ්ඣාමා පටිපදා, මජ්ඣිමා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ ආගාලොකා පටිපදා? (යථා පුබ්බෙ තථා ඤාතබ්බං.)
-පෙ-අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ආගාලොකා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ නිජ්ඣාමා පටිපදා? (යථා පුබ්බෙ තථා ඤාතබ්බං.)
-පෙ-අයං වුච්චති භික්ඛවෙ නිජ්ඣාමා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුපපන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුපපාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරියං ආරහති විතං පග්ගණ්හාති පදහති. උපපන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පග්ගණ්හාය -පෙ- අනුපපන්නානං කුසලානං ධම්මානං උපපාදය -පෙ- උපපන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඩිතියා අසලෙමාසාය භික්ඛොභාවාය වෙසුලාය භාවනාපාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරියං ආරහති විතං පග්ගණ්හාති පදහති -පෙ-

3. 6. 3.

[තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, පටිපදා -පෙ-]

ඡන්දසමාධිපධානසංකාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. චිරියසමාධි-පෙ- විතතසමාධි -පෙ- විමසාසමාධිපධානසංකාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති.
-පෙ-

3. 6. 4.

[තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, පටිපදා -පෙ-]

සද්ධිඤ්ඤා භාවෙති, චිරියඤ්ඤා භාවෙති, සතිඤ්ඤා භාවෙති, සමාධිඤ්ඤා භාවෙති, පඤ්ඤාඤ්ඤා භාවෙති -පෙ-

3. 6. 5

[තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, පටිපදා -පෙ-]

සද්ධාබලං භාවෙති, චිරියබලං භාවෙති, සතිබලං භාවෙති, සමාධිබලං භාවෙති, පඤ්ඤාබලං භාවෙති -පෙ-

3. 6 6.

[තිස්සා ඉමා භික්ඛවෙ, පටිපදා -පෙ-]

සතිසමොඤ්ඤායං භාවෙති, ධම්මවිවයසමොඤ්ඤායං භාවෙති,
විජිග්ගසමොඤ්ඤායං භාවෙති, පිතිසමොඤ්ඤායං භාවෙති, පසාදා-
සමොඤ්ඤායං භාවෙති, සමාධිසමොඤ්ඤායං භාවෙති, උපෙකා-
සමොඤ්ඤායං භාවෙති. -පෙ-

3. 6. 7.

[තිස්සා ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා -පෙ-]

සමාදිට්ඨිං භාවෙති, සමාසංකප්පං භාවෙති, සමාචාරං භාවෙති, සමා-
කම්මන්තං භාවෙති, සමාදාජ්චං භාවෙති, සමාචාරායං භාවෙති, සමාසනිං
භාවෙති, සමාසමාධිං භාවෙති. අයං චූළවතී භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සා පටිපදාති.

[පටිපදා] චග්ගො ජට්ඨො*

[7. කම්මපථ පෙය්‍යාලං]

3. 7. 1.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං
නිරසෙ.

කතමෙහි නීති?

අත්තනා ච පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති,
පාණාතිපාතෙ ච සම්මුඤ්ඤායං හොති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ නීති ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො
එවං නිරසෙ.

3. 7. 2.

නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං
සග්ගෙ.

කතමෙහි නීති?

අත්තනා ච පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතා
වේරමඤ්ඤායං සමාදපෙති, පණ නිපාතා වේරමඤ්ඤායං ච සම්මුඤ්ඤායං
හොති -පෙ- එවං සග්ගෙ.

* තඤ්ඤාදායං:- *සතිපට්ඨානං සම්මොඤ්ඤායං - ඉද්ධිපාදිඤ්ඤායං ච

බලං ඤාණාදිඤ්ඤායං මග්ගො ච - පටිපදා පෙය්‍යාලෙහි - ප්‍රජා.

3. 7. 3.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව අදින්නාදායී හොති, පරස්සු අදින්නාදායෙ සමාදපෙති, අදින්නාදායෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති -පෙ- එවං තිරයෙ.

3. 7. 4.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව අදින්නාදායා පටිච්ඡින්නො හොති. පරස්සු අදින්නාදායා චෙරමණීයා සමාදපෙති. අදින්නාදායා චෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති -පෙ- එවං සග්ගෙ,

3. 7. 5.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව කාමෙසු මිත්ථාචාරී හොති, පරස්සු කාමෙසු මිත්ථාචාරෙ සමාදපෙති, කාමෙසු මිත්ථාචාරෙ සමනුඤ්ඤා හොති -පෙ- එවං තිරයෙ.

3. 7. 6.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව කාමෙසු මිත්ථාචාරා පටිච්ඡින්නො හොති, පරස්සු කාමෙසු මිත්ථාචාරා චෙරමණීයා සමාදපෙති, කාමෙසු මිත්ථාචාරා චෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති -පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 7.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව මුසාවාදී හොති, පරස්සු මුසාවාදෙ සමාදපෙති, මුසාවාදෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං තිරයෙ.

3. 7. 8.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව මුසාවාද පටිච්ඡින්නො හොති, පරස්සු මුසාවාද චෙරමණීයා සමාදපෙති. මුසාවාද චෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 9.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව පිසුනාචාරො හොති. පරස්සු පිසුනාය වාචාය සමාදපෙති. පිසුනාය වාචාය ව සමනුඤ්ඤා හොති -පෙ- එවං තිරයෙ

3. 7. 10.

[තීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තනා ව පිසුනාය වාචාය පටිච්ඡින්නො හොති. පරස්සු පිසුනාය වාචාය චෙරමණීයා සමාදපෙති. පිසුනාය වාචාය චෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 11.

[නීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව ඵරුසාචාමො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාය වාචාය සමාදපෙති,
ඵරුසාය වාචාය ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං නිරයෙ.

3. 7. 12.

[නීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති. පරඤ්ච ඵරුසාය වාචාය
වෙරමණීයා සමාදපෙති, ඵරුසාය වාචාය වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා
හොති. -පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 13.

[නීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව සම්ඵසලාපි හොති, පරඤ්ච සම්ඵසලාපෙ සමාදපෙති,
සම්ඵසලාපෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං නිරයෙ.

3. 7. 14.

[නීති භික්ඛවෙ, ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව සම්ඵසලාපා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච සම්ඵසලාපා
වෙරමණීයා සමාදපෙති, සම්ඵසලාපා වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති.
-පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 15.

[නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව අභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ච අභිජ්ඣාය සමාදපෙති, අභිජ්ඣාය
ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං නිරයෙ.

3. 7. 16.

[නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව අතභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ච අතභිජ්ඣාය සමාදපෙති,
අතභිජ්ඣාය ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 17.

[නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව ව්‍යාපනනවිතො හොති, පරඤ්ච ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති,
ව්‍යාපාදෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං නිරයෙ.

3. 7. 18.

[නීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ව අව්‍යාපනනවිතො හොති, පරඤ්ච අව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති,
අව්‍යාපාදෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං සග්ගෙ.

3. 7. 19.

[තීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ච ඡිව්ත්ථදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති,
මිච්ඡාදිට්ඨියා ච සමනුඤ්ඤා හොති. -පෙ- එවං තිරයෙ.

3. 7. 20

[තීති භික්ඛවෙ ධම්මෙති -පෙ-]

අත්තතා ච සම්මාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති,
සම්මාදිට්ඨියා ච සමනුඤ්ඤා හොති.

ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ තීති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාහතං
තික්ඛිතො; එවං සග්ගෙති.

කම්මපථපයාලං නිට්ඨිතං.*

[8. රාග පෙය්‍යාලං]

3. 8 1-170

රාගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ තයො:

සුඤ්ඤානො සමාධි, අනිම්මෙතො සමාධි, අප්පණ්ණිකො සමාධි. රාගස්ස
භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙනබ්බා.

රාගස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාය - පරික්ඛයාය - පභාණාය - ඛයාය - වයාය -
විරුගාය - නිරුධාය - වාගාය - පටිතිස්සයාය - ඉමෙ තයො ධම්මා භාවෙනබ්බාති.

දොසස්ස - පෙ- මොහස්ස - කොඛස්ස - උපතාහස්ස - මකස්ස - පලායස්ස -
ඉසාය - මච්ඡිරිස්ස - මායාය - සාඝෙය්‍යස්ස - එමහස්ස - සාරමහස්ස - මානස්ස -
අභිමානස්ස - මදස්ස - පමාදස්ස අභිඤ්ඤාය - පරිඤ්ඤාය - පරික්ඛයාය - පභාණාය -
ඛයාය - වයාය - විරුගාය - නිරුධාය - වාගාය - පටිතිස්සයාය ඉමෙ තයො ධම්මා
භාවෙනබ්බාති.

ඉදමවොච භගවා අත්තමිතා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

ගුහ්‍යපෙය්‍යාලං නිට්ඨිතං.*

තිකතිපාතො.

එකතිකතිපාතො ච ද්වතිකතිපාතො ච තිකතිපාතො ච සමන්තා.

* තසුඤ්ඤා: පාණං අදික්ඛමිච්ඡා ච මුසාවාදී ච පිසුණං
එරුසා සමප්පප්පාපො ච අභිජ්ඣාච්ඡාදාදි දිට්ඨි ච
කම්මපථපයාලං තිකතිකත නිකෙය්‍යෙති - මජ්ඣං.

* (කම්මපථපයාලෙ විසති කම්මපථපසුත්තාහි දට්ඨබ්බාහි. පොඤ්ඤාසු අකුසල-
කුසල කම්මපථවිසෙක එකතො යොජිතාහි දසෙව සුත්තාහි පෙය්‍යාලමුඛෙහි දිස්සන්ති.
රාග පෙය්‍යාලමුඛෙහි සත්තතාසිකසත්තසුත්තාහි දට්ඨබ්බාහි.)

[උද්දනගාථා]

1. අභිභූතතරනිකායවරෙ සබ්බසූඤ්ඤා පරමවිසුඤ්ඤාසිතා,
නිපාතා එකාදසයෙව පවතතිතා උද්දනතො තෙ නිසාමෙථ ආදිතො:

[එකකනිපාතො]

2. ඉච්චිරූපං පුරිසරූපං පඤ්චනීවරණානි ච,
අකමමනිසාදිකං පඤ්ච පඤ්ච විතතං අදනතතො.
3. සුකං පදුට්ඨරහදා එඤ්ඤාං ලහු පහස්සරු,¹
ආසෙවහාවෙ මතසි² භාහිති අපරෙ දුචෙ.
4. උපපජ්ජන්ති පරිභාණී අතස්සාය අසමමුතා,
චතුකොට්ඨි මුඛා එතෙ චතුරෙ සබ්බවතති තා.³
5. අධිමමා විතයා ච භාසිතා විණ්ණපඤ්ඤාතපඤ්චමං,⁴
ආපතති ලහු දුට්ඨුලං සාවසෙසක්කමෙන ච.
6. පුග්ගලො සාරිපුතො ච එතදග්ගෙ තථෙව ච,
අට්ඨාතඤ්ච නිබ්බිදා සමුඛා⁵ අනුපපන්නං ච කුසලං.

1. පහස්සරු - සබ්බත්. 2. ආසෙවහාවමනසා - සබ්බත්. 3. සබ්බවතීතා - සබ්බත්.
4. පණ්ණකතිපඤ්චමං - සබ්බත්. 5. සමපදා - සබ්බත්.

7. මිච්ඡාදිට්ඨි පච්ඤ්ඤානි යෙනෙව සත්තා අසඬාමමට්ඨානෙන,
පරෙ සාවච්ඡාපං දුරකතානෙ ව යඤ්ච සං.¹
8. මනුස්සෙසු මජ්ඣිමෙ පඤ්ඤාචරියෙන² වක්ඛතා,
දස්සනසවණධාරණං උපපරික්ඛණං අත්ථෙඤ්ඤාය දස.
9. සංවෙගො සංවිග්ගෙන වචස්සාගාරමමණෙන ව,
අනෙතන ව යෙ චුතතා යෙ යෙ අත්ථරසෙන ව.
10. ඥෙ මනුස්සා ඥෙ දෙවා තිරයා³ අපරෙ දුට්ඨෙ,
ඥෙ තිරච්ඡානගොනිසා⁴ ඥෙ පෙතති විසයා ජලබුද්ධිපෙති යොජයෙ.
11. අරඤ්ඤෙ පිණ්ඩපාතං පංසුකුලං ධම්මකපිකා විතයෙන ව,
බාහුසච්චං ථාවරෙය්‍යං ආකප්පා ඥෙ ව භොනති.
12. පරිවාරජ්ඣානමෙත්තා උට්ඨානං⁵ පධාන ඉන්ද්‍රිය බලබොජ්ඣබ්බතා,⁶
මග්ගො අභිනායතනං විමොක්ඛකසිණෙන ව.
13. ඥෙ සඤ්ඤා අනුස්සතිට්ඨානා සහගතෙති යොජයෙ,
අච්ඡරා ව මහාසමුද්දො සංවෙගො පස්සඤ්ඤා අනුසල්ලං කුසල්ලෙන ව.
14. අච්ඡාපඤ්ඤාපහණෙදො ව පරිවෙධො පරිසමතිදො වතුරො,
ඵලෙන පරිලාභො වුද්ධි වෙසුල්ලතාය ව.
15. මහාපුට්ඨිපුල්ලඤ්ච⁷ ගමතිරං අසාමන්තභූරි ව,
බාහු සිස ලහු හාසු⁸ ජවන තික්ඛතිබ්බෙබ්බෙන ව.
16. භුඤ්ජනතිභූතනපරිභිතං⁹ විරභාමපමාදිංසු තෙ,
සෙවනභාවනබහුලා අභිඤ්ඤාපරිඤ්ඤාය ව අපො සච්ඡිකිරිතායාති.

පඤ්ඤා නිපාතො.

1. යඤ්චසං - සබ්බන්. 2. ඤ්ඤාචරියෙන - සබ්බන්. 3. තිරය - සබ්බන්.
4. තිරච්ඡානගොනිසා - සබ්බන්. 5. උට්ඨානං - සබ්බන්. 6. බොජ්ඣබ්බතා -
සබ්බන්. 7. වෙසුල්ලඤ්ච - සබ්බන්. 8. හාසු - සබ්බන්. 9. පරිභිතතා - සබ්බන්.

[දුක්ඛනිපාතො]

1. චජ්ජා පටාතා ඥෙ තපනීයා උපඤ්ඤානෙන පඤ්චමං,
සඤ්ඤාජනං ව කණ්ණං ව සුක්කං චරියාවස්සුපතාසිකෙන.
2. ඛලබොජ්ඣක්ඛිගඤ්ඤානෙන දෙසනාධිකරණෙන ව,
අධම්මචරියා අකතතතා එකංසං අකුසලං අථොපි සමෙමාසා.

 3. බාලො ව දුට්ඨො භාසිතඤ්ඤා නෙය්‍යන්තො පටිච්ඡන්තදිට්ඨි,
සිලෙන අරඤ්ඤා විජ්ජාභාසිගෙන ව.
 4. භූමිදුප්පතිකාග්‍රෙ කිංවාදී දඤ්ඤාණයා,
සඤ්ඤාජනසම්පිත්තතා ව චරණකම්මානවොරු¹ පටිපතතිව්‍යඤ්ජනෙන.
 5. උත්තාතා වග්ගා අග්ගවතී අරියකසට්ඨෙක පඤ්චමං,
උක්කාචිත ආමිසගරු විසමඅධම්මිකා අධම්මචාදිතී.
 6. හිත අවෙජ්ජකං අනුතප්පජ්ජපාරගා අථොපි ඥෙ මුඛා,
අසති තයො කිංසුරිසවිජ්ජායතා අථ සන්තිවාසං සාරෙන වාතී.
 7. ගිහී ව කාමඋපටී ආසවා සාමිසඤ්ඤා අරියෙන,
කායපිතිසංතසමාසිතිවතතී ව.
 8. තිදහඤ්ඤා ගෙභු සඤ්ඤාපට්ඨයරුපං,
වෙදසිතං සඤ්ඤං විඤ්ඤාණං යඤ්ඤා සඤ්ඤං.
 9. විමුක්තී පග්ගො නාමං,
විජ්ජාභවෙසු දිට්ඨි අහිරිහිරි දෙවචස්සං,
අථ ධාතුයො අපතතිට්ඨිතකුසලතාතී.
 10. බාලො ව කප්පියාපතති අධම්මචිතයෙන ව,
කුසකුච්චකප්පියාපතති අධම්මචිතයෙන ව.
 11. පුග්ගලො පුභතීම්මතඤ්ඤා චෙතො බාලෙන පඤ්චමං,
පඤ්ඤා අසොක පුබ්බකාරී ව තිත්තො ගො දුක්ඛප්පට්ඨවයඤ්ඤා.*
 12. චූතතගරුකා ලහුකා දුට්ඨිලෙක වාතී
ආයාමාතී චතතාග්‍රෙ බතෙහි ව දුරපරිසම්මතකො ව,*
 13. (විතයෙ) වාගං පරිච්චාගං භොගාසමේගාගා
සංවිහාග සම්භාගමනුග්ගාගං අථොපි අනුකමෙපත වාතී.

* ගලිතබ්‍යංගාපකො'තා ගාථා විරතිගම්මතා දිස්සන්ති

14. සන්තාරු පරිසන්තාරු එසනා පරියෙසනා,
පරියෙට්ඨියො පුජා ආභිථෙය්‍යා වුද්ධිරතනසන්නිවයා.
15. සමාපතති අජ්චක්ඛෙව ඛන්තිසංඛලොං අවිහිංසා ඥෙ,
ඉන්ද්‍රිය පරිසංඛාත සතිසමථො විපතතිසමපද,
විපුද්ධිදිට්ඨි අසනතුට්ඨි මුට්ඨසලේචන ව පඤ්ඤාසකො.
16. ඥෙ ධම්මා සෙධො තක්ඛෙව සාසෙය්‍යං කුසලාතවජ්ජං ව,
සුබ්‍රහ්මඤ්ච විපාකා සබ්‍යාපජ්ඣ දුකෙඛ ව තයො ව.
17. සම්මුඛා ඥෙ පචාරණා තජ්ජනීයං නියසංඝං ව,
පබ්බාජනීයක්ඛෙව සාරණං උකෙඛපො පරිවාරො ව
මුලමානතත අබ්භාතනති.

දුතියො නිපාතො.

[නිකන්තිපාතො]

1. භයලක්ඛණවිනත්ථි¹ ව අවමයං ව අයොනිසො,
අකුසලා ව සාවජ්ජං සබ්‍යාපජ්ඣං ඛතං මලනති.
2. ඤාතකො සාරාභිඤ්ඤො² නිරුසො වක්ඛවතති පචේතනො,
අපණ්ණකතතා දෙවො³ ව දුච්ඡෙ පාපණීකෙත වාති.
3. කායසකඛ්ඨි⁴ හිලානො සඛ්ඛාරො බහුකාරො අරුකො,⁵
අසෙවිතබ්බො ජෙගුච්ඡි පුප්ඵභාණි⁶ අකො අවකුජ්ජෙත ව.
4. සමුභවකාතඤ්ඤාපිපුතත නිදනා ආලවකෙත ව,
දෙවදුතා ඥෙ ව රජා සුබ්‍රමාලාඛිපතෙය්‍යා වග්ගො
5. සම්මුඛිට්ඨානඤ්ඤාපවතනති⁷ පණ්ඩිතො සිලවා,
සඛිතං පබ්බතාතප්පා මහාවොරෙත තෙ දස.
6. ඥෙ ජ්ණණා⁸ බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකා නිබ්බාහමහාසාලෙත ව,
වච්ඡගොතනං ව තිකණ්ණො ජාණ්ණසොණි සංගාරවෙත ව
7. නිත්ථං භයක්ඛෙව වෙනාගො සරහො කෙසපුතනියා,
සාලොතා ව කථාවන්ථුං අඤ්ඤාතිජ්ජියා,
අකුසලමුලඋපොසථබ්බෙත තෙ දස.
8. ජතො ආජීවිකො සකෙකො නිගණ්ඨසමාදපෙතබ්බෙත ව,
භව වෙනතා - පඤ්ඤා උපට්ඨාතගතිඅභිනුසගසමණා ව.

1. විතතා ව - සි.මු. 2. ඤාතො සාරණීයො හිතමු - මජ්ඣ. 3. දෙව - සි.මු. 4. සමිදධ - මජ්ඣ. සම්මුඛි - සං. ක. 5. වජ්ජරත ව - මජ්ඣ. 6. දුට්ඨාණි - මජ්ඣ. 7. පසරස වතනති - සි.මු. 8. ජතා - සි.මු. ජනා බ්‍රාහ්මණඤ්ඤාතපරත - මජ්ඣ.

9. ගුහො සුබෙතනං වජ්ජිපුතනං සෙබෙන පඤ්චමා සා,
යො ව සාවිකා පුතතා ඥො සිකඛා අථ පඛිකධානෙන ව.
10. අව්වාසිකං ව පව්වෙකං අග්ගවතීපරිසා ව,
තයො ආජාතියා වන්තං අථ පොඤ්ඤං ලොණපිලෙන,
පංසුධොවක සුචණ්ණකාරෙන ව පණ්ණාසකො.
11. පුබ්බෙ පරියෙසනා අසාදො රුණෙණාච්ඡණං,
අතිතති ඥො ව පඤ්චමං කුටා ඥො නිදානාති අපරෙ දුට්ඨෙ.
12. ආපාසිකදුලලොහො අපපමෙයො ආනෙඤ්ජායතනෙන විපතතියො,
අපණ්ණකො කම්මනතං ඥො සොවෙයො මොනෙයෙත ව වගො.
13. කුසිතාරහණඛතගොතමකා හරණ්ඩුකඤ්ඤෙන ව,
කට්ඨිමං ඥො අනුරුඬා පච්චන්තපාසාණලෙබෙන තෙදස.
14. යොධා පරිසාමිතො උපපාදකෙසකම්මලසම්පදා වුඤ්ඤානො,
අසසබ්බකා තයො ව මොරනිවාපෙත වගො.
15. අකුසලා සාවජ්ජා විසමා අසුචිතා සහ ඛතො ව හොනති,
වතතාරි වජ්ජන සුබ පුබ්බතෙහන වගොති.*

තතියො නිපාතො.

* පොරාණෙහි තාහි තාති සුතානි උද්දන ගාථාසු සඤ්ඤාලාභාහි. කිඤ්චොපි තා ගාථායො සුභිතා සුභිකම්මතා. තථාපි, එතරති විලිහතපාසා විකිණණපාසා දිශානති. තෙනෙව, කම්මපථපෙයොලාදිසුපි ආගතාහි සුතානි තාගිසමුච්ඡාම. අනුසකති මතකය උපඤ්ඤාතබ්බාහි.

අඩගුනනරනිකායෙ
එකක දුක නික නිපාතෙසු
ගාථාදිපාද්‍යුක්තමණිකා

අ	පිටකඛනානි
අගුනතං වක්ඛුසොතසමිං	506
අව්වාධිකානී කරණීයානී	426
අඤ්ඤතථං පසාදථං	256
අට්ඨබ්බපෙතස්ස උපොසථස්ස	308
අථාපරුයං අකතාතො	238
අභිසිලං අභිචිත්තඤ්ඤ	418
අනුච්චාවචසිලස්ස	296
අනුසුය්‍යායමාතො සො	254
අකුඤ්ඤ ඵකචක්ඛුඤ්ඤ	238
අවකුල්පඤ්ඤායු පුරිසො	242
අහං වෙතං ජිගුචේත්‍ය්‍යං	266
ආදිං කථාය මජ්ඣිකාදි	242
ආදිත්තසමිං අගාරසමිං	282

ඉති කණ්ණාසු සෙතාසු	290
ඉධ ධම්මං චරිත්තාන	276

උච්ඡිකපඤ්ඤායු පුරිසො	242
උත්තාතාවග්ගා අග්ගචතී	146
උපතීයතී ජීවිතමපමාසු	280
උපාදුතෙ හයං දිස්වා	260
උපාරමං න සිකෙඛය්‍ය	254

ඵචං ආදිපිතො ලොකො	282
ඵකසමිං යං විජ්ජති	380
ඵතාහි තීහි විජ්ජති	296, 300

කලායාණං වත හො සකඛි	270
කට්ඨික කතො භික්ඛු	506

බතං උපහතං	172
බ්‍රහ්මයෙ බ්‍රාහ්මණෙ වෙසෙස	290

භ	පිටකඛනානි
භාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤා	506
භ	
භට්ටිකා	230
ච	
චතුක්කණේණ චතුථාරණ	258
චන්ද්‍ර ච සුරියො ච	380
චාතුර්‍යසිං පඤ්ඤාදසිං	262
චිත්තකතරු	140
චොදිතා දෙවදුතෙහි	260

ත	
තතො අඤ්ඤවිච්චිතස්ස	410
තථෙව සිලසම්පන්නං	276
තමාසු සෙකං පටිපදං	420
තමෙව භාරෙ සුඤ්ජනතී	290
තස්මා හි තෙ තමසෙය්‍ය	244
තස්මා හි තාරී ච තරෙ ච සිලච්ච	380
තස්මා ලොහඤ්ඤ දෙසඤ්ඤ	250
තස්මිඤ්ඤඤච වීරජෙ	292
තස්ස අයොමයා භූමි	258
තායස්ස සිලවතො සිලං	276
තං කථං කථයෙ ධිරො	354
තං වෙ තමොනුදං වීරං	296
තාය තං පරිවරියාය	244
තීහි විජ්ජති සම්පන්නං	296
තෙ අත්ථලථා සුඛිතා	532
තෙ බොපමත්තා සුඛිතා	260

ථ	
ථම්මස්ස	194
ථුපාරතා	148
ථාමසා	146
ථෙරා භික්ඛු	138
ථෙරොපි	150
ථාමවාදලුහපරක්කමො	220

න	පිටුවකිනානි
ත වෙව හොගා තථාරූපා	238
තනි ලොකෙ රහො නාම	270
ත පුප්ඵගකො පටිවාතකෙති	400
තාහං භබ්බො එතරහි	266
නිහිංති පුරිසො නිහිතසෙව්	232, 236

ප

පදනකිණං කායකමමං	532
පනතභාරො විසංයුතො	292
පසන්නති දෙවං ව තථාගතං ව	270
පසයා මාරං අභිභුය්‍ය අනන්තං	270
පණං තභානෙ	380
පුථුපඤ්ඤා ව පුරිසො	242
පුබ්බෙතිවාසං යො වෙති	296, 300

බ-ම

බහිඤා දදන්ති දුතානි	292
බ්‍රහ්මානි මාතෘපිතරො	244
මාලං තධාරෙ	380

ය

යථා දිවා තථා රතනි	418
යථාපි පබ්බතො සෙලො	276
යථා පුරෙ තථා පච්ඡා	418
යාසු කාසු වී එතාසු	290
යෙ ව බො දෙවදුතෙති	260
යෙ ව සීලෙන සම්පන්නා	506
යෙ විරාඤ්ඤා සලලපන්ති	354
යොධ කායෙන ඤාඤාමො	280, 282
යො සීලබ්බතාමපනො	300

ල

ලොහජං දෙසජං වෙව	420
ච	
චජ්ජා පඩානා දො තපනීයා	102
චායාධිබ්බමා ජරාධිබ්බමා	266
චිඤ්ඤාණස්ස නිරුධෙත	420

ස

සවෙ වස්ස කථාකාමො	354
සතං එතානි ණාතානි	274
සඤ්ඤා ව නෙසං සුගතෙ	292
සබ්බද වෙ සුඛං සෙති	254
සබ්බා ආසතති යො ඡෙත්වා	254
සබ්බෙ ඥාදෙ අභිභොසමි	266
සබ්බි දුතං උපඤ්ඤන්තං	274
සුතකම්මතං සුමභිගලං	532
සෙබස්ස සිත්ඛමානස්ස	410
සෙබො අසෙබො ව ඉමස්මි	
ලොකෙ	124
සොහං එවං විහරන්තො	266

ද

දදති සෙට්ඨසංකපො	238
දස්සනකාමො සීලවතං	272
දුබ්බාසිතං වික්කලිතං	354
දථිවක්ඛු පත අනතාතො	238

ධ

ධම්මට්ඨො සීලසම්පන්නො	292
ධ රෙඤ්ඤා සෙට්ඨසංකපො	242

අඩගුහරනිකායෙ
එකක දුක නික නිපාතෙසු
සඤ්ඤානාමානුකතමනිකා

අ	පිට්ඨකයානි	ක	පිට්ඨකයානි
අඤ්ඤකොණ්ඩඤ්ඤ	46	කුණ්ඩානො	48
අනාඨපිණ්ඩකස්ස අරුමෙ 1, 96, 124		කුමාරකස්සපො	48
අනාඨපිණ්ඩකො	50, 124, 464	කුරරඝරිකා	52
අභයො	390	කුටාගාරසාලායං	390, 408
අනුරුද්ධො	46, 506, 508	කෙසපුත්තං	336
අභිභු	402	කොසලිඛිං	384
අකඤ්ඤ	48, 112, 244, 302, 382	කොසලෙසු	322, 336, 420
	34, 388, 390, 392, 396		
	398, 402	ඛ	
අරුමදණ්ඩො	124, 128, 130	බෙමා	50, 127
අලුචිං	252	බුද්ධත්තරු	52, 172
ඉ		භ	
ඉසිපතනෙ	212	ගඛනානදිං	444
උ		ගිජ්ඣකුටෙ	330
උග්ගනො	50	ගුඤ්චනෙ	132
උග්ගො	50	ඝ	
උත්තරු	52	ඝොසිතාරුමෙ	384
උද්ධි	404	ච	
උපාලවණණො	50, 172	චිත්තො	50, 172
උපසෙතො	48	චුලපභිකො	46
උපාලි	48	ජ	
උරාවෙලකස්සපො	48	ජනනො	382
ක		ජ	
කඛ්ඛාරෙවනො	46	ජාණ්ණස්සොණි	110, 286, 298
කණ්ඩරුගනො	132	ජීවකො කොමාරහචෙට්ඨා	50
කඤ්ඤමද්දහනිරො	128	ජෙතවනෙ	1, 96, 124, 196, 222
කපිලවත්ථිකම්	388	ඪ	
කස්සපගොතෙනා	420	ඪපස්සුභලලිකා	50
කාතියානී	52	ඪිකණ්ණො	292
කාලාමානං	336		
කාලුද්ධි	48		
කාලී	52		
කිසාගොතම්	50		

ද	පිටුකිකි
දබ්බා මල්ලපුතො	48
දෙවදුතානි	254
ඛ	
ධම්මදිනා	50
න	
නකුලපිතා	50
නකුලමාතා	52
නන්දකො	48, 344
නන්දමාතා	172
නන්ද	50
නන්ද	48
නිග්‍රොධාරුමෙ	388
ප	
පඛිකධා	420
පච්චිතො	212
පට්ඨාරු	50
පණ්ඩිතකුමාරෙ	390
පිණ්ඩාලිතා රථාපො	46
පිට්ඨිච්චෙතො	48
පුණ්ණා චිත්තානිපුතො	46
පුබ්බාරුමෙ	124, 344, 366
බ	
බකකුලො	48
බාරුණසියං	212
බාහියො දාරුචිරියො	48
භ	
භද්දකච්චානා	50
භද්ද කාපිලානි	50
භද්ද කුණ්ඩලකෙසා	50
භද්දියො	46
ම	
මකඛලී	516
මධුරං	132
මහාකච්චානො	46, 124, 128, 132
මහාකප්පිනො	48
මහාකසාපො	46
මහාකොට්ඨිනො	48, 222
මහානාමො	50, 388
මහාපජාපති ගොතමී	50
මහාපඤ්ඤා	46
මහාමොග්ගලානො	46
මහාවතෙ	390, 408
මොසරුජා	48
මොරනිවාපෙ	524
ය	
යමො	254

ර	පිටුකිකි
රථපාලො	48
රුධො	48
රුජගහෙ	330, 524
රුහුලො	48
රෙවතො	46
රොහණො	344
ල	
ලකුණට්ඨකඤ්ඤො	46
ව	
වකකලී	46
වඛ්ඛිසො	48
වච්ඡගොතො	288, 322
වරණං	128
විසාධා	366
විසාධා මිගාරමාතා	52
වෙතාගපුරං	322
වෙච්ඡානිකියා	172
වෙසාලියං	390, 408
ස	
සකෙකපු	388
සකුලා	50
සඛිතාරවො	300
සප්පිතිකානිරො	332
සරණො	330
සව්ච්චො	222
සාගතො	48
සාමාවතී	52
සාරිපුත්තමොග්ගලානා	170
සාරිපුතො	46, 122, 124, 508
සාවතී	130
සාවතියං	1, 96, 124, 196, 222, 344, 366
සාලොහා	344
සිගාලමාතා	50
සිවලී	46
සුජාතා	52
සුදතො	50
සුප්පවාසා	52
සුප්පියා	52
සුභුති	46
සුරො අමබ්බො	50
සොණො නුවකණ්ණො	46
සොණො කොමුචියො	46
සොතිනො	48
හ	
හත්තො ආලම්බො	50, 172, 252

අඩුකරනිර්කායේ
එකක දුක තික නිපාතෙසු
පද්‍යකකමණිකා.

අ	පිට්ඨකකානි
අංකෙත	122
අකකතං	16
අකෙකාධො	188
අකෙකාසෙය්‍යාථාපි මං	234
අනඛතං	530
අනඛතං අනුපහතං	172
අනඛණ්ඩවෙසී	512, 514
අනඛාතං	114
අනඛාතා	132
අනඛායති	516
අනඛාගතං ඔසෙසෙ	212
අනඛිතෙතා	292
අකච්ඡා හොති	354
අකතකල්‍යාණං	280
අකතකුසලා	280
අකතඤ්ඤතා	120
අකතතතා	110, 112
අකතභීරුතතාණං	280
අකතවෙදිතා	120
අකතවෙදී	120
අකපටියෙ කපටියහඤ්ඤ	164
අකමමතියං	10
අකරණියං	112, 114
අකසාපා	212
අකසිරලාභි	324, 326, 328, 330
අකාලවාදීතිපි	360
අකාලිකා එභිපසයිකා	392
අකාලිකො	270, 370
අකාසිකං චන්දනං	264
අකිල්ලාභී	324, 326, 328, 330
අකිරියං	122
අකිරියවාදී	122
අකිරියාය සණ්ඨානනි	310
අකුපා	460, 462
අකුසලං	114, 468, 470
අකුසලං පජහති	268, 270

අ	පිට්ඨකකානි
අකුසලං භික්ඛවෙ පජහති	114
අකුසලභාගියා	20
අකුසලා	20, 158, 192, 506
අකුසලා ධම්මා නුපපන්ති	88
අකුසලා ධම්මා පභියනති	88
අකුසලාතං	122
අකුසලාතං ධම්මාතං	192, 434, 536
අකුසලාතං ධම්මාතං පහානාය	220
අකුසලාතං ධම්මාතං	
පරිකායනති	398
අකුසලාතං ධම්මාතං සංවරය	194
අකුසලෙත කායකමෙමත	200, 526
අකුසලෙත මනොකමෙමත	200,
	526
අකුසලෙත වචිකමෙමත	200, 526
අකුසලෙභී	106
අකුසලෙභී ධම්මෙභී	294
අඛණ්ඩාති	248
අඛණ්ඩාති අච්ඡද්‍යති	372
අග්ගපභෞතා	428
අග්ගමකඛායති	18
අග්ගවතී පරිසා	138, 432
අග්ගිතා දුග්ගතා	250, 364
අග්ගිමුකෙකා	196
අගථිතා	144
අගාමා	286
අගාරං	508
අගාරං අජ්ඣාමසති	272, 400, 508
අගාරයමා	268, 300, 508
අගාරයමා අතගාරියං	
පබ්බජිතාතං	98
අගාලා පටිපදා	532, 536
අග්‍රතතං	12
අභිනනති	34
අභිනනෙමව	512
අභිනාතං	378

අ	පිට්ඨකයානි
අට්ඨකඤ්ඤං	86
අට්ඨිසංකොපො	318
අබ්බො	450
අබ්බො හොති මහඥානො	448
අඤ්ඤානෙතසු වජේජසු	124, 454
අත්තත්ථපි	382
අත්තතා ව අදින්නාදුසි	540
අත්තතා ව අභිජ්ඣාදු හොති	542
අත්තතා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරී	540
අත්තතා ව පාණාතිපාති	538
අත්තතා ව පාණාතිපාතා	
පටිච්ඡරතො	538
අත්තතා ව පිසුතාචාවො	540
අත්තතා ව ඵරුසාචාවො	542
අත්තතා ව මිච්ඡාදිට්ඨිකො	544
අත්තතා ව මුසාචාදී	542
අත්තතා ව සම්ප්පජ්ජාපි	542
අත්තභාවො	248
අත්තමිතො	108
අත්තව්‍යාඛාධාය	216, 282, 284
අත්තහෙතු	236
අත්තා	290
අත්තා ව අනුපතීනො	386
අත්තාධිපතෙය්‍යං	268
අත්තානං පරිහරති	172, 278, 528
අත්තානඤ්ඤාව අභිපතිං	268
අත්තානඤ්ඤාව	264
අත්තාපි අත්තානං -	
න උපවදති	114
අත්ථං	458
අත්ථකාමා කුලපුත්තා	410
අත්ථභගමා	294, 326
අත්ථඤ්ඤා ධම්මඤ්ඤා	134
අත්ථපටිසංවෙදී	272, 274
අත්ථරසස්ස	76
අත්ථවසෙ	120, 150
අත්ථවසෙ පටිච්ච	192
අත්ථවාදීතිපි ධම්මවාදීතිපි	362
අත්ථාය	10, 40, 42, 146
අත්ථි අයං ලොකො	482
අත්ථි දින්නං	484, 482
අත්ථි පටිපදා	320, 384
අත්ථි පරෙ ලොකො	342, 482
අත්ථි පිඨා	482

අ	පිට්ඨකයානි
අත්ථි මග්ගො	320
අත්ථි මාතා	482
අත්ථි සිට්ඨං	482, 484, 488
අත්ථි ලොකෙ සමණ්ත්‍රාගමණං -	
සමමග්ගතා සමමාපටිපන්නා	482
	484, 488
අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා	482
අත්ථි සුකටදුක්කථානං කමමානං -	
ඵලං විපාකො	482, 342
අත්ථි සුතං	482
අත්ථෙවෙසං	212
අත්ථො	356
අත්ථො ව දුන්නීනො	116
අත්ථො ව සුතීනො	116
අත්ථො ව චුතො	386
අත්ථපතීයං	98
අතික්කන්තමානුසංකෙන	294, 506
අතික්කඤ්ඤා	122
අතිතො	160
අතිමාතස්ස	194, 544
අතීයාතුං	134
අතීඤ්ඤා	264
අතීවෙලං	464
අතීහරපෙය්‍ය	430
අතීතානාගතපටිච්චපන්නා	512
අථ ඛො	112, 244
අථ ඛො තිශ්‍යොච	308
අථ ව පත	252
අථ තං මකෙඛති	232
අථාපරං	124, 430
අථාහං	462
අථෙතෙන සුචිතුතෙන අත්තතා	376
අඤ්ඤා භගවත්තං	252
අඤ්ඤානාං ඤේතපි	446
අඤ්ඤාතා	280
අඤ්ඤාතෙ	132
අඤ්ඤාසිකමපි	534
අඤ්ඤාදං භික්ඛවෙ ලාභානං	80
අඤ්ඤා ඛො ත්‍යායං මුහුණ්	308
අදින්නං	12
අදින්නං ආදියමානං	448, 450
අදින්නමපි ආදියති	338
අදින්නාදනං පභාය	376
අදින්නාදනා පටිච්ඡරතො	400, 482
	488

අ	පිට්ඨකමණිකා
අදිනනාදනෙ ව සමනුඤ්ඤ	540
අදිනනාදසිනො හවිසානනි	310
අදුක්කමසුඛං	294, 310, 326
අදුට්ඨුලාං ආපනනිං දුට්ඨුලාං - ආපනනිනි	42
අදුට්ඨුලාං ව ආපනනි	170
අදුට්ඨො අභිසංඛාරොති	362
අදුං හි භනෙන පරිනතං	444
අදෙසජං	250
අදෙසජං අදෙසනිදානං	250
අදෙසපකකං	250, 470
අදෙසසමුදයං	250
අදෙසා	212
අදෙසො කුසලමූලං	362
අදෙසො නිදානං	250
අධමමං අධමමොති	40
අධමමං ධමමොති	38
අධමමකමොති	144
අධමමවරියං විසමවරියානෙභු	110
අධමමරාගරතනා	288
අධමමෙ වාදිනී පරිසා	146
අධමමවාදිනිපි	360
අධමමිකා ව පරිසා	144
අධමමෙ අධමමසඤ්ඤ	166
අධමමෙ ධමමසඤ්ඤ	164
අධිකරණං	146
අධිකරණේ	106
අධිකො ගොති	232
අධිගතං	218, 238
අධිගපේත්තය	238
අධිවිතතමපි සිකඛියාසි	408
අධිවිතතමනුසුත්තාසා	452
අධිවිතතසිකඛාය	408
අධිවිතතසිකඛාසමාදානං	406, 426
අධිපපායො	478
අධිපඤ්ඤමපි සිකඛියාසි	408
අධිපඤ්ඤසිකඛාය	408
අධිපඤ්ඤසිකඛාසමාදානං	406, 426
අධිවචනං	244
අධිවාසනාය	276
අධිවාසෙසි	126
අධිසලලිඛනෙවායං සමණෝ	420
අධිසිලමපි සිකඛියාසි	408
අධිසිලමපි සිකඛනො	408
අධිසිලසිකඛාසමාදානං	406, 426

අ	පිට්ඨකමණිකා
අධිසිලසිකඛාය	408
අධොමුඛං	332, 334
අධොසිරං	258
අනතකිරියා	268
අනතකිරියාය	276
අනතාසා	206
අනතාසාහිකාය දිට්ඨියා - සමනනාගනො	278
අනතමකාසි දුක්ඛාසා	246
අනතමසො අච්ඡරාසඛිකානං - මනනමපි	72
අනතමසො උසිරනාලං - මනනානිපි	364
අනතරට්ඨකො	252
අනතරධානාය	116
අනතරධාපෙනනි	38, 40
අනතරභිනො	126
අනතරා කථා	304
අනතරා පරිනිබ්බාසි හොති	414
අනතරායකරො හොති	290
අනෙතාගධා	88
අනෙතාජ්ඣත්ථි	208
අනෙතා ජනො	276
අනෙතා පුත්ථි	208, 332
අකිකාරෙ	132
අකිකාරෙ වා නෙලපපේජානං - ධාරෙය්‍ය	110, 330, 388
අකො	238
අකුඛිමාසං	408
අකුදෙව අකුසලා ධමමා	20
අකුදෙව කුසලා ධමමා	20
අකුසො	292
අකුග්ගවතී ව පරිසා	138
අකගරා	286
අකගාරියං	268, 300, 508
අකඛගණේ	294
අකජේකාපනනා	144
අකතතමනා	260
අකතතසඤ්ඤ	86
අකත්ථමපි මං කරෙය්‍ය	232
අකත්ථවාදිනිපි	360
අකත්ථාය	10, 38, 40, 42
අකත්ථාය අභිකාය	134
අකඛිගතං	218
අකඛිගතං වා භොගං	238

අ	පිටිබිකානි
අනගිගතය අගිගමය	138, 432
අනන්තං විඤ්ඤාණනි	84, 478
අනන්තො අකාසො	84, 476
අනනුයොගො කුසලානං-	
ධම්මානං	26, 36, 38
අනනුලොමිකෙ කායකමෙව	204
අනනුලොමිකෙසු ධම්මෙසු	204
අනනුලොමිකෙ චරිකමෙව	204
අනනුවජ්ජා	172, 202
අනනුවිච්ච අපරිඤ්ඤාගෙනනි	172
අනබ්බකකාතුකාමා	290
අනභාවකතො	330, 386
අනභිජ්ඣාලි	484, 488
අනභිඤ්ඤානං	94
අනභිරුද්ධි	152
අනභිතච්චුදායක	460
අනභිසිතො	206
අනං අපජ්ජති	362
අනං වාසනං අපජ්ජති	362
අනරියසුඛං	154
අනරියා පරියා	138
අනංග	516
අනවකාසො	332
අනවජ්ජං භාවෙති	268, 270
අනවජ්ජනා ච	216
අනවජ්ජා	192
අනවජ්ජන කායකමෙවන	200, 528
අනවජ්ජන මනොකමෙවන	200
අනවජ්ජන චරිකමෙවන	200, 528
අනවජ්ජා නොති	172
අනවස්සනකායං-	
කම්මනාසං	466, 468
අනවස්සනමනො-	
කම්මනාසං	466, 468
අනවස්සනචරිකම්මනාසං	466, 468
අනවසෙසං අපතනිං-	
සාවසෙසා අපතනිති	42
අනවසෙසා ච අපතනි	170
අනස්සං	128
අනාගතං භාරං වහති	162
අනාගාමී	224
අනාගාමිථලසච්ඡිකිරියාය	44, 90
අනාචිණ්ණං කථාගතෙන	40
අනාදිනවදසාවිනො	142

අ	පිටිබිකානි
අනාපතනිං අපතනිති	42
අනාපතනියා අපතනියඤ්ඤා	164
අනාරක්කානං	310
අනාවතතිධම්මො	522
අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා	412
අනාවිලකතා භික්ඛවෙ උදකසං	18
අනාවිලො	18
අනාසවං	208, 230, 456, 524
අනාසවං වෙතොවිමුතතිං	206, 392
අනාසවං වෙතොවිමුතතිං-	
පඤ්ඤාවිමුතතිං	412
අනාසවං සුඛං	154
අනාසෙවිතං	94
අනිඤ්ඤාතකසාවං	452
අනිඤ්ඤාතසුරො	220
අනිශ්චිතො	314
අනිගමො	226
අනිච්චසඤ්ඤා	86
අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤා	86
අනිජ්ඣතතිබලා	146
අනිට්ඨො අකතො අමනාපො	58
අනිදානා	158
අනිබ්බාතසංවත්තනිකො	382
අනිමිතො	158
අනිමිතො සමාධි	544
අනිසාරණපඤ්ඤා	142
අනිසා	188
අනිසුඤ්ඤා	202
අනිතිතං	452
අනිසං	342
අනුකම්පං	126
අනුකම්පෙය්‍යාථ	392, 394
අනුගාහා	180
අනුචිකම්මානෙ	252
අනුඤ්ඤානං	226
අනුතතරං	46, 454, 460
අනුතතරං පුඤ්ඤකෙඛතං	
ලොකසං	370, 512
අනුතතරො	100, 302, 322
අනුතතාතිකතඤ්ඤා උතතාති	
කරොන්ත්	220
අනුතප්පා	44
අනුග්ගායං	366
අනුග්ගංගෙති	474

අ	පිටුවකි
අනුභූතා භෞතානි	136
අනුභූතො	476
අනුබලමං	290
අනුනාලො	136
අනුනාලො	476
අනුතයමානො	262
අනුපපතො	322
අනුපපතකසද්දෙවො	262
අනුපපතානං	276, 536
අනුපපතානං කුසලානං	276
අනුපපතා වා අකුසලා	
බලමං	22, 24, 26
අනුපපතා වා කුසලා බලමං	
	22, 24, 26
අනුපපද්‍යං	220
අනුපපතො වෙව කාමච්ඡද්‍ය	
නුපපජ්ජති	8
අනුපපතො වා	6
අනුපපතො වා රාගො	356
අනුපපවතෙති	46
අනුපපවෙච්ඡය්‍ය	248
අනුපපාද වා තථාගතානං	514
අනුපද්‍යවො	196
අනුපතාගො	188
අනුපකකුට්ඨො	292
අනුපජ්ජනති	354
අනුපතිසො ගොති	354
අනුපච්ඡේදො	314
අනුපසගො	196
අනුපහතං	530
අනුපාද පරිනිබ්බානාය	
සංවත්තති	90
අනුපාදය අසවෙති	608
අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො	420
අනුභොති	458
අනුසුභෙත්‍ය	210
අනුයොගො අකුසලානං	
බලමානං	26, 36, 38
අනුයොගො කුසලානං	
බලමානං	26, 38
අනුලොමිකෙ කායකමෙම	204
අනුලොමිකෙ චරිකමෙම	204
අනුලොමිකෙසු බලමෙසු	204
අනුලොමෙනති	136

අ	පිටුවකි
අනුවාතඤ්ඤාව ගඤ්ඤා ගච්ඡති	398
අනුවාතපටිවාතමපි ගඤ්ඤා	
ගච්ඡති	400
අනුවිච්ච විඤ්ඤා ගරහනති	114
අනුවිච්ච විඤ්ඤා පසංසනති	114
අනුවිචරනති	260
අනුවිචරමානො	252
අනුවිචාරෙති	472
අනුවිඤ්ඤානති පටිසඤ්ඤානො	
විතකෙකා	452
අනුවිතකෙකනි	470
අනුසාරති	294
අනුසාරෙය්‍යං	454
අනුසාවපාසනානං	52
අනුසඤ්ඤානං	134
අනුසංසංසංගාමං ගච්ඡනති	90
අනුසංසනීපාටිභාරියං	304
අනුසංසනීපාටිභාරියෙන	526
අනුසෙති	510
අනෙකධාතූපටිච්චෙධො	44, 90
අනෙකධාතූපටිසම්චිද්‍ය	90
අනෙකපරියායෙන	110, 132, 330
අනෙකච්ඡිතං	294, 454, 458, 534
අනෙකච්ඡිතං ඉද්ධිවිධං	
පට්ඨනුගවෙය්‍යං	454
අනෙකසාරීරිකං	300
අනෙකානිපි සතානි	302
අනෙකෙ කුසලා බලමා	862
අනෙකෙ පාපකා අකුසලා බලමා	358
අනෙකෙපි විචට්ඨකපො	454
අනෙකෙපි සංවට්ඨකපො	294, 454
අනෙකෙපි සංවට්ඨවිචට්ඨකපො	454
අනෙළුමා	72
අනොතතපඤ්ච	102
අනොච්ඡේදන මනොකමෙමන	528
අනොභිතසොනො	354
අපකා	260
අපග්‍යතාය වද්‍යමි	440
අපග්‍යො ව	438
අපච්චයඤ්ච	230, 332
අපච්චයා	158
අපඤ්ඤානං තථාගතෙන	40
අපඤ්ඤානො පඤ්ඤානං	192
අපධාතූ ව	302

අ	පිට්ඨකයාහි
අප්පට්ඨො	44
අප්පට්ඨිකායාග්ගමනනිකො	146
අප්පට්ඨකමමං අපනතිං	
සප්පට්ඨකමමං අපනතිනි	42
අප්පට්ඨයො	196
අප්පට්ඨානං	332
අප්පට්ඨානො	332, 334
අප්පට්ඨාගො	44
අප්පට්ඨානිකා	100
අප්පට්ඨානො	150
අප්පට්ඨිඡ්ඤා	416
අප්පට්ඨමො	44
අප්පණ්ණිකො	544
අප්පත්තසා පතතිසා	138, 432
අප්පත්ත වෙව	304
අප්පතිකුට්ඨො	314
අප්පදුකච්ඡිකාරී	444, 450
අප්පත්තපානගොඡනෙ	206
අප්පගොගො	446
අප්පට්ඨි චුතොතා සමානො	230
අප්පමත්තකමපි	450
අප්පමත්තකමපි පාපං	444
අප්පමත්තකමපි භවං	72
අප්පමත්තකමපි ලොභිකං	72
අප්පමත්තකොපි ඛෙද්දො	72
අප්පමත්තකොපි පුබ්බො	72
අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ-	
පරිභාති	26, 28
අප්පමත්තිකා එසා භික්ඛවෙ චුද්ධි	28
අප්පමත්තකො	294
අප්පමත්තො	508
අප්පමාණවිභාරී	448
අප්පමාණෙත	328, 342
අප්පමාදුට්ඨිතො	100
අප්පමාදො	28, 36
අප්පමෙයොසා	476
අප්පවත්තිසං	210
අප්පසාකො	446
අප්පසද්දං අයසමනොතො හොථ	442
අප්පසන්නානං පසාදය	192, 194
අප්පසමාරම්භකරා	302
අප්පසාදං උපදංඝෙති	174
අප්පසාදනියෙ ථානෙ	174
අප්පසාවජේජා	356

අ	පිට්ඨකයාහි
අප්පතිකං	202
අප්පාතුමො	450
අප්පාබාධකා	80
අප්පාබාධානං	48
අප්පිච්ඡකා	22, 30, 34, 38, 80
අප්පොකවෙව	322, 336, 448
අප්පොචනාම	268
අපරිභානාය සංවත්තනනි	188
අපරිභිතං	92
අපරිභිතො	476, 478
අපරෙත සමයෙත	408, 508,
අපරෙ වා පරියායෙ	248
අපලාසො	188
අපසං වා	236
අපාතුභුතං	10
අපාපුණ්ණිකා	100
අපායං	16, 110, 190, 484, 506
අපකකනෙතා	330
අපවායමානො	208
අපණ්ණකකං පටිපදං	214, 216
අපදුතසොභිතී පඤ්ඤා	198
අපනෙතිපි	426
අපමමුට්ඨා	508
අපරාමට්ඨාති	372
අපරිකම්භො	334
අපරිඤ්ඤාතං	94
අපරිතොතා මහත්තා	448
අපරිපුරං	332
අපරිපුරං වා සිලකඛකා	232
අපරිමුතොතා ජාතියා	262
අපරිමුතොතා දුකඛසමා	262
අපරිභුතං	92
අපරියාදිත්තවිතොතා	362
අපරිසෙසං ඤාණදස්සනං	390
අපි ව ත්‍යාගං ව්‍යාකරිස්සාමි	308
අපි වාහං	290
අපිත්‍ර වො	394, 396
අපුඤ්ඤං පසවනති	40, 68, 134
අපුත්තිකායකමත්තසා	468
අපුත්තිමනොකමත්තසා	468
අපුත්තිවිච්ඡිකමත්තසා	468
අපුත්ති	248
අපෙතෙතයොසා	254
අභිඤ්ඤාසිං	462, 508

අ	පිටපිඛනානි
අබහනුමොදිතා	200
අබහාවිකකනනි	116, 290
අබහානං	192
අබ්බුග්ගච්ඡති	232
අබ්බුග්ගතො	322
අබ්බුතං හො ගොතම	308
අබ්බොකාසං	428
අබ්බාපඡ්ඛං කායසංඛාරං	228
අබ්බාපඡ්ඛං ලොකං	228
අබ්බාපඡ්ඛං වෙදනං	228
අබ්බාපඡ්ඛාවිතො	342
අබ්බාපඡ්ඛා	192
අබ්බාපඡ්ඛිත	342
අබ්බාපඡ්ඛිත කායකමෙවන	202
අබ්බාපඡ්ඛිත මනොකමෙවන	202
අබ්බාපඡ්ඛිත චරිකමෙවන	202
අමුගච්ඡරියං	376
අමුගච්ඡෙකුකු	254
අමුගච්ඡාරිතො හවිසසනනි	310
අමුගච්ඡාරි	208, 232
අමුගච්ඡාරි මුගච්ඡාරිපටිකෙකුකු	474
අබ්බුලිකතං	12, 94
අභබ්බං	218
අභවිසස	114
අභාවිතං	10, 94
අභාවිතකායො	444, 450
අභාවිතවිතො	444, 450
අභාවිතපඤ්ඤා	444, 450
අභාවිතසීලො	444, 450
අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන	40
අභිකකනනං	124, 296
අභිකකනනං හො ගොතම	110, 112
	330
අභිකකනනතරො	222
අභිකකණං	240
අභිජ්ජමානො	304
අභිජ්ඣා	346, 506
අභිජ්ඣා දොමනස්සං	80, 556
අභිජ්ඣාය ව සමනුකෙකුකු	542
අභිජ්ඣාය ව්‍යාපාදෙන ව	430
අභිජ්ඣාසහගතෙන වෙනසා	366
අභිජ්ඣාපු	482
අභිජ්ඣාපුතො හවිසසනනි	310
අභිජ්ඣාපු හොති	480

අ	පිටපිඛනානි
අභිජාතනො	354
අභිජාතනනි එකං ධම්මං	354
අභිකුකු	482
අභිකුකුතං	94
අභිකුකුය	194, 544
අභිකුකු සච්ඡිකතා	484, 486
අභිණ්ණං කුජ්ඣති	510
අභිධම්මෙ	518, 522, 324
අභිධම්මති	456
අභිධම්මෙය්‍ය	456
අභිනිත්තාමෙති	294
අභිනිවජ්ජෙත්ති	198
අභිනිවිසස	146
අභිනිතො	236
අභිභුතො	362
අභිමග්ගති	354
අභිවාදනපච්චුට්ඨාන	230
අභිවාදෙති	132
අභිවිතයෙ	518, 522, 524
අභිසංඛාරොති	228
අභිසජ්ජති	230
අභිසමාරායඤ්ච	104
අභිසමුජ්ඣති	514
අභිසමුඤ්ඤා	460
අභිසමෙති	514
අභිසිතො	206
අභිසොකාසා	206
අභිහරති	354
අභුතෙන	290
අභිභු තාමි සාවකො	402
අභුතවාදීතිපි	360
අභුතෙන වුච්චමානො	364
අමබ්බමග්ගති	334
අමබ්බමග්ගතිරවිතකෙකුකු	334
අමනාකං අයොසාති	368
අමනාකං භතතාති	368
අමනො පුරිස	254
අමකො	188
අමච්චා	260, 392
අමච්ඡරියං	188
අමච්ඡරි	202
අමතං	92
අමතාය ධාතුයා	508
අමතෙතයොසා	264

අ	පිට්ඨකයාහි
අමිතාපාතං	270, 276
අමිතාපෙනපි	512
අමිත්තසානං	304
අමිහග්ගතං වා චිත්තං	454
අමාතාපුත්තිකග්ගයං	318
අමාතාපුත්තිකානි ගග්ගානි	318
අමායං	188
අමුකග්ගිං වෙ පදෙසෙ	366
අමුබරො	476
අමුච්ඡිතං	144
අමුත්ත උපපාදිං	294
අමුත්තාසිං	294, 454
අමුත්තාම චිත්තකකං	306
අමුත්තා ලොභඵලෙන	444
අමුලකච්ඡිතයො	192
අමුලොයා අභිසංඛාරොති	362
අමුලොයා මොහෙන අනභිභූතො	362
අමුලකෙන අමුගමවරියෙන	474
අමොසං	20, 80
අමොහජං	250
අමොහජං අමොහනිදුතං	362
අමොහනිදුතං	250
අමොහපකතං	250, 470
අමොහපච්චයා	362
අමොහසමුදයං	250
අමොහසමුදයං	362
අමොහො	250, 470
අමොහො කුසලමුලං	362
අවසත්තසං	440
අවසත්තො	528
අවසංපජ්ඣෙත	328
අවසංපනනවිනො	482, 484
අවසංපනනකායකමමනතසං	468
අවසංපනනමනොකමමනතසං	468
අවසංපනනවිචිකමමනතසං	468
අවකුල්පකොසො	240
අවඛිකා	212
අවජාතානි තො පටිජාතානි	360
අවජ්ඣානිකෙවංගං	412
අවජ්ඣාරහසං	172
අවනුත්තං	378
අවසුත්තකායකමමනතසං	466
අවසුත්තමනොකමමනතසං	466
අවසුත්තවචිකමමනතසං	466

අ	පිට්ඨකයාහි
අවසුත්තො	208, 232
අවසිසානු	100
අවාතාතපගතානි	248
අවිකෙට්ඨො	160
අවිකිණ්ණවාටො	476
අවිසංතං අනුපායංගං-	
අපරිමානං	864
අවිවාරං	106, 294, 326
අවිවාරං සමාධිං	306
අවිජ්ජා	294, 120, 346
අවිජ්ජාකකිං පදලෙති	514
අවිජ්ජාගතා	72
අවිජ්ජානීවරණං තං	394
අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා	316
අවිජ්ජා පභියති	90
අවිජ්ජායකෙව	318
අවිජ්ජාචරිතාපකොසො	120
අවිජ්ජාසවාපි	296, 350
අවිජ්ජපකකිලිට්ඨා	120
අවිකොසාපරෙසු මිලකෙතසු	72
අවිතසං	294, 106, 326
අවිචිපාතධම්මො	410
අවිතයං අවිතයොති	40
අවිතයං චිතයොති දීපෙනති	40
අවිතයකමමානි	144
අවිතයවාදීනිපි	360
අවිතයො අවිතයසංකො	168
අවිතයො චිතයසංකො	164, 168
අවිච්චකො	140
අවිච්චකො විවරනති	220
අවිච්චකො	136
අවිච්චකො ඛිණ්ණකිහුතං	432
අවිසං වාදකා ලොකසං	376
අවිසිංසං	184
අවිචි මකොසො	286
අවිතදෙසො	262
අවිතමොගො	262
අවිතරුගො	262
අවිතරුගො කාලං කරෙය්	404
අවෙච්චපසනනාතං	50
අවෙදනා	158
අවෙරචිතො	342
අවෙරෙන	328, 342
අග්ගිමානො පභියති	90

අ	පිටුවකිනාති
අසායාන	378
අසායනලේඛන	518
අසායනරං	324
අසායන	122
අසායන	230
අසායන	208, 232
අසායනවන	478
අසායනවන	20, 264
අසායන	520
අසායන	460, 462, 464
අසායන	464
අසායන	460
අසායන	100
අසායන	100
අසායන	460, 462
අසායන	128
අසායන	14, 214
අසායන	314
අසායන	342
අසායන	368
අසායන	304
අසායන	356, 358
අසායන	136, 206, 520
අසායන	138, 206, 518
අසායන	228
අසායන	206, 518, 138
අසායන	460, 462
අසායන	200
අසායන	200
අසායන	356
අසායන	6, 24, 26
අසායන	30, 34, 38, 64, 170
අසායන	356
අසායන	14, 464, 466
අසායන	466
අසායන	466
අසායන	466
අසායන	428
අසායන	268
අසායන	46
අසායන	6

අ	පිටුවකිනාති
අසායන	42, 130, 262, 302, 322, 476
අසායන	148, 336
අසායන	44, 90
අසායන	322, 508
අසායන	376
අසායන	56
අසායන	376
අසායන	516
අසායන	208
අසායන	212
අසායන	20, 80
අසායන	330
අසායන	292, 422, 464
අසායන	394
අසායන	342, 368
අසායන	154
අසායන	106, 294
අසායන	294
අසායන	294
අසායන	140
අසායන	366
අසායන	72
අසායන	318
අසායන	330
අසායන	230
අසායන	398
අසායන	398
අසායන	156
අසායන	336
අසායන	336
අසායන	118
අසායන	226
අසායන	272
අසායන	420
අසායන	250, 470
අසායන	250, 470
අසායන	250, 470
අසායන	362
අසායන	250
අසායන	362
අසායන	470
අසායන	362
අසායන	250

අ	පිටුවකි
අසඬාතරමණ:	160
අසඬාතරපරිනිබ්බාසි හොති	414
අසඬාතරා:	158
අසව්නිකතං	94
අසව්නිකතස්ස සව්නිකරියා	432
අසජ්ජමානො	304, 454
අසඤ්ඤාතතිබලා:	146
අසතා දුක්ඛං උපදහති	358
අසතා අභුතෙන	290
අසඬාමෙම පතිට්ඨාපෙති	68
අසනතසනතිවාසං	150
අසනතුවට්ඨිතා	24, 30, 34, 38, 100
අසනතුවට්ඨිතා කුසලෙසු	
බමෙමසු	186
අසනියා ඵලනතියා	148
අසපුරිසභුමිං	120
අසපුරිසො	120, 172, 198, 528
අසබලාති අකමමාසාති	372
අසමපජ්ඣං	24, 30, 34, 38, 186
අසමපජානො	476
අසමමුච්ඡා	268, 270
අසමමුලෝකා	342
අසමමුලෝකා කාලං කරොති	114
අසමමොසාය	82, 116, 536
අසමසමො	44
අසමාධිපුබ්බං	156
අසමාසිතං වා	454
අසමාසිතා	136
අසමො	44
අසලභිතං	268, 270, 508
අසභායො	44
අසාදේයයං	188
අසාතාතං	276
අසාමඤ්ඤා	254
අසාමනනපඤ්ඤාතාය	92
අසාරද්ධා	268, 508
අසුකො	142
අසුචි	232
අසුචිතා කායකමෙත	528
අසුචිතා මනොකමෙත	528
අසුචිතා වචිකමෙත	528
අසුචි	208
අසුභතිමිත්තං	358
අසුභතිමිත්තනන්තස්ස වචනීයං	358

අ	පිටුවකි
අසුභසඤ්ඤං	86
අසුරා කායා	260
අසු භී භනෙන	444
අසෙකෙනත	290
අසෙබමපි සීලං	388
අසෙබාපි පඤ්ඤාමුත්තං භාවනා	
මුත්තං භගවතා	388
අසෙබෙන පඤ්ඤාකඛකෙන	524
අසෙබෙන සමාධිකඛකෙන	524
අසෙබෙන සීලකඛකෙන	524
අසෙවකානාය	66
අසෙබො	124
අසෙබොපි සමාධි	388
අසෙසමිථාගතිරොධා	318
අභං ජීරාමි	320
අභං තෙසං අඤ්ඤාතරො	257
අභං මියාමි	320
අභං වායාධියාමි	320
අභමපජ්ජ ඉමඤ්ඤා රතතිං	376
අභමපමා අභමපමාති	406
අභමපි භික්ඛු අභමපි භික්ඛුති	406
අභි ගුප්තනො	232
අභිචකාරමමිචකාර මානානුසයා	244
අභිතානුකමපි	150
අභිතාය 38, 40, 114, 204, 336, 512	
අභිරිකඤ්ඤා	102
අභිරිකඤ්ඤා අනොත්තප්පඤ්ඤා	162
අහු අප්පච්චයො	420
අහු දෙවකුකතුවං	420
අහුදෙවචනති	420
අහු පුබ්බෙ දොසො	350
අහු පුබ්බෙ මොහො	350
අහු පුබ්බෙ ලොභො	350
අහු විප්පට්ඨායො	420
අහෙතුං අප්පච්චයං බො පහ	312
අහෙතු අප්පච්චයො	310
අහෙතුකා	158

ආ

ආකඛති	454
ආකප්පසමපදා	80
ආකාසකසිණං	84
ආකාසධාතු	314
ආකාසානඤ්ඤායනතං	84, 476

ආ	පිට්ඨකයානි
ආකාසංගද්ධායන-	
නුපගානං	476, 478
ආකාසෙපි පලුච්ඡිකත	
කමෙයං	454
ආකිඤ්ඤාද්ධායනං	84, 478
ආකිණ්ණං	240
ආකිරිකා	452
ආගච්ඡයි දිවාදිවසානි	366
ආගතං භාරං න වහති	162
ආගතාගමි	220
ආගනනා	124
ආගනතුකෙති	18
ආගාමි	124
ආගාලොභනපි	512
ආඝාතො	152
ආවරිතපාවරියානං	286
ආවරිතභරියානි	102
ආවාමහකෙතොපි	534
ආචාරගොවරසමපනෙනා	124, 404
අ.චිකඤ්ඤා	106, 294, 514
ආචිණ්ණං තථාගතෙන	40
ආජාතෙයං	112, 258
ආජීවකසාවකො	384
ආජීවවිපතති	486
ආජීවසමපද	488
ආතප්පං කරොති	364
ආතාපිනො	294
ආතාපි	80, 276, 508, 536
ආතිපේයයානි	182
ආතුරං	254
ආදායස්ස උපකතමෙන	372
ආදිකල්පාණං	240, 322
ආදිච්චා	430
ආදිතතාය	258
ආදිමුභවවරිකිකානි	410
ආදිතවදස්සාවිනො	144
ආදිතවපරිඥෙසනං	460
ආදිතවො	462
ආදෙසනාපාවිහාරිකං	304
ආදෙසනාපාවිහාරියෙන	526
ආධිපතෙයානි	268
ආතඤ්ඤා දිට්ඨිව ධමෙම	
පරිනිබ්බාසිස්සති	404
ආතාපානසනිං	62, 80

ආ	පිට්ඨකයානි
ආනුතප්පා	148
ආනුභාවො වා	426
ආතෙඤ්ඤාපනෙන	204
ආපඤ්ඤාපි චුට්ඨානිපි	410
ආපතතිං අතාපතතිති	42
ආපතතිකුසලතා	162
ආපතතිං ආපතතිසඤ්ඤා	164
ආපනෙනා ව භික්ඛු	106
ආපාදකා	122, 244
ආපාසිකා	474
ආපොධාතු	314
ආපොකසිණං	84
ආපොධාතුයා	394
ආපොරසං	66
ආබාධිකං	256
ආභිසෙකාසා	206
ආභුජිකා	526
ආමගඤ්ඤා	506
ආමතෙතසි	1
ආමානි පටිජාතනති	310
ආමිසකිඤ්ඤාකිඤ්ඤා වා	236
ආමිසගරු පරිසා	142
ආමිසවාගො	178
ආමිසදුතඤ්ඤා	178
ආමිසපටිසඤ්ඤා	180
ආමිසපටිච්චාගො	178
ආමිසපටිඥෙට්ඨි	180
ආමිසපටිඥෙසනා	180
ආමිසපුජා	182
ආමිසභොගො	178
ආමිසයාගො	178
ආමිසරතනං	182
ආමිසවුද්ධි	182
ආමිසවේපුලුං	182
ආමිසසභිගහො	178
ආමිසසඤ්ඤා	180
ආමිසසභොගො	178
ආමිසසංවිහාගො	178
ආමිසසන්තිවයො	182
ආමිසාතිපේයයං	182
ආමිසානුකම්පා	180
ආමිසානුගතො	180
ආමිසිද්ධි	182
ආමිසෙසනා	180

ආ	පිට්ඨකයානි
ආයතනෙව ධම්මදෙයනා	386
ආයතීං අනුප්පාදධම්මං	250, 330, 386
ආයතීං විපාකං පජානාති	472
ආයසමා	112, 244
ආයාචෙය්‍ය	170
ආයුප්පමාණං	378, 478
ආරග්ගකොට්ඨිකතුදන- මනෙතපි	128
ආරඤ්ඤකතතං	80
ආරඤ්ඤකානං	46
ආරභිං විරියං	508
ආරභිවිරියස්ස	22
ආරුචාරී	376
ආරුධකො හොති	134
ආරුමං ගතතා හොති	240
ආරුමරාමණේය්‍යකං	72, 76
ආරෙග්ගමද්දෙ	264
ආරෙපෙන්නි	258
ආරෙහපරිණාහසමිං	518, 522
ආරෙහපරිණාහසමපනො	518
ආලොකකසිණං	84
ආලොකො	294
ආලවකො	252
ආවරණිකෙති	216
ආවාසිකො හොති	420
ආවිහාවං	304, 454
ආවිලතතා	18
ආවිලො	18
ආවුසො	124, 332
ආසර්ප් උපතීය	308
ආසඤ්ඤි	324
ආසනපටිකඛිතො	534
ආසනනාපි ත දිස්සන්ති	268
ආසනෙ	126
ආසංසො	206
ආසවනිරුධො	296
ආසවනිරුධගාමිනී පටිපදා	296
ආසවනමුදයො	296
ආසවා	334
ආසවාචස්ස පභිණං	428
ආසවානං බයඤ්ඤාය	296
ආසවානං බයා	392, 412, 456
	206, 208, 214, 230, 524
ආසවා වඩ්ඪන්ති	166

ආ	පිට්ඨකයානි
ආසවෙති විතතං විමුච්චති	426
ආසා	168
ආසීතිකො	132
ආසෙවති	20
ආසෙවිතං	94
ආහාරං ආහාරෙති	216
ආහාරෙ පටිකතු උපඤ්ඤං	86
ආනුකෙය්‍යාති	124, 244,
ආනුකෙය්‍යො	370, 512
ඉ	
ඉච්චායං	302
ඉච්චො කතොතා මතාපො	58
ඉජ්ඣතං	124
ඉජ්ඣතාය	296
ඉජ්ඣතාමො	206
ඉජ්ඣපි තෙ මනො	304
ඉජ්ඣං වා පුරිසං වා	254
ඉජ්ඣගඤ්ඤා	1
ඉජ්ඣොච්චබෙබ්බා	4
ඉජ්ඣරසො	1
ඉජ්ඣරූපං	1
ඉජ්ඣරූපං භික්ඛවෙ පුරිසස්ස	
විතතං පරිඤ්ඤා තිට්ඨති	1
ඉජ්ඣද්දෙ	1
ඉජ්ඣී අරහං අස්ස	
භමාසමුද්දො	56
ඉජ්ඣ වා පුරිසො වා	378, 400
ඉජ්ඣ රූපා අස්ස චක්ඛවන්ති	58
ඉති කරණීයාකරණීයෙ	310
ඉතිපටිසඤ්චිකඛති	364, 366
ඉතිපි	322, 336
ඉතිපි සො හගවා	392
ඉතිපෙතං අභුතන්ති	360
ඉතිපෙතං අතච්ඡං	360, 364
ඉතිපෙතං අභුතං	364
ඉති හවාහවහෙතු	268
ඉතිස්ස මෙ අලොහජා	362
ඉතිහාසපඤ්චමානං	292
ඉතො වුතා	374
ඉද්ධිපාටිභාරියං	304
ඉද්ධිපාටිභාරියෙන	526
ඉද්ධිපාදා	82, 536
ඉද්ධිමන්තානං	46

ඉ	පිට්ඨකයාහි
ඉඤ්චිනතිනියො	268
ඉඤ්චිනතිනං	50
ඉඤ්චිනෙතො	268
ඉඤ්චියො	182
ඉඤ්චිචං	304 458,
ඉදං දුක්ඛං	138, 206, 228, 520
ඉදං දුක්ඛන්ත්‍රං යථාභූතං	
පජානාති	306
ඉදං වා අකරණීයං	310
ඉදංඤ්ච පත මෙතං	246
ඉදංතො කුක්කුච්චයම්	508
ඉදංතො මාතයම්	508
ඉදංසං ජවයම්	518, 522
ඉදංමෙව සච්චං	146
ඉදංසං	16, 326, 506, 508
ඉද්ධිපපනෙතො	294, 454
ඉධෙකචෙවං	306
ඉඤ්චියෙසු අගුත්තඤ්චාරතො	184
ඉඤ්චියෙසු ගුත්තඤ්චාරතං	48
ඉඤ්චියෙසු ගුත්තඤ්චාරෙ	214
ඉමසමා ධම්මවිතයා	330
ඉමසං විතතසං අතනතරං	306
ඉමා ජිඨාකුසො	314
ඉමිතාපතං අබ්භිගත	376
ඉමෙ ධම්මා අකුසලා	336
ඉමෙ ධම්මා අතතිසම්මුඤ්ඤා	332
ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරතිතා	336
ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා	336
ඉමෙ මයං මාතාපිතරො	368
ඉමෙති ව මයං තිති පාටිභාරියෙති	308
ඉසාරතිමමාණං ඛො පත	312
ඉසාරතිමමාණසො	310
ඉසාරතිමමෙව	122, 378
ඉසං	188
ඉසංමලං	202
ඉසංසකි	202

උ

උකකං ඛකිති	456
උකකඤ්ච ලොණඤ්ච	374
උකකාචිතචිතීතා	514
උකකාමුඛං ආලිමෙපති	456
උකකාමුඛෙ	324

උ	පිට්ඨකයාහි
උකකුජෙජයා	132
උකකුජෙජා	242
උකකුචිකප්පධාතානුයොග	
මනුසුතො	534
උග්ගහෙතඛං	140
උච්චාකුලිකාතං	46
උච්චාසයතමහාසයතං	324, 378
උච්චිග්ගපඤ්ඤා	240
උච්චිඛෙත	240
උච්චාදතපරිමිඤ්ඤානතාපත	
සම්බාහනෙත	122
උච්චිනනමුලං	250
උච්චිනනමුලො	330, 386
උච්චිගුතා	124
උච්චිපටිපනෙතො	370
උච්චිත කපාලාභතෙත	76
උච්චාති	318
උච්චාතකුසලතා	162
උච්චාතසඤ්ඤා මතසි කරිතා	216
උච්චායාසතා	130
උච්චායං	264
උච්චාය උච්චායා	516
උච්චාරඤ්ච පච්චනනු	426
උච්චාතා ව පරිසා	136
උච්චාතීකරෙතනි	140, 514
උච්චාරසඛං	130
උච්චාරිමනුසංධමෙමා	304
උච්චාලොමි	324
උච්චායං ආගච්චති	408
උච්චිචකුක්කුච්චං	8, 290
උච්චිචසම්	508
උච්චිචාය	456
උච්චං	484
උච්චාතා හොනති	136
උච්චාතො	476
උච්චාපාදං	258
උච්චාමධො	328, 342, 350
උච්චායො	362
උච්චායොතො හොති	
අකතිට්ඨගාමි	414
උච්චාමාතකං	256
උච්චාමාතකාඤ්ඤා	86
උච්චා	124
උච්චා අභිනෙති	426

උ	පිට්ඨකයානි
උදකං ආසිත්තං	240
උදකමලකෙ	444
උදකරහදෙ	18
උදකලෙච්ඡාමො පුග්ගලො	510
උදකෙපි අභිජාමානො	
භවෙත්ඥං	454
උදකොතරොහණානුයොග	
මනුසුතො	534
උද්දාදි	304
උද්දපඤ්ඤා	246
උද්දනං	130
උද්දනු ඤාණං පුබ්බං	
පච්ඡං සමාධි	388
උත්තලා	136
උත්තලො	476
උපපජ්ඣති	6, 302, 356
උපපන්නා	294
උපපන්නානං සාරිථිකානං	
වෙදනානං	276
උපපන්නො වා කාමච්ඡන්දො	8
උපපන්නො වා රුගො	256
උපපජ්ජමානා	42, 146
උපපජ්ජෙය්‍යං	252
උපපලං පුපථිති	264
උපකකමෙත	368, 370
උපකකිලිට්ඨං	18
උපකකිලිට්ඨස්ස	368
උපකකිලෙසා	18, 452
උපකකිලිපරිමජ්ජනං	438
උපගතෙහි	200
උපඤ්ඤාසී	100
උපට්ඨපෙත්වා	326
උපට්ඨාකානං	48
උපට්ඨාතබ්බා	226
උපට්ඨාතසාරං	398
උපට්ඨිතසතී සමපජානා	136
උපට්ඨිතා සති	268, 270, 508
උපද්දවො	196
උපඛිසුඛං	154
උපතාහවිතයො	176
උපතාහස්ස	194, 544
උපතිස්සති	280
උපතිසා	354
උපපජ්ජමානං	506

උ	පිට්ඨකයානි
උපපතතිසා	478
උපපන්නා	294
උපපජ්ජෙව්‍යා	248
උපපජ්ජති	112
උපපජ්ජන්ති	16, 110
උපරිපබ්බතෙ	432
උපවසාමි	366
උපවසිකා	378
උපවිවරති	316
උපවුජ්ඣො භවිස්සති	376
උපසංභරතු	508
උපසය්‍යා	196
උපසඛකමුත්ථා	110, 124, 244
උපතිස්සාය	328
උපසමපජ්ජ විහරති	294, 230
උපසමපද	192
උපසමාය	62
උපසමානුස්සති	62, 86
උපසුස්සතු	100
උපහම්පරිතිබ්බාසී	414
උපහතො	290
උපහාරං	128
උපාදානතිරොධා භවතිරොධො	318
උපාදානපට්ඨයා භවො	316
උපායාසබ්බසුලො	230
උපාසකං	110, 124, 296
උපෙකං වෙතොවිමුත්තිං	80
උපෙකකො	106, 294, 326
උපෙකකො සතිමාසුඛවිහාරී	326
උපෙකකායානිසං රූපං	316
උපෙකකානිමිත්තං	456
උපෙකකාරමමණ්ණාදා සුඛං	156
උපෙකකාසමොජ්ඣිකං	82, 538
උපෙකකාසතිපාරිසුද්ධිං	294, 326
උපෙකකාසභගතං	86
උපෙකකාසභගතෙන	328
උපෙකකාසභගතෙන වෙනසා	342
උපෙකකාසුඛඤ්ච	156
උපොසථං උපවසන්ති	260
උපොසථාහං භනෙන	366
උපොසථිකො	366
උබ්බට්ඨකො	534
උම්මත්තක මිදං	464
උම්මජ්ජතිමුජ්ජං	304, 45

උ	පිට්ඨකයාහි
උරබ්භං	450
උරබ්භසාතකො	448, 450
උරබ්භධනං	450
උලුච්ඡතාචලිතනං	252
උලුච්ඡතාචලිතනානි	196
උද්දකපකඛම්පි	534
උද්දකපකඛිකම්පි	428
උසංචො	264
උසසුකො	132
උසතෙන	334
උසුමඤ්ඤ පටිච්ච	372

එ

එකං දිසං එරිත්ථං	342, 350
එකං සං	130
එකං සමයං	252 366
එකං සෙන	112, 114, 224
එකඟ්ගං	268, 508
එකඟ්ගච්ඡිතනා	136, 476
එකච්චං පුග්ගලං	16
එකච්චානං පාණ්ණං	366
එකච්චො 104, 190, 482, 484, 486,	
450, 518, 534	
එකච්ඡකු	238
එකජ්ඣං	326
එකඤ්ඤෙව මානුසකං භවං	414
එකධම්මම්පි	6, 10
එකධම්මො භික්ඛවෙ භාමිකො	63
එකන්තං	456, 458
එකන්තනිබ්බිද්දය	62
එකන්තලොමි	324
එකන්තදුක්ඛං	228
එකන්තසුඛං	228
එකපුග්ගලො	42
එකබ්බිජ්	414
එකභතතිසා	376
එකම්පි ජාතිං	294, 454
එකමතතානං සමෙති	300
එකමතතං	110
එකමතතං අපතෙත්ථා	388
එකමතතං නිසීදි	244
එකමිදං	422
එකරූපම්පි	1
එකසාරීරිකා	302

එ	පිට්ඨකයාහි
එකාගාරිකම්පි කරොති	276
එකාගාරිකො	534
එකාලොපිකො	534
එකාභමනං	256
එකාභිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති	534
එකිසාපි දතති යා පෙති	534
එකිසා ලොකධාතුයා	56
එකෙ සමණව්‍යාභමණා	310
එකොදිභාවං	106
එකොදිභාවගතො	452
එකොදි භොති	454
එකොපි හුත්ථා	304
එකොපි හුත්ථා ඛත්ථා අසංඝං	454
එකො රතති ඡිද්ධො	378
එතතකං මූලං	220
එතතකො උදයො	220
එතං පමාණං	170
එතදග්ගං	46, 136
එතදත්ථං කොතාච්චානං	354
එතදත්ථා-කපා	354
එතදච්චො 110, 112, 244	
එතදගොසි	264, 304
එතරති 130, 288, 304, 324, 516	
එතරති තෙ භික්ඛු	308
එතරති පච්චුප්පන්නං	352
එතස්ස භගවා කාලො	402
එතස්ස භාසිතස්ස	456
එතස්ස රුගස්ස	384
එතායං මග්ගො	302
එවං අගොසි අතීතමඤ්ඤානං	352
එවං අයති පුතඛභවාහි-	
නිබ්බන්ත 394, 396	
එවං උපච්ඡන්තො	366
එවං කීතං	220
එවං කුමාරං	250
එවං ජාතකො	350, 396
එවං දිට්ඨි 310, 474, 516, 532	
එවං නිරයෙ	190, 202
එවං පපතිකා	214
එවං පසානො	296, 350
එවං පුච්චෙය්‍යස්සං	356
එවං පුච්චො	356
එවං භවිසාහි අනාගතමඤ්ඤානං	352
එවං භොති	292

එ	පිටුවකිනාති
එවං මතසි කරුඵ	306
එවං භොක්‍රහාවෙ	304, 454
එවං මහිඳුකිකෙ	304, 454
එවං මා විතකකගිඵ	306
එවං මෙ එඵ් හොති	384
එවං මෙ සුතං	1
එවං ලහති	320
එවංවණේණං	294, 454
එවංවාදිතො	310
එවංවාදිසු	310
එවං වදෙය්‍ය	442
එවං වදෙති	366
එවංවාදී	474, 516, 532
එවං විකකයමානං	220
එවං විතකකඵ	306
එවං ටුතෙත	302
එවං සග්ගෙ	190, 202
එවං සඤ්ඤී	84
එවං සත්තායං	354
එවං සනෙත	302
එවං සිකිතිබ්බං	246, 426
එවං සුබදුකකපටිසං වෙදී	294, 454
එවමපි තෙ මනො	304
එවමනුතො	326, 330
එවමෙහාති	112
එවමනුසංසති	306
එවමාසුපට්ඨනෙතා	294, 454
එවමාහංසු	290
එවමාහාරෙ	294, 454
එවමෙතං	512
එවමෙතස්ස කෙවලස්ස - දුකකිකකිකස්ස	516
එවමෙව	110, 408, 450, 468,
එවරූපං	450
එවරූපස්ස ථෙරස්ස	424
එවරූපාය ඉඳුඛියං	264
එවරූපො	232
එවස්සු	248
එවාහං	508
එසතා	180
එසා තුලා	170
එසාහං	110, 132
එනමො පුරිස	238
එහි තිං අමො පුරිස	366

එ	පිටුවකිනාති
එහිපසිකො	270, 370
එළමුගා	72
ඔ	
ඔකකනතියං සති	316
ඔකකමනෙ නිකිතිතබ්බරෙ	138, 432
ඔකකමනෙ පුබ්බමගමා	138
ඔකකාවිතවිනිතා	140
ඔකාසො	450
ඔකාසො ත පඤ්ඤායති	442
ඔකොට්ඨකො	206
ඔතතපං	188
ඔතතපඤ්ච	102
ඔතිණේණං ජාතියං	268
ඔදකා	72
ඔදතකසිණං	84
ඔදතනිදස්සතාති	84
ඔදතනිහාසාති	84
ඔදතවණේණාති	84
ඔදතවසතාතං	142
ඔදතාති	84
ඔපතගිකො	270, 370
ඔපපකිං කරුනති	336
ඔපපාතිකො හොති	410
ඔපුතෙය්‍ය	250
ඔහාසෙන ඵරෙය්‍ය	404
ඔරබ්බිකො වා	448
ඔරමහාගියානං සඤ්ඤාද්‍යජතාතං	522
ඔරොපෙනති	258
ඔරොහාමි	264
ඔලීගලෙල වා	290
ඔවදිතො	506
ඔවාදපතිකරෙ	20, 80
ඔවාදෙන	506
ඔස්සජනති	288
ඔසාරණීයං	192
ඔහිතහාරෙ	262
ඔශ්‍රාරිකං	452, 512
ඔශ්‍රාරිකා උපකම්ලෙසා	452
ක	
කාසාහං	392
කාතො	140
කකකඤ්ච පටිච්ච මතතිකඤ්ච	368

ක	පිටුවකිනි
කඩිං	140
කඩිං පටිවිනෝදෙනති	220
කඩිනීයෙ ව පන වො ධානෙ	336
කඩිනාඨානීයෙසු	140, 220
කව්වි	260, 290
කව්වි හනෙන	252
කඤ්චිදෙව දෙසං	108
කඤ්චි ධම්මං අත්තනො	
උපගවෙත්ය	54
කඤ්චි සඛිංරං නිව්වනො	
උපගවෙත්ය	54
කඤ්චි සඛිංරං සුඛනො	
උපගවෙත්ය	54
කට්ඨිංසං	324
කට්ඨින වා කඨලෙන වා	230
කට්ඨිකා	258
කට්ඨිකානං	276
කට්ඨිවිං	50
කට්ඨිවිසකතං	506
කට්ඨිවිසමකාසි	506
කණ්ඩකාපසාසිකොපි	534
කණ්ඩකාපසාසෙ	534
කණ්ණසුඛා	236
කණ්ණසුකකසපපිභාගො	238
කණ්ණා	102
කණ්ණකඩාපි	428
කණ්ණකෙඛාපි හොති	534
කණ්ණාජකං හොජනං	264
කථා	124
කථාපි කිඤ්චතතාපීති	336
කතං	122
කතං කරණීයං	250, 296, 508
කතකරණීයො	262
කතඤ්ඤා	122
කතඤ්ඤා කතවෙදී	168
කතඤ්ඤා කතවෙදී පුග්ගලො	
දුලලහො	474
කතනතා ව	110
කතමො	120, 482, 484, 486
කතමො ව පටිපදා	320
කතමෙසං තිණ්ණං	290
කතමො ව මග්ගො	320
කතවෙදී	122
කති	124

ක	පිටුවකිනි
කතීති නු වො	506
කථංරූපං	416
කථංරූපසා පුග්ගලසා	444
කථං වා තෙ එතථ හොතිති	384
කථාපවත්තනී	274
කථාවඤ්ඤා	352
කථාසම්පයොගෙන	352, 354
කථාසල්ලාපො	224
කදුචි	320
කප්පියෙ අකප්පිසඤ්ඤා	164
කප්පියෙ කප්පිසඤ්ඤා	166
කප්පෙති	216
කපණං විසාවෙ	
මානුසසකං රජ්ජං	378
කමොජානං	378
කමං කරොති	442
කමං බෙත්තං	394, 396, 398
කමං නාහවිසා	396
කමං විපට්ඨති	248
කමකඩයා දුකකකඩයො	390
කමකාරණො	258
කමඤ්ඤා	452
කමඤ්ඤාඤා	456
කමඤ්ඤානාය	18
කමනතවිපතති	486
කමනතසම්පදා	488
කමනතාති	134
කමනීයං	10
කමනීරොධාය	468, 470
කමලකඩණො	198
කමමාදා	516
කමසමුදයාය	468, 470
කමානං සමුදයාය	468, 470
කමති	304
කසිරමානො	114
කරණීයෙ	114
කරුණං වෙතොවිමුත්තං	80
කරුණාසහගතෙන	328
කරොතො කරියනී පාපං	342
කල්පාණං කරොමි	254
කල්පාණධම්මො	144, 232, 400
කල්පාණවිත්තතා	26, 38, 162
කල්පාණවාකකරණතා	80

ක	පිටුවකි
කලාණවෘත්තකරණානං	46
කලාණසංවිච්ඡේදා	232
කලාණසංහාරයො	236
කලාණො	322
කලාණො කිත්තිසංදේ-	
අබ්බුග්ගවත්ති	114
කල්ලං වචනාය	262
කල්ලං නාග්ගති සොළසිං	296, 378
කල්ලිභුතො	18
කල්ලජාතො	136
කච්ඡිකතා	140
කසමාචාරයං	360, 364
කසසකසස	246
කසසකො ගහපති	406
කසසචි කිඤ්චතතසමිං	366
කසලුපුජාතො	208, 232
කසිරිච්ඡිකතකෙ	206
කසං පත භො ගොතමි	308
කතාපණ්ණාසෙනපි	446
කතාපණ්ණෙනපි	446

කා

කාණො වා	206
කාදම්මිගපවරපච්චන්දරණො	252
කානුජ්ජ	304
කාමං	100
කාමෙව්ඤ්ඤා	6, 290
කාමෙධාතුචෙට්ඨකකඤ්ඤා කමං	
නාගච්ඡිකසා	394
කාමපරියෙසනා	132
කාමපරිලාභෙන	132
කාමිහවො පඤ්ඤායෙථ	394
කාමමන්තිකා	506
කාමමජ්ඣාචාරති	132
කාමරුගපරිසුට්ඨිකෙන වේතසා	508
කාමරුගච්ඡිවෙසච්ඡිතිබ්බකිං-	
පලිගෙධපරිසුට්ඨානපෙකො-	
සාතහෙතු	130
කාමවිතකෙකා	452
කාමසුඛං	154
කාමානං	126
කාමාසමාපි	296, 350
කාමෙ ඕහාය	268
කාමෙසු පාතව්‍යතං	474

කා	පිටුවකි
කාමෙසු පාතව්‍යතං ආපජ්ජති	532
කාමෙසු මිච්ඡාචාර පටිච්ඡේදකො	400,
	482, 588
කාමෙසු මිච්ඡාචාරී	480
කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමනුඤ්ඤා	
	540
කාමෙති	106, 294
කායකමච්චි ව්‍යාපනාං	468
කායකමසමිං	210
කායකසංව්‍යානං	214
කායගතාසති	62, 82
කායදුචරිතං	98, 112, 114, 216, 452
කායදුචරිතසං	58, 104, 122
කායදුචරිතසමිච්ඡි	60
කායදුචරිතෙන	198, 294
කායදෙසානං	214
කායවිකානං	214
කායසං	124
කායසං ආනාපනපරිනාමනානු-	
යොගමනුසුතො	534
කායසං හෙද	110, 190, 482, 484,
	486, 506
කායසං හෙද පරමමරණං	
අපායං	114
කායසකම්	144, 222, 224
කායසංඛාරං	228
කායසුචරිතං	98
කායසුචරිතසමිච්ඡි	60
කායසොචෙය්‍යං	488
කායානුපය්‍යි	80
කායිකඤ්ඤා සුඛං	156
කායිකා වා වේතසිකා	252
කායෙ කායානුපය්‍යි	536
කායෙන ථොට්ඨබ්බං පුඨිතිං	316
කායෙන වසං වතොය්‍යං	454
කායෙන වාචා මතසා	358
කායෙන සංයමො	280
කායෙන සුචරිතං වරහති	532
කායොපි පසංගාති	88
කායො ථස්සායනතං	316

නා	පිටිය බකානි
කාලං කරෙය්	430
කාලකිරියා	44, 148
කාලං කුරුමානො	476, 478
කාලවාදීතිපි භූතවාදීතිපි	362
කාලෙන කාලං	456
කාලෙන ඕජානි පතිටියාපෙනි	406
කාලො	246
කාවෙය්	140
කාසංයානි වන්තානි	252
කාසංයානි වන්තානි අවජාදෙසා	204
කාසිකං නිවාසනං	264
කාසිකං වන්තං	440
කාසිකවත්තපමා භවිසාම	442
කාසිකං වෙරතං	264
කාසිකා කඤ්චකා	264
කාසිකො උත්තරාසබ්බො	
කාසිතං	378
කාමරලලිකා	452

කි

කිං නාතාකරණං	212, 356
කිං නිසාරණං	460
කිං බහුදෙව	444, 450
කිංසු කිකා සුඛං සෙනි	422
කිඤ්චත්තසමිං	366
කිඤ්චාපි ත දංසති	232
කිඤ්චතං පටිච්ච වුත්තං	314
කිත්තාවතා නු බො	394, 408
කිත්තිසද්දො	322
කිත්ති බ්‍යාකරෙය්පාති	356
කිත්තබො	506
කිත්ත බො තුය්‍යං බාලසා	440
කිත්ත බො භනෙන කට්ඨිං	506
කිමුජ්ජිකා	150
කිමකබාසිති	122
කිරියං	122
කිරියොදි	122

කි

කිවතකං	402
කිවමනපථලො නොති	378

කු

පිටිය බකානි

කුකකුට්ඨයමිං	508
කුකකුට්ඨාසිතබ්බං	
කුකකුට්ඨායති	116
කුකකුට්ඨපමානිකා	286
කුජකිති	510
කුජාරිති	258
කුණී වා	206
කුත්තකං	324
කුඤ්චපිටකං ආදය	364
කුදය්‍යු නාම	206
කුත්තදියො	88, 432
කුප්පති	230
කුපිතො අත්තමනො	440
කුමො නිකකුජො	240
කුරුතං	378
කුලපුත්තා	508
කුලා	300
කුලෙජෙට්ඨාපමාසිතො	260
කුසුබ්බො පරිපුරෙනති	432
කුසචිරමපි	428, 534
කුසලං ධම්මං	218
කුසලං භාවෙති	268, 270
කුසලං භික්ඛවෙ භාවෙට්	116
කුසලපක්ඛිකා	20
කුසලභාසියා	20
කුසලමුලානි	362
කුසලා	20, 192
කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ	238
කුසලධම්මා අභිවක්ඛන්ති	398
කුසලධම්මා උපපජ්ජන්ති	88
කුසලානං ධම්මානං	434, 536
කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය	220
කුසලෙන කායකමෙත්ත	200, 526
කුසලෙන මනොකමෙත්ත	200, 526
කුසලෙන වච්ඡකමෙත්ත	200, 526
කුසිතො	70, 270
කු	
කුට්ඨපි	466
කුට්ඨපි අවය්‍යුතං	466
කුට්ඨපි පුත්තිකං	466
කුට්ඨපි ව්‍යාපන්නං	468
කුට්ඨාගාරං	252
කුට්ඨාගාරානි	196

කෙ	පිටසබ්බානි
කෙතුඤ්ඤ	220
කෙ ලොකෙ සුපට්ඨන්තා	384
කෙවලපට්ඨ ණණං	240, 322
කෙවලස්ස	268
කෙවලා	122
කෙසං තො භන්තෙ ආතඤ	384
කෙසකම්බලො	516
කෙසපුත්තං	336
කෙසපුත්තියා කාලාමි	336
කෙසමස්සං ඕභාරෙඤ්ඤා	204
කෙසමස්සලොචකො	534
කෙසමස්සලොචනානුයොග- මනුසුතො	534

කො	
කො අධිප්පායො	354
කො අස්සාදො	466
කො ආදීතවො	114, 460
කො ආමග්ගො	506
කොට්ඨාපෙය්‍ය	430
කොධතො භොති	230
කොධවිතයො ච	176
කොධස්ස	194, 544
කොධො ච උපතාභො ච	176
කො නු ඛො භො ගොතම් හෙතු	110
කො පච්චයො	110, 356
කොපඤ්ඤ	332
කොපඤ්ඤ දොසඤ්ඤ	230
කොපඤ්ඤ දොසඤ්ඤ අප්පච්චයඤ්ඤ- පානුකරොති	352
කො පන වාදො	20, 80, 290
කොපතාමුසො	356
කොමාරකමිදං	464
කොලභෙකාලො භොති	414
කොලපුත්ති	80
කො විසෙසො	356
කොසජ්ජං	22, 28, 36
කොසජ්ජාය	456
කොසලානං	378
කොසලානං නිගමො	420
කොසෙය්‍යං	324

බ	
බජ්ජති	132
බඤ්ඤා වා	206

බ	පිටසබ්බානි
බණ්ඩදන්තං	254
බණ්ඩාබණ්ඩකං ජ්ඤෙය්‍ය	364
බතතියා	206
බතං	278, 528
බනතී	184
බතො ච භොති	290
බමතී	302
බමෙය්‍ය	302
බයාය	194, 544
බයො	286
බරතනාය	106, 152
බරු	252
බලිතං ගණනාති	354
බලිතංසිරො	251
බලු	322

බා	
බාණ්ඩකණ්ඩකාධාතං	72, 76
බාදනීයං බාදිස්සාමි	366
බාරඤ්ඤ පට්ඨව	372

බි	
බිත්තො	484
බිප්පං	510
බිප්පවිරුති	356
බිප්පාතික්ඛන්දනං	48, 50

බ්	
බ්ණං ජාති	296, 350, 508
බ්ණංතවො	148, 262, 428, 476
බ්ණෙදකීභුතා	136

බ්‍ර	
බ්‍රඥානුබුද්ධකාති සික්ඛාපදාති	410

බෙ	
බෙත්තං	124, 406
බෙපෙඤ්ඤා	478

භ	
භබ්‍යාය නදියා	444
භතයොබ්බතං	254

ශ	පිටපිඛිකානි
ගතිමනානං	48
ගතිශා	478
ගථිකා	142
ගදුභො	406
ගනුකරණකිකෙ වා	440
ගනුජාතං	400
ගනුරුතං	378
ගබ්භසංචකකනති හොති	316
ගබ්භිනීපි හොනති	426
ගමනිරං තදිතබ්බං	334
ගමනිරන්තං	140
ගමනිරපඤ්ඤානාය	92
ගමනිරු	140
ගමනිරු ව පරිසා	136
ගරුකං ආපනතිං ලුහුකා	
ආපනතිති	42
ගරුකරුදෙනනා	208
ගරුකා ව ආපනති	170
ගහණනිසිතනා ව හොති	276
ගහණනිසිතො	278
ගහපති	124, 184
ගහපතිකාපි	128
ගහපතිපුතො වා	220
ගහපති වා	220
ශා	
ශාථා දුගතිනා	262
ශාමං	326
ශාමනිගමරුජධානියො	286
ශාමා	286
ශාමාපි ඛයනනි	318
ශාමාපි වුයනනි	318
ශාමෙ වා නිගමෙ වා	400
ශාමෙසුපි ඛයනමානෙසු	318
ශාරයාං ණානං	290
ශි	
ශිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ	420
ශිමතිකො	264
ශිලාතං පටිච්ච	226
ශිලාතනනං	226
ශිලාතා	226
ශිලාතා වුට්ඨිකො	388
ශිලානුපට්ඨානිතං	50

ශි	පිටපිඛිකානි
ශිලානුපට්ඨාකො	226
ශිලානුපමා පුගලා	226
ශිභිසං වා	134
ශිභිතං අනුකම්පාය	192, 194
ශිභිපුබ්බො	154
ශිතං	464
භ	
භ	
භුතනං	12
භු	
භුජානං	236
භෙ	
භෙධං වා පත වනසණිං	278
භෙරුකඤ්ච පටිච්ච	374
භොකණ්ටකනනා	252
භොගණං	406
භොණකප්පො	252
භොණකො	324
භොතමසං	112
භොපාතසියොපි	466
භොපාතසියොපි අවසුතා	466
භොපාතසිවිඛිකං	254
භොපාලකුපොසපො	366
භොපාලකො	366
භොමගෙය	252
භොමයඤ්ච පටිච්ච	372
භොමයභකකාපි	428
භොමයභකකොපි හොති	534
ඝා	
ඝාණං ඵසායනනං	316
ඝාණෙන ගනං ඝාසීනා	316
ඝො	
ඝොසං කරෙය්‍ය	404
ච	
චකනං	208, 210, 212
චකකසමාරුළුනා ජාතපදා	318
චකමුං ඵසායනනං	316
චකමුඤ්ඤං	214
චකමුනා රුපං දිස්වා	214, 316
චකමුතො රුපානි දකිනති	110, 388

ව	පිට්ඨකයානි
වකුමා	218
වකුමා පුරිසො	18, 230
වකුමො	216
වජ්ජයං	122
වණ්ඛාලකුලෙ	206
වත්තාරි අරියසව්වානි	314
වත්තාරි මහාරුජසහසානි	402
වත්තාරි මහාසංචුද්දසහසානි	402
වත්තාරි වසාසතානි	380
වත්තාරි වසාසහසානි	380
වත්තාරිසං කප්පසහසානි	478
වත්තාරිසම්මි හුත්වා	128
වත්තාරො අසාසා	342, 344
වතසොපි හි ජාතියො	454
වතුථං කානං	80
වතුනතං පටිසම්භුදානං	
සච්ඡිකිරියා	44
වතුනතං මහාරුජානං	260
වතුනතං මහාභුත්තානං	394
වතුනතං මහාරුජානං පුත්තා	260
වතුහි සම්භවවත්තේ පරිසං	
සම්භවනන්තානං	50
වපලො	476
වජ්ජනිකාය වා	290
වජ්ජමණිපුරං	510
වජ්ජමසුරියො	304, 454
වරතො ව	390
වරතනම්මි	18
වරමානො	456
වා	
වාගසම්පදාය	122
වාගා	178
වාගානුසානි	62
වාගාය	194, 544
වාගෙත සම්මන්තාගතා	374
වාතුද්දසියං	260
වාතුමමහාරුජකානං	378
වාරිකං වරමානො	420
වි	
විඛුලාගිත්වා	212
විච්චිට්ඨායනි	232
විච්චිට්ඨායනි	232
විත්තං	10, 120, 294, 296
විත්තං අභිනින්නාමෙති	454

වි	පිට්ඨකයානි
විත්තං පග්ගණතාති	82, 536
විත්තං පසිදති	368
විත්තකම්මිකානං	48
විත්තකා	324
විත්තබ්බාසුත්තා	140
විත්තභාවතා	20
විත්තම්මි පසාමනාති	88
විත්තවිපතති	480, 482
විත්තවිපතතිහෙතු	480, 484
විත්තසං උපකම්මෙසා	368
විත්තසම්පදා	482, 484
විත්තසම්පදහෙතු	482
විවෙත අරකම්මෙතෙ	464
විරට්ඨිතිකො	510

වි

විවරපටිච්චෙකසම්මං	
පඤ්ඤාපෙතති	428
විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසනගිලා -	
තප්පව්වය හෙසජ්ජපරිකම්මාරං	440
විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසන -	
ගිලාතප්පව්වයහෙසජ්ජ -	
පරිකම්මාරානං	518, 524
විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසන -	
ගිලාතප්පව්වයහෙසජ්ජ -	
පරිකම්මාරුත්තපදානථං	98
විවරපිණ්ඩපාත - පෙ -	
පරිකම්මාරුත්තපදානෙ	230
විවරහෙතු	268

වෙ

වෙතතා පතිට්ඨිතා	396
වෙතතා	124, 306
වෙතසා අභිවිරුපෙත්ථා	474
වෙතසා වෙතො පරිච්චි	
පජානෙය්‍යං	454
වෙතසාපි විත්තං පජානන්ති	268
වෙතසා චුට්ඨො	88
වෙතසිකඤ්චි සුඛං	156
වෙතසිකම්මි දුක්ඛං	382

වෙ	පිට්ඨකයානි
වෙනසො එකොදිභාවං	294, 326
වෙනසො ව ලිභතතං	6
වෙනසො වූපසමො	8
වෙනිතං	378
වෙනොපදෙසනෙතුච්ච	16
වෙනොවිවුත්ති	160, 460, 462
වෙනොවිවච්චකුසලානං	46

වො

වොදකො	108
වොදකො ව භික්ඛු	106
වොරු	134

ජ

ජඛෙති	290
ජබ්බාද්දො	314
ජන්දං ජනෙති	82, 536
ජන්දජාතො	470
ජන්දරුනට්ඨානීයො	470, 472
ජන්දරුගප්පභාතං	460
ජන්දරුගචිතයො	460
ජන්දසමාධිපබ්බතසංඛාර- සමන්තාගතං	82, 536
ජන්දගතිං	140
ජන්දො	470, 472
ජත්තං අනුත්තරියානං	
පාතුභාවො	44
ජත්තං දිවසානං	212
ජත්තං බාතුනං උපාදය	316
ජඵසායතනානි	314
ජසිමානි	316
ජවද්දසානිපි	534
ජවද්දසානිපි බාරෙත්ති	428
ජහි මාසෙහි	212

ජා

ජාරතතුනෙහි	212
------------	-----

ජෙ

ජෙත්ථා එංලෙය්	364
---------------	-----

ජ

ජඛ්ඤාචිඤාරං	252
ජතපදවිතකෙකා	452

ජ

ජතපදො	134
ජමුද්දිපො	72, 76
ජරං අතනීතො	264
ජරසිභාලො	334
ජරුබමො	254, 264
ජරුපි දුක්ඛා	316
ජරුනං	320
ජරුය	280
ජචතපඤ්ඤානාය	92
ජචසම්පන්නො	518
ජචසම්පන්නො ව	434
ජලා	72

ජා

ජාගරස්ස ව	390
ජාගරියං අනුසුත්තො	214, 216
ජාණ්ණමණ්ඩලං	130
ජාතරූපස්ස	374, 452
ජාතිභිරුධො ජරුමරණං - තිරුජ්ඣන්ති	318
ජාතිපච්චයා ජරුමරණං	316
ජාතිපි දුක්ඛා	316
ජාතියා	132, 254, 280
ජාතිවාදෙත	292
ජාතිසත්ථි	294, 445
ජාතිසත්ථසගස්සම්චි	294, 454
ජාතිසගස්සම්චි	294, 454
ජාතං	270
ජාතං වා අන	236
ජාතතා	132
ජාතපදෙසු පරියායනෙතසු	318
ජාතන්ති ඛො පතස්ස	368
ජාතාමිති	236
ජාතියා වා ගරභාය වා	358, 360
ජාපෙතුං වා	450
ජායනතු	426

ජී

ජීගුච්ඡති	264
ජීගුච්ඡිතබ්බං	216
ජීගුච්ඡිතබ්බො	232
ජීණ්ණො	132
ජීව්භාඵසංඝාතනං	316

ප්‍ර.	පිටප්පිටකානි
ජීවහං රසං සාසිනා	316
ජීවිතං	398
ජීවිතමදො	266
ජීවිතා වොරොපෙනති	288
ජීවිතාසා	168

ජෙ	
ජෙනවතෙ	1

ජො	
ජොභෙනති	336

කා	
කාසිතං	45, 50

කෘ	
කෘතති කමමං	192
කෘතති වතුජාකමමං	192
කෘතති දුතියකමමං	192

කෘ	
කෘණකෘ	460
කෘණදසානං පච්චුප්පට්ඨිතං	390
කෘණදසානපටිලාභාය	88
කෘතකො	204
කෘතිපරිහාණි	26
කෘතිමජ්ඣිකතො වා	236
කෘතිවිතකො	452
කෘතිවුද්ධි	28
කෘතිසාලොභිතං	254
කෘතී	392
කෘයං	134
කෘයපටිපනො	370
කෘයසා අධිගමාය	392

ඬ	
ඬපතියං පඤ්ඤං	352

ඬා	
ඬානං බො පනෙතං	378
ඬානං හෙතං	224
ඬාතමහං	342
ඬාතමෙතං විජ්ජති	16
ඬාතාසානෙ ත සණ්ඨාති	352

කි	පිටප්පිටකානි
කිතසිලි ව	410
කිතාව සා ධාතු	514
කිතියා	216, 536
කිතෙ	294

ක	
කාසාය	278
කාසාය දිට්ඨානුගතීං	424
කාසොදොවෙතසාය	254
කාමටි නාම භණ්ණබ්බං මඤ්ඤසී	440
තං කීං මඤ්ඤසී	250
තං කියාහෙතු	378
තං බො පනෙතං	254
තං තෙ මයං පතිගණනාම	422
තං ත කරියසී	408
තං තාසායී	408
තං වා පත අනභිසම්භවං	416
තකකරසාය	334
තග්ග	280, 282
තග්ග තිං කසාප	422
තච්ඡනති	258
තච්ඡපට්ඨිකාය	276
තවො	100
තජ්ජනියකමමං	192
තඤ්ඤසු	458
තඤ්ඤවෙජ්ඣ	252
තඤ්ඤවෙජ්ඣ පටිපුච්ඡසාම	384
තණ්හකතියො	246
තණ්හාතිරොධා උපාදාන- තිරොධො	318
තණ්හාපච්චයා උපාදානං	316
තණ්හාසංයෝජනං	394
තණ්හාසිතෙතො	394, 396, 398
තතනං අයොබිලං	258
තජ්ඣ උපපනො	374
තජ්ඣ පරිනිබ්බාසී	412, 522
තත්‍ර	1
තත්‍රට්ඨිතො	476, 478
තත්‍ර නත්‍රෙව සත්ථිගබ්බතං	
පාපුණාති	454, 456, 458
තත්‍රසාය	252
තත්‍ර සුදං	420
තත්‍රාපාසීං	428
තත්‍රිදං	428

න	පිටප්පිටකානි
තනියං කෘතං උපසම්පජ්	326
තනියං දෙවදුතං	256, 258
තනියස්සානසහගතං	86
තනියමපි බො	302
තනියො අසාසො	342
තතො වුතො	294, 454
තතො නිදනං	302
තථතතාය සමාදපෙති	338
තථා කර්මානුකම්	254
තථාගතං අනුසාරති	368
තථාගතපථවේදිතං	226
තථාගතපථවේදිතො	
බමමවිතයො	510
තථාගතභාසිතා	140
තථාගතස්ස දුට්ඨත විනේතන	
ලොකිතං උපපාදෙය්	56
තථාගතස්ස බමමදෙසනා	106
තථාගතස්ස පභිණො	252
තථාගතසාවකෙ ව	176
තථාගතානං උපපාද වා	514
තථා වතුප්ඵං	328, 332, 350
තථා තනියං	328, 342, 350
තථා තථා නං පටිසංවේදීයති	442
තථා දුතියං	328, 342, 350
තථා නං ව්‍යාකරෙය්	384
තථාරූපං චිකුක්ඛු	238
තථාරූපං සුතං විජ්ජති	374
තථාරූපානං අරභතං	336
තථාරූපා සභා	374
තථාරූපි වාචං	236, 440
තථාභයං	360
තථාභයං පුග්ගලො	364
තදුපමානං	440
තථෙව	304
තදස්සාගමං	460
තදබ්බුතො	476, 478
තදනුතතරං	508
තදපි අකුසලං	338
තදභිනිවජ්ජෙති	472
තදවසරි	322, 336, 420
තදස්සාදෙති	476, 478
තදනු උපොසථෙ	260
තදනුපොසථෙ	366

න	පිටප්පිටකානි
තද පනානං	214
තනනාටුතානං වජ්ජානං	516
තනි	6
තනනිකාමෙති	476, 478
තනුකො	252
තනුතතා	410
තප්පති	98
තපතෙ	324
තපනියං	98
තබ්බසුලවිහාරි	408, 476
තමපි දුක්ඛං	376
තමහා අසනා	214
තමගතං	430
තමො	294
තයාවෙනං	254
තයිදං	132, 134
තයො පාසාද	264
තයොමෙ පුග්ගලො	510
තයොමෙ බමමා	356
තසමානිත 196, 198, 200, 246, 406,	408, 464
තසමානිත තං භික්ඛු	408
තසමා සෙබොති වුච්චති	410
තසමාහං කස්සප	424
තසමිං අසනෙ	240
තස්ස කුසං භික්ඛු	408
තස්ස නිබ්බේදිතාය	364
තස්සපාපියසිකා	192
තස්සා කථාය	240
තස්සෙව තං හොති	306
තා	
තාණ්ඤට්ඨ	280
තාදිසකෙ වා කාමෙ පරිඥෙසෙය්	268
තාදිසො හොමි	170
තා දෙවතා	374
තානි කුලානි	244
තානි බො පන හොනති	302
තානි බො පනිමානි	320
තාය ව විවිතො හොති	428
තාය රතනියා	378
තාලපක්කං සමපති බක්ඛිතා-	
පටුතතං	322

තා	පිටකඛනානි
තාලාවන්ද්‍රකතං	250
තාලාවන්ද්‍රකතො	330, 386
තාවසහසාධා ලොකො	402
ති	
තිංසමපි හුන්වා	128
තිංසරතතියො මාහො	378
තිකකතතුං සිහතාදං තදිත්වා	334
තිකකපඤ්ඤතාය	92
තිට්ඨතො ව	390
තිට්ඨනතමපි	18
තිට්ඨාමි	330
තිණණං පුගගලානං	230
තිණණං වෙදනං පාරගු	292
තිණණං සංයෝජනානං පරිකතියං	410
තිණණං සමුත්ථිභාවා	272
තිණ්හානි සත්ථානි	288
තිණං	264
තිණගහණං වා	278
තිණහකතාපි	428
තිණහකොටපි හොති	534
තිණවත්ථාරකො	192, 194
තිණසත්ථාරකෙ වා	378
තිණාගාරො	196
තිත්තො ව තපෙපතා ව	168
තිත්ථායතනානි	310
තිත්ඤ්කාලානං	232
තිබ්බා	258
තිබ්බානං	276
තිබ්බො තො ජ්ඤෙහවිසාසි	406, 426
තිරවජ්ඣතයොනි	118, 120
තිරවජ්ඣතයොනියා චූතා දෙවෙසු	78
තිරියං	328, 342, 350
තිරිටකානිපි	428
තිරිටානිපි	534
තිරොකුඩ්ධං	304, 454
තිරොපබ්බතං	304, 454
තිරොපාකාරං	304, 454
තිරොභාවං	304, 454
තිලකාහතගතනං	254
තිලා තණ්ඩුලා	240

ති	පිටකඛනානි
තියොසො මා සිකතා	410
තියොසො පටිපද	532, 536
තියොසො පරිසා	524
තියොසො ජාතියො	454
තියොසො වජ්ජනා	530
තියොසො විපතතියො	483, 486
තියොසො චූඨතියො	518
තියොසො සමපද	484, 488, 516
තිසහසසි මහාසසසසි ලොකධාතු	404
ති	
තිණ්මොති	248
තිණ්මොති පටිවජ්ජනානි	510
තිණ්මොති භික්ඛවෙ ගතකජාතානි	398
තිණ්මොති විරොවනානි	510
තිණ්මොති සොවෙය්සානි	488
තිසු සිකතාසු සිකතසු	408
තිසු සිකතාසු සිකතිභූං	408
තිහමතං	356
තිනිපි දතනිහි යාපෙති	534
තිහි වඩ්ඩිති	276
තු	
තුණති	332
තුණතිභාවෙන	126
තුණතිභූතා	134, 336
තුමෙන ආයසමනො	310
තුමෙන ලොකෙ සුගතා	386
තුමෙන ලොකෙ සුපටිපන්නා	386
තුසිතා	374
තු	
තුලිකා	324
තෙ	
තෙ ව පත සිකතාය ත සමාදපෙති	422
තෙවිවරිකතනං	80
තෙ වෙ මෙ එවං පුට්ඨා	310
තෙජෝකසිණං	84
තෙජෝධාතු	314
තෙජෝධාතුකුසලානං	48
තෙජෝධාතුයා	394
තෙත බො පත සමයෙන	420
තෙතඤ්ඤලිමතාමෙත්වා	336
තෙත පකකාමි	420

තෙ	පිට්ඨකිකානි
තෙතභානඤ්ඤානි	402
තෙතභායසමනෙතා	310
තෙත හි	252
තෙත හි ගහපති	384
තෙත හි බ්‍රාහ්මණ	112
තෙත හි සුණාප	356
තෙත්‍රපසඬකම්	110, 124, 244,
තෙත්‍රපසඬකමෙය්‍යං	420
තෙ පභියනති	368
තෙ හිකඬු	1
තෙලඤ්ඤා පටිච්ච ඡාරිකඤ්ඤා	372
තෙලපඤ්ඤානං	132
තෙලපාදීපො	252
තෙ ලොකෙ සුගතා	386
තෙවිජ්ජා	292
තෙවිජ්ජානං සුදං	292
තෙවිජ්ජෙසු	298
තෙසං තං අසං දීඝරතතං	
අභිතාය	424
ථ	
ථමහසා	544
ථලජා	72
ථා	
ථාමවා	434
ථාලිබොවනං	290
ථාලිපාකො	298
ථාවරෙය්‍යං	80
ථි	
ථිතමිඤ්ඤා	8, 290
ථි	
ථිලලුච්ඡිකකො	432
ථිසාති උඤ්ඤාපෙය්‍ය	430
ථෙ	
ථෙතා පච්චයිකා	376
ථෙර හිකඬු	138, 432
ථෙරෙ වෙපි	424
ද	
දාගාරිකො	432
දාදසමාසියො සංවච්ඡරෙ	378
දාලොපිකො	534

ද	පිට්ඨකිකානි
දාහං	120
දච්චකඬු	238
දච්ඡනං ගතීනං	118
දච්ඡනං පටිපදානං	302
දච්ඡනාහං	100, 122
දච්ඡගස්සි මංගුමිකා	
ලොකධාතු	404
දච්ඡතෙ	256
දච්ඡි ධම්මෙති නිය්‍යාති	430
දච්ඡිපි දත්තීති යාපෙති	534
දො අරගනෙතා සමමාසලොඤ්ඤා	
අපුබ්බං අවර්ජිතං උපපජ්ජෙය්‍යං	56
දොපි ජාතියො	294, 454
දොමාති	98
දොමෙ හිකඬුවෙ	120
දො රාජානො චක්කචතති	56
දො වස්සසතාති	378
දො වස්සසහස්සාති	378
දො වා තිණි වා කුලාති	414
දකඬකමොරපුත්තසුපරි-	
කමමකතං	324
දකඬිණං	130
දකඬිණාය දිසාය	366
දකඬිණෙත පසොන	216
දකඬිණෙය්‍යා	124
දකඬිණෙය්‍යානං සමුච්ඡිකාචා	272
දකඬිණෙය්‍යා	370
දකඬිනති	132
දණං නිකඬිපාති	366
දණං පණෙතු	254
දණංපරායණං	254
දඤ්ඤාකඬාපි	428
දඤ්ඤාකෙකාපි ගොති	534
දදෙය්‍ය	298
දතනං	12
දතනවිදංසකං ගසිතං	464
දකඬිච්ඡි	356
දකඬිජාතියො	452
දමෙති	300
දලිඤ්ඤා	206
දලිඤ්ඤා නොති	446
දසානං	460
දසොකාරෙ	122
දසොනති	254

ද	පිට්ඨකකාණ්ඩ
දසපි හුන්වා	128
දහරභූමි	132
දහරේ	132
දහිනි	250
දලහපරකකමෝ	434

ද	
දහබබ්බං	124
දහං දහබබ්බං	290
දහසංවිභාගරතො	272, 400
දයකසාය	290
දයකෙන මතතා ජාතිකබ්බං	70
දයිකානං	50
දරුකසාවානං	214
දරුදෙසානං	214
දරුවකානං	214
දසකමමකරපොරිසංසා	261
දසකමමකරපොරිසා	368

දී	
දීට්ඨධම්මවෙදනීයං	444, 450
දීට්ඨපානෙතා	144, 222, 224
දීට්ඨධම්මසුඛවිභාරං	120
දීට්ඨධම්මසුඛවිභාරාය	88
දීට්ඨධම්මිකානං ආසවානං	192
දීට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරය	194
දීට්ඨධම්මිකානං භයානං	192
දීට්ඨධම්මිකානං වජ්ජානං	192
දීට්ඨධම්මිකානං චෙරුනං	192, 194
දීට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති	232, 432
	440
දීට්ඨිපලාසො	152
දීට්ඨිරුගච්ඡිතවේසවිනිබ්බං	
පමුගෙධිපරිසුට්ඨානඥේකා-	
සාතභෙතු	130
දීට්ඨිවිපතති 186, 480, 482, 484, 486	
දීට්ඨිවිපතතිභෙතු	480, 484
දීට්ඨිවිසුද්ධි	186
දීට්ඨිසමපද, 186, 482, 484, 488	
දීට්ඨිසමපදභෙතු	182, 486
දීට්ඨිසමපනෙතා පුග්ගලො	54
දීට්ඨි භි භිකව්වෙ හඳ්දිකා	66
දීට්ඨිවෙව ධම්මෙ	104, 360, 362

දී	පිට්ඨකකාණ්ඩ
දීට්ඨව ධම්මෙ	208, 230, 350, 392
	426, 508, 524
දීට්ඨව ධම්මෙ පරිනිබ්බායති	364
දීට්ඨව ධම්මෙ සුඛං විහරති	364
දීට්ඨි වා ධම්මෙ	248
දිනනං	124, 290
දිනනාදුඨි දිනනපාවිකඤ්චි	376
දිපදනං අය්ගො	44
දිබ්බං උච්චාසයතමසාසයනං	324
	326
දිබ්බං සුඛං උපනිධාය	378
දිබ්බවකඤ්චි	268
දිබ්බවකඤ්චිකානං	46, 50
දිබ්බාය සොතධාතුයා	454
දිබ්බෙ ව මානුසෙ ව	454
දිබ්බෙන ආභිපතෙය්ගන	216
දිබ්බෙන වකඤ්චි	294, 456, 506
	508
දිබ්බෙන යසෙන	216
දිබ්බෙන වණ්ණෙන	216
දිබ්බෙන සුඛෙන	216
දිගඤ්චිකාපදසනං	408
දිවසං අතිතාමෙති	366
දිස්වා	252
දිසා භනති විරොචතා	402

දී	
දීඝතතාය	106, 152
දීඝරතනං	280, 388, 510
දීඝරතනං අභිකාය දුක්ඛාය	440
දීපඤ්ච	280

දු	
දුක්ඛතකමමකාරී	198
දුක්ඛරං කරුණි	316, 514
දුක්ඛං විහරති	70, 188, 360, 362
දුක්ඛං සයෙය්ග	252
දුක්ඛකබ්බයා	390
දුක්ඛකබ්බිකාසා	268
දුක්ඛකබ්බිකාසා නිරුධො	318
දුක්ඛදෙමනසානං	
අත්ථගමාය	392
දුක්ඛතති පඤ්ඤපෙම්	316
දුක්ඛනිරුධගාමිනී පටිපදා	228

ද	පිට්ඨකානි
දුක්ඛනිරුද්ධගාමිනී පටිපදාති	
පඤ්ඤාපෙම්	316
දුක්ඛනිරුද්ධො	318
දුක්ඛනිරුද්ධොති පඤ්ඤාපෙම්	326
දුක්ඛපරෙතො	268
දුක්ඛමං බමති	514
දුක්ඛවිපාකං	468
දුක්ඛවිපාකා	192
දුක්ඛස්ස	276
දුක්ඛස්ස ව පභාණං	294, 326
දුක්ඛස්සන්තං කරොති	410
දුක්ඛසම්ප්පාදනාය වදාමි	440
දුක්ඛසම්ප්පාදනාය	446, 516
දුක්ඛසම්ප්පාදනා ව	438
දුක්ඛසම්ප්පාදනොති පඤ්ඤාපෙම්	316
දුක්ඛාය	38, 40, 114,
	204, 336, 516
දුක්ඛාවතං	12
දුක්ඛිතං	256
දුක්ඛුද්දා	192
දුක්ඛෙ අනුත්තරස්සඤ්ඤා	86
දුක්ඛොතිණිණං	268
දුග්ගතිං	16, 110, 190,
	484, 506
දුග්ගති පාටිකඛිං	360, 362
දුග්ගතෙ	294, 456
දුග්ගතො ගොති	232
දුග්ගතිනෙති	134
දුච්චරිතා වරති	254
දුච්චන්තිතචිත්ති	198
දුච්චනො	466
දුච්චාරාකා	230
දුට්ඨිලං ආපනතිං අදුට්ඨිලං	
ආපනතිති	42
දුට්ඨිලං ව ආපනති	170
දුට්ඨො දෙසෙත	360
දුට්ඨො පුරිසපුග්ගලො	338
දුත්තප්පායං	168
දුතියං ක්කාතං	80, 106, 294, 326
දුතියස්සානසංගතං	86
දුතියං දෙවදුතං	256
දුතියා විජ්ජා	294
දුතියො අස්සාසො	342
දුග්ගදං දදාති	514

ද	පිට්ඨකානි
දුග්ගසිකො	206
දුන්තිකම්මතඤ්ඤා පදබ්බසඤ්ජනං	116
දුප්පජ්ඣා	168
දුප්පඤ්ඤා	72
දුප්පමෙය්‍යො	476
දුබ්බණ්ණනාය වදාමි	440
දුබ්බණ්ණනා ව ගොති	438
දුබ්බලා	134
දුබ්බාසිතභාසි	198
දුබ්බාසිතා	262
දුබ්බිකං	288
දුමමඛකුතං පුග්ගලානං	192
දුමමඛකුතං පුග්ගලානං -	
තිග්ගනාය	194
දුරක්ඛාතන්තා භික්ඛවෙ ධම්මස්ස	68
දුරක්ඛාතෙ	68
දුරතීසම්මචාති	98
දුලලංඛං වත මෙ	420
දුලලාති	324
දුලලා ලොකස්මිං	168
දුලලො	44, 474
දුස්සස්සං	288
දුස්සිලාසඤ්ඤා පභිණං	202
දුස්සිලාමලං	202
දුස්සිලො	202, 208
දුස්සිලො පාපධම්මො	142, 144,
	440
ද	
දුරතොපි පස්සන්ති	268
දුරෙ	512
දුරෙපාති	512
දෙ	
දෙය්‍යධම්මං	298
දෙය්‍යධම්මස්ස සම්මුඛිභාවා	272
දෙවතා අනුස්සරති	374
දෙවතානං පියමනාපානං	48
දෙවතානං වා	304
දෙවතානුස්සති	62
දෙවතාපියං අමනුස්සා	400
දෙවතාති	254

දෙ	පිට්ඨකයානි
දෙවනානි සද්ධිං සංවසති	374
දෙවතුපොසථං උපවසති	374
දෙවදුතං	254
දෙවතිකායං	124
දෙවමනුස්සානං	38, 40, 134, 146, 204
දෙවලොකුපපතනියා	216
දෙවා	118, 120
දෙවා තතුතතරිං	374
දෙවා තාවතියං	372
දෙවා යාමා	374
දෙවා සුභකිණ්ණා	228
දෙවෙ ව මනුස්සෙ ව සක්ඛිවිත්තා	412
දෙවො ත සමමාධාරං	
අනුප්පවෙව්ඡති	288
දෙසෙනා පුග්ගලො දුලලභො	474
දෙසෙති	302, 514

දෙ	
දෙණියං	452
දෙමනස්සට්ඨානියං රූපං	316
දෙවවස්සතා	162
දෙසං පඡ්ඡති	104
දෙසජං	248
දෙසජා දෙසනීදතා	360
දෙසජා පරිලාභා	252
දෙසසද්ධි	332
දෙසනනරො	116
දෙසනීදතං	248
දෙසපකතං කමමං	248, 470
දෙසස්ස උප්පාදය	170
දෙසස්ස පභාණං	408
දෙසස්ස පභාණාය	384, 386
දෙසසමුදයං	248
දෙසාගතියං	140
දෙසෙන අතභිභුතො	362
දෙසො අකුසලමූලං	358
දෙසො අභිකාය	338
දෙසො තිදුතං	248, 468
දෙසො පභිණො	386
දෙසො පභිබ්බස්සති	408
දෙසො මහාසාවජේජා	356

බ	පිට්ඨකයානි
බඤ්ඤති අග්ගප්පතනානි	430
බඤ්ඤති උතුපරිනාමීති	426
බන්තං	452
බමමං අබමමොති දීපෙනති	40
බමමං අනුස්සරති	370
බමමං බමමොති දීපෙනති	40
බමමං සරණං ගතො	228
බමමං සරණං ගතො භොති	400
බමමකථිකතතං	80
බමමකථිකානං	46, 50
බමමකමොති	144
බමමකෙතු	208
බමමවක්කං	46
බමමවක්කුං උදපාදි	430
බමමවරියා සමවරියා	110
බමමවාගො	178
බමමඤ්ච	110
බමමට්ඨිකතා	514
බමමඤ්චො	208
බමමදුතඤ්ච	178
බමමදෙසනා	226
බමමධරු	220
බමමනියාමනා	514
බමමපරිසන්ථාරො	180
බමමපරිසංවෙදී	272, 274
බමමපමොදිතානං සතං	464
බමමපරිච්චාගො	178
බමමපරියායං	128
බමමපරියෙට්ඨි	180
බමමපරියෙසනා	180
බමමපුජා	182
බමමභොගො	178
බමමයාගො	178
බමමරසස්ස	76
බමමරුජා	208
බමමච්චයසමොඤ්ඤාමි	82, 538
බමමච්චකෙකාමසිස්සනාති	452
බමමච්චකෙ	428
බමමවුද්ධි	182
බමමවෙපුලලං	182
බමමසංඛගතො	178
බමමසන්ථාරො	180
බමමසන්ථාවයො	182
බමමසමොගො	178

බ	පිට්ඨකයානි
බමමසංවිහානො	178
බමමසමණය	240
බමමා	20
බමමා කපේයසං	182
බමමාඛිපතෙය්‍යා	208
බමමානං	122
බමමානුකම්පා	180
බමමානුගතනො	180
බමමානුසානිං	86
බමමානුසානි	62
බමමානුසාරී	144
බමමිකා පරිසා	144
බමමිකො	208
බමමිඤ්ඤි	182
බමමියං කථාය	420
බමමෙ අබමමනඤ්ඤි	164, 166
බමමෙ අවෙච්චප්පසාදෙන	394
බමමෙ බමමසඤ්ඤි	166
බමමෙන සද්ධිං සංවසති	370
බමමෙසිනා	180
බමමෙසු බමමානුපසසී	536
බමමෙහි	106, 216, 506
බමමො	132
බමමො දෙසිනො	314
බමමො දෙසෙනබෙබ්බා	226
බමමො පකාසිනො	110
බමමො ස්වාකකානො	334, 386
බමති	452
බමො වා	362
බා	
බාදුකුසලතා	162
බාරෙච්ඡා	110, 297
බාරෙම	302
බ්	
බිතිමනතාතං	48
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මාරූපං	46
බ්‍රහ්මලී ව	410
බො	
බොවති	452

න	පිට්ඨකයානි
න අභිභවං	534
න අතප්පං කරොති	360
න උද්දිසාකමං	531
න උප්පාදෙය්‍යාමි	216
න උප්පාදෙ පඤ්ඤායති	274
න ඵලකමනතරං	534
න ඵහිභදනතිකො	534
න කල්‍යාණමකාසි	254
න කුකකුච්චාසිතබ්බං	
කුකකුච්චායති	166
න කුමහිමුඛා පතීගණනාති	534
න කුලෙජෙට්ඨාපවාසී	254
න බලොපිමුඛා පතීගණනාති	534
න බිප්පං ලුජ්ජති	510
න බො ත්‍යාගං	302
න බො පතෙනං	214
න බො මුග්ගමණ ඵකඤ්ඤාච සතං	308
න ගබ්හිතියා	534
නගරා	236
නගරාපි බ්‍යානනති	318
නච්චං	464
නච්චගිත - පෙ - විගුසනට්ඨානා	376
නච්ච	464
න ච කමමතියං	452
න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති	176
න ච තතාරි සතාති	308
න ච පතස්ස සුලභරූපො සමසමො පඤ්ඤාය	398
න ච පහස්සරං	452
න ච මම කුචන	366
න විරසොච	220, 508
න වෙච මුද්ධ හොති	452
න ජාතාමිති	236
න සීතස්ස අඤ්ඤාචතතං පඤ්ඤායති	274
නතොච	122
නතඤ්ඤා පුග්ගලො	230
න තිට්ඨභදනතිකො	534
න නිණ්ණි සතාති	308
නනී අයං ලොකො	480
නනී කමමං	516
නනී කාමෙසු දෙසො	532
නනී කිඤ්චිති	84

න	පිටප්පිකාති
තප්පි කිරියං	516
තප්පි තං සකෙසුප්පිතං	430
තප්පි තිත්ති	464
තප්පිදුති පුතබ්බවො	460, 462
තප්පි දින්නං	480, 484, 486
තප්පි පරො ලොකො	480
තප්පි පිතා	480
තප්පි මාතා	48, 480
තප්පි සිට්ඨං	480, 484, 486
තප්පි ලොකෙ සමණමුහමණා	
සමමග්ගතා සමමා පටිපන්නා	480
	484, 486
තප්පි විරියං	516
තප්පි සත්තා ඔපපාතිකා	480
තප්පි සා ඉද්ධි වා	426
තප්පි සා ඉද්ධි වා ආනුභාවො වා	426
තප්පි සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං	
ඵලං විපාකො	480
තප්පි සුතං	480
ත පුට්ඨොදකං	534
ත දවන්නං භුඤ්ජමානානං	534
ත දො සත්තාති	308
ත දණ්ඩමන්නරං	534
තදියා වා	250
තදියා සිසසොතාය	364
ත දීඝරතනං අනුසෙති	510
තදිමුඛෙ බීජං ඔබ්බියා	516
තදිවිදුග්ගං	72, 76, 276
තනායසවිසයනති	506
ත නිමන්නණං සාදියති	534
ත නිමිත්තකතාති	214
තපපගොති කාචුං	448
තපපමාදිංසු	94
ත පඤ්චසත්තාති	308
ත පඤ්චපාසනති	232
ත පරසස අසත්තා දුක්ඛං	
උපදානති	362
ත පරියොසානං මනසි	
කරොති	240
ත පායමානාය	534
ත පුරිසන්නරගතාය	534
ත පොඤ්ඤාමා	
ත බාහුලිකා ගොනති	138, 432
තභං අබ්බසසකමානො	430

න	පිටප්පිකාති
ත භාජ්තබ්බො	232
ත භග්ගකං මරණං	466
ත භග්ගකා කාලකිරියා	466
ත මච්ඡං	534
ත මජ්ඣං මනසි කරොති	240
ත මණ්ඩිතාය	216
ත මංසං	534
ත මදය	216
ත මහපථලං කොති	
ත මහානිසංඝං	440
ත මහපථලො	366
ත මහාජ්ඣිකො	366
ත මහානිසංසං	366
ත මහාවිපාඨාරො	366
ත මුසලමන්නරං	534
ත මෙතං අසස පතිරුපං	264
ත මෙරයං	534
ත මේසො අත්තා	512
තමො තසා	130
ත යථා මනසිකා සණ්ඩසණ්ඩ	
වාගිණී	534
ත යථා සා උපට්ඨිතො කොති	534
තඤ්ඤං	462
ත ලාභී	206
තචං වක්කසුගං	212
තචඤ්ඤා කමමං ත කරොති	392
තචඤ්ඤා වෙදනං	216
ත වණණං භණ්ඩි	422
ත වණණං භණ්ඩම්	422, 424
ත වත මෙ සුලඤ්ඤං	420
තචමපගං	150
ත වයො පඤ්ඤායති	274
තවානං කමමානං අකරණං	
සෙභුසානං	390
ත විභුසිතාය	216
ත විරියං ආරගනති	138
තවො වෙපි කසසප තිකඛුතො	424
තවොපි	150
තවොපි පොඤ්ඤා	438
ත සංකිත්තිසු	534
ත සංචලිකා	138, 432
ත සිත්තාකාමො	422
ත සුරං	534
ත සුසංසුසනති	140

න	පිට්ඨකයාහි
ත සෙවිතබ්බො	232
තභාරු	100
ත හි මෙත්ථ අභබ්බතා චූතතා	410
ත හෙව වො	304
ත හොති ඡන්දෙ	310
නා	
නාඤ්ඤසං	209
නාඤ්ඤසං දතං දතබ්බං	288
නාඤ්ඤසං සාවකානං දිනනං	
මහපථලං	288
නාඤ්ඤසං සාවකානං දතං	
දතබ්බං	288
නාණ්ඩුපි බායති	444, 450
නාද්දසං	254
නාතනතාසඤ්ඤානං අමතසිකාරු	
	80, 476
නාතාකරණං	212, 478
නාතා බජ්ජකානි	240
නාතාධාතු පටිවෙධො හොති	44, 90
නාතාබාහාසු ගහෙත්වා	254
නානුකම්පාය	356
නානුද්දයාය	366
නානුපතිය්සනත්ති	506
නානුබ්බසඤ්ඤානග්ගාහි	214
නාපරං ඉත්ථතතාය	350, 508
නාබ්බාචිත්තනත්ති	118
නාබ්බසඤ්ඤාසිං	460
නාමගොතනං	322
නාමගොතනං සාවෙත්වා	336
නාමඤ්ඤා	160
නාමරූපං	316
නාමරූපනිරෝධා සලායතන	
නිරෝධො	318
නාමරූපපච්චයා	316
නාලිසණ්ඩාසඤ්ඤා	374
නාචුතිකං	254
නාචුතිකො	132
නායසු	244
නාසනඛියං	254
නාහං කචන	388
නාහං හතෙන ඵත්ථ සකෙකාමි	
සිහිනිභූං	408
නාහං හිසබ්බෙ	1, 22, 26, 28

හි	පිට්ඨකයාහි
නිකකුජ්ජිතං	132
නිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජෙය්ස	110, 330, 388
නිකඛිතතකයාවං	452
නිකඛිතතධුරු	432
නිකඛිතතානි	284
නිකාලොභී	324, 326, 328, 330
නිග්ගහාය	192
නිගණ්ඨා නාම සමණජාති	366
නිගණ්ඨුපොසපො	366
නිගණ්ඨා නාතපුතෙනා	390
නිගමං	326
නිගමා	286
නිගමාපි ඛය්ගනත්ති	318
නිගමෙසුපි චූය්ගමානෙසු	318
නිව්ජානො	350
නිව්ජාරෙති	440
නිජ්ජරු විසුද්ධියො	392
නිජ්ජාපෙනත්ති	146
නිජ්ජාමා පටිපදා	532, 534, 536
නිට්ඨිතං	212
නිඛිනනං	452
නිඛිමති	452
නිඛොවති	452
නිදනානි	248, 468
නිපට්ඨිකඤ්ඤා සුඛං	156
නිපට්ඨිකාරමමණඤ්ඤා සුඛං	156
නිපපුරිසෙහි තුරියෙහි	26
නිපකො	276
නිපතනත්ති	220
නිබ්බතතති	248
නිබ්බතෙතත්වා	414
නිබ්බානං	16, 246
නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරිතාය	392
නිබ්බාණාය	62
නිබ්බායෙය්ස	454
නිබ්බිදානුපසිඛිතා	100
නිබ්බිදාය	126
නිබ්බුතො	350
නිබ්බෙදනාය	360
නිබ්බෙධිකපඤ්ඤානාය	92
නිව්වාණරතිතො	374
නිව්වෙනතති	132
නිමිතතානි	456

නි	පිටුවකිනි
නිමිතෙනත ආදිසති	307
නියතාති	334
නියතො	410
නියසාකමමං	192
නියමං	226
නිරයං 16, 110, 450, 484, 506	
නිරයං උපතෙති	444
නිරයං උපපජ්ජති	190
නිරයපාලා	254, 258
නිරයමපි ගවජති	478
නිරයා චුතා දෙවෙසු	
පච්චාජායනති	78
නිරයා චුතා මනුසොසු	
පච්චාජායනති	78
නිරයො	118, 120
නිරුමිසඤ්ච සුඛං	154
නිරුසො	260
නිරුපධිසුඛං	154
නිරුධසඤ්ඤං	86
නිරුධාය	62, 126, 194
නිරුධො	246
නිලොපමපි හරති	276
නිවාතං	250
නිවාතාති	296
නිවෙසතෙසු	246
නිවෙසෙතබ්බා	392
නිවෙසෙති	122
නිසාටා	462
නිසායසම්පනො	218, 220
නිසාරණපඤ්ඤා	144
නිසාරණං	462
නිසාරණඤ්ච	464
නිසාරණතො	362, 460, 464
නිසාරණපරියෙසනං	460
නිසාරණියං	192
නිසජ්ජාය	216
නිසිනො	110, 240, 244
නිසිදි	110
නිහනචා	130
නිහිතදණ්ඩා	370
නිහිතසත්ථා	376
නි	
නිවසෙය්‍යං කපෙපති	378

නි	පිටුවකිනි
නිවෙ කුලෙ පච්චාජාතො	206
නිතතො සුතතනොති	118
නියාතුං	134
නියාතෙතා	366
නිලකසිණං	84
නිලනිදසානාති	84
නිලනිහාසාති	84
නිලවණණාති	84
නිලාති	84
නිවාරහකබ්බාපි	428
නිවාරහකබ්බාපි ගොතු	634
නෙ	
නෙකබං ජලොකදං	324
නෙකබමමසුඛං	154
නෙගමජාතපදෙසු	210
නෙතං සාතං විජ්ජති	16, 394
න නං මම	512
නෙමිපි	212
නෙය්‍යත්ථං සුතතනං	118
නෙය්‍යත්ථො සුතතනොති	118
නෙරසිකා	474
නෙව තාව	462
නෙව තාවාහං	460
නෙව දවාය	216
නෙව මාතරා කතං	254
නෙව චුට්ඨාති තමා ආබාධා	226
නෙවසා අපෙය්‍ය	444
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං	84
නෙවාදිං මතසි කරොති	240
නෙවොකකමති	226
නෙසාදකුලෙ	206
නෙසාහං	212
නෙසොගමෙමි	612
නො	
නො අඤ්ඤාථා	304
නො අරුපා	154
නො වෙදං	862
නො තථා උසසිලෙ	590
නො පටිපුච්ඡා විනිතා	140
නො පටිබාහුං	398
නො විචට්ඨති	242
නො විචටාති	510

නො	පිටපි බහාන
නො විසසජේජනි	304, 518
නො සණ්ඨානි	240
නො සඟ්ගමගරු	142
නො ගෙනං ගනෙන	394, 396, 444
ප	
පකබයස	260
පකබගතො වා	206
පකබිපෙයස	444
පකබි සතුණො	304
පකබුපචේජදාය	193
පකාසිතො	232
පකාසෙනනි	240
පකිරෙයස	240
පග්ගහනිමිත්තං	456
පග්ගහො	160
පගෙව	216
පච්චිකුසුසිං	460
පච්චිතං චේදිතබ්බං විකුසුසි	392
පච්චිතං චේදිතබ්බං විකුසුසිති	270, 370
පච්චිතං සහධමමිකො	
සමණවාදො	310
පච්චනතිමෙ	136
පච්චනතිමෙසු ජතපදෙසු	
පච්චාජායනති	72
පච්චජීකෙත පාණිනා	210
පච්චනුභවෙයසං	458
පච්චනුභොති	304
පච්චයා මිච්ඡාදිට්ඨියා උපපාදාය	170
පච්චයා රුහසා උපපාදාය	170
පච්චසොසාසි	212, 292
පච්චාසාරෙනතිපි	258
පච්චුට්ඨාය	216
පච්චුට්ඨති	132
පච්චුපට්ඨිතාසසු	252
පච්චිකබ්බුද්ධො	148
පච්ඡාභතතං	326, 330
පච්ඡිමකුච ජතතං	120
පච්ඡිමං යාමං	216
පච්ඡිමසා ව ජතතං	120
පච්ඡිමා ජතතා	432
පච්ඡිමාය දිසාය පාණො	366
පජ්ඣායනතං	332

ප	පිටපි බහාන
පජ්ඣායනෙනා	332, 334
පජං	322
පජහති	452
පජහති එකං ධම්මං	354
පජහථ	114
පජහනෙනා	354
පජානාති	294
පජාපතිසො	252
පජාය	462
පඤ්චබ්ගප්පභිණො	290
පඤ්චබ්ගසම්නනාගතො	290
පඤ්චබ්ගානි	290
පඤ්චනං ඔරමනාගිගාතං	
සකෙසුප්පජානං	412
පඤ්චවසසසතාති	378
පඤ්චවිධබ්බතං	258
පඤ්චගබ්ගති	290
පඤ්චාලානං	378
පඤ්ඤාලිකො	450
පඤ්ඤාතං	192
පඤ්ඤාතං තථාගතෙන	40
පඤ්ඤාතෙන	126
පඤ්ඤාතෙන අනුපපඤ්ඤාතං	192
පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ	332
පඤ්ඤා	120
පඤ්ඤාකබ්බකෙන	290
පඤ්ඤාකථා	232
පඤ්ඤානිරොධිකො	382
පඤ්ඤාපටිලාභාය	92
පඤ්ඤාපහෙදාය	90
පඤ්ඤාපට්ඨානි	26, 28
පඤ්ඤාපෙනති	292
පඤ්ඤාපෙති	514
පඤ්ඤාබලං	82, 86, 535
පඤ්ඤාබ්‍යුලලාය	92
පඤ්ඤාය	232, 460
පඤ්ඤාය අතිවිජ්ඣා	472
පඤ්ඤාය අනුගාහෙසාමි	232
පඤ්ඤාය පටිපුරකාරී	412
පඤ්ඤාය මතතසොකාරී	410, 412
පඤ්ඤාය වසිති	276
පඤ්ඤාය සමනනාගතා	377
පඤ්ඤායෙථ	102, 382
පඤ්ඤාදවනෙනා	72

ප	පිටිබිඹකානි
පඤ්ඤා විමුක්තිය	208, 230, 456, 524
පඤ්ඤා විමුක්තිය ෮ පසමපජ්ජ	244
පඤ්ඤා විමුක්තිය ව	160
පඤ්ඤා විමුක්තිය නො	144
පඤ්ඤා වුද්ධිය	28, 518
පඤ්ඤා වුද්ධිය	92
පඤ්ඤා වෙපුලලාය	92
පඤ්ඤා සමපද	516
පඤ්ඤා සමපි හුක්ක	128
පඤ්ඤා සාමඤ්ඤා ගතානං	232
පඤ්ඤා ජ්‍යෙය්‍යං	82, 86, 536
පඤ්ඤා ජ්‍යෙය්‍යං අධිමතතං	224
පඤ්ඤා පුට්ඨං	518
පඤ්ඤා පුට්ඨං සමානො	354
පට්ඨපෙති	514
පට්ටිකාප්පනො	252
පට්ටිකා	324
පටිකාප්පනො	252
පටිකාරෙති	200
පටිකා	324
පටිග්ගාහකානං	290
පටිග්ගාහකෙත මතතා- ජාතිකබ්බං	70
පටිග්ගාහා	120
පටිගවෙවච	406
පටිසතිමිතතං	8, 170, 356
පටිසතිමිතතනාතිස්ස වචනීයං	356
පටිසසඤ්ඤානං අප්පගමා	84
පටිසසඤ්ඤානං අප්පබ්ගමා	476
පටිච්ච	460
පටිච්චනං	132
පටිච්චනං වා විචරෙය්‍ය	110, 330, 388
පටිච්චනකමමනො	208, 232
පටිජාගරනති	260
පටිජාතනො	332
පටිජාතාති නො අවජාතාති	364
පටිඤ්ඤාතකරණං	192
පටිනිස්සග්ගාය	194, 544
පටිපජ්ජනති	302
පටිපද	302
පටිපදය න සණ්ඨාති	352

ප	පිටිබිඹකානි
පටිපනනා හොනති	300
පටිපසංගාමි	206, 208
පටිපසංගාමිලඤ්ඤා	452
පටිපුච්චනති	140
පටිපුච්චාචාරාකරණීයං පඤ්ඤං	352
පටිපුච්චාචාරිනි	514
පටිපුච්චාචාරිනි පරිසං	514
පටිපුච්චායාමි	252, 302
පටිබාහනති	134
පටිභාණ්ඩනනානං	48
පටිභාණ්ඩායකානං	48
පටිචාතමපි ගඤ්ඤා ගච්චති	400
පටිච්චගච්චති	512
පටිච්චරනති	140
පටිච්චනොදෙනති	140
පටිච්චනො හොති	236
පටිවෙකම්බුං	134
පටිසංවෙදෙති	248, 382
පටිසංඛාතබලං	103, 184
පටිසංඛාය	104
පටිසංඛා යොතිසො	216
පටිසංඛාති කම්බු	376
පටිසංඛාති	140
පටිසංඛාරෙ	180
පටිසම්භිද්ධපනනානං	48
පටිසාරණීයකමමං	192
පටිසෙවනාය	460
පටිසංඛාමි	216
පඨමං කුචානං	80, 106, 294, 326
පඨමං දෙවදුතං	254
පඨමං යාමං	216
පඨමං සරණං ගච්චන්ති	50
පඨමං සලාකං ගණනනානං	48
පඨමජ්ඣානසහගතං සද්ධිජ්‍යෙය්‍යං	86
පඨමා විජ්ජා	294
පඨමෙන වසසා	132
පඨමො අග්ගාසො	342
පඨමො සහබ්බමිකො	
නිග්ගහො හොති	310
පඨවිකසිණං	84
පඨවිධාතු	314
පඨවිධාතුයං	394
පඨවියාපි	304
පඨවිරසං	66

ප	පිට්ඨකයානි
පථවිලොචනමො පුග්ගලො	510
පණ්ඩිතතො	196
පණ්ඩිතනිමිත්තනානි	198
පණ්ඩිතපඤ්ඤාතනං	274
පණ්ඩිතපඤ්ඤාතනා	274
පණ්ඩිතපඤ්ඤාතනානි	274
පණ්ඩිතලක්ඛණානි	198
පණ්ඩිතා	115, 162, 190
පණ්ඩිතාපදනානි	198
පණ්ඩිතෙති	310
පණ්ඩිතො බ්‍යවෙතා	172
පණ්ඩුකමබ්ලෙ නිකම්භතං	324
පණ්ණරසෙ	260
පණ්ණානි	326
පණ්ණමෙත්වා	130
පණීයං	220
පණීතිතා	306
පණීතං	246, 512
පණීතතරඤ්ච	306
පණීතතරෙ	222
පණීතද්‍රව්‍යකාතං	50
පණීතද්‍රව්‍යකාතං	50
පණීතා	512
පණීතාය ධාතුයා	396, 398
පණීතෙ	456
පණීතො	452
පතනකකිං	332
පතනකකිංකො	334
පතනච්චරං ආදය	420
පතනච්චරමාදය	326, 330
පතනබ්බං	100
පතනානි	252
පත්තනා පතිට්ඨිතා	396
පතිකතං	122
පතිකතඤ්ච	122
පතිනිට්ඨං	26, 28
පතිනිට්ඨො	516
පතිගණනානි	116, 200
පතිගණනානු ආයතීං	
	සංවරය 422
පතිට්ඨාපෙතබ්බං	392
පතිට්ඨාපෙති	122
පතිට්ඨාපෙය්‍ය	122

ප	පිට්ඨකයානි
පතිත්ථිතී	230
පතිරූපං උපට්ඨාකං	226
පතිස්සතො	342
පදකම්ණං කත්වා	398
පදකො	292
පදබ්‍යඤ්ජනස්ස	116
පදබ්‍යඤ්ජනෙති	200
පදහති	536
පදහාමි	100
පදහිස්සාම	98
පදලොභා	514
පද්ධතිචිත්තං	16
පද්ධමං	264
පදෙසං පදෙසකාරී-	
ආරුබෙති	412, 414
පදෙසෙ වරිංසු	366
පදෙසෙ වරිස්සනානි	366
පධාතං	98
පධාතස්මිං	100
පධාතානි	98
පනතානි සෙනාසනානි	120
පනායස්මා	508
පපති	212
පබ්බජ්‍යාධිකරණං	300
පබ්බජ්‍යාසුඛං	154
පබ්බජනති	508
පබ්බජිතස්ස	134
පබ්බජිතාතං	324
පබ්බජිතො	134, 300
පබ්බතකඤ්ජරසාඛා	432
පබ්බතච්ඡිකමං	76, 276
පබ්බාජනාය වා	358, 362
පබ්බාජනීයකමමං	192
පහඬු	452, 456
පහස්සරං	18
පහස්සරඤ්ච	456
පමනෙතො	270
පමාදවතාය	254
පමාදස්සං	254
පමාදස්ස	194, 544
පමාදිංසු	94
පමාදෙ	28, 36
පමුබ්බෙ	126

ප	පිටියකිනාති
පමුටිය	94
පමුදිනසා පිති ජායති	432
පයතපාණි	272
පසිරුපාසිතබ්බං	232
පසිරුපාසෙය්‍යං	258
පරං දුතං දදන්තං	290
පරං ඤාජනසතං	366
පරපිත්තවිදුනියො	268
පරපිත්තවිදුනො	268
පරඤ්ච අදින්නාදුතෙ-	
සමාදපෙති	540
පරඤ්ච අභිජ්ඣාය සමාදපෙති	542
පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ-	
සමාදපෙති	540
පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති	
	538
පරඤ්ච පිසුණාය වාචාය-	
සමාදපෙති	540
පරඤ්ච ඵරුසාය වාචාය-	
සමාදපෙති	542
පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති	544
පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති	540
පරඤ්ච ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති	542
පරඤ්ච සමථපපලාපෙ-	
සමාදපෙති	542
පරජාමපි	382
පරදුරමපි ගච්ඡති	338
පරධම්මාපසාදනා	386
පරනිමිතිවසවතනිතං	380
පරනිමිතිවසවතනිනො	374
පරමපි ගන්තවා	310
පරමමරණා 110, 482, 484, 486,	506
පරමසුබ්බමාලො	264
පරමාසාධාරණාය 282, 284	
පරමාසාධාරණපි 216, 382	
පරමාදං පත මුංසෙනති	336
පරසත්තාතං පරපුග්ගලාතං	454
පරහෙතු වා	236
පරායණඤ්ච	280
පරාමසා	146
පරිකකයා	412, 522
පරිකකයාය 194, 544	
පරිකකිණ්ණවසඤ්ඤාප්පනො	262
පරිකපො න සණ්ඨාති	352

ප	පිටියකිනාති
පරිච්ච	306
පරිච්චාගා	178
පරිචාරියමානො	264
පරිජාතනො, එකං ධම්මං	354
පරිජාතාති එකං ධම්මං	354
පරිඤ්ඤාතං	94
පරිඤ්ඤාය 194, 544	
පරිභයාති	132
පරිභයාමානො	252
පරිත්තාති	84
පරිත්තෙ උදකමලකෙ	444
පරිත්තො	450
පරිත්තො අප්පාතුමො	444
පරිනිබ්බාපෙති	800
පරිනිබ්බායති	478
පරිපෙඨාසෙති	456
පරිපෙඨාසෙය්‍ය	458
පරිපඤ්ඤාති	220
පරිපඤ්ඤි තිට්ඨති	276
පරිපුච්ඡති	220
පරිපුරං පරිපුරකාරී	412
පරිපුරකාරී භොති	410
පරිපුරං වා සීලකකිකිං	232
පරිපුරිසානති	260
පරිපුරෙති	432
පරිබ්බාජකා	128
පරිබ්බාජකාරාමො	524
පරිබ්බාජකාරාමො	332
පරිබ්බාජකො 330, 382	
පරිභවන්ති	336
පරිතුත්තං	92
පරිමජ්ජනා	304
පරිමජ්ජෙය්‍යං	454
පරිමණ්ඩලෙති	200
පරිමුඛං සතිං	326
පරිමුත්තො ජාතියා	262
පරිමුත්තො දුක්ඛසමා	262
පරිමොචෙය්‍යං	304
පරියාදින්නවිත්තො 282, 284, 338,	
	358, 362
පරියාපුණ්ණිතබ්බං	140
පරියායන්ති	318
පරියායභන්තභොජනානුයොග-	
මනුසුත්තො	534

ප	පිටුවකිනි
පරිඥාපි	180
පරිඥාපිතා	180
පරිඥාදපනා	368
පරිඥාදනං	322
පරිඥාදනෙ	294
පරිඥාදනො	322
පරිඥාධාය	278
පරිඥානඥො	362
පරිඥාසානකල්‍යාණං	240, 322
පරිවාරසම්පද	80
පරිවාරසදනං	192
පරිසකසවො	140
පරිසග්‍යනො වා	236
පරිසතිං	330
පරිසමණො	140
පරිසා	126, 136, 432
පරිසුඤ්ඤා	240, 322
පරිසුඤ්ඤා	294
පරිසුඤ්ඤා ඡත්‍යවණං	322
පරිසොධෙති	216
පරිහරති	104
පරිහරෙය්‍ය	122
පරිහානාය සංවත්තනති	188
පරිහායනති	22, 24
පරිහාසිසානති	260
පරිහිනං	02
පරෙ ව	302
පලලකං	326
පලලකො	252, 324
පලලපුඤ්ඤා	428
පලාසං	194, 544
පලාසො	188
පලිකකෙසං	264
පවතනති හම්සාති	232
පවතනඵලගොථි	428, 534
පවතනමානං	432
පවතනිකං	46, 212
පවාරණධිපතං	192
පවාරණං පඤ්ඤානා	192
පවාහෙය්‍ය	250, 364
පවිවෙකානි	428
පවිවෙකෙ නිකම්පනායුරා	138
පවිවෙකෙ පුබ්බිකමා	138, 432
පවෙදෙමි	302

ප	පිටුවකිනි
පවෙධමානං	254
පංසුකුලානි	428
පංසුකුලිකතනං	80
පංසුධොවනකනෙතවාපි	452
පංසුධොවිකො	452
පංසුවාලිකා	452
පසං	270
පසං වා ආහ	236
පසංතා	132
පසංඤාකායො	432
පසංඤාමොඤ්ඤා	82, 538
පසංඤා	508
පසංඤා කායො	432
පසංඤාති	432
පසංම	506
පසංමිති	236
පසනනවිතනං	16
පසනනානං භියොහාචායා	192, 194
පසාදං උපදංසෙති	174
පසාදනියෙ සානෙ	174
පසාරිතං	126
පසාරෙය්‍ය	126
පසාණං පඤ්ඤාපෙම	382
පසාණසඤ්ඤා	86
පසාණාය	194, 544
පසාය	104
පතිතනො	508
පතිතං	114
පතිණං නොති	250
පතිණං ආයතිං අනුපපාදධමො	364
පතිණානි	290
පතිණො	330, 452
පතියනති	430
පනුතසනනරතනානං	378
පනුතසනනරතනාය	122
පහොති හනතුං වා	448
පට්ඨිකතිනා මුලාති උඤ්ඤා	364
පට්ඨිකණෙය්‍ය	364
පට්ඨිපනනං	256
පා	
පාකතිජ්ඣො	136
පාකතිජ්ඣො	476

පා	පිට්ඨකයානි
පාටිකඛිං	118
පාටිභාරිකානි	304
පාණමපි හතති	338
පාණහරුතං	276
පාණං	290, 366
පාණංතිපාතං පහාය	376
පාණංතිපාතා පටිච්චිතා	376
පාණංතිපාතා පටිච්චිතො	400, 482, 484, 488
පාණංතිපාති	480, 486
පාණංතිපාතිතො භවිස්සන්ති	310
පාණංතිපාතෙ ව සමනුඤ්ඤා	538
පාණිතා පටිමසති	304
පාණිතා පටිමසෙය්‍යං	454
පාණුපෙතං	110, 132, 282, 296
පාණුපෙතං සරණං හතං	388
පාතිමොක්ඛං	192
පාතිමොක්ඛධම්පතං	192
පාතිමොක්ඛසංවරතංචිතො	124, 434
පාතිමොක්ඛද්දෙසා	192
පාතුකරිස්සති	332
පාතුකරෙති	230
පාතුභාෂවා	44, 474
පාතුභුතං	10, 254
පාතුරහොසි	126
පාදෙ ගමෙන්නි	258
පාදෙත	16
පාදෙ පාදං අවමාධාය	216
පාතස්ස	206
පාතියානි අපංසු	366
පාතියානි පිටිස්සන්ති	366
පාපං කමමං	254
පාපකා	158, 506
පාපකා අතුසලා විතකකා	506
පාපකාතං	122, 536
පාපකො	104
පාපකො කිතතිසද්දෙ	114, 232
පාපණිකො	218, 220
පාපබලෙමා	208, 232
පාපභිකුට්ඨ	134, 278
පාපමිත්තතා	24, 38, 164
පාපමිත්තතා	232
පාපසම්පවච්ඡෙකා	232

පා	පිට්ඨකයානි
පාපසහායො	322
පාපිච්ඡාතං	194
පාපිච්ඡාතං පකුට්ඨපච්චෙදය	194
පාපිච්ඡාතරො	268
පාමුඤ්ඤං උපපජ්ජති	368
පාරායණෙ	246
පාරිපජ්ජිකො	290
පාරිසජ්ජා	260
පාචරුතං	516
පාසංසාති	302
පාසාණලෙඛුපමො ධුග්ගලො	510
පාසාණො වා	230
පාසුණෙය්‍යො	370

පි

පිඤ්ඤාකහනකාපි	428
පිඤ්ඤාකහනකොපි ගොති	534
පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භො	406
පිණ්ඩපාතපටිකකනෙතා	326, 330
පිණ්ඩපාතගෙතු	268
පිණ්ඩපාතපටිච්චෙකසමිං	428
පිණ්ඩපාතිකතතං	80
පිණ්ඩාය	326
පිතරං	122
පිතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය	56
පිතරු කතං	254
පිතුච්ච	122
පිතුතිවෙසනෙ	264
පියවකුච්ඡි	136
පියවකුච්ඡි සම්පස්සන්තා	432
පිලකිකවිකතියා	452, 458
පිසුණාචාචාපටිච්චිතො	482, 488
පිසුණාචාචා භවිස්සන්ති	310
පිසුණාචාවො	480
පිහිතවාතපාතං	252
පිහිතවාතපාතානි	196

පි

පිතකපිණං	84
පිතතිදස්සනානි	84
පිතතිභාසානි	84
පිතවණ්ණානි	84
පිතානි	84
පිතිමතස්සකායො	432

පි	පිටුවකිනානි
පිතියා ව විරාගා	106, 294, 326
පිතියමොජ්ඣකිනා	82, 558
පිතිසුඛං	106, 294, 326

පි	පිටුවකිනානි
පුකකුසකුලෙ	206
පුග්ගලං	124
පුග්ගලං ආගමි	228
පුග්ගලපසනානං	50
පුග්ගලා	146, 168
පුග්ගලො වෙදිතබ්බො	357
පුජ්ජා	302
පුජ්ජං කාරාපෙතා	430
පුජ්ජං කාරාපෙය්‍යා	430
පුජ්ජං පසවනති	40, 136, 332
පුජ්ජානාරායකරො	290
පුජ්ජාපටිපදං	300
පුජ්ජාසා ආගමං	290
පුට්ඨා	304
පුණ්ඩරිකං	264
පුණ්ණකපඤ්ඤා	246
පුතනං ජිව්‍යානං	220
පුතනං පටිලහති	320
පුතනං මියමානං	320
පුතනදරඤ්ඤා	220
පුතනානං	122, 244
පුතනාපි මාතරං නපටිලහති	318
පුට්ඨජනෙන	318, 478
පුට්ඨපඤ්ඤාතාය	92
පුට්ඨපඤ්ඤා	240
පුට්ඨවිසං	130
පුට්ඨමණ්ඩපවාදනං	516
පුත ඉමං ලොකං	430
පුතවපරං	318
පුප්ඵගඤ්ඤා	400
පුප්ඵභාණී	236
පුබ්බකානං	286
පුබ්බකාරී	168
පුබ්බතසමයං	218, 326, 340, 508, 532
පුබ්බසුද්දං	286
පුබ්බාවරියාති	244
පුබ්බාරාමෙ	366
පුබ්බ කතං	310

පු	පිටුවකිනානි
පුබ්බකතහෙතු	310
පුබ්බතිවාසං	294, 454
පුබ්බතිවාසං අනුසාරනානං	48
පුබ්බතිවාසං අනුසාරනීතං	50
පුබ්බතිවාසං අනුසාරෙය්‍යා	454
පුබ්බතිවාසානුසාරිකදණ්ණං	294
පුබ්බව	294
පුබ්බව සමෙබ්බා	460
පුබ්බ සුද්දං	304
පුරුෂිමෙසු ජනපදෙසු	130
පුරුෂිමාය දිසාය	366
පුරුෂඤ්ඤා කමමං	392
පුරුෂඤ්ඤා වෙදනං	216
පුරුෂානං කමමානං තපසා	
ව්‍යනතීභාවං පඤ්ඤාපෙති	390
පුරිසවලුකා	518
පුරිසදමොජ්ජාරපී	302, 390
පුරිසථාමෙන	100
පුරිසපරකතමෙන	100
පුරිසපුග්ගලායා	66
පුරිසපුග්ගලො	232, 310, 338
පුරිසවිරියෙන	100
පුරිසසා ව තජ්ජං	368
පුරිසසදසා	520
පුරිසො	126
පුරිසො අරහං අය්‍යා සමමා	
සමුද්ධො	56
පුරිසො රුජා අය්‍යා වකකවහති	58
පුරිසො සකකතනං කාරෙය්‍යා	58
පුලවකසඤ්ඤා	86

පු	පිටුවකිනානි
පුගමිජ්ඣගතො වා	236
පුජා	182
පුජිතා භොනති	244
පුතීකායකමමනායා	466
පුතීමතොකමමනායා	466
පුතීවචිකමමනායා	466
පුතීයං	466

පෙ	පිටුවකිනානි
පෙබුනියනා	344
පෙනතිවිසයං වා	394
පෙනතිවිසයමපි ගවජ්ජි	478
පෙනතිවිසයා චුතා දෙවෙසු	78

පෙ	පිට්ඨකයාහි
පෙතනිවිසයා චූතා මනුස්සෙසු	78
පෙතෙතයා	260
පෙතස්ස	280
පෙමිනීරා	336
පෙසලා	134
පෙසලානං හික්ඛුතං එසුචිකාරාය	194

පො	
පොකරණීරුමණෙය්‍යකං	72
පොඤ්ඤා දුබ්බණ්ණං	438, 440
පොථි	236
පොසකා	122, 244
පොසෙතුං	210

ඵ	
ඵඤ්ඤා	18
ඵරුසං වාචං පභාය	336
ඵරුසාය වාචාය සමනුඤ්ඤා	542
ඵරුසවාචො	480
ඵරුසෙතපි	512
ඵලකච්චි	428, 534
ඵසානිරුධො වෙදනානිරුධො	318
ඵසාපච්චායා	316
ඵසො	316

ඵා	
ඵාතිකතතුං	118
ඵාතිකරෙය්‍ය	238
ඵාසු	134
ඵාසුකං	106
ඵාසුචිකාරාය	192

ඵු	
ඵුට්ඨො සමානො	228
ඵුට්ඨො	286
ඵුසාක රචිතං රචිසාමි	334
ඵුසසිතගාලං	252
ඵුසා ඵුසා ව්‍යන්තිකරොති	392
ඵුසිතගාලාති	196

ඵෙ	
ඵෙගුසාරෙත	276
ඵෙණ්ණෙහකං පච්චති	258

ඛ	පිට්ඨකයාහි
ඛදරු	240
ඛකිතං නිගව්ඡති	446
ඛකිතුං වා	448
ඛලකායස්මිං	210
ඛලවනො	134
ඛලවතිස්සිකො හොති	276, 278
ඛලවමිති ඛලඤ්ඤා ඉතිපි	358, 362
ඛලවා	126
ඛලසමපනො වා	434
ඛලාති	104
ඛවාචාඛො	206
ඛභිඤ්ඤා	512
ඛභිඤ්ඤාකථං අපනාමෙති	352
ඛභිඤ්ඤා රුපාති	84
ඛභිඤ්ඤා සංඝොඤ්ඤාපනඤ්ඤා	124
ඛසුකාරතරෙති	230
ඛසුකාර	122, 228, 244
ඛසුප්පකතනා	236
ඛසුප්පමනාපා	236
ඛසුප්පසුඛාය	38, 40, 42, 68
	204, 146
ඛසුප්පතිතාය	40, 42, 136, 146
	204
ඛසුප්පසුඛාය	38, 40, 42, 68
	134, 204
ඛසුප්පතිතාය	38, 40, 42, 68
	134, 204
ඛසුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති	530
ඛසුඤ්ඤාපි අදියති	304
ඛසුධාපි හුත්වා එකො අස්සං	454
ඛසුධා හොති	304
ඛසුතො ජනස්ස අත්ථාය	68, 204
ඛසුතො ජනස්ස අත්ථාය	68, 204
ඛසුතනං මච්ඡාතං	516
ඛසුලීකතං	12, 94
ඛසුසුතා	220

ඛා	
ඛාලකො	190
ඛාලනිමිත්තාති	198
ඛාලකඛණාති	198
ඛාලාපදනාති	198
ඛාලො	132, 198, 200, 528
ඛාලො අබ්‍යතො	172

බා	පිටිබිඳුකානි
බාහං	126
බාහංග ගහෙති,	388
බාහිරකා	140
බාහිරුති	134
බාහුලිකා ගොනති	138
බාහුසවං	80
බාලහතිලානං	256

බි

බිලඛගුද්ධං	264
------------	-----

බි

බිජානි	248
බිජානි පතිට්ඨාපෙනි	426

බ්‍ර

බ්‍රහ්මං සරණං ගතො හොති 228,	400
බ්‍රහ්මානුස්සති	62
බ්‍රහ්මෝ අවෙච්චපසසාදෙන	
සමනනාගතො	302, 394
බ්‍රහ්මෝ	322

බො

බොජ්ඣකා	26
බොධි	100
බොධිසත්තසොච සතො	460

බ්‍ය

බ්‍යඤ්ඤාපටිපාටකෙති	130
බ්‍යනාතිහොති	258

බ්‍යා

බ්‍යාපජ්ජති	230
බ්‍යාපනනවිතතා හවිස්සනති	310
බ්‍යාපාදො	290, 346

බ්‍ර

බ්‍රහ්මකායිකා	374
බ්‍රහ්මවරියං	240, 398, 474
බ්‍රහ්මවරියං වුස්සති	216
බ්‍රහ්මවරියපරියොසානං	508
බ්‍රහ්මවරියවාසො	450
බ්‍රහ්මවරියසාරුපපාති	410
බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය	216
බ්‍රහ්මවරියොගධං	302

බ්‍ර

බ්‍රහ්මවාරි	376
බ්‍රහ්මවාරිපටිඤ්ඤා	208, 232
බ්‍රහ්මඤ්ඤානං	462, 464
බ්‍රහ්මඤ්ඤා	260
බ්‍රහ්මං උච්චාසංගමගාසයනං	324
බ්‍රහ්මං වස්ස අරබ්භ	328, 368
බ්‍රහ්මං විහාරං	432
බ්‍රහ්මභූතෙන	350
බ්‍රහ්මාති	244
බ්‍රහ්මනා සඤ්චං සංවසති	368
බ්‍රහ්මපොසථං උපවසති	368
බ්‍රහ්මො වඩකමො	368
බ්‍රහ්මාරඤ්ඤා	334

බ්‍රා

බ්‍රාහ්මණගහපතිකා	322
බ්‍රාහ්මණගහපතිකානම්ච	134
බ්‍රාහ්මණගහපතිකාසු	210
බ්‍රාහ්මණපරිබ්බාජකො	284
බ්‍රාහ්මණමහාසාලො	286
බ්‍රාහ්මණසම්මතා	462
බ්‍රාහ්මණා	280
බ්‍රාහ්මණානං ඉ නතා	510
බ්‍රාහ්මණා තාමි	300

භ

භගවතො පච්චස්සොසුං	1
භගවතො සතඨිකෙ	420
භගවතො සුත්වා ධාරෙස්සනති	356
භගවතො සම්මුඛා	292
භගවතො සාවකො	478
භගවතනං සරණං ගච්ඡාමි	388
භගවතනඤ්ඤාදුච පටිභාදු	356
භගවතො	516
භගවතොතතිකා	356
භගවම්පටිසරණා	356
භගවම්මුලකා තො ධම්මො	356
භගවා	1, 110, 124, 302, 322
භගිනියා	254
භජනති පසිරුපාසනති	440
භජනබ්බො	232
භඤ්ඤාමොහෙසු	140
භණ්ඩනජාතා	136, 432
භණ්ඩසම්මං	108
භණ්ණෙන	440

හ	පිට්ඨකයානි
හතනසම්මදෙ	6
හද්දකං	66
හද්දකං මරණං	468
හදනොත	1
හද්දිකා කාලකිරියා	468
හද්දො අසාපාතියො	434
හයං හොති	318
හයදසාභි	124, 434
හයාගතියං	140, 194,
හයාතං පභාණං	320
හයාති	196
හයෙ ඛො පත සති	320
හවද්ධි ව	160
හවතිරොධො ජාතිනිරොධො	318
හවපච්චයා ජාති	3.6
හවං	198
හවං ගොතමො	110, 280, 304
හවනනං ගොතමං	110, 290, 320
හවාසචාපි	296, 256
හවිසානනි	242
හවිසානනි අනාගතමඤ්චං	516
හවො හවොති හනොන චුච්චති	394
	396

හා

හාතරා කතං	254
හාවතාපාරිපුරිං	26
හාවතාපාරිපුරිං ගච්ඡන්ති	88
හාවතාපාරිපුරියා	536
හාවතාබලං	104, 184
හාවිතං	10, 12, 94
හාවෙති	104
හාසති	318
හාසතෙ ව තපතෙ ව	430
හාසමානාතං	286
හාසිතං	118, 246
හාසිතං ලපිතං තපාගතෙන	40
හාසිසාමි	292

හි

හිකඛවො	1
හිකඛුච්චාදකාතං	48
හිකඛුතොචාදකාතං	48

හි	පිට්ඨකයානි
හිකඛු හිකඛු	506
හිකඛුසංඝඤ්ච	110
හිකඛු	1
හිකඛුතං සන්තතිකෙ	240
හිතතිපි	466
හිතතිපි අවසුතා	466
හිතතිපි පුඤ්ඤා	486
හිතතිපි ව්‍යාපනතා	468
හියොසාභාවාය	6, 82, 88, 356, 536
හියොසාසොමනතාය	230, 232

භූ

භූජ්ඣාති විඤ්ඤාපසස්ථානි	372
භූජ්ඣාමිති	366
භූඤ්ඤති	20
භූසගාරං	428

භූ

භූතං තච්ඡං කාලෙන	422
භූතපුබ්බං	212, 258, 262
භූතෙන ඛො පත චුච්චමානො	360
භූමි	252
භූමිරාමණෙය්‍යකං	72
භූරිපඤ්ඤතාය	92
භූසිතං උඤ්ඤාපෙය්‍ය	430

භෙ

භෙච්ඡති	16
භෙරණිකඤ්ඤච	334
භෙසජ්ජාති	226

භො

භොග්ගං	254
භොගං	218
භොගපරිහානි	28
භොගචුද්ධි	28
භොගා	178
භො ගොතම	290
භොජනියං භූඤ්ඤං	366
භොජනෙ අමතඤ්ඤාය	184
භොජනෙ මතඤ්ඤාය	184
භොතා ගොතමෙන	110, 308,
භොතො	112
භොනොතා සත්තා	294

ම

මංසලොභිතං	100, 114
-----------	----------

ම	පිටිබිකාති
මකච්ඡිමොසපුරිසො	68, 516
මකච්ඡිමොදො	516
මකඛසා	194, 544
මකඛිකා	506
මකොකා	188
මකං	132
මගධානං	378
මඛකුභුතො	332, 334
මච්චපපතො	206
මච්ඡගුඛමපි	18
මච්ඡරියං	188
මච්ඡරි	122, 202
මච්ඡානං	68, 378
මච්ඡරමලං	202
මච්ඡරමලපරිසුට්ඨිතො වෙතසා	508
මජ්ඣිමනිකං සමයං	218, 532
මජ්ඣිමං යාමං	150
මජ්ඣිමෙපකං	150
මජ්ඣිමසහගතා උපකක්ඛිලොසා	452
මජ්ඣිමා පටිපදා	532, 536
මජ්ඣිමාය ධාතුයා	396
මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු	
පච්චායනති	72
මජ්ඣිමො වෙපි කසප	424
මජ්ඣිමොපි	150
මජ්ඣිමොපි පොඤ්ඤා	438
මජ්ඣිම උරසමිං ගමෙනති	258
මජ්ඣිම කල්‍යාණං	240, 322
මඤ්චකො වා	378
මඤ්චකොරුතං	46
මඤ්ච වා	260
මඤ්චකොරුතං	260
මඤ්චකොරුතං	184
මදකා	194, 544
මධුකාණි	236
මධුරතොය	66
මනකධරො	292
මනකා	354
මනකා	510
මනසා	254, 274
මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය	316
මනසා සංයමො	280
මනසා සුවරිතං	532

ම	පිටිබිකාති
මනසි කරොති	20
මනසිකාරකුසලතා	162
මනාපදයකානං	50
මනාපමනාපෙන	252
මනුසාබ්‍යං මඤ්ඤා	68, 516
මනුසානතං	258
මනුසාභුතෙ	290
මනුසා	118, 120
මනුසොසු පච්චායනති	72
මනොකමමපි	464
මනොකමමපි ව්‍යාපනතං	468
මනොකසාචානං	214
මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං	
උපපජ්ජති	20
මනොදුට්ඨරිතං	98, 112, 114, 216
	452
මනොදුට්ඨරිතසා	122
මනොදොසානං	214
මනොපට්ඨාරු	316
මනොපුබ්බඛිතො	20
මනො ඵසායනතං	316
මනොමයං කායං අභිනිමිති-	
තනතානං	46
මනොවිඛිකානං	214
මනොසංඛාරං	228
මනොසුවරිතං	98
මනොසුවරිතසමිති	60
මනොසොචෙය්‍යං	488
මම සාවකානං	170
මමෙව	108
මයං පුතතදරොති	368
මයමෙව	290
මයමෙව දානං දානබ්බං	288
මයමෙව සාවකානං දානං	
දානබ්බං	288
මයමයසු	300
මරණධම්මො	256, 266
මරණභයං	320
මරණමපි දුක්ඛං	316
මරණසංඤ්ඤා	86
මරණසති	62
මරණෙන	280
මල්ලානං	378
මලෙ	202

ම	පිටප්පිටකානි
මසාණානිපි	428, 534
මසිං කරෙය්	250
මහගතනං වා විතනං	454
මහගතතෙන	328
මහගසඤ්ච	440
මහතා භික්ඛුසබ්බෙසක	420
මහතො අත්ථාය	84
මහතො ආලොකස්ස පාතුභාවො	48
මහතො ඔභාසස්ස පාතුභාවො	44
මහතො කායස්ස පදලෙනා	512
මහතො චික්ඛුස්ස පාතුභාවො	44
මහතො යොගකෙඛමාය	88
මහතො සංවෙගාය	88
මහඤ්ඤානො	450
මහනාතනං	220
මහපථලං	124, 290
මහපථලකරු ව	302
මහලලකා	280
මහාඅග්ගිබාහො	318
මහා උදකචාහකො	318
මහාවොරෙ	276
මහාජුතිකො	378
මහාතදිසො	432
මහානිසංසකරු ව	302
මහාපඤ්ඤානාය	92
මහාපඤ්ඤානං	46, 50
මහාපඨවියා	122
මහාපරිවාරතා	80
මහාභිඤ්ඤාපපත්තානං	50
මහාභොගො	448, 450
මහාමෙහො උට්ඨානි	318
මහාවාතෙ ඔපුතෙය්	364
මහාවිපථාරො	378
මහාසමුද්දො	88
මහාසාවජ්ජං	68
මහාසාලා	276
මහාසොබ්බා	432
මහිජ්ජනා	22, 30, 34, 38

මා

මා අනුස්සවෙන	336, 346
මා ආකාරපරිච්ඡිතකෙකත	336, 346
මා ඉතිකිරුය	336, 346
මා එවං මතතාකත්ථ	306

මා

පිටප්පිටකානි

මා බො කිං අත්තානං	
කවුච්ඡමකාසි	506
මා ව පරං අභුතෙන අබ්බා-	
විකම්මන	150
මා ව මුසා හණ්ණිමන	150
මා තක්කහෙතු	336, 346
මාතරං ජ්චිතා වොරෙපෙය්	54
මාතරි ව පිතරි ව	174
මාතාති වා	102
මාතාපි පුත්තං තපප්පිලහති	318
මාතාපිතරො	122, 244
මාතාපිතුත්තං	122, 244
මාතිකාධරා	220
මාතිකො ව පිතිකො ව	292
මාතුගාමො	150, 506, 510
මාතුච්ච	122
මාතුච්ජාති වා	102
මාතුලානීති	102
මා දිට්ඨිතිජ්ඣාතකකිත්තං	336, 346
මාතත්තදුතං	192
මා තයහෙතු	336, 346
මාතස්ස	194, 544
මාතගම්	508
මානුසිකාති පඤ්ඤාතවස්සාති	378
මානුසිකං වාචං	150
මා පරමපරාය	336, 364
මා පිටිකසම්පදතෙන	336, 346
මා හබ්බරුපතාය	336, 346
මා මෙ පුතෙනා ජරීති	320
මා මෙ පුතෙනා මිසිති	320
මා මෙ පුතෙනා ව්‍යාධිති	320
මායා	188
මායාසහබම්බරුපං වීය බායති	306
මාරිස	450
මාරිසා	360
මාලාගකිවිලෙපතස්ස	206
මාලුචාලතං	364
මාලුචාලතාති	362
මා සමණො තො ගරු	336, 346
මාහෙවං උද්ගි	404

මි

මිගපකිත්තු	210
මිහාරතත්තා	334
මිහාරමාතුපාසාදො	344, 366

ම	පිටිකතකානි
මිව්, ආප්වෙ,	486
මිව්, දිව්	62,, 64, 68, 610
මිව්, දිව් කමසමාදාන,	294
මිව්, දිව් කො	278, 480, 484, 486
මිව්, දිව් වසා පනිණ,	428
මිව්, දිව් පරමානි හිකඩවෙ	

වජ්ජානි 68

මිව්, ධම්මපරෙතා	288
මිව්, දිව්, ව සමනුකේසු	544
මිව්, පටිපජ්ජමානො	174
මිව්, පටිපජ්ජාධිකරණනෙතු	134
මිව්, පටිපජ්ජනි	134
මිව්, පටිපජ්ජනො	134
මිව්, පණිහිතං	16
මිතතා	392
මිතතා, මධෙවහි	254
මිතතා, සෙවිතබ්බො	514

මු

මුබරො	476
මුබසනතිහි	136
මුච්ඡා	142
මුච්ඡාද්වං	186
මුච්ඡාසුති	136, 476
මුත්තකාරිසං	122
මුත්තවාගො	272, 400
මුද්දිතං වෙතොවිමුත්තං	80
මුද්දිකාබිජ්	66
මුද්දිතාය වෙතොවිමුත්තං	432
මුද්දිතාසහගතං	86
මුද්දිතාසහගතෙන වෙතසා	342
මුද්ධාපි තසාය විපතෙය්	392
මුද්ධාවසිතො	206
මුද්දසුද්ධ	456
මුද්දතාය	18
මුද්දහුතෙ	294
මුසාපි හණ්හි	338
මුසාවාදං පනාය	374
මුසාවාද පටිවිරතො	400
මුසාවාදිතො හවිසානති	310
මුසාවාදෙ ව සමනුකේසු	540

මු

මුලගනො	400
මුලායපටිකසානං	192

මු

මුලෙ ජිනෙය්	364
මුසාය	452
මුලාය	132
මුලාය වා මග්ගං ආවිතෙඛය්	388
මුලොකා බො	384
මුලොකා පුරිසපුග්ගලො	338
මුලොකා මොහෙත	360

මෙ

මෙතනං විතනං	20
මෙතනං වෙතොවිමුත්තං	80
මෙතනාවෙතොවිමුත්තං	
වචනීයං	358
මෙතනාවිතාරිතං	60
මෙතනාසහගතං	86
මෙතනාසහගතෙන වෙතසා	328
	342, 350
මෙද්දිතධම්මසමාපනතියා	150, 464

මො

මොසපුරිසො	516
මොසමෙකුසු	146
මොදකා	240
මොහං පජ්හති	104
මොහජ්	248, 470
මොහතිද්දනං	470
මොහජා පටිලාහා	252
මොහපකතං	248, 470
මොහසාය	194, 544
මොහසාය පනාණං	408
මොහසමුදයං	470
මොහසමුදයං මොහපච්චයං	360
මොහාගතිං	140
මොහො	330, 356
මොහො අකුසලමුලං	358
මොහො අභිතාය	338
මොහො තිද්දනං	248, 468,
මොහො පනිණො	383
මොහො පනිති	408
මොහො මහාසාවජ්ජො	356

ය

යං අකුසලං	408
යං එවං පුරිසසායං	
විතනං පටියාදය තිව්ච්චි	1

ය	පිටිබිකානි
යං කිඤ්චයං	310
යං කිඤ්ච රූපං	512
යං කිඤ්ච විඤ්ඤාණං	512
යං ජාතාසි තං වදෙති	236
යං පාපං තං තං- සෙවිසාසි	408
යං පාපං තං තං සෙවිති	408
යායාසා දිට්ඨානුගතියං-	
ආපජේයස්සං	424
යවායං පුග්ගලො	222
යතනා	288
යජමානානං	124
යජාපෙති	300
යජාපෙතිපි	300
යඤ්ච වෙනොවිමුත්තියං	244
යඤ්ඤං යජාමපි	300
යඤ්ඤාධිකරණං	300
යඤ්ඤාදි වා	298
යත්තං කසිරෙන සාසංචාරොදො-	
ලබ්බති	206
යත්තස්ස	248
යත්තාධිකරණමෙතං	214
යතො අරියසාවකස්ස	430
යතො ච බො	246
යතො ච බො අහං	462
යතො බො තිං භික්ඛු	408
යථාසිදං	2
යථා අකුසලං	422
යථාකථමපන	404
යථාකමුච්ඡෙදො	294, 456
යථා තං පමනතං	254
යථා තෙ බමෙය්‍ය	252, 384
යථා දිට්ඨි	66
යථාධම්මං	116, 200
යථාධම්මං පටිකරොසි	422
යථා නිත්තං	432
යථාපපච්චයං වා කාතුං	450
යථාපටිපනෙතා	302
යථාබාලං යථාමුලුකං	422
යථාහතං නිකම්බෙතො-	
එවං නිරයෙ	16, 526
යථාහතං නිකම්බෙතො-	
එවං සග්ගෙ	16, 526
යථාභිරතං විහරිතො	424

ය	පිටිබිකානි
යථාභුතං 296, 462, 464, 460, 512	
යථාභුතං තපජානාති	20, 382
යථා යථායං පුරිසො	442
යථාරූපාය වාචාය	440
යථාරූපාය සමන්තාගතා	374
යථාරූපාය සඤ්ඤාය	374
යථාරූපෙන වක්ඛනා	238
යථාසකං පටිභානං	224
යදපි අද්ධමො	362
යදපි අද්ධෙසො	362
යදපි අමොහො	236
යදපි අපුද්ධො අභිසංඛාරොති	363
යදපි අලොහො තදපි කුසලං	362
යදපි දුට්ඨො අභිසංඛාරොති	360
යදපි ලුද්ධො අභිසංඛාරොති	358
යදපි ලොහො	358
යදා	404
යදි කුණ්ඩලාය	152, 458
යදි නිවෙය්‍යකෙ	452, 458
යදිදං	246, 464, 478
යදිදං අනුපාදා විත්තස්ස	354
යදිදං වත්තාරි පුරිසසුගාති	370
යදි පට්ටකාය	452, 458
යදිවා අකච්ඡෙතා	352, 354
යදිවා අනුපතීනො	354
යදිවා කච්ඡෙතා	352, 354
යදිවා සුභපතීනො	354
යදි සුචරිතො වාලාය	452, 458
යනනුත්තරං යෙන භගවා	420
යමපිච්ඡං ත ලබ්බති	316
යමපිදං	306
යමස්ස රඤ්ඤාදි	254, 258
යමිදං	114
යමො රාජා	256, 258
යවසුකං	16
යසම් පදෙසෙ බතතිස්සො	
ජානො	204
යසම් සමයෙ	368
යස්සං පරිසායං	432
යස්සන්ධාය	508
යස්ස වා තස්ස වා	300
යස්සය්‍යු	298
යසොපරිත්තාති	28
යසොවුද්ධි	28

යා	පිටිබිඛකානි
යා කාවි මේදනා	512
යා කාවි සඤ්ඤා	512
යාගා	178
යා ව වෙතනා	66
යා ව පත්තනා	66
යාචයොගො	272, 400
යාචෙය්‍යාසි	332
යාත්‍රා ව	216
යාදිසා සාරිපුත්තමොග්ගලානා	170
යානසා	206
යානි කානිවි රුකඛජාතානං	18
යානි ව බො තානී	410
යාපනාය	216
යාපෙනතු	290
යාචකීවඤ්ච	462
යාචකීවඤ්චාහං	460
යාචජීවං අරහනෙතා	376
යාචජීවං සාරාණීයං	206
යාචතකං	478
යාචතකො	224, 460
යාච තතියමපි	304
යාචනා වන්දිතෙසුරියා	
පරිභරනනි	402
යාචතාපුකං	478
යාචතාවචිනීතා පරිසා	514
යාචනිකා අභිසංඛාරයා ගති	212
යාචදෙව	216
යාච මුභමලොකාපි	304, 306
	454
යාච සන්නමො පිනාමහසුගා	292
යාච සුභාසිතමිදං	308
යා සා වාචා තෙලා	236

පි

සුචා 132

යෙ

යෙ අත්තමඤ්ඤය ධම්මමඤ්ඤය
පටිපජ්ජනනි 74

යෙ අත්තගාරභග්ගානං

ලාභිතො 76

යෙ කෙචි සංඛාරා 512

යෙ බො පනස්ස සෙවනනි 440

යෙ වෙඤ්ඤා භික්ඛු සි ත්තාකාමො 422

යෙ පිටිබිඛකානි

යෙ ව සංඛාරා	66
යෙ ධනානං ධම්මානං අත්තං	
උපපටිත්තනනි	74
යෙ තං භජෙය්‍යං	424
යෙත රුජගහං	420
යෙත මධෙකචෙව	110
යෙත සඤ්ඤාජනෙන	430
යෙ දුරෙ සන්තීකෙ වා	454
යෙභුග්ගසිකා	132
යෙභුග්ගෙන	506
යෙ ලහනනි තථාගතං	
දය්‍යානාය	72
යෙ ලහනනි තථාගතප්පචෙදිතං	
ධම්මචිතයං සවණාය	74
යෙ වචස්සග්ගාරම්මණං කරිත්වා	
ලහනනි සමාධිං	74
යෙසං පුත්තානං	244
යෙසං බො පත පනිගණ්හානි	440
යෙ සංචිත්තා යොනියො	
පදහනනි	74
යෙ සංවෙජනීයෙසු සානෙසු	
සංවිජ්ජනනි	74
යෙසාහං	324
යෙ සුචා ධම්මං ධාරෙතනි	74

යො

යොගකෙටමො	100
යො ව පණ්ඩි	66
යො වෙච යජනි	300
යොධාජ්චො	512
යොනි වස්ස අරභා	214
යොනිසො මනසිකරොතො	8, 24
යොනිසො මනසිකරො 8, 24, 30,	
34, 38, 64, 170	
යොනිසො මනසිකරොතිස්ස	
චචනීයං	358
යොබ්බතමදො	264
යොබ්බතෙන	132
යොච තං කරොති	306

ර

රත්තාවරණගුත්තිං	208
රත්තිතං	14
රජ්ජං කාරෙය්‍ය	378

ර	පිටිබිකාති
රජේ	264
රඤ්ඤ අභිනනෙච්ච	234
රඤ්ඤ බතතියසා මුද්ධාච- සිහතසා	204
රට්ඨපිණ්ඩං	20, 80
රතනඤ්ඤානං	46, 50
රතනනිකාජනිමිසායං	230
රතනිනිවං	264
රතනියා	216
රතනුපරතා	376
රතොතා ආවුසො රුහෙන	382
රතතපමුච්චිතං	440
රතනාති	182
රථකාරං	212
රථකාරකුලේ	206
රථසරං	324

රුගං පජ්ඣති	134
රුගභා පරිලාභා	252
රුගදෙසමොභානං කනුතතා	410
රුගවිරුගා වෙතොවිමුතති	120
රුගස්ස අභික්ඛාදාය	194
රුගස්ස අභික්ඛාදාය තයො බමම,	544
රුගස්ස පරික්ඛාදාය	194
රුගස්ස පභාණං	382
රුකුපකාකිලිට්ඨං	120
රුගෙ ආදීනවං දිස්වා	382
රුගෙන අභිභූතො	282
රුගෙ පභිණේ	382
රුගො	120, 330, 356
රුගො බො අනුකරණො	382
රුගො නුපපජ්ජති	358
රුගො පභිණේ	386
රුගො පභිසි	408
රුගො පභිසිස්සති	408
රුගො පභිසාති	558
රුජකුලමය්ඤගතො	236
රුජතෙතපුරේ	304
රුජපරිසායං	304
රුජභොග්ගො	512
රුජමහමත්තානං	278
රුජ, ව වකකවතති	148

ශ්‍රී	පිටුපිටු
රුප්. වත්තවත්ත	210
රුප්.රහස්	512
රුප්.රහස් හොඳ	434

රු.	
රු.කඩගහනං වා	278
රු.කඩමුලං	428
රු.කඩමුලුගහො	268
රු.කුණමිදං	268
රු.පඤ්ච	160
රු.පඩං.තුච්චපකකඤ්ච	396
රු.පහචො පඤ්ඤයෙථ	396
රු.පපඤ්ඤකං සමෙතිකකමං	84, 476
රු.පානී පසෙසය්	230

၄
ရဟန်းတို့၏အကျိုးသက်ဝင်မှု ၁၅၆

ලජ්ඣ දායාපනතා	376
ලඟං ලඟං නිකක්ඛිපති	168
ලඟං ලඟං විසායෙජ්ඣති	168
ලපිතං	118
ලහනෙතා වා	226
ලහුකං ආපතතිං ගරුකා	
ආපතතිති	42
ලහුකා ව ආපතති	170
ලහුපඤ්ඤතාය	92
ලහුපථිවනතං	18

ලා	
ලාභනතරයකරු	290
ලාභා වත මේ	404
ලාභාසා	168
ලාභීනං	46
ලාභී හොඳි	518

ප්‍රජාති	510
ප්‍රභේද	338
ප්‍රභේද පුරිකපුහුණලෝ	338
ප්‍රතිභෝ	18

ව	පිටපිඛනානි
වසංසතථි	122
වසංසතාසුකො	122
වසංසතිකො	132
වසං වහෙතති	304
වසංසිකො	264
වහනති	510

ව

වංකවීරවපි	228, 534
වංචා භාසිතා	308
වංචාය	124, 251, 274
වංචාය සංයමො	280
වංචාය සුවරිතං වරනති	532
වංචාසතතිතොදකෙන	334
වංතාතපෙ විසොසෙය්‍ය	364
වංතෙන	510
වාද්‍යුපාතො	290
වායමති	82, 536
වායංමං පටිච්ච	368
වායමො වා	310
වායොකසිණං	84
වායොධාතු	314
වායොධාතුය	394
වාරෙති	294
වාරුකමලලපි	428, 534
වාරුණ්ඩකඤ්ච පටිච්ච	372
වාරෙ	288
වාචනාසි	246
වාලුකතාය	106, 152

වි

විකේතාතුඤ්ච	102
විකතිකා	320
විකිණ්ණවංචා	136
විකිණ්ණවංචො	476
විකම්පිතං වා විතතං	454
විගතබ්‍යාපාදො	342
විගතමලමචේරෙන වෙනසා	272, 400
විගතාභිජේඛා	342
විගතාසො	206
විගතූපකම්ලෙසෙ	294
විසාතපකම්කො	382
විච්ඡිද්ධකසඤ්ඤං	86

වි	පිටපිඛනානි
විවාරයතො	304
විවිකිච්ඡා	8, 290, 430
විජ්ජති	378
විජ්ජනාරිකාය	230
විජ්ජා	160, 294
විජ්ජාචරණසමපනො	302, 322
විජ්ජාභාගියා	88, 120
විජ්ජාච්ඡිතතිඵලසමුප්පිති	44, 88
විජ්ජුපමවිතො	230
විජ්ජමතිකා	6
විජ්ජයතසා	150
විජ්ජතසංඛ්‍යාමො	204
විඤ්ඤාණකසිණං	84
විඤ්ඤාණඤ්චායතනං	84, 878
විඤ්ඤාණඤ්චායතනුපගාතං	478
විඤ්ඤාණධාතු	314
විඤ්ඤාණනිරුද්ධා නාමරූප - නිරුද්ධා	318
විඤ්ඤාණනිරුද්ධො	318
විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං	316
විඤ්ඤාණං චිජං	394, 396, 398
විඤ්ඤාගරිතා	338, 350
විඤ්ඤාපාසථා	350
විඤ්ඤාසා සතො	254
විතතිං අපච්ජති	476
විතාරෙන	106
විතාරෙන අත්ථං අවිභතතසා	112
විතකකයතො	306
විතකකවිවාරතං	106
විතකකවිවාරතං චූපසමා	294, 324
විතකකවිවාරාපි චූපසමනති	88
විතකකවිචාරසංඝං	304, 306
විතකකා	506
විතකකියාතිති	306
විතුදනතා	136
විඤ්ඤා විගතවලාභකො	434
විඤ්ඤා	218, 430
විතසං අවිතයොති දීපෙනති	220
විතසං විතයොති	40
විතසකමොති	144
විතසධරතනං	40
විතසධරා	240
විතසවාදීතිපි	380

වි	පිටුවකි
විනයානුගතභාස	192, 192
විනයෙ අවිනයසඤ්ඤා	168
විනයෙ විනයසඤ්ඤා	108
විනිපාතං	16, 110, 190, 506
විනිපාතිකා	228
විනිලකං	228
විනිලකසඤ්ඤා	86
විනෙය්‍ය	536
විනොදෙති	452
විප්පමුත්තං	18, 20
විප්පමුත්තා	462
විප්පසන්නානි ඉන්ද්‍රියානි	322
විප්පසන්නො	18
විප්පතියො	480
විපරිණාමධම්මො	460
විපරිතදස්සනො	68, 480
	484, 486
විපස්සනං	120, 186, 194
විපාකං පටිසංවෙදිස්සසි	254
විපුබ්බකජාතං	254
විපුලපඤ්ඤාකාය	92
විපුලෙන	328
විබහනනවිතො	136
විබහනනවිතො	476
විහජති	514
විහවද්ධි ව	160
විමරියාදීකතෙන වෙනසා	462
විමුච්චති	292
විමුත්තං වා	654
විමුත්තමිති ස්‍යණං	296
විමුත්තාසා	406
විමුත්තිකබ්බෙන	290
විමුත්ති ව	120
විමුත්තිස්‍යණදස්සනං - කබ්බෙන	290
විමුත්තර්ථසස්ස	72
විමොක්ඛො	354
විෂ්‍යෙනො	530
විරජං	430
විරතා මෙථුනා ධම්මො	376
විරතා විකාලභොජනා	376
විරඬං	92
විරලාති	252
විරුගසඤ්ඤා	86

වි	පිටුවකි
විරුගො	294
විරියං	508
විරියං ආරහති	82, 536
විරියබලං	82, 86, 538
විරියසම්බොධිකිං	82, 538
විරියාරම්භො	30, 38 82,
විරිසිත්ථියං	82, 86, 538
විරෝචති	382, 430
විලිඤ්ඤං	254
විචට්ටකපෙස	294
විචට්ටති	240
විචරාති	510
විචරති	514
විචරෙය්‍ය	132
විවාදපන්නා	136, 432
විවිච්ච	106
විවිච්ච අකුසලෙති ධම්මෙති	362
විවිච්චෙව කාලෙති	106, 326
	294, 392, 418
විවිතො හොති	428
විවෙකජං	106, 294, 326
විසාසිකානං	52
විසඤ්ඤාතනා	462
විසතතිකං	116
විසමනියසිතො ව හොති	276, 278
විසමලොභානිභුතො	288
විසමා පරිසා	144
විසමෙන කායකමෙවන	278, 528
විසමෙන මනොකමෙවන	278, 528
විසමෙන වජිකමෙවන	278, 528
විසුඬවිතො	342
විසුඬාය අතික්කන්ත මානුසකාය	454
විසුඬොන අතික්කන්තං - මානුසකෙන	456
විසේසො	478
විහතා	294
විහරති	2, 252
විහරන්තො	508
විහරිස්සාථ	302
විහරිස්සාමාති	246
විහාසි	508
විහිංසාවිතකකං	268
විහිංසාවිතකකො	452
විහිංසුපරතියා	216
විහෙසෙය්‍යමපි	150

පි	පිටුවකිනි
විතදෙසං වා විතතං	454
විතදෙසො	262
විතමොතං වා විතතං	454
විතමොගො	262
විතරුගං වා විතතං	454
විතරුගො	262
විනිසාරෙතො	110, 222, 282
විමංසාසමාධිපධානං	
සංකාරසමන්තාගතං	536
විසංවස්සසතිකා	280
විසතිකපපසගස්සාති	478
විසමපි හුතො	128
වු	
වුච්චති	304
වුච්චමානො	512
වුච්චාපියමානං	256
වුච්චිතොපි	240
වුතතවාදිතො	290
වුභිභුමි	132
වුභිං විරුලුතිං	248
වුභිංයො	182
වුභිංගෙසා කස්සප	422
වුභො	132
වුසිතං වුභමචරියං	296, 350, 508
වුසිතවා	262
වු	
වුපකට්ඨො	508
වුපසන්නවිතතස්ස	8
වුපසමා	106
වෙ	
වෙණකුලෙ	206
වෙදතා	258, 316
වෙදතාතිරුධො තණහා-	
තිරුධො	318
වෙදතාපච්චයා තණහා	316
වෙදනීයං	450
වෙදිගති	228
වෙදිගමාතස්ස	316
වෙපුලං	248
වෙපුලතනං	218, 220
වෙය්‍යාකරණො	292
වෙරඬිචානො	252
වෙරුනං පටිසාදාය	192

වො	පිටුවකිනි
වොකතමති නියාමං	226
වොකිණ්ණසුඤ්ඤානං	228
වොකිණ්ණො	268
වොස්සගාරතො	272, 400
ව්‍ය	
ව්‍යන්තිකතෙ	452
ව්‍යසිතං අපච්ඡති	362
ව්‍යසිතාය	68, 516
ව්‍යා	
ව්‍යාකරිස්සති	224
ව්‍යාකාභුං	224
ව්‍යාකරෙය්‍යාසි	252, 302
ව්‍යාකරෙනති	290
ව්‍යාධිං අතනීතො	256
ව්‍යාධිමමෙව	256, 264
ව්‍යාධිතා	280
ව්‍යාධිපි දුකෙධා	316
ව්‍යාධිගයං	320
ව්‍යාපන්නකායකමමන්තස්ස	468
ව්‍යාපන්නවිතො	480, 482
ව්‍යාපන්නමතොකමමන්තස්ස	468
ව්‍යාපන්නවිකමමන්තස්ස	468
ව්‍යාපනො	468
ව්‍යාපාදවිතකෙතො	452
ව්‍යාපාදෙ ව සමනුඤ්ඤායොති	542
ව්‍යාපාදෙ	8, 506
ස	
සංගහා	178
සංඝරුපෙය්‍ය	430
සංඛතනං	452
සංයොජ්ඣං	246
සංවට්ඨිවට්ඨකපො	294
සංවතතිස්සති	106
සංවතෙතය්‍ය	114
සංවරුය	192
සංවුතං	14
සංවුතිඤ්ඤියො	476
සංවිභාගා	178
සංවෙගමාපාදි	506
සංවෙසියමානං	256
සංවෙසෙතො	258
සංසද්දති	512

ස	පිටුවකිනි
සංසරිතා	412
සංසාදෙති	304, 518
සංසුඛගතණිකො	292
සංභරිතා	326
සඋත්තරවිජ්ජෙ	252
සඋත්තරං වා	454
සඋද්දෙසං	294, 454
සඋපද්දෙවො	196
සඋපනිසො සමානො	354
සඋපසංගො	196
සකකවං	218
සකකතා ගරුකතා සෙවිතබ්බො	232
සකකරොනො	208
සකකසි පත තං භික්ඛු	408
සකකා	114
සකකායදිවසී	430
සකකො දෙවාතමිඤ්ඤ	262
සකකිරකථලපි	18
සකකිරකථලා	452
සකකිපුට්ඨො	236
සකාසකුලා	322
සකාසකුලා පබ්බජිතො	336
සකාසපුත්තියානං	330
සකාසපුත්තො	322, 336
සකකෙද්දෙව වාදං දීපෙනති	336
සකදගාමී	224
සකදගාමීථලසව්ජිකිරියා	44, 90
සකදගාමී භොති	410
සකලිකං සකලිකං කරොය්	364
සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො	410
සකෙ මුත්තකරිසෙ	256
සග්ගං	482, 486
සභිකසාරසමාවාරො	208, 232
සභිකසායනාති	134
සභිකාරකුට්ඨෙව	440
සභිකාරකුට්ඨෙව වා ඡ්ඤෙසිනාති	438
සභිං	132
සභිං ගව්ජති	434, 512
සභිතලකභණාති	274
සභිතාරමණො	160
සභිතාරතිරෙධො	318
සභිතාරපච්චයා විඤ්ඤාණං	316
සභිබ්බතං වා විත්තං	454
සභිබ්බතවිත්ථාරොනපි	246

ස	පිටුවකිනි
සභිබ්බතො	106
සභිබ්බතොන භාසිතසං	112
සභිබ්බතොන භාසිතසං - විත්ථාරොන අත්ථං - විභජනානං	46
සභිබ්බතොන පඤ්චුපාදා - තකකකි	316
සභිගාමං අභිවිජ්ජිතා	204
සභිගාමො	212
සභිසං භිඤ්ඤාය	56
සභිසං සරණං ගතො	228
සභිසං සරණං ගතො භොති	400
සභිසපාසුතාය	192, 194
සභිසානුස්සති	62
සභිසුපට්ඨාකානං	50
සභෙස අවෙච්චපසාදෙන	394
සභෙසන සද්ධිං සංවසති	372
සභෙසා තං උකම්පති	440
සච්චං	336
සච්චතො ථෙතතො	376
සච්චවාදී	376
සච්චසකි	376
සච්චිකතං	94
සච්චිකතා	230, 302, 482
සච්චිකරියසති	16
සච්චිකරොති ඵකං ධම්මං	354
සච්චිකරොනො	354
සච්චායං	354
සච්චිතවොදනසුචි	176
සච්චොතිභූතාය	258
සඤ්ඤාමාරිංසු	334
සඤ්ඤායති	318
සඤ්ඤානති උපගව්ජනාති	146
සඤ්ඤාච්ච්චකුසලානං	46
සඤ්ඤාච්චෙද්ධිතතිරෙධං	84
සඤ්ඤානො	430, 472
සඤ්ඤාසුජනං	472
සඤ්ඤාසුජනා පභිස නාති	90
සඤ්ඤාසුජනාති	430
සට්ඨිං කප්පසහස්සාති	478
සට්ඨිමපි හුතො	128
සණ්ඨාති	242
සණ්ඨාසෙන	456
සත්තකභවතො	404

ස	පිටියබනානි
සත්තකනිනුපරමෝ	412
සත්තනිපි දන්තීති යාපෙනි	534
සත්තා	110
සත්තාගාරිකෝ	532
සත්තානං විසුද්ධියා	394
සත්තා තෙරසිකා	228
සත්තාලොපිකෝ	534
සත්තො පසානි	294
සත්ථා	302
සත්ථා දෙවමනුස්සානං	302, 322
සත්ථා තිස්ස වණ්ණං හණ්ණිති	424
සත්ථසාසනකරෝ	20, 80
සත්තං සමිතං	390
සත්තසහස්සානි	302
සතිඤ්ඤියං	82, 86, 536
සතිබලං	82, 86, 184, 536
සතිමනනානං	48
සතිමා	80, 106, 294, 536
සතිවිනයෝ	
සති සති ආයතනෙ	454, 456, 458
සතිසමපජ්ඣාදාය	88
සතිසමෙබ්බජ්ඣාදාය	82, 538
සතිසමෙමාසා	240
සතො	106, 276, 326
සතො ව සමපජාතො	294
සද්දං සුඤ්ඤා	304
සද්දමනුස්සාවෙය්‍ය	404
සද්ධං වා	294
සද්ධමමං	134
සද්ධමමං සොතුකාමෝ	272
සද්ධමමගරු පරිසා	142, 144
සද්ධමමට්ඨිනියා	192, 196
සද්ධමමසස ධීනියා	114
සද්ධමමසස සමෙමාසාය	116
සද්ධමමා ප්‍රිට්ඨාපෙක්ඛා	68
සද්ධා	268
සද්ධාඋපාසිකා	172
සද්ධාසිමුත්තානං	46, 50
සද්ධානුසාරී	142, 144
සද්ධාපබ්බජිතානං	48
සද්ධාබලං	82, 86, 536
සද්ධා භික්ඛුනී	172
සද්ධාය වසිසති	276
සද්ධාවිමුත්තො	144, 222, 224

ස	පිටියබනානි
සද්ධාවිද්ධි	518
සද්ධාසමපද	516
සද්ධාසමපදාය	122
සද්ධාය සමමුඛිභාවා	272
සද්ධං	110
සද්ධාඤ්ඤියං	82, 536
සද්ධාඤ්ඤියං අභිමත්තං	222
සද්ධො	116, 170
සද්ධො කුලපුත්තො	272
සද්ධො පසත්තො	272
සද්දෙවකෙ	460
සද්දෙවමනුස්සාය	460, 462
සද්දෙසං වා විතතං	454
සද්දෙසා	212
සධමුක්ඛකංසනා	386
සන්තං	246
සන්තමානසා	128
සන්තසන්තිවාසං	150
සන්තසන්තිවාසො	152
සන්තියෙ	512
සන්ති දෙවතා වාතුමමහාරජිකා	374
සන්තිඤ්ඤියා	128
සන්තුවට්ඨිතා	24, 30, 34, 38
සත්තො	452
සත්තො සංවිජ්ජමානා	226
සත්ථානං	100
සත්ථාරු	180
සන්දස්සෙති	420
සන්ද්ධිකං නිබ්බාණං	286
සන්ද්ධිකා නිජ්ජරු	392
සන්ද්ධිකෝ	270, 370
සන්ද්ධිකො ධමමො	282, 284
සන්ධිමති	452
සන්ධාය භාසිතා	378
සන්ධාවිතා සංසරිතා	414
සන්ධිමපි ජිඤ්ඤි	276
සන්ධියති	512
සන්තිවයා	182
සන්තිපතිතානං	260, 304
සන්තිසිත්තානං	260, 304
සන්තිසිද්ධි	454
සන්ධාවති	452
සන්තිඤ්ඤාකෙට්ඨිභානං	292
සතිදානා	158

ස	පිටිබිඛකානි
සනිමිතතා	158
සප්පවිමයා	158
සප්පවිකමමං ආපනති.	
අප්පවිකමමං ආපනතිති	42
සප්පායාති භොජනානි	226
සප්පිතිකඤ්ච සුඛං	156
සප්පිතිකාරමමණඤ්ච සුඛං	156
සප්පුරිසපඤ්ඤානතා	274
සප්පුරිසගුමි	122
සප්පුරිසො	166, 530
සප්පවිතයො	196
සපරිලාභං	360, 362
සපුබ්බාවරියකානි	244
සඵලං	398
සබ්බං	398
සබ්බං ආකාසගතං	430
සබ්බං රූපං	512
සබ්බං වේදනං	512
සබ්බවේදානි තිකඛිපිත්වා	366
සබ්බඤ්ඤා	390
සබ්බතතතාය	328, 342
සබ්බදසායාපී	390
සබ්බධි	328, 342
සබ්බනිමිතෙනසු	244
සබ්බපාණ්ඩුතභිතානුකමපී	376
සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා	86
සබ්බසංඛාරසමපෝ	246
සබ්බාවනතං	328
සබ්බාවනතං ලොකං	342
සබ්බුපධිපටිතිසංගහත්ථං	98
සබ්බුපධිපටිතිසංගහො	216
සබ්බෙ තෙ	300
සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්චා	514
සබ්බසඤ්ජනං	322
සබ්බසාපජ්ජා ඵසායා	228
සබ්බසාපජ්ජං	228
සබ්බසාප්ඤාං ලොකං	228
සබ්බසාප්ඤාං වේදනං	228
සබ්බසාප්ඤා	192
සබ්බසාප්ඤාකිත කායකමෙමන	202
සබ්බසාප්ඤාකිත මනොකමෙමන	202
සබ්බසාප්ඤාකිත වචිකමෙමන	202
සඤ්චමකං	322
සඤ්චමමාරි	270

ස	පිටිබිඛකානි
සඤ්චමමාරිසුනි	128
සභග්ගතො වා	236
සමපජ්ඤා	24, 32, 34, 38
සමපජ්ජලිතාය	258
සමපජාතමුසා	236
සමපජානො	82, 126, 326, 342
	356, 476
සමපනතං සාලිකෙඛනතං	430
සමපනතමෙව	132
සමපරාසිකානං අකුසලානං	
ධම්මානං පටිසංඛාය	194
සමපරාසිකානං ආසවානං	192
සමපරාසිකානං ආසවානං	
පටිසංඛාය	194
සමපරාසිකානං භයානං	192
සමපසාමානො	120
සමපසාදනං	106
සමඵප්පලාපා පටිච්ඡරතො	408
	484, 488
සමඵප්පලාපී	480, 486
සමඵප්පලාපිතො	310
සමඵප්පලාපෙ ව සමෙත්ථඤ්ඤා	542
සමිත්තලා	126
සමොධිපරායණො	410
සමනවනති	316
සමනොගා	178
සමමතතං	226
සමමදකඛානා	392
සමමදඤ්ඤා විමුත්තො	262
සමමදෙව	508
සමමප්පඤ්ඤාය	512
සමමා	276, 452
සමමාආජිවං	82, 538
සමමාආජිවො	318, 488
සමමා ආයාචමානො	120
සමමාකමමනතං	82, 318, 538
සමමාද්ධි	62, 64, 318
සමමාද්ධිකමමසමාදනා	294
සමමාද්ධිකො	482, 484, 488
සමමාද්ධියා උප්පාදාය	170
සමමා දුක්ඛකඛායාය	334
සමමා දුක්ඛසා අනනකිරියාය	
	442, 450
සමමාධාරං	248

ස	පිටුවකිනි
සමමා පරිපථ්‍යානො	174
සමමාපරිපතනාධිකරණහෙතු	134
සමමාපරිපතනි	134
සමමා පරිපතො	134
සමමා පණ්ණිතං	16
සමමා පණ්ණිතතනා	16
සමමා මානාභිසමයා	246
සමමාචාචා	318
සමමාචායාමො	318
සමමාචිත්තනිං චූසති	354
සමමාසංකපො	318
සමමාසතිං	82, 538
සමමාසමුදො	42, 130, 148, 258
	302
සමමාසමොධිං	460
සමමාසමාධි	318
සමොධාය	82
සමමිඤ්ජනං	126
සමමිඤ්ජය්‍ය	126
සමුඛා පටිග්ගතිතං	402
සමුඛා මේතං භනෙත	
භගවතො සුතං	402
සමුඛාචිතයො	192
සමුච්ඡා	72
සමුච්ඡො කාලං කරොති	114
සමොදනි	512
සමොදනීයං	110
සමොදමානා	136
සමොදි	110, 282
සමග්ගා පරිසා	432
සමග්ගා සමොදමානා	432
සමච්ඡිතනා	126
සමණකරණීයාති	406
සමණපරිඤ්ඤා	208, 232
සමණව්‍යාභමණා	268
සමණසමමතා	462, 464
සමණෙහි ව්‍යාභමණෙහි	314
සමණො ඛලු හො ගොතමො	336
සමණො ගොතමො	290
සමතනා සමාදිනනා	336, 338
සමතික්‍ෂකතො	130
සමතික්‍ෂකමාය සංවතනනති	320
සමපො	120, 186, 194

ස	පිටුවකිනි
සමනතපාසාදිකාතං	48
සමනනාගතං භවනනං ගොතමං	308
සමනනාගතො	290, 506
සමනුගාහති	254
සමනුගාහිති	258
සමනුගාහියමානාති	310
සමනුගාහෙය්‍ය	332
සමනුඤ්ඤා සත්ථා	398
සමනුපසාමි	2, 10, 22
සමනුභාසති	254
සමනුභාසිති	258
සමනුභාසියමානාති	310
සමනුභාසෙය්‍ය	332
සමනුසුඤ්ඤාති	254
සමනුසුඤ්ඤෙය්‍ය	332
සමනුසුඤ්ඤියමානාති	310
සමයෙන උදකං අභිනෙතිපි	406
සමයො	452
සමානාපුතතිකං භයං	320
සමානාපුතතිකානිෂ්ඨව	320
සමාදපෙතබ්බා	392
සමාදපෙති	122
සමාදපෙති සමුත්තෙරෙති	420
සමාදය	124
සමාදය වතතිස්සාම	198
සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු	410
	434
සමාධි	452
සමාධිකඤ්ඤිත	290
සමාධිකථා	232
සමාධිජං	106, 294, 326
සමාධිඤ්ඤං	82, 86, 536
සමාධිනිමිතනං	456
සමාධි නු ඛො භනෙත පුබ්බ	
පච්ඡා ඤාණං	388
සමාධිපටිලාභො	244
සමාධිබලං	82, 86, 184, 536
සමාධිඤ්ඤං	222
සමාධියති	454
සමාධියෙථ අසමානං ඛයං	456
සමාධිසංවතනතිකාති	372
සමාධිසං පරිපුරකාරී	410
සමාධිසම් මතතසොකාරී	412
සමාධිසම්පන්නා	392

ස	පිටපිඛනානි
සමාධිසමෝජ්ඣිකං	82, 538
සමාධිසාමිඤ්ඤාගතානං සතං	232
සමාධිසුඛඤ්ඤා	156
සමාපනතීකුසලතා	184
සමාපනතිට්ඨානකුසලතා	184
සමාපනනස්ස	306
සමා පරිසා	144
සමාරකෙ	460
සමාහිතෙ විතෙත	294
සමාහිතස්ස ඤ්ඤාං තො	
අසමාහිතස්ස	388
සමාහිතො	476
සමුත්තෙතෙරෙනෙත	
සමපහංසෙතෙන	420
සමුද්දායමා	88
සමුද්දං පරිපූරෙනති	432
සමුදයාය	
සමෙත කායකමෙත	528
සමෙත මනෝකමෙත	528
සමෙත චරිකමෙත	528
සමොධානං ගච්ඡති	410
සමොහං වා විතනං	454
සයං	482
සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකම්බා	206
	208, 322, 488, 508, 524
සකසාවා	212
සසෙය්‍ය	250
සරදසමයෙ	430
සරණං ගච්ඡාමි	110
සරණං භතං	110, 196
සරණඤ්ඤා	280
සරුහං වා විතනං	454
සරුවධොවනං	290
සාරූපා	158
සරෙන විඤ්ඤාපෙසි	402, 404
සලාකාට්ඨතනං	288
සච්ඡිකා	212
සච්ඡාය	226
සච්ඡානං සච්ඡාපායාසං	360, 362
සච්ඡාද්‍යාණකෙ	244
සච්චාරං	106, 204
සච්චාකකං	106, 294, 326

ස	පිටපිඛනානි
සසාමණව්‍යාභමභේයා පජාය	460
සසඛිධාරනීග්‍යාභාරිතො	452
සසඛිධාරපරිනිබ්බාසි	414
සසඛිධාරා	158
සසඤ්ඤා	158
සච්ඡාද්‍යාණං	160
සචෙදනා	158
සහදස්සනුප්පාදා	430
සහධමමිකං පඤ්ඤං	304
සහධමමිකො	290
සහස්සං අපරගොයානානං	402
සහස්සං උතතරකුරානං	402
සහස්සං වජ්‍යනං	402
සහස්සං වාසුමමහාරාජිකානං	402
සහස්සං ජලේඤ්ඤාපානං	402
සහස්සං තාවතීසානං	402
සහස්සං කුසිතානං	402
සහස්සං නිමමාණරතීනං	402
සහස්සං පරනිමිතවසවතනිතං	402
සහස්සං පුබ්බවිදෙහානං	402
සහස්සං බ්‍රහ්මලොකානං	402
සහස්සං යාමානං	402
සහස්සං ලොකං	508
සහස්සං සිතෙරුපබ්බතරාජානං	402
සහස්සං සුරියානං	402
සහස්සං චූළනිකා ලොකධාතු	402
සහස්සං ලොකධාතු	402
සහව්‍යනං	476
සහව්‍යනං උපපජේජ්‍ය්‍ය	378
සහෙතුකා	158
සලායතනං	316
සලායතනනිරුධො ඵස්සනිරුධො	
	318
සලායතනපච්චයා	316
සා	
සාකනිරපපහෙදා	292
සාකහකම්බාපි	428
සාකහකම්බා හොති	534
සාකාරං	294, 454
සාබලාඤ්ඤා	184
සාබාපලාසෙන	276
සාභෙය්‍යං	118
සාණානිපි	534

සා	පිටස්ඛකානි
සාණානිපි බාරෙනති	428
සාතනතාය	66
සාතසුබ්බව	156
සාතාරමමණඤ්ච සුබං	156
සාතං සව්‍යඤ්ජනං	240
සාඵලිකා	138
සාධිකමිදං	408
සාධු	126
සාධුකං මනසිකරුණි	112, 292
සාධු මෙ භවං ගොතමො	292
සාධු වත භනෙන	356
සානුවජේරු	172, 202, 278, 528
සාපි හොති න බාහුලිකා	432
සාමං දිට්ඨං	258
සාමං විදිතං	258
සාමඤ්ඤං	258
සාමඤ්ඤානං	462, 464
සාමඤ්ඤා	260
සාමඤ්ඤඤ්ච	260
සාමාකභකතාපි	428
සාමාකභකතොපි හොති	534
සාමිකානං භාවො	366
සාමිසඤ්ච සුබං	154
සාමිවිකමමං	230
සාමිවිපට්ඨනො	370
සායනානිකමපි	534
සායනාසමයං	218, 366, 508, 532
සාරගඤ්ඤා	400
සාරජේරුයුගං	462
සාරතො පච්චාගච්ඡතං	310, 312
සාරපනෙනා	428
සාරදං බද්ධපණ්ණං	322
සාරභාසා	194, 544
සාරුභො	472
සාරුණිකං	110, 222, 280, 322, 336
සාරුද්ධි	248
සාරිපුත්තො	46
සාරෙනනිපි	258
සාරෙ පතිට්ඨිතො	428
සාලිබ්ථං	66
සාලිමංසොදනො	264
සාලිසුකං	16
සාලො වා	362
සාලොභිතා	392

සා	පිටස්ඛකානි
සාවකං එවං සමාදපෙනති	366
සාවකභාසිතා	140
සාවකසංඛේසා	370
සාවකානං	46
සාවජුරං	468, 470
සාවජුරං පජ්ඣති	268, 270
සාවජුරානවජේරු බලෙම	238
සාවජේරු කාෂකලෙමන	200, 528
සාවජේරු මනොකලෙමන	200, 528
සාවජේරු වචිකලෙමන	200, 528
සාවජේරු	172, 202, 278, 528
සාවතීයං	8
සාවසෙසං ආපනනිං-	
ආනවසෙසං ආපනනීති	42
සාවසෙසං ව ආපනනී	170
සාවිකානං භික්ෂුනීනං	172
සාසවං සුබං	154
සානුතෙය්‍යකානි	244

සි

සිකතිං පච්චිකතාය	266
සිකතිනීති	410
සිකතිනි	410
සිකතිකාමා	422
සිකතිපදං පඤ්ඤානං	192
සිකතිපදපට්ඨසඤ්ඤානාය	420
සිකතිපදානි වදමිති	412
සිකතිපදෙසු	124
සිකතිකං හ සමාදපෙති	422
සිකතිසමාදානස්ස න වණණවාදී	422
සිකතිතබ්බං	28, 98
සිකතිස්ස	402
සිතං සිතමත්තාය	464
සිපට්ඨිකමපි	18
සියං ආනන්ද	244
සියං නු බො භනෙන	244
සිලිට්ඨිති	200
සිංහපාවතෙ	252

සි

සිසිසිසං උබ්බාතාපෙති	430
සිසිසිසං මුත්තාපෙය්‍ය	430
සිසිසිසං බෙනතං	426
සිසිසිසං පලාලානි-	
උභිරුපෙය්‍ය	430

සි	පිටියබකානි
සිසපිසං මද්දපෙය්‍ය	430
සිසපඤ්ඤාතාය	92
සිසසොතාය	250
සිතං	264
සිතිභූතො	350
සිලකථා ව	232
සිලකථා ව තො හවිසාති	232
සිලකබ්‍රෙහිත	290
සිලබ්‍රිතං	398
සිලබ්‍රිතපරාමාසො	430
සිලවතො දින්නං	290
සිලවන්නාතං දසානකාමො	272
සිලවා	124, 144, 202
සිලවා කල්‍යාණධම්මො	142
සිලවිපතති	186, 480, 482
සිලවිපතතිහෙතු	480
සිලවිසුඤ්ඤා	186, 518
සිලසම්පදා	186, 482, 484, 516
සිලසම්පදාහෙතු	482, 486
සිලසම්පන්නො	392
සිලසාමඤ්ඤාගතානං සතං	232
සිලාති අනුසාරති	372
සිලානුසාරති	62, 86
සිලුපොසථං උපවසති	372
සිලෙන වසාති	276
සිලෙන සද්ධිං	872
සිසසා	368
සිහනාදිකානං	46
සිහනාදං තදිසාමි	334
සිහසෙය්‍යං	216
සිහො ව මිගරුජා	148

සු

සුකකා	102
සුකට්ඨං කරුති	426
සුකට්ඨං කරුති සුමතිකතං	406
සුකතකමකාරී	198
සුකරං	224
සුකුසලසම්පහට්ඨං	324
සුබං අත්තානං පරිහරමි	342
සුබං විහරති	70, 188
සුබං වෙදියති	432
සුබං සෙනති	252, 460
සුබං වා සො සයෙය්‍ය	252

සු	පිටියබකානි
සුබඤ්ඤා කායෙන පරිසංවෙදෙමි	294, 326
සුබපටිසංවෙදී	350
සුබමසසිත්ථ	252
සුබවිපාකා	194
සුබවිහාරී	106, 294
සුබස ව පභාණං	292
සුබසම්පදාඤ්ඤා	440
සුබසසිතාති	248
සුබාවහං	12
සුබිතො විතතං සමාධියති	432
සුබුද්ධා	192
සුබුද්ධං	512
සුබුද්ධවාලීකා	452
සුබුද්ධසහගතා උපකම්මෙසා	452
සුබුද්ධා	512
සුබුද්ධාලො	264
සුබෙතෙන	248
සුගගිතෙති	136
සුගතාති	384
සුගතිං සග්ගං ලොකං	190
සුගතෙ	294, 456
සුගතො	302, 322
සුඛකදායකං ව	108
සුචින්නතිචින්නී	198
සුචිතා කායකමෙත	528
සුචිතා මනොකමෙත	528
සුචිතා වචිකමෙත	528
සුච්ඡින්නො	466
සුඤ්ඤාතා	140
සුඤ්ඤාතො සමාධි	544
සුඤ්ඤාගාරගතො	268
සුඤ්ඤාය ගොසාලාය	334
සුණාති	112, 292
සුත්තන්නා	140
සුත්තසා ව	390
සුතං	132
සුතප්පයා	168
සුතවතො අරියසාවකසා	478
සුතවා අරියසාවකො	20
සුතෙන සමන්නාගතා	374
සුදං(සුදහං)	100, 132, 264
සුදිට්ඨා	460
සුද්ධං	104, 474

සූ	පිටුවලකානි
සුද්ධං අත්තාතං පරිභරති	268, 270
සුද්ධො	428
සුඛමමායං සභායං	260
සුනතතිතතං සුමභිග්ගං	532
සුනිකතිතතඤ්ච පදබ්‍යඤ්ජනං	116
සුනිකතිතතස්ස	116
සුප්පතිකාරං	122, 230
සුප්පතිට්ඨිතඤ්ඤච පතිට්ඨාති	484
සුප්පමෙය්‍යො	476
සුප්පිපතොතො භාග්වතො සාවකං	
සභෙසා	370
සුපරිකමමකතාය	248
සුභතොව අභිමුතො	84
සුභතිමිතතං	6, 170, 356,
සුභතිමිතතනතිස්ස වචනියං	356
සුභාසිතං සුභාසිතතො තාබ්‍යනු-	
මොදපි	392
සුභාසිතතො තාබ්‍යනුමොදෙය්‍ය	
	392
සුභාසිතභාසි	198
සුදිනිකතං	426
සුරුමෙරයපානස්ස පටිසෙවනාය	
	464
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා	376
සුරියමණ්ඩලං	510
සුලභා වත මෙ	404
සුවණ්ණකාරතොවාසි	456
සුවණ්ණද්ධබණ්ණොති	84
සුවණ්ණො	294, 456
සුවණ්ණසිකතාවසිය්‍යනති	452
සුසානං	428
සුසායතො	532
සුසුකාලකෙසො	132
සූ	
සුරසෙනානං	378
සෙස	
සෙබසිලං	388
සෙබමපි සිලං වුත්තං භගවතා	388
සෙබමෙතං	104
සෙබස්ස භික්ඛුතො	188
සෙබා පඤ්ඤා	388
සෙබාපි පඤ්ඤා වුත්තා භගවතා	388
සෙබො	124
සෙබො ආනන්දො	393

සෙස	පිටුවලකානි
සෙබො පි සමාධි	388
සෙබොපි සමාධි වුත්තො භගවතා	388
සෙබො, සෙබොති	408
සෙභාලකඤ්ඤච	334
සෙට්ඨො දෙවමනුස්සානං	524
සෙතච්ඡතතං	264
සෙතට්ඨිකං	
සෙතුසානො	464
සෙනාසනපඤ්ඤාපකානං	48
සෙනාසනපටිලෙකස්මිං	428
සෙනාසනහෙතු	268
සෙනාසනං සංසාරමෙත්වා	420
සෙමානං	250
සෙය්‍යං කප්පෙති	534
සෙය්‍යථාපි 16, 18, 126, 132, 228, 240	
324, 332, 334, 362, 406, 516	
සෙය්‍යථාපි අපණ්ණකො මණි	484
සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ	454
සෙය්‍යථාපි උදකෙ	454
සෙය්‍යථාපි උදකෙ ලොබා	512
සෙය්‍යථාපි කුටාගාරෙ	466, 468
සෙය්‍යථාපි ගුහනං	406
සෙය්‍යථාපි තං වකකං	214
සෙය්‍යථාපි නලාගාරෙ	196
සෙය්‍යථාපි පක්ඛිසකුණො	454
සෙය්‍යථාපි පඨවියං	454
සෙය්‍යථාපි පාසාණෙ ලොබා	510
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නදීමුඛෙ ඛිපං	68
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තං	
කොපි ගුප්ථො	68, 70
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අප්පමත්තං	
කම්පි මුත්තං	72
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උච්ඡුඛිජං	66
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඨවියං ලොබා	
	510
සෙය්‍යථාපි ගො ගොතම	110
සෙය්‍යථාපි සුවණ්ණකාරෙ	456
සෙය්‍යථිදං	294, 324
සෙය්‍යං කප්පෙමි	326, 330
සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස	206
සෙවිතබ්බො	232
සො	
සො අජානං වා ආභ	236
සොකපරිද්දවෘත්තං සමතිකකමාය	392

හෝ	පිට්ඨකයානි
සොකපරිදෙවදුකකදෙමනසාපි -	
දුකකා	316
සොවෙය්‍යං	184
සොතං ඔදහනති	140
සොතං එසායනතං	316
සොතබ්බංචිකෙද්දාය්‍යං	392
සොතාපතතිඵලසව්චිකිරියා	44
සොතාපතතිඵලසව්චිකිරියාය	
සංවතතති	90
සොතාපතො හොති	410
සොතතිඤ්ච පටිච්ච චුණ්ණඤ්ච	370
සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා	316
සොපසස පටිසෙවනාය	464
සොපි ජාතාති	368
සොමනසාධාරණියං ධම්මං	316
සොමනසාධාරණියං රූපං	316
සොමනසාදෙමනසාතං	294, 326
සොරච්චං	184
සො රුගො	252
සොවචසාතා	162
සොව තං පටිසංවෙදෙති	306
සොලසනතං චිතාජනපදනං	378
සොලසවසාසනසානි	380
සො	
සොකකාතනතා භික්ඛවෙ	
ධම්මසා	70
සොකකාතො	270, 370
සොසා	224
සො	
සොදදනාහං	366
සොදති ගාවො	366
සොව ගබ්භිති නොනතු	426
හ	
හට්ඨා	126
හට්ඨකොපි හොති	534
හත්තරං	324

හ	පිට්ඨකයානි
හත්තංපලෙඛනො	534
හත්තං ගමෙනති	258
හත්තං	16
හත්තංචා	236
හත්තං වා	450
හත්තං කුතො නු ඤා	366
හත්තං	254
හත්තං	264
හත්තං	216
හත්තං	216
හා	
හාපුප්පදායාය	92
හා	
හිතානුකම්පි	150
හිතාය 40, 42, 114, 146, 204, 280	
හිමපානසමයො	262
හිමවතනං පබ්බතරූපං	276
හිරි	102, 188
හිරි ව ඔත්තප්පඤ්ඤා	162
පභිතං	512
හිතප්පඤ්ඤා ධම්මෙ	238
හිතා	512
හිතාය ධාතුයා -	
විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං	394
හිතායාචනතති	266
හිතො	456
හිතො හොති	232
හො	
හොට්ඨාපාසාදං	264
හොමනතිකා රතති	252
හොමනතිකො	264
හො	
හොති විවිකිල්පා	336
හොති සො සමයො	318, 426
හොතොව කඛිකා	336

ශුද්ධිපත්‍රය

විශේෂ ශුද්ධියක්:

270 වන පිටුවෙහි 42 වන ශාථයෙහි (271 වන පිටුවෙහි එන) පරිවර්තනය මෙසේ විය යුතු:

42 “හවත, ඒ තෝ එකැහිත් සුඤ්ජ වූ සංක්‍ෂ්‍යයක් වන ආතමය (සවසන්තාතය) ඉක්ම වා (පතනට) සිතති ද? ඒ තමන් තුළ ඇත්තා වූ ම පාපය තමන් හට (පවා තො දත හෙත සේ) සැඟවීමට වැයම් කරති ද?”

සැලකිය යුත්තෙකි:

මුද්‍රණයෙහිදී ප්‍රස්ථාපිත වශයෙන් විපර්යාසයට ගිය වචන කිසි තැනෙක මෙහි ඇත ද අච්ඡාදනයට භාජිකර නොවනුයෙන් ශුද්ධිපත්‍රයට නොගත් බව සැලකිය යුතු.